

ADr. kl. 1142 4 in 2 Bdn

(ROK)

John Carter Brown
Library
Brown University

300

30:4.

F. Gr.

GILBERTI GENEBRARDI THEOLOGI PARISIENSIS, DIVINARVM HEBRAICARVMQVE LITERARVM PROFESSORIS REGII, CHRONOGRAPHIAE LIBRI QVATVOR.

PRIORES DVO SVNT DE REBVS veteris populi, & præcipuis quatuor millium annorum geſtis.

Poſteriores, è D. Arnaldi Pontaci Vaſatenſis Epiſcopi Chronographia aucti, recentes hiſtorias reliquorum annorum complectuntur.

VNIVERSAE HISTORIAE SPECVLVM.

Cum Indice locupletiſſimo.

~~Sum ex Libris Matthiæ Gastely.~~
~~Anno Dni~~ 97.

Conventus Carmelitarum Augustani Discalceatorum

COLONIAE AGRIPPINAE, Apud Ioannem Gymnicum, ſub Monocerote, M. D. LXXXI.

KÖNIGL. KREISBIBLIOTHEK IN AUGSBURG

D. ARNALDO PONTACO, VASATENSI EPISCOPO, PIETA- TE ET LITERIS INSIGNI,

G. GENEBRARDVS THEOLOGVS PARI-
ſienſis, diuinarum Hebraicarumq; li-
terarum profeſſor Regius.

NOSTI, antiſtes ornatiſſime, è meis multorumq; literis & ſermonibus, quanto deſiderio tua Chronographia à cunctis rei literariȩ ordinibus expectetur, eam vt luci reddas, qua propter ſuperiorum editionum exempla diſtracta & nuſquam vænalia iamdudũ caret. Es quidem prolixè & ſæpius pollicitus te illam ad me miſſurum, cogitatè recenſitam, aduerſarijs exquiſitis & ſingularibus aſperſam, cum doctioribus & præſtantioris notæ hominibus quibuſque ſedulò communicatam, quorum ſemper ſtudioſiſſimus extitiſti, in tuis illis præſertim duabus in Vrbem & Italiam profectionibus, è libris deniq; raris Bibliothecæ Vaticanȩ, aliarumque Italicarum auctam, quibus tuam ipſe locupletiſſimè muniuiſti. Verum quoniã reip. noſtræ Criſtianæ nimis diu voti perſolutionem differs, & otium, quod captabas, tempus, quod conſtitueras, occaſio, quam expectabas, dilapſa ſunt, tumultibus bellicis non modo te tua Bibliotheca ad iſtud probè perficiundum neceſſaria orbantibus,

ſed etiam tuum vnum ſacrum caput, inter cęteros Epiſcopos, petentibus, quòd tuæ Epiſcopes vrbs primaria cum reliquis penè omnibꝰ à Nouatoribus teneatur, indeq; magnam, variam, ac multiplicem negotiorũ molem ſuſtineas: ne ego diutius literatorum optata morer, en cogor ſaxũ iſtud voluere, & cum mea Chronographię de Mundo originario parte, tuã de vltimi temporis curriculo eadem opera ſubijcere, diuturno decem annorum ſtudio, varia multorum ſcriptorum lectione, ſumma librorum diuerſorum meditatione auctam ſimul emittere, præſertim verò ad confirmãdam veritatem & ſucceſſionem Eccleſiæ, doctrinæque Catholicæ, cõtra rapſodorum Magdeburgenſium impoſturas, inſtruere. Cætera, quæ his deeſſe poterunt, fac, exhibeas, atque adeo perficias, quãdo paululum reſpirans è tantis ærumnis libros tuos aſſequeris, quietam ac pacatam Dioceſim, Deo miſerante, recipies. Ea ego in primis expecto, ea plerique omnes docti ac pij auidè expetunt. E tuis enim ſcriptis tenent, quãto iudicio in hoc ſtudij genere excellas. Intelligunt quantos labores in his omnibus explendis exantlare ſoleas, ad quæ animum adijcis, neque ignorant tibi copiam librorum multorum ſuppetere, quibus ipſi careant. Si opus ad me deſtinaueris, tibique noſtrum officium placeat, ac vtile videatur, efficiam, Deo duce, vt in hominum manus caſtigatiſsimum exeat, mẽdiſq; vacet, quibus vulgo eruditorum ſcripta per Typographos conſpurcari ſolent, ea maximè, quæ quidem, vt tuum, in numeris atque ſubductionibus verſantur. Dum id facies, primo autem tempore, debes facere, ad te hoc noſtrum tranſmitto, tibi do, dono, addico, & pro tua vetere erga me beneuolentia, ac meritis nuncupo. Priore parte vete-

veterem Eccleſiæ curſum ab ipſius mundi primordijs
delibaui: deinde dedi operam, vt minimum à verbis
& ſenſis ſcripturæ diſcederem, quemadmodum docēt
teſtimonia, quæ partim in eam rem, partim, vt indicē,
quo loco plenior hiſtoria contineatur, inter duas co-
lumellas affero. Mox, vt ſuauis ſalutariſq; concordia
Cathedræ Moſaicæ cum Doctrina innoteſceret, ſucceſ-
ſionem Patrum, Principum, Pontificum, cum Prophe-
tarum ſucceſſione coniunxi, quam nō alibi facile, opi-
nor, reperias. Nam in ea conſtruenda plurimū æſtuaui,
tot coactus voluerę & conferre, vix vt ſciam, quî eam
ad Chriſtū vſq; perducere potuerim, ac ordinem, quē
Deus in Synagoga veteri poſuerat, & ſeruauit, demon
ſtrare. Immiſcuimus, poſtremo res profanas, vt quos
delectat humana cum diuinis, extera cum domeſticis
coniūgere, ac eodem obtutu rerum pene omnium di-
uerſas facies perſpicere, vel etiam ſingula ſeparatim
per ſe contemplari, eorum hic aliquod ſpeculum ha-
beant. Quocirca hic apparebit, quanta, quàm diutur-
na caligo, & rerum antiquarum, atque adeo præſtan-
tiſsimarum ignoratio exteras nationes obruerit, quan-
do è ſex ætatibus tres primas omnium potiſſimas, vti-
liſſimas, propè neceſſarias, denique productiſſimas, vt
quæ bis mille ſexcentis annis expleantur, penitus ne-
ſciuerunt. Tres contractiores mille quingentorum
annorum ſpatio concluſas ſolummodo, & quidem le-
uiter perceperunt. Quartam enim, quæ eſt Iudicum,
ac recentiſſima, primam faciunt, Auream appellant,
Deorum, Heroum, Semideorum parentem, alum-
nam, ſæculum inſcribunt. Quintam, quam Regum
in ſacris literis eſſe liquet, ſecundam ſtatuunt, Argen-
team nominant. Varias principatuum, Dominatuum.

Rerump. formas complecti aiunt, à Deorum filijs nepotibusq́; conſtitutas, in qua Olympiadum, aliarumq́ue Aerarum, ſiue ſupputationum indictiones contigerint, quaſi retro numerare illis minimè integrũ fuerit, propter ſuperiorum ſæculorum vel neſcientiam vel certè obliuionem. Sextam, quam Hebræi à Babylonica captiuitate rectè auſpicantur, tertiam putant, Aeream faciunt, Monarchiarum ac ingẽtium Imperiorum Babylonici, Perſici, Græci ad Romanum vſque, conditricem profitentur. Septimam aut potius ſextæ vltimam partem, & ſeptimæ primam quartæ ætati tribuunt, ferreamq́; vocant, Parthicam, Punicam, Romanam, quam ſuo in carnem aduentu Dominus illuſtrauit, & è ferrea auream credentibus reddidit. Poſteriore autem breuiter mille ſexcentorum annorum hiſtoriam perſtrinxi, eo præſertim conſilio, vt rubiginem, ac maculas, quas à Centuriatoribus, & reliquis Hæreticis hiſtoria Chriſtiana contraxerat, abſtergerem, plagas & vulnera, quæ Chronologia ab iſtis acceperat, ſanarem, viros ſanctos & nunquam ſatis laudatos ab iſtorum conuitijs, ſycophantijs, maledictis vindicarem, veram Chriſtianorum temporum faciem atque formam ab iſtis contortam & perſonatam reponerem. Ideoque etiam inter cætera ſucceſſioni cathedræ Eccleſiaſticæ, ſucceſſionem doctrinæ ſingulis ſæculis ſiue Centurijs, per modum Coronidis ſuccenturiauimus, vt nos omni cenſu, præſcriptione, authoritate, tabulis & inſtrumentis inſtructos eſſe doceremus, cum ad noſtra iuſtè poſſidenda & defendenda, tum ad iniuſtos Eccleſiæ tituli & fundi captatores iure depellendos atque profligandos. Quamuis enim tanta ſit prærogatiua, tanta vis Cathedræ, vt, iuxta Auguſtinũ,

cogat

cogat bona dicere,non bona faciētes, compellat prauè ſentientes rectè docere, nec ſua, ſed aliena prædicare permittat, hanc tamen ſummã eius cum Doctrinæ perenni ſucceſſione concordiam in exigua tabella ſpeculari non mihi videtur otioſum. Quin ſpero adeo hoc hæreticos, in quibus aliquis conſcientiæ igniculus ſupereſt,percuſſurum,vt vel victas manus dent, ſuſcipiantq; cum omni auiditate DEI verbum, vel exemplo Theſſalonicenſium ſcrutētur in Sanctiſſimorum Maiorum ſcriptis,an hæc ita ſe habeant. Funiculus triplex difficile rumpitur. Vbi ergo Dei verbum, Chriſti cathedra,perennis Maiorum doctrina cõſentiunt & colligãtur,qui teſtes veritatis alibi quærit,vel potius corrogat,perinde facit,ac qui ad firmandam fragilem trabem, vinculum ferreum reijciendum, ſimplicem & putrem ligulam adhibendam putat.Quę omnia quanti ſint æſtimanda, dum demum cognoſcam, vbi tuo, tuique ſimilium libramento, expenſa ponderataque fuerint. Nam affirmare me perfectè omnia aſſecutum, hoc profecto arrogantis ſibique nimium tribuentis eſſe cenſeo, in tanta præſertim rerum varietate & tam diſcrepantibus ſcriptorum ſententijs. Hoc vnum auſim pronuntiare quinque primas ætates primo libro comprehenſas valde cum ſacris literis,ac earum interpretibus,Hebræis maximè, quibus ſuæ hiſtoriæ & literæ ſunt, opinor, notiſſimæ, congruere. Nouiſſimæ præfinitum calculum nõ perinde conſtare, ingenuè ac liberè fateor,ne quis eius à me ἀπόδειξιν expectet, quicquid nonnulli magno hiatu in ſuis Chronicis polliceantur & aſſeuerent. Scripturæ enim illam aperto teſtimonio minimè definiunt, & Olympiadũ, Vrbiſque conditæ anni, quæ temporis ratio alioqui omnium

inter profanos certiſſima creditur, dum vel inter ſe, vel cum rebus apud alias gentes actis componuntur, ſunt incertiſſimi. Adhuc inter ipſos lis verſatur ſub iudice, qua Olympiade Cyrus in ſacris profaniſque paginis notiſſimus viguerit, quoto Vrbis anno. Eadem eſt actio de Xerſe, Alexandro illo magno; Solone, Pythagora, Platone & reliquis clarioribus. Aetate Plutarchi hiſtoriæ iſtorum ita erant confuſæ, vt multi negarent Solonis & Crœſi congreſſum, & ſeptem Sapientum conuiuium, atque alia huiuſmodi cum temporibus congruere. Quin & hodie eruditi ſudant docẽdo, quo pacto tempora ipſorummet Græcorum à quibus Olympiadas accepimus, vt Athenienſium, Lacedæmoniorum, Achęorum, Macedonicorum, Cyrenaicorum regum atque magiſtratuum cum Olympiadibus concilientur. Romani certum quidem tempus ab Vrbe ſua figunt, Regum, Conſulum, Tribunorum, Principum, ſuorumq́; illuſtriũ, at quando ab eis quæritur, quota tunc agitaretur Olympias, quis tum in Græcia floreret, quis in Sicilia ſibi finitima, quis in Perſide, Aegypto, reliquis orbis partibus clareſceret, obmuteſcũt, ſecum diſputant, & ſub annum quingenteſimum, qui ducentis annis ortum Domini duntaxat anteceſſit, vix conueniunt. Cauſa eſt in promptu, quam vtinam, qui nobis exactam omnium gẽtium rationum ſiue Chronicorum conciliationem & concordiam pollicentur, attenderent. Primùm Vrbis C. Olympiadum, & aliarũ Aerarum principia non ſatis ſunt cognita & perſpecta. Deinde vt ſint cognita, nondum tamen inter ſe certò & definitè comparari poſſunt, quoniam anni integri, quales ferè ab V.C. notantur, fractis, cuiuſmodi ſunt Olympiadum, Monarchiarum, Aerarum deniq; alia-

rum,

rum,non apertè per omnia reſpondent & conſonant. HincDionyſiusHalicarnaſſeus &rectè &hoc reprehendit in Thucydide, quod euenta belli Peloponneſiaci, per initia & exitus annorum Olympianicorum ita digeſſerit,vt cum geſtis exterum vix commodè comparari poſsint. Olympia enim annum quemque interſecant, ac ſemper ex vno,ſecundum vulgarem calculum,duos quodammodo efficiũt,dum tempus medium anno præterito, reliquum ſequenti aſsignant. Præterea Faſti ſæpè correcti ſunt, aucti, diminuti, aliquando propè immutati, vt à Methone, Numa, Iulio Cæſ. Auguſto,&c. Denique,vt prætercam Titi Liuij querimoniam de magnis erroribus tempora Romanorum conſulum & magiſtratuum,& rerum quoque anno geſtarum implicantibus, Emergentes, vt vocantur, anni & vſuales, deſinentes & finientes non ſecum ad amuſsim conſentiunt. Ac vt initio exiguam videantur inferre differentiam, progreſſu ſanè maximam, maximopereque notabilem efficiunt.Emergentes appellant,eos qui à quouis rei euentu,quouis anni Vſualis tempore emergunt & incipiunt, & vertentibus duodecim menſibus ſolaribus finem habent, atque ita iterum in ſua veſtigia redeunt, vt ſolet fieri in Regum & Imperatorum initijs. Iam quantum in numerando id afferat diſcrepantiæ, in vno Iulij Cæſaris quinquennio libet oſtendere. Eius imperij primus annus tantum ſex menſes & aliquot dies ante Calendas Iulias complectitur,circa quas Pompeium adPharſaliam vicit & ſolus imperare cœpit. Quintus duos duntaxat menſes comprehendit & dies quindecim, vt qui 15. Martij à coniuratis interfectus ſit.In illius igitur quinquennio menſes ferè ſedecim deſiderantur,ac proinde

veteres rectè eius Imperiũ annis tribus, menſibus octo definierunt. Quapropter cùm hoc diſcrimen ſit momenti maximi, & multum temporis abſorbeat, preſertim ſi ꝑ ſæculorũ ſpatia ſæpius repetatur, nunquã probaui nimis exquiſitam illam Shuberti Eccleſiaſtis Spirenſis, quem fruſtra & ridiculè Dauid Chyterus commendat, iuxta vetus verbum, Se mutuo muli ſcabunt, Chytrei ipſius, & ſimilium diligentiam, qui dum videri volunt, ne ab horula quidem cadere, ſed munitiſsima quæque, & obſcuriſsima præfinitè decidere, à toto excidunt, ac controuerſias maiores ijs, qui nodos, difficultates & ſcrupulos Chronologiȩ notos habent, excitant, ſeque illis deridendos prȩbent. Solis verò indoctis fumos vendunt, qui glorioſis & vanis iſtorum titulis & ſui ipſorum prædicationibus adducti, eos vera putant dicere. Temerè enim Auctores mutare, reijcere, corrigere, corrumpere, ſex regulas ſupponere, hypotheſeſue fingere, quas doctus non facilè dederit, ſuis ſtudijs & imaginationibus adaptare compelluntur, &, verbi gratia tradere, quod Shuberto diuinè excogitatum viſum eſt (nam hæretici omnia ſua mirantur) duos eſſe Cyros coætaneos, Medum & Perſam, vnum, qui iuxta Herodotum à Tomiri Maſſagetarum regina interfectus ſit, alterum Xenophontis, qui placidè in liberorum ſuorum complexu dormierit: duos Darios eiuſdem temporis, quorum vnus Babylonijs, alter Perſis regnauerit, vnus Zorobabelem habuerit ſatellitem & Iudæis fauerit, alter non item. Et ita de cæteris. Quanto rectius nobiſcum profiterentur, in inexplicabili annorum confuſione eum numerum & modum eſſe ſeruandum, non qui veriſsimus ſit, ſed qui probabiliſsimus veroq; proximus videatur.

deatur. Deniq; differentiam decem annorum aut etiam plurium non tanti eſſe faciendam, vt propterea implacabiliter de minutioribus dimicare, neque perpetuo contextu &tenore,hiſtorię vniuerſa aut certè precipua perſequi debeamus. Quod enim parum diſtat, vt verbo fertur veteri,diſtare minimè videtur. Deinde Canones,Axiomata,Pręcepta,Aphoriſmi,Apoteleſmata,in omnibus artibus dantur in genere. Cùm ad ſingula deſcenditur, non ſolet fieri,quin multa à regula diſcedant. Hoc conſilio temporum ſummam vniuersè colligimus, membratim eam demonſtramus,illa omnium ſæculorum præcipuas res, euenta,viros armis,artibus,diſciplinis, inuentis, ſcriptis, alijſque facinoribus nobiles concludimus. Si quid non vbique conſonat, quanquam pauca,opinor, tu cæteriq́ue doctiſsimi æqui conſulite, & implacabilibus Scriptorum diſsidijs tribuite. Nec verò iſta, quaſi quicquam huic ſtudio decerpens, cæterorum iudicia occupem, aut quod aliorum cenſuras & caſtigationes reformidem. Verùm quia ad recenſionẽ, ἐπανόρθωσιν, ἢ κρατυντήρια paratus ſum, ac meliora tradituro libentiſsimè velim concedere. Interim cùm legerim è noſtris præcipuos, qui hoc accurârunt argumentum, voluerim, contulerim, cum auctores Sacros cum profanis diligenter comparauerim, cùm præter cæteros, quorum hodie quidem recentes Chronologiæ circumferuntur(abſit dicto inuidia)Hebręos & Chaldęos conſuluerim,verterim,illuſtrauerim, cùm hoc decennium in hoc opus conſumpſerim, ſi me propius ad veritatem acceſſiſſe dicam,meo iure id videor facere,nec vereri debeo, vt quiſquam,vel temeritati vel arrogantiæ,à qua me non haberi, ſed eſſe alieniſsimum ſemper ſtudui,ac per Dei

gratiam

gratiam ſtudebo in perpetuum, id tribuat, quod ſummo labore & ſtudio poſſedi. Præterea ab ipſis minimè ſoleo diſſentire, & ſicubi diſſentio, quod in tanta mole non poteſt non contingere, id inuitus & modeſtè facio, & grauiſsimorum atq; doctiſsimorum virorũ rationibus, auctoritatibus, ſententijs munior. Faxit Deus Optim. vt hic labor ad Eccleſiæ vſum manet, tibique & Catholicis omnibus, quibus aduerſus Hæreſeon impuritatem ſcribitur, ſit vtilis ac gratus. Vale.

E noſtro Muſæo Pariſienſi, Iulio menſe,
An. ab orbe ſalutari aduentu Chriſti
illuſtrato 1579.

IACOBVS

IACOBVS BILLIVS, S. MICH.

IN EREMO COENOBIARCHA, AD

Eruditiſſimum Theologum

D.Genebrardum.

CVI tibi dat laudes, Siculis dat farra, dat vndas
Fontibus, in vaſtum fert quoque ligna nemus.
Namqúe tui ſat te celebrant, Genebrarde, labores:
Quæqúe paris, pariunt ſat tibi grande decus.
Hæc igitur ſcribo, non vt tua carmine laudem:
(Vendibili vino non opus eſt hedera,)
Sed tantum vt quiſquis leget hæc, non neſciat eſſe
Inter nos ſanctæ fœdus amicitiæ:
Fœdus amicitiæ, quod mors, quæ cuncta reſoluit,
Frangere ſola queat, ſi tamen illa queat.

Μαθὲρ καὶ παθὲρ.

CAROLVS BALLIVS PARI-

ſienſis ad operis auctorem.

TANTAE molis opus cuiuſuis condere non eſt,
Hæc vnum Aruernum gloria tanta decet.
A te ita continuus ſæclorum pingitur ordo,
Digeriturqúe, vt nil rectius eſſe queat.
Hiſtorias omnis generis complecteris arcto,
Vnquam præcipuum quicquid in orbe fuit.
Quodque rei caput eſt ſummum, quæcunque fefellit,
Texit, corripuit, polluit hæreticus:
Reſtituis priſco magna virtute nitori,
Sanas, illuſtras, corrigis, atque doces.

ΕΙΣ ΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ἐπισημοτάτου Γ. Γενεβράρδου τοῦ Θεολόγου καὶ τῶν Ἑβραϊκῶν γραμμάτων βασιλικοῦ ἑρμηνέως χρονικά.

Εἴδεα καὶ τὰ γένη, λογικῶν λόγος ἄφθιτα φησί.
    Μώρσιμα πάντα μέρη, καὶ καθ' ἕκαστ' ἄτομα.
Τοὔνεκα παιδοβόρος λέγεται Κρόνος, ἔμπαλιν αὐτὸς
    πάντα λαφυσσόμενος, τά πρὶν ἔτικτε Ῥέα.
Χρύσειδ' αἱ σελίδες χρονικαὶ τοὺς φῶτας ἑκάστους,
    Θῆκαν ἀειμνήστους, πράγματα καὶ μερικά.
Ενθάδε ἔνεστι μαθεῖν τῶν ὠγυγίων κλέος ἀνδρῶν,
    Ἑρπύζων τ' αἰὼν ὅσσα διηνύσατο.
Αἵδε γὰρ ἐξ ἀδύτων πολυβένθεος εἰσὶ μενοινῆς,
    Ἀνδρὸς τοῦ προμάχου τῆς πολυϊστορίης.
Τοὔνομα κλεινόν, θευδαὴς ὁ Γενέβραρδος ἐστί,
    Μάρτυς ἐτητυμίης, ἐχθρὸς ἀλιτροσύνης.
Πᾶς οὖν τὰς σελίδας συνεχῶς ἐν χερσὶν ἑλίσσων,
    Τὴν τοῦ ληθεδανοῦ κῆρα θεοῦ δαμάσει.

Ν. Γυλόνιος.

LECTORI

LECTORI AVCTOR DE CHRONOGRAPHIAE ET HISTORIARVM METHODO.

CHronographiam, quàm Chronologiam tibi ſtudioſe Lector, tradere maluimus, ne morem Calculatorum ſecuti, annoſam vetuſtatem numerandã potius, quàm legendam proponeremus. Ingentes quidem ſummas ære breuiori exprimere laudabile eſt & fructuoſum, vt magni ac difficiles numeri celerius ſubducantur & concipiantur. At res magnas & multitudine ſæculorum confectas duntaxat ſignare, non eiuſmodi fuerit. Etſi enim breuiter dicta, legendo facilius percipimus, & fidelius retinemus, niſi tamen cum vocabulis res ipſæ coniungantur, aut ſaltem delibẽtur, quicquid diſſeritur, mihi videtur inſipiendum. Chronologia eſt nuda breuisq; temporum cõmemoratio, non plena ſcriptio, hiſtoriarum imago, nõ rerum deſcriptio. Chronographia autem aliquanto latior. Hebræis eſſet Seder Olam Rabbá, vt ſuperior Seder Olamzutá. Nõ enim res tantum ſignat, computat, λογίζει verum etiam effatur, vtcunque deſcribit & explicat. Ne verò in tanta Temporum, Annorum, Rerum varietate deerres, aut temere per incerta & incomperta, in vaſtitate eiuſmodi feraris, breuitatis rationem nequaquam deſeruimus, viarum compendia captantes, quæ tuæ memoriæ totius huius diſciplinæ difficultatem penitus infigent. In Chriſtum tanquam in ſcopum, tanquam in Cynoſuram per certa itinera atque interualla tendimus, in quibus ſi velut de via feſſus conquieſcas & aliquantum reſpires, hac longa peragratione nihil iucundius, nihil facilius percipies. Nam nulla Methodus eſt aptior ad annoſam antiquitatem animo complectendam, quàm ſi vniuerſum Chronographiæ corpus in certas ætates ac ſæcula diſtinguas, quæ nec nimis ſint contracta, nec nimis prolixa, atque hic exerceas, quod Rhetores præcipiunt, in Perſpicuitate tenendam eſſe partitionem, quæ

nec

nec ſit minutior, nec amplior. Sic animus circumſcribitur certis terminis, ne in immenſo ſe conficiat, & dum caret ſtationibus & & metis, in quibus ſe reficiat & ſuam profectionem dirigat, errore ſeductus vltima cum primis componere nequeat. Oblata quies grata eſt, quod fit dum aſſulatim res tractantur, & non continentèr citra pauſam. Multi multa de Methodo ad facilem hiſtoriarum cognitionem eloquenter & doctè diſputârunt, verùm breuiſsima & certiſsima methodus eſt hæc, quæ vetuſtatem vſque ad Chriſtum in ſex ætates diuidimus, poſteaq́ membratim ſummam ſingularum ætatum demonſtramus, & quid quaq́ ætate contigerit, perſtringimus. Deinde quicquid à Chriſti ortu ſupereſt, in ſedecim partes vel ſæcula partimur, & illorum euenta modo iam inchoato perſequimur.

Ergò, vt Temporum optimè diſtinguendorum, ſcitoqúe ordine digerendorum rationem facilè percipias, ab orbe condito ad Chriſtum nobiſcum per ſex ætates, quaſi gradus inæquales quidem, ſed tamen certos & à ſcriptura deſignatos progredere. Deinde à Chriſto nato ad hunc annum 1581. per ſedecim æqualia interualla & ſtationes, fac peruenias. Nam ſolum ſæculum decimumſextum inæquale eſt, vtpote octogeſimum annum definitum. Atque ita tædium tantæ tamqúe prolixæ peruagationis ſubleuabis, quemadmodum ingreſſi vaſtum longumqúe pelagus iucundius et quaſi breuius nauigant, quando portus metáſue norunt, in quibus ſua corpora & naues debent reficere. Huius rei guſtum, ſequentis operis veluti Periocham præbêre hîc placet, vt ſi in foliorum multitudine experiri ſubterfugis, in paucis paginis id facias.

AB OR-

			Anni mūdi.	
		AB ORBE CONdito ad Chriſtum naſcentem ann 4089. patientem 4121. menſ.6.dies.16.		
		Inductione ſex ætatum id oſtenditur.		
otiꝰ peris Rudi- nen- um.		Aetas mundi Originarij ſiue primorum patrum.		
	1. AE tas. Gen 5.	Diebus ſex conditur mundus.		
		Adam genuit Seth ætatis ſuæ anno 130.		*Primæ ætatis euēta,*
		Seth genuit Enos anno ætatis 105.	235	*Viri Illuſtres.*
		Enos genuit Cainan ætatis ſuæ anno 90.	325.	*Docti.*
		Cainan genuit Malaleel anno 70.	395	*Pontifices.*
	Gen 5.	Malaleel genuit Iared anno 65.	460	*Prophetæ, à pag. 4. ad pag. 19.*
		Iared genuit Enoch anno 162.	622.	
		Enoch genuit Mathuſalem anno 65.	687.	
		Mathuſalem genuit Lamech anno 187.	874.	
		Lamech genuit Noë anno 182.	1056.	
		Noë in diluuio natus erat annos 600	1656	
		Summa, ab orbe C. ad diluuium anni 1656. dies 6.		
	2. AE tas. Gen. 8.	AETAS DILVVII.		
		Diluuium durauit anno vno, diebus 10.	1657.	*Secundæ ætatis euenta,*

†† Sem

		Anni mūdi	
II.	Sem filius Noë genuit Arphaxad ab eluuione anno 2.	1659.	*Viri illuſtres,*
	Arphaxad genuit Sale ætatis ſuæ anno 35.	1694	*Docti,*
	Sale genuit Heber anno 30.	1724	*Pontifices,*
	Heber genuit Phalegh anno 34.	17 5	*Prophetæ, à pag. 19 ad pag. 30.*
	Phalegh genuit Rehú ætatis ſuæ anno 30.	1788.	
	Rehú genuit Saruch anno 32.	1820	
	Saruch genuit Nahor anno 30.	1850.	
	Nahor genuit Thare anno 29.	1879.	
	Thare genuit Abram anno 70.	1949	
	Summa à diluuio ad ortum Abrahæ, anni 293. dies decem.		
	AETAS, PATRIARcharum.		
3. *Aetas.* *Gen.* 7. & 21.	Abraham genuit Iſaac anno ætatis ſuæ 100.	2049	*Tertiæ ætatis euenta,*
	Iſaac genuit Iacob anno 60.	2109	*Viri Illuſtres,*
Gen. 25.	Iacob deſcendit in Aegyptum natus anno 130.	2239	*Docti,*
Gen. 47.	Iacobæi manſerunt in Aegypto annis. 430.	2669	*Pontifices,*
Exo. 12. *Gal.* 3.	*Summa ab Abrahæ ortu ad exitum de Aegypto anno* 720		*Prophetæ, à pag. 30. ad pag. 66.*

AETAS

	AETAS IVDIcum & Heroum.	*Anni mūdi.*			
4. *Ae. tas.*	Moſes populi ex Aegypto educti Remp. in deſerto adminiſtrauit annis 40.	2709			*Quartæ ætatis euenta,* *Viri illuſtres,*
Deu. 1 &	Ioſue de tribu Ephraim annis 18				
29.	Othoniel annis 40.	2749			
Iud. 3.	Aiod ambidexter cum interregno annis 80.	2829			*Docti,*
	Debora & Barac annis 40.	2869			
	Gedeon annis 40.	2909			
9.	Abimelech eius filius annis 3.	2912			*Pontifices,*
10.	Thola annis 23.	2935			
10.	Iair annis 22.	2957			
12.	Iephte, annis 6.	2981.			
12.	Abeſan, annis 7.	2988			*Prophetæ, à pag. 66 ad pag. 157.*
12.	Ahialon, annis 10.	2998			
12.	Abdon, annis 8.	3006			
16.	Samſon, annis 20.	3026			
1. *Re* 1.	Heli index, idemq; ſacerdos, annis 40	3066			
	Samuel & Saul regnarunt annis 40.	3106			
	Dauid imperauit annis 40.	3146.			
	Salomon templum ædificare cœpit regni ſui anno 4.	3149			
	Summa ab exitu de Aegypto, ad quartum annum Salomonis, ſiue iacta templi fundamenta an. 480. *vt* & 3. *Reg.* 6.				

Anni Domini.	5. *AEtas.*	A ETAS REGVM.	*Anni mũdi.*		*An. Dõ.*	*Quintæ ætatis euenta,*
		Salomon regnauit adhuc annis 36.	3185.			*Viri illuſtres,*
						Docti,
	3. *Reg.*	Roboam 17.	3202.			*Pontifices,*
	11.	Abia annis 3	3205			*Prophetæ, à pag* 137
	2. *Pa*	Aſa annis 41.	3246			*pag.* 204.
	ra. 12	Ioſaphat annis 25.	3271.			4. *Re.* 18. Ezechias anno 29
	13.	Ioram annis 8.				
	3.	Ochozias annis 1.				21 Manaſſes an. 55.
	Reg.	Athalia Regina, 7.				
	15.	Ioas annis 40.				21 Amon an. 2
	2.	Amazias annis 29.				22 Ioſias an. 31
	Reg. 12.	Ozias, qui & Azarias annis 52.				23 Ioachas menſibus 3.
	4.	Ioathan annis 16.				23 Ioakim Eliachim an. 11.
	Reg.	Achaz annis 16.	4121			24 Ioachin Ieconias menſes. 3.
	8.					
	12.	*Summa à Templi fundamentis ad captiuitatem Babylo. anno* 419. *menſ.* 6.				
	4. Reg. 8.					** I. Sæculi Imperatores.*
	Ibid.	AETAS MONARCH. mundi.				*Doctores, Hæretici, infra. pag.* 473.
	4. *Reg.* 11.					
	15.	Temp. captiuitatis fuit anno 70.				*Interpõtificia, Res, Euenta, Principes,*
	15.	A 70. illo capti. anno ad Chriſtum Hebdomades 69. id eſt, an. 483.				*Patriarchæ, Concilia, Hiſtoriographi, cæterique Scriptores infra à pag* 497. *ad pag.* 479.
	16.					
		Summa à captiuitate Babyl. ad Chriſtum 553.				
		Ita ab orbe condito ad Chriſtum patientẽ ſunt an. 4121. *menſ.* 6. *d.* 16. *i. ad Chriſtum natum an.* 4089 *menſ.* 3. *d.* 6.				

A CHRI-

	A CHRISTO NAto ad hoc tempus ſunt an. 1581. *	Anni Dom	Mẽſ	Di.
	1. SAECVLVM.			
	Chriſtus an.	32	3	10
	Apoſtoli ante fixam Romæ ſedem.	12		
1	Petrus Apoſtolus.	24	5	12
2	M. Linus Tuſcus.	11	3	12
3	M. Cletus Romanus.	12	1	11
4	M. Clemens Rom.	9	6	7
	Summa 102.			
	2. Seculum.			
5	M. Anacletus Athenienſis.	9	2	10
6	M Euariſtus Græcus.	9	10	2
12	M. Anicetus Syrus.	9	4	13
3	M. Soter Campanus.	9	3	21
14	M. Eleutherius Græcus,	15	3	2
15	M. Victor 1. Apher.	10	3	
	Summa 104. *cum interpontificijs q. Interregnis.*			
	3. Sæculum.			
16	M. Zepherinus Romanus.	7	7	10
17	M. Calixtus Rom.	6	1	10
18	M. Vrbanus 1. Rom.	4	10	12
19	M. Pontianus Rom.	9	5	2
20	M. Anterus Græcus.	5	1	12
21	M. Fabianus Rom.	13		11
22	M. Cornelius Rom.	2	2	3
23	M. Lucius 1. Rom.	3	3	3
24	Stephanus Rom.	7	5	2

2. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, pag. 474
Interpontificia & q Interregna, Res, Euenta, Concilia, Patriarchæ, Reges, Hiſtoriographi, cæteriq; Scriptores à pag. 479. *ad.* 518
7 *M. Alexãder Ro. an.* 7. *mẽſ.* 10. *di.* 2.
8 *M. Sixtus Græcꝰ. an.* 10. *mẽſ.* 3. *di.* 21.
9 *M. Theleſphorus Græcus. an.* 11 *mẽſ.* 3. *di.* 21.
10 *M. Higinus Athenienſis. an* 4. *menſ.* 3. *di.* 4.
11 *M. Pius* 1 *Aquileiẽſis. an* 9. *menſ* 4. *di.* 3.

3. *Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, pag.* 474 & 471.
Interpõtificia, Res, Euenta.
Cætera à pag. 518. *ad* 596.
26 *Diony. Monach. an.* 6. *mẽſ.* 2. *di.* 4.
27 *Felix* 1. *Rom. an* 4. *m.* 3. *dies* 15.
28 *Eutychianꝰ Tuſcꝰ an.* 1. *mẽſ.* 1. *di.* 1.
29 *M. Caiꝰ Dalmata an.* 11. *m.* 4. *d* 12.

†† 3 Sixtus

Anni Dom			Anni	Mēſ	Di.
206.	25.	Sixtus Athenienſis.	2	10	23
		Summa 96. cum inter. regnis.			
		4. Sæculum.			
302.	31.	M. Marcellus Romanus.	6	5	21
	32.	M. Euſebius Græcus.	4	1	3
	33.	M. Miltiades Afer.	4	7	9
	34.	S. Sylueſter Romanns.	23	10	11
	35.	S. Marcus Romanns.	2	8	21
403.	36.	S. Iulius Romanus.	15	2	6
		Summa 107. cum interpontificijs.			
		5. Sæculum.			
403.	41.	S. Anaſtaſius Rom.	3		10
	42.	S. Innocentius Albanus.	15	2	25
	43.	S. zoſimus Græcus.	1	3	12
	44.	S. Bonifacius.	3	8	7
	45.	S. Celeſtinus Campanus.	8	10	17
	46.	S. Sixtus 3. Rom.	8		18
	47.	S. Leo Magnus Tuſcus.	21	1	13
500.	48.	S. Hilarins Sardus.	7	3	10
		Summa 97. cum interregnis.			
		6. Sæculum.			
500.	53.	S. Symmachus Sardus.	15	6	22

30 *M. Marcellinus Rom. an. 6. menſ. 2 dies* 16.
4. Sæculi Imperatores, &c. pag. 186. Cætera à pag. 546 ad 589.
37 *S. Liberius Ro. an. 2. men. 3. di.* 4.
38 *M. Fœlix 2. Ro. an. 1. menſ. 4. di.* 2.
39 *S. Damaſus Luſitanus an. 19. menſ. 3. dies* 11
40 *S. Syricius Romanus, an. 15. menſ. 11. dies* 25.
5. Sæculi Imperatores, &c. pag. 476. Cætera à pag. 589. ad 624.
49 *S. Simplicius Tiburtinus an. 15. menſ. 1. di.* 7.
50 *S. Fœlix 3. Ro. an. 6 menſ. 11. d.* 17.
51 *S. Gelaſius Afer. an. 5. menſ. 8. di.* 17.
52 *S. Anaſtaſius 2. Rom. an. 1. menſ. 10 dies* 24.
6. Sæculi Imperatores, &c. pag. 477. Cætera à pag. 624. ad 664.

61. S. *Vi*

nno om.			Ann.	Mēſ.	Di.
	54	S. Hormiſda Campanus.	9		18
	55	M. Ioannes Tuſcus.	2	8	28
	56	S. Fœlix 4. Samius.	4	2	13
	57	S. Bonifacius 2. Rom.	2		2
	58	S. Ioannes 2. Romanus	2	4	
	59	S. Agapetus Rom.		11	19
04.	60	M. Syluerius Campan.	1	5	12
		Summa cum interpontificijs, 104.			
		7. Sæculum.			
04.	67	Sabinianus Bledenſis.	1	5	9
	68	S.Bonifacius. 3. Roma.		9	
	69	S. Bonifacius 4. Marſus.	6	8	13
	70	S. Deuſdedit Roman.	3	3	20
	71	S. Bonifacius 5. Neapolitanus.	5		20
	72	Honorius Campanus.	12	11	70
	73	Seuerinus Romanus.	1	2	
	74	Iohannes 4. Dalmata.	1	9	9
	75	S. Theodorus Græcus.	6	5	18
	76	M. Martinus Tridentinus.	6	1	26
	84	Ioannes 5. Antioch.	1	2	19
	85	Conon Trax.		11	3
02.	86	S. Sergius Antiochen.	13	8	23
		Summa cum Interregnæ. 98.			
		8. Sæculum.			
02.	87	M. Ioannes 6. Græcus.	3	3	
	88	Ioannes 7. Græcus.	2	7	17
	89	Siſinnius Antiochenus.			20

61 *S. Vigilius Ro. an. 18. mēſ. 6. d. 26.*
63 *S. Ptlagius Ro. an 6. menſ* 10. *d.* 28.
63 *S. Ioannes 3. Ro. an 12. mēſ. 11 d. 26.*
64 *Benedictus Ro. an. 4. mēſ. 1 di. 28.*
65 *S. Pelagius 2. Ro. an. 10. menſ. 2. dies. 10.*
66 *S. Greg. Magnus Ro an. 13. menſ. 6. dies 10.*

7. Sæculi Imperatores, &c. pag. 478. Cætera a pag. 664. ad 702.

77 *Eugenius Rom. an. 2. menſ. 9.*
78 *Vitalianus Volſcus an. 14. mēſ. 6.*
79 *S. Adeodatus Ro. an 4. mēſ. 2. d. 5.*
80 *Donnus Ro an. 5. menſ. 5. di. 10.*
18 *Agatho Siculus an. 2. menſ. 6. di. 15.*
82 *S. Leo Siculus menſ. 10,*
83 *S. Benedictus 2. Ro. menſ. 10. di. 12.*

8. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici pag. 478. Interpontificia.

†† 4 Conſtanti-

Anni			*Anni*	*Mēſ*	*Di.*	*Euenta,*
Dom	90	Conſtantinus Syrus.	7		20	*Res,*
	91	Gregorius 2. Roma.	16	9	11	*Concilia,*
	92	Gregorius 3. Syrus.	10	8	24	*Patriarchæ,*
	93	zacharias Græcus	10	3		*Principes.*
	94	Stephanus 2. Rom.			3	*Hiſtoriographi,*
	95	Stephanus3. Roma.	5	1		*cæterique Scriptores*
	96	Paulus Romanus.	10	1	24	*à pag. 702. ad 746.*
796	97	Stephanus 4. Siculus.	4	5		
	98	Adrian. Roman.	23	10	17	
		Summa cum Interpontificijs 94.				*9. Sæculi Imperatores,*
		9. Sæculum.				
Anno	99	Leo 3. Romanus.	20	5	18	*Doctores,*
Dom.	100	Stephanus 5.		6	24	*Hæretici pag. 749.*
796	101	Paſchalis Romanus.	7	3	17	
	102	Eugenius 2. Romanus.	4	6	29	
	103	Valentinus Roman.		1	10	*Interpontificia,*
	104	Gregorius 4. Rom.	16			*Euenta,*
	105	Sergius 2. Rom.	3			*Res,*
	106	Leo. 4. Romanus.	8	3	6	*Concilia,*
	107	Benedictus 3. Rom.	2	6	9	*Patriarchæ,*
	108	Nicolaus Magnus Romanus.	9	7	13	*Principes,*
	109	Adrianus 2. Rom.	5	9	12	*Hiſtoriographi,*
	110	Ioannes 8. Roman.	10		2	*cæterique Sciptores.*
	111	Martinus 2. Gallus.	1	5		*à pag. 746. ad 805.*
	112	Adrianus 3. Rom.	1	2		
	113	Stephanus 6. Rom.	6		11	
	114	Formoſus Rom.	5	6		
	115	Bonifacius 6. Tuſcus.			26	
	116	Stephan. 7. Rom.	1	3		
	117	Romanus Tuſcus.		3		
	118	Theodorus 2. Rom.			20	
901	119	Ioannes 9. Rom.	2		15	
		Summa cum Interregnis 105.				

nno Dom		10. Sæculum.	Ann.	Mēſ	Di.	10. Sæculi Imperatores
01.	120	Benedictus 4. Rom.	3	4		
	121	Leo 5. Ardeatinus.		1	10	Doctores,
	122	Chriſtophorus Rom.		7		
	123	Sergius 3. Rom.	7	4	16	Hæretici,
	124	Anaſtaſius 3. Rom.	2			
	125	Landus Sabinenſis		6	21	
	126	Ioannes 10. Rom.	13	2	3	pag. 749.
	127	Leo 6. Rom.		7	15	
	128	Stephanus 8. Rom.	2	1	12	
	129	Ioannes 11. Rom.	4	10	15	
	130	Leo. 7. Romanus	3	6	10	Interpontificia,
	131	Stephanus 9. Germanus	3	4	12	Res, Euenta,
	132	Martinus 3. Romanus.	3	6	3	
	133	Agapetus 2. Rom.	7	9	10	
	134	Ioannes 12. Rom.	9	7	3	Concilia,
	135	Leo 8. Rom.	2		22	
	136	Ioannes 13. Rom.	6	11	5	Patriarchæ,
	137	Benedictus 5. Rom.	1	6		
	138	Donnus 2. Romanus.	1			
	139	Bonifacius 7. Rom.		7	5	Reges,
	140	Benedictus 6. Rom.	8	10	7	Hiſtoriographi,
	141	Ioannes 14. Papienſis.		3		
	142	Ioannes 15. Rom.		8		
	143	Ioannes 16. Romanus.	10	8	10	Cæterique ſcriptores,
	144	Gregorius 5. Saxo.	2	5	10	
1002.	145	Ioannes 17. Græcus.		10		
	146	Sylueſter 2. Aquitanus.	4	1	10	a. pag. 805. ad. 848.
		Summa cum interpontificijs 101.				
		11. Sæculum.				11. Sæculi Imperatores
	147	Ioannes 18. Rom.		4	20	

Anni Dom			Anni.	Mēſ.	Di	
	148	Ioannes 19.	4	4		*Doctores,*
1002	149	Sergius 4. Rom.	2		15	*Hæretici,*
	150	Benedictus 7. Tuſcula.	11	1	13	
	151	Ioannes 20. Tuſcula.	11	1	9	
	152	Benedictus 8. Tuſcula.	13	4	9	*pag.* 750. & 752.
	153	Sylueſter 3 Romanus		1	19	
	154	Gregorius 6. Rom.	2	7		*Interpontificia,*
	155	Clemens 2. Saxo.		9		*Res,*
	156	Damaſus 2. Bauarus.			23	*Euenta,*
	157	Leo 9. Alſatius.	5	2	6	*Concilia,*
	158	Victor 2. Sueuus.	2	3	14	
	159	Stephanꝰ 10. Lotharin.		7	18	*Patriarchæ,*
	160	Benedictus 9. Camp.		9	20	*Reges,*
	161	Nicolaus 2. Allobrox.	3	6	26	*Hiſtoriographi,*
	162	Alexander 2. Mediola.	11	6		*Cæterique ſcriptores,*
	163	Gregorius 7. Hildebrandus.	12	1	3	*à pag.* 848. *ad* 898.
	164	Victor 3. Beneuentanꝰ.	1	4		
1100.	165	Vrbanus 2. Gallus.	12	4	19	
		Summa cum Interpontificiis 98.				
						12. *Sæculi Imperatores,*
		12. Sæculum.				*Doctores,*
1100.	166	Paſchalis 2. Tuſcus.	18	6	7	
	167	Gelaſius Caietanus.	1		5	*Hæretici,*
	168	Calixtus 2. Burgundus.	5	10	6	*pag.* 752.
	169	Honorius 2. Imolenſis.	5	2		
	170	Innocentius 2. Rom.	14	7	13	
	171	Celeſtinus 2. Tuſcus.		5	13	*Interpontificia,*
	172	Lucius 2. Bononienſ.		11	4	*Res,*
	173	Eugenius 3. Piſanus.	8	4	20	*Euenta,*
	174	Anaſtaſius 4. Romanus.	1	4	24	*Concilia.*
	175	Adrianus 4. Anglus.	4	10		*Patriarchæ,*
	176	Alexander 3. Senenſis.	21		19	*Reges,*
	177	Lucius 3. Lucenſis.	4	2	18	*Hiſtoriographi,*
	178	Vrbanus 3. Mediolan.	1	10	25	*Cæterique ſcriptores,*
	179	Gregorius 8. Beneuent.		1	27	
	180	Clemens 3. Rom.	3	5		
		Celeſtinus				

Anno Dom			Ann.	Mēſ	Di.	
	181	Celeſtinus 3. Rom.	6	7	11	*à pag. 898. ad 961.*
		Summa cum Interpontificijs 98.				
		13. Sæculum.				*13. Sæculi Imperatores*
Anno Dom 198.	132	Innocentius 3. Anagninus.	18	7	16	*Doctores,*
	183	Honorius 3. Rom.	10	7	13	*Hæretici,*
	184	Gregorius 9. Anagninus.	14	13		*pag. 752 ad 753.*
	185	Celeſtinus 4. Anagninus.			18	*Interpontificia,*
	186	Innocentius 4. Genuenſis.	11	6	12	*Res,*
	187	Alexander 4. Anagninus.	6	5	5	*Euenta,*
	188	Vrbanus 4. Trecenſis.	3	1	4	
	189	Clemens 4. Narbonenſis.	3		21	*Concilia,*
	190	Gregorius 10. Placentinus.	4	2	10	*Patriarchæ,*
	191	Innocentius 5. Burgundus.		6	2	
	192	Adrianus 5. Genuenſis.		1	9	*Reges,*
	193	Ioannes 21. Luſitanus.		8		*Hiſtoriographi,*
	194	Nicolaus 3. Rom.	3	8	15	
	195	Martinus 4. Turonenſis.	4	1		*Cæterique ſcriptores,*
	196	Honorius 4. Rom.	2		1	
	197	Nicolaus 4. Aſculanus.	4	1	8	*a. pag. 953. ad. 962.*
	198	S. Celeſtinus 5. Eſernienſis.		5	7	
1303.	199	Bonifacius 8. Anagninus.	8	9	17	
		Summa cum Interpontificijs 105.				*14. Sæculi Imperatores,*
		14. Sæculum.				
1303.	200	Benedictus 10. Taruiſin.		8	17	*Doctores,*
	201	Clemens 5. Burdegalenſis.	8	10	15	*Hæretici, pag. 753.*
	202	Ioannes 22. Caturcẽſis.	19	4		*Interpontificia,*

Benedictus

Anno Dom.			*Ann.*	*Mēſ*	*Di.*	*Res,*
	203	Benedictus Tholoſas.	7	3	17	*Euenta,*
	204	Clemens 6. Lemouicenſis.	10	6	28	*Concilia, Patriarchæ,*
	205	Innocentius 6. Lemouicenſis.	9	8	6	*Reges,*
	206	Vrbanus 5. Lemouicenſis.	8	4		*Hiſtoriographi, Cæterique ſcriptores,*
	207	Gregorius 11. Lemouicenſis.	7	2	27	*à pag.962.ad 416.*
1404	208	Vrbanus 6. Neapolitanus.	11	8		
	209	Bonifacius 9. Neapolitanus.	14	11		
		Summa cum interpontificijs. 101.				
		15. Sæculum.				*15. Sæculi Imperatores,*
1404	210	Innocentius 7. Sulmonenſis.	2		22	*Doctores,*
	211	Gregorius 12. Venetus.	2	7	5	
	212	Alexander 5. Cretens.		10	8	*Hæretici,*
	213	Ioannes 23. Neapolitanus.	5	15		*pag.962.*
	214	Martinus 5. Romanus.	14	3		
	215	Eugenius 4. Venetus.	15	11	21	*Interpontificia,*
	216	Nicolaus 5. Saranenſis.	8		19	*Res,*
	217	Calixtus 3. Hiſpanus.	3	3	16	*Euenta,*
	218	Pius 2. Senenſis.	5	11	26	*Concilia.*
	219	Paulus 2. Venetus.	6	10		*Patriarchæ,*
	220	Sixtus 4. Sauonenſis.	13		5	
	221	Innocentius 8. Genuenſis.	8		26	*Reges, Hiſtoriographi,*
1503	222	Alexander 6. Hiſpanus.	11		8	*Cæterique ſcriptores,*
		Summa cum interregnis 99.				*à pag. 416. ad 432.*

Anno Dom.		16. Sæculum.	Anni.	Meſ.	Di.	16. *Sæculi Imperatores*
Anno	223	Pius 3. Senenſis.			16	*Doctores,*
Dom.	224	Iulius 2. Genuenſis.	9	3	12	*Hæretici,*
1503	225	Leo 10. Florentinus.	8	8	21	*pag. 962.*
	226	Adrianus 6. Batauus.	1	8	6	*Interpontificia,*
	227	Clemens 7. Florenti.	10	10	8	*Res,*
	228	Paulus 3. Romanus.	15		29	*Euenta,*
	229	Iulius 3. Rom.	5	1	6	*Concilia.*
	230	Marcellus 2. Tuſcus.			22	*Patriarchæ,*
	231	Paulus 4. Neapolitan.	4	2	27	*Reges,*
	232	Pius 4. Mediolanenſis.	5	11	8	*Hiſtoriographi,*
	233	Pius 5. Alexandrinus.	2	3	16	*Cæteriq́ue ſcriptores,*
1581.	234	Gregorius 13. Bononienſis, hodie ſedens.				
		Summa cum interpontificijs 77. quibus omnibus in vnum reductis exiſtunt à Chriſto nato 1581.				*à pag. 432. ad finem libri quarti.*

NDEX LOCVPLETIS-SIMVS RERVM QVAE CONTI-NENTVR IN HIS QVATVOR *Chronographiæ libris.*

A.

Aron Pontifex. folio 67.77
Aaron ben Aſer, Iacob ben Neptali apud Hebræos punctatorum principes 615
bas Laicus Monachis præfectus à Clodoueis 838
bas Vſpergenſis 954
dala 732
diſu Patriarcha in Aſſyria Orientali Romam venit vt confirmaretur 1154.1161
don 108
el, virgo, ſacerdos, & martyr à fratre interficitur in agro Damaſceno 11
eſan Hebræi tradūt eſſe Boos cui nupſit Ruth 107
euroes alijq; Arabes medici 919
ia 141
iathar pontifex 121.124
imelech Gedeonis filius ſpurius 40. fratres ſuos legitimos occidit 100
imelech 142
imelech 115
raham à Pontifice Melchiſedech benedictionem & cō munionem accepit 31
raham deſcendens in Aegyptum Mathematica ſacerdotibus tradit 33
abraham libros cōſcripſiſſe dicitur 35
abraham inter Idololatras numeratur 33
abraham primogenitus fuit Thare, 29
abraham quinquaginta annis præſentia Noe fruitur 17
abrahæ tempore multa regna exorta memorantur 461
Academia Aurelianēſis 1010
academia Bononienſis 603
academia Cracouienſis 1046
academia Friburgenſis 1072
academia Lutetiana à S. Ludouico reſtituitur. 966
academia Louanienſis 1062
academia Pariſienſis 741.742
academia Pariſienſis conuētus apud Bernardinos 1096
academia Saracenorū inſignis. 849
academiæ & Synagogæ à Iudęis conſtructæ omni ſciētiarum genere floruerunt 339
academiæ à Carolo Magno inſtitutæ 742.761
accurſius Florentinus primus vniuerſi Iuris gloſſator. 964 380
achab ducta Iezabel regis Sidoniorum filia idola gentium

introduxit. 197
achaz primus regum Iuda religionem palam eiurauit & in Synagogas hæreſim peregrinorumq; deorum cultũ intulit 166
Adam cum Eua vbi ſepultus 6
adam in exilio ſe Dei pſalmis & laudibus cõſolabatur 6
adam peccato ſuo Dei ſimilitudinem non autem imaginẽ perdidit 6
adam in paradiſum translatus multa de Chriſto & Eccleſia prophetauit 6
adam in agro Damaſceno producitur 5.10
adam aſtu Satanæ peccans pœnitentiam egit 8
adam moritur annos natus, 930. 16
adami patrem finxerunt profani eum primum hominem fuiſſe ignorantes, 6
adamitarum hæreſis 909
adeodatus PP. 688
adoenus Rhotomagenſis Epiſcopus 699
adoniſedech rex Hieruſalem. 84
adrianus Turnebus 1166
adrianus in loco paſſionis ſimulachrum Iouis conſecrauit, & Bethlehem Adonis veneris Amaſij fano profanauit, 501
adrianus I. PP. 732
adrianus II. PP. 786
adrianus III. PP. 7[illegible]
adrianus V. PP. 99[illegible]
adrianus VI. PP. 11[illegible]
adrianus PP. 92[illegible]
adrianus eiectis Iudæis Hieroſolymam Chriſtianis hab[illegible] tandam dedit 30[illegible]
adrianus cogitabat Chriſto tẽplum facere eumq; inter de[illegible] os referre 50[illegible]
adrianus Imperator 28[illegible]
adrican 31[illegible]
Adulphus Occidentis Imp. 99[illegible]
S. Aegidij Sepulchrum 91[illegible]
Aegyptiacæ calamitatis initi[illegible] Hebræi ducunt à Mariæ Mo[illegible] ſis natiuitate 60[illegible]
ælius Adrianus 500.50[illegible]
æneas Syluius 107[illegible]
æneas 11[illegible]
æra Auguſti Cæſaris 43[illegible]
ærius Arianus 56[illegible]
æthiopiæ reges à tẽporibus Salomonis peculiarem curam terræ ſanctæ geſſerunt 17[illegible]
æthiopes nobiles ſe è ſemine Iſraelis eſſe gloriãtur. 136.194
ætius 566
ætoli Anthiocho fauẽtes libertatem amiſerunt 374
Africa hiſt. ex Aug libris confici poteſt 601
Agamneſtor 16[illegible]
agapetus I. PP. 637
agatho PP. 671. Leproſum oſculo Sanauit 692
ageſilaus 348
agilulphus Long. rex grauiſſimè punitur quod ſtudio p[illegible]

poſte-

poſtero pacis tũ Arianis tũ Orthodoxis Eccleſias conce debat 667
nus Paſchalis 276
ippa Caſtor 305
ippa iunior Paulũ audiuit. 283.284
ippam Iudęorum regem oc cidit Titus 294
ias Sylonites propheta recẽ ſetur inter ſeptem annoſiſ ſimos 130
alon Zebulonites ſub quo terra quidẽ habuit eo quod populus non declinaret à Domino 108
noinus monachus monaſte rij S. Germani Pariſiorũ. 773
od Eglonem regẽ Moab in teremit factusq; eſt populi iudex & dux 95
ph. Turcorum princeps. 918
ricus Hiſpaniæ rex. 616. 610 523
ric⁹ Vuiſigotthorũ rex. 626
ricus in Romana direptiõe ſacris vaſis abſtinuit & rap ta magna cum reuerẽtia re ſtitui iubet 392
ert⁹ Occid. Imp. 1000. 10010
ertus Magnus 672
igenſes hæretici in comita tu Tholoſano 957
inus 187
mæon 316
mus 381
mus pſeudopontifex haſſi deos ſexaginta occidit 240
uinus præceptor Caroli Magni 764
alcorani ſcopus 636
aleonora à Ludouico rege re pudiata 924
alexander Alexandrinus Pa triarcha 563
alexander Ariſtobuli frater cru delis hæreticus. 253. 254
alexander Bales 381
alexander coronã aureã & pur purã ad Ionathan miſit 381
alexander Macedo 352
alexander Magnus 359
alexander Magnus in pontifi fice Iudæorum Iaddo agno ſcit Deum 232
alexander rex Poloniæ 1089
alexandex I. Romanus ponti fex 500
alexander II. PP. 875
alexander III. PP. 930
alexander IIII. PP. 978
alexander V. PP. 1057
alexander VI. PP. 1088
alexander Seuerus 522
alexandra Alexandri vidua re gnum perturbatũ poſteris reliquit 254
alexandria & tota Aegyptus à Saracenis capta eſt 679
alexandri Magni poſteritas Im perio Romano ſubiugata eſt 363
alexandrina Chriſtianorũ ſcho la 511
alexandrinorum patriarcharũ finis, 680
alexandro mare Phamphyliũ ceſſit, vt olim Hebræis mare

 rubrum

rubrum 359
alexius Imp. Conſt. corrupta pecunia pro aurea & argentea æream ſignat, 886.895
alexius Orientis Impera. 939. 955
alfredus Angliæ rex 789.787
almaricus Arrianus 628
almaricus hæreticus 957
alphonſus Catholicus Hiſpaniarum rex 727
alphonſus Caſtus Hiſpaniç rex 767
alphoſſus VI. Hiſpan. rex 881. 884
alphonſus VII. Hiſpaniæ rex 906.910
alphonſus VIIII. Hiſpaniç rex 939
alphonſus X cog. Sapiens Hiſpaniæ rex quater decies vniuerſa Biblia cum ſuis gloſſis legit 984
alphonſus XI. Hiſpaniæ rex. 1010.1016
alphõſus Portugalliæ rex 960. 906
alphonſus II. Portugalliæ rex 962
alphonſus III. Portugalliæ rex 983
alphonſus V. Portugalliæ rex 1077
Amalerius apud Narbonem victus à Francis 630
amaſis rex Aegypti 320
amazias 150
amazias rex Iuda 199
amazonas Scythicæ 105
amazones
amboëſiana ſeditio 11
ambroſij mors 5
ambroſius Ansbertus 7
ambroſius Mediola. 57
americus Veſputius 109
ammianus Marcellinus 57
ammonitæ & Moabitæ ex inceſtu Lot orti 5
amon impius à ſeruis ſuis interficitur 17
amphion 10
amri migrat in Samariam vbi vbi regnat 19
amurates II. Turcorum Imp 1064.1070
amurates Turcarum Impe 1036.1039.1041
anabaptiſtarum ſecta. 1113.111 1121.
anachoretæ in primitiua Eccſia 5
anacletus 49
anacreon 3
ananelem Põtificem creat Herodes cum nõ eſſet de genere ſacerdotali 26
ananias Oniæ pontificis filiu 239
ananus Pontifex Iacobum frtrem Domini interemi 286
anaſtaſius I. PP. 58
anaſtaſius II. Rom. Pontife 622
anaſtaſius III. PP. 8
anaſtaſius IIII. Ro. Põtifex. 9
anaſtaſius presbyter Cardinalis 77

anaſta

aſtaſius de hæreſe ſuſpectus Catholicos perſequitur. 621
aſtaſius Imp. hæreticus Eutychianus 617.623
axagoras 317
aximander 316
aximes Alexãdri magni præceptor, 349
dreas rex Vngariæ. 864. 870
dronicus Iudæorum contra Samaritanos hæreticos patronus apud Ptolomæum regem 129.242
dronicus Senior & Iunior Imp. Græcorum 1015
dronicus Orientis Imp. miſerrimè perijt 939.& 941
dronicus Paleologus Orientis Imp. 1000
gelorum procreatio 4
gelus delet exercitum Sennacherib propter blaſphemiã. 169
gelus politanus 1092
gelus precatur pro Hieruſalem & Iuda 337
glia tota à Gallis ſubiugata 762
gliæ epiſcopales ſedes 888
gli relicta Idololatria fidem ſuſcipiunt 674
gli ſe iungunt hugnotis & portum gratiæ occupãt. 1161
gli Cantuarij ex Idololatria ad fidem conuertuntur procurante Gregorio 654
gli Normaniam & Aquitaniam inuadunt 999
angli nec in bello fortes, nec in pace fideles 647
angli fame pereuntes humanis carnibus veſcuntur. 875. 877
angli exules Theologiæ doctores 1173
anglicum bellum cruentnm in Aquitania 1024
anglicus ſudor 1118
anglorũ regnum inchoat 613
anglorum nugæ de Britanniæ nomine 120
anna & Caiphas Pontifices. 274
anna filia Phanuel prophetiſſa 271
annatas beneficiorum ad onera belli contra infideles indixit Bonifacius IX. 1047
annibal 373
annibal à militibus ſuis cruci affigitur 399
annibal vincitur à Scipione Africano 405
anni exordiũ apud Hebræos 1
annorum definita & minuta circumſcriptio reijcienda 2
annorum varia enumeratio ſecundum Hebræos, Græcos & Latinos 444.447
annorum ſupputatio ab orbe condito ad Chriſtum natũ & paſſum 450
annus Iubileus 1000
annus Lunaris & Solaris, quẽ emboliſmum vocant 452
annus Methonis decemnouẽ-

nalis, 341
anſelmus auctor gloſſæ interlinearis, 743
anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus 904
antenor Francorum dux, 484
antherus P.P. 522
ancichriſti numerus 666. quorſum pertineat 686
antichriſti veteris teſtamenti. 377
antichriſtus 656.1106
antichriſtum natum dixit Fluentinus Florẽtiæ epiſcopus 901
antigonus 259
antiochus Cyzicenus 384
antiochus Epimanes primus ſacerdotium ſummum vendidit, & contra morem viuos viuis in eo ſubſtituit 377
antiochus Eccleſiæ hoſtis horrẽdo morbo nuiſcã interijt ibid.
antiochus Epiphanes 240
antiochus Eupator 380
antiochus Grippus 383
antiochus Illuſtris ſiue Epiphanes inertia fratris regnũ obtinuit 375
antiochus libros ſacros in publicum regnũ ferre iuſſit. 377
antiochus magnus. 235. 242. 406
antiochus Sedetes 382
antiochus Soter 370
antiochus Theos 371
antipater apud Hircanum in magna authoritate. 256. 259
anthonius Pius 3[...]
anthonius pius ſolus princip[...] ſiue ciuili ſanguine 5[...]
anthonius Magnus monacho[...]rum pater 5[...]
anthonius Florentinus 108[...]
S. Anthonius Vlisbonenſ. m[...]norita 96[...]
anthonius verus non tulit im[...]pune quod Chriſtianos pe[...]ſecutus eſt 50[...]
anthropomorphytarum hære[...]ſis 82[...]
atrebatenſes 67[...]
Appelles pictor 36[...]
appelles 51[...]
appianus Alexandrinus 50[...]
appion Grammaticus 28[...]
apitius helluonum prodigio[...]ſiſſimus 27[...]
apolinaris à D. Hier. ſene audi[...]tur 59[...]
apollinaris 50[...]
apolonius Sophiſta 27[...]
apollonius 50[...]
apoſtolici viri per vniuerſum orbem diſcurrunt 49[...]
apoſtoli omnes præter Ioann[...] Euangeliſtã martyrio vit[...] finierunt 48[...]
apoſtolis concionantibus Idola tacuerunt 29[...]
apoſtolorũ Euangelizatio 48[...]
apriys 318
Aqua in Sacramẽto altaris. 50[...]
aqua luſtralis in templo & domibus priuatis ad fugandos Dæmones ſeruanda. 50[...]
aquila 504

uitania fere tota ſe ſubdit Philippo 959
uitanica ſeditio ob ſaluiarũ vectigal 1132
atus 397
baces 304
ca abſcondita nunquam reperta 338
ca tantæ fuit molis & artificij vt 100. annos Noe in ea perficienda cõſumpſerit. 20
cæ translationes & ſtationes variæ 129
ceſilas 365
ceſilaus 318
chadius Imp. 583. 590
chelaus tyrannidis & crudelitatis accuſatus apud Auguſtum 265. 271. 272
chimedes 401
chitas Tarentinus 341
chitecti 358
c⁹ cœleſtis miſericordiæ Dei ſymbolum 23
eopagitæ 315
eus Lacedæmoniorũ rex. 239
giropilus Imp. Rom. 860
ij ſubita & horrenda morte, multi qui ab eo decepti fuerant conuertuntur. 565
iadenus cog. Barbaruſſa. 1133
iana impietas Catholicos perſequitur 367
iana hæreſis 569
iſtides 502
iſtides ſumma integritate cẽſum de tota Græcia agẽs iuſti cognomẽ eſt adeptus. 336
iſtobulus & Hyrcanus de imperio diſceptantes anſam præbuerunt vt ſic regnum à Romanis occupatum per varias clades ad Herodem alienigenam tãdem deuolueretur 256
ariſtobulus inſignis Hebræorũ philoſ. in Moſem commentarios edidit 409
ariſtobulus Herodis magni filius 269
ariſtobulus Saduceus, primus poſt captiuitatem ſuſcepto diademate ſe regem appellauit & ſacerdotis nomen pro abiecto habuit 252
ariſtonicus Eumenis nothus. 415
ariſtoteles 211. 346. & 348
ariſtoteles neſcius Geographiæ 361
ariſtotelis & Theophraſti libri 366
ariſtotelis libri 423
arius Alexandriæ mulieres caſtitatem profitẽtes ſeptingẽtas veneno ſuo inficit 562
arnaldus Pontacus Baſatenſis epiſcopus 1181
arnaldus de Brixia 916
arnulphus Flandriæ comes. 825
arnulphus Imp. 799. 796. 801
arphaxad an genuere Sale per intermedium Cainam 24
arphaxat 309
ars ſculpẽdi Marmoris quo tẽpore cœpit 162
arſaces Parthorum rex 372
arſaces 173

arrabani ſcelus 337
artabanus 514
artaxerſes tertius. 345
artaxerſes 337
artenion hæreticus 516
aruernorum principatus 414
Aſa filiam Amri regis hæretici dedit vxorem filio ſuo Ioſaphat 142
Aſaph author 12. pſalmorum. 124
aſcanius 113
aſpaſia periclis amaſia Rhetoricam Athenis docuit 340
aſſar adon Aſſyriorum princeps 172
aſſuerus 225
aſſuerus, quem noſtri Xerſem, Chaldæi artaxerſem vocant 331.332
aſſur putatur Niniuis à Niniue à ſe cōdita ſic denominatus. 41.43
aſſyriorum nomen quoniam cœpit celebrari 159
aſſyriorum reges 171
aſſyrius in populi Domini perniciem attractus eſt ab ipſiſmet domeſticis, de quo varias queremonias prophetæ inſtituunt 165
aſtrolabij Marini ſpecies 1008
aſtronomicis ſtudijs inſignes. 851
Attalus Rex Aſiæ minoris. 415
athalia regis Achab filia prçter paruulum Ioas totam ſtirpé Salomonis extinguit 148
athanaricus rex Gotthorũ. 582
athanaſij mors 579
athanaſius Alexandrinus 559
athanaſius Magnus 563.564
athenagoras Philoſophus Chriſtianus 509
atlas Aſtrologus rex Mauritaniæ 102
attila flagellum Dei 607.609
attilę occurrunt cum clero Leo magnus, & lupus Trecenſis epiſcopus 609
atticus 419
Auguſtini diſputatio publica cum hæreticis 588
D. Auguſtini libros de ciuitate & hiſtorias inter cœnandũ ſibi legi curabat Carolus magnus 763
auguſtinus Eugubinus 1098
auguſtinus moritur anno vitæ ſuæ 602
auguſtinus Hipp. epiſco. 583. 584
auguſtus Cæſar iam templum Iani clauſerat & orbem pacarat quoniã natus eſt Chriſtus 266.270
auguſtus die natiuitatis Chriſti mandauit ne quis Dominum ſe vocaret 480
auguſtus deuicto Anthonio ſolus ad Chriſti vſque natalẽ Imperauit 437
auguſtus prouincias Imperij per capita & familias deſcribit 270
auguſtus moritur 273
aulus Gellius 208
aurelian⁹ fulmine territ⁹ Chriſtiano-

ſtianorum perſecutionē nō eſt executus 304
relianus Imp. 536. 538
relianenſe 1. Francicū iuſſu Clodouei, Gerundenſe 616
relius Antoninus 510
arias ſummus pontifex 182

B

BAaſa rex Iſrael 142
babylas 527
bylon Chaldaicarū gētium caput 308
bylonica captiuitas 214
cchides 381
iazetes ſeu Paiazites Turcorum Imperator 1039. 1055. 1041. 1050
iazetes 2. Turcorum Imper. 1097. 1099
laam vates Satanæ non Dei 66. 78
laam inſipientiam aſina humana voce vtēs coarguit 81
lduinus Orientis Imp. 959
lduinus ſecundus Conſtantinop. Imp. 978
lduinus 3. Hieroſolymorum rex 921. 926. 936
ltazar 320. viuo ſummoq; ſepultum opprimitur ibid.
nduinus auctor librorum 4. ſententiarum Theologicarum 933
ptiſta Briſſonius 1190
rac 98
rbam & Comam radere clericatus inſigne 507
ar cozba ſe Chriſtum in lege promiſſum Iudæis perſuaſit, & Chriſtianos exquiſitis ſupplicijs Chriſtū negare & blaſphemare cōpellebat 291. 292
barcozbas Iudæorū dux Chriſtianos diris cruciatib. perimit 500
bardas Slerus 855
bardi apud Gallos Melodiarū poëtæ 362
barnabas primus Romæ Chriſti fidem prædicauit 280
bartherus Franc. Dux 527. 530. 531
bartholus 1034
baſa 195
baſilius Cæſarienſis 577
baſilius Moſcorū princeps 1112
baſilius Orient. Imp. 789 792
baſilius Porphyrogenitus Orient. Imp. 835. 857. captiuis 13000. oculos eruit 854
baſtildum propugnaculū 1057
battus primus Cyrenarum rex 190
beda 702
beda venerabilis Anglus monachus moritur 715
bedæ diſcipuli 741. 742. 764 monachi primi poſuerunt Theologiæ ſedē in Academia Pariſienſi 764
beguardi & Beguinæ hæretici 1012
belgius Gallorum rex 97
bella ciuilia Aug. Cæſaris 437
bellerophon 99
beli templum 39
belial filij in Hieruſalē introducunt

ducunt ritus gentium 410
bellouacenſis Comitatus 853
bellorum ſeminarium inter Francos & Anglos 821
bellum Britannicum 283
bellum Cimbricum 419
bellum in Chriſtianos excitat̃ à Nerone, in eo Petrus & Paulus occubuerunt Romæ 483
bellum inter Francos & Flandros 15. annos diuturnũ 999
bellum Iugurthinum 419
bellum inter Anglos & Francos 1037
bellum Iudaicum quinque annis confectum eſt 295
bellum Lacædemoniorum cõtra Meſſanos propter ſtupratas virgines 174
bellum Lapitharum 108
bellum Lutheranorum contra Zuinglianos 1134
bellum Marcomannicum 509
bellum Mithridaticum 422
bellum Parthorum 285
bellum Parthicum 287
bellum Punicum primum ſecundũ, tertium 398. 404. 411
bellum ſacrum ob templũ Delphicum 349
bellum ſacrum tertium 920
bellum ſacrum quartum contra Turcas 945
bellum ſacrum 891
bellum primũ in Chriſtianos motum à ſcribis in quo Stephanus moritur 481
bellum tertium in Chriſtianos auctore Domitiano 49
bellum 5. in Chriſtianos 50
bellum ſextum in Chriſtiano[s] per Seuerum & Aureliu[m] 518
bellum ſeptimum in Chriſtianos per Maximinum 5
bellũ octauum in Chriſtiano[s] quod vltus eſt Deus peſtilẽtia per vniuerſum imperium 52
bellum nouum in Chriſtiano[s] per Valerianum 53
bellum decimũ in Chriſtiano[s] per Aurelianũ Imperat 53
bellum vndecimũ in Chriſtianos à Diocletiano 54
bellum duodecimũ in Chriſtianos per Maximinum Imperatorem 55
bellũ decimumtertiũ in Chriſtianos per Saporem regem 566
bellũ Seruile in Sicilia ortũ 41
bellum Samium 340
bellũ Thebanũ & Troianum 96. 11.
belus nili pater Aſtronomiæ ſtudioſus à filio conſecratus eſt vnde Idolorũ nomina 45
S. Benedictus 631
S. Benedictus 695
benedictus Arias 466
benedictus I. PP. 646
benedictus III. PP. 779
benedictus IIII. PP. 805
benedictus V. PP. 833
benedictus VI. PP. 835
benedictus VII. PP. 852. 855

bene-

nedictus VIII. PP. 859. 863
nedictus IX. 873
nedictus X. dictus XI. PP. 1007
nedictus XI. dict. XII. PP. 1025.
nedictus XIII. Antipa. 1048 1050
rengarius Italorum rex 814. 823
rengarius Turonenſis Archidiaconus Andegauenſis hæreticus 861
rnardus Lutzembergus 1116
.Bernardus 909. 916. 917. 921 922. 926. 929. 937
.bernardus vitæ normã præſcripſit Templarijs 905
rnardinorum Collegiũ 1025
roſus ſuppoſititius Noam ſyderum obſeruatione Diluuium deprehendiſſe & naue ſibi proſpexiſſe fabulatur 20 38. 44
roſus Chaldæus ſacerdos & hiſtoricus 356
rtrandus Burdegalenſis Archiep. 1009
rtrandus epiſcopus Heduorum 1019. 1028
ſſario Cardinalis 1073
blia Compluti 1098
blia in capitula diſtinguuntur 670
blia ſacra fideliter in Gallicum ſermonem Biblia Vatabli 1128
bliotheca Alexandrina mirabili Dei prouidentia ſeruata 392
bibliorũ vulgata editio eſt D. Hieronymi 394
bituili Aruernorum regis cruenta prælia 414
biturigenſes 7. millia Cotarellorum (qui Sacrum Chriſti corpus pedib. conculcabãt) interficiunt 942
biturigenſis Comitatus 890
blancha Regina Franciæ mater S. Ludouici 924
Boëmica hæreſis in Italia 1052 1063.
boëtius Mathematicus, Philoſophus & poëta 625
bohæmorum hęreſes vnde cœperunt 1013
boleslaus I. Poloniæ rex 844
boleslaus II. Poloniæ rex 876. 881. 887
boleslaus III. Poloniæ rex 912
boleslaus pudicus Polonorum rex 969
bombardam excogitauit Bertholdus Niger 1044
bon Thuſcorum rex à quo Bononia 451
bonifacius Comes 602
bonifacius I. PP. 599
bonifacius II. PP. 634
bonifacius III. PP. 665
bonifacius IIII. PP. 667
bonifacius V. PP. 671
bonifacius VI. PP. 799
bonifacius VII. PP. 834
bonifacius VIII. PP. 1000
bonifacius IX. PP. 1047
bonifacius VI. 837

bonifacius Montisferati Marchia 955
booz princeps Iuda vnus ex Chriſti maioribus 95
boos tres extiterunt qui tanquàm vnus numerantur in Dauidis & Chriſti genealogia 95
bos Romæ locutus eſt 371
bos Romæ locutus 81
Breno Gallorum dux 351
S. Brigitta 1037
S. Brigitta 630
brittanni 603
britanni 785
britannia omnium regionum prima publicè fidem Chriſtianam profitetur 513
britones ex Anglia in Galliam venerunt 434
brunichildis 650.662.663.671.
bruno Colonienſis Archiepiſ. 826
bryſo cum Euclide contentioſam Dialecticam introducit 343
Bulgaria 787
bullingerus 1162
burchardus monachus veteres Eccleſiæ Canones in vnum volumen congeſſit 850
burdegalâ lupi ingreſſi deuorarunt canes 652
burgundi 596
Byzantium 518

C

CAbades rex Perſarum 637
caballiſticæ artis fundamēta poſuit R. Simeon Ben Iohai auctor libri Zoar 41
cadinus Thebis à ſe condit regnat, & characteres Græcos condidit 8
cæſar primus Romanorũ Imp Rhenum traijcit 42
cæſar IX. annis ſubigit Gallia 429
cæſar faſtos ſiue Calendarium corrigit 41
cain diaboli & imperiorum ciuitatē erigit & primus ante diluuium regni ſpeciē conſtituit 1
cain poſteritas diluuio abſorpta eſt 1
cainam 1
caius Caligula vi Iouis idolum inferre decreuit in tēpli aditum 281. 282.
caius (Gaius) PP. 54
caius Caligula 48
caius Flaccus 18
calatranenſes milites oriuntur 938
calcedon condita 17
calendarium quomodo corrigi poſſit 43
caletum à Franciſco Guiſiano principe expugnatur 1152
caletum ceperunt Angli 1030
callinicus ignem in aquis ardentem inuenit 69
calixtus II. PP. de Deo ac de hominibus bene meritus 907
calixtus III. 934
calixtus III. Hiſpanus 1074
calo Ioannes Paleologus Græcorum Imp. 1034

cal.

luini ſententia de doctrina Romanæ Eccleſiæ 582
luiniſmus gradus ad Mahometiſmum 1162
luinitæ omnium hæreticorum colluuies 757
luiniſtarũ ſecta recta ad Mahometem ſpectat 657
mbagadus Tartarorum Imp. 103
mbyſes 327
ndace regina Aethiopũ 280
non Miſſę à quo ſit conditus 618
nones Apoſtolorum 494
ntabri 436
nutus Angliæ rex 855. 857. 860
pitolium Romæ extruitur 163
rceres ad delicta clericorum punienda 685
rcombertus rex Angliæ 681
rdinales vt Piler roſeo & equo veherẽtur incaluit Innocentius IIII. 670
rdinalium nomen quando cœpit eſſe in prætio 862
rdinalibus ruber pileus & purpura conceditur 675
rneades 195
rnotenſis antiſtes 791
roloſtadius 1113. 1115
rolus Andegauẽſis 984. 986
rolus Burgundiæ dux vltimus 1086
rolus Caluus Imp. 790
rolus II. Caluus Francorum rex 771
carolus Craſſus. 793. 795. 802.
carolus Craſſus ꝓpter ignauiã ab optimatibus regni repudiatus eſt 802
carolus Lotharingus Cardinalis 1184
carolus Magnus 726. 731. 732. 736. 757. 762
carolus Martellus Blatij præfectus 708. 716. 717
carolus ſimplex edictum memorabile edidit contra prophanos iura Epiſcoporũ inuadentes 810
carolus ſimplex rex Francorũ 803. 806. 809.
carolus Pulcher Francorũ rex. 1018. 1022. 1023
carolus V. Occidẽtis Imp. 1105. 1112. 1132. 1142. 1144
carolus V. Sapiens Franco. rex 1036 1039. 1040. 1043
carolus VI. Franc. rex 1045. 1049. 1056
carolus VII. rex Francor. 1062 1064. 1066. 1074
carolus VIII. Francorum rex 1087
carolus IX. Francor. rex 1170 1179
carpocrates 504. 506
carpocratiani 509
carthaginẽ & Corinthũ euerſas reſtituit Auguſtus Cæſar 437
carthaginenſes 344 350
carthaginenſes bella cum Siculis gerunt 360
carthago penitus exciſa 411

eadem reparata 412
carthago 109
carthago 150
Carus imp. 542
caſſianus monachus 592
caſſiodorus 622
cataphygum hæreſis 514
catharina ex Laurentio Medice neptis Pōtificis Elementis 7. deſpondetur Henrico Valeſio 1122
cathedrales Eccleſiæ à Carolo Magno erectæ. 764
cato maior 407
caudas ſicut pecudes habuerūt Doroceſtri 659
cazimirus Poloniæ rex Cluniacenſis monachus 860
cazimirus rex Poloniæ 938
cazimirus II. Poloniæ rex 1027
cazimirus regis Polonorum filius maluit mori quàm ſe concubitu polluere 1089
cazimirus IIII. Polon, rex 1072
cecrops Athenienſium rex 79
cæleſtinus PP. 600
cæleſtinus II. PP. 918
cæleſtinus III. PP. 947
cæleſtinus IIII. PP. 968
cæleſtinus 5. PP. 998
celtes montes Pyreneos nominauit ob maximam Syluarū in his creſcentium exuſtionem 66
centuriatores S. Victorem martyrem myſterium iniquitatis prouexiſſe blaſphemant 515
centuriatores Quartodecumanos hæreticos laudant ibi
centuriatores arguunt Ioann Euangeliſtam quòd volun tariam paupertatem doc at 45
ceres 9
cicero 209. 2
cicero in libris de natura de rum ſeipſum ſuperauit 41
cicero 419. 42
circe venefica 11
Chaldæorum Monarchia 30
cham Tartarum rex 677. 97
cham tradunt Hebræi execu iſſe teſticulos patri ne dein ceps filios procrearet 2
childebertus Francorū rex 63
childericus Franc. Dux. 60
childericus Franc. Dux 61
childericus patri ſuccedens ol ſcortationes regno pellitu 613
childericus Francor. Dux 61
childericus II. Francor. rex 70
childericus III. ſtupidus Frāc rex 721. in monaſterium tru ſus 72
choreas ducentes nocte natali tiorum Sacerdotis impreca tione per annum integrum in eodem ſtatu manſerunt 855
chorepiſcopi ſiue ſuffraganei 577
choſroe Perſa 639
choſroe II. Perſarum rex. 667. 671
chriſoſologus Epiſcopus Ra uennæ 61

chri-

riſternus rex Daniæ 1114
riſtiana audacia Agapeti PP. 628
riſtiana religio cur fulminatrix dicta ſit 510
riſtianæ religionis ſumma 498
riſtianæ quartam partē Hieroſolymæ incolunt quæ ceſſit in ius patriarchæ 879
riſtiani in medijs crucibus bibliothecas inſtruebāt 514
riſtiani Romani incendij inſimulati miſeris mortibus inſontes conficiuntur 483
riſtianis diſſidētibus amittuntur res portus Aſiatici 997
riſtianus in perſide propagatur 594
riſtianorū grauiſſima perſecutio propter quam lues & fames fuit per vniuerſum orbem diuina vltione 543
riſtianorum militū in Barbaris perdendis celeritas 896
riſtianorum perſecutio in Orientem infinita locuſtarum multitudine cælitus eſt ſignificata 896
riſtianorum nomen Antiochiæ conſecuti ſumus cum prius varijs nominibus vocaremur 284
riſtianorum prima perſecutio 481
riſtianorum perſecutiones qui primū prohibuerūt 304
chriſti conceptio & natiuitas 266
chriſti numen ne quidem Ethnicis fuit ignotum 303
chriſti paſſio, Aſcenſio 276. Cœna 276
chriſti teſtimonia externa. 297
chriſtophorus Colūbus 1090. 1099
chriſtophorus I. PP. 810
chriſtus apparuit, vt diſſoluat opera diaboli 299
chriſtus artem fabrilem exercuit 274
chriſtus attingēs annum xxx. prædicare cœpit 274
chriſtus Dominus Pontifex maximus & æternus 479
chronica Francorum à Pharamundo incipiunt enumerare reges 599
chronologia eſt quædam hiſtoriarū imago & breuiſſima temporum commemoratio 763
chronologia Helynandi monachi frigidi mōtis ordinis Ciſtercienſis 956
chryſippus Stoicus 395
Clareuallenſe cœnobium 601
claudius Cæſar Iudæos propter Chriſtum Roma expulit 284
claudius Cæſar 282. 284.
claudius primus Imperium mercatus eſt promiſſis vnicuique militi cccl. coronatis 484
claudius Imperator 536

clau-

claudius Sanctesius Ebroicenſis Epiſcopus 1181
claudius Spencæus 1178
clemens Alexand. 511
clemens Antipapa 883
clemens 2. PP. 866
clemens 3. Romanus Pontifex 945
clemens 4. PP. 985
clemens 4. à D. Petro pontifex. 489.
clemens 5. PP. 1009
clemens 6. PP. 1028. vrbē Auionem emit 1029
clemens 7. PP. 1115. 1123.
clemens 7. pſeudopapa 1045
clemens 8. Antipapa 1062
clemens Romanus 492
clemens Romanus 280
clementinæ 1012
clementis Romani ſcripta 494
clementis epiſtola ad Iacobum fratrem Domini 286
cleopatra Aegypti regina 253 262
cleopatra cum Anthonio mortem ſibi conſciuit 426
cleopatra 429
cletus martyr 3. ſummus Pontifex 489. 491.
clodius 2. Francorum Dux 536 541
clodius Francorum rex 609
clodius Francorum rex 601
clodius Crinitus Francor. Dux 603
clodomerus Francorum Dux 484
clodomerus Francorū rex 560
clodomerus Francorum Dux 506
clodouei quatuor filij regnum inter ſe diuidunt 62
clodoueus Francor. Dux 60
clodoueus 4. Franc. rex 70
clodoueus Franc. rex 68
clodoueus Francorum rex. 61 623. fit Chriſtianus 620. 62
clogio Francorum dux 574 58
de Chronologorum profanorum ſcrupulis 44
Codrus vltimus Atheniēſium rex 12
cœnobij S. Dionyſij prærogatiua 92
colchi more Iudæorum infantes circuncidebant 16
collatio Carthaginenſis inter Catholicos & Donatiſtas 594
collectæ Eccleſiaſticæ ad Miſſarum ſolennia 61
collegium Montis acuti 109
colloquium Mulbrunenſe inter Lutheranos & Zuinglianos 116
colloquium Poſſiacum 115
colloquium Vuormaciæ inter Catholicos & Lutheranos 1151
comites maioris dignitatis videntur fuiſſe quam duces 684
commanus Galliæ rex 324
concilia, Alexandrinum contra Origenem Carthaginēſe 5. Toletanum, Taurinatēſe, Hipponenſe 590

Con

ncilia, Arauſicanum, Valenſe, Carpentoractenſe, Arelatenſe, Romanum, Cōſtantinopolitanum, Tyrinium, Beritenſe 607
ncilia, Carthaginēſe II. Romanum, Burdegalenſe, Telenſe, Carthaginenſe 3. & 4. 683
ncilia, Hiſpalenſe 1. Toletanum 3. Matiſcolenſe 1. & 2. Gradenſe, Brenniacenſe. 653
ncilia plurimorum ſacerdotum in Anglia 986
ncilium Ancyranum 549
ncilium Anglicanum 1027
ncilium Antiochenum 528
ncilium Aquilienſe, Valentinum in Gallia 578
ncilia, Aquiſgranenſe primum, Romanum in quo Paſchalis accuſatus ſe purgauit 766
ncil Aquiſgranenſe 854
ncil. Aquiſgranum 5. Concil. reformatoria celebrari fecit Carolus Magnus 762.
ncil. Arabianum 525
ncil. Arelatenſe 3. Frācicum præſide S. Bonifacio Mogūtiæ Archiepiſcopo 722
ncilium Auguſtanum 713
ncilium Aurelianenſe 1079
ncilium Baſilienſe 1065
ncil. Bauaricum, Ratisbonēſe 737
ncili. Baugentiacum 924. Treuirenſe, Lincopianum 925
concil. Beneuentanum 889 Stampenſe 890
concil. Bonnenſe 821
concili. Bracarenſe 639
concil. Bracarenſe II. Lucenſe 646
concil. Cabilonenſe I. 685
concil. Cæſarienſe primū poſt Apoſtolorum tempora de die Paſchatis 515
concil. Cantuarienſe 992
concil. Carthaginenſe de baptiſmo hæreticorum 523
concil. Carthaginenſe ſextum 698
concil. Carthag. ſeptimū, Africanum contra Pelagianos 600
concilium celebre coactum ab Henrico rege Angliæ Caſſeli quæ eſt vrbs Hyberniæ 935
concilium Cirtenſe 547
concil. Claromontenſe, Ciſtercienſe, Turonenſe 933
concil. Claromontenſe in Aruernia 892
concil. Colonienſe 1127
concilium Colonienſe 796
concil. Conſtantienſe generale xvj. 1059
concil. Conſtantienſe 862
concil. Cōſtantinopolitanū I. & II. Hieroſolimitanum 638
concilium Conſtantinopolitanum generale, Antiochenum Aurelianēſe II. & III. Aruernenſe 641

concil. Cõſtantinopolitanum 648

concilium Diuionenſe, Lateranenſe 12. generale omniũ quæ vnquàm fuerunt in Europa celeberrimum 955

concil. Epaunenſe 617

concil. Erphordiẽſe Rom. 884. & 883. 886

concil. Erphordienſe cõtra Imperatoré qui monachos eiecerat è clauſtris 819

concil. Francfordianum, Bambergenſe 850

concilium Florẽtinum inchoatum Ferrariæ 1068

concilium Florentinum, Concilium Turonenſe 672

concil. Gallicanum Lutetiæ in quo Benedictus xiij. Antipapa deponitur 1051

concil. Gallicanum 696

concil. Gallicanũ de bonis Eccleſiaſticis 811

concilium Gallicanum apud Biturigas 1067

concilium Gallicanum, Turonenſe 1099

concil. Gangrenſe & Arelatenſe & Aurelianenſe 361

concilium generale 6. Conſtãtinopolitanum præſente Iuſtiniano Imp. in Trullo 693 Heldiſeldenſe, Romanum contra Monothelitas 692

concilium generale vndecimũ Lateranenſe 936

concil. XV. generale Viennenſe 1011

concilium Gẽtiliacum in F cia 7

concilium Germanicum Ox nienſe 9

concilium Herbipolenſe 9

concil. Herudfordianum To tanum II. Bracarẽſe III. 6

concilium Hieroſolimit. vi de loco in quo Chriſtus n ſceretur 2

cõcilium Hieroſolymitanu Romanum 6

concil. Ilerdenſe. Valentinu 630

concil. Illyricum de trinita vnitate 5

conciliũ in Altaim pago Rh tiæ 8

concilium Ingelheimenſe præſente Othone 8

concilium Ingelheimenſe I 814

concil. Ingelheimenſe Aug ſtanum 8

concilium Laodicenum, La ſacenum 5

concilium Lateranenſe 9

concilium Lateranenſe pr ſente Carolo Magno 28 Hiſpanicum, Durienſe, G nuenſe 7

concil. Lateranenſe vniuerſa decimum, Sueſſonenſe, S nonenſe, Antiochenum 9

concilium Lateranenſe 7

concil Lateranenſe IIII. 8

concilium Lateranenſe cont Henricum 903. Trecaſſiu celebre Londini celebr

rum 903
cilium Lateranenſe Florē
tinum 901
ıcilium Lateranenſe Oecu-
menicum 1101
ıcilium Londinenſe, Ro-
manum, Pariſienſe 700
ıcilium Londinenſe 967
ıcilium Londinenſe 997
ıcilium Lugdunenſe, Hie
roſolymitanum 917. Latera-
nenſe 919
ıcilium Lugdunēſe præſen
te Bonifacio viij. Pontifice.
1001
ıcilium xiiij. Lugdunenſe
I. generale 989
ıcil. Macrenſe 791
ıcil. Mantuanum 1078
ıcil. Mantuanum 877
ıcilium Mauritaniæ 579
ıcil. Mediolanenſe, Alexan-
drinum, Ariminenſe 570
ıcilium Mediolanenſe pro
executione Cōcilij Triden-
tini 1173. Mogūtiacum 796
ıcil. Mogūtinum, Vuorma-
cienſe, Remenſe, Turonen-
ſe III. Cabilonenſe II. Are-
latenſe III Ticinenſe 763
ıcilium Neocæſarienſe 551
ıcil. Nouiomagenſe, Sale
gunſtadienſe 854
ıcil. nonum generale Late-
ranenſe 907. Remenſe, Ne
apolitanum 908. Romanū
909
ıcilium Oecumenicū Con
ſtantinopolitanum, contra
Macedonium 578
concilium tertium Oecumeni-
cum Epheſinum cōtra Ne-
ſtorium 602
concilium Oxonienſe 981
concilium Papienſe Sutrinum
865
concil. Pariſienſe pro expediti-
one contra Turcas 943
concil Pariſienſe coactum à
Philippo rege cui decimæ
conceſſæ ſunt ad bellum ge-
rendum contra Saladinum
Turcorum regem 946
concil. Pariſienſe, Barenſe, Pla-
centinum 892
concilium Piſanum 1100
concilium Piſanum 1057
concilium primum Hieroſoly-
mitanum 485
concilium primum Nicenum
pro diuinitate Chriſti cōtra
Arrium 556. 561
concil. Rauennenſe 833
concil. Rauennenſe 803
concilium Moguntinum 1018
concil. Rauennenſe, Ilerdenſe,
ſe, Valentinū, Romanū 626
concilium Regienſe, Agathen-
ſe, Romanum 604
concilium Remenſe 840
concil. Remenſe, Bellouacenſe,
Cathalanenſe 904. Latera-
nenſe ibid.
concilium Romanum, Papi-
enſe, Remenſe, Moguntinū
870
concil. Rom. p imaginib. 706
cōcilium Romanū pro imagi-

nibus retinendis contra Leonem Imper. 718
concil. Romanum de proceſſione S. Spiritus 576
concil. Romanum, Antiochenum, Hieroſolymitanum, Agripinenſe Colonienſe, Saddicenſe, Syrmienſe, Alexandrinum 568
concil. Romanum, Aquiſgranenſe 774
concil. Romanum, Aurelianẽſe IIII. Cæſarauguſtanum, Gerundenſe, Taraconenſe 628
concil. Romanum, Lucenſe, Bracarenſe 669
concili Romanum 559. Elibertinum 559
concilium Romanum 826
concilium Romanum 831
concil. Romanum 727
concil. Romanum 721
concil. Romanum 784
concil. Romanum 882
concil. Romanum contra Marcellinum Ancyranum, Sinneſanum 541
conciliũ Romanum II. & III. contra Photium 785
concil. Romanum contra Berengariũ, Vercellenſe, Vuormatienſe 671
concil. Romanum de electione Romani pont. 666
concil. Romanum I. & II. Lateranenſe 658
concil. Romanum contra Pyrrhum Africanũ contra Monoth. Byzancenum, Proco
ſulare in Africa, Toleta
7. Lateranenſe contra M
notgelitas, Toletanũ oct
uum nonum, decimum 68
concil. Romanum de ſancti
ne electionis Imperato
in Germania 84
concil. Romanũ Moguntin
777
concilium Saliguſtadenſe, T
burienſe 8
concilium Senenſe 10
concilium Senonenſe 11
concilium quartum genera
Calcedonenſe contra Eut
chem & Dioſcorum hæret
cos 6
concil. Ticinenſe 7
concilium Toletanum ſecun
dum 6
concilium Toletanum II. 69
concil. Toletanum 4. Aquil
enſe 67
concilium Toletanum v. & v
Bracharenſe ij. 67
concilium Toletanum xj. Ro
manum, Bracarenſe, Angl
canum 68
concil. Toletanum xiij. 69
concil. Toletanum, Mileuita
num 55
concilium Trecenſe 75
concil. Treuerenſe, Auguſtan
1730. & 3731.
concil. Treuerenſe, Moguntĩ
nũ, Coloniẽſe. 1132. & 113
concil. tria celebrantur Carta
gini 52

con

cilium Triburienſe, Mo-
guntiuum 798
cilium Tridentinum 1129
137
cilium Turonenſe II. 643
cilium Turonenſe 611. Ro-
manum ibid
cilium Veronenſe 941
cil. vniuerſale vij. Nicenũ
j. contra Iconomachos An-
licanũ, Francfordienſe, 735
cilium 13. vniuerſale Lug
unenſe 671 673
cil. Vormacienſe, Conſtan.
. Vniuerſale contra Photiũ
nuaſorem ſedis Conſt. Co-
onienſe, Acciniacẽſe, Pon-
igonenſe 788
cil. Vuormatienſe 796
cil. Vuormatienſe, Mogũ-
inum, Erphordienſe 879
cilium Vuormatienſe 767
auis vſus in creatione Ro-
mani pontificis 988. 990
cordata de nominatione
piſcoporum & Abbatum
103. 1109
cordantias in Sacra Biblia
ollegit, Hugo Cardinalis
x ordine Prædicatorũ 672
flictus Dionyſianus 1174
gi Tartarus Faber magnus
Cham ſiue Imp. gentis ſuę
er ſeditionem creatur 934
mnenus Imp. Conſtantino
olitanus 881. 886
on PP. 697
rad. Imp. 911. 913. 910. 920
radus primus Occidentis
Impe. 812
conradus II. Occidentis Impe.
857
conſecratio ſummi Pontificis
696
conſtans 566
conſtantia Rogerij Siculi filia
è monaſterio educta Henri-
co vj. nupſit 968
conſtantini Magni donatio
551. 552. 557. 558
conſtantinopolis expugnatur
à Mahumete Turc. Imper.
1072
conſtantinopolis à Francis &
Venetis capta 950
conſtantinus Ducas Imp. Ori-
ent. 877
conſtantinus libros Arrij iuſ-
ſit cremari & eum qui eos
celare deprenſus fuiſſet ca-
pitali ſupplicio affici 562
conſtantinus Magnus 560. 556
557
conſtantinus II. ex Laico con-
tra canones electus 729
conſtantinus IIII. Imp. 688
conſtantinus V. Copronymus
omni ſcelere imbutus, igne
cæleſti perijt. 721. 723. 732.
conſtantinus VI. Imp. 758. 759.
conſtantinus VII. Orien. Imp.
809
conſtãtinus IX. Monomachus
Imp. Orient. 867. 868
conſtantinus IX. Orien. Imp.
864.
conſtantinus Sirus PP. 277
conſtãtinus Imp. Arrian⁹. 569

conſtantinus 567
conſtantinus Conſtantini Magni pater 542
conſt. Priſcū filium quod rem cum fauſta nouerca habere diceretur interfecit 576
conſynges Nicomedis regis Bithiniæ vxor propter laſciuiores cum viro Iocos à canibus laceratur 398
contentio inter Conſt. Patriarcham & Rom. pont. de primatu ſedis 665
cōtinuatio doctrinæ primi ſeculi 495
continuatio doctrinæ ſecundi ſeculi 616
continuatio doctrinæ ſeculi quarti 583
continuatio doctrinæ quinti ſeculi 618
continuatio doctrinæ ſexti ſeculi 661
continuatio doctrinæ ſeptimi ſeculi 700
continuatio doctrinæ octaui ſæculi 741
cōtinuatio doctrinæ ſeculi noni 804
continuatio doctrinæ decimi ſeculi 846
continuatio doctrinæ vndecimi ſæculi 893
continuatio doctrinæ ſæculi duodecimi 951
continuatio doctrinæ decimitertij ſeculi 1003
continuatio doctrinæ decimiquinti ſæculi 1090
continuatio doctrinæ decim ſexti ſeculi 11[illegible]
conuentus Bleſſenſis 11[illegible]
coponius Iudeæ rector 2[illegible]
coponius Syriæ præſes 4[illegible]
cornelius PP. 526.5[illegible]
cornelius Tacitus 5[illegible]
corui funus celebribus exequ[illegible] js curatum qd ſignificat 2[illegible]
crates Stoicus 4[illegible]
creſcens à D. Petro ordinat[illegible] fuit Galliæ Epiſcopus 4[illegible]
creta inſulam eripiunt Græc[illegible] rum Imperato. Veneti 9[illegible]
creatio rerum
cræſus Lydorum rex 3[illegible]
cruces aëriæ in veſtibus mil[illegible] tum Archadij Imperator[illegible] apparent 59
cruces in veſtibus apparēt 8[illegible]
cruciada 11[illegible]
crucifixi imago lapidibus i6[illegible] emiſit ſanguinem 11[illegible]
crucis dominicæ lignum 66[illegible] 670
crucis Dominicæ pars à D. L[illegible] douico redduntur à Venet[illegible] & Lutetiæ in regio ſacell[illegible] conditur 96[illegible]
crucis lignum ab Helena in[illegible] uentum 86[illegible]
crucis lignum 69[illegible]
crucis ſignaculum 76[illegible]
S. Crucis titulus 108[illegible]
crux Chriſti contra incēdiu[illegible] erigitur 9[illegible]
Cumanus 2[illegible]
cuſpius Fadus 28[illegible]
cutthei 16[illegible]

cutth[illegible]

thei de Cutha regione Perſarum in Samariã adducti circumciſionem ſuſcipiunt 202. 172. 168. 232.
rene multitudine Iudæorũ repletur 408
iacus martyr cum 11000. virginibus 522
i victorias & fauorem erga populum domini prædixit Eſaias 326
rillus Hieroſolymitanus 566 570. 577.
rinus Syriæ præſes 271
prianus 531
rus gener Dari 325
pientiſſimus princeps 330
rus Iunior 346
rus vltimus Alexandriæ patriarcha 677. 679

D

DAgobertus Francorũ Dux 590
gobertus Francorũ Dux 551
gobertus Frãcorum rex 672 675. 678
maſcus ab Abrahę ſeruo Dãmeſec conditur & appellatur 35
maſus II. papa 867
maſus papa 574. 576
naus primus in Gręciam nauem aduexit 91
niel 314
niel anno xv. ætatis ductus Babylonem prædixit futurum in ſtatũ eccleſiæ à ſuo tempore ad extremũ mundi 185
daniel prædixerat Machabæos ſuſcepturos Eccleſiæ defenſionem 242
danielis tres ſocij Ananias, Azarias Miſaël 187
danielis hebdomades 205 214
danielis vaticinatio impleta cũ in loco ſancto poſita eſſet deſolationis abominatio. 281
darius 31
darius Codomanus quem vicit Alexander 352
darius Longimanus 332. 977
darius Nothus 345
darius ſocer Cyri 325
dauid forma veri principis 124
dauid in inſignibus gerebat Leonem 126
dauid non omnium pſalmorũ author 122
dauid nummos argẽteos quali forma cudi iubebat 127
dauid teſtamẽto legauit quæcunque ſatis eſſent ad ædificationem templi 122
dauidica familia ferè conſumpta in captiuitate Babylonyca 189
dauidi principes 278
debora 98
decem tribuum inter captiuitates ſiue tranſmigrationes 203
decimi denarij contributionẽ papa à Clero & rex ab vniuerſo populo exigit 994
decius Imp. 527
decius 273

decretales Pōtificum quinam collegerunt 670
deioces 304
dei ſingularis ira in Iudæos Chriſtianorum religionem confirmat 300
delphinatus Viennenſis 1030
demaratus rex exulat 336
demetrius Imperium amiſſum recuperauit 383
demetrius Seleuci Soter 380.
Demetrius Soter Alcinum hominem impium & ritu gentilitio contaminatum pontificem creat 238
demetrius Soteris filius 382
demonium ſacerdotes Mogūtini Litanijs & aqua benedicta abegerunt 784
demoſthenes 348
deſiderius Eraſmus 1098
deus dedit ſiue Theodat. PP. 669
deus è crebra ſceptri in alienā familiam tranſlatione ſatis oſtendi tyrannorum & impiorum regna ſibi diſplicere 194
deus etſi Noë dixerit vitam hominis forecētum viginti annorum id tamen nō ſtatim poſt diluuiū accidit 49
deus hominum genus eluuione deleuit indignatus diſſimilitudinem cultus & religionis 17
deus linguas confudit id eſt, ex vna fecit 27
deus Mahometis qualis 928
deus prauitatē hominū indi[...] creſcentem breuitate vit[...] vlciſci voluit 1[...]
deus translationem Enoch fi[...]ri voluit, vt dicerētur hom[...]nes non eſſe vanam ſpe[...] immortalitatis 1[...]
deus turrim Babel diſturbau[...] ſed ad eius ſpeciem homin[...] temeritas aliam celſiſſim[...] ſtruxit 3[...]
Didius Iulianus 51[...]
dierum nominatio à Planeti[...] 387
dij Græcorū ex hominibus na[...]ti 9[...]
dij multi habiti Moſis ſeculo 7[...]
diluuium Deucalionis 8[...]
diluuium Pharonicum 11[...]
diluuium ſcriptura non aſtri[...] ſed Dei iuſticiæ & volunta[...]ti tribuit. Quia omnis caro corruperat viam ſuam 2[...]
diocletianus & Maximinus [...] perſecutionis vndecimæ au[...]thores miſerè pereunt 54[...]
diocletianus Imp. 54[...]
diodorus Tarſenſis Epiſcopus Chryſoſt. præceptor 579
diodorus Siculus 439
diogenes Imperator 876. 878
dion 349
dionyſius Alexā. Origenis di[...]ſcipulus 53[...]
dionyſius Areopagita 278
dionyſius Areopagita 493[...] in Galliam ad Pariſios Clemētis ſuaſu ꝓficiſcitur 493
dionyſius ex monacho PP[...] pri[...]

primus 534
nyſius Halicarnaſ. 481
nyſius iunior 349
nyſius rex Portugalliæ. 993
nyſius Senior 344
nyſius Tyrannus Siracuſanorum 342
cordia per annos 50. inter populum Romanum & pōtifices de vrbis adminiſtratione 944
penſationum illegitimarū partus 948
inationes variæ quibus Satanas vult obſcurare legem diuinam 81
ctrinæ cōtinuatio 14. ſæculi 052
o bella 274
ninicus Cataguritanus Hiſpanus 954. 957. 964
nitianus 492. primus ſe dominum & Deum appellari iuſſit 492
nus I. PP. 690
nus II. PP. 834
natus Grammaticus 565
natus hæreticus 549. 559
co leges Athenis ſcribit ſanguine 314
yde iuſtiſſimi erant omniū opinione 431
ydum diſciplina vnde orta ſit 362
yus Celtarum rex quartus à quo Druydes Gallorum ſacerdotes 55
catus Britaniæ 1088
duces Hebræorum 325
dulcinus hæreſiarcha fratrem de pauperi vita 1002
durandus hæreſiarcha cumburitur 1022
dux Albanus 1114
dux Guyſius proditorie à Poltroto glande percutitur. 1161
dux Parmenſis 1190

E.

EBion 493
Ecatheus Abderides philoſophus librum edidit de vita Abrahæ 396
eccleſia à Diluuio vſque ad Abrahamum per 340. annos in vniuerſo humano genere continuata quoniam incepit ad vnam gentem & familiam reſtringi 37
eccleſia anteceſſit reges & illis pereuntibus non perit ipſa ſed floret 220
eccleſia captiua & gemens ſub Germanis Imperatoribus. 843. 850
eccleſia captiua & multa patiente floret mundus 305
eccleſia Romana felix vbi petrus Paſſioni dominicæ adæquatur 482
eccleſiaſtica iuriſdictio 2. non ad laicos pertinet etiam in cauſis ciuilibus 1019
eccleſiaſtica ſucceſſio perire nō poteſt Regia & ſecularis caduca eſt & fluxa 229
eccleſia ſuper Imperatores habet

bet Imperium 881
eccleſiæ captiuitas ſub Imper. 801.805
eccleſię hierarchia & ſucceſſio inter medias perſecutiones 488
eccleſiæ Romanæ fides intra 20.aut 30.ad ſummũ annos per vniuerſum orbem diuul gata fuit initio naſcentis eccleſiæ 487
eccleſiæ Romanæ primatus 516
eccleſiæ Romanæ ſupra reliquas eminentiam cõfirmarunt Niceni patres 562
eccleſiæ ſtatus deploratus & ferme noſtro ſimillimus 887
eccleſiaſticus liber Hebraicæ ſcriptus inter libros ſacros recipitur 234
eclypſis dum Dominus de cruce penderet 278
Edagarus primus Scotorũ rex. 895
edouardus Angliæ rex 813
S.Eduardus III. Rex Angliæ. 864
eduardus IIII. Angliæ rex. 993
eduardus VI. rex Angliæ. 1040 & 1041
eduardus VIII. Angliæ rex. 1124.1136
Effrem Eremita 578
Egeſippus 510
Eirene oculis & imperio orbatur 756.759
Ela 196
eldad Danius Hebręus hiſtoricus 994
eleazarus põtifex & Ioſuæ qu[...] bus funiculus vſi ſunt ad [...] ſtribuendam terram [...]
eleazarus ſenex VII. fratres [...] mater Anna martyrio co[...] nantur 3[...]
eleazarus ſub quo ſacra Bibl[...] in Græcum trãslata à 70.i[...] terpretibus rogatu & ſu[...] ptibus Ptolomæi Philad[...] pli. 2[...]
electiones canonicæ ab Imp[...] Germanicæ ſublatæ 8[...]
electio peſſima præſtat opt[...] mæ principum nominati[...] ni 8[...]
electio Pontificis quoniam [...] Cardinales eſt delata 873.8[...]
electio Romani Pontificis [...] 1141
electio Roma. Pontificis cõce[...] ſa Imperatoribus propt[...] ſchiſmata 8[...]
electores Imperij inſtituit Gr[...] go.V. 84[...]
eleutherus ſummus pontife[...] 511
eliachim ſacerdos 3[...]
eliæ tranſlatio & pallium 19[...]
eli presb. B. Virginis Ioachi[...] & Eliachim dicitur. 266.3[...]
eliaſib 2[...]
elias Leuita Iudæus 11[...]
elias ſe opponit Iozabelis co[...] tibus 19[...]
elias translatus in cœlum m[...] ſit celitus literas ad Iora[...] regem Iuda in quibus fa[...] eius explicat 1[...]

S.E[...]

ligius Gallus 681
ſeus miris & inuſitatis operibus inſignis 146
Conſtruxit cellas prophetis in Hiericuntis ſolitudine quam poſtea habitarunt Eſſeni 146
ſeus edit miracula per pallium Eliæ ſibi dimiſſum pro prophetiæ munere, functus eſt annis plus. lx..198. 199
hegus Martir 855
zabeta Auſtriaca Sanctiſſima princeps 1180
zabetha Angliæ regina, 1155. 1172
zabet cum Ioanne Baptiſta pro Herode fugit trans Iordanem 267
nanuel Conſtantinop. Imp. 1015
nanuel Portugaliæ rex. 1104. 1112
nanuel Portugaliæ rex. 1092
npedocles 326
henuerus 343
nius poëta 407
nonius 569
och Chriſtum cum Angelis venturum ad iudicium concionatur 16
och Eliæ ſociandus in cõſutationem Antichriſti 15
och omnium primus literis aliqd mãdaſſe videtur. 14.15
och oracula & libri. 7.8.15
och ſepelijt Adam 15
och translatus ab Hebræis mortuus 15
enoch vrbium prima 12
enoch ſolus in ſua familia verã religionem retinens pietatẽ inſtaurauit 13
Eon quidam ſe Dei filium & magnum prophetã dicebat. 924
Ephori apud Lacedæmonios creantur 165
ephori conſtituuntur ad frenãdam regũ licentiam 330
ephre 318
epicurus 365
epimenides 316
epiſcopatum à Laica manu accipiẽtes excõmunicãtur. 900
epiſtola S. Hilderici fictitia pro clericorum coniugijs 785
Eraclianus conſul in Aphrica cũ incredibili claſſe nauium contra Romam venit 596
eraſmus vaniſſimus doctorum cenſor 601
eratoſtratus incẽdit templum Dianæ 358
eremitarum origo 534
Eſaias potius euangeliſta quam vates 153.165
eſaiæ mors 176
eſcicius Nazianzeni diſcipulus 592
eſras Academiam Hieroſolymis inſtituit 339
eſſeni erant ante Machabæos & Phariſæos. 240.244
eſther 332
S. Ethmundus Cantuarienſis Epiſc. 966

Euagri-

Euagrius monachus. 592.651. 664
euangelij doctrina intra viginti aut triginta annos vbiq, ferè audita & recepta iuuenitur 290
euangelium D. Matthei Hebraicum 1041
euangelium recipiũt Samaria, Phœnicia, Syria 289
euariſtus 499
euariſtus Connubium eſſe inceſtum pronunciauit quod ſacerdos non conſecraſſet aut parentes non approbaſſent 499
euchariſtia 791.954.958
euchariſtia poſt multos ictus pugionis in tres partes diuiſa ſanguine per oras maduit 1100
euchariſtiæ miraculo vſus calicis laicis non neceſſarius ꝓbatur 1149
euchariſtiæ porrectione Demoniaca ab Epiſcopo Laudunẽſi liberatur 1163
eucherius Lugdunenſis 605
euclides 343
eudocia Theodoſij iunioris vxor 598
eudoxia excommunicatur ab Innocentio primo & de gradu & maieſtate Imperij deijcitur 591
eudoxia Imperatrix 598
eudoxus 341
eugenius Carthaginenſis epiſcopus 617
eugenius I. PP. 68
eugenius II. PP. 77
eugenius III. PP. diſcipu. S. Be nar. 92
eugenius IIII. PP. 1063.106
Euilmerodac Ieconiam è carc re liberauit 31
euodius 48
europam qui primi inhabita runt Aborigenes appellat ſunt 8
euſebius Alex. homiliarum ve tus ſcriptor 52
euſebius Cæſarienſis Epiſco pus 56
euſebius Emiſſenus 566.66
eutropius 57
eutychius Patriarcha Cõſt. hæ ret. 65
eutychianus PP. 539
Exiguus Abbas Romanus au. ctor noſtri computi Eccleſi aſtici 666
exteri quid de Moſe ſenſerint. 74
externa Moſis ſæculo 78.79
externa ſeruitutis Aegyptiaca 63
expeditio maxima contra Tur cas & Saracenos 893
Ezechias coluit bonas artes. 167
ezechiel puer in Babyloniam captiuus abducitur 189
ezras & viri Synagogæ afflati diuino ſpiritu ſcripturas in verſus diſtinxerunt 222
ezras propheta & ſcriba ducentos quatuor libros ſcripſit. 217

ezras

as quomodo legẽ reſtituit. 112

F.

Abianus mirabili electione PP. 524

pula de Ioanne 8. qua volunt hæretici fœminam Romæ ſediſſe 779.782

nes coëgit matres veſci carnibus filiorum 642

nes decem memorabiles. 198

nes maxima 801

nes quam Agabus propheta-uerat totum orbem occupat 284

nes tanta graſſatur in Francia vt homines belluarum more herbis campeſtribus veſcantur 967

abertus Francorum dux. 510

amundus Franc. rex 597

ſtam Balneo ſupra modum accenſo ſuffocauit 557

ſtus Epiſcopus Regienſis. 511

dinandus Corteſius 1123

erdinandus III. Hiſpaniæ ex 969

dinãdus IIII. Hiſpaniæ rex 010

dinandus V. cog. Catholic. Hiſpaniæ rex 1092

dinandus Hiſpan. rex. 857. 874. 1107

dinandus Imp. 1149. 1154

o Pentecoſtes Tabernaculũ uſſum eſt conſtrui 68. 69

feſtum Exaltationis S. Crucis. 675

feſtum omnium animarum. 839

feſtum omnium Sanctorum. 773

feſtum purificationis inſtituit Iuſtinianus 635

feſtũ ſacramenti corporis Chriſti 982. 1012

feſtum Viſitationis 1043

Fiduciarij Sacerdotiorum perpetuo Anathemati ſubijciuntur 1153. 1168

filij Dei ab Enos filij hominũ à Cain eorumque antitheſis. 14. 31

filij Zaræ in Aegypto ſicut filij Coræ in deſerto vaticinationis munere functi ſunt. 60

Flacus præceptor Aegypti Iudęos affligit ipſo die Paſchalis 302

flagellantes hæretici 990

flandrici tumultus 1170

flauianus Antiochenus 570

flora meretrix 371

florentina Hetruriæ vrbs 423

Fœdus cum Turca quàm perniciosum 1035

fœdus inter Anglum & Francũ initur 1033

fœdus primum initum inter Deum & populum confirmatur aſperſione ſanguinis 68

fœlix 286

fœlix I. PP. 536

fœlix II. PP. 573.

fœlix III. Rom. pontifex 615
fœlix IIII. PP. 631
fons aquæ in ſanguinem vertitur 850
fons ſanguinis largiſſimæ fluxit Gennæ 818
formoſus PP. 796.801
Fucherius Carnotenſis 851
Franci 349.595.609
franci à Pontifice imperium olim erant conſecuti 809
franci antequam ad fidem conuertentur legem Salicam dictant 600
franci & Hiſpani de Paſchate celebrando diſſentiũt. 646
frãcica gens prima omniũ pro religione ſigna cum Chriſti hoſtibus contulit 621
franci natio Gallica & indigena 434
francicum Hiſpalenſe 670
franciſcus Alumnus 1115
frãciſcus Aſiaſiates Italus. 954. 964
franciſcus Balduinus 1177
franciſcus Maronius Franciſcanus magnum actum Sorbonicum introduxit 1014
franciſcus Petrarcha 1039
frãciſcus Turrianus Ieſuita. 1181
franciſcus I. Valeſius Francorũ rex 1107
franciſcus II. Francorum rex. 1115.1158
franciſcus Xanierius 1110
franciſcus Xanier è ſocietate Ieſu miraculis clarus moritur 1165
franciſcus Ximenius 10
franconia in Germania à Fra[ncis] armis occupata nom[en] accepit 4
francorum origo 4
francus 1
fratricellorum ſecta 10
fredericus I. Occidentis Imp[erator] Ahenobarbus ſiue Barb[a]roſſa 927.9
fredericus II. ex decreto conc[i]lij vniuerſalis Lugdunen[ſis] hoſtis Eccleſiæ indicatur deponitur Imperio. 67[…] 675
Fredericus III. Occident. Im[p.] 1075.1087
fredericus Staphylus 116
fridericus II. ſedis Apoſtolic[æ] maſtix. 946.956.960.96[…] 970.973
froto Danorum rex 7[…]

G.

GAbinius 2
Gabriel Biel 10
gad propheta 1
galates Celtarũ rex à quo Ga[latæ] dicti 66.[…]
Galatæ populus Celticus vict[i] Sarmatis Aſiam minore[m] occupant 1
galerus Imp. 5
galfridus Arturus 9
galenus 5
galienus Imperator 3
galienus publico edicto Chri[ſti]anorũ perſecutionem am[o]uit 3[…]
gallia tota ferè Chriſtiana ef[fi]cit[ur]

cit ſub Seuero Imperat. 516
li ad debellãdos Saracenos
n Hiſpanias ꝓficiſcũtur. 875
ica gens Germaniæ perpe-
ua domitrix 596
ica lingua nullus liber ſcri-
ptus ante Philippi 2. Theo-
lati ætatem 948
icam monarchiam cur Clo
doueani amiſerint 724
liæ calamitas 653
liæ primi Apoſtoli 289
iæ partem Iuſtinianus con
ceſſit Germanis 642
liæ populi regnãte Tarqui-
nio Priſco 181
iæ reges 14. anno conſecrã-
ur & coronantur. 1037. 1040
iæ ſtatus ſub Iulio Cæſare
431. 432
li excuſſis Romanis Rem-
publicam conſtituunt 598
li & veneti expugnant Con
ſtantinopolim 958
i iuxta fluuium Rodanum
ingenti clade exercitum Ro
manum cõſumpſerunt. 416
i pulſis Tuſcis vtramq; Pa-
li ripam occupant 319
i Romam ceperunt & incẽ-
erunt 350
i ſcholas habuerũt quas An-
li imitati ſimiles apud ſe
nullas aperiunt 690
i Senones 369
i Senas & Mediolanum æ-
dificant 351
i vnde dicti Franci 114
o græcia 351
gallorum laudes impudenter
Germani vſurpant 351
gallus Hoſtilianus Imp. 527
gamalielem Chriſtianum fuiſ-
ſe teſtatur Clemens Roma-
nus 280
gandauos ad fidem conuertũt
pij epiſcopi 675
Gedeon qui & Ierobaal 70. fili
os relinquit ſuperſtites 99
gelaſius II. PP. 905
gelaſius I. Doctiſſimus PP. au-
ctor Canonis Miſſæ 822
gelon Syracuſis tyrãnidem In-
uaſit 336
gemmarum Luxuria 374
gennadius 592
gennadius Maſſilienſis 622
gennadius Patriarcha Cõſtant.
1073
genouefa 606
S. Genouefæ templum 626
genſericus. 602. 608 612.
gentium primæ origines. 38.
46. 23
D. Georgius 1008
georgius Amboëſius Cardina-
lis 1096
georgius Capadox, Canones
Canones Nicenæ ſynodi cõ-
buſſit 568
georgius Pachimeres 1013
georgius Trapezuntius 1063
gerardi Mercatoris temeraria
aſſertio Chriſtum quatuor
annos prædicaſſe 275
germani ante Carolum non
erant diſciplinarum capa-
ces 362

D. Ger-

D. Germani à prato ædes extruitur 642
germanicus de Germanis triũphat 273
germani latrocinari virtuti ducunt 432
germani ſemen Chanaam & non Iuda 38
germanis eſum crudi laodi e quorum &c. interdixit 721
germanorum imperium à ſede Romana pendet 841
germanis Altiſiodorenſis 601
germanus Pariſienſis epiſcop. 630.647
gellius Florus 288
Gigantes ex nefando concubitu poſterorum Seth & Cain propagantur 17
giges Lydorum rex 178.179
gilbertus Porretanus Pictauorum epiſcopus 922
Gnoſtici 506
Godefridus Bilionius Lotaringiæ princeps 892.894
gog & Magog. 186.1003.&1004
gordiani Impp. 524
gordianus 525
gotarzis 484
gotbertus prim⁹ princeps Chriſtianus in Germania 698
gotthi 527.528.578
gotthi Franconiam depopulãtur 418
gotthi in Oſtrogotthos & Viſegotthos diuiduntur 595
Græcas literas ſummo ſtudio didicit Varro 105. annum agens 420
græcas literas Iudæi ſtudioſ[e] diſcebant 42[...]
græcæ literæ Maſſiliæ vigent 335
græci à quo Hellines dicti 9[...]
græci miſere de Imperio inte[r] ſe certantes fiunt ſub poteſtate Turci Imp. 104[...]
græci ſapientes 31[...]
græci ſemper pueri 21[...]
græci ſemper pueri ob ignorãtiam rerum antiquitus geſtarum 31[...]
græcia ab externis bellis qui e[t]eius ne duas partes ſciſſa inteſtinis bellis feruet 34[...]
græcia bellis ſcinditur 37[...]
grçcorum error de proceſſion[e] Spiritus ſancti 85[...]
græcorum errores 86[...]
græcus ſermo per totum Oriẽtem & Occidentem viger[e] incipit 39[...]
gratianus Imperator 67[...]
gratianus Pontificum decret[a] congerit 91[...]
S. Gregorius Magnus. PP. 654 660.661
gregorius Neocæſarienſis 53[...]
Greg. Niſſenus 57[...]
gregorius II. Romanus pontifex 70[...]
gregorius III. P P. 71[...]
gregorius V. PP. 840.84[...]
gregorius VI. PP. 86[...]
gregorius VII PP. vir dignu[s] pontificatu Henricum IIII anathemate percutit. 88[...]
gregorius VIII. PP. 94[...]

egorius IX. PP. 964
:gorius X. PP. 988
:gorius XI. PP 1038
:gorius XII. PP. 1056
:g. XIII. Pontifex maximus 1178. & 1179
:gorius Turonenſis 659
:elphorum & Gibellinorum factiones 931. 965. 967
:ido Aretinus 856
:ilelmus Aquitaniæ Dux & Pictauenſis Comes D. Bernardi diſcipulus 926
Guilelmus Biturigenſis epiſcopus 949
:ilelmus epiſc. Antiſiodorenſis 956
:ilelmus Lindanus 1181
:ilelmus Nangiacus Monachus S. Dionyſij 1001
:ilelmus Niuernenſis Epiſc. 967
:ilelmus Occam. 1016. 1024
:ilelmus Siciliæ rex 941
:ilelmus Tyrius Archiepiſcopus 940
:ilelmus à Prato 1146
:ilelmus Dux Aquitaniæ. 794
:ilelmus Normaniæ Dux. 876. 878
:ilelmus Ruffus Angliæ rex. 899
:ilelmus Auraicus princeps. 1174
:ilelmus de Sancto Amore. 978
:las Vngarorum Dux, 821

H.

HAbpalas Saracenorũ princeps 728
Haggæus 215
haito rex Armeniæ Præmunſtratenſem ordinem profeſſus in domino moritur. 991
haliates rex Lydorum 190
hannani prophetat bella in Aſam exoritura quod hominibus non Deo fidiſſet, vnde & in Nerum conijcitur. 142
haraldus rex Danorum 832
harduicus rex Nordanimbrorũ 878
Hattho Moguntinus epiſcopus murium morſibus conficitur 832
haymo 902
hæreſes & ſectæ variæ huius tēporis 1146
hæreſes Georgiorum, Theopaſchitarum 672
hæreſes Iudæorum regnũ perdiderunt 273
hæreſes variæ & ſectæ in Italia exoriuntur 1052
hæreſeon fructus 679. 755
hæreſis Acephaleorum 605
hæreſis Acephalorum 630
hæreſis Arabiana 527
hæreſis Armeniorum 927
hæreſis Cardenſis 926
hæreſis Catharorum ibid.
hæreſis Eucratitarum 513
hæreſis Ioannis Hyrcani in inſontes poſteros redũdauit 264

hæreſis Manichæorum 536
hæreſis Nepotiana 533
hæreſis Noetij & Sabellij 531
hæreſis Nouatianorũ ſiue Catharorum 528
hęreſis Pauliciana 890
hæreſis Publicanorum 926
hæretici an ſint rebaptizandi. 533
hæretici Baiethoſum & Sadoc à quo Saducæi 237
hæretici hæſitantes 605
hæretici in Euchariſtiã & perſonas S.Trinitatis Blaſphemi Pariſijs comburũtur. 958
hæretici in Flandria combuſti. 941
hæretici multi in Ciuitate Cremenſi vrbe Auſtriæ combuuntur 1013
hæretici noni ſæculi 749
hæretici decimi ſæculi 750
hæretici vndecimi ſæculi ibi.
hæretici duodecimi ſæculi. 752
hæretici decimitertij ſæculi. 753
hæretici decimiquarti ſæculi. 754
hæretici decimiquinti ſæculi. ibid.
hæretici decimiſexti ſęculi. 755
hæreticis inſita eſſe ſolet barbaries 253
hæreticorũ contra Catholicos ingenium & mos 172
hæreticorum ingenium 233
hæreticorum & impiorum affinitas quantum detrimenti afferat 145
Hebdomades Danielis vbi debeant initium figere 450
heber à quo Hebræi dicti ſunt, poſt diluuium diutiſſime vixit 2[illegible]
heber propheta apparet quod filium ſuũ vocauit Phaleg id eſt diuiſionem quia illo viuente linguæ & regiones diuidendæ erant 26.36
hebraica lingua cur remanſit incorrupta 27
hebraica lingua omnium matrix & mundo cœna ibi.
hebraicarũ literarum quadrata forma à Iudæis condita ne cũ ſchiſmaticis Iſraëlitis cõmunicarent 140
hebraicarum literarũ mutatio. 223.225
hebraicæ literæ florent in Hiſpania 845.85[illegible]
hebræi cur 72. linguas dũtaxat conſtituunt cum ſint innumerabiles dialecti 28
hebręus annus duplex vulgaris & ſacer 3
hebraicorum punctorum & accentuum auctores 218
hebræorum cantus & orationes pro defunctis 17.244
hebræorum fabulæ de Gamaliele 179
hebræorũ regula nepotes ſunt tanquam filij 95
helcias inuenit librum Deuteronomij 178
helena mater Conſtantini. 550. 560

heli

i de tribu Leui Iudex idemque ſacerdos 113
iodorus cum ſatellitio à Seleuco mittitur ad auferēdas ſacras pecunias templi 237
liodorus ad ſpoliandum ærarium ſacrum Hieroſolymā miſſus eſt 375
liogabalus 521
man inter 11. pſalmorum cōditores numeratur 124
nriciana hæreſis. 884.898
nricus I. Angliæ rex 902
nricus II. Andegauenſis Angliæ rex 931
nricus III. Angliæ rex 983
nricus IIII. Angliæ rex. 1056
nricus VI. Angliæ rex. 1076
nricus VII. Angliæ rex. 1096
ricus VIII Angliæ rex. 1098. 1107. 1121. 1124. 1128
nricus I. Anglorum rex vſurpat ſibi ius declarandorum epiſcoporum & Abbatū 357
nricus III. Anglorū rex. 965. 968
nricus de Gandauo 1000
nricus I. Franc. rex. 857. 860. 862
nricus II. Frāc. rex. 1136. 1142 1150. 1153
nricus II. Hiſpaniæ rex. 1038
nricus II. Occid. Imperator. 857
nricus III. Occidentis Imp. 860. 866
nricus IIII. Occidentis Imp. 875. 898
henricus V. Imp. Occidentis. 900
henricus VII. Occidentis Imp. 1010. 1011
henricus Occidentis Imp. 852
henricus II. primus Imperator à ſeptem electoribus creatus 849
henricus III. Imp. buccella panis ſuffocatus 872
henricus IIII. propter Simoniā Imperio abdicatus eſt 898
henricus Tholoſanus Petri Bruis diſcipulus 916
heracleonas 579. 581
heraclius à Saracenis victus, 150 hominum millia amittit 677. vltimus fuit Imp. ab exercitu Romano electus. 677. 681
heraclius Imp. 668. 670
hercules innoteſcere incipit ſeculo Abeſan 108
Heribertus Pariſiorum rex ob iniuſtum diuortium & inceſtas cum duabus ſororibus nuptias à Germano Pariſiēſi Epiſcopo excommunicatur 647
hermannus Contractus comes Vernigenſis Salue regina compoſuit 345
hermes præfectus 495
hermes Triſmegiſtus 81
hermodorus Epheſius 336
hermolaus Barbarus 1092
herodem Auguſtus regem confirmauit etſi Anthonij partes ſecutum 440

herodes aquilam auream inſigne Romani Imperij in honorem Auguſti ad templi Superliminare erexit 264
herodes Agrippa. 264. 278. 282
herodes Antipas. 265. 279. 282
herodes Aſcalonita ad regnum peruenit occaſione belli ciuilis inter Cæſarẽ & Pompeium 261. 262
herodes horrendo morbo interit 268
herodes impius,pius haberi voluit in noua templi erectione vſque adeo ſumptuoſa vt totius orbis miraculum videretur 265
herodes inter pueros filium ſuum necat 298
herodes Sanedrim Senatũ ſeptuaginta duorum ſeniorũ Hyrcanum vxorem & filios occidit 263.264
herodes venale ſacerdotiũ reddidit & ante obitum viuos viuis pontificibus ſubrogauit 264
herodiani hæretici 269
herodis magni filij 265
herodotus pater fabuloſæ hiſtoriæ 336
herodotus ſub tẽpora Iehu ordītur ſuam Aegyptiorũ hiſtoriam à Cheope 199
heſiodus cẽtum annis poſt Homerum 149
Hiera inſula de repente emergit 40
hierico reædificauit Hiel 14
hieronymi præceptores 56
hieronymus obijt in Bethleem anno Chriſti 422. & ætati ſuæ 91. 59
hieronymus Pragenſis 105
hieronymus R. E. Cardinalis presbyter. 576.578.59
hieroſolyma à Saracenis capta 918
hieroſolyma capitur per Titũ Veſpaſiani filium 49
hieroſolyma Chriſtianis conceditur 50
hieroſolyma in Chriſtianorũ poteſtatem venit 897
hieroſolyma militibus Nabuzardam traditur diripiendā 310
hieroſolymorum epiſcopi 15. Hebræi 500
hieruſalem ad ſummũ infelicitatis gradum peruenit. 294
hieruſalem deleta. 290.293. 295
hieruſalem ter à Babylonijs capta ſolo æquatur 183
hieruſalem vaſtata Romani Emauntem ædificijs exornarunt 296
higinus Athenienſis decimus ſummus Pontifex 505
hilarius PP. 609
hilarius Pictauorum Epiſcopus 568
hildericus Franc.Dux. 520.521. 525
hildericus Franc.rex. 686.689

llelis doctoris inſignis diſcipuli 254.262.271
pericus Franc. rex cęſus ſuaſu Fredegundæ vxoris. 645. 648.
ppocrates Pythagoræ diſcipulus 339
ppolitus 518
ſpani Mozarabes 714
ſtoria Ruth 107
ſtoria Græca à quo tempore vera creditur 154
olophernes 309
mar Mahometis nepos 682
merus 138
minum ſacrificādorum immanitas 505
ni Magalites confoditur gladijs militum Hyrcani 260
onoricus miſere perijt quod Catholicos crudeli⁹ eſt perſecutus 616
norius Imp. 583
norius I. PP. 673
norius II. PP. 909
norius III. Romanus pontifex 961
norius IIII. PP 994
oræ canonicæ 7. à quo ſint inſtitutæ, 642
oras quis primus obſeruauit apud Græcos 387
oratius 439
ormiſda PP. 626
ormiſda vlt. Perſarum rex 672
Hugo Ambriotus prætor Pariſiorum 1056
ugo Cardinalis 672
ugo Capetus Pariſienſis Comes 84
hugo Etterianus 935
hugo de S. Victore Pariſienſis Theologus 910
S. Huldericus Auguſtanus epiſc. 820
Humbertus princeps ordinē p̄dicatorum profitetur. 1030
hungari 802
hungarorum in Italiam incurſiones 814
hunibaldus ſcribit 18. libros fabuloſos de Francorum regibus 631
hunorum gens barbara 578
Hyberniæ Archiepiſcopatus 4. inſtituuntur 925
hyberni 936
hyems ſeuiſſima 840
hymni in laudem Dei & Diuorum 568
hyrcanus rex & Pontifex 256
hyrcanus ſe interemit 239

I.

IAbel Nomadum auctor 12
Iacob deſcenſus in Aegyptum & quot animæ ſiue 70. ſiue 75. cum eo deſcenderint non eſt anxiè pugnandum 53
Iacob & Eſau ex vno concubitu ſati duo gemelli differentib. plane naturis &c. Aſtrologorum vanitatem coarguunt 50
Iacob omniū primus votū nuncupauit Deo & moriturus vaticinatur de poſteris, nominatim de Chriſto 53

Iacobæi cogente Pharaone Py-ramidum ſubſtructiones fa-bricant 60
iacobæi quot annis manſerunt in Aegypto 56
iacobæi in deſerto manſerunt 40. annis & quo ordine per 42. ſtationes in promiſſio-nis terrâ peruenerunt. 69
iacobi tres quorum duo apoſto li fuerunt tertius ſimpliciter frater dñi appellatur. 186
iacobitarum hæreſis 672
iacobus Billius Prunæus. 1181
iacobus Carpentarius 1183
B. Iacobus cur ſcripſit epiſtolã ad duodecim tribus diſper-ſas 168
iacobus Faber Stapulẽſis. 1098
iacobus frater Domini Litur-giã ſiue miſſam promulgat. 285
iacobus Iuſtus 483
iacobus rex Aragonum 674
iaddo Pontifex 359
iaddus qui occurrit Alexandro Magno 231
iair de tribu Manaſſe 103
ianues & Mambres qui Moſi reſtiterunt 59
iaphet Hebræorum ſententia Noe primogenitus 24
iared 13
iaſon Cyreneus 415
iaſon Oniæ frater pontificatũ muneribus & pecunia con-ſecutus eſt 240
iaſonis & Menelai de ſummo ſacerdotio contentio 238
Idacius 62
idololatria veterum in cult Planetarum & ſyderum 9
Ieconiæ regis miſera conditic 188
iehu filius Hanam vaticinatu contra Baſa regem Iſrael quo occiditur 14
iehu interficit vxorem, filio & fratres Achab & ſacrifico omnes Baal è cuius templ latrinas fecit 19
iehu in Samaria delet Baali templum 14
ieiunia in vigilijs S Ioãnis Ba-ptiſtæ & S. Laurentij 854
ieiunia quatuor temporũ. 51
iephte è tribu Manaſſe 10
ieremias 31
ieremias concionatur 179.18
ieremias & Onias iuſtus dudi vita functi apparent orãte pro populo 38
ieroboam 14
ieroboam filius Nabath de tri bu Ephraim 192.19
ieroboam filius Ioas 19
ieſſe 11
ieſus filius Sec. Pontifex 17
ieſus filius Ioſedech 215
ieſus filius Syrac 23
ieſus filius Syrac auctor Eccle ſiaſtici 394
ieſus Syrac Eccleſiaſticum in Græcum vertit 400
ieſus qui ſuum in Iaſonis no-men transformauit 240
ieſabel prophetas proſequitur, 197

gnatius 483
gnis ſacer quo ſacrificia accendi ſolebant 230
gnis quo ſacrificia incendi ſolebant reperitur 338
gnis fortuitus plurimam vrbis partem conſumpſit. 426
magines 711
maginem Chriſti in ſuo latario habuit Alexander Mammeæ 303
magines Chriſti & Abrahami 522
magines Chriſti & Sanctorũ non eſſe venerãdas quis primus euomuit 622
maginum cultus 740
mmireni Perſiæ populi 622
mperatores noni ſæculi 749
mperatores decini ſæculi. 750
imperatores vndecmi ſæculi. ibid.
imperatores duodeimi ſæculi 752
imperatores decimiertij ſæculi 753
imperatores decimiuarti ſæculi 754
imperatores decimiqinti ſæculi ibid.
imperatores decimiſeti ſeculi 755
imperij diuiſio 757
imperij diuiſio maxim bella & cruentas ſtrages pperit apud Francos 771
imperij dilaceratio vtilifuit. 590
imperij Orientis diuiſio 962
imperij translatio à Francis ad Saxones 812
imperator nullũ ius habet creandi Pontifices 861
imperatrix ob adulteriũ igne crematur 842
impij naturæ, caſui, vel humanæ induſtriæ tribuũt quod à Dei gratia, vel iudicio eſt profectum 20
impreſſoria ars 1068. 1071
Indictiones cur inſtitutæ 551
innocentiũ quatuordecim millibus ab Herode interfectis B. virgo fugit in Aegyptũ. 269
innocentius I. PP. 591. 595
innocentius II PP. 912
innocentius III. PP. 953
innocentius IIII. PP. 670
innocentius V. PP. 990
innocentius VI. PP. 1033
innocentius VII PP. 1055
innocentius VIII. 429
Ioachaz 144. 199
ioachaz ſecundo genitus Ioſiæ primus ſucceſſionem contra legem ſaloniam inuaſit. 181
ioachim 225
ioachim B. Mariæ parens. 252. 265. 310
ioachim Eliachim caret honore ſepulturæ obiectus beſtijs 782
ioachimus perionius 1128
ioam à Leone occiſus 140
ioanna Anglica nunquã agnita fuit

ta fuit inter Pontifices 829
Ioanna puella 1061
Ioannes I. PP. 629
ioannes II. PP. 636
ioannes III. PP. 644
ioannes IIII. PP. 680
ioannes V. PP. 696
ioannes VI. PP. 702
ioannes VII. PP. 703
ioannes VIII. PP. 788
ioannes IX. PP. 803
ioannes X. PP. 815
ioannes XI. PP. 817
ioannes XII. PP. 824. 829
ioannes XIII. PP. 831
ioannes XIIII. PP. 837
ioannes XV. PP. 838
ioannes XVII. PP. 843
ioannes XVIII. PP. 848
ioannes XIX. PP. 849
ioannes XX. PP. 856
ioannes XXI. PP. 991
ioannes XXII. PP. 1014. 1024
ioannes XXIII. 1058
ioannes II. Portugalliæ rex. 1088
ioannes III. Portugalliæ rex. 1125
Ioannes XVI. 838
ioannes Albinus 1170
ioannes Albretus rex Nauarræ 1107
ioannes à temporibus fertur vixiſſe annos 361. 917
ioannes Auſtriachus. 1177. 1187
ioannes Baptiſta Ficlerus. 1181
Ioannes Caluinus. 1145. 1148. 1163
ioannes Cantacuzenus. 1029. 1031
ioannes Cardinalis à Græcis immaniter occiſus 937
ioannes Carmelita apoſtata. 1173
ioannes Chriſti Baptiſta 271
ioannes Chryſoſtomus 281
ioannes Clymachus 566
ioannes Comnenus Maurus Orient. Imp. 906. 910
ioannes Damaſcenus 719
ioannes Diaconus 788
ioannes de Poliaco 991
ioannes Sacro Boſco 674
D. Ioannes Euangeliſta cēteſimum Chriſti nati annū ſua morte clauſit 495
ioannes Felonus 1169
ioannes Francorum rex. 1030. & 1031
ioannes Funccius 1145
ioannes Gerſon 1058
ioannes Guttembergius 1068
ioannes Hiſſelius Louaniēſis. 1160
Ioannes Hircanus Simeonis filius 246
ioannes Ius. 1044
ioannes Indiæ presbyter & rex 908
ioannes Lapidanus 1097
ioannes Nauclerus 1092
ioannes Nothus Portugalliæ rex 1049
ioannes Philoponus Tritheitarum auctor 655
ioannes Picus Mirandulæ comes 1092

Ioan-

nnes rex Angliæ ab vniuerſa quam in Gallijs habebat ›oſſeſſiõe ſua ignauia pene eſt depulſus 958 960
nnes Rauclinus Capnion 1098
.nes rex Armeniæ dimiſſo regno fit monachus ordinis Minoritarum 1010
ınnes Scotus 791
ınnes Scotus Franciſcanus 1031
ınnes Storeus 1177
ınnes vel Iſis 98
ınnes Viclefus hæreſiarcha 1034. 1038
ines Xiphilinus Græcus 954.
ınnes Zonaras 902
inis Damaſceni opera è Græco in Latinum verſa 925
arib pontifex 146
as cùm Catholicam religionem profiteretur, impietatem permittebat 166
as à Ioiada ſacerdote clã domi in ſpem regni educatur 141
as Ochoſiæ minimus filius bonus princeps initio peſſimus ad extremum 147
as templum Domini inſtaurat 199
atham 161
b Dinam filiã Iacob in vxorem duxit 61
b dicitur natus quando Iacob deſcẽdit in Aegyptũ 61
›ël ſummus ſacerdos 152
›iada pontifex 141
ionadab filius Rechab clarus propheta 145. auctor fuit ordinis Rechabitarum 145
ionas diſcipulus fertur Heliſei 157
ionathan 244. 245
ionathas pontifex 285
ioram rex Iuda Athaliæ coniunx ſequitur peregrinam religionem 145
ioſaphat 144
ioſeph quæ præclarè geſſit in Aegypto 54
ioſephus 492
ioſephus Ben Gorion 492
ioſephus Galliæ præfectus à Romanis capitur 293
ioſephus Indus 1093
ioſephus Ieſu Chriſti doctrinã & reſurrectionem cõfeſſus eſt 297
ioſias purificat Iudam ab idolis 178
ioſippus filius Gorionis 492
ioſue Chananæos partim interfecit, partim terra ſancta depulit 83
ioſue xviij. annis adminiſtrauit Remp. 84
ioſue præſignificabat Ieſum Chriſtum 87
iouinianus Chriſtianus Imp. 573
iouinianus hæreticus 573
iouinianus hæreticus 571
iouis Didimei templum 375
iouis Idolum & Adriani ſtatua in templi aditum inferuntur 281

irenæus Lugdunēſis Epiſc. 512 393
Iſaac natus anno ab inſtituta circuncisione ſecūdo anno ætatis xxxvij. vinctus vt ſacrificaretur 49
iſaacius Orient. Imp. 941. 949.
iſaurus Imp. Iconomachus 708
iſidorus ſenior Cordubenſis 599
iſidorus Hiſpalenſis 669
iſmael primogenitus Abrahæ ex ancilla Agar 50
iſmael Sophus 1094
iſuardus Martyrologium ſcribit 738
Italiæ ſtatus miſer 644
Iubal Muſices inuentor 12
iubilei celebratio qualis olim apud Anglos 1035
iubileum ad annos xxv. reduxit Sixtus IIII. 1082
iudæa in Romanorū poteſtatem venit captis ipſo Dei Paſchatis Hieroſolymis 256
iudeę regnū penes Herodis familiam fuit an. ciij. Intra illud tempus omnes eius filij & nepotes miſerè mortui ſunt 269
iudæi à Philippo Pulchro tota Francia ſpoliati & exacti ſunt 999
iudæi à Galliæ Germaniæque populo eiecti 910
iudæi ab omni tributo abſoluuntur 246
iudæi Alexādrini memoriam ſeptuaginta interpretū anniuerſario feſto colebant
iudæi ad baptiſmum cogunt 675
iudæi bellis & ſeditionibus imperium turbant 49
iudæi Bleſis habitantes puer Chriſtianum in crucem eger ipſo die Cœnæ Dominic 937
iudæi è Francia expulſi 94 948
iudæi in captiuitate non fu runt ſine ſacro codice 31
iudæi ob ſuſpitionem veneni Gallia eiecti 10
iudæi quàm ſint à Deo alie 2921
iudæi quid poſt Romanū ex lium egerint 29
iudæi Romam aduerſus Pa lum nuntios miſerunt 28
iudæi & Samaritani inſigne quæſtionem de vera Eccle ſia tractant 40
iudæi & Samaritæ Eccleſias in cendunt 6
iudæi ſibi præputia inducu ne circumciſio appareat 37
iuhæi ter templum reſtaura fruſtra conati ignis è fun damentis emicans multo exuſſit 29
iudæi virgis cæſi deinde cru fixi 30
iudæorum exilium, quod m ſeri hodie proferunt nō ſu Idololatriæ ſed Chriſti in piè crucifixi peccato aſcr bant neceſſe eſt. 38

læorũ fabulę de Chriſto 250
æorum impia vox (ſanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros) impletur 303
læorum xxx. millia perierũt Hieroſolymis cũ feſto Paſchæ orta eſſet ſeditio inter pontifices & principes populi 285
dæorum pontifex ſummam Reip. poteſtatẽ habebat 226
dæos Dagobertus vel regno expulit vel ad fidem adegit 675
dæos ſcabie cõfectos ab Aegyptijs reſpõſo monitis cõmiſcuntur pleriq; 75
das Galilæus 272
das Machabæus 242
dices vſq; ad Samuelẽ quomodo creabantur 92
dicum liber 92
dicum tempora à Moſe vſq; ad Samuelem 83
dith hiſtoria ad quæ tempora referenda 313
lianus Apoſtata vt Domini ſententiam euerteret templum Salomonicum fruſtra inſtaurare conatus eſt 292
lianus Apoſtata incerto ictu ad mortem ſauciatus virtutem Chriſti confeſſus eſt 302
lianus Apoſtata pietatis odio inficiatus eſt fuiſſe præſim apud Hebræos 722
lianus Apoſtata 569. 571
lianus Toletan. tres in Chriſto ſubſtantias affirmat 695
iulianus Tingitanæ Mauritaniæ præfectus 703. 706
iulius Africanus hiſtor. 524
iul. Cæſar à Bruto & Caſſio vulnerib. 23. in ſenatu cõfodiť 430
iulius Cęſar 260
iulius I. PP. 565
iulius II. PP. 1096
iulius III. PP. 1134
iulius Seuerus 501
iuo Carnotenſis 901
iupiter Europę filius Phœnicis miſcetur 98
iuris interpretes doctiſs. 914
ius conferendi Epiſcopatus & Sacerdotia propter infortunia eccleſijs relinquere coacti ſunt Imperatores 828
iuſtinianus Imp. 634. 636. 644
iuſtinianus II. Imp. 704. 705
iuſtinus Pius Imperator 627
iuſtinus Imp. 629
iuſtum Dei iudicium 759

L

Labinitus vltimus Babylon rex 306
lacedęmoni Archilochi libros vrbe exterminarunt quod parum eſſent pudici 177
lacedæmonij 120. 348
lacedæmoniorum reges deficiunt 161
lactantius Firmianus 560
lactantius ſenex in Gallia docet 563
ladiſlaus III. Polonię rex 1070
laici beneficiorum collatores ab Eccleſia proſcribũtur 903
laici cuiuſcunq; ordinis prędicare

care non debent 964
lambertus Danæus Caluini paraſitus 762
lamech ſacrarum rerum peritus Bigamiam introduxit, arma inuenit & venationis exemplum poſteris reliquit 12
lamech 17
lancea Dominica 816
landus ſiue Lando PP. 814
latinus Leporis dulces facetiæ 408
latinus genus vnde Latiū 112
laurentius Surius Carthuſianus 1181
legis exemplar tēporibus Ioſuæ regis ab Helchia ſacerdote inter templi ruinas repertum in magna fuit veneratione 73
legis volumen Leuitis à Moſe conceſſum incluſum fuit tabernaculo deinde templo Salomonico 73
leo III. Imp. Iconomachus moritur diſſenteria 708. 711. 715 719
leo IIII. Imp. vltione diuina miſerè perijt 738
leo Magnus PP. 604
S. Leo II. PP. 694
S. Leo III. PP. 739. 757. 759
leo IIII. PP. 776
leo V. PP. 809
leo VI. Orientis Imp. 795. 866
Leo VII. PP. 819
leo VIII. PP. 827
leo IX. PP. 816. 865
leo X. PP. 110
leo Imperium cōſequitur 69 610
leo Imp. 73
leo imperio & communione fidelium priuatur ob hæreſim 71
leonis Imperatoris & philoſophi reſponſum 80
leontium docta meretrix 39
leōtius Imperium inuadit 698 701
leſco Albus Poloniæ rex 948
leſco Poloniæ rex 996
leui & Caath ſpeciem futuri ſacerdotij exhibebāt ex teſtamento & benedictionem Iacob 69
lex Agraria 414
lex ad Mammortuam 997
lex in ſectiones diſtributa pro numero Hebdomadum anni ſingulis Sabbatis legebatur 379
lex quoniam Iſraëlitis data 61
libertas mentiendi in regionū & ciuitatum origine 43
liber Ioſue quatuordecim annorum res geſtas complectitur 84
liberius Romanus dictus Leo papa 569
liberius papa 639
libri Manichæorum igni traduntur 625 627
libri Ezdræ 230. 231
libri quatuor nomine Caroli Magni circumferuntur 741
libri ſacri in tres partes diſtincti

tincti 223. 224
ri ſacri vetuſtate corrupti 390
ri ſacri in primo Hebræorũ canone non recepti 394
iorum inſignia 797
guæ Gallicæ antiquitas 433
guarum confuſio quo tempore acciderit 27
nguarum multiplicatio ex peccato accidit 29.36
nus 489
ſica diſputatio 1109
eræ in Galliã delatæ à Phocenſibus 362
urgia triplex in Natali Dominico 503
cuſtæ vt caſtrorum acies turmatim volantes, Galliã depopulantur 790
ngobardi fiũt Chriſtiani per Gregorium 655
ngobardorum regum initiũ 644
tharingia 770. 775
thario Frãcorum rege mortuo filij regnũ diuidũt 646
tharius Franc. Rex 635
tharius II. Franc. rex 651. 655. 663
tharius Francorum rex 824
tharius Franc. rex 672
tharius à Paſchali Pap. Coronam regni & nomẽ Imp. atque Auguſti conſequitur 775
tharius Occidentis Imp. 775.
tharius ij. Occid. Imp. 912. 913
Lucas mandato Pauli primum prædicat in Gallia 288
lucifer Sardiniæ epiſcopus 575
L. Cæcilius Metellus 399
L. Commodus 508
L. Lucullus 424
lucius PP. Lucianus 529
lucius II. PP. 919
lucius III. PP. 939
lucius rex Britaniæ inſulæ 513 514
lucretius poëta Epicureorum 422
ludouici iunioris Franc. regis pœnitentia 919. 924
ludouicus Craſſus Francorum rex 900
S. Ludouicus Franc. rex 978 multa in Eccleſiæ & regni vtilitatem inſtituit 979
D. Ludouicus Francorum rex. 963. 968 980. 986
ludouicus Francorum rex 819
ludouicus III. Franco. rex 814
ludouicus IIII. Franc. rex 789
ludouicus VII. Franc. rex. 839
ludouicus IX. Francor. rex 913 915
ludouicus XI. Francorum rex 1077. 1080. 1082. 1085
ludouicus XII. Franc. rex, pater populi 1089. 1096
ludouicus Leo Franc. rex 1096 964
ludouicus IIII. Occidentis. Imperator 1016
ludouicus IIII. Occiden. Imp. 1025
ludouicus IIII. Occid. Imp. 809
ludouicus I. Pius Occid. Imp.

Franc.

Franc. rex 768
ludouicus Vngarorũ rex 1027
ludouicus Vtinus Franc. rex 1016
lugdunum condit Aug. Cæſar 437
luitprandus Ticinenſis Diaconus 822
lutetia à Burgundione occupatur 1061
lutetia extructa paulo ante bellum Troianum 107
lutetia tota Sequanæ illuuione inundatur 1003
lutetiæ nulla collegia extruuntur 1049
lutherani & Sacramentarij ardentiſſimo odio inter ſe flagrant 1155. 1162
lutherani filiam à malo Dæmone obſeſſam nullo modo liberare potuerunt 1162
Lycophronon Philadelpho charus propter Anagramatiſmos 595
lycurgus 150
lydorum regnum incipit 161
lyranus è Iudæo Chriſtianus 968
lyſimachus ad ſummum ſacerdotium grãdi pecunia aſpirat 240
lyſimachus 367
lyſippus Statuarius 363

M

Macedonum regnum incipit 152
macedonius hæreſiarcha 569
machabæi ſacerdotes ſimul ac Duces 241
machabæorum hiſtoria 46
machabæorum hiſtoria 37
machabæorum libri à diuerſi de eadẽ ferè re cõſcripti 37
machabæorum libri Canonici 25
machabæorum nomen vnde fluxit 242
magdeburgenſes miniſtri 115
magdeburgum 83
magellanus 109
magia publice à Saracenis docetur 849
magiæ plures ſpecies conſtituit Hoſtanes 362
magi ad Chriſtum adorãdum venerunt adducti prædicto Balaam 78
magi tertiodecimo die nati Chriſti regem Iudæorum prædicant natum 268
magorum noſtri temporis impoſtura qui nomine Salomonis abutuntur ad dæmones euocandos 131
magos fuiſſe reges vetus eſt eccleſiæ traditio 268
mahometana impietas cur ſub nomine Iſmaelis & Eſau deſcribatur 54
mahometani nunc Dei populum inſectantur quẽadmodum Iſmael qui ſecundum carnem natus fuerat, perſequebatur Iſaac qui ſecundũ ſpiritum 50
mahometes primus Saracenorum rex 672. 675

mcho-

hometes quamtūlibet im-
pius magnificè de Chriſto
ſentit & prædicat 364
hometes Turcorū XI. Imp.
060
hometes II. Turcorū Imp.
072.1080
Malachias Archiepiſc. Ardi-
nacenſis 918
lachia prophetarū vltimus
216
laleel 73
mercus Epiſcopus Viennē-
ſis in Gallijs 611
mmea mater Alex. Imp. ab
Origene religione Chriſti
imbuitur 521
naſſes 175 176
naſſes Iaddi frater 233
danus Lithuanorū dux 982
nfredus Frederici II. no-
thus 983
nichei in Perſia iugulantur
532
nichæi patibulo ſuſpēſi 871
nichæorum noua ſecta 772
nuel Orientis Imp. 914 918
928
ometes 655
rcellus Ancyræ epiſcopus
hæreticus 570
rcellus PP. 546
rcellus II. PP. 1141
rcellus PP. 541
Marci corpus ex Alexandria
a mercatoribus Venetias de-
fertur 772
rcomerus Francorum dux
576. 582.587
marcomerꝰ IIII. Frāc. dux 504
marcomirus Franc. dux 484
macrobius 209
M. Ambinius 272
M. Anto. neminē quod Chri-
ſtianus eſſet in ius vocari
voluit 303
marcus Euangeliſta Alexan-
drinam primā Chriſtiano-
rum ſcholam inſtituit 511
marcus Euangeliſta 482
marcus Euang. Euangeliū ſcri-
pſit Græcè & Latinè 486
marcus PP. 563
marcus primus ex gētib. Hiero-
ſolimæ reparatæ Epiſc. 502
M. Portius Cato 272
marcus Varro 208
mardochæus 332
mardochæus cum Iechonia in
exilium truditur 189
mardonius 334
mare rubrum totū tranaſſe ma
iores ſuos negāt Hebræi 63
mare Salſum ſiue Lacus Sodo-
mæus ſingulare iræ Dei mo-
nimentum 36
mare Salſum nullū animal nu-
trit 36
margarita Hollādiæ Comitiſ-
ſa vno partu peperit ccclxiij.
liberos qui omnes baptizati
fuerunt 1012
maria mater Domini corpore
in cælum aſſumitur 284
maria virgo concipitur ex An-
na & Ioachim, ſecundū pro-
miſſionem per Angelum
vtrique factam 265

maria Philippi regis vxor Angliæ regina 1142. 1149. 1152.
maria Stuarda regina Scotiæ 1144
mariæ virginis aſſumptio & ſepulchrum 267
marianus Scotus inſignis hiſtoriographus 884
maris profundiſſimum in 15. ſtadia protendi i. in Gallicam ferè leucam 428
marinum Iudicem reperit Flauius Melfenſis 1008
marius 422
mars 99
marſus 282
martianus Imp. 506
martinus Bucerus 1129. negat Chriſtum verum eſſe Meſſiam 1136
martinus Cromerus 1129
martinus I. PP. 683
martinus II. PP. 792
martinus III. PP. 821
martinus IIII. PP. 993
martinus V. PP. 1060
martinus Lutherus 1102. 1105. 1131
martinus Turon. 578
martion 506
martyrologia 525
manſiniſſa 410
mater hiſtoriarum 1030
mathematici 387
mathematici Magi & Hiſtriones lege Italia pelluntur 273. 274
matthias Golacenius 1026
matthias Theophyli filius Iu-
dæorum pontifex 2
matathias & quinque filij p aris & religione arma c piunt 3
mathæus Palmerius conuict de hæreſi comburitur 10
mathuſalem attingens annu prope milleſimum omn diutiſſime cum Adam Noë vixit
Mathuſalem
mathuſalē vt pater Enoch an mo & corpore tranſlat dicitur
Matth. Beroaldi Paradoxu de die natiuitatis Chri 266
matutinæ Bartolomeanæ 11
manſoleum conſtruit Simeo 245
manſolus 3
mauri 5
S. Mauritius 64
S. Mauritius cū legione Chr ſtianorū Thebanorum 5
mauritius Imp. 651. 653. 543. 6
maurus quidam Neſtorian 1036
maxentius 54
maximilianus Occid. Impe 1089. 1095
maximilianus Ferdinādi fr ter in Romanorum rege eligitur 1170. 117
maximinus 5
maximinus Imp. 524. perſecu tionis Chriſtianorum lu pœnas 52
maxim9 Imperij vſurpator 57
S. Mc

diolanū diruit Fredericus & ſale conſperſit 930
lampus medicus primus apud Græcos vinū aqua diluere præcipit 97
lanchthon 1119
lchiades PP. 549
lchiſedech Dei excelſi ſacerdos ædificat templum toto orbe celeberrimū 31. in quo figuram & perſonam Meſſiæ futuri ſuſtinens incruēta ſacrificia obtulit 31
ledinus Hieroſolymam occupat & ſepulchrum Domini diruit 677
lita inſula à Turcis oppugnatur 1163
lito Sardenſis 212
morabile fœdus inter Anglos & Francos 981
Menardus Liuoniam à Gentilitate ad fidem Chriſtianā traduxit 930
naſſes rex Iuda 236
nelaus 240
nſes ſcripturæ etſi lunares ſunt eius tamen anni in ſolaribus haberi debent 451
ercurius 99
ercurius Triſmegiſtus multis poſt moſen ſeculis floruit 386
erlinus 623
erodac 307
erodac Babyloniorum rex 167
erodac Babylonius 173
eropes ob diuiſam vocē appellati ſunt, qui turrim Babel ædificauerunt 27
meroueus Francorum rex 607
meſſala Coruinus 439
meſſana 175
meſſaliani qui Euchitæ & Enthouſiaſtæ 581
meſſiæ ſiue Chriſti pſeudo p. curſor & impoſtor 923
meſſulam 225.228
metho Aſtronomus 341
michael II. Caropalates Imp. Orien. 760
michael V. Paphlag. 860
michaël VI. Calaphates 860
Michael Imp. 760. 761
michael Imp. Orientis 776
michael Paleologus priuatur ſacra ſepultura 978. 983. 989 999
michael Stratioticus Orientis Imp. 874
michæas 144. 162
mieslaus Polonorum princeps 830. 831
miecislaus ter deiectus Poloniæ principatu 939
milites 358
milites D. Iacobi exoriuntur in Hiſpania 937
milites in bellis interfecti pari cum Martyribus honore coluntur ab Imp. Nicephoro. 828
milites iumentorum inopia equitant bubus 896
minos rex Cretenſiū 100. 103
miracula edita in trāſitu Maris rubri 63

miramolinus Hiſpaniæ Mahometes 774.776
miſſa in Sabbatho Iudæorum 379
miſſa 660
miſſæ ſacerdotis concubinarij nullus interſit 877
miſtanus rex Vandalorum 837
mithridates Ponti rex vir incomparabilis memoriæ & xxij. linguarum gnarus 420. ne veneno tolleretur xx.rutæ folia, duas nuces & duas carices admixto ſale quotidie ieiunus capiebat 421
mizota vſum ſalis conficiendi oſtendit 99
monachi Chriſtiani in Syna monte 855
monachorum collegia ſeculari habitu donata 1012
monachorum perſecutio 613
monarchia Caldæorum 307
monarchia Macedonum 358
monarchia per ordinem penes Caldæos, Perſas & Græcos 304
monarchia Perſarum 322
monarchia Romanorum 435
monarchiæ Aſſyriorum prima adoleſcentia 156
monarchiæ Perſarum duratio 354
monarchiæ quatuor 214
monaſteria multa per Otthonem reſtaurantur 826
monaſteria ſæculo militantibus tradere eſt Sanctum dare canib. ex Otthonis Im ſententia 8
monothelitæ 646.6
montcoturina pugna 11
montgomerius Comes 1
mons Rhodano imminens p dies multos tauri mugitu edens ab alio monte con guo diuellitur 6
montanus
moroueus Franc. Dux 6
moſaicæ hiſtoriæ ordo 70
moſcouitarum hiſtoria 7
moſe nullos antiquiores a ctores habemus
moſes de tribu Leui populi Aegypto educti Rempub. deſerto xxxx. annis adm niſtrauit
moſes poſtquã prophetæ m nus ſuſcepit vxoris notit abſtinuit 6
moſes poëtis omnibus præl xit
moſes percuſſit mare & ipſu diuiſit in duodecim vias
moſis & Iudæorum cur Græ & Latini vel rariſſimè v malignè meminerunt
moſis ſæculo vt Deus partu ebat eccleſiã in Abrahæ f milia, ita Satanas ſuam ſ nagogam in gentibus
mulech Saphelapes Saraceno rum Soltanus 99
mulierum erga maritos & l beros eximius amor 92
mundi ætates ſex
mundi duratio

ndi durationem continen- ſerie metuntur vij. homi- ies 144
ndi ſexta ætas 204
ndum ſex mille annis du- ratutum cuiuſnam ſit com- mentum 1
dus aquis perierat propter vagas libidines 22
lſumanes Turcorum Imp. 1055
ſæ poſthabitis Athenis A- lexandriæ ſuum domiciliũ collocarunt 396
ſæus 110
ſici 358
tridates 375

N

Abonaſſar 159
nabugdonozor 309. 312 305
búgdonoſor filius Merodac 308
uzardan princeps militiæ Nabugdonozoris cremauit templũ Hieroſolymitanũ exportatis cunctis vaſis tẽ- pli & theſauris regijs 185
uſardan cũ libris legis mul- tos alios combuſſit 311
dab 195
hor 29
rrationes fabuloſæ de Io. & Europa 86
talius confeſſor 518
than filius Dauidis ex quo orta eſt virgo Maria 123
than vates arguit Dauidem adulterij 123. 189
nauarræ rex primus 825
nauigatio ad Callicutiũ 1092
nearda fluuius ſcientiæ 339
nechaon Aegyptiorũ rex 308
necho rex Aegypti 180
nectarius 581. 587
nehemias 216. 222. 228. 230. 233
nehemias 337
nehemias 345
nero 288. 285. 483. 484
neſtoriani hæretici 582
neſtorius hæreſiarcha 601
nicephorus Gregoras 1029
nicephorus Imp. Conſtant. 881
nicephorus Imp. Orientis 827
nicephorus Imperator 759
nicolaitarum hæreſis 493
nicolaus I. PP. 782
nicolaus II. PP. 873
nicolaus III. PP. 992
nicolaus IIII. PP. 996
nicolaus V. PP. 1071
nicolaus Damaſcenus 271
D. Nicolaus Myreſis Epiſc. 565
nicolaus Rentius 1030
nicomedes Nicomediam con dit 398
nimrod nepos Cham primus regni formam in Chaldæa inſtituit & primus poſt di- luuiũ venatoriã exercuit 40
nimrod tyrannus loco diuini cultus latriam ignis vigebat quam fugit Abraham 32
niniue magnitudo 151
niniuitarum ſubuerſio 175
ninus Aſſyriorum primus rex 34
à Nine à ſe cõdita denomi-

natus 41. 43
ninus Semiramidem matrem ſui concubitum appetētem interemit 56
nitocris 305
Noëma filia Lamech lanificij & texturæ inuentrix 13
noe cxx. annis ante diluuium prædicauit 19
noe primus arauit terram cum animalibus 22
noe miſſis ſortibus tres præcipuas orbis partes nepotibus diſtribuit 38
noe vini vſum nauigandi artē hominibus monſtrauit 18
notarij Eccleſiæ martyrum geſta deſcribebant 520. 523
norbertus Præmonſtratenſis ordinis auctor 910
nortmanni 778
nortmanni 791. 794. 802
nouatianus Antipapa 528
nouellius Mediolanenſis 279
nouum teſtamētum lingua & charactere Syriaco 1143
nouus orbis Salomoni & Ioſaphat cognitus 137
Numa Pompilius Romæ ſacra & cæremonias atque Pontifices Moſaicis conſimiles inſtituit 163
Numa Pompilius annum caſtigauit adiectis menſibus Ianuario & Februario 164
nuptiæ regis Nauarræ 1180

O

OBed princeps Iudææ 110
ochoſias an plures vno anno regnauerit 146. 1[illegible]
ochus 3[illegible]
octauius Auguſtus 48[illegible]
Oddar cum lx ſocijs Martyri[illegible] patitur 8[illegible]
odemarus Francorum rex 50[illegible]
odo Comes Campaniæ 8[illegible]
odo Francorum rex 79[illegible]
œcolampadius 111[illegible]
œcolampadius 112[illegible]
Olda prophetiſſa ſcholas Hi[illegible]roſolymitanas moderatu[illegible] 179
olympiadum initium 15[illegible]
onias pietatis & ſanctitatis nō[illegible]mine clariſſimus 287. 23[illegible]
onias pontifex 37[illegible]
onias Priſcus 23[illegible]
onias II. Hebręorum Pontife[illegible] Euergeti negauit tributa 40[illegible]
onkelos Caldaicus interpre[illegible] 248
oracula cur defecerint 29[illegible]
oracula Dæmonum celeberri[illegible]ma 329
oracula Sibillina de Chriſto 297
oraculum regibus notandum 1023
oraculum de filijs Noë 2[illegible]
orationis efficacia 77[illegible]
orationis Chriſtianæ efficaci[illegible] 510
oratores 357
orbis Chriſtianus mutuis bellis totus ferè colliditur 93[illegible]
orbis per Geometriæ peritiſſimos emenſus 427
orchanes Turc. Imp. 101[illegible]

ordi-

ines exorti vndecimo ſęcu o 750
ines exorti xij.ſæculo 751
ines .Hoſpitaliorum Rhodiorum 905
ines mendicantium 753
o Carmelitarum 937. 954. 994
o Carthuſienſium 888
o Cæleſtinorum 998
o Ciſtercienſis 892. 897. 913
o Cruciferorum oritur in Italia 949
o equitū D. Michaelis 1082
o Eremitarum S. Auguſtini 994
o fratrum Militiæ templi ſiue templariorum 905 925
o Grandimontenſis 885
o Guilelmitarum 935
o Marianorum militū 949
o Minorum 954
o Minimorum 1080
o pœnitentium mulierum 1091
o Prædicatorum 954
o Præmonſtratenſis 909. 913
o ſancti Benedicti 631
o ſancti Saluatoris 1058
o S. Trinitatis 954
o ſocietatis IESV 1044
o ſocietatis IESV confirmatur 1110. 1129
o Sodalitatis Theatinorū. 1122
o Teutonicorum 948
o Vallis vmbroſæ 875
o Valliſcholarium 962
organa quando cœperunt in Francia 772
orientis Imperium manſit penes Gallos ſexaginta ferè annos 959
origenes 511
origenes 520
origenis pœnitentia 524
origenis mors & opera 530
orpheus 109
Oſaias ſummus ſacerdos 175
oſeas 153
oſeæ filius Ela 201
oſeæ rex Iſrael 165
Ottho Germanorū & Romanorum Imp. 824 826. 828. 836
othoniel tertius iudex 91
otho Occidentis Imp. 819. 824
otho III. Occidētis Imperator alter Salomon dictus ob eximias virtutes mirabilia mūdi 837
ottomanus I. Turcorum Imp. 1000. 1003
Ouidius 439
Ozi pontifex 104
ozias propheta 175
ozias qui & Azarias XXV. annis leproſus fuit 152

P

PAlatium Pariſienſe 996
Palladius 592
palmæ & arbores circum littora laici Sodomei fructū quidem proferunt ſpecie pulchrum, at atra fauilla plenum 36
pamphylus Martyr 546

pan Magnum mortuum eſſe auditur 298
pan ruſticorum deus 99
panteus 510. 511. 515
pantheon templum 668
papa nõ poteſt in fidei iudicio & promulgatione cõtra fidem definire 675
papianus 518
papyri vſus inuentus 397
papyrius 568
paracelſiſtæ Pſeudomedicorũ genus 1190
paradiſus voluptatis in Edem Meſopotamiæ regione 9
paraſceue 277
pares Franciæ xij. inſtituuntur à Carolo Mag. 762
pariſienſes theologi definiunt neminem poſſe duo beneficia, ſi vnũ ſufficiet ad eum alẽdum obtinere ſine mortali peccato 967
pariſienſis facultatis quantá olim fuerit auctoritas 1015
parlamentum creauit Pipinus 729
parmenides 328
paro Pytagoricus laudatur quod dixit tempus ἀμαθέςατον 211
paſcha 277
paſchales agnos in Aegypto die Iouis immolãt patres 68
paſchalis I. PP. 768
paſchalis II. PP. 898
paſchalis III. 934
paſchaſius Abbas Corbienſis 791
paſchaſius Diaconus 6
patriarchæ primæ ætatis vixerunt ferè omnes multis annis cum Adamo
patriarchæ quatuor primi 48
patrimonium Eccleſiæ Romanæ Pontificum ignauia attenuatum 6
paulus ad Chriſtum conuertit magnam Aſiæ partem 2
paulus Aemilius 37
paulus Alciatus 11
paulus Burgenſis 968. 10
paulus Diaconus 739. 76
paulus Eremita 53
paulus in Gallia & alijs Occidentib. regionib. docuit 28
paulus Iouius 11
paulus I. PP. 7
paulus II. Venetus PP. 107
paulus III. PP. 11
paulus IIII. PP. 11
paulus & Seneca amici ſe mutuis literis ſæpius ſalutant 288
paulus nomen IESV in epiſtolis quingenties vſurpat 482
paulus Oroſius 6
paulus Romæ à Nerone capite truncatus eſt 28
paulus Samoſatenus 53
paupertas familiæ Chriſti 24
pauſanias 33
pax vt quiſque in ſua ſententia viuat 25
pelagius I. PP. 64
pelagius II. papa 65
peloponeſium & Athenienſi

max

maximum bellum 162
lops à quo Peloponneſus 97
ntateuchi tredecim volumina Moſes paulò ante mortem membranis exarauit 73
rgamenſes iuſto Dei iudicio à Saracenis victi & interfecti ſub Theodoſio 712
ricles 340
rmenides 325
rſecutio Chriſtianorum in Perſide 609
rſis cadētibus Græcæ res augeſcunt 357
ſtilentia toto orbe graſſatur 529
.Petri & Romanæ Eccleſiæ primatus 538
etronius 281
etrus Abailardus 915. 920
etrus Aluarus 1091
etrus IIII. Aragoniæ rex citatus ad tribunal Chriſti obijt 1027
etrus Bercorius 1039
etrus Betſaides Galilæus primus eccleſiæ pontifex 482
etrus Caniſius Ieſuita 1181
etrus Cunerius 1018
etrus cogn. Crudelis Hiſpaniæ rex 1036
etrus Comeſtor 933
etrus Damaſcenus Martyr 722
etrus Damianus 871. 879
etrus Daneſius Vaurenſis Epiſcopus 1186
etrus de Bruis Sacramentarios creat 916
etrus de Tarantaſia 990
petrus Epinachus Lugdunenſis Archiepiſcopus 1185
petrus Eremita primus modū orandi per calculos (quod vulgo Patenoſtros vocamus) docuit 885
petrus Galatinus 1098
petrus Longobardus cognomento M. ſententiarum 935
petrus Martyr 1162
petrus Ramus 1181
petrus Romæ Euāgelium prædicat 283
petrus Oxonienſis 1084
phraartes 435
phakeias 201
phalaris 318
phaleg cur à diuiſione nomen habuerit 26
pharamundus 486
phariſæi theologis noſtris Scribæ autē Canoniſtis reſpondebant 251
phariſæos ſeptingentos crucifixit Alexander hæreticus & Sadduceus 253
phariſæorum & Eſſenorum ſectæ orthodoxæ 250.252
pherecydas Pythagoræ præceptor 315
phileni fratres pro dilatando Carthaginenſium imperio ſe viuos terra obrui à Cyrenēſibus paſſi ſunt 353
philippus 385
philippus Arabs primus Imperatorum Chriſtianus 525
philipp⁹ Alexādri pater 348.352
philippus Apoſt. Gallis prædi-

dicauit Chriſtum 288
philippus crucifigitur Hieropoli 482
philippus Longus Francor. rex 1017
philippus Macedonum rex 182. 183
philippus I. Franc. rex 874. 885 894
philippus II. Franc. rex 954
philippus II. Theodatus Frãc. rex 939. 948
philippus III. Franc rex 994
philippus IIII. Pulcher Franc. rex 995. 1000. 1009
philippus V. Franc. rex. 1016. 1023
philippus VI. Valeſius Franc. rex 1025. 1028
philippus puer regio ornatus diademate Pariſijs equo deturbatus ſubita morte interijt 913
philippus primus Hiſpaniæ rex 1097. 1099
philippus II. Hiſpaniarum rex 1142. 1144
philippicus Imp. 706. 709
philippus rex Macedoniæ 406
philippus Tetrarcha Itureæ & Trachonitidis 266. 272. 278
philippus Tudertus 990
philo Iudæus 395. 500
philometor matrem interfecit & præ gaudio in victoria expirauit 409
philonis legatio ad Caium Caligulam 281. 284
philopomenes 373
philoſophi 35
phocas Imp. 655. 660. 664. 66
phocas 82
phœnix in vrbem ex Aegypt affertur 48
photinus hæreticus 64
photinus patriarcha Conſtan contra Nicolaum cõciliun habuit 78
photinus 57
phryges 15
phul 171. 17
phul regẽ Manahem tributari um facit 20
Pictauienſis epiſcopatus diui ſio in tres 101
pictores 35
pilatus ęrumnis ſuccumbens ſi ſua manu perimit 27
pilatus imagines Cæſaris in templo ſtatuit Chriſto paulò ante mortuo corbanam in aquæductum expendit 278
pipinus à Galliæ procerib. rex declaratur 723. 725. 729. 734
piſiſtratus 316
pius I. Aquileienſis xj. ſummus pontifex 506
pius II. PP. 1076
pius III. PP. 109
pius IIII PP 1154
pius V. PP. 1167. 1168
placidia 59
plato 347
plato & Pytagoras in ſacris literis verſati 236
pleſſei Gymnaſij conditor 1022

pli-

nius iunior ſummam Chriſtianæ religionis ſub Traiano qualem eſſe comperit. 498
nius Maior Athenis 491
utarchus Cheronenſis ibid.
uuia miraculoſa 510
enitentia Iſraelis memorabilis 104
oëtæ in Græcia qui extiterũt ante Homerum 138
oëtæ tragici 357
olitici bonis eccleſiæ inhiantes à Ludouico Francorum rege repreſſi 925
oliticorum Supercilium deprimit Greg. VII. PP. 880
olonicarum rerum initium. 642
olybius 592
olybius Megalopolites 401
ompeius 421.424
ompeius 256.257.260
ompeius dehortante pontifice in ſancta ſanctorum ingreſſus deinceps infelix fuit 258
ontificia ſedes ab vrbe Roma Auinionem vrbem trãslata 1009
õtifices ab imperatoribus cõſtituti prodigioſi 811
ontifices à Ludouico Pio ſui pontificatus confirmationẽ petiuerunt 772
ontifices à Syriæ tyrannis cõſtituti 239
õtifices ab imperatoribus intruſi monſtra erant 850
pontifices maximi in Gallia. 906
pontificis Romani auctoritatę Childericus Franc. rex deponitur 723
pontificis Romani electio 695
pontificum in numerandi ratione confuſio eorum præſertim qui nomen Ioannis habuerunt 992
pontianus PP. 521
pontius Pilatus 274.278
populus Romanus ab electione pontificis penitus excluditur 913
porphyrius impi⁹ philoſophus 531
porta ſpecioſa in templo conſtruitur 162
portugaliæ ſiue Luſitaniæ regnum quando ab Hiſpania diuulſum 900
portugaliæ reges vnde originẽ trahunt 892
poſſidius Apher 605
præcepta affirmantia & negantia quod ſint 69
7. Præcepta filiorum Noë obligant gentiles vt volunt Hebræi 22
precationes Iudæorum pro defunctis 244
prædeſtinatorum hæreſis 597
prelium ad Thermophilas memorabile 334
præmiſlus Poloniæ rex 1001
prætores Romani Iudeæ præſides poſt Archelaum. 271
pragmatica ſanctio factione

quorūdam abrogari ſinitur. 1066.1078
presbyter Ioannes 934
prima ætas quæ monumenta habeat 7
prima captiuitas Babylonica. 184
prima inter eccleſiā Romanā & Aſianā diſſentio 514
princeps nihil de Simonia ſollicitì 356
probus Imp. 541
proclus philoſophus 624
procopius Gazeus 610
prodigia dira ante bella ciuilia 423
prodigia multa 902
prudentius 592
profana ætate Aiod 96.97
profana ætate Abimelech. 100
profana ætate Deboræ & Barac 98
profana ætate Gedeon 99
profana ætate Ioſue 89
profana ætate Tholæ 101
profano ſæculo Iair 104
profani cur tam pauca narrarint de Iudæis & Chriſtianis 300
prometheus primus hominum ſimulachra fingit 191
prophetæ ſub ſchiſmaticis & hæreticis regibus floruerūt vt appareat Catholicorum ſucceſſio in medio hæretici populi 192.195.198
prophetæ apud gentes 66
prophetia ſublata & data legiſperitis 224
prophetica profeſſio quand incipit 11
prophetica vocatio alia ordinaria alia extraordinaria 116
prophetiſſæ 11
proſper Aquitanicus 60
prothagoras Græcorū primu proſa oratione hiſtoriā vulgauit 34
proteſtantes 11
Pſalmi vt hodie extant ſententiā Hebraicam optime refe runt 39
pſalmorum authores 6
pſammeticus apud Aegyptio regnat annis liiij. 174.17
pſeudochriſti 65
pſeudochriſtus Eudo de Stella 920
pſeudophilippus regnat in Macedonia 38
pſeudoprophetę de filij Ephraim & Galaad ſeducūt popu lū ab auita religione 59
pſeudoprophetiſſa Theoda extremum diem certo definit. 305
Ptolomæi reges Aegypti. 234. 237.242.246.247
ptolomæus Auletes 431
ptolomæus Alexander 416
ptolomæus Dionyſius 426
ptolomæus Euergetes. 399. 413
ptolomæus Epiphanes 406
ptolomæus Lagi 234
ptolomæus Lagi 386. In Iudæā aſcendens prætextu ſacrificandi

candi ſabbato Hieroſolymã occupauit 386
olomæus Lathyrus 416
olomæus Lathyrus 30000. Iudæorum trucidauit & tã dem miſere perijt. 253.254
olomeus Philadelphus vetus teſtamentum ex Hebræo in linguam Græcam per 72. à pontifice Eleazaro impetratos conuerti iuſſit 389
tolomæus Philometor 408
tolomæus Philopator 402
tolomæus Phiſcon 414
uella circiter annorũ 12. omni cibo & potu per trienniũ abſtinuit 769
uella 9 annorum peperit filiũ 1026
uritanorum noua ſecta in Anglia 116
Pyrrho dubitat de omnib. 343
Pyrrhus Epirotarum rex 388
Pyrrhus 369
Pythagoras 317. potuit incidere in Danielem 317

Q.

Quadratus 502
Quintilianus 492
quirinus Iudeæ procurator 437
quirinus tribunus 497

R.

RAab cum excepit exploratores erat cauponaria. 89
Raab nupſit Ioſue & Salomoni 89
rabanus 743
rabbenu Haccados 373
R. Akiba Barcozbam Meſſiam eſſe credidit 501
R. Ben Aſer & Rab ben Neptali notulas quibus Hebræi vtuntur vice vocalium & accentuum ad lectionis facilitatem repererunt 615
rabbi Beniamin auctor libri Itinerarij. 919
R. Hai Talmudicorum poſtremus 848
rabbi Hakadoſch 506
rabbi Iehuda Leuites 919
R. Iuda Ben Simeon 428
rab. in excidio Hieroſolymitano vigebant 273
rab. Leui ben Gerſon 1026
rabbi Moſes Hiſpanus 923
rab. Nehemias 428
R. Saadias Haggaon 821
rabbi Salomon Lunenſis prouinciæ Aquitaniæ 942
rab. Simeon Cabbalicorũ princeps 293
rabbini à quibus ſuam ſapientiam accepiſſe gloriantur 89
rabbini à Tito occiſi à Iudæis pro ſanctis habentur 291
rabbini Phariſęis ſuccenſerunt 252
rabbinorum commentum reijcitur qui ſcribunt Iacobæos tantum manſiſſe in Aegypto 210. annis 56
S. Radegunda 643
ragadaiſus Gotthorum rex. 590
ragenarius dux Normanorum 775
ramirus Hiſp. rex 812

ramyris

ramyris primus Aragonum rex 857
ratisbonenſe concilium 1118
raimundus Lullius 995
Reblata quæ poſtea Antiochia quando extruitur in Syria. 35
rechabitæ mandato patris in perpetuum vino abſtinent. 146.179
reges Francorum oleo celitus delato inunguntur. 620
reges Græciæ & Macedoniæ. 363.364
regij linguarum profeſſores Pariſijs inſtituuntur 1119
regina Aethiopum & Saba ad Salomonem venit 136
reginaldus Cardinalis 1138
regina Scotiæ 1171.1176
regina Saba plantā Balſami dono detulit ad Salomonem. 137
regino monachus 812
regni Nauarræ occupatio. 1097 1108
regni Troiani inchoatio 101
regnum Angliæ à Normanis translatum eſt ad Francos. 917
regnum Angliæ proſcriptum & prædæ expoſitum. 1169. 1179
regnum Franciæ per quos gubernatum 688
regnum Galliæ tranſit in familiam Hugonis Capeti. 838
regnum Hungariæ vnde ſumit initium 848
regulus ſerpentem portentoſæ magnitudinis interfecit. 399
regum Hungariæ 835
regnum Hiſpaniæ Chronica vnde incipiunt 594
regnum Iudæorum diuiditur in Catholicum & hæreticū. 141
rehu 27
religionis in deterius mutationes 755
remenſe contra Eonem qui ſe Dei filium dicebat 924
remenſe Placentinum 914
remigius Altiſiodorenſis 743
remigius Rhemenſis Archiepiſcopus 622
remorum epiſcopus Ebbo & alij tam epiſcopi quam principes Ludouico abrogant Imperium & Lotharium ac Pipinum Cæſares deſignāt 779
reſpublica Hebræorum à reditu de captiuitate ad Machabæos vſq; adminiſtrabatur Ariſtocraticè 226
reſurrectionis Chriſti locus profanatus fuit ſimulachro Iouis & ſtatua Veneris ab Adriani Cæſaris temporibus vſque ad Imperium Conſtantini per annos circiter. clxxx. 501
Rhaterus Francorum dux. 490
rhodij equites aucti Templariorum diuitijs 1010.1012
rhodium occupant Saraceni coloſum deijciunt 683

Richar-

ichardus Angliæ Rex 954
chimerus Franc.dux 498
obertus Cœnalis Arboricenſis epiſcopus 1157
Robertus Francor. rex. 843. 849
bertus Franc.rex 857
bertus Guiſcardi filius 891
bertus Mancop cæcus à puero Theologiæ doctor 1146
bertus Sorbona Theologus. 675
bertus Stephanus 1128
boam 140
Rochus 995
dolphus II. Romanorũ Imp. 1184
gationum ſolemnitatem inuexit Mamercus Viennenſis epiſcopus auxit Gregor. Mag. 611.668
gerus Nortmannorum dux. 897
ma duce Carolo Borbonio capta 1116
ma & Italiæ regiones pontifici reſtituuntur à Ludouico pio Imp. Franc. rege 768
ma intra 44. annos bis in p̃dam expoſita 608
ma vt ad manus Eccleſiæ laberetur nullos Iudiciorum Dei caſus ſuſtinuit 641
mæ cenſu hominum habito inuenta ſunt ducenta ſeptuaginta millia 399
mæ prima direptio per Gothos duce Allarico 592
mæ puer ex Ancilla natus quadrupes, quadrimanus, quatuor habens oculos & aures, & duplicem maſculum ſexum 583
romam capiunt Gotthi duce Totila 640
romanæ ſedis auctoritas 565
romani Gallogræcos ſuæ ſubdunt poteſtati 374
romani licet cunctarum gentium deos reciperent, nunquam tamen Deo Iudæorũ locum apud ſe dare voluerunt 163
romani Macedonibus leges dederunt 380
romani poſt punicum bellum intra 53. annos terra mariq; potentiſſimi euaſerunt. 404
romani viros Athenas mittũt qui Solonis leges deſcriberent 335
romanorum externa bella per 200. annos geſta 398
romanum Imperium quando defecit 613
romanus PP. 802
romulus & Remus Romam cõdunt anno ſolari duos menſes adijciunt 160
rotharis Longobardorum rex hæreticos & Catholicos antiſtites in omnibus ferè Italiæ vrbibus conſtituit. 679
Rupella obſidetur 1183
rupert⁹ Abbas Limpurgẽſis. 911
rupertus Occid. Imp. 1648
rupertus 640
ruſticanum bellum. 1115.1130

Ryth

Rythmorum vſus apud Gallos 962

S.

SAbaudienſis Comitatus erigitur 842
Sabinianus PP. Campanas inuenit 664
ſacerdotes Aegyptij de horreo regis alebantur 59
ſacerdotes morientes in Frãcia tabulam Catholicam fidem de reſurrectione complectẽ rem pectori apponunt 949
ſacerdotium ad Manichęos deuolutum 238
ſacerdotium coniugia introducere conatur Henricus IIII. Imp. 883
ſacerdotum ſucceſſio perturbata & conſeruata Græcorum principatu 238.239
ſacerdotium venale exponitur 237.240.272
ſacra communio. 769
ſacra hiſtoria cum deſinit profana incipit 208
ſacramentariorum ſecta in Gallia innoteſcit 1124
ſacræ legis libri per totum Orientem & Septentrionẽ diſperſi 312
ſacrificare quibus in locis fas fuerit antequam extrueretur templum Salomonicũ. 129
ſacrilegorum punitio 237
ſacri ordines ante ſacerdotiũ. 540
ſacrum fœdus ſeu vinculum aduerſus hæreticos & Turcos 1167.118
ſadoc primus pontifex templi Salamonici 128.13
ſaducæorum ſectam Sádoc & Baiethos introducunt. 248 250
ſagomozbar Cham magnus Tartarum propheta 99
ſaladinus Aegyptius. 940.942
ſalaimanius Turcorum Impe. 1029.1032
ſalathiel 320
ſalicæ legis decreto Philippus Valeſius contra Anglos Frãcorum regnum obtinuit. 1024
ſalmanaſſar 169.172
ſalmanazar Aſſyriorum rex. 202.203
Salomon anno ætatis 10, vel 11. genuit Roboam 135
ſalomon numeratur inter pſalmorum conditores 138
ſalomon quãdo templum ædificare cepit 129
ſalomonis innumerabilia opera interciderunt 131
ſalomonis libri combuſti. 311
ſalomonis libri impie attributi 132
ſalomonis Magnificentia eluxit in publicis ædificijs conſtruendis 133
ſalomonis pœnitentia 131
ſalomonis poſteritas falſo in Ochoſia deſijſſe dicitur vt regnũ Dauidis ad familiam Nathan deueniat 148

ımonis tempore non erat argentum nec alicuius pretij putabatur quomodo interpretandum 135
ıianus Maſſiliæ epiſcopus. 510
ıaria è pago vrbs conditur ab Amri 143
ıaria quæ olim vicus erat amplificatur & fit regni metropolis 196
ıaritæ templũ ſuũ Garizim Dei eſſe negauerunt 377
ıaritani 249
ıaritani Iudæi 633
ıaritanorum origo & religio ſemi Iudæa 202
ıballat Samaritanorũ princeps 233
nſon Nazareus 110
nuel 114
nuel Bulgarorum rex 854
nuel non fuit ſacerdos ſed ſimplex leuita 117
nuel propheticorũ collegiorũ fundator & auctor 116
nuel quos libros ſcipſit. 117
nuel verene ad Pythoniſſæ Sauli apparuerit 118
ċta Agnes 901
ıċta Clara 962
ıċtes Pagninus 1111
edrin 263.273
ċtius II. Portugalliæ rex. 965
ċtius III. Hiſpaniæ rex. 929
ċtius IIII. Hiſp. rex 993
ċtorum martyrum memorias celebrãt Chriſtiani. 510
ſanguis de cœlo in terram profluxit 737
ſapientiæ liber Canonicus à Iudæis nõ recipitur quoniã eorum improbitatem contra filium Dei delegit 234
ſapor Perſarum rex. 527.532. 566
ſapores rex Perſarum ſecundus 535
ſaraceni ab Iſmaeli exorti 50
ſaraceni 573
ſaraceni cognito Orientalis & Occidentalis Eccleſiæ diſſidio Europam inuadunt. 683
ſaraceni Cæſaream ceperunt & coegerunt Alcoranum recipere 681
ſaraceni & Gotthi fiunt Chriſtiani 581
ſaraceni grãdine ignea celitus demiſſa exuſti ſunt 712
ſaracenorum origo 673
ſardanapalus 171.173.204
ſardenſis quidam diu more cervorum vixit 935
ſaruch 28
ſatanas Dei ſimius, ſibi eadem apud gentes exhiberi exoptat quæ Deus olim apud Iudæos 163
ſaturnus 98
ſaul 114.118
ſaul ſpiritu maligno correptus 118
ſaxones ad Chriſtum conuertuntur 674
ſæculi decimi initium 750
ſæculi vndecimi initium. ibid.

ſæculi

æculi duodecimi initium. 751
ſæculi decimitertij initium. 753
ſæculi decimiquarti initium. ibid.
ſæculi decimiquinti initium. 754
ſæculi decimiſexti initium. 755
ſæculum aureum 852
ſæculum primum 479
ſæculum ſecundum 497
ſæculum tertium 518
ſæculum quartum 546
ſæculum quintum 589
ſæculum ſextum 624
ſæculum ſeptimum 664
ſæculum octauum 702
ſæculum decimum infœlix. 805
ſæculum vndecimum 848
ſæculum duodecimum 898
ſæculum tredecimum 953
ſæculum decimumquintum. 1055
ſæculum decimumſextum & vltimum 1095
ſæculorum infantia 212
ſæculorum viciſſitudines mirabiles 746
Scaurus 257
ſchiſma primum 528
ſchiſma ſecundum in quo Vrſinus ſedit cōtra Damaſum 580
ſchiſma tertium in quo Eulatius contra Bonifacium electus ab Honorio expellitur 600
ſchiſma quartum in quo Laurentius contra Symmac PP. deſignatur 6
ſchiſma quintum in quo Di corus cōtra Bonifacium dit 6
ſchiſma ſextum contra The dorum Papam 6
ſchiſma ſeptimum contra Pa chalem PP. 6
ſchiſma octauum 7
ſchiſma nonum 7
ſchiſma decimum in quo Zi zimus contra Eugenium dit aliquot dies 7
ſchiſma vndecimum in qu Anaſtaſius contra Bened ctum ſedit 7
ſchiſma duodecimum in qu Sergius 3. contra Formoſu ſedit 75
ſchiſma tredecimū in quo B nedictus 5. à Romanis el ctus contra Leonem octau ſedit 82
ſchiſma decimumquartum. 8
ſchiſma decimumquintum i quo Honorius 2. ſedit con tra Alexandrum 87
ſchiſma decimumſextum du rat annis xxix. 887. 88
ſchiſma decimumſeptimum i quo Celeſtinus 2. pontife renunciatus eſt. 91
ſchiſma decimumoctauum i quo Anacletus 2. ſedit con tra Innocentium 9
ſchiſma decimumnonū in qu Victor 4. factione Impera toris Ahenobardi contr lexan

Alexandrum ſedit 932
iſma vigeſimum in quo Nicolaus 5. pſeudopõtifex creatus Romæ ſedit contra Ioannem 21. 1022
iſma contra Eccleſiam excitant Conſtantinopolitani 651
iſma ingens inter Italos & Gallos pro Pontificatu. 1042 045. 1016
iſmatici ſub Paſchali II. 904
iſmatis implacabile ſeminarium ex templo Garizim oritur 360
olaſtici quinam antiquitus dicebantur 618
olaſtici Theologi 14. ſæculi 133. 1039
io Naſica 411
ici prædicationibus Sancti Patritij fidem Chriſti recipiunt 564
tici tumultus 1171
bæ ab Ezra inſtituti. 251 252
bæ & Phariſæi ex quibus orti ſunt 248. 251
barum origo 224
ptores aduerſus Berengarianam hæreſim 894
ptores doctiſſimi qui ſe opoſuerunt Berengario 867
ptores noni ſæculi 749. 764 771. 780
ptores ſacri decimi ſæculi. 750
ptores vndecimi ſæculi 750
ſcriptores duodecimi ſæculi 751
ſcriptores Eccleſiaſtici 12. ſęculi 935
ſcriptores decimitertij ſæculi. 753
ſcriptores theologiæ 13. ſæculi 985. 990. 995. 1001
ſcriptores decimiquarti ſæculi 753
ſcriptores decimiquinti ſæculi 754. 1072
ſcriptores decimiſexti ſæculi 755
ſcriptura aliquando loquitur ex aliorum ſenſu & opinione non rei veritate 25
ſcriptura impium & profanũ regem Achaz nominare indignatur 162
ſcriptura nepotes filiorum loco ponit iuxta Hebræorum regulam 58. 95
ſculptores 358
Sebaſtianus Portugalliæ rex. 1179. 1187
ſedechias pontifex 151
ſedechias 311
ſedechiæ captiuitas 191
ſeder Olam Iudaicarum annalium liber 910
ſeditio inter Iudæos & Gẽtiles 286
ſeditio propter Pontificatum apud Iudæos 376
ſeleucus 237
ſeleucus Callinicus 371
ſeleucus Ceraunus 372
ſeleucus Nicanor 368

Seleucus Philopator qui & Soter 374
ſelimo Turcorum Imp. 1097
ſellum pontifex 177
ſem filij & nepotes qui terrarũ ſpacia inhabitarunt 39
ſem filius Noe Hebrҿorum ſententia eſt Melchiſedech qui præcipuus fuit Eccleſiæ Dei gubernator. 23.26.31
ſemeias propheta 140
ſemiramis Nini vxor orbem idololatria repleuit 51
ſenatus Romanus olim rogatus Chriſtum inter deos vrbis referre recuſauit. 164
ſenatuſconſultum ne homo immolaretur quod antea fieri religioſiſſimum erat. 416
ſennacherib Azolum obſidet. 169
ſeptena hominum millia terrã ſanctam viſunt 877
ſeptentrionales ad fidem conuertuntur 806
ſeptimæ ætatis prima nouem ſæcula ſiue 9. primæ Centuriæ. 473.475.476.477.478
ſeptuaginta interpretes vitiati 390
ſeptuaginta interpretes prophetico ſpiritu proditi. 392
ſeptuaginta interpretum conuerſio 234
ſepulchri Chriſti cuſtodia Frãciſcanis commiſſa 1028
ſeraias pontifex interfectus à Nabugd. 18
ſerapion 511.51
ſergius 69
ſergius II. PP. 774. primus Potificum mutauit nomen ſu 774
ſergius III. PP. 81
ſergius IIII. PP. 85
M. ſeruilius 29
ſextus 18
ſeruius Tullius Romanorũ re
ſeth 1
ſeuerinus PP. 518.67
S. Seuerinus Treuerenſis epiſ 625
ſeuerus Imperator 514.51
ſeuerus 51
ſeuerus motҿ perſecutionis pœnas luit 51
Sibylla Babylonica 35
ſibylla Caſſandra 10
ſibylla Cumana 20.
ſibylla Cumæa 10
ſibylla Delphica & Lybica 10
ſibylla Eliſa 9
ſibylla Sambetha 9
ſibylla Samia 165.17
ſibylla ſiue Perſica 32
ſibyllarum prima Sambetha tradit ſe Noe eſſe nurum vaticinatur de Chriſto amplius ſeptingentos vixit anno 48
ſigebertus, Gallus, monachus inſignis hiſtoriographus 901
ſigiſmundus I. Poloniæ rex. 1105
ſigiſmũdus II. Poloniҿ rex. 1125

ſigiſmun-

iſmũdus Vngariæ rex. 1049
iſmundus Imp. Occid. 1059. 1062
num crucis 892
ıeon Cleophas 497
ıeon Iuſtus qui Chriſtum vl nis excepit 254. 271
ıeon ſummus ſacerdos à Demetrio rege confirmatur. 245
ıon Cleophæ 482
ıon cum Romanis fœdus renouat, obſedit Ioannem Hyrcanum Hieroſolymis. 382
ıon Iuſtus 236
ıonia dicta Henriciana hæreſis 898
ıoniaci qui à Laicis recipiũt inueſtituram 884
ıonides 340
ıon Magus à Claudio honoratur ſtatua propter Magiã. 285
ıon Magus 482
ıon Magus & Doſitheus hęreſiarchæ 203
ıon Montisfortẽſis Comes. 955
ıon pietate obtinuit quod armis & potentia minime potuiſſet 382
ıon Priſcus 234
ıon Syracuſanus 855
ıon Vigoreus Narbonenſis Archiepiſcopus 1179
nplicianus Ambroſio ſuccedit 588
nplicius philoſophus 664
ſimplicius (Sulpitius) PP. 611
ſinenſes populi noui orbis. 1164
ſiſebutus Hiſpaniæ rex. 664. 670. 673
ſiſimus ſiue Zoſimus PP. 704
ſixtus Pontifex Romanus Eccleſiam pijs ſtatutis ornauit 502
ſixtus Senenſis 1170
ſixtus II. PP. 533
ſixtus IIII. PP. 1081. & 1083
Slauorum gens 658
Smendis ſiue Seſacus 141
ſmerdes 331
Solon 315
ſolymanus Turca. 1111. 1113. 1121. 1141
ſoſigenes Alexãdrinus Mathematicus 427
ſoter XIII. Pontifex Romanus 509. 510
ſozomenus 601
ſocrates 342
ſocrates 601
ſodomam Gomarrham 35. & finitimas ciuitates Adomam & Seboim igne, ſulfure & ſale celitus emiſſo Deus in cinerem redegit 35
ſolimanus Turcorum Impera. 1169
ſolinus 500
ſolon decem tabulas eburneas ad imitationem duarum Hebraicarum Atheniẽſibus dedit 315
Speculum humanæ miſeriæ in

regno Scotiæ 1144
Stanislaus Cracouiēſis epiſcopus ad Aram interfectus. 887
ſtanislaus Hoſius Polonus. 1181
ſtatuarij 357
ſtephanus I. PP. 530
ſtephanus II. PP. 724
ſtephanus III. PP. 725
ſtephanus IIII. PP. 730
ſtephanus V. PP. 766
ſtephanus VI. PP. 795
ſtephanus VII. PP. 801
ſtephanus VIII. PP. 817
ſtephanus IX. PP. 820
ſtephanus X. PP. 870. 872
ſtephanus Pariſienſis Epiſcopus 909
ſtephanus Hungariæ rex regiū diadema & nomen à Benedicto ſummo pontifice impetrauit 835
ſtrabo hiſtoricus & Geographus 459
ſtrabus 702
ſtrabus author gloſſæ ordinariæ 743. 772
ſtratiquates Bohemorum regis filius à Diabolo correptus miſere tortus expirauit dū à Moguntino epiſcopo conſecraretur 832
ſtraton Celtarum rex doctiſſimus publica literarum ſtudia inſtituit 52
Strumarum curatio ex vnctione Francorum regum apparet 620
Stuprum regis Hiſpaniæ punitur 70
Sueuia 66
ſueuo Danorum rex 85
ſugerius Abbas S. Dionyſii 922
ſuidas Chriſtianus fuit 83
ſuidas 85
Suintilla primus Hiſp. monarcha 673. 67
Sultanorum nomen quādo impoſitum 68
ſumnus Francorum dux. 514. 519
ſuperſtitio quorundā Chriſtianorum 102
Sylla 42
ſyluerius PP. 63
ſylueſter I. PP. 55
ſylueſter II. PP. 84
ſylueſter III. PP. 86
ſylueſtres equi 109
ſymmachus Idolorum pontifex 58
ſymmachus PP. 62
ſymmachus ſacra Biblia trāſtulit 51
ſynagoga ſepulta 27
ſynagogæ magnæ principes 216
ſynaxi Dæmones profligātur 637
ſynodus apud villam Theodonis per Carolum Magnū cōgregata ad cohibendam tyrannorum quorundā in ſacerdotes Domini graſſantium vim 76
ſynodus prima in Sichem Eleazaro pontifice 89

ſyno

ynodus ſecunda in qua Dauid congregauit omnes princi pes Iſrael ſacerdotes & Leuitas 128
ynodus tertia de reſtituenda religione 169.172
ynodus quarta in templo Helcia pontifice 180
ynodus ſeptima de probandis Phariſæis 247
ynodus Hieroſol. ſeptima de vertendis in Græcum ſcrip turis 234
ynodus magna Hebræorum libros ſacros diſtribuit in le gem prophetas & hagiographa 222
yracuſæ 175
yriæ reges ita bella geſſere cũ Iudæis vt ad legis repudium non cogerent 381
yricius alias Vrſinus PP. 581

T.

Tabernaculum fabricat Dauid in monte Sion 124
Tacitus Imp. 541
ales Mileſius 316
almud Babylonicum & Hieroſolomitanum 339
almud Babylonicum cõtinet Iudæorum ius canonicum. 219
almud Babylonicum 427
almud Hieroſolymitanum. 611
almud Miſna 512
amerlanes in Aſiam inundauit 976
tamerlanes mundi terror, 1052 1055
tammas Sophus 1146
tarquinius Priſcus 182
tarquinius Superbus 205
tarquinius Superbus 319
tartari Scythica gens. 945. 963
tartari vnde originem ducant. 202
tartarorum Imperator III. ad Chriſtum conuertitur. 975
Tecla prima ex mulieribus virgo & Martyr 290
templarios tota paſſim Gallia vno quaſi momento deleuit Philippus Pulcher 1009
templariorum ordinem deſtruxit Clemens V. ibid.
templariorum militum regula in concilio Creteſi inſtituta 911
templi milites ſerris medio diſſecuit Saladinus 940
templi portæ ſe ſponte aperuerunt ante euerſum à Romanis templum 298
templi profanatio ſub Herode 264
templum à Salomone conſtructum ſeptem quæ habentur mundi miracula ſuperans. 132.133
templum D. Mariæ rotũdæ. 36
templum Garizim 232
templum Hieroſolymitanum per continuas pontificum ſucceſſiones templo Gari

zim anteponitur 242
templũ Hieroſolymita. ita Titi militibus incenſum fuit vt ignis humana induſtria nõ potuerit extingui 291
templum Hieroſolymitanum ſimile in Hieropolitarum agro Anania pontifex extruxit 239
templum Iani clauſit Aug. Cæſar 438
templum in Hieropolitarum agro ad formã Hieroſolymitani conſtruitur 376
templum perficitur 337
templum quadraginta ſex annis abſoluitur 216
templum Salomonicum tres præcipuas habuit partes. 133
templum ſecundum à Zorobabele ædificatum omnes partes primi conſecutũ eſt. 221. 222
templum ſecundum quinque rebus carebat quæ prius Salomonicum mirũ in modũ auguſtum & venerabile prębebant 227
tempora Heroica 111
tempora noſtra luctuoſiſſima 460
terra ſancta quot leucas continet 88
terræ motus maximus ab Angelo die reſurrectionis excitatus 298
terentius Carthaginenſis 413
tertullianus 520
Thamar filia Melchiſedech d[...] ſacerdotis dicitur 5[...]
thare Statuarius Idolorum fi[...]ctor & vẽditor genuit Abr[...]ham qui hanc artem aliqua[...] diu exercuit 2[...]
thebani 34[...]
theleſphorus 50[...]
themiſtocles 34[...]
themiſtius philoſophus 57[...]
theoberga Lotharij vxor 78[...]
theodatus 63[...]
theodiſcus Hiſpalenſis epiſcopus 68[...]
theodomerus Franc. dux 56[...]
theodora Imp. 77[...]
theodoretus 60[...]
theodoricus I. comes Hollãdi[...] 785
theodoricus Franc. rex 62[...]
theodoricus Gotthorum rex 616
theodoricus rex Hiſpaniarum 607
theodoricus rex 61[...]
theodorus I. PP. 68[...]
theodorus II. PP. 80[...]
theodorus Athenis ἀδιαφορία introduxit 35[...]
theodorus Balſamum 93[...]
theodorus Beza hæreticus. 118[...]
theodorus Laſcaris Gręcorum Imperator 95[...]
theodoſius Magnus. 582. 58[...] 584. 586
theodoſius II. Iunior Orient[...] Imp. 592. 59[...]
theodoſius iunior 59[...]
theodotion 51[...]

eologia profana Hieroſolymis docetur 377
eologia ſcholaſtica 751
eologiæ peritiſſimi 14. ſæculi 1011
eologiæ ſcholaſticæ doctiſſimi interpretes 973
eologiæ ſcriptores 15. ſæculi. 1058. 1062
eologici ſcriptores 14 ſæculi. 1048
eophilus 509
eopompus percuſſus à Deo cæcitate quia fabuloſis hiſtorijs inſerere tẽtauit ſacrã hiſtoriam 353
eophylactus 722
eſſalus 100
eſſalus 485
eſeus aduerſus Thebanos dimicat 104
endas Magnus 284
oloſa 609
oloſa à Franciſ capitur 967
oloſani epiſcopatus diuiſio in ſex 1015
Thomas Aquinas 988
Thomas Cantuarienſis 936
ryphon 382
ucydides 341
iglath Phalaſſar Aſſyriorum rex 201. 203
glath Phalaſſar 162. 165
granes Armeniæ rex petentibus Syris ob fratrum regum diſcordiam rex fit Syriæ annis xviij. 385
raca rex Aethiopum potentiſſimus 170
titum adhuc ſpirantem Domitianus frater ſuccedẽdi cupiditate in loculum miſit. 492
titus 490
titus crudeliter occidit eos qui erant de regia Herodis familia 294
titus in monte Olíueti primũ caſtra fixit vt Hieruſalem caperet 300
titus Liuius 481
titus Veſpaſiani Hieroſolymã expugnat 290
titus Veſpaſiani filius. 293. 294
tiuo rex Armeniæ 991
Tobias apud Niniuẽ captiuus. 168
tornacẽſis Epiſcopatus in Gallia 921
Traianus 497
traianus à Plinio monitꝰ Chriſtianorum perſecutionẽ tẽperauit 303
traianus & Adrianus perſecutionis Chriſtianæ authores miſerabili & triſti morte interierunt 499
tranſmigrationes tres 203. 583. 185. 215
tranſmigrationis Babylonicæ initium 183
tranſubſtantiationis nomen quando ab Eccleſia receptũ. 956
trapezuntinorum Imperatorũ origo 962
traſimundus Vandalorum rex 617

Tredeitarum error quando incepit 632
treuerenſes ſe in Gallia Belgica conditos gloriantur 52
tribonianus 638. perſuaſit Iuſtiniano ipſum non moriturum, ſed cum carne in cœlum aſſumptum iri 638
tribus decem translatæ ad Aſſyrios 168
tribunos & ædiles per ſeditionem ſibi creat 342
trinitarij 995
triſtandus de Bizet Epiſcopus Sanctonſis mille libras annui prouentus in lectores Collegij Bernardinorũ Pariſijs & in alia pietatis officia diſtribuendas fundauit. anno 1577.
tritheitæ 669
trithemius 1091
tryphon 245
Tubal Cain artem fabrilẽ adinuenit 13
tullus Hoſtilius 174
tunica domini inuenta in ciuitate Zaphat 659
turcarum nomen 653
turcarum origo & nomen. 38 46.48
turcica rabies Conſtantinopolitanos imperatores extinxit, at nõ potuit Patriarchas & Hierarchiam Eccleſiæ illic euertere 220
turci reliquias Imp. Græci comminuunt 992
turci ſiue Turcomani ſuaſu Chriſtianorum ceperunt in modũ crucis trudere propter luẽ quæ apud eos graſſabatur 72
turci totum fere Orientem occupant 86
turelupini 104
turris Babel fabulæ de gigantibus cum Ioue bellãtibus materiam præbuit 27. 3
turris Babel qui meminerunt Ethnici 4
Tyberius Alexander 28
tyberius Auguſtus 48
tyberius Cæſar 27
tyberius Chriſtum referre voluit inter deos 30
tyberius Imp. 64
tyberius Gracchus tumultu inteſtino interijt 41
tyberinus ſubmerſus ex Albula flumine Tyberim fecit 148
typographica ars reperta 75
tyranni Athenienſibus præpoſiti 34
tyrus 11

V.

Valdrada Lotharij pellex 78
Vallia Hiſpanorũ rex 59
valeus Arrianus 574.58
valentinianus tertius. 601.60 607
valentinianus Imp. 57
valentinianus II. à ſuis cubicularijs Viennæ Gallorũ ſtrangulatur 58
valentinus 50

valen

ꝟalentinus Romanus Pontifex 772
ꝟalerius à Sapore Perſarum rege captus Scabelli loco fuit, in equum aſceſuro & tandem exeoriatus ſaleq; conditus 532
ꝟalerius Imp. 631
ꝟalerius Gratus palam vendebat ſacerdotij primatum & Caipham pontificem conſtituit anno Christi xxvj. 273
ꝟandali 563.600
ꝟandalorũ perſecutio in Africa 605
ꝟaphres rex Aegypti 191
M.Varro Heluo librorũ & literatorum doctiſſimus 428
ꝟaſconia à Vuiſhotis nomen ſortitur 593
ꝟegetius 578
ꝟelleius 518
ꝟeneta vrbs fit Francis tributaria 652
ꝟenetiæ Attilæ metu conduntur 609
ꝟeneti ſacrum fœdus aduerſus Turcos diſſoluunt 1182
ꝟenetorum dux primus 702
ꝟergilij Ecloga de Christo 298
ꝟerſa propter Vualdenſes Biblia 1040
ꝟeſpaſianus 490
ꝟeſpaſianus 286. 290.293
ꝟeſperarum Sicularum coniuratio 984.994
ꝟeſtes ſacerdotales & tegumẽta altarium 530
verſus Gloria patri & filio à quo compoſitus 570
victor I.Apher ſummus pontifex 514
victor II.PP. 871
victor III.PP. 888
victorinus Pictauienſis 533
victorinus in Aquitania epiſcopus 610
vigilius Arelatenſis 662
vigilius PP 639
vigilantius hæreticus 581
vincentius Bellouacenſis Dominicanus 973
vincentius Lirinenſis 592
vincentij martyris tunica 642
vuilperolphus præſul Argentinenſis ſecreto Dei iudicio à muribus corroditur 842
virgines 11000.eum Vrſula Coloniam proficiſcuntur 523
vir quidam robuſtus dum eſſet in menſa conſumitur à muribus 877
viri docti xv. ſæculi 1092
vita originalis mundi cur diuturnior eſſet 15
vitalianus pontifex ſanctiſſimus 685.686
vitellius Caipham deponit & Ionathan Annæ filiũ ſubſtituit 279
vitellius 279
vitiſa rex Hiſpaniæ edixit vt quot quiſque ſacerdotum vellet vxores domi alerent 704
Vlphilas Gotthorum Epiſcopus 674

vlpianus veterum principum aduerſus Chriſtianos edicta collegit 523
Voluſianus Imp. 530
Vrbanus I. PP. 520
vrbanus II PP. 891
vrbanus III. PP. 942
Vrbanus IIII PP. 982
vrbanus V. PP. 1035
vrbanus VI. PP. 1043
vrbanus excommunicauit in Gallia eos qui à Laicis ad dignitates eccleſiæ eueherentur 891
vrias filius Semaiæ 185
vrias pontifex inflectens ſe ad volũtatem apoſtatæ Achaz Ecebotio ſimilior quã Ambroſio 165
Vſus Lanarum & pelliũ monſtratur à Deo 10
Valdenſium variæ hæreſes exoriuntur 938
Vvalterus Franc. Dux 547. 548
veſtgotthorum regnũ in Gallijs finit 718
vuenceslaus Boëmiæ rex 1041
S. Vuibertus 850
vuladislaus Dux albus Poloniæ rex monachus D. Benigni Diuionenſis 1022
vuladislaus Loctius Poloniæ rex 1024
vuladislaus Poloniæ princeps 889
vxores alienigenæ ſeparantur à filijs Iſrael 222

X

Xenophon 34
Xenophontis Cyrus 3
Xerſes poëma conſtituit nou rum voluptatum inuent ribus 3

Z

Zacharias I. PP. 72
Zacharias 2
zacharias Baptiſtæ parens 2
zacharias Ioiadę filius in tem plo occiditur vnde ceſſari Dei oracula 14
Zachariæ ſanguis inſtar oll bullientis quaſi vltionẽ d poſcens ferbuiſſe dicit 149
zamri qui & Zamar ſeipſu incendio peremit 19
zara 14
zeno 36
zeno Iſaurus Imper. Arrian 613
zephyrinus 5
Zimiſces ius deſignandi Ep copos eccleſiaſticis ceſſit i Dei in Imperiũ ſenire expe tus 83
Zoë Imperatrix 893. 86 4. 8
zoroaſtes Cham Magiã intr ducit 44.
zorobabel Iudæorum dux cundum templum ædi cat 221. 2
zozimus xliij. PP. 5
zuinglius 11

FINIS.

PPENDIX AD QVARTVM LIBRVM CHRONOGRAPHIAE.

ANNO LXXX. die 1. Ianuarij Sigiſmundus liber Baro de Kurtzpach, qui Ordinibus Belgicis militauerat, in pago prope arcem Lingenſem in Friſia, incenſo per cu am puluere tormentario, magno impetu ex cubiculo bustus atque in glaciem eiectus, in maximis doloribus ve- que pœnitentiæ indicijs moritur, corpusque defunctum in eſiam deuehitur, & Prauſnicij conditur.

Anno LXXX. die xxxj. Ianuar. Reuerendiſſ. & Sereniſſ. D. Henricus Luſitaniæ Rex, & S. R. E. Card. ex hac vita migrat, ius ſucceſſionē cum Catharina Bragãtiæ Dux Anthonius ex douico regis nepos nothus & alij ſibi attribuerent, tandem reniſſ. Philippus Hiſpaniæ rex eam aſſequitur.

Anno LXXX. Die xxvij. Februarij, Malecontenti Cortra- m præmiſſis, mutato habitu militibus aliquot, qui ipſis tan- m cæſis cuſtodibus portas aperuere, occupant.

Die 12. Martij Sereniſſima Leonora Ducis Maximil. II. per. filia minorennis Pragæ moritur.

Anno LXXX. die xxx. Martij Ninoua ab Ordinum milite ce Lauonio, ſcalarum auxilio occupatur, & Comes Egmon- nus capitur.

Anno LXXX. die 6. Aprilis cum ſequentib. Anglia Holan- a Selandia & Flãdriæ pars terræ motu laborauit.

Die 9. Aprilis Mechlinia ab Ordinibus duce Templio ante luculum ſuperato vallo in poteſtatem redigitur, magnaque delitate in ciues & præſidiarios ſæuitur.

Anno

ANNO LXXX. die xxj. Aprilis Carolus Fuggarus Bar
pedeſtris Hiſpani regis militiæ præfectus, ex calculi doloribus
moritur Bonnæ.

Anno LXXX die 9. Maij Lanonius Gallus magnam bel
ciæ induſtriæ & prudentiæ laudem adeptus prope Cort
cum, à Malecontentis capitur, & quindecim ſigna peditu
cæduntur, partim in fugam conijciuntur.

In Maio Præfectus parti copiarum ab Ordinibus de L
nouē nomine cæſus, fugatisque ſuis, à regijs capitur in Fla
dria, cùm paulò ante idem Ninouiam clandeſtina irrupt
ne occupaſſet, & ibidem Comites Philippum & Lamorallu
Egmondanos fratres, cœpiſſet

Initio Iunij copiæ Regiæ, quæ ex magna parte Friſijs co
ſtant, traiecto Rheno patriam armis repetunt, obuiumq
Comitē de Hollac cū viginti duobus vexillis peditū, & equi
duobus millibus memorabili conflictu ſuperant, cæſis aduer
riorum mille quingentis, cùm de ſuis tantum quinquagin
quinque amiſiſſent, hac pugna & obſidione Groningenſes
berati ſunt, & multa Friſiæ tum oppida, tum portus, & pr
pugnacula recepta.

Anno LXXX. die 8. Iunij Ordinum præſidiarij ex quib
dam oppidis Diſtheimio vallo & muro, appoſitis ſcalis ſup
rato, potiti ſunt. Ciuium ratio habita eſt, Eccleſiaſticoru
verò ædes direptæ.

Anno LXXX. Menſe Iunio Cameracum Romani Im
perij vrbs, perſuaſionibus Inſijarcis præfecti adducta cum m
gna turpitudinis nota, patrocinio ſe ducis Alanzonij perm
tit: ciues & Eccleſiaſtici qui in eiuſdem verba iurare noluer
vrbe exacti ſunt.

Menſe Iulio Stephanus Poloniæ Rex ex Lithuania in i
ſa

n Moſcouiam ingreſſus,in ipſo itinere arces duas Vueliſi. & Viuatum, deinde quinto die Septemb. Vuielikilukium upat & multis ſuorum amiſſis ſub finem ferè anni in Li-aniam reuertitur.

Menſe Iulio Naues quædam Batauicæ, cum militia ad Cō-iam acceſſere, quarum duæ propè Bonnam conſtitere. Fue-in ancoris hebdomades aliquot, & abiuere die xviij. Au-ſti.

Iulio menſe legati ab ordinibus Belgiæ ad Ducem Alanzo-im mittuntur, qui ſe patriamque ſuam Belgicam certis con-ionibus, abiurato rege Hiſpaniarum, ipſi offerunt.

Die xxvij. Auguſti Principum Electorum quorum ad Rhe-n præcipua iuriſdictio eſt, naues quatuordecim Coloniam pellunt, vt Rheni nauigationem ſecuram reddant.

Die xix. Auguſti proſcriptio Hiſpaniarum regis Cath. con-principem Auraicum publicatur Namurci.

Menſe Auguſto Malecontenti Biuchainum munitiſſimum nnoniæ oppidum obſident, Milites tandem omni ſubſidio ſtituti die quinto Septembris, de ſalute ſua pacti, deditionē iunt, Ij antequàm egrederentur, puluerem nitratum locis quot occultarunt, qui paulò pòſt incenſus, magnam oppido ormitatem, conuulſis pleriſque ædificijs, intulit.

Anno LXXX. Bellum in Gallia recrudeſcit. Menſibus Iu-Auguſto & Septembri la Fera Picardiæ vrbs à rege defen-tibus eum Nauarræo & Condæo cum Hugonotis, obſi-ur & tormentis quatitur. Ea tandem certis quibuſdam ditionibus deditionem facit.

Anno LXXX. die 7. Septemb. Vndecim peditum inſigni-ad Carponiam arcem delectus habetur, quæ in Friſiam

able-

ablegantur. Ijdem pedites die xxviij. Septem. ad Noueſiũ cu
Ordinum milite velitati eundem in fugam conijciunt.

Anno LXXX. die j. Septemb. Græci & Moſcouitæ annum
condito mundo 7089. numerare incipiunt.

Menſe Septembri cùm Hiſpani & Itali milites, qui Pont
ficiorum nomen ſibi indiderunt duabusq; clauibus pro inſ
gnibus vſi ſunt in Hiberniã appuliſſent, & munitionẽ erexi
ſent, magni tumultus excitantur. Ijdem paulò poſt ab Angl
regina cæduntur.

Sub initium menſis Octobris Daniel Rogerius ab Angli
regina in Germaniam amandatus, ad vrbem Cleuenſem à R
gijs intercipitur.

Initio Octob. Magnus Turcarum Imp. ingentem clade
accepit à Perſarum rege, fruſtraque ei in lenocinia pacis magn
ſuæ ditionis partem offert.

xviij. Octob. copiæ regiæ in Friſia fuſis iam aliquoties Ord
num copijs, & locis aliquot ijſdem aduẽtis Steenvuichium op
pidum obſidione cingunt

Die 24. Octobris Comes Rennebergius Friſiæ præfectus a
vrbem Steinuuicum accedit, eamque obſidet. Huic Ordines d
4. Februarij Anno 81. 38. vexilla peditum & 600 equites ſubſ
dio mittunt, qui leuibus prælijs ſubinde cum regijs decertan
Ad diem 23. Februar. cùm & commeatus & miles in oppidu
deductus eſſet, regij obſidione ſoluta diſcedunt.

Die xxvij. Octob. Anna Auſtriaca Philippi II. Catho. Hiſp
niarum regis coniunx moritur, cùm is iam paulo ante Luſit
nico regno extinctis in eo motibus & perduellibus, partim c
ſis aut captis partim in gratiam receptis inauguratus eſſet.

Menſe Octobri Cometa cincinnis, primò exiguis, poſt ca
da longiſſima fulſit.

Ann

Anno LXXX. Die ix. Nouemb. Caſpar Schettus eques aura. Dominus in Grobendonck Reg. Maieſt. Cath. ærarij Belgi- ›ræfectus generalis, vir ampliſſimus & prudentiſſ. Montib. hac vita placidè migrat.

Die 7. Nouemb. Dominus Guilielmus de Heeſe ex familia nitum Hornenſium læſæ maieſtatis & proditionis accuſa- atque conuictus capite plectitur Querceti (vulgo Queſnoy) ınoniæ oppido.

Die 3. Decemb. Galli fugantur cæduntur que prope Camera- ı, quā obſidione fruſtra ſoluere & commeatu iuuare tentabāt.

Die xv. Decemb. Gandenſes prope Quaet Atrecht cæduntur ınturq;. Oppidum Conde aſtu ab Ordinū Belgicæ militib. um à Regijs poſtridiè pari ratione recipitur viciſſim vrbs rx Atthēſis quas quidam Regis Hiſpaniarum ſtudioſi Or- b. eripuerant, in paucis diebus ab ijſdem recuperātur cæſis ctionis auctoribus.

ie xxix. Decemb. Reuerendiſſ. & Illuſtriſſ. Dominus Dn̄s ırdus Grosbeck S.R.E. Cardinalis & Leodien. Epiſc. & Ab- Stabulenſis &c. ex hac vita decedit, in eiusque locum Il- ıſſimus & Reuerendiſſimus D.D. Erneſtus Comes Palati- Rheni & vtriuſque Bauariæ Dux, Hildiſſemēſis & Friſin- ıs Epiſcopus, concordib. ſuffragijs die 30. Ianuarij anni ſe- ıtis eligitur.

alendis Decemb. Ioannes Moronus collegij Cardinaliū C. Decanus Romæ moritur, cui ſuccedit Farneſius.

› hoc anno Turca cum Perſa bellū gerit, & ſæpiſſimè ma- incommodis afficitur. Sub finem eiuſdem, ſtratagemate Perſa munitionem Tiſis occupat & præſidia ad alteram dictam, cædit.

NNO LXXXI. Die vj. Ianuarij. Magni Moſcouiæ Ducis nuncius ad Sacratiſſ. Imp. Rodulphum venit, atque inde am ad Summum Pontificem diſcedit.

itio Februarij anno 81. Gandenſes prope arcē Lieſkerchia- iterum fugantur.

TEMPORVM D CHRISTVM ET A HRISTO AD NOS VSQVE BRE-VIS DESCRIPTIO, QVATENVS SCRIPTV-

ris ſacris aut receptis Hebræorum veterum, atque aliorum probatorum auctorum ſcriptis, & Annalibus confirmari poteſt.

Gilberto Genebrardo Theologo Pariſienſi auctore.

SEX AETATVM FORMVLAE.

1 *AB orbe condito vſq; ad eluuionē ſunt anni 1656. dies 6.*

2 *Ab eluuione ad ortum Abrahami anni 293. dies 10.*

Anni mūdi

MVNDVM ſex mille annis duraturum, nō eſt Eliæ Teſbitis Prophetæ vaticinatio, ſed cuiuſdā Eliæ Rabbini Iudæorum Cabbalici commentum, in Talmud, *tractatu Sanedrin, cap. Helec: & in tractatu de Idololatria, c. Libne: & in tractatu de Sabbato.* Cuius coniecturas affert Rabbi Iſaac in primū caput Geneſeos. Præcipuæ ſunt hæ: Primus verſus Geneſis, qui continet ſummā operum Domini, ſexies literam א exprimit: Aleph autem mille ſignificat. Deinde: Deus ſex diebus abſoluit mundum, ſeptimo quieuit, ac ſabbatum conſecrauit. Iam mille anni ſunt apud Deum, ſicut dies heſterna, quæ prẹterijt. Poſtremò ſex primi parētes, Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Iared mortui ſunt, Septimus Enoch viuus in cælum tranſlatus eſt. Poſt igitur millenarios ſex, quibus labor & mors viguerit, ſeptimus initium erit quietæ & immortalis vitæ. Hęccine, quæ coniecturis frigidis nituntur, poſſunt

videri prophetica? Quæ annotare libuit contra inſulſam & ſuperſtitioſam eorum opinionem, qui, quaſi in numerato habeant ſeculorum fines, occinentes dictum Eliæ, nobis breui definitoq; anno extremum diem minitantur, cùm ne Angelis quidem ille pateat. Vide clariſſima Chriſti verba, Marc.13. quæ, vt non ſimpliciter inficiantur, aliqua poſſe eſſe argumenta, quibus mundi impendens ruina declaretur (nam nonnulla Scripturæ protulerunt) ita docent, non eſſe ſtudioſius inquirendum in dies, horas & momenta, quæ Deus poſuit in ſua poteſtate.

Definitam ergò & minutam annorum circunſcriptionem reijciamus. Pronunciatum autem Rabbini Eliæ vniuersè verum intelligamus. Nam non carebit ſuo euentu in genere, præſertim cùm apud nos idem tradiderint *Lactan. lib 7 cap 7. Hilar cap. 17. in Mat. Hierony. in epiſtolari. expoſ. Pſal. 89. ad Cyprian. Aug. lib. 20 Ciu cap. 7 &, vt addamus Græcos, Iren. lib. 5. cap. vlt. Iuſtin. q. 7. ad Gentes, German. Conſtant. lib. de Theoria.* ad hunc numerum quingẽtis adiectis, poſt Hippolytum, Cyrillum & Chryſoſt. Et apud Ethnicos Hydaſpes, Trimegiſtus, Sibyllæ, auctore Lactant. Orpheus citante Platone, & ſi alio ſenſu, ἐκ τῆ ἐν γενεῇ καταπαύσεται κόσμον ἀοιδῆς.

Hebræi à Nouilunio Septembris annum ordiuntur, exiſtimantq; eo menſe orbem fuiſſe conditum, ſequuti ſententiam R. Eleazaris, qui id contra

3 *Ab Abrahami ortu, ad egreſſione Iſraelitarũ ex Aegypto anni 720.*

4 *Ab egreſſu Iſraelitarum ad vſque iacta templi fundamenta, anni 480.*

5 *A fundamenti templi ad captiuitatem Babylonicã anni ſunt 419. menſes 6.*

6 *A Babylonica captiuitate ad Chriſtum patientẽ, anni 53.*

Summa, an. 4121. menſes 6. dies 16. Quod membratim hic demonſtrari poteſt.

Ann mũd

Anni mūdi.

contra R. Ioſuam defendit. Vnde & feſtum Tubarum, quod primo die Septēbris celebrabatur, vocant caput ſeu principium anni. Nec niſi ratione atque ordine Feſtorum & miniſterij Eccleſiaſtici Niſan (qui ferè Martio noſtro reſpondet) primum menſium *Exod.* 12. dici interpretantur. Quò fit vt in cæteris negotijs, ſiue priuatis, ſiue publicis, itemque in conſignanda temporum ratione, à Tizri, id eſt, Septembri numerent, vt *Ezech. c.* 40. *ver.* 1. Quos etiam in Eccleſiaſticis ſequuntur hodie Græci, vt conſtat ex ipſorum ὡρολογίῳ & μηνολογίῳ Mytilenenſium. Tamen noſtrorum cōmunior opinio eſt, Martium mundo dediſſe principiū, quo menſe Chriſtus de cruce pependit: ad quam etiam annorum ſupputationem in hac Chronologia dirigimus, propter Danielem, qui ſuas Hebdomadas deduxit ad Chriſti perpeſſionem. Adde me imitari noſtras Eccleſias Gallicas, quæ ductæ iudicio & cōſuetudine D. Hieronymi, Sophronij, & Iſidori, annos deinceps ſupputarunt. Apparet è Gregorio Turonēſi, apud quem menſis vndecimus eſt Ianuarius: decimus, December, &c. Nec eſt mirum hanc diuerſitatē inter noſtros reperiri, cùm etiam R. Abraham ſcribat in 7. caput Danielis, ſuorum quoſdam annum incipere à Tizri, quòd is ſit principium orbis conditi: alios à Niſan, quòd eo Patres egreſſi ſint ex Aegypto. Nempe illis annus duplex, vulgaris & ſacer. Vulgaris, incipit ab Autumno, mēſe

Septembri. Sacer ſiue eccleſiaſticus, ab æquinoctio verno in Martio.

Cum infinitis retro ſeculis abſolutiſſima perpetuaque fuiſſet omnis fœlicitatis communicatio inter Patrem, Filium & Spiritum S. qui tres vnum Deum ſiſtunt, Deus ipſe nullius rei indigus, ſed per ſe fœliciſſimus, poſt angelorum tres Hierarchias, ſiue nouem ſubſtantiarum incorporearum ordines, mundum hunc aſpectabilem, non de hyle ſiue materia increata, vt Plato falsò cenſuit, non ab ęterno, vt Ariſtoteles, non ex atomis fortuitáue aliqua concurſione, vt Democritus: ſed è nihilo, hoc temporis principio.

Mundus ergo neque æternus neq; in tempore per neceſſitatem vel caſum factus, ſed libere, quādo, & quo momēto, & quo modo Deus voluit, tanquam riuus è pleni & conſummati boni fonte exoritur: prius materia, de qua fieret, è nihilo procreata, præparataq; ex eo, quod nō erat, quam tenebras, abyſſum, aquas, inanitatem, vacuitatem Moſes appellat.

Angeli omnium primi procreantur. Illis coæua faciunt tria Scholaſtici, poſt D. Auguſtinum atque adeò Hebræos in Bereshit Rabba, cœlum, tempus, materiam, quæ tamen Græci multo ante hunc mundum producta contendunt. *Damaſcen. Suidas.* Græcis aſſentiuntur Hieron. Hilarius. &c.

Mox lux rerum nobiliſſima, & ſpi-

Gen. 1

PRIMA AETAS.

DEVS è nihilo, id eſt, nulla antegrediēte materia, chaos, id eſt miſcellam rerū omniū complectentem in certo gradu & ordine,

cælum & quatuor elementa: deinde ex his reliqua quæ ſub ſenſum cadũt, procreauit, diebus 6.

Anni mũdi.

ſpirituali naturæ finitima.

Primo die rerum creatio. Eo enim conduntur materia informis, cœlũ, lux in modum lucidæ nubis, quę vice Solis ortu ſuo diem, & occaſu noctem efficeret, terra, aquæ, aër, &c.

Secũdo die & tertio rerũ diſpoſitio, tribus reliquis ornatus, omnia maximo diuinæ poteſtatis & ſapientiæ argumento, addita benedictione ſecundum cuiuſque naturam & ſpeciem.

Paradiſus item voluptatis tertio die, id eſt, hortus Eden fœcundiſſimus & amœniſſimus omni ſtirpium, arborum, aquarum, fructuum genere.

Septimo ceſſauit Deus nouas ſpecies & nouos mundos condere, ſat habens deinceps ſua inerranti prouidentia & verbo potentiæ ſuæ ſemel procreata portare, conſeruare, regere, ad debitum finẽ perducere. Quod exequitur omnia ſuauiter diſponendo, id eſt, mouendo res procreatas iuxta modum naturæ ipſarum congruentem, naturales videlicet naturaliter, liberas liberè, contingentes contingenter: niſi hunc ordinem & curſum ſingulari aliquo iudicio mutet, ſuſpendat, imminuat, iuuet, perficiat. Hinc illud, Gratia naturam perficit.

* Ad extremũ diei ſexti, quod erat initium diei ſeptimi, Adam è limo fingit, eique è nihilo mẽtem infundit.

* Adam in agro Damaſceno ſexto & vltimo die orbis conditi, annis ante Chriſti paſſionem 4122. tanquã creaturarũ omnium finis & poſſeſſor producitur. Idque extra paradiſum, muliere in paradiſo paulò poſt

de eius dormientis latere conſtituta:& ad imaginem Dei,in naturalibus mentis facultatibus,& ad ſimilitudinem in gratuitis donis,quę quia poſtea peccato ſuo amiſit, Dei ſimilitudinem perdidiſſe memoratur, nō item imaginem.

In paradiſum translatus, & Euæ conſortio conſolatus,multa de Chriſto & Eccleſia prophetauit. *Ephe.* 5.

In agrum Hebron vnà cum Eua exul pellitur, vbi & ſepelitur. Ioſ. 13. Alijs tamen ſepultus dicitur in loco Caluariæ,prope Hieruſalem,deinde tranſlatus in Hebron.

In ſuo exilio diuturniſſimo, ſe Dei Pſalmis & laudibus conſolabatur. Vnde Talmudici inter vndecim libri Pſalmorum auctores eum nominant. Condidiſſe aiunt Pſal. 92. qui, *Pſalmus Cantici in diem ſabbati*, inſcribitur, & beneficium creationis, ac erga res procreatas prouidentiam celebrat.

Adam humani generis Sator, parens atque origo. Vnde de nomine ſpeciei appellatus eſt. Nam Adam Hebraicè hominē ſonat. Cùm prophani hunc primum eſſe hominem ignorarent, alij, vt Aegyptij, ſe tredecim millium annorum hiſtoriam literis comprehenſam habere finxerunt,& barbara quædam hominum nomina excogitarunt. Alij, vt Indi, vt ex ipſorum Chronicis profert Hebræus Cozras, Adami patrem & præceptorē etiam nominarunt. Alij mundi æternitatem introduxerunt, & rerum in illa æternitate geſtarum memo-

Anni mūdi

Anni mūdi.

memoriam obliteraram aſſeruerunt certis eluuionibus & exuſtionibus. Nos,quibus ſacra hiſtoria innotuit, non ſolum primum hominem aſſignamus, ſed ab illo etiam certam & perēnem ſucceſſionem deducimus.

Profanorum alij humanam naturam æternam aſſeruerunt. Alij primùm in Attica natos fuiſſe homines,alij in Arcadia, alij in Aegypto. *Theodor.lib. 5. Græcar. affectio.* Alij in Scythia. *Iuſtin.hiſtor.lib.*2.

Hæc prima ætas,pauca habet monumenta, quòd inundatione Noë omnia ferme interciderint.

Quæ habet,hæc ſunt.

Ab eius hominibus artes tam ingenuas, quàm mechanicas fuiſſe repertas indicat Moſes *Geneſ.*4.Oracula Enoch citat B.Iudas in ſua Canonica. Ipſius libros Chriſtiani Aethiopes oſtentant. Seth & Enos inueniſſe aſtrologiam,& duabus columnis inſcripſiſſe characteresq; Hebraicos excogitaſſe,vetus eſt traditio, è Cedreno,Ioſepho,Rabbinis,&c.

Homines erant longæui, quia natura erat ſimplicior & incorruptior. Item vt poſſent experiri & obſeruare diſciplinarum artiumq; rationes,cauſas,principia.&c. Nam artes longæ & experimenta difficilia. Ioſephus ad magni anni,quo ſydera ad idem punctum reuerti putat, in quo fuerant condita, notationem refert.Diu viuebatur ad multiplicandum genus humanum, & ad ſcientiarum principia inuenienda.Nemo ta-

tamen ad mille annos peruenit. *Aug. lib. 15 de Ciuit.*

Cætera traduntur primis quinq; aut ſex capitib. Geneſis Moſaicæ, ad q̄ licet nihil certò poſſit adijci, quòd Moſe nullos habeamus auctores antiquiores, tamen hic tria aut quatuor nonnulli interſerunt.

Primùm vt *Arnobius lib primo contra Gentes*, Platonis in Critia, imaginationes de bello Atlantico, quod Solon in Aegypto audiuit, extitiſſe ante diluuium. Moſes quidem ſcribit tum fuiſſe gigantes, ſed tacet an ſe mutuis bellis confecerint. Deinde hæc ætas videtur traducta intra orbis mediterranea, nec verò ad fines Africæ, Europæ & Aſiæ perueniſſe.

Secundum de columnis coctilibus, de quibus poſt è Ioſepho.

Tertium de libris Enoch, è quibus Tertullianus citat integras paginas, de quibus etiam mox.

Quartum de quindecim Aegyptiorum dynaſtijs, vt regnum eorū antiquiſſimum & cum primis ferè hominibus natū eſſe videatur. Nempe quia decima ſexta & vltima Thebanorum dynaſtia, qui ante Hicſos (vt appellat Manetho apud Ioſephū) imperarunt, exactè in diluuij principium incidit, vt obſeruant apud Euſebium.

Adam peccat aſtu ſatanæ per ſerpentem, vt per fiſtulam, loquentis. ſecutus eſt lapſus, fons mortis, morborum, & cæterarum calamitatum. Sic enim ſibi relictus eſt homo, & deperdita gratia atque iuſtitia originaria

Anni mūdi.

naria, qua præter naturam fuerat affectus. fruſtra Philoſophi aliam malorum cauſam quæſiuerunt.

Poſt peccatum, ſemen benedictū Chriſtus promittitur. Hæc illa prima Dei promiſſio Euangelij fons multis deinceps ſæculis repetita, varijs figuris delineata, oraculis & vaticinijs inculcata, qua ſe cōſolabantur Patriarchæ vſq; ad eius aduentum.

Hortus Eden, qui & paradiſus voluptatis in Eden, Meſopotamiæ regione, *Ezech.*16. ad Orientem terræ Sanctæ, irrigatus quatuor maximis fluminibus, Gange, Tigri, Euphrate, Nilo. *Geneſ.*2. Sed diluuio tandem omnibus ſurſum deorſum turbatis, ob ruptas maris, terræ, aeris cataractas, *Geneſ.* 7. ita immutata eſt terræ facies, vt loci illius veſtigium vix vllum deinceps ſuperfuerit, & fluuiorum illorum oculi in alias regiones, easque diſiūctiſſimas tranſlati ſint, magno incolentium bono. Omnes enim terram, quam alluunt, obliniant. Spatium terræ his fluuijs hodie comprehenſum, ferè eſt tertia terrarū pars: ne quis putet paradiſum illum hodie extare, aut locum vbi olim ille extitit, ijſdem allui fluuijs. Aliqui eū longè lateq; patuiſſe ſcribunt per Syriam, Arabiam & Meſopotamiam.

Illic fuit coniugij inſtitutio, benedictio, dominium in belluas & res alias corporatas homini tributum. Lex de obedientia & temperantia.

Adam pœnitentiam egiſſe dicitur Sap.10. Eam cepit, quando abſ-

condit ſe à facie Domini, metuens eius iram, quam facies Hebraicè ſignificat. Continuauit annis ferè mille, Agricola & Agricolarum exemplum. *Zach.* 13. propheta, in ſeder Olam. cap. 21.

In agro Damaſceno formatus fertur in Trad. Heb. ex humo rubra. Nã Adama, ex qua dictus eſt, humum rubram ſonat, qualis eſt gleba Syriæ & Armeniæ.

a Abel alendorum pecorum artem primus inuenit, in vſum lanarum & pellium. Nondum enim eſus carnium ante diluuium receptus fuit. *Geneſ.* 9. etiamſi reclamet Iuſtinus Martyr. *q.* 119. *ad Orthod.* Potuiſſe autem vti commodiſſimè ſtirpibus & herbis, citra vſum carnium, facilè declaratur ex his, quæ ſcribit Iulianus Apoſtata apud Suidam in Herodoto. Vſus autem lanarum & pellium monſtratur à Deo, dum primos homines è paradiſo mox eijciendos pelliceis veſtibus amiciuit. *Gen* 3.

Cain iuxta Heb. traditionem anno mundi 13. naſcitur, iuxta noſtros, teſte Nangiaco, anno 15. Abel autem iuxta vtroſque trigeſimo, qui poſtea ætatis centeſimo occiditur, Virgo, Sacerdos & Martyr. Ob quas tres dotes Eccleſia ab Abele incipere dicitur, non ab Adam, qui alioqui ad eam pertinuit, & diuturno mille ferè annorum luctu cœlum promeruit. *Irenæus.*

Hos Adam in ſpiritu docuit offer-

a Adam genuit Seth ætatis ſuæ & mundi anno 130.

Ann mũd

	Anni mũdi.	
		ferre Deo decimas & primitias. *Guilielmus Nangiacus.* Signum reconciliationis in ſacrificio Abelis apparuit, dum de cœlo tactum eſt. *Hebræi.* Abel primus litauit Deo. Hebræi tamen tradunt Adamum prius bouem ſacrificaſſe, illumq; ritum filios docuiſſe. A fratre interficitur in agro Damaſceno, qui & inde nomen accepiſſe fertur. Nam Dammeſec. q. ſanguinis mixtio. Duæ ciuitates ab his fundantur. Abel Dei & iuſtorum ciuitatem iacit, quæ ad hunc vſque diem peregrinatur in hoc mundo multis calamitatibus obnoxia. Cain diaboli & impiorum ciuitatem erigit, qui quaſi terræ domini & ciues loca terrena conſtruunt. Primus ante diluuium regni ſpeciem conſtituit (*Ioſeph*) vt poſt, Nimrod. Præclara Regiæ maieſtatis origo, propter quam miſeri mortales vſque adeo ſuperbire debeant. Ex maligno erat, & occidit fratrem, quoniam opera eius maligna erant, fratris autem iuſta. 1. *Ioan.* 2. Sic Abel mortuorum primus, Cain primus parricida.
b Seth genuit Enos, an. 105.	235.	b Adam genuit primo Cain, ſed Eccleſiæ ſucceſſionem duntaxat in textu perſequimur. Seth literas Hebraicas & ſtellarum nomina commentus eſt. *Suidas.* Aſtronomiæ inuentum ei etiam tribuitur. *Ioſeph.* Cain agros colere, ſerere, & metere do-

docuit, excogitauitq; cum filio ſuo Enoch artem ædificandarum ædium, ponderum item & mẽſurarum vſum.

Enoch vrbium prima, hanc in Libano fuiſſe ſcribunt. Ante eam Cain locum quendam ædificaſſe à Ioſepho ſcribitur, Nais nomine. Deinceps auctum familia hanc vrbem cõſtruxiſſe, ibiq; primi regni aut potius latrocinij, quo pij ad diluuium vſq; infeſtati ſunt, formam & ſedem conſtituiſſe.

Bigamia ab vxorio Lamech Caini nepote (errant qui filium Mathuſalę accipiunt) introducta. Venationis exemplum poſteris reliquit, arma inuenit & fabricauit, quibus cædes fierent. De quo apud vxores verentes, ne propterea à Deo puniretur, ſe purgare conatus eſt. *Rabbini in quartum Geneſeos*. Sacrarum rerum peritus, ſe luiturum pœnas prædixit fraternæ cædis à Caino auo ſuo factæ, haud dubie diluuio. *Ioſ. lib. 1. Ant. cap. 3.*

Iabel artem paſtoritiam nece Abelis intermortuam reſtituit, cui adiecit vſum habitãdi in tabernaculis, eaq; circumducendi, vt gregem paſceret, Nomadum author.

Iubal, Muſices & inſtrumentorum eius, ſeorſum Pſalterij & cytharæ inuentor: Iubilandi vocabulum inde in aliquot linguas fluxit. Conſanguineus poſterorum Seth', ſiue è poſteris Seth fuiſſe memoratur *à Ioſepho*. Dicitur autem ſuum Muſices inuentum, quemadmodum & filij Seth,

An
mũd

	Anni mũdi	

Seth, ea quæ de diſciplina cœleſtium repererant, in columnis cælaſſe. Falsò hanc palmam Amphiarao, Plinius; Orpheo, aut Apollini Diodorus Siculus lib. 5. tribuit. *Vide D. Hieron. ad Dardanum de Inſtrumentis.*

Tubal-Cain artem fabrilem adinuenit, non Vulcanus, primuſq; metalla effodit, & vſum ferri atq; æris aperuit, tumque cœperunt homines ſculptilia facere & adorare. *Philo lib. 1. antiq. biblica.* Hinc & ſculpturæ inuentor putatur.

Noema filia Lamech, lanificij & texturæ inuentrix, linum in fila traxit & pannum texuit, cùm antea pellibus beſtiarum vterentur.

c Enos genuit Cainã ætatis ſuæ anno 90.	325.	
Cainam genuit Malaleel anno 70.	395.	
Malaleel genuit Iared anno 65.	460.	
Iared genuit Enoch anno 162.	622.	

c Tempore Enos cœpit idolatria, fictitiorumq; deorum cultus. Hic ſolus in ſua familia veram & auitam religionem retinẽs, pietatem inſtaurauit. *In hanc ſententiam extrema verba capitis 4. Geneſ. Hebræorum doctores accipiunt in Geneſi magna.*

Alijs, homines ab Adam vſq; ad Sem filium Noe, Deum vniuerſorũ conditorem coluerunt. Nullus enim eorum taxatur, quòd dijs alienis fuerit deditus, vel immundis dæmonibus obtulerit. *Cyril. initio lib. 1. contra Iulianum Apoſtatam.*

Ita, quando tempore Enos nominatim legitur cœptum inuocari nomen Domini, ſolennior quidam cultus tũc inſtitutus ſignificatur. Alioqui Adam, Cain, Abel, Seth, ſimplicem ſacrificandi ritum vſurpauerãt. Simplex enim huius loci ſententia pendet è ſuperioribus. Intereà dum Cain

Cain & eius ſoboles fundendis metallis, ducendis multis vxoribus, ædificandis vrbibus & tentorijs, cæteris rebus mechanicis & huius vitæ excogitandis intenderent (Nam hæc toto contextu præceſſerunt:) Enos natus eſt Setho, qui cœpit inuocare nomen Domini: id eſt, Enos tantum operæ poſuit in amplificando Domini cultu, quantum laboris iſti inſumebant in rebus caducis, ſeſe planè dedens religioni, & excogitans ſolennem inuocandi Dei ritum, adiecto animo ad ſuperiorem & diuiniorem vitam. Pulchra antitheſis. Iſti excogitabant res ad hanc vitam vtiles, hic ad futuram.

Hinc ab Enos filij Dei, à Cain filij hominum. *Geneſ.*6.

Hoc etiam tempore ab Adam, Seth, & huius ſtirpis nepotibus, duæ tabulæ factæ: vna ahenea cõtra aquæ eluuiones, altera lateritia contra ignis conflagrationes, in quibus liberales artes, præſertim doctrina de Deo & Mathematicæ. In earum altera promiſſionem de Semine, id eſt, Chriſto Adæ factam, cælatam ſcribunt.

d Enoch ambulat cum Deo, ac de eius venturo iudicio vaticinatur, Tranſlatus eſt ne videret mortem. *Gen.*5. *Hebr.*11. Omnium primus videtur libris ſiue literis aliquid mandaſſe. *Iudas Apoſt.*

Quem tranſlatum dicimus, Hebræi mortuum ferè exiſtimant, idque

Ann. mūd.	
d[1] Enoch genuit Mathuſalem anno 65.	68

Anni mūdi

que in iuuentutis flore, quoniam tantum vixit annos 365. cùm originalis mundi vita multò eſſet diuturnior, ſiue propter victus ſimplicitatem, ſiue propter temperationē corporum, nondum rationibus & modis extraordinarijs corruptam & penitus prope mutatam, ſiue quia Deus prauitatem hominum indies creſcentem, breuitate vitæ deinceps vlciſci voluit.

Enoch ſepelijt atauum ſuum Adam, deinde ſuperfuit annis 57 translatus anno 69. ante Noe ortum, cùm cæteri Patres adhuc eſſent ſuperſtites & fortaſſe huius tranſlationis ſpectatores, quam Deus fieri ſic voluit, cum ob alias cauſas, tum vt homines docerentur, non eſſe vanam ſpem immortalitatis.

Tranſlatus ne guſtaret mortem, Eliæ ſociandus, vt duo teſtes idonei, ſecundo Chriſti aduentui præparentur in confutationem Antichriſti, & in gloriam iudicantis filij Dei. *Proſper cap 6. lib. de Prouid. Dei. Sic & omnes veteres.*

Libri Enoch citantur ab Origene homil. 28. in Num. quibus comprehenſa fuiſſe ait ſecreta de nominibus non ſolum plagarum cæli, ſed etiam omnium ſtellarum atque ſyderum. Prout extant apud Aethiopes in regno Reginæ Sabæ abyſſina lingua, ijs etiam tradebantur Dei mandata, leges, cæremonieq; aliquot de Sacerdotio,

tio, ſacrificijs, alioq; diuino cultu, iuxta quas Noe hoſtias obtulit de animalibus mundis, non immundis, Melchiſedech Sacerdos Dei excelſi libamenta, panes propoſitionis & decimas, Abraham eiuſque poſteri multa, quæ poſtea Moſes nouo Spiritus S. afflatu ſanxit. Nam ante legẽ datam, in Geneſi, atque adeò naturæ lege plurimos ritus & leges Moſaicas iam fuiſſe vſu receptas comperies. Non prætermiſerat Enoch promiſsionem de Chriſto, futuro ſemine. Nam etiam in fragmento quod ſupereſt apud D. Iudam, eum venturum ad iudicium cum Angelis concionatur.

Extabant in prima Eccleſia, licet Aug. lib. 18. de Ciuit. non crederet. Integras enim ſectiones citant veteres, nominatim Tertullianus lib. de Idololatria, de Pudicitia & de cultu virginum. Origen. in anacephaleoſi lib. 4. de Principijs.

e Adam conſpicatus filios filiorũ & nepotum ſuorum vſque ad ſeptimam generationem, moritur annos natus 930. Sepultus eſt (vt conſtans eſt Hebræorum traditio) in terra Iſrael, prope agrum Damaſcenum, vbi & fuerat procreatus, vbi etiam hæc ætas traducta eſt, hominibus nondum diſperſis. *R. Iſaac in Geneſim.* In Hebron ſiue Kiriath-Arbee ciuitate Enachim ſepultum è Ioſuæ 14. quidam aiunt: nempe in valle Mamre, vt proinde tam ſedulo illius loci ſpeluncam à Chananeo Heth, Abraham emerit in eius rei memoriam. Vnde

Gen. 5 e Mathuſalem genuit Lamech anno 187.

Lamech genuit Noe anno 182.

Anni mūdi.

Vnde Adam de illis, de quibus Hebræi in officio mortuorum canunt, Patres, qui dormitis in Hebron, portas paradiſi Eden huic aperite, &c. Noſtrorum tamen veterum traditio eſt, ſepultum fuiſſe in monte Golgotano, in quo crucifixus fuit Do-
1056. minus. *Orig. tract.35 in Marc. Epiph. in fine Panarij, Athanaſ. lib. de Paßio. Domini, Theoph. in Mat.27. Euthy. ibid. Cyp. ſer. de Reſur. Ambr. lib. 5. epiſt. 19. & in cant. cap. 25.*

Mathuſalem verſatus cū Adam annis 242. cum Noë 600. Nam omnium diutiſſimè vixit, attingens annum prope milleſimum. Atque ita Noë, omnia ante diluuium vel audiuit vel vidit, ſicque rerum diuinarum humanarumque ſapientia, fides, religio, traditio, hiſtoria continuari facile potuit, etiam per tres homines, vſque ad Abraham, cui quinquaginta annis præſentia Noe frui per ætatem licuit.

Ex nefando concubitu poſterorum Seth & Enos, in quorum familijs colebatur Deus, & poſterorum Cain, qui idolis dudum ſeruiebant, propagantur Gigantes homines immanis magnitudinis. Ex iſtiuſmodi diſparium cultu coniunctione, agnitio Dei prorſus in alijs extincta eſt, quàm in Noe, tribus filijs, & quatuor eorum coniugibus, vt Deus indignatus eluuione, reliquum hominum genus deleuerit.

Tota poſteritas Cain, diluuio abſorpta eſt. Mathuſalem obijt ipſo anno diluuij, vel iuxta quoſdam, trāſ-

latus eſt, vt pater, animo & corpore, *R Samuel in Paraſta.ca.*13. octo animę duntaxat ſeruatę ſunt. 1. Pet. 3. id eſt, Noë cum vxore, tribus filijs, & totidem nuribus.

f Noë reparatorem orbis, qui in priſtinum Chaos diluuio penè redierat, prophani, mundi Geneſim ignorantes, Cœlum, Ianum & patrem deorum appellarũt. Hic primus vitem ſylueſcentem ſatiuam fecit, viniq; vſum hominibus monſtrauit, *Geneſ.*9. Ab hoc inuento, Ianus fortaſſe dictus eſt: Nam Iain Hebræis vinum eſt. Artes Mechanicas, quas poſteri Caïn repererant, homines docet. Mathematicas ab Adamo, Seth, præcedentibusque Patriarchis inuẽtas, duabus ingentibus columnis (quarum vna lateritia erat, ne cõflagratione periret: altera marmorea, ne diluuio abſumeretur) imprimit atq; conſignat. *Ioſephus primo Antiquitatum* Inſtrumentum & vſum nauigandi, præceptore Deo hominibus monſtrauit: nam τιϐά, qua voce eius arcam nominauit Moſes, non eſt propriè Aron. i. arca, ſed vas nauigationi aptum. πλοῖον, vt apud Ioſephum Beroſus loquitur. Quo factum, vt poſteri duce Iaphet, mari ſe audacter commiſerint, repleuerintque Occidentis inſulas.

Ioſepho aſſentitur Plinius libr. 7. ca. 56. his verbis. Apud Babylonios fuerunt lapides coctiles, in quibus multa ſcripta erant de Aſtrologia, &c. Atque hinc probat, literarum vſum fuiſſe apud Aſſyrios ſempiternum,

f Noë in diluuio natus erat annos 600.

Anni mūdi.

num, cum Beroſo & alijs.

* Hæc ætas ſecundum Hebraicam veritatem, an. eſt 1656. Septuaginta corruptè habēt 2242. id eſt, 586. præter iuſtum numerum; iuxta quos Mathuſale annis 14. poſt diluuium vixiſſet.

** Sūma, anni 1656. dies 6.*

Sic ſecunda ætas à diluuio ad natiuitatem Abrahæ, ſecundum Hebræos, expletur an. 293. vel 292. Secūdum Septuaginta 942. id eſt, 650. præter iuſtum calculum

His perperā 600. ad didere 70. Interpretes.

In cæteris ætatibus vſque ad trāſmigrationem conueniunt, aut non niſi vno anno differunt, vt Iſidorus oſtendit.

In ſexta ætate, quæ eſt à trāſmigratione ad Chriſti natiuitatē, vel mortem, diuerſi diuerſa ſequuntur.

SECVNDA AETAS.

Vſque ad ſacerdotiū Aaron, omnes primogeniti ex ſtirpe Noe, cuius ſeries & ordo deſcribitur, fuerunt ſacerdotes, victimasque immolarunt, & hæc ſunt primogenita, quæ Eſau fratri ſuo vendidit Hiero. ad Euagrium, è trad. Hebr.

a Arcá conſedit in montibus Ararat, qui à Grȩcis Taurus appellantur & Armeniam ſcindunt.

NoëDei metum & cultum 120. annis ante diluuium prædicauit. Vnde octauus præco iuſtitiæ dicitur. 1. *Pet.*3. exemplum altaria erigendi & ſacrificandi poſteris reliquit. Eccleſiam collapſam inſtaurauit.

Diluuium, vt Hebræi ferè ſentiunt, è R. Eliezer, cœpit menſe Octobri, in 40. die, vſque ad 27. Nouembris. Aquæ deinde inualuerunt per menſes vndecim. Eoq; Seder Olam annum Solis eſſe productiorem anno lunari, diebus vndecim oſtendit.

Beroſus ille ſuppoſititius, Noam ſyderum obſeruatione deprehendiſſe impendens diluuium, atque ita naue ſibi proſpexiſſe fabulatur. Sic impij aſtris, naturæ, caſui vel humanæ induſtriæ tribuunt, quod à Dei gratia vel iudicio eſt profectum.

Diluuium autem Noe, Scriptura non aſtris, ſed Dei iuſtitiæ & voluntati tribuit. Quia omnis caro corruperat viam ſuam, &c.

De diluuio Deucalionis Ouidius in Metamorph. & Plutarchus opuſculo, brutas animantes eſſe rationis participes, eadem ferè ſcribunt. Vt colũbam fuiſſe emiſſam, vt nauem eiectam in montem Parnaſſum. Theſſaliæ (vel potius Indiæ Paropamiſſum). Interim Deucalion fuit Noa 800. annis poſterior.

Arca tantæ fuit molis & artificij, vt 100. annos Noe in ea perficienda conſumpſerit. Anno enim ætatis 500. mandatum de ea accepit. 600. ingreſſus eſt.

Habuiſſe 300. cubitos longitudinis, 500. latitudinis, 30. altitudinis certum quidem eſt, at figura non perinde conſtat. Alij cubicam planeque quadratam fuiſſe ſtatuunt, niſi quòd infernè concauas trabes ſubijciunt, vel certè longas perticas & quaſi temones ante & retro procurrentes, vt facilius aquę innataret. Alij acuminatam, quatuor angulis paulatim ſeſe in vnius cubiti cuſpidem erigentibus. Alij primũ è plano in altitudinem quindecim cubitorum quadratum ducunt, deinde ſtrin-

a Diluuium durauit anno vno, diebus 10. 1657

Anni mūdi.

ſtringunt arctantque, donec in pyramidem inæqualiter longitudo & latitudo exurgat, vera autem altitudo in medio verſetur. Alij ſupernè quidem tecto pyramideo, aut certè ouali cōcludunt: at totam in 30. cubitos attollunt. Alij etiam figuram priſinam ei attribuunt. *Buteo libro peculiari.*

Cubiti, ad quos eius facta dimenſio videtur, ſumendi è proportione & magnitudine hominū iſtius ſæculi, qui vt maiores multo erant, quàm qui ſequuti ſunt, ita & porrectio à bracchij flexu ad vltimum digitum. i. cubitus, longè maior. Sunt & cubiti quidam ſacri communibus multò maiores. *Ezech.* 40.

Porta infernè circa arcæ mediū hærebat. Deinde inſtar pontis ſublicij ſiue ſubductilis, vt clauderetur, ſubrigebatur.

In eam ingreſſa ſunt ſeptem animalia munda cuiuſque ſpeciei terreſtris, quæ quidem è ſemine propagātur, & duo immunda. Item è ſingulis volatilium generibus ſeptem. Hanc munditiem quidam accipiūt ex eſu, alij è ſacrificijs, in quibus non omnia promiſcuè vſurpabantur, ſed ea duntaxat, quæ poſtea lege imperata ſunt atque præſcripta. Ego crediderim per anticipationem ſic fuiſſe appellata, & Moſem ad legem, quam dictaturus erat in Leuitico, reſpexiſſe.

Potuerunt autem omnis generis terreſtria & volatilia, ad quorū procreationem neceſſaria eſt ſexuum con-

coniunctio, facilè arcæ illius amplitudine comprehendi, quoniam non ita multa illorum ſunt genera. Terreſtrium enim ſpecies, quas vel veterum diligentia, vel recentiorum experientia obſeruauit, vix centeſimū & quinquageſimum numerum ſuperant. In quibus boue aut equo maiora pauciſſima ſunt, nec plura quã ſex, æqualia non multa: minora verò cætera omnia. Serpentes autem vel è putredine oriuntur, vel ſunt naturæ ancipitis, vt nihil eos in arcam ad ſeruandam ſpeciem introire neceſſe fuerit.

Noë cum Sem ex Armenia rediijt in veterem patriam, i. loca Damaſco vicina, vbi conſtituit regnum & põtificatum Salem, quæ Melchiſedech adminiſtrauit. *Hebræi.*

Agriculturam exercens primus arauit terram cum animalibus. Prius enim agros duntaxat fodiebant.

Apud eum iuſtitiæ fidei hæredẽ inſtitutū (*Heb.* 1.) ex arca egreſſum, Deus renouauit legem de coniugio contra vagas libidines, propter quas præſertim mundus aquis perierat, ad legitimam hominum multiplicationem. Deinde legem de cæde ad eorundem conſeruationem. Tertiò eſum carnium antea intentatum conceſſit, excepto ſanguine: quam legem etiam repetiuit per Moyſen & Apoſtolos. Huic Noë vini potum de ſuo adiecit. Denique ſeptem præcepta dedit, quæ Hebræi partim pręcepta filiorum Noe, partim præcepta naturæ appellant, & obligare etiam

Anni mūdi

iam gentiles ſcribunt iſto ordine. Nō colere idola. 2. Benedicere Deū. 3. Seruare ius publicum. 4. Cauere ab inceſtu propinquorum, alioque nefando concubitu. 5. Non fundere humanum ſanguinem. 6. Non rapere. 7. Non tollere membrum de animali viuenti. *Hebræi paßim, vt R. Selomo in ſecundo cap. Iere. Seder Olam cap. 5.*

Arcus cœleſtis, miſericordiæ Dei fit ſymbolum. *Gene. 9.*

Notandum oraculū de filijs Noe, qui omnem terram repleuerunt. Benedictus primum Sem, è quo ortus Abraham credentium pater. Deinde Iaphet, è quo dilatata eſt gentium plenitudo. Poſtremò, Cham infœlicitati ſeruitutis ſubiectus: vnde Chananei & multi Africæ populi perpetuæ Europæorum & Aſianorum ſeruituti obnoxij, qui proinde Reges ferè habuerunt extraneos, olim Perſas, Ptolomæos, Græcos, Romanos, Saracenos, hodie Turcas, Arabas, &c.

Doctores Hebræi, vt ſcribit *R. Leui in 9 cap. Geneſ.* tradunt Cham excuiſſe teſticulos patri, ne deinceps liberos procrearet. Quid ſimile Poetæ noſtri de cęlo & Saturno fabulātur.

b Sem filius Noe genuit Arphaxad ab eluuione anno 2. — 1659

b Sem poſt diluuium vixit an. 502. ſuperſtes Abrahæ an. 35. vſque ad annum Iacob quinquageſimum. Conſtanti Hebręorum ſententia, ipſe eſt Melchiſedech, qui per tot annos, nēpè à diluuio ad ſæculum Iacob, fuit præcipuus eccleſiæ Dei gubernator. *Hieronymus ad Euagrium.*

Magna probabilitate Hebręorum plærique docent, Iaphet primo loco à Noe fuiſſe genitum, 500. ſcilicet patris anno: Cham, ſecundo 501. Sem autem omniũ poſtremò, cùm pater perueniſſet ad 502. vel 503. etſi contrà Noſtris, vt *Auguſtin. lib.* 16. *de Ciuitat. cap.* 2. Iaphet minimus putetur, Sem maximus. Sed eius nihil intereſt ad noſtræ Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſeriem.

Iaphet ab Heſiodo & poetis Iapetus nominatur, cuius filium faciũt Prometheum, à quo hominem è limo terræ factum, & igne Iouis è cœlis delibato animatum ſcribunt: fortaſſe, quia ſermonibus ipſius, doctrina de creatione protoplaſti apud poſteros conſeruata ſit.

Quemadmodũ autem Iapeti nomen Græcis & Latinis notum fuit, quamuis vnde eſſet ignorarent, ita fratris nomẽ non ipſis adeò fuit obſcurum, quin inter Gigantes cum Deo bellantes Cameſem nominarent. *Cato in fragm. de Originibus.*

c Corruptè apud 70. Interpretes Arphaxad dicitur genuiſſe Cainan, & Cainan Sale. Nam nullum exemplar Hebraicum hoc loco hui⁹ mentionem facit. Quinetiam vetuſtiſſimi Hebræi nominatim notãt à Noe ad Abraham tantum decem eſſe generationes, quot erant ab Adam ad Noe. B. quidem Lucas cap. 3. vndecim numerat, ac Cainan infert in hunc ordinem, ſed id Græcorum, ad quos ſcribebat, & quibus ſola exemplaria 70. nota erant, cauſa. Poſſit

	Anni mũdi
c Arphaxad genuit Sale ætatis ſuæ anno 35.	1694

Sale genuit Heber anno 30.

Anni mūdi.
1724

Poſſit etiam dici Arphaxad genuiſſe Sale per intermediū Cainan. Nam ſæpè Hebræis *gignere* tam maiorib⁹ reliquis, quàm proximis parentibus tribuitur. Sic cùm non meminiſſet Cainam Moſes. id B. Lucas poſuit, ſiue è veterum Hebræorum hiſtorijs, ſiue è Spiritus ſancti afflatu, ſiue ex opinione Septuaginta, nō ſua. Neque enim eſt nouum Scripturam loqui ex aliorum ſenſu & opinione, non rei veritate. *Auguſtin. lib. 2. contra epiſt. Parmenia.*

Cæterùm quia Arphaxad vixit 438. peruenit ad Abrahæ 146. annū. Sic Heber, à quo Hebræi dicti ſunt, omnium Patrum poſt diluuiū diutiſſimè vixit, excepto vno Sem, nimirum annos 464. vſque ad 80. Iacob. Hac methodo, quinam, quibúſcum, & quandiu vixerint, facilè deduces.

Nōnullis Arphaxad genitus anno primo diluuij, non ſecundo. Difficultas in eo eſt poſita, quòd *Biennio poſt diluuium, Gen.* 11. interpretentur poſt diluuium ſcilicet inchoatum. Ac ſic ferè Hebræi, qui hanc ætatem præfinitè annis 292. concludunt, Simplicius eſt de biennio poſt abſolutum diluuium.

Vti fuêre generis humani primordia in Armenia, Meſopotamia (ibi enim Eden paradiſi loc⁹, *Eze.*) Chaldæa, Syria, ibique ante diluuium homines duntaxat incoluêre: ita hæ ipſæ primùm regiones pòſt illud habitatæ ſunt, & ſapientiam à maioribus acceptam coluerunt ad

vſque labiorum confuſionem.

Poſt diluuium cœpit habere locum illud Plinij, Quanto magis præterit ſæculi curſus, tanto minora corpora fert natura.

h Tres Prophetæ huius ętatis, Noe, Sem, Heber. *Seder Olam cap.* 21.

Heber ſapiens Propheta apparet, quòd filium ſuum vocauit Phaleg. i. diuiſionem, quia illo viuente, linguæ & regiones diuidendæ erant. *R. Ioſe.*

i Phaleg à diuiſione nomē habuit, patre eius afflato numine quodam prophetico. Eius enim ſęculo, id eſt, ſub vitæ ipſius extremum, *auctore R. Ioſe,* in diuerſas linguas, prouincias, & gentes, terra diuidenda erat inter filios Noe. Alioqui natus eſt 101. poſt diluuiū anno. Ex quibus Sem, qui & Melchiſedech ſacerdos Dei viui, cum ſuis, Orientalem Syriæ partem, verſus Euphratē obtinet. Cham Zoroaſtres, Bactros, Iudæam, Arabiam, Aegyptum, Aethiopiam, totam denique per ordinem ſucceſſionis Aphricam. Iaphet, ſiue Iapetus, cum ſeptem filijs eorumque poſteris, Europam noſtram & Septētrionalem Aſiæ partem. Hinc poeta, Audax Iapeti genus, primū ſe credere tranſtris, &c.

Antea enim nemo mare ſulcarat. Hinc poetæ aureo ſæculo negāt mare fuiſſe traiectum.

Nomina poſterorum eorum Hebraica id clarè indicant *Geneſ.* 10. *&* 1. *Paralip.* 1. vt Aſſur, Madai, Lud, Sidon, Iauan ſiue Ion, &c. Ne Græci glo-

Anni mūdi

h Heber genuit Phaleg anno 34.

1758

i Phaleg genuit Rehú ætatis ſuæ anno 30.

1788

	Anni mūdi.	
		glorientur ſe terris impoſuiſſe nomina.
		Turris Babel ædificatur, ne poſthac poſſet vllo diluuio perire: quæ fabulæ de Gigantibus cum Ioue bellantibus materiam præbuit. Ex vna lingua Hebræa, multę, nempe 72. vt Hebræis placet, factę ſunt: quod colligunt è capitibus familiarum, quæ tot recenſentur. *Geneſ.* 10.
		Omniũ ergo matrix Hebraica mũdo coæua. *Hiero. in Sopho. Orig. ho. 11 in Numeri, & ferè Hebræi præter R. Iuda, qui in tra. Sanedrin, Adæ ſermo Arameus, id eſt, Syriacus.*
		Ita non quærendum cum Platone in Cratillo, Vocesne ſint à natura, an ex hominum inſtituto, vt cenſuit Ariſtoteles. Nam Deus ipſe linguas confudit, id eſt, ex vna multas fecit. *Hebræi.*
		Hebraica, quæ antea communis erat, apud Hebrum (à quo linguæ & populi nomen) remanſit incorrupta, quòd neque conſilijs, neque operis eorum, quibus turrim in cœlũ erigere placebat, interfuiſſet. Qui turrim ædificauerunt, appellati ſunt Meropes, ob diuiſam vocem. *Vide Suidam in voce, Hebræi.*
		Aiunt autem hanc confuſionem linguarum extitiſſe 48. ætatis Abrahæ, 10. ante obitum Noe, ita vt vterque eam ſpectarit. *Seder Olam.*
Rehú genuit Saruch anno 32.	1820	Vnde incertum eſt annone 101. poſt diluuium huiuſmodi confuſio acciderit, quod tamen nonnullis placet, nempe quia prima ætas Phaleg incidit in 100. ab ipſo diluuio.

Si

Si enim vera eſt Hebræorum hiſtoria, illam oportet factā poſt annum à diluuio trecenteſimum: quod eſt vero propius. Oportuit enim prius iuſto aliquo tempore multiplicari ſtirpes, quàm in tam varias orbis partes diſpergi. Deinde paulò antè demonſtratum hæc facta ſub extremam vitam Phaleg, quam ad 339. diluuij perduxit. *Gen.* 11. Hinc à diluuio ad diuiſionem terræ & linguarum confuſionem annos 340. numerat auctor Sedet Olam.

Dum 72. linguas duntaxat Hebræi conſtituunt, hoc faciunt, quia apud Moſem non plura ſtirpiū capita & principes notantur. Nempe è Iaphet 15. è Cham 30. è Sem 27. Item quoniam non plures proferri poſſunt cæterarū innumerabilium matrices, quales ſunt, Hebraica genitrix Syriacæ, Arabicæ, &c. Latina Italicæ, Valachicæ, Gallicæ & Hiſpanicæ: Græca Doricæ, Ionicæ, Aeolicæ, Atticæ: Slauonica Polonicæ, Boemicæ, Moſchouiticæ, &c. Germanica Helueticæ, Anglicæ, Flandricæ, &c. Tartarica Turcicæ, Sarmacanicæ, &c. Abyſſina Aethiopicæ, Sabeæ, &c. Sic illo numero minimè comprehendūtur ſingularum dialecti, quę ſunt innumerabiles, ita vt intra centum leucarū diſcrimen in hominum labijs, occulta quædam cauſa verſuram faciat tantam, vt vel propter accentum, vel ob mutationem aliquam literarum, vel additionem, vel detractionē tam paruulo ſpatio non ſe mutuo intelligant,

Gen. 11.

	Anni mūdi
Sarūch genūit Nahor anno 30.	1850
Nahor genuit Thare anno 29.	187

Anni mūdi.

gant, ſicuti in nouo etiam orbe Americus Veſputius obſeruaſſe ſe ſcripſit.

Ex peccato accidit illa linguarum multiplicatio.

Ex tribus Noe filijs 72. gentes totidemque linguæ ortum duxerunt, ſed auctus eſt deinde gentium, pluſquam linguarum numerus. Nam ex Sem, gentes 406. progreſſę ſunt, linguæ 27. E Cham patriæ 394. linguæ 22. E Iaphet populi 200. linguæ 23. vt ſint numero 72. linguæ, generationes ſiue gentes 1000. *Arnobius in Pſal.*104. *Eucher. in Geneſ. lib.*2. *cap.*7. *Auguſt. de Ciuit.*16. *c* 3.6.9.11.

k Thare genuit Abram anno 70.

1949

k Thare ſtatuarius, idolorum fictor & venditor. *Hebræi in Bereschit Rabba. Suidas.*

Abraham hanc artem aliquandiu exercuiſſe ijdem auctores ſunt.

Primus auctor diſceſſus è patria Vr Chaldæorum Meſopotamiæ vrbe, aſſumptis ſecum liberis itineris, vel voluntarij exilij comitibus, Carras vſque progreditur, vt iret in terram Chanaan. *Gen.* 11. Vel non tam diſceſſus auctor erit, quàm voluntarius Abrahæ filij ſui comes, è quo Dei mādatū de relinquēda Vr Chaldæorum, idololatriæ imperatrice, reſciuerat. *Act.* 7.

Quandiu Carris commorat⁹ ſit, & quam ob cauſam ibi ſubſtiterit, nec in terram Chanaan, vt inſtituerat, progreſſus ſit, Scriptura reticet.

Summa anni 293. dies decem.

Vniuerſam ſuam familiam Carras traduxit. Nam filius eius Nahor illic

illic ſuam familiam & fortunas cõſtituit, nec poſt patris mortem, fratrem Abrahamum in terram Chanaan ſequutus eſt. *Gen. 22. 24. 27. & ſequentib.* Delectatus ea ſede, quę patriæ erat propior.

Eius primogenitus fuit Abram, non Nahor, non Aram. *Hebræi Geneſ.* 11. Noſtrorum tamen aliqui minimum Abram fuiſſe cenſent, quod & colligunt è *cap. 7. Actorum.* Atqui locus ille Stephani cum Moſis litera, & Hebr. traditione, alio modo commodè conciliatur. Non enim inquit, poſtquam mortuus eſt Thare, inde. i. è Carris primùm Deus eduxit Abraham, ſed *tranſtulit illum.* i. collocauit, μετῴκισεν, colonum & habitatorem fecit, ac ei quaſi nunquam in poſterum in Meſopotamiam reuerſuro domicilium in terra Chanaan ſtatuit: Vnde μετοικία non eſt ſimplex tranſlatio, ſed colonia. Nempe Abraham cùm ante patris mortem per annos 60. magis peregrinaretur in terra Chanaã, quàm habitaret, quòd per vices patrem & fratres viſeret: poſtea perpetuas illic ſedes collocauit, neque amplius in Meſopotamiam reuertit.

Anni mũdi

194

TERTIA AETAS.

Noe moritur anno ætatis ſuæ 950. annis 17. ante exitum Abrahæ ex Haran, ſiue Charris Meſopotamiæ vrbe, Craſſi cæde nobili. Tum Abraham natus erat an. 58.

Eo

Quæ incipit in Natiuitate Abrahæ.i. anno mundi 1950.	*Anni mũdi.*
17 a Abrahã genuit	1949
21. Iſaac anno ætatis ſuæ 100.	2049

1. *Pontifice Melchiſedech. à quo benedictionem & communionem Abraham accepit.*

Nimrod rege Babyloniorum. Et poſt natum Iſaac Aſſur ſiue Nino Aßyriorum.

Hæc ætas Põtificem habuit Melchiſedech. i. Sem. in ea enim omnes primogeniti à Noe vſque ad Aaronem Pontifices, ſacer-

Eo excepto, omnes primæ ætatis Patriarchæ viderunt Adamum. Nam

Seth	vixit cũ Adamo, annis	800
Enos		695
Cainan		650
Malaleel		505
Iared		470
Henoc		308
Mathuſale		243
Lamech pater Noe		56

Dum filij huius ſæculi tumultuabantur, & in conſtituendis regnis ſeſe anxiè exercebant, lucis filij vitam priuatam, quietam, religioſam, & paucis contentam traducebant, atque ad cœleſtem ſuſpirabant, confitentes ſe peregrinos ſuper terram, ſeque fide & ſpe futuri Chriſti ſuſtentantes. Ac ſic eam deſcribit Moſes in ſuis libris & Apoſtolus *Heb.*11.

Melchiſedec, quem pro Sem habent Hebræi, regnat in Salem (Sic *Pſal.*76. vocatur Hieruſalem) annis 113. *Suidas.* Aedificat templum toto orbe celeberrimum. *Ioſeph lib.*6.*belli. cap. vlt.* Quippe Dei excelſi ſacerdos, in quo ſacrificaſſe panem & vinum, more veterum, quorum ſacrificia ferè erant incruenta, Hebræorum nullus negat. Quin potius R. *Moſé* Haddarſan in Bereshith Rabba eum tunc ſuſtinuiſſe Meſſiæ illum incruentæ ſacrificationis ritum introducturi ſpeciem atque perſonam contendit. R. autem Salomo ordinarius Hebræorum interpres in *cap.* 14 *Geneſ.* è veterum Rabbinorum ſcriptis panem & vinum Melchiſedech protuliſſe tradit, vt legis ſacri-

fi-cia

ficia farinacea & libamina repręſentaret, Vult ergo ſacrificaſſe. Et certè הוציא Hotſi Hebraicum, quo Moſes vtitur, & noſter interpretator *Protulit*, vel iuxta 70. *Obtulit*, verbum eſt ſacrificale, ac reddentium Deo oblationes atque ſacrificia, vt in hiſtoria Gedeonis, *Iud.* 6. *verſ.* 18. Cęteras etiam res Melchiſedech plenas eſſe perfectionis & myſterij *R. Leui è Tulmudicis aſſeuerat*, quod B Paulus epiſtola ad Hebræos perſequitur.

Abrahamum reuertentem è bello, conuiuio excepit, pane & vino, de ritu gentis ſolenniter prius oblato, eique, inuocato Dei numine, benedixit. *R. Moſe Haddarſan in* 14. *Gen.* Extat liber, q dicitur *Bereshith Rabba.*

Quoniā autem hîc primùm ſub hoc nomine de repente prodit, neq; legitur, quando natus, neque quando mortuus, dicitur neque principium dierum habuiſſe, neque finem, itemq; ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ inſigni myſterio *Heb.* 7.

Abraham initium fidei noſtræ, pater credentium, in Vr Chaldæorum vrbe naſcitur. Fuit linguarum confuſarum tempore, ipſeque cum ſua familia in lingua Heber aui ſui relictus eſt. *Cozras.*

Inde diſceſſit Carras Meſopotamiæ, latriam ignis, quam loco diuini cultus vrgebat tyrānus Nimrod, fugiens. *Trad. Hebr.*

Duodecim annis poſt mortem Noe, iubet Deus Abrahamum egredi è patria ſua in Chananæorū terram, ad Sem maiorum ſuorum patrem

dotesq; fuerunt. Hiero. in Tradit. & in Epiſtola ad Euagrium.

Anni mūdi

194

Anni mũdi. trem & pontificẽ, ſeparariquе à Babylonica iniquitate. Et ſanè in certa familia Sem, ex qua deſcendit Abra-
1949 ham, veri Dei cultus vtcunque permanſerat. Vtcunque dixi, quoniam ipſi etiam incipiebant ſeſe dedere, & receptam Idolomaniam complecti, vt docet Ioſue 24. cap. vbi & Abraham inter Idololatras numeratur. Sed 48. anno ætatis cœpiſſe agnoſcere Deum, & Idololatria cedere ſcribunt Hebræi è *R. Iohanan & R. Hanina.*

Abraham natus annos 70. proficiſcitur ab Vr Chaldæorum, Geneſ. 7. Deſcendens in Aegyptum (vbi manſit tres menſes, *Seder Olam*) Mathematica ſacerdotibus tradit, vt ſcribit Ioſephus, & attingit Plato in Epinomide. Quod videtur Cicero confirmare, cùm 1. de Diuinatione Chaldęos recenſet primos inuentores Aſtrologiæ. Aegyptij autem illas ita excoluerunt, vt putẽtur inuentores Geometriæ, vt & Phœnices Arithmeticæ: cuius tamen lineas ab eodem Patriarcha, cùm in Palęſtinam profectus eſt, acceperant.

In terra promiſſionis, tanquam in aliena, manſit, in tabernaculis habitando cum Iſaac & Iacob cohæredibus promiſſionis eiuſdem. *Heb.* 11. Reliquit, ſcilicet præſentes opes, vt promiſſas ſequeretur, & etiam 520. milliaribus diſſitas quæreret, vbi tamen ne paſſum quidem pedis acquiſiuit, vel acquirere voluit. *Actor.* 7. præter ſepulchrum pecunia emptũ, *Gen.* 23.

Repetitam accepit promiſſionem de venturo Semine.

Migrans ad Pharetatem regem Aegypti, docuit illum Aſtronomiã, & poſt viginti annos iterum in Syriam reuertitur. *Artapanus hiſtoricus apud Euſ. præp. lib. 9. cap. 4.*

Inuenit vel potius cõſeruauit ſacras literas, & linguam ſanctã, qua libri ſacri conſcripti ſunt, & Rabbini hodie vtuntur. Occaſionem prębuit Græcis, vt haberent literas. *Suidas in Abraham.*

Circumciſio in fœdus inſtituitur, Quem ritum æmulati ſunt Indi, Arabes, Aegyptij, &c.

Ab Adã ad Ninum regem, quando natus eſt Abraham, bis mille anni ferè lapſi ſunt, qui ab omnibus hiſtoriographis, vel omiſſi, vel ignorati ſunt. A Nino autem vel Abrahã, vſq; ad Cęſarem Auguſtum, id eſt, vſque ad Domini natiuitatem, quæ anno 42. eiuſdem contigit, quando pace cum Parthis facta, Iani portæ clauſæ ſunt, & bella toto orbe ceſſarunt, colliguntur alia duo annorum millia, & paulò plus, in quibus inter ſe auctores & ſcriptores omnium otia negotiaque triuerunt. *Oroſ. cap. 1. hiſt.*

Bis mille anni à mundo condito expleti ſunt anno 52. ætatis Abraham, viuo adhuc Noe. *R. Iacob poſteriore toto compendij Talmud. pag. 124.*

Abraham in quodam Græcorum Canone, libros conſcripſiſſe aſſeritur. Quod & affirmat Mahometes

Ann mũd

194

2

Anni mūdi. in Alcor. Hebræi hodie libellum Ietſirá, de formatione rerum, eius nomine oſtentant, vbi philoſophatur
2049 ex literis & numeris, more Pythagorico, & iacit fundamenta Cabbalæ illius vaniſſimæ, de qua alibi. Quare eſt ſuppoſititius.

Damaſcus ab Abrahæ ſeruo conditur, deque eius nomine Dammeſec appellatur, omnium ferme vrbium Aſiæ vetuſtiſſima, ab Hieroſolymis itinere ſex dierum.

Reblata, quæ poſtea Antiochia, tunc etiam extruitur in Syria.

Sodoma & Gomorrha finitimæque ciuitates, vix dum ſteterant 26. annis poſt terræ & linguarum diuiſionem, quando cœperunt bellum gerere pro libertate, contra Chodorlaomer Perſarum regem. Pax adeò humani generis inimica, vt vel à mundi initijs excluſa ſit.

Anno autem 51. ab eadem diuiſione deletæ ſunt, annoque ſequenti natus eſt Iſaac, id eſt, 52. à terræ & linguarum partitione.

Vxor Lot retro reſpiciens, in ſalis ſtatuam ſiue tumulum vertitur. *Hebræi in Midras & in Thargum Hieroſoly.*

Sodomam, Gomorrham & finitimas duas ciuitates, Adomam & Seboim in confinio Arabiæ & Palæſtinæ. (Nam quintæ Segor propter iuſtum Lot indultum eſt. *Deut.* 29.) igne, ſulphure, & ſale cœlitus miſſo, Deus in cinerem redegit. *Geneſ.* 19. Exemplum eorum, qui impiè acturi ſunt, ponens. *Iudæ cap. vnico.*

Strabo falſus eſt in numero, dum tredecim fuiſſe ait. Item in cauſa, dū euerſionem addicit ſulphuri & bitumini è terra erumpentibus, quæ erat aſſignanda cœlo, id eſt, Deo irato, è ſuperis peccatores ſideranti.

Hinc mare ſalſum, quod Pauſaniæ in Eliacis mare mortuum, Galeno in Simplicium libris, lacus Sodomæus, alijs Aſphaltites, tanta ſalſedine & amarore, vt nullum animal nutriat: & quod eo mergitur, ſtatim vt emergit, totum ſalſedine aſperſum apparet. Singulare iræ Dei monimentum, in quo è cautibus circum littora exudat etiamnum bitumen, & ipſa ſaxa apparent atra, & odorem dirum ſpirantia: ſic vt Palmæ & aliæ arbores fructum quidem proferant ſpecie pulchrum, at atra fauilla plenum, &c.

Quod antea de linguarum confuſione, populorum diſtributione, & colonijs, ſub Phaleg & ſequentibus Patriarchis notatum eſt, pertinet ad hanc tertiam ætatem, maximè ad Abrahæ ſæculum. Eius enim quadrageſimo octauo iſta cœperunt cōtingere, qui erat vitę Phaleg vltimus, & diluuij 340. Nā Phaleg poſtquam genuit Rehu, vixit adhuc an. 209. *Gen.* 11.

Poſuimus tamen iſtam linguarum confuſionem, & cætera, quæ quæ inde cōſequuta ſunt, ſub Phaleg potius quàm ſub Abraham, ideoq; in ſecunda ętate, potius quàm in hac tertia, vt appareat oraculi illius veritas. *Gen.* 11. *Nomē vni Phaleg, eò, quòd in die*

Anni mũdi. *in diebus eius diuiſa ſit terra.* q. d. Prædictum eſt ab Heber non ante moriturum Phaleg, quàm diuideretur
2049 terra. Vnde & eius vltimo, ſiue ducenteſimo trigeſimo nono hoc factum, quando Abraham ſuum quadrageſimum octauum explebat, & Noe ſuum nongenteſimũ quadrageſimum. *Rabbi Ioſe & Seder.*

Illud eſt quod ſignificatur *Deu.* 32. *Quando diuidebat Altiſsimus gentes, quando ſeparabat filios Adam (in patrias & regiones, Gen.* 11.) *conſtituit terminos popul[...]m iuxta numerum filiorum Iſrael. Pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius.* id eſt, vt filij Iſrael in ingreſſu ad Aegyptum cum Iacob erant 70. *Gen.* 46. ſic terminauit ſiue diſtinxit filios Adam in populos 70. ſecundum linguarum varietatem quando eos diuidebat, & per terras ſeparabat. Præſciens autem, eos ſic diſtributos, ſenſim ab antiqua fide, pietate, & virtute defecturos, non omnes eligit ſibi in populum, quorum peculiariter eſſet Deus, ſed Abraham cum ſua familia. Reliquas enim omnes gentes dimiſit ingredi vias ſuas, &c. *Acto.* 14. Ita Eccleſia à diluuio vſque ad Abraham per 340. annos in vniuerſo humano genere continuata, iam incipit ad vnam familiam & gentem reſtringi, regnis ſua, non quæ Dei ſunt, quærentibus, ac facta eodem temporis puncto populi vnius electione, & aliorum reiectione. Hoc qui non obſeruant, tum regnorum, tum populorum pri-

mas origines à ſecunda ætate repetunt,& alias ad Phaleg, alias ad Rehu,Saruch,Nahor,Thare,antequam gigneretur Abraham, reuocant,magna oraculi præcedentis, *Gen.* 10. & Chronologicæ rationis labefactatione.

Superuixit Noe huic diuiſioni annis duntaxat decem. Quare non videtur potuiſſe bis in Italiam traijcere, & alias orbis partes viſere, vbi regna cõſtitueret, poſteros corrigeret, leges daret, &c. Nam tam pauco tẽpore,præſertim à decrepito,tot,tanta, tam remota & difficilia non ſuſcipiuntur. *Hæc contra Beroſum Annij.*

Ipſemet Noe,miſſis ſortibus, nepotibus orbem diſtribuit, & cuique certã terræ partem aſſignauit. *Trad. Hebr.* Quia verò tres eius erant liberi, tres orbis partes præcipuæ haberi cœperunt. Quam partitionem, Geographi quoque tantarum rerum alioqui ignari, retinuerunt.

Hinc migratio populorũ, & terræ repletio è Babel, tanquam diuiſionis centro.

Hinc primæ gentium origines, Aſſur,Aſſyriæ nomen dedit: Aram, Armenię &Syriæ: Gomer,Cimmerijs ſiue Cimbris. Germani ſemen Chanaan & non Iuda, vt in Ioſue demonſtrabitur ex indubitatis Hebræorum annalibus. Turcæ è Magog & Togarma, &c. Ab ijs enim diuiſæ ſunt primariæ gentes 72. in terra. Tot enim capita & duces familiarũ, qui 72. duas colonias ex Armenia

Anni mūdi. menia Saga, vel Babylonia in mundi partes deduxerūt, è Moſe ſic Rabbini eliciunt.

2049 Filij & nepotes Sem, genti dantes nomen & principium, tredecim. Filij Iectan eiuſdem abnepotis, gentibus originem tribuentes 13. Summa 26. Filij Cham 14. filij Iaphet 31. vel ad ſummum 32. Summa 72. Habuerunt quidem hi alios filios & nepotes, ſed illi ad gentem & linguam conſtituendam minimè ſufficiētes, adiuncti admixtique ſunt propinquioribus & charioribus. *Trad. Hebr.*

Poſt, varia & multiplex idololatria cœpit. *Cyril. lib. 1. contra Iulian. apoſtat.* Vnde à Dodanim Noe nepote Dodoneum oraculum in Epiro, &c.

Turris à nepotibus Noe ædificata, quòd timerent nouum diluuium. *Ioſeph.* Moſes id potius factum per ſuperbiam ſignificat. Vnde poetæ ſumpſerunt Gygantomachiam. Inter cuius principes Ouidius in Metam. Iapetum nominat, Noe ſcilicet filium Europæorum & Scytharum parentem, quem cœlo & terra natum fingunt, Promethei patrem, additis alijs mendacijs ex Heſiodo. Sic Cham, quem Cameſem Cato in Originibus nominat, Græci etiam Cambyſem.

Turrim quidem diſturbauit Deus, ſed ad eius tamen ſpeciem eodem loco hominū temeritas aliam tanto ſtruxit artificio, vt in octonas aſſurgeret turres ſibi ordine ſuperpoſitas, quarū celſiſſima Beli habe-

bat templum miro opere, ima baſim rotundam ambitu, longitudine & craſſitie ſtadij. *Herodotus*.

Ethnicorum, qui diluuij & turris meminerunt, verba recitat *Euſebius lib. 9. de præp. cap. 4.* addi poterat Herodotus, &c.

Poſteri Sem inhabitarunt Aſiam ab Euphrate vſque ad Indiam & Rhinocoruras, quæ terrarum ſpatia 27. linguarum differentias cōplectuntur. *Arnobius in Pſal. 104.* Ab ijs duæ Monarchiæ, Aſſyriorum quidem ab Aſſur, Perſarum verò ab Elam.

Poſt diluuium ſtatim, Aſſyria & Aegyptus præſertim cultæ & habitatæ ſunt. *In Arabicis hiſtorijs.*

Mox poſt diſperſionem, Nimrod nepos Cham primus affectato imperio, regni formam in Chaldæa inſtituit ad Euphratem. Quare Xenophon rectè primos hominum Chaldæos latè regnaſſe ſcripſit. Primus etiam poſt diluuium venatoriā exercuit. *Hinc in Geneſi, Nimrod robuſtus venator coram Domino.* i. prodigioſi roboris. Dum enim Hebræi cupiūt aliquid exaggerare vt prodigioſum & extraordinarium, ſic loquuntur.

Babylone vſus eſt pro regia Arech quoque (i. Edeſſam, *teſte Hierony. in Trad.*) 375. milliaribus à Babylon. & aliquot alias vrbes ædificauit.

Defectionem à Deo docuit, vt cui nihil eſſet tribuendum, ſed omnia humanæ virtuti atque induſtriæ, *Ioſeph. lib. 1. cap. 4.* Hic ergo Idololatria reuixit.

Fuit

Anni mũdi.

1950 Fuit autem filius Chus, Noe abnepos. Niſi apud Moſem verbum gignendi, vt interdum Hebraicè, non referatur ad proximum gradum, ſed ad aliquem conſequentem. Eius enim regnum non videtur conſtitutum, niſi poſt 340. an. à diluuio, ætate Abrahæ, non poſt 131. Hinc Babylon ędificata an. diluuij 350. ſub Noe ſcilicet obitum. *Ioſ. lib.* 1. *cap.* 8.

Vrbs ſcilicet prima poſt reparationem generis humani condita. *Oroſ. lib.* 2 *cap.* 7. Vnde primi hominum Chaldæi latè regnarunt. *Xenophon.*

Videtur ſubactus tandem fuiſſe ab Aſſur. Nam Belum patrem Aſſur ſiue Nini dicitur habuiſſe ſucceſſorem. *Euſeb. in Chron.* Vt vt ſit, initiũ quidem regnorum in Babylonia fuit, ſed hæc monarchia prima varias habuit vices. Nã à poſteris Cham poſt annos circiter 62. ad poſteros Sem, id eſt, ad Aſſyrios tranſijt. Niniuen enim & Babylonem tenuerunt.

Apud Aſſyrios, paulò poſt regnũ Nimrod annis circiter 62. (iuxta alios ducentis abſurdè) nouum regnum exortum eſt per Aſſur filium Sem. Regni metropolis Niniue ab ipſo conditur. *Geneſ.* 10 Aſſur putatur Ninus, ſic à Niniue à ſe condita denominatus. *Ibid.* Niniue autem ſiue Ninus in Atruciæ campo ad Tigris vndas. *Strabo lib.* 10. *Herod. lib.* 1. Mille & quingentas turres in orbem complexa, mœnia centenûm pedũ altitudine, amplitudine trium plauſtrorum. *Sabellicus.*

Tempore quidem Rehu, Aegyptiorum regnum initium ſumpſiſſe ſcribit Euſebius *in Chron.* ſed hęc iam refutauimus. In eo primum regnauit Soros (Oſyris) quod poſteà crebris motibus mutatum deinceps legimus. Vel iuxta Suidam, Pharao, à quo ſequentes Pharaones reges dicti ſint. Ioſephus tamen Pharaonis vocem lingua Aegyptiaca regem ſonare teſtatur, *lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Miſraim autem, qui à poëtis Oſyris, regnũ illud condidiſſe videtur. Durauit vſq; ad Auguſtũ, factis quibuſdam interregnis. *Nangiacus.*

A Minæo rege Aegypti Memphis conditur. *Ioſeph lib. 8. Antiq. cap. 2.* Hic aucta eſt idololatria à poſteris Chã, Mizraim Aegyptiæ gentis auctore, & Chus Aethiopicę. Nam Aegyptij omniũ primi aras, ſacrificia & delubra dijs inſtituerũt. *Herod. li. 2.* Et Aethiopes omnium primi deos coluerunt. *Diod. lib. 1.* ab Aegyptijs poſteà Gręci deorum religionem conſecuti ſunt. *Herod. lib. 2.*

Externa de hac tertia ætate & ſuſpecta.

Tum florentiſſimum regnũ Aſſyriorum toto Oriente. *Ioſeph lib. 1. cap. 9.* Quare omnes Chronographi Abrahæ ſæculum cum Nini temporibus componunt, qui Aſſyriorum rex primus ſcriptores eſt nactus, *ait Diod. Sicul. lib. 3.*

Sic ab vltima memoria ſuam hiſtoriam Trogus, Iuſtinus, Diodorus, & alij repetentes, à Nino incipiunt.

Ninus regnauit primus, vt autumat ſupe-

Anni mũdi.

ſuperiorum profanitas, fermè apud vos, ô gentes. Vltra ſtilus nõ progreditur. Ab Aſſyrijs ſi forte æui hiſtoriæ pateſcunt. Qui verò diuinas literas lectitamus, ab ipſius mundi natalibus compotes ſumus. *Tertull. de pallio* Nã Nimrod fuit ſuperior, &c.

Quin & nonnulli eius regnum aliquot annis antiquius Abrahamo faciunt, ſed minus congruenter. Nã cùm anno 48. ætatis eius, contigerit populorum diuiſio & regnorum ortus, inter quæ primum eſt regnum Nimrod, Niniuitico, minimum 62. an. antiquius, Ninus imperare non potuit, niſi duodecimo poſt natum Iſaac. *Hæc ex annalibus Hebr.*

De quo imperio multa, aut potius omnia fabulantur. Nam & nomen Nini, & ſequentium Regum fictum eſſe videtur ab vrbis Niniue vocabulo, cuius conditorem non Ninum, ſed Aſſur Scriptura nominat. *Geneſ.* 10. Qua mentiendi libertate, Britanni à fictitio Bruto, Franci à Francione, Parienſes à Paride, Treuerenſes à Trebeta Nini fratre, &c, ſe ortos iactitant. Deinde hoc Abrahæ ſæculo, & cõſequentibus, per annos amplius mille, Perſia, Syria, Chaldæa, Arabia, Palæſtina, Meſopotamia, & cæteræ regiones Oriẽtis, priuatos habebant monarchas, nec Aſſyrijs quicquã cõcedebant, vſq; ad tẽpora ſcilicet Oziæ, ſiue 1. Olympiadis. *Gen.* enim 14. Amraphel rex eſt Sennaar ſiue Babyloniȩ, Arioch rex Elaſar, Codorlaomer, Elamitarũ ſiue Perſarũ, Thudal gentiũ. Nã quòd

Ioſe

Ioſephus hos Reges diſertè nominatos, facit regis Aſſyriorum, qui totã Aſiam deuiciſſet, Satrapas, hoc obſcurare eſt Scripturam, non in ſua perſpicuitate relinquere.

Præstereà in ſequentibus Bibliorum hiſtorijs profundum erit de regibus Aſſyriorum ſilentium vſq; ad Phul, quem putant eſſe Nabonaſſarem Ptolomæi. Contrà, reliquorum Orientis regum crebra mentio, vt Chuſan Meſopotamiæ. *Iud.* 2. Benadab, & aliorum Syriæ per cunctos libros Regum & Paralip.

Poſtremò, Beroſus (Nam cætera poſteà refellentur in Ozia, quando primùm Aſſyriorum nomen terribile Syris ac Iudæis eſſe cœpit, atque adeò innoteſcere, cum tamen Syria Aſſyriæ eſſet vicina) Beroſus inquã Chaldæus, non ille fictitius Annij, ſed quem citat Ioſephus lib. 1. contra Appionem, arguit Græcos ſcriptores, quod retulerint ad Semiramidẽ multa, quæ ad Nabugdonoſorẽ infinitis poſt ſæculis ſunt referenda, vt de Babylonis ſtructura, &c.

Oportet ergo totum iſtorum imperium, ſi quidem amplum fuerit, comprehenſum fuiſſe Tigri & Indo fluuijs, & aliqua fortaſſis Euphratis parte, nec Euphratem ante dimidiatam quintam ætatem tranaſſe. Vnde quæ de illis & illorum ſucceſſione, amplitudine, geſtis & rebus dicam, faciam, ne quid de præcipuis præterijſſe videar. Alioqui ad fabuloſam Diodori hiſtoriam pertinent.

Zoroaſtes Cham horoſcopos rerum

Am
mũ

Anni mũdi.

rum & ſyderum motus illuſtrauit. Magiam, vt fama eſt, introducit, è tribus conflatam, Medicina, Matheſi, ſiue Aſtrologia Diuinatoria & religione. Vicies cētum millia verſuū de hac diligentiſſimè ſcripſit *Plinius & Ariſtoteles.*

Hanc in Theurgiam, & Goetiam ſiue Necromantiam ex ſententia Porphyrij diſtinxit. *Auguſt lib.* 10. *de Ciuit. cap.* 9. Pharmaciam addit Philo *lib. de ſpecialibus legib.*

Bactrianos & Perſas in regni formam redegit. Apud hos Oſtanas & Aſtampſychos Magiæ nomine celebratos reliquit. Victus fertur à Nino. Solus in natiuitate riſit.

Belus Nini pater, Aſtronomiæ adeò ſtudioſus, eius vt inuentor habeatur à Plinio. Hinc Chaldæorum fama, ex artis illius exercitatione & nomine.

A filio conſecratus eſt, dicata ſtatua, ad quam confugientes leges euaderent. Vnde Baal, Beel, Bel & Baalim apud Prophetas Idolorum nomina.

Putant aliqui fuiſſe Nimrod, qui hoc nomen ſit conſequutus, quoniam apud Syros, Hebręos, & reliquos Orientales Bel dominum ſonat. Porro apud eos fuit deorum ſupremus, vt apud Occiduos Iuppiter.

Quare fabuloſè à ſuppoſititio Beroſo dijs maximis Orientalium Saturni Babylonici, Iouis Baby. Mercurij & ſimilium nomina imponunt. Quoniam Orientales ante Alexandrum Macedonem iſta neſciuerunt, & eo-

& corũ Idololatria perpetuò fuit à Græca & Occidua differẽs. Sed & Saturnus, Iupiter, & quicunq; alij nominantur Græcorũ dij, multò ſunt Baalim ſiue Belis poſteriores.

Eodem Abrahæ tempore, multa alia regna exorta memorantur. Primum Aegyptiorum, cuius Scriptura meminit. 2. Scytharum, quorum rex primus Tanaus. 3. Maſſagetarũ. 4. Sicyoniorum in Achaia & Peloponneſo, vſq; ad Heli Sacerdotem, quod primum rexit Egialeus, à quo Varro velut antiquiſſimo tempore exorſus peruenit ad Athenienſes, deinde ad Latinos. *Aug. lib. 18. de Ciuit. Euſ. chron.*

Vexores rex Aegypti in Pontum vſque victor arma proferens & Tanaus Scythiæ rex, qui Vexorem & omnem penè Aſiam ſubegit & cum Aegyptijs de gentis antiquitate diſceptauit, ante Ninum ponuntur. *Sabellicus.* Fortaſſe Vexores eſt Oſyris Pharaonum primus.

Oſyris & Iſis eius vxor hîc etiam locantur. Item Orus Apollo, qui diſciplinas in Aegypto monſtraſſe memoratur, vſus Abrahæ conſilijs. Atqui ante Ioſeph Aegytij, eatum videntur fuiſſe expertes. *Pſ.* 105.

Togarma, de quo *Geneſ.* 10. Turcis dat originem & nomen. *Elias in Tiſbi.* Quia autẽ Turci ſunt populi Scythiæ. *Plin. lib.* 6. *cap.* 7. *Mela ſub fin. lib.* 1 *Ptolo. & Herod. libr.* 4. ideò etiã Magog in ſcripturis appellantur. Nam Magog Hebræis eſt Scythia. Ion, ſiue, vt hodie Rabbini pronunciant,

Iauan

Anni mũdi.

Iauan Ionibus, è quib. reliqui Græci.

Eliſa Acolibus, qui Epirum & magnam Græciam, id eſt, Calabriã, & loca Italiæ Siciliæ proxima habitant.

Madai Medis, Riphat Ripheis, Rodanim Rhodijs, Tarſis Tarſenſibus Ciliciæ, Kittim Macedonib. 1. *Mach* 1. Caphtor Cappadocibus, Thiras Thracibus.

Elam Elamitis ſiue Perſis, Aſſur Aſſyrijs, qui primã monarchiam in Babel & Niniue conſtituerunt, poſt Nimrod. Lud. Lydis, Aram Armenijs & Syris, Gether Gethis, &c. Quę nomina extant *Gen.* 10. *&* 11.

Meſech, de quo *Gen* 10. priſcos Meſios ab Adula monte, vſque ad Ponticam regionem poſuit, id eſt, Cappadocas, quorum vrbs Mazaca antiquum nomen retinuit, vſq; ad Claudij imperium, qui eam vocauit Cęſaream. Ab eo etiam Moſchi.

Iaketan filius Heber *Ibid* quẽ Gangem eſſe putant, in India ſedem ſui nominis firmat.

Eius filius Hauila ſuo vocabulo Indiæ partem auro abundantem apud Hebræos denominat.

Alij ei⁹ filij, alias Indiæ prouincias.

Sed quæ ſequuntur, non perinde ſunt certa.

Sarmatarũ & Germanorũ regna & colonię ſub Thuiſco Gigante, quẽ & Askenaz aiunt Hebraicè vocari.

Lybum ſiue Afrorum ſub Tritone & Hammone.

Aegyptiorum ſub Mizraim cog. Oceano.

Cel-

Celtiberorum in Hiſpania ſub Iobel filio Phaleg, vel iuxta alios, Tubal Iapeti filio.

Celtarum ſiue Gallorum, ſub Samothe cog. Diſcelta, illius ætatis ſapientiſſimo.

Arabum ſiue Saracenorum, Sabarum & Caſpiorum ſub Gog, & eius patre Sabatio ſiue Saba Raemæ filio, Cham nepote.

Scytharum ſub Magog, ex quibus Turci & Tartari, quos ſibi iunxerunt Gog, id eſt, Saraceni ſiue Arabes contra Eccleſiam.

Indorum ſub Gange. Italorum ſub Gomer Gallo.

Cimbrorũ, vbi nunc Dani, Norduegij, Gothi ſub eodem.

Hæc ex Beroſo illo Annij ſuppoſitio, quę proinde ſunt incertiſſima.

Sabatius Saga in Italiam veniens, agriculturam & religionem Aborigines docet.

Sagæi ſacerdotes Armenij multiplicati, omnem Caſpiam regionẽ vſq; ad Bactrianos poſſident.

Barzanes poſt patrem Sabatium in Armenia regnat. *Diod. lib.* 5.

Sambetha Sibyllarum prima, tradit ſe Noe eſſe nurum, & cum eo è diluuio euaſiſſe, & Babylone profectam, vaticinari per Gręciam, falſoq; Erythream appellãdam, quaſi ex Erythra natam, ab alijs etiam è Circe & Gnoſto. *ad finẽ lib.* 3. *et* 7. *Orac. Sibyl.*

Dicitur annos amplius ſeptingẽtos vixiſſe diutius quàm ferret cõmunis hominum ætas. *Ouid. in Metamor. Ariſt. de mirabilibus audit.*

Sed

Anni mũdi.

Sed quid mirum, cum Sem eius ſiue vir, ſiue leuir, eodẽ tempore poſt diluuium vitam in 502. prorogarit. Etſi Deus Noë dixiſſet, vitam hominis fore centum viginti annorum, id tamen non ſtatim poſt diluuium accidit. Deinde de communi & vulgari vitę curriculo loquebatur. Nam & Abraham & Iacob, & Patriarchę, & alij multi diutius vixerunt.

Videtur autem ſcripſiſſe quædã ante Saturni ſæculum, quæ ſeruituti Aegyptiacæ & liberationi reſpondent. Nam *lib.* 1. *Orac. Sibyll.* de Titanibus vaticinatur. lib. autẽ 3. & narrat & vaticinatur. Denique ſub ſenium ſe ſcripſiſſe ipſamet profitetur libro 7.

Eius ſunt vaticinia de Chriſto, de regnorum mutationibus, & alijs, quorum fragmenta extant in Lactãtio, Theophilo, &c.

b Iſaac genuit Iacob anno 60.
Nino annis 52. deinde Semiramide an. 42. Regibus Aſſyriorum.
Melchiſedech Põtifice.

2049
2109.

b Iſaac natus anno ab inſtituta Circunciſione ſecundo, ab ortu Iſmaëlis decimo quarto *Nangiac.* vitã portulit in 22. annum à reditu Iacob è Meſopotamia. *Seder Olam.*

Eius 37. obijt Sara mater. ipſe verò decimo ante deſcenſum Iacob in Aegyptum, anno vno ante eductionem Ioſeph è carcere.

Anno ætatis 37. vinctus, vt ſacrificaretur à patre. *Trad. Hebrat.* vel 25. *Ioſeph.* vel 13. vt quidem noſtri videntur exiſtimare. Oblatus autem in parabolam futuri. *Hebr.* 11.

Ex eo & Rebecca leui cute parentibus naſcitur, Eſau, piloſus ac hiſpidus, Edom poſtea ab Orientalibus

appellatus, à pilis Ruffis, ſicut à Græcis ἐρυθρῖος, vnde mare Erythreum & rubrum.

Ex vno concubitu ſati duo gemelli Iacob & Eſau, differentibus planè naturis, moribus, vita, fortuna, &c. Aſtrologorum vanitatē coarguunt. *August. epiſt. ad Sixtum.*

Filij Abrahę ex Cethura in Troglo ditarū regionē ſub Aegypto, à patre in coloniā mittuntur. *Ioſe li. 1. Anti*

Iſmaël primogenitus Abrahæ, ex ancilla Agar, à quo Iſmaëlitę, ſiue Saraceni & Arabes, 12. principib. ab ipſo exortis, maledicta natio, ſecundū carnē orta: ſimultatem perpetuā gerens cum Iſaac, & promiſſionis filij: ſecundum ſpiritū natis. Quare quē admodum tūnc Iſmaël, qui ſecundū carnem natus fuerat, perſequebatu Iſaac, qui ſecundum ſpiritum: ita & nunc (quando Mahumetani De populum inſectantur.) *Verba Paul Galat. 4.*

Ferus homo, manus eius contra omnes, & manus omnium contra ipſum. *Ge. 16.* Hoc noſtro magno malo experimur quotidię in Saracenis & Turcis.

Duodecim filios principes reliquit, qui omnes iam ſuis populis dominabantur.

Poſſedit magnam partem Arabiæ, ducta in vxorem principis filia.

Ita Iſaac ex promiſſione & ſecundum ſpiritum natus, terrę ſanctę incola ſolus fratrum permanſit.

Ammonitæ & Moabitæ ex inceſtu Loth orti, in Arabia initium gentis ſu-

Anni mũdi. ſumunt. Hi quidem partem Arabię, quæ ſita eſt ſuper ripã torrentis Ar-
2109 non, in mare mortuũ labentis, prioribus accolis, qui omnium appellabantur, ſubuerſis occupant *Hieron in locis Hebraic.*

Illi autem Raphaim gentem vetertimam interfecerunt, & eorũ regionem Arabiæ, cuius metropolis Philadelphia, obtinuerunt. *Ibid.*

Syri deſcendunt à Chamele filio Nahor fratris Abraham. *Geneſ. 22.*

Externa tempore Iſaac.

Semiramis Nini vxor Babylonis mœnia condidit. In eius medio templum Belo ſtatuit; emẽtito ſexu, nomine filij regnat, qui & ipſe Ninus vocabatur.

Prima poſt diluuium metalla excoluit captiuorum opera. laude bellica illuſtris multa in Oriente præclarè geſſit, ad Oceanum Aethiopicũ & Indum fluuium latiſſimum, cuius ripas ponte 60. ſtadia longo, 30. lato iunxit, ducenta Idolorum millia ex ebore & ligno finxit, ſicq; orbẽ dololatria repleuit. *Suidas.*

Babylonem in miro camporum æquore in quadrum diſpoſuit. Murus eius ex coctili latere, infuſo bitumine in latum habuit cubitos 50. in altum 200. in ambitu ſtadia quadringenta ſeptuaginta. Vicinæ quinæ portæ in laterum vnoquoq;, vt eſſet ἑκατόμπολις, quarum oſtia miræ magnitudinis, ex ære fuſili: *Oroſius.* Sed rectius hoc attribuit Beroſus apud Ioſephum, lib. 1. cõtra Appion Nabugdonozori.

Exercitu tredecies centenorũ millium peditum, quingentorumque millium equitum, per Bactrianos in Indiam fruſtra penetrat.

Apud Sicyonios in Peloponneſo Europs Egialeo, quem aiunt an. 52. regnaſſe, ſuccedit an. 45.

Treuerenſes à Trebeta Nini fratre, à Semiramide expulſo, ſe tũc in Gallia Belgica conditos gloriantur.

Tuyſconem, Mannum, cum hoc Trebeta apud ſe regnantes his temporibus Germani, ſi Deo placet, faciunt.

Deinde Ingeuon poſt parentem incertis adhuc ſedibus. Tuyſconis enim filium Mannũ tres hos genuiſſe: Ingeuon, à quo Ingeuones circa Occidentalem Germaniæ Oceanũ, Herminon, à quo Mediterranei Herminones dicti, Iſteuon, à quo Iſteuones. *è Tacit. initio lib. de morib. Germ.*

Apud Aegyptios Necao Pharao Ioſeph. *lib. 5. bel. cap. 26.*

Iberus rex Hiſpaniarum ſecundus

Nagas Celtarum rex ſecundus. Deinde Satron Rex doctiſſimus, qui publica literarum ſtudia inſtituit. *Berô.*

Viri Scytharũ Parthos & Bactrianos, fœminæ verò Amazonum regna condunt. *Nangiacus.*

Amazones durant vſque ad tempora Alexandri Magni. *Iuſt. hiſtor. lib. 2.*

c Iacob vixit cum auo Abraham an. 15. cum Sem Patriarcha 50. cum patre Iſaac 120. ac decimo poſt patris mortem deſcendit in Aegyptũ, vbi

Gen. 47.

c Iacob deſcendit in Aegyptum natus an. 130.

Semiramide, Zamea Ninea eius filio, an. 38. Ario 4. an. 30. Regibus Aſſyr. Melchiſedech Pontifice.	*Anni mũdi* 2109.	vbi dulci filij conſuetudine vſus eſt annis 17. Iacob (qui & Iſrael cognominatus poſt Angelicam luctam) omniũ primus, votum nuncupauit Deo. *R. Abahu in Talmud.* Ac certè de illo primùm legitur, Votum etiam vouit Deo dicens. *Geneſ.* 28. Annos 20. trãſegit in Meſopotamia, cum auo Abraham verſatus an. 15. Patri miniſtrauit poſt reditum ſuum è Meſopotamia, 22. an. Sem peruenit ad 50. vſq; annum ætatis Iacob, ac omniũ diutiſſimè poſt diluuium vixit. Heber etiam attigit ſeptuageſimum Iacob. Beniamin natu minimum gignit in Chananea, reliquos in Meſopotamia. *Gene.* 35. Poſt annum 21. redit è Meſopotamia ad patrem Iſaac in Hebron, cuius conſuetudine adhuc fruitur annos circiter 23. *Seder Olam.* Deſcendit in Aegyptum anno famis ſecundo. Vbi vixit annos 17. Moriturus vaticinatur de poſteris, & nominatim de Chriſto, quem Silo vocat. *Gen.* 49. Thamar iuxta nonnullos, filia Melchiſedec ſacerdotis. Hoc coniiciunt ex eo, quòd Iudas in ſcortatione deprehenſam iuſſit comburi, non lapidari. *Geneſ.* 36. Nam lex fuit apud Hebræos, quam Moſes poſtea repetiuerit, vt filia ſacerdotis, quę ſcortata fuerat, combureretur, cæteræ lapidarentur. *Leu.* 20. & 21. Anno 63. Iacobi, mortuus eſt Iſmael. Huius viduam ſororem duxit

 Eſau.

Eſau. *Seder Olam cap.* 2. Ita Eſaitarũ & Iſmaëlitarum familia in vnã gentilitatem coaluit, vt non mirum ſit, ſi Scripturæ, quando de Mahometana impietate vaticinantur, eam modò deſcribant ſub nomine Eſau, ſiue Edom, ſiue Seir (nam tot nominibus celebratur Eſau) modò ſub nomine Iſmaelis.

Quot deſcenderint in Aegyptũ cum Iacob, ſiue 70. ſiue 75. animæ, non eſt anxiè pugnandum. Nam & 70. Scriptura dicit, & 75. eſſe potuerunt, quoniam Scriptura ſolet reticere numeros fractos. Sic nominãt Septuaginta interpretes, & 70. Chriſti diſcipulos, qui tamen 72. fuerunt &c.

Anan primus equum & aſinã cõmiſcuit, vnde mulorũ origo. *Gen.* 36.

Ioſeph ſomniorum intelligentiã primus condidit, nihilque diuini iuris humanique ei incognitum videbatur, adeò, vt etiam ſterilitatem agrorum ante multos annos prouiderit, tantaque experimẽta eius fuerunt, vt non ab homine, ſed à Deo reſponſa dari viderentur. *è Gentilium ſcriptis Iuſtin. hiſt. lib* 36. Eius inſignes interpretationes extant præcipuè *Geneſ.* 40. & 41. Philo Byblius hanc sõniorum interpretationem tribuit Abrahamo. Amphytrioni Deucalionis filio, *Plin lib.* 7. Telmiſſeis populis Lyciæ, *Clemens in Stromat.*

Cùm hæſiſſet in ſeruitute vel carcere an. 13. anno vitæ trigeſimo liberatur. Famem ſeptennem prudẽtia ſingulari ab Aegypto depulit. Quare conſe-

inn. A mūdi. conſecratus ab Aegyptijs, Serapis nomine, id eſt, principis boum, immani ſimulachro & fano exornatus eſt,
2109. in quo bos nutriebatur Apis vocabulo in agriculturæ ſymbolum. Simulachrū euertit Alexandriæ Theophilus Patriarcha, Theodoſio magno principe. *Suidas & Ruffinus.*

Caruit conſpectu patris annos 23. Nempe à decimo ſexto ætatis ad 39. qui tertius erat famis. Fruitur deinde ſeptendecim. Nam tamdiu Iacob in Aegypto egit.

Erudiuit aulam Pharaonis, & ſeniores eius docuit, ſiue ſcire fecit. *Pſal.* 105. Nempe Aegyptus bonarū diſciplinarum valde adhuc erat rudis, ſed eas deinceps edocta cœpit colere. Moritur anno 54. poſt patris mortem. Agebat trigeſimū ſub mortem Iſaac. *Seder Olam.*

Eius trigeſimo nono Iſraelitæ deſcenderunt in Aegyptum. *Ibid.* poſt vigeſimum ſecundum ab ipſius venditione. *Ibid.*

Balac filius Beor, primus rex Idumæorum creatur.

Eſau omnē terrā ad montem Seir ſibi ſubiectam habet, & magna cum potentia in Idumæa dominatur.

Externa & incerta ætate Iacob.

Druyus Celtarum rex quartus, diſciplinarum & præſagiorum plenus, à quo Druydes Gallorum ſacerdotes, de quibus Cæſar *lib. 6. Gal. belli.* Plinius 16. *cap.* 44. & Tacitus *de German. morib.*

Hinc Bard⁹ quinto loco ſucceſſiſſe
2239. fertur. Muſicæ ſtudioſus. Deinde Lu

cus venationi deditus, à quo Lucenſes Galli. *Beroſus.*

Hiarbas rex Libyæ, contra Palladias fœminas infœliciter pugnat.

Oſyris gigantes, qui tyrannidem exercere cœperant, opprimit. Italia decem annis potitur.

Apis, à quo Serapis, floret in Aegypto, poſtquam fratrem Aegialeũ Achaiæ præfeciſſet. *Euſeb. in Chron.* Sed de eo paulò poſt rectius.

Menam omnium primum regẽ Aegyptiorum facit, qui populos colere deos, ſacraque his facere, menſas & lectos ſternere docuerit. Hinc poſt longa tempora regnaſſe Gnefactum Vbichoridis ſapientis patrem, &c. Diodorus Siculus, *lib.* 2.

Ogigius apud Atticos.

Selchin rex tertius Sicyoniç, an. 20.

Aethiopia bellis Aegyptiorum atteritur.

Nineas ſiue Ninus, Nini & Semiramidis filius, propter ignauiam vituperatur. *Athenæus lib.* 2.

Semiramidem matrem ſui concubitum appetentem, interimit.

Arius poſt eius obitũ, Bactrianos & omnes Caſpios ſubegit.

Iubelda tertius rex Hiſpaniæ.

Ingeuon apud Tuyſcones, de quo Tacitus *de moribus Germ.*

d Hic reijcitur cõmentum Rabbinorum, qui præter diſerta Exodi verba, quibus ſubſcripſit Paulus *Act.* 13. ſcribunt ſuos tantũ manſiſſe in Aegypto 210. an. Vide Rab. Leui Ben Gerſon in 15. Geneſeos. Quo loco diſertè Scriptura, *Generatione* (inquit) *quarta*

Exod. 12. *Gal.* 3. *Act.* 13.

d Iacobæi manſerunt in Aegypto annis 430.

Regibus Aſſyriorũ	Anni mũdi	
Ario 4. Aratio 5. an. 40.	2239.	*quarta reuertentur huc*, id eſt, ætate, & ſæculo quarto. Nam דור hoc ſignificat. Sicque quos 400. annos paulò ante dixerat, mox ſeculum quartum appellat. Accedit, quod tam paucis non videntur, niſi miraculo peculiari potuiſſe propagari, ſexcẽta armatorum hominum millia, abſq; pueris & mulieribus innumerabilibus:
Baleo 6. an. 30. Armatrite. 7. an. 38.		quæ tamen leguntur exijſſe de Aegypto. Cùm iſta in primis editionibus annotabam, carebam quidẽ Latino aut Græco ſuffragatore. at poſtea reperi Auguſt. Eugub. in cap. 12.
Beloco priſco 8. an. 35. & per ordinem Baleo 9. an. 52.		Exo. in ea verſari ſententia, vbi & Græcorum adiectionem, καὶ ἐν γῇ χανάαν, cancellat. Qui tamen hodie temporũ rationem è Biblijs ſubducere ſe aiunt, iſtorum ferè traditionem ſequuntur, vt non mirum ſit, illorum ſupputationem eſſe controuerſiarum plenam, nec conciliare cap. 7. Actorum, & multa alia loca cũ veteri Teſtamento, & Act. 13.
Altada 10. an. 32.		
Manucho 11. an. 30 Mancbaleo 12. an. 30.		Iſtis autem impoſuit quod Paulus ad Galatas 3. videtur ſcribere 430. annis poſt promiſſionem factam Abrahæ de ſuſcipiendo ſemine, qui
Phero 13. an. 20.		eſt Chriſtus, datam eſſe legem Moſis. Atqui Paulus nos ſuis verbis tantùm remittit ad ſcripturam Exodi, aitque ſe non de quolibet Teſtamento ſiue pacto cum Abrahã percuſſo, ſed de illo demum loqui, quod ſcribitur eſſe *lex facta poſt* 430 *annos.*
Mamolo ſiue Mameio. 14. an. 30.	2669	Non vtique à promiſſione (nam repugnat locus Exod. 12. ad quem alludit) ſed à deſcenſu Iſraelitarum in

 Aegy-

Aegyptum. illic enim *Poſt*, non retulit ad promiſſionem, ſed ad legē factam eo tempore, quod Moſes deſignauerat. q. d. Paulus, Lex, quæ poſt 430. annos facta legitur (*Exo.* 12.) teſtamentum Dei, prius Abrahæ factum, irritum non poteſt facere. Alioqui, vt hoc addam, falſum eſſet oraculum, *Gen* 15. quod ſine figuris prædixit, ſemen Abrahæ 400. totis annis ſeruiturum, in Aegypto ſcilicet (nam in terra Chanaan non ſubiectum fuit ſeruituti) ac deinde eripiendum.

Sed nec conturbare debet vulgata Rabbinorum ratio, quam affert R. Selomo Exod 6. quòd inter Leui & Moſem Scriptura tantum duas numeret generationes, Caat, qui vixit annis 133. *Exo.* 6. & Amram, qui an. 137. *Ibid. & 1. Par.* 6. Et Caat fuerit ex deſcendentibus in Aegyptum. *Gen.* 47. Primò, quia Amram pater Moſis diutius vixit, quàm illi interpretentur. ad illud enim *Exod* 6. *Accepit Amram vxorem, quæ ei peperit Aaron & Moſem & Mariam. Fueruntque anni vitæ Amram* 137 ſubaudiri poteſt, Quando eos videlicet genuit, vel poſt mortem patris Caath. Nam Amram in numero ſeptem viuaciſſimorum ab ipſiſmet Rabbinis ponitur.

Secundò, Scriptura fortaſſe aliquot intermedios, nempe obſcuriores, more ſuo tranſilijt, & nihilominus *Gignendi* verbo vſa eſt, quòd nepotes ſint filiorum loco. Vt *Mat.* 1. *Ioſias genuit Iechoniam*, qui tamen eius mini-

1 Paral. 6.

Sphareto 15. an. 20

Aſcatade. 16. an. 18

Amyntha 17. an. 45.

Iuda, Phares, Ezrone, Aram, Aminadab, Iudæ principibus & Chriſti maioribus.

Filij Zaræ Zāri, Ethun, Heman, Calcol, Dara prophetantibus.

Anni mūdi. minimè erat filius, ſed nepos. *Ezræ 5. Zacharias filius Iddo*, qui eius pariter erat nepos, non filius.

2239. Sic fortaſſe iſto tertio ſæculo, Moſes eſt Patriarcha ab Abrahamo decimus, vt primo ab Adamo Noe: & ſecundo à Noe Abrahamus eſt quoque decimus. In eo fui prolixior, quòd B. Hieronymus ſe neſcire profeſſus ſit, quo pacto his tribus Scripturis ſatis faciendum eſſet.

Aſſignatur Iudęis terra Ieſſen, quę videtur eſſe præfectura Tanitis & Heliopoleos, è Pſal. 77.

Deſcenderunt in Aegyptum anno nono principatus Ioſeph, qui ſecundus famis.

Sacerdotes Aegyptij de Prytaneo ſiue horreo Regis alebātur. *Gen.* 47.

Leui, Caath, & eorum propinquis ſpeciem quandam futuri Sacerdotij exhibentibus vſq; ad Aaronem è benedictione & teſtamento Iacob. Gen. 49.

Exitus eorum meminit etiā Strabo. *lib.* 16. *Geog.* Meminit & Iuſtinus hiſtor. ſed admixtis fabulis. Item & plurimi externi, quos contra Appionem Ioſephus producit.

Anno à morte Iacob 163. Pſeudoprophetæ de filijs Ephraim & Galaad, ſeducunt populum ab auita religione. *R. Abraham in Cabbala hiſtor.* Ex eorum ſecta fortaſſe fuerunt Iannes & Mamres, qui Moſi reſtiterūt. 2. *Tim.* 3. *ex Hebræorum Trad.*

In tam diuturna peregrinatione, & exilio, tria conſtantiſſimè Iudæi retinuerunt; linguam Hebraicam, ſuæ gentis habitum & nomina. *Elias præfa. in Methurgemam è Talmud.*

Quantum ad religionem auitam, eam illi ex Aegyptiorum contubernio dedidicerunt. Sola ſtirps Leui

2669 eam

eam ſtudioſè tenuit. *In Maiemonim cap.1. lectio de Idololatria.*

Filij Zaræ in Aegypto, ſicut filij Coræ in deſerto, vaticinationis munere functi ſunt. Inter eos celeberrimus Ethan Zaraites, vt cui ſapientię nomine conferatur Salomon, 3. *Reg.* 4. Quique inter 11. Pſalmographos numeretur, *in Baba Bathra cap.*1. *&* *Pſal.* 89.

Heman Zaræ alter filius, nobilis archimuſicus, cui filij Coræ Pſalmum 88. dicarunt, vt ei modos faceret.

Iacobæi inſanas illas Pyramidũ & vanitatis Aegyptiacę ſubſtructiones, quæ in ſeptem mundi miraculis collocantur, cogente Pharaone fabricant, annis multis poſt obitum Ioſephi.

Nomen Pharaonis non conſtat inter omnes, qui ſcripſerunt de Pyramidibus, iuſtiſſimo caſu obliteratis tantæ vanitatis auctoribus. *Plin. lib.* 36. *cap.* 6.

Sic paulò ante Labyrinthus primus à Tithoe vel Peteſuco rege in Aegypto extructus.

Non eſt probabile, Iſraelitas conſumpſiſſe annos 400. in operis Aegyptiacis: quod tamen ſcribit Ioſephus lib. 2. Antiq. cap. 5. Nam & illud ipſe labefactat ſeq. cap. 6. Dũ ab Abraham ad exitũ de Aegypto annos duntaxat 430. percẽſet. Rectius igitur Hebræi initium calamitatis huius ducunt à Marię Moſis natiuitate, in annos 87. Ex quo & nomen obtinuiſſe aiunt. Nam Maria amarorem

Anni mūdi. rorem ſonat, quòd ea nata Aegyptij amaris operibus Iſraelis ſeruitutem exacerbarint. *R. Selom. in 2. Cant.*

2239. Calamitatis auctorem noſtri nominant Amenophim.

Maria concepta cœpit perſecutio, ſeptem annis ante Moſen natum. Eius octogeſimo ſeptimo, qui erat Moſis octogeſimus, finijt. *Seder Olam cap. 3.*

Filij Ephraim Iſraelitas ante tempus conati ſunt introducere in terram ſanctam, quam ſemini Abraham ſciebant eſſe promiſſam. Sed fruſtrà, quia Deus decreuerat alio modo eos ex Aegypto educere. *Trad. Hebr. in Pſal. 77.*

Ipſo anno egreſſionis, menſe ſecundo, data eſt Lex Iſraelitis: menſe autem tertio, in monte Sina Decalogus. Anno ſecundo iterum data eſt Lex die expiationum. *Seder minor.*

Iob his Patriarcharum temporibus vixit an. 249. fuit ex poſteris Nahor. *D. Hierony & R Selomó.* Moſes huius hiſtoriam ex Arabico cōuertit, *Hebræi.* Gener Iacob ex Dina vxore. *Philo & Chald. Paraphraſ.* Septuaginta interpretes malunt eſſe ex poſteris ipſius Abrahæ, quartum ab Eſau. *In coronide Iob.*

Natus dicitur, quando Iacob cum tota ſua familia deſcendit in Aegyptum. Duodecim menſes verſatus in illis crucibus, quas liber ipſius commemorat. (Origenes tamē plures numerat.) *Seder Olam*, ſeptem an-
2669 nos. *Suidas.* Duxit Dinam filiam Iacob

cob in vxorem. *Chald. Paraphraſ. & Philo.*

Amram Moſis pater, è ſeptem illis viris extitit, qui feruntur à mundi principio ad vſque finem vniuerſam humanam vitam metiri. Adamum enim vidit Mathuſale: hunc Sem, qui peruenit vſque ad Iacob, quem Amram ipſe conſpexit. Amram autem vſque ad Ahiam Silonitem vixit, à quo viſus Elias, qui ad orbis extremum ſaluus permanet. *Rabbini in 2. cap. Numero.*

Iacobæi in Aegypto paſtores, populus paſtorum, Hicſi, regnum paſtorum appellati à veteribus hiſtoricis, vt Beroſo, Manethone, &c. *Ioſeph. lib. 1. contra Appio.* Hinc illud vetus, Paſtores in Aegypto regnum tenent an. 103.

Qui eos expulit Pharao mari obrutus Tethmoſis nominabatur. *Ibid. Ioſeph. è Manethone Aegyptio.* vel Amaſis. *Euſeb. Iuſtin. Martyr ex Appione & Polemone*, vel Cenchris duodecimus Pharao. *Turon. lib. 1. hiſt.* Quem & Bachorim vocatum dicunt, de quo mira *Tacitus Annal. lib. 21.*

Mare rubrum, quod nequaquam fluxui & refluxui obnoxium eſt, vt impiè Vadianus in Melam retulit, ceſſit miraculo Iſraelitis. Aegyptios autem ſubmerſit, eorum armis & corporibus in littus, in quo verſabantur Iſraelitæ, eiectis & expoſitis, ne amplius inermes & inopes eſſent. *Ioſeph. lib. 2. Antiq. cap. vlt. R. Selomo in Ionam.*

Hebræi

Ann. mũd. 2239

26

Anni mūdi.

2239.

Hebræi negant ſuos maiores tranaſſe mare rubrum totum, ſiue à littore Aegyptio in littus Arabicum, ſed, quod grandius eſt miraculum, ad idem littus ducto intra mare longo circuitu & quaſi ſemicirculo, vnde ingreſſi fuerant, reuertiſſe. Id probant, quia hęrebant in deſerto Ethan ante tranſitum. Deinde poſt tranſitum in eodem ſe offendunt, vbi per tres dies vagati, caſtra ponunt in Mara. *Exod.* 13. *Numer.* 33. Deinde mare rubrum diuidit Aegyptum ab Arabia, nō à terra ſancta. Imò verò non fuit neceſſe, vt ingrederentur mare, niſi vt ſubmergeretur Pharao, &c. *R. Hiſkuni & R. Dauid Eſ.* 63.

Ioſephus & Noſtri aliter de littore in littus.

Acceſſit aliud miraculum, vt non vnus cunctis tribubus ingreſſus in mare patuerit, ſed diuiſus ſit in duodecim partes, ſiue ſemicirculos. *Hebræi in Pſal.* 136. Moſes enim percuſſit mare, & ipſum diuiſit in duodecim vias. *Epiph. Hereſ.* 64.

Externa & incerta ſeruitutis Aegyptiacæ tempore.

Baleus Aſſyriorum rex, Xerxes. i. victor & triumphator appellatur, quod duplo plures gentes ſub ſuo iure habuerit, quam Aratius, vſque ad Indos. *Beroſ.*

Belochus priſcus q. Belachus. i. belli amator an. 35. idololatriam auget.

Baleus iunior regnum quoq; intra Indiam propagauit. Quare Indi
2669
ſua

ſua Babylonijs obtulerunt, ſeque in eorum poteſtatem commiſerunt.

Mamucus ſiue Mamitus Syris, & Aegyptijs cœpit eſſe formidini.

Spharetus Syros & Phœnices ſubegit.

Diluuium Ogygis Thebarũ Bœotiarum regis, qui Eleuſinam condidit mille quadraginta annis ante vrbem cond. *Oro. lib.* 1. *cap.* 7.

Ab eo vſque ad primam Olympiadem omnia ſunt apud exteros fabuloſa. Ex quo Varroni totum illud ſæculum dicitur Mythicũ. *Cenſor. de die Natali c.* 17.

Idololatria latè ſpargitur in Europam, impoſitis nominibus ad aliquod numen tutelare ſignificandũ.

Telchines Rhodum condiderũt, quæ prius Ophiuſa vocabatur. *Euſ. Chron.*

Memphis, nunc Alcair, eiuſque miracula barbara ab Epapho Pharaone condita. *Euſ. Clemens ſtrom. lib.* 1. *ex Ariſtippo in primo Arcadicorum.*

Dynaſtia 18. quæ dicta eſt Politanorum, durauit an. 348. in qua primus regnauit Amaſis an. 25. *Euſ.* Hinc per ordinem Chebron, an. 13. Amenophis 21. Mephres an. 12. Miſpharmutoſis an. 26. Thuthemoſis an. 9. Amenophis 2. annis 31. qui & Memnon *Tacito lib.* 3. iuxta aliquos auctor ſeruitutis Hebræorum. Orus Magnus an. 38. Acengeres 12. Achorias 9. Cenchres 16. Acheres 8. Cherres 15. Armeus, qui & Danaus an. 5. Rameſſes cog. Aegyptus, qui fratrem Danaum eiecit, & Mizraim Aegyptum

Anni mũdi. ptum nominauit. *Tacit.lib.*2. an. 68. de quibus in Ioſue.

2239. In Creta primus rex creatus dicitur Cres indigena filius Demogorgonis. Ab hoc Creta appellata eſt & Curetes, à quibus Iupiter abſconditus, poſt aliquot ſæcula. *Nangiacus.*

Milinus Cretenſis in toto mari regnauit. *Beroſ.*

Themoſis rex totius Aegypti potẽtiſſimus paſtores Hicſos Aegypto expulit. *Manetho apud Ioſeph. contra Appio.* Videtur eſſe Platonis in Phædro Thammus, quem & Hammonem Deum vocant, ad quem Thebis profectus Theut (. i. Mercurius vel potius Ioſeph) artes à ſe inuentas, Arithmeticam, Geometriam, Aſtronomiam docet.

Iuxta alios Amaſis, qui pene vltimus eorum fuiſſe dicitur, qui priſcis ſæculis Aegyptum tenuere, amicus Polycratis Samiorum regis. *Sa. lib.*3.

Buſiris in Phœnicia, Typhon Aegyptius Oſyridis frater. Phoroneus 2. Argiuorum rex an. 60. illius meminit Plato initio Timæi. Contra quem & Parraſios bellant Taſtaphis & Carſatis. *Euſeb. Oroſ. lib.* 1 *cap.*7.

Bacchoris ſapiens in Aegypto, de quo ſupra ex Tacito.

Brigus 4. rex Hiſpaniæ, hinc per ordinem Tagus cog. Orma an. 30. Betus an. 31. Deabus, qui & Gereon, fodinarum auri inuentor. Lemnini tres Gereonis filij, Hiſpalus, Hiſpanus, Sicanus, Siceleus, Luſus, Siculus.

2669

In Libya priſcus Hiarbas, à quo Numidæ ſe Hiarbas vocant, & per ſucceſſionem Anteus.

Herminon apud Thuyſcones, de cuius inſtitutis Corn. Tacit. *de morib. Germ.* Deinde per ordinem Margus. *Ibid.* Gambriuius, Vandalus. *Ibid.* Teutonus, Alemanus *Ibid.*

Longo apud Celtas & per ordinē Bardus Iunior, Celtes, qui montes Pyreneos nominauit ob maximam Syluarum in his creſcentium exuſtionem, de quo Diod *lib.* 6. Galathes, à quo Samothei Galli dicti, Narbon. lugdus, Belgius, Allobrox.

Magedon filius Oſyridis apud Emathios regnum inſtituit.

Leſtrigones gigantes in Italia.

Apud Sicyonios regnant per ordinem Apis ab Egialeo quartus, an. 25. Thelaſſion 52. Aegidius 34. Thurimachus, 47. Leucippus 53. Meſſapius, 47. Heratus 46. Plemneus an. 48. Orthopolis 63. Marathius 30. Marathus 20. Erythręus 55.

a Hac ætate apud Gentes, vates & prophetę erant Balaam & pater eius. Iob, Eliphaz Themanites. Baldad Suites, Sophar Naamathites, Elihu, & Berachael Buzites. *Seder Olam c.* 21.

E noſtris Græci, vt Nyſſenus lib. de Trinit. Baſilius quadam epiſtola ad Euſtathium medicum, ex hoc catalogo excludunt Balaam. Nam vatem fuiſſe Satanæ, non Dei, exiſtimant. Quare Deum & Dominum, quem

QVARTA AETAS.

Quæ incipit anno mundi 2670.

Moſes de tribu Leui, populi ex Aegypto educti Remp. in de-

ſerto adminiſtrauit annis 40.

Anni mũdi quem cõſuluiſſe dicitur, Num 22.23. 24. Diabolum interpretantur; qui homonymως ſic appelletur.

2709 Poſt datam legem ſpiritus propheticus deſijt afflare gentes. *Ibid.* Non hoc ei conceſſerim. Nam etiam Sibyllæ deinceps Chriſtum & alia diuina prænunciabunt.

Aarone Pontifice, & per ordinem Eleazaro.

Tres filij Choræ, Aſir, Elcana, Abiaſaph. *Exod.* 6. vaticinantur in deſerto, & pſalmos multos condunt de Chriſto, qui, libro præſertim ſecundo Pſalterij, continentur. Eo argumento Patres exilio mœrentes conſolabantur. *Hebr. Trad.* Sunt ex 11. Pſalmorum auctoribus. *Ibid* Similiter & Moſes, cui Hebræi vndecim Pſalmos primos libri 3. tribuunt, à 90. ſcilicet ad 101. *Midras Tehillim.*

Amyntha 17. deinde Belocho 2. Reg. 18. an. 25. Aſſyriorum rege.

Moſes poſtquam prophetæ munus ſuſcepit, vxoris notitia abſtinuit, vt purius tam ſanctæ functioni vacaret. *Epiph. hæreſ.* 78. Quod totidem verbis poſtea reperi in Hebraicis traditionibus. *Maiemonim lib.* 1. *cap.* 7 *pag.* 11.

Naaſſone & Salmone Principibus Iuda, & Chriſti maioribus.

Duodecim menſes apud Pharaonem legationis munere fungitur, & 10. plagis eum affligit.

Legem præter natiuum ſenſum & hiſtoricum, myſtico nobilem cœlitus tulit ad montem Sinai. Ea omnia gratiæ arcana graphicè expreſſit. Nam Manna, mare rubrum, Potus è petra, Tabernaculum, ſacra vaſa, religioſæ veſtes, Pontificia ornamenta, candelabrum, Leuitica ſacrificia, & ritus omnes ſacramentales etiam ſunt, & typici.

Filijs tribus Coræ, & Eldad & Medad in deſerto vaticinantibus.

2709

Quin & Serpens æreus palo ſuſpenſus & in tabernaculo fixus ad ſpectantium ſalutem. *Num.*21. Dominum de cruce pendentem ſalutis omnis auctorem & cauſam repręſentabat. *Ioã.*3. Naturæ arcana in his etiam contemplantur Ioſephus, Philo, & Rabbini.

Patres in Aegypto immolarunt agnos ſuos Paſchales die Iouis. Die ſequenti, egrediuntur, qui primus erat celebritatis Paſchæ. *Seder cap.*5. In noui teſtamenti per Chriſtum liberatione, eadem fuit temporis ratio.

Quinquageſimo poſt exitum die initum eſt primum Legis fœdus inter Deum & populum in monte Dei Oreb ſiue Sinai, confirmatumque aſperſione ſanguinis. *Exod.* 24. Alterum in altera Moab. *Deut.* 29. comprehendens benedictiones & maledictiones. *Deut.* 28. *Kimhi* 11. *in Ierem.*

Feſto Pentecoſtes.i. die quinquageſimo ab exitu, Tabernaculum iuſſum eſt conſtrui. Inde abierunt ad concupiſcentiæ ſepulchra. Tantum enim in monte Sinai hæſerunt 12. menſes ſiue annum. Iuxta illum & vicinas ſtationes biennium primum conſumpſerunt, Legem ferè integram conſequuti. Deinde per 42. ſtationes valdè myſticas in promiſſionis terram peruenerunt.

In earum vna, nempe Cades-Barnē, in Sin Idumæorum deſerto, an. 19. permanſerunt. In cęteris nũc progredientes, nunc regredientes, nunc palantes, prout occaſio & neceſſitas poſce-

Anni mūdi

poſcebat, in illa vaſta Saracenorum ſolitudine, alios 19. annos contriuerunt. Sicque tandem quadrageſimo
2669 anno ripam Iordanis orientalem attigerunt. *Seder Olam cap.8.*

Primo ergo biennio populo Iſrael ſedente iuxta montem Sinai & vicina loca, Moſes conſtruxit Tabernaculum, inſtituit leges ad religionem & Rempub. pertinentes 449. & amplius, totis illis quadraginta diebus, quibus fuit in monte, quæ tandem alijs deinceps additis vſque ad 613. præcepta excreuerunt, affirmantia quidem 248. quot hominum oſſa à Medicis numerantur: Negantia verò 365. quanta eſt ſumma dierum anni. Caſtrorum metandorum rationem ordinauit, nempe, vt in medio caſtrorum tenderetur Tabernaculum Domini, ternæ tribus ſingula eius latera cingerent, platea ad mercatum in medio cōponeretur, &c. Quæ omnia parum diſtinctè à cæteris explicata, ſic plana faciemus.

Iacobæi in deſerto manſerūt 40. an. & per 42. manſiones ſiue ſtationes peruenerunt ad vlteriorem ripam Iordanis. *Num.*33.

Annus primus cœpit 15. die menſis Niſan, qui Martius, feſto Paſchatis. Sic autem tranſactus eſt: Septimo die ad mare rubrū peruenerunt. Vſque ad 15. ſequentis .i. Aprilis, vſi ſunt conſperſione, quam de Aegypto exportauerant, per menſem ſcilicet integrum. Deinceps Manna
2709 & ſemel cothurnicibus. *Exod.*16.

Vigeſimo ſecũdo die Aprilis, primam Sabbati celebritatem agitarũt. *Ibid.*

Menſe tertio Sunan. i. Maio, peruenerunt in ſolitudinem Sinai, vbi biduo loti, ſanctificati & parati poſt tertium diem: deſcendente in montem Domino, & ſuæ præſentiæ maieſtate teſtante fumo, fulgure, flamma, tonitru, nube, cæterisque tremendis, Decalogũ acceperunt. *Hiero. ad Fabiolam.*

Ita ſexto die menſis illius, die ſcilicet Pentecoſtes, qui erat quinquageſimus ab exitu, in Sinai, hoc eſt, duodecima ſtatione, traditus eſt Decalogus. Sed & Lex multo vberius, quàm antea, nempe ad 449. amplius præcepta, per 40. cõtinuos illos dies, quibus Moſes in monte ieiunus ſubſedit, vſq; ad 17. menſis quarti Tammuz. i. Iunij, quo quidem die cùm peccaſſet populus, deſcendit & fregit tabulas. *R. Abraham in Cabbala hiſt.*

Decimo octauo Iunij placauit Dominum.

Vigeſimo nono Ab, ſiue Iulij, aſcendit iterum, & menſem Auguſtum illic in ieiunio tranſigens, vſque ad decimum Septembris, ſecundas tabulas eſt conſequutus.

Deinceps per quatuor menſes integros, Tabernaculum, quæque ad illud pertinebant, abſoluit.

Hinc 23. die menſis Adar, ſiue Februarij, cœperunt dies conſecrationum, primoq; die Niſan, ſiue Martij, expleti ſunt. *Exod.* 40.

Atque

Anni mūdi.

Atque ita totus liber Exodi ad primum annum pertinet.

2670 Secundus autem ad hūc modum ſe habuit.

Menſe Martio erectum eſt Tabernaculum. Aaron filijque eius purificati, fungi ſuis miniſterijs incipiunt. Iuge ſacrificium peragunt. Principes ſua ſacrificia offerunt. Populus ſuas primitias, decimas, vota, oblationes omnium generum, Leuitico deſcriptorum, quę & deinceps continuant, cum Moſaicis reliquis ritibus. Paſcha denique in deſerto primum cęlebrant.

Aprili numerantur per capita Iſraelitæ. *Num.* 1. Paſcha immundorum ſecundum agitant. *Num* 9. Die autem vigeſimo eleuata nube è tabernaculo caſtra mouent de Sinai ad ſepulchra concupiſcentiæ. *Num.* 10. Atque ita 12. menſes, diebus duntaxat decem exemptis, morati ſunt ad radices Sinai.

Maio, Maria ob lepram à cæterorum conſortio eijcitur.

Exploratores in terram Chanaan mittuntur.

Iunium exploratores conſumunt in ſuo negotio, Vindemijs in terra Chanaan incredibilis magnitudinis vuam exhibentibus.

Iulij nono poſt exploratorum reditum, decretum eſt cœleſti oraculo, Iſraelitas non ingreſſuros terram propter incredulitatem. Sicque errare incipiunt in deſerto ſequentibus 38.annis. Tum accidit ſeditio Coræ & ſociorum.

2709

Sequentibus annis vſque ad decimum nonum hęrent in Cadeș-Barné, *Deut.* 1. & 2.

Decimo nono anno contra Dei oraculum pugnam contra Amalachitas capeſſunt infœlicem. Vnde & in pœnam, alijs nouendecim annis circa illum locum deſidēt. Sic ab exitu fluxerunt 38.

Triceſimo nono anno veniunt in deſertum Sin. Ibi moritur Maria, puteus deficit, ex quo noua querimonia & ſeditio, donec reflueret.

Quadrageſimo & vltimo mittuntur nuntij ad regem Edom. Poſt tres menſes in monte Hor Aaron moritur. Nubes deſinit. Aliquandiu rex Chananeus retro Iſraelitas vertit per 7. manſiones. *Deut.* 10. Qui denique reſumptis animis ſedes collocāt prope Arnon, vincunt Seon & Og reges.

Huius vltimi anni menſe vndecimo .i. Ianuario, primo die, Moſes ad populum habuit Deuteronomiū, ſummatim ingreſſuris terram explanans, quæ ſuperioribus 40. annis ipſis acciderant per 36. dies, à primo videlicet Ianuarij vſque ad ſextum Adar ſiue Februarij.

Sexto Februarij, Moſi mors ſua reuelata eſt.

Septimo obijt, die ſcilicet Sabbati, tempore pomeridiano, etſi Hebræi eum tranſlatum viuum magis exiſtiment, ſepultuſque eſt ab Angelis, ita vt nullus cognoſceret eius ſepulchrum, an. ætatis 120.

Ioſuam miniſtrū ſuum, ſuæ curæ ſuc-

Anni mūdi. ræ ſucceſſorem reliquit. Ita intra pri
mum biennium ab exitu geſta ſunt
2670 omnia, quæ à capite 12. Exodi, vſque ad extremū, in toto Leuitico & primis quatuordecim capp. Numerorum præſcripta ſunt. Cæteris 37. annis, manentib. in deſerto, vt in Rep. benè conſtituta, vel vt in caſtris, cōtigerunt ſeditio Coræ & ſociorum, ac aliæ hiſtoriæ & leges, capp. 15. 16. 17. 18. & 19. Numerorum conceptæ.

Reliqua vſque ad finem Deuteronomij, anno vltimo & quadrageſimo. Hæc ſic libuit digerere, quoniam Moſaicæ hiſtoriæ ordo non ſatis alioqui in eius libris ſeruatus, paucis eſt cognitus. Quod etiam in Ioſua mox obſeruabimus.

Paulò ante mortem membranis volumina Pentateuchi tredecim exarauit à primo ad vltimum vſq; legis elementum. De quibus vnū cuilibet duodecim tribuum ſeruandū dedit. Decimum tertium Leuitis cō ceſſit. *Initio Miſna*. Iſtud incluſum fuit tabernaculo, deinde templo Salomonico, quo ſæpius vt ab Achaz, Manaſſe, profanato, reb. ſanctis diſſipatis, non eſt mirum, ſi temporib. Ioſię regis illud legis exemplar repertum ab Helchia ſacerdote inter templi ruinas, in magna propter ſcribā Moſem & antiquitatem fuerit veneratione. 4. *Reg.*

Naaſſon & Amminadab pater duces Iuda, primi in mare ſequuntur Moſem..

Salmon Naaſſonis filius, dux in-
2709 troitus in terram cum Ioſue.

Quid de Moſe exteri.

Citatur ex Eupolemo & Artepano Græcis hiſt. Moſem literas dediſſe Aegyptijs, eundemque fuiſſe Mercurium illum, qui propter literarum inuentionem, à Græcis tantopere celebratur. *Euſeb. libr. 9. de præparat. cap. 4*

Strabo lib. 16. Geog. fuiſſe Hierophantem Aegyptium, & cùm moleſtè ferret eorũ inſtituta, illinc demigraſſe. Nam docebat (inquit) quo pacto Aegyptij non rectè ſaperent, qui ferarum & pecorum imagines Deo tribuerent, itemq; Lybes & Græci, qui deos hominum formis figurarent.

Apud Iudæos Moyſes ab Iano, quem illi Deum inuocant, acceptas leges ſe dare præ ſe ferebat. *Diod. Siculus.*

Hunc vſque adeò admiratus, imitatusque eſt Plato, vt Numericus Pythagoricus dixerit, Nihil aliud eſſe Platonem, quam Moſem Atticum. Et in libro de Bono Iudaico, eius dogmata, ſectatum eſſe Pythagoram. Et in Epinomide, Scientiarum cauſam fuiſſe quendam barbarum. Et poſt, à Syris & Aegyptijs cuncta manaſſe. Syriæ autem pars eſt Iudæa.

Ea de cauſſa fortaſſe Clearchus Peripateticus ſcripſit Ariſtotelẽ fuiſſe Iudæum, & Demetrius Phalereus etiam ipſe Peripateticus Alexandrinam bibliothecã non ſatis inſtructam putauit quoad Hebræorum lege, ſapientiæ & philoſophiæ fonte atq; principio careret.

Moſes

Anni mũdi

267

27

Anni mũdi.

2670 Moſes quem præter paternæ ſcientiæ hæreditatem formæ pulchritudo commendabat, *Iuſt. hiſt. lib.* 6. præficitur à Pharaone bello aduerſus Aethiopas, quos vicit, ſoloque æquatis multis vrbibus, tandem ad Meroę muros compulit. Quam & poſt obſidionem Tarbi Aethiopum regis filia in vxorē accepta obtinuit. *Ioſep lib.* 2. *Antiq cap.* 5.

Moſis æmuli & maleuoli longè alia ſparſerunt, Satana familiam ſanctam Patriarcharum infamia & odio conante apud impios aſpergere, ne expetita eius communione benedictionum & promiſſionum diuinarum participes efficerentur.

Hinc Manetho, Trogus, Iuſtinus, Tacitus & plerique alij comminiſcũtur Judæos ſcabie confectos duce Moſe pulſos ab Aegyptijs reſponſo monitis, ne peſtis ad plures ſerperet. Ipſos verò ne metu contagionis inuiſi iterum apud vicinos iprent, cauiſſe ne cum peregrinis communicarent. Atqui vt his calumnijs occurreret, Spiritus ſanctus contrà voluit vt præcipua cura apud Iudæos haberetur de omnis generis ſcabie & lepra, vtq; infecti a conſortio reliquorum magno ſtudio & ceremonia ſepararentur, ſicq; mortalium puriſſimi euaderent & oſtenderentur. *Leuit.* 14. *& alibi.*

Sic Moſis & Iudæorum Græci & Latini vel rariſſimè meminerũt, vel malignè ferè. Primum quoniam, vt Demetrius, Phalereus Theophra-

2709 ſti diſcipulus apud Philadelphum pro-

profeſſus eſt, Theopompus & cæteri, qui de ijs ſcribere inſtituerant, aduerſam corporis & animi valetudinem incurrerunt, nolente Spiritu ſancto profanos de ſacris ſcribere. 267

Secundò, quia Satanas illorum memoriam, quorum adoptio erat, & gloria, & teſtamentum, & cultus & promiſſa, & diuinum eloquium ſepelire ſtudebat.

Tertiò, quoniam, vt Ioſephus ait, non habebant regionem maritimã, nec negotiationibus multis, verſus has præſertim partes vtebantur, ſuæ terræ opibus, quæ erant maximæ, contenti, vt proinde eos Iuſtinus hiſt. habuiſſe legem narrauerit, ne cum peregrinis cõmunicarent. Nã Iudæi legis diuinæ dono & prærogatiua tumentes, reliquos pro canibus ducebant.

Quartò, quoniam Græcorum & Latinorum hiſtoriæ in idem ſæculum non cadunt. Siquidem à tempore Moſis ad bellum Troianum plus 300. an. effluxerunt. Deinde à Troiano vſque ad Cyrũ, ante quem nihil certo tenent Græci, cum in eo Iudæorum hiſtoria ferè deſinat, anni plus minus ſeptingenti. Ita mille annorum hiſtoria apud Iudæos floruit, & ordine perſcripta eſt, antequam Græca inciperet, ac vbi Iudaica deſinit, altera propriè auſpicatur.

Cæteras cauſas prudentis ſtudio & meditationi relinquo, quibus eadem opera iudicabit, cur etiam rerũ Chriſtianarum ſtupendum ſit ſilẽtium 27

Anni mũdi. tium apud ſcriptores Ethnicos, etiã ſi earum luce, magnitudine & ſucceſſu perſtringerentur.
2669

Moſes poëtis omnibus præluxit. Nam Iobi hiſtoriam ſpondaicis verſibus repręſentauit, & Cantica, ſeorſum illud Deut. 32. elegiaco carmine, vt verſus alternatim ſenis & quinis conſtent pedibus. *Euſeb. libr.* 11. *præpa.cap.*3.*Hiero.ex Ioſepho.* Ad quos modos tria extãt cantica apud Eſaiam, vineæ ſcilicet, vrbis Sion, & Ezechiæ *Iſidor.* Quod æmulati Græci veteres, Hexametris ſuas cantiones & odas conficiebant. Primus enim Alcman Lacedæmonius, Olympiade 27. introduxit τὸ μὴ ἑξαμέτροις μελῳδεῖν. *Suidas.* Non dubium, quia audierat Hebręos etiam, vt Dauidem, Salomonem, Ieremiã, ſuaues alios modos & menſuras excogitaſſe & vſurpaſſe, de quibus poëmatibus ſuo loco. Quare heroicum carmen oraculo Pythio non debemus, quamuis ante Troianum bellum probetur fuiſſe, vt Plinio viſum eſt, *lib.* 7. *cap.* 56. multo minus Homero, vt Horatio placuit. *in arte.*

Hoc nobile inuentum, Hebræis inuidet & detrahit Iulianus Apoſtata, apud Cyrillum libr. 7. contra eundem.

Aaron creatus eſt Pontifex ab illo ad Dinaſum, qui belli tempore per diſcordiam Pontifex ordinatus eſt, numero omnes 83. fuere. Sub tabernaculo 13. Sub templo Salomonico 18. Reliqui ſtante templo ſecun-
2709
do:

do:qui plurimi ſunt, quoniam non vt ante, mortuis, ſed viuis viui ſubrogabantur. *Egeſippus lib. 2. cap. 13.*

Externa Moſis ſæculo.

Vti Deus parturiebat hac tempeſtate Eccleſiam in Abrahæ familia, ita Satanas ſuam ſynagogam in gentibus. Nam circa hos dies monſtrata videntur à duabus columbis ex Aegypto prouolantibus, duo oracula, Hammonis in Libya, & Dodonei in Græcia, quę proinde vetuſtiſſima omnium eſſe ſcribit Herodot. libr. 2. Vnde & Hammonis vocabulum factum videtur ab Ham ſiue Cham Noe filio, & Dodanim nomen habetur *Geneſ.* 10. Idque vt duobus Hebraicorum oraculorum generibus reſponderent, quorum vnum Vrim & Thummim in Ephod erat mutũ, perinde ac Hammonium, alterum æquè ac Dodoneum vocale, è viua vel Dei, vel vatis voce.

Belochus 2. Aſſyriorum rex, artẽ ariolandi & diuinandi inuenit, aut potius illuſtrauit. Baal ſiue Beli ſacerdos. Huius filia Actoſſa, quę & Semiramis, cum eo regnat an. 7. *Euſe.*

Balaam Meſopotamius, profeſſione vates & ariol⁹, cuius vaticinia etiã de Chriſto (*Num.* 22. 23. 24.) deſcripta & ſeruata apud Orientales artis eius diſcipulos, vſque ad Chriſtum, ad quem Magi, eius adducti prædicto, venerunt adorandum. *Orig Hom.* 13. *in Numeros.*

Qui quamuis augur eſſet, proindeque dæmonum cultor, ei quidem reſpon-

Anni mũdi.

2670 reſpondet Deus, non quidem ab ipſo vocatus, ſed ab ipſo ignoratus. Ita ei apparuit non dæmon, quem conſulebat & inuocabat, ſed Deus quem neque conſulebat, neq; ſciebat. *Theo. q. 40. & ſeq. in Numer.*

Hac etiam Moſis ætate Aegyptij Cecropem primum Athenienſium regem vixiſſe autumant, & Athenas condidiſſe. Etſi Plato in Timæo Amaſim Regem eius vrbis conditorẽ faciat.

Inachum quoque primum Argorum in Theſſalia Regem Oceani & terræ filiũ, annis 400. circiter ante Troianum bellum. Quod regnum durat an. 544.

Cecrops leges de coniugijs edidit aduerſus barbariem Græcorum, eoſque legibus ad humanitatem perduxit, regnans in Attica anno 35. Moſis, annis 375. ante Troiæ expugnationem. *Euſeb. Nangiac.*

Ab eo vſq; ad primam Olympiadem numerantur reges 17. Principes verò, quos mors tantum finiebat. 12. ſub quibus apud Græcos multa mira narrantur. *Nangiacus.*

Nec multo poſt Io in Aegyptum de Agricultura multa docens, profecta eſt & Iſis dea nuncupata. *Euſe. in Chron.*

Apis filius Pharaonis filij Inachi regis Argiuorum (fama fortaſſe ſubmerſi Pharaonis) vt regnum occuparet, nauigauit in Aegyptum, vbi Deus putatur. *Nangiacus.*

Poſt Cecropem nati feruntur

2709 Dij Græcorum ante Troianum bellum

bellum 350. an. Nam Saturnus ipſe ex dijs antiquioribus, non niſi centum annis ante bellum Troianum in Italia regnauit.

Ideo autem deorum iſtorum ſæculum non ſatis definitè annotari poteſt, quia 300. his annis multi fuerunt Saturni, Ioues, Mercurij, Apollines, & quidem cũcti illuſtres. *Cic. in lib de natur. deor.* Interim nulli anteceſſerunt Moſem & Cecropem. *Ioſeph. in proœm Antiq.*

A dijs ad Romam conditam mille propè anni & ad Chriſtum mille ſeptingenti numerantur. (*inquit Arnobius lib. 2. cont. Gentes.*)

Narrationes fabuloſæ (quarũ meminit Herodot. lib. 1. 2. 3. 4. 5. 7. 9. & Diod. Sicul. de hiſtoria fabulo.) De Io filia Inachi Argiuorum regis à Phœnicibus rapta & abducta, Oſyrique regi collocata, ex qua Epaphũ ſiue Apim genuerit, De Europa regis Phœnicum filia in Cretam abducta, De Siſipho condente Corinthũ, De Minos Cretenſium legiſlatore, latè in Creta & inſulis Aegei maris regnante, circa hos Moſis & ſequentium iudicum dies incidiſſe exiſtimantur.

Nam Herodotus lib. 7. diſertè ſcribit Minoem viguiſſe τρίτῃ γενεῇ πρὸ τῶν τρωικῶν, tertio ſęculo ante res Troianas.

Item hiſtoriæ fabuloſæ de Pelope, Seſoſtri, Heraclidis, Adraſto rege Argiuorum, Perſeo, Aereo, Proteo rege Aegypti, Euryſteo, Argonautis,

Medea

Anni mūdi. Medea, Aedipo, Thera, &c. hæc Iudicum Hebraicorum tempora minimè excedunt, adeò vt alij ad ſummum Moſis haberi poſſint σύγχρονοι,
2670 alij Ioſuæ, alij alius è Iudicibus poſterioribus. Qui quoniam magis noti apud poſteros permanſerunt è nomine & incerto rumore, quàm vlla rerum geſtarū ſcripta hiſtoria, pertinent ad libros Diodori Siculi, quib. inſcriptionem tribuit, de Hiſtoria fabuloſa.

Tunc vt legis lucem, quam Deus proferebat, vehementius obſcuraret Satanas, Telmiſei excoluerunt diuinationem ex inſomnijs; Cares ex aſtris; Phryges & Iſaurij ex volatu auium, Cyprij ex euiſcerationibus victimarum, Perſæ, ex magia; vt eius inuentores dicantur: cùm intereaBabylonij Aſtrologiam: Aegyptij Geometriam: literarum diſciplinas Phœnices ſtudioſè tractarent: *Tacianus oratione contra Gentes.* Vnde Moſes legitur inſtructus omni Aegyptiorū ſapientia, &c.

Sic in Aſſyria Balaam gentium vates, cuius inſipientiam & auaritiam, aſina, humana voce vtens, coarguit: Quo ſimili prodigio bos Romæ loquutus perhibetur tempore bellorum Punicorum. Item poſt mortem Cæſaris, P. Dolabella faſces tenente. *Iulius Obſequens de Prodigijs.*

Huſan rex Idumæorum.

Hic locant Hermen Trimegiſtū philoſophum numinis inſtar apud
2709 Aegyptios cultum. Deinde Chat

F eius

eius filium . ſed quàm rectè, poſteà dicam in Ptolomæo ſecund.

Denique Orum regem Aegypti Oſyridis filium, quem Græci Apollinem nominent, Deorum in Aegypto poſtremum ex Herodo. lib. 2. Poſt quos primũ regnaſſe Menam ex eodem tradunt.

Diluuium Deucalionis in Theſſalia annis circiter 800. poſt generale Noë, 810. ante vrbem conditam, quando liber pater Indiam ſubigebat. *Oroſ lib. 1. cap. 9.* 230. poſt diluuiũ Ogygis Thebarum Beotiarũ regis.

Quo tempore Pelaſgi vetuſtiſſima Græciæ gens ab Aetolis & Locris pulſa, in Epirum & Italiam migrarunt. *Thucid ſtatim initio.*

Paulò poſt, Phaëtonte Moloſſorum primo rege conflagratio, exuſtioque terrarum, præſertim in Aethiopia & Italia, quæ in tribus locis arſit circa Iſtros, Cyroxos, Veſuuios, & multæ per terras peſtilentiæ. *Plato.* Quidam putāt eſſe Phut tertium filium Cham, quoniam vterque venit in Aethiopiam.

b Anni omnes, quibus Iſraëlitæ ſeruiiſſe exteris gentibus, captiuiq; fuiſſe memorantur in iudicum lib. ſubſequentium, & aliquando præcedentium Iudicum annis continentur, nec ſeorſum debent numerari. Itaque quando legitur ſub hoc vel illo Iudice terram quieuiſſe per annos aliquot, ſenſus eſt Iſraëlitas liberatos huius vel illius Iudicis miniſterio, deinceps quieuiſſe à prælijs. Hæc nõ modo conſtans eſt Hebræorum

Iud 3.

b Ioſue, de tribu Effraim an. 18.

Pontifice Eleazaro.

Anni mũdi 2727

rum traditio, item Euſebij, Auguſtini, Oroſij, Iſidori, Bedę, Faſciculi tẽporum: verum etiam Scripturæ ſententia, in qua 3. Reg. 6. omninò anni huius quartæ ætatis recẽſentur quadringenti octoginta.

Bellopare 19. rege Aſſyriorum an. 30.

Salmone principe Iuda & Chriſti prcpagatore.

Alioqui iuxta volumen Iudicum aliter intellectum multa interregna eſſent conſtituenda, & conſurgentibus annis minimum ſexcentis, expreſſa ſuperioris Scripturæ auctoritas eneruaretur. Hoc ergo ſequi debent, qui veram temporum rationẽ tenere cupiunt.

Nam tempora Iudicum à Moſe vſque ad Samuelem ſunt 395. anni, incluſo Moſe. Quibus ſi addas 40. Samuelis & Saul, 40. Dauidis, & tres primos Salomonis, exiſtent 480. qui nunc numerantur ab exitu ad templum. Nec error eſt in Actis Apoſtol. ca. 13. poſitis 450. pro 350. vt os impudens Funccij euomuit. Nam ille numerus 450. reſpicit ad Exod. 12. *Habitatio filiorum Iſraël in Aegypto* 430 *annorum*, non ad tempora Iudicum à Ioſue ad Samuelem.

Ioſue Chananæos partim interfecit, partim terra ſancta depulit. Horum reliquię traduntur migraſſe in Germaniam, Sclauoniã, & regiones vicinas. *in Seder Olam.* Vnde Germania Chananæorũ propago, ferarum potius, quàm hominũ domicilium Tacito viſa eſt, ſine vrbibus, ſine oppidis, ſine caſtris, ſine cohærentibus ædificijs. Quare & inter regiones Scythię habita. *Plin. libr. 4. cap. 12.* Et certè illa ætate totum Oc-

2727

cidentem fuiſſe vacuum, paulatim verò in eius regiones veniſſe Orientales populos, apparet è crebris in Europam populorũ infuſionibus, quarum meminere hiſtorici.

Etenim ante ter mille annos tota ferè Europa vacua erat, vt qui primi eam inhabitare cœperint, appellati ſint Aborigines, locis maritimis primum omnium habitatis, cultisque, vt Italia, Dalmatia, Gallia Narbonẽſi, quod illuc primus & facilior propter mare eſſet tranſitus.

Nec Iudæis res fuit cum imbellibus aut paucis. Nam Iabin rex Azor aduerſus eos congregarat 24. Reges ſecum habentes 300. armatorũ millia, & duo millia falcatorum curruũ. Et Adoni ſedec rex Hieruſalem quinque ſecum aſſumptis Regibus, copioſiſſimum contra eos duxit exercitum.

Ioſue 18. annis adminiſtrauit Rẽpublicam. Obijt anno ætatis 110. Ei ſuperfuerunt 17. annis reliquiæ ſeniorum Iſrael. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica.* Id poteſt colligi ex annis Caleb. *Ioſue* 14.

Quatuordecim annorum res geſtas liber Ioſuę complectitur. Septẽ enim in ſubigenda terra, ſeptem alijs in diuidenda occupatus fuit, quanto tempore Tabernaculum domini fuit in Galgal. Poſt quos ædificauit vrbem Tamnath-Sara. Item congregauit populum Domini in Silo, &c. *ſub finem libri Ioſ.* Quæ ſic facilè percipientur.

Octauo die Februarij, anno quadra-

Anni mūdi.

dragefimo ab exitu finiente, gubernacula Ioſue ſuſcipit ad Iordanis ripam.

2727 Populus aſcendit de Iordane decimo die menſis primi, id eſt, Martij *Ioſu.* 4.

Venit ad montem Garizim & Ebal, ſeque aſtringit benedictionibus & maledictionibus Legis.

Vndecimo parat Ioſue acutos cultros, ad futuram populi circumciſionem.

Decimo quarto feſtum Paſchæ agitauit, immolatis agnis. *Ioſ.* 5. Tūq; cœpit quadrageſimus primus annus ab exitu.

Decimo ſexto offerunt manipulum frugum.

Vigeſimo ſecundo mandata accipiunt de circumeunda Iericunte.

Tribus menſibus bella Iericuntis, Hai & Gabaonis conficiunt vſque ad tertium Iunij.

Septem annos cōſumunt in ſubigenda maiore illius regionis parte, vt colligitur è verbis Caleb. *Ioſ.* 14.

Septem alios in terra ſortito diuidunda, & ſingulis tribubus preter Leuiticā ſuis terræ portionibus aſſignandis, quæ vndecim fuêre. Nam duodecima pars Enachin, data eſt Calebo.

Decimo quinto ab ingreſſu anno, incipit cōſtitui legis integra obſeruatio, vt numerari decimæ, anni remiſſionum, Iubilei.

Eodē tempore vocat Ioſue Rubenitas, Gadditas & dimidiam tribum

2767 Manaſſe & dimittit in terrā Galaad

 trans

trans Iordanem, in cuius littore monimentum ſui ædificant altare miræ magnitudinis.

In Silo fixit tabernaculum in 369. annos vſq; ad extrema tempora Heli, ſtructura lapidea infernè extructa & cortinis ſupernè diſpoſitis, arca de Galgal (*Ioſ.* 14.) trãſlata. *Seder Ol. c.* 11.

Tempus adminiſtrationis eius annis octodecim rectè definitur, quoniam ſubductis aliorum temporibus & in vnam ſummam collectis, intelligimus, quid ſummæ 480. annorum, 3. Reg. 6. poſitæ deſit, & qui anni ad eam explendam ſint neceſſarij.

Quare anno poſt partam quietem quarto, obijt. Non vt Hebræi ferè putant decimo tertio, vt eius principatus annorum fuerit 27. aut 28. vel decimo iuxta Ioſephum, qui ei 25. tribuit.

R. Moſe tamen eum vixiſſe duntaxat poſt Moſem an. 14. concludit. *In more lib.* 2. *ca.* 37. Nempè quoniam quot poſt illos 14. in debellanda diuidundaq; terra conſumptos vixerit, non ſcribitur.

Funiculi menſorij quibus ipſe & Eleazarus Põtifex vſi ſunt ad diſtribuendam terram, non erant externi & materiati, qui reuera ducerentur è termino terræ ſanctæ in terminũ. (Nam hoc prodigij ſimile) ſed Geometricę ſiue Mathematicę lineæ mẽte & phantaſia conceptæ. Colebant ſcilicet Mathemata, à quibus ad ſe ea multis poſt ſæculis Græci tranſtulerunt.

Appel-

Anni mūdi.

2727 Appellatus eſt & Ieſus nō modo apud Apoſtolus & 70. interpretes, verū etiam in Hebraico cōtextu Nehem.8.verſ.17. Nimirum vel ex nomine, nedum rebus & geſtis præſignificabat Ieſum Chriſtum, cuius eſt propriè Moſi ſuccedere, ſaluare à gigantibus & cæteris hoſtib. introducere electos in terram promiſſam, hæreditatem inter regni filios partiri, bella domini gerere, ciuitates refugij conſtituere ad remiſſionem peccatorum, &c.

E chorographia Palæſtinæ à triginta vno viris conſcripta inter ſeptem reliquas tribus, quibus ager & poſſeſſio nondum erat aſſignata, reliquam Palæſtinam ſortito diſtribuit. Nam vſque ad id tempus, quinque duntaxat tribus, poſſeſſiones citra ſortes acceperant, alijs in caſtris remanentibus, tribus videlicet Ruben, Gad, dimidia Manaſſe trans Iordanem, Iuda & Ephraim, & altera dimidia Manaſſe citra. *Ioſue.*18.

Sed & Leuitis ſeparauit 48. ciuitates ad habitandum.

Tum in terra ſancta trecentæ octoginta vrbes, ſiue oppida florentiſſima extabant, cùm hac ætate eorum quatuor vix notari nō poſſint. *Brochardus in Mappa.*

Eius forma fermè quadrangula, cuius limites quatuor indicantur. *Gene.*10. Sidon, Gaza, Sodoma, Ieſſa, quæ poſteà Cæſarea Philippi. Nam hîc Peræa, ſiue regio trans Iordanem non comprehenditur, vt quæ

2767 etiam hodie magis ad Arabiam,

 quàm

quàm terram Chanaan ſiue Palæſtinam pertineat.

Littoris ſecundum mare Mediterraneum extenſio eſt per 160. millia paſſuum. Aequalis & longitudo recta linea à Iordanis fontib. ſeu Dan ad Beerſabee ſiue Berſammam, niſi quòd nauigantibus littorum anfractus aliquantò longioris ſunt viæ. Latitudo autem à Sorbonitide palude, quæ parum in Auſtrum à Gaza abeſt, per deſerta ad montem Seir & mare mortuum 103. millium eſt Italicorũ. Sic Septentrionalis latitudo à Sidone per libanũ ad Damaſcũ penè par priori, niſi quòd aliquanto anguſtior. *Hierony.*

Terra ſancta continet quadraginta parſaoth, id eſt, paraſangas ſiue leucas Perſicas, quarum decem ſunt iter vnius diei. *Elias è Talmudicis in Tisbi.* Quod ita interpretor, vt quia ferè quadrata eſt, adiuncta regione tranſiordanina, quodlibet latus centum ferè leucas Perſicas complectatur. Alioqui enim eſt latior triplo, quàm vbi longiſſima eſt. Nam ab Ioppe vſque ad Traconos montes, tantum numerantur ſexaginta millia paſſuum, id eſt, tria itinera, quod ſpatium Iordane concluditur. At à Libano ad fluuium Aegypti Rhinocoruram, ſiue à Dan ad Beerſabeem centum ſexaginta, quod terrarum diſcrimen vix nouem diebus abſoluitur.

Edoctus eſt Ioſue à Moſe legis iuriſque diuinæ intelligentiam. *Ioſeph. libr. 4. Antiquit. cap. 7.* Eam docet ſenio-

Anni mũdi.

ſeniores ſeptuaginta, qui per ordinem eam communicarunt cũ prophetis & prophetæ cum ſapientibus,
2709 i. Scribis & Phariſæis, à quibus Rabbini ſe ſuam ſapientiam accepiſſe gloriantur. *Pirke Aboth c.* I. hoc vocãt Cabbala, ſiue legem ore acceptam.

Eodem anno obijt Eleazar pontifex, quo Ioſue. *Seder Olam.*

Quidam inter Ioſuem & Othonielem collocant Iudam, ſed hoc nomen. I. *Iud,* Hebræi accipiunt non pro indiuiduo, ſed pro tota tribu, quam dicunt cum tribu Simeon Adoniſedec Hebronis regem cepiſſe & cætera geſſiſſe, quæ illic narrantur.

Prima Synodus in Sichem Eleazaro Põtifice, Ioſue iudice, de prohibenda ſocietate cũ gentibus, auferendis dijs alienis, ſepeliendis oſsibus Ioſeph. Ioſ.24.

Raab nupſit Ioſue. *R. Moſe præcept. neg.* 112. & Salmoni. *Mat.*1. qui fuit de ingredientibus terram, mortuusque eſt poſt Ioſué. *Seder Olam.* Cùm exploratores recepit, erat meretrix, vt noſtris placet: vt Hebræis, cauponaria: nam zoná vtramque ſignificat, Ioſue 2.

Profana ætate Ioſuæ.

Cadmus Thebis Bæotiæ à ſe conditis regnans, è cuius filia Semele Bacchus.

Cadmo expulſo ſucceſſit Amphion & Zetus.

Cadmus à קדם, quaſi Orientalis (ab Oriente enim in Occidentem venit) ante argonauticam Iaſonis expeditionem, è Phœnicia in Bœotiam nauigauit, & dedit Græcis ſedecim literas, id eſt, literarum picturam, lineamenta & nomina. Nam
2727 diſciplinas Græci poſt mille annos

 deguſta-

deguſtarunt. Græci agnoſcũt illa elementa ſui non eſſe inuenti apud Varronem lib.1. de Analogia. Cùm enim Crates Græcus philoſophus quæſtionem grammaticam in Gręcia agitaret, cur non diceretur. ἄλφα ἄλφατος, vt γράμμα γράμματος, reſponderunt alij Græci: Hæc non ſunt vocabula noſtra, ſed barbara, vt hac Græcorum confeſſione non has ipſorum literas eſſe perſpicuum euadat.

Phœnices primi, famæ ſi credimus, auſi
*Manſuram rudibus vocem ſignare figuris. Lucan lib.*3.

Phœnices accepta literarum notitia ab Hebræis, ob viciniam, literarum ordinem & numerum Græcorum pueris dederunt, ob mutua vtriuſque gentis commercia. *Ex Eupolemo Græco ſcriptore in hiſto.*

Ab Hello Deucalionis filio Theſſalo, Græci omnes Hellines dicti. *Thucid.initio.* Sed fabuloſè. Nam ab Eliſa filio Iauan. *Gen.*10.

Galates Celtarum rex. Deinde Narbon, de quibus antea.

Buſiris in Aegypto regnum inuadit, & immanem tyrannum agit.

Heliopolis, quæ & Thebæ in Aegypto, Cyrenæ in Libya extruũtur.

Vt Cadmus characteres Græcos, ſic Phœnix frater eius Phœniceos condidit, æmulati vicinorum Hebræorũ literas & nomina. Vermiculũ inſtituit, vnde color puniceus cõficitur. Bythinam vrbem condidit.

Pelaſgi

Anni mūdi.

Pelaſgi à Cadmeis pulſi ad Pindum, &c.

Aegyptus Aegyptum, Danaus
2709 frater Mycenarum rex Argos tenuiſſe memoratur, expulſo Steleno. Puteos fodere Græci ab Aegyptijs diſcunt.

Thyrrhenus filius Atyis Lydorū regis, migrat in Italiā, & pulſis Vmbris illic conſidet. *Herod.lib.*1.

Danaus primus in Græciam ex Aegypto nauem aduexit. Ante, ratibus nauigabatur, inuentis in mari rubro à rege Erythra. *Plinius lib.* 7. *cap.*56.

c Othoniel de tribu Iuda Eleazaro, & Phinee Pontificib.an.40.

c Quidam abſurdum putāt à morte Ioſuæ vſque ad mortem Othonie
2727 lis tertij Iudicis, annos duntaxat 40. numerari, ac ſtatim poſt eius mortem alterius præfecturam incipere,
2767 cùm Scriptura dicat Ioſue vltimo. Iud. 2. & 3. ſeruiuiſſe Iſraelem Domino cunctis diebus Ioſue ac ſeniorum, qui longo vixerunt tempore poſt Ioſue, & nouerant omnia opera Domini, donec ſurrexit noua generatio ſeruiens Baalim, traditumq́; in manus diripientium, quouſque ſuſcitatus eſt Othoniel, qui eos liberaret. Sed illi non intellexerunt, pro *longo tempore*, legi Hebraicè, *multis diebus*, id eſt, 17. annis, vt omnes Hebræi intelligunt, quibus ſcilicet ſeniores ipſi Ioſuæ ſuperfuerant. Nā ſub 20. annum Othonielis, aut etiam poſt, his paulò ante mortuis, cœperunt præuaricari, & ſic venire in di-
2767 tionem Cuſan regis Meſopotamiæ per

Salmone Principe Iuda & Christi progenitore.

per annos 8. à qua per Othonielem iam Iudicis poteſtate fungentem, liberati ſunt. Et ſanè nullo modo eſt probabile poſt Ioſuam Othonielem vltra 40. annos vixiſſe, nedum imperaſſe, cùm extiterit vnus è grandioribus terram hoſtiliter ingredientibus & partientibus. Præterea eſt obſeruandum, primum illud & ſecundum caput Iudicum eſſe veluti prologum totius libri de præuaricante idētidem populo & reſipiſcente, cuius cauſa nunc ſeruituti ſubijceret, nunc Iudici faueret Deus ad eum liberandum. Non igitur pertinet ad proximum Iudicem duntaxat, verumetiam ad reliquos: atque ita excludit interregna, quæ alioqui prima fronte multa videri poſſent.

Iudices hi vſque ad Samuelem dicti ſunt, quòd penes eos auctoritas eſſet dicendi ius, & adminiſtrandi Rempublicam, iuxta Legem à Moſe poſitam. Diademate aut ſceptro, vt Reges non vtebantur: hæreditarij non erant, ſed partim auctoritate prudentum hominum creabantur, partim à Deo excitabantur vocatione peculiari. *Iud.* 2. Eorum poteſtas non erat regia ſiue arbitraria, ſed politica: nempe populū regebant iuxta ipſius leges & inſtituta, vt qui Dux appellatur apud Venetos. Vnde Ioſephus paſſim hunc principatum vocat Ariſtocratiam, opponitque Monarchiæ, quæ humana temeritate, & præſumptione, non legis à Deo & ſapientibus poſitæ præſcripto res ſolet moderari.

Tribu-

Lampride Aſſyr. rege.

276

Anni mūdi. Tribules Dan locorum anguſtia preſſi ab Amorrhæis, deliberant de quærendis nouis ſedibus. *Iud.1.* Id
2767 perficiunt in ipſo monte Libano ad fontes Iordanis, exciſis & ſublatis incolis vrbis Lais ſiue Leſem, in extrema ſorte tribus Aſer, poſt Sidonem, quam Dan nominant. Vi auferunt idolum Michæ, ad eas ſedes abducto Ionathan filio Gerſom Moſis filij, vt illic ipſe & poſteri ſacerdotio fungerentur vſq; ad diem captiuitatis ſuæ, manente apud eos idolo Michæ, quandiu domus Dei fuit in Silo. *Iud 18.* Captiuitatem appellat diem, quo capti ſunt Danitæ à Palæſtinis cum Arca, 1. *Reg.* 4. ad quod vſq; tempus videntur Danitæ ſe idololatria cōtaminaſſe, ſacra illis procurante Ionathan & filijs eius deinceps.

Octo anni, quibus primum Iſraelitæ ſunt oppreſſi, comprehenduntur ſub his 40. quibus poſtea dicitur terra quieuiſſe ſub Othoniele. *Iud.* 3.

Hiſtoria igitur idoli Michæ, atq; eius vi per Danitas ſublati, conſtupratio vxoris Leuitæ, & cædes vniuerſæ ferè tribus Beniamin, euenere diebus Othonielis, vt auctori Seder Olam placet: vt Ioſepho, paulò ante Othonielem, cùm populus opprimeretur ſeruitute Cuſan regis Syriæ, inter Ioſue ſcilicet & Othonielem per octo annos. Ita quinque vltima capita libri Iudicum, ſecundum caput proximè præcedere, aut mox ſequi debuerunt. Nam certè inter
2847 Samſonem & Heli nullum fuiſſe videtur

detur interuallum, etiam ſi R. Dauid in 4. Ezech. inter illos iſta contigiſſe putet. Et Suidas in Beniamin, itemque Samſon, ſub Samſone potius.

Cum his 80. annis Iudicis Aiod, anni octodecim tyrannidis Eglon in Iſraelitas confunduntur, vt deinceps anni omnis ſeruitutis cum annis Iudicum. *Euſeb. Hebræi.*

Phinees ea tempeſtate adhuc erat in viuis. *Iud.* 20. Itaque qui illa inter Samſonem & Heli contigiſſe volũt, ſentiunt Phineem annis amplius trecentis vixiſſe, vt Rabbi Moſe Aegyptius in ſuo Miſna.

In caſtris Beniaminitarũ ſeptingenti reperti ſunt ambidextri, & ita lapidẽ iaculantes, vt capillũ poſſent percutere, reliquis intactis. *Iud.* 20.

Externa.

Scytharum primus rex Targirus præfinitè annis mille vixit, ante Darij expeditionem in Scythiam. *Hero lib.* 4. Extitit igitur his Othonielis diebus.

Cuſath Reſaim Meſopotamiæ rex. *Iud.* 2.

Adonibezec rex Phereſeorum & Chananæorum, cum Reges 70. amputatis manuum & pedum extremitatibus, ſub menſa, more canum aluiſſet, tandem à Iudæis victus, ſimili ſorte perijt. *Iud.* 1.

Curetes & Corybantes Gnoſſam condunt, qui modulatam inter ſe & concinentem in armis ſaltationem docuerunt. *Euſeb. Plin. lib.* 7. *cap.* 56.

Aiod

d Aiod, Hebræis Ehud ambidexter de tribu Beniamin cum interregno, annis 80. — *Anni mũdi* 2767 — 2847

d Aiod Eglonem regem Moab, qui graui ſeruitute per annos 18. populum Dei premebat, & idola in Galgalis poſuerat, vbi ſolebat eſſe tabernaculum, ſica in femur defixa interemit, factusque eſt populi Iudex & Dux.

Eglonis octodecim anni, quibus oppreſſit populum, comprehenduntur ſub octoginta, quibus terra quieuiſſe dicitur ſub Aiod vel Ehud.

Põtificibus Phinee & Abiſne.

Samigar pugnans pro Iſraele, ſexcentos homines cædit ſtimulo boum, ſeu vomere, extremo anno huius iudicis. *R. Abraham in Cab.* Iudex tertius quibuſdam, ſed male.

Salmone & Booz primo principibus Iudà & Chriſti maioribus. 1. Par. 2. Ruth 4.

Tres extiterunt Booz, tribus Iudæ nobiliſſimi, quorum primus Salmonis fuit filius, alter nepos, tertius abnepos. *Lyra in 2. & 4. Ruth.* Qui tanquam vnus numerantur in Dauidis & Chriſti genealogia. *Ruth. 4. & Mat. 1.* Iuxta Hebræorum regulam, cuius meminit Kimhi initio Aggei, nepotes ſunt tanquam filij. Puto autem à Salmone ad ipſum Booz, ſiue à Raab ad Ruth (quod ſpatium fuit minimum trecentorum annorum) Principes Iuda, Chriſti, & Dauidis maiores, illis ſcripturæ locis de tam ſancto catalogo fuiſſe eiectos propter ignauiam. Vnde nihil memoria dignum leguntur toto Iudicum libro geſſiſſe.

Regibus Aſſyr. 21. Bellopare, Lampride 20. annis 32. Soſare 21. an. 20. Lãpare 21. an. 30.

Profana ætate Aiod.

Aetas deorum. *Ioſeph. in proœ. Antiq* poſterius tamen poſuerim, non longe ſcilicet ante bellũ Thebanum — 2847

&

& Troianum, quod ipſorũ deorum ſæculo, quo terras deſeruerant, geſtum hiſtorię prophanæ loquuntur, deorum liberis in eo occiſis. Deos enim Græci ex hominib⁹ natos crediderunt. *Herod lib.* 1. Hinc Cic. 1. Tuſculan. Si verò ſcrutari vetera, & ex eis, quæ ſcriptores Græciæ prodiderunt, eruere coner, ipſi illi maiorum Gentium dij, qui habētur, hinc à nobis profecti in cœlum reperientur. Quære quorum demonſtrentur ſepulchra in Græcia, reminiſcere, quoniam es initiatus, quæ tradantur myſterijs. Tum denique, quàm hoc latè patet, intelliges. Porrò deos iſtos maiores duobus his verſibus Ennius fuerat complexus.

Iuno, Veſta, Minerua, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iupiter, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

Saturnum & Bacchum addit *Euſeb. lib. 4. de Præp.*

Vetus idololatria, quam retinuerunt Perſæ, Chaldæi, & reliqui Orientales, magis erat poſita in cultu planetarum & ſyderum. i. vt loquũtur prophetæ, militiæ cœli, & idolorum, quæ non modo ſyderum, tanquam deorum immortalium ſimulachra & ſigna haberentur, verum etiam eorum diuinitatis & virtutis domicilia, ſedes & q. corpora. Quanquam etiam hominũ mortuorum, vt Beli, conſecrationem adhibuit, quorum nominibus appellari, ſalutari, reſponſa dare, oracula fundere, & varia oſtētare ſtudebāt dęmones.

Melam-

Anni mūdi.

2847 Melampus medicus, primus apud Græcos vinum aqua diluere præcipit, nempe ab vltimis temporibus mero Græci dediti. Hinc Græcari. Hoc Staphylo Sitheni f. tribuit *Plin. lib.6.cap.56.*

Diuinus etiam eſt habitus. *Nang.* fortaſſe quia feſtum Cereris ex Aegypto in Græciam tranſtulit. *Clemens orat.ad Gentes.* & Bacchi. *Herod. lib.1.*

Pelops regnat in Græcia, à quo Peloponneſus, Pandionis filius, à quo cœpere myſteria. *Nang.* Ab eo & Territanis Græca gente Piſæ conduntur in Hetruria. *Plin.*

Apud Pythium vates prima Phemonoe Hexametris verſibus futura ceciniſſe narratur. *Ibid.*

Fabulæ de Pelope, Tantalo Phrygum primo rege, filia eius Niobe, Ganymede, Hercule, Admeto, Latona, &c. *Ibid.*

Amphiaraus vates primus ignispicia exercuit.

Agathyrſus & Gelonus fratres Scythiam excolunt.

Belligius Gallorum rex. Deinde Lemannus, tum Arogylus, vt alij, Proclitus, qui quadrigam ſiue carram primus iunxit.

Xamolſis in Scythia Gotthorum legiſlator & deus.

Eliſa Sibylla Libyca ex Ioue & Lamia Neptuni filia. *Pauſ.*

Danaus per 50. filias totidem filios Aegypti fratres interficit, euadente ſolo Lynceo, qui poſt eum

2847 regnauit.

Craſſus Argiuorum rex, ſub quo ſacerdotio primus functus eſt Calipthias Pyrantis primi filius.

Apud eoſdem Hypermneſtra Danai filia ſacerdotio fungitur.

Europæ filiæ Phœnicis miſcetur Iupiter, & alijs ſtupris ſe polluit, ex qua deinde Aſterius Cretenſiũ rex, Minoem & Radamanthum & Sarpedonem procreat. *Euſ.*

e Viginti anni ſeruitutis ſub Iabin rege Chanaan. *Heb*

Siſara dux exercit⁹ Chananæorũ.

Iahel Hebrȩa clauo Siſarã ꝑtudit.

Debora filia Lapidoth, quem fuiſſe Barac credit *Nang.*

Iud 5.

e Debora de Ephraim, & Barac de Nephtalin, an. 40.

Profana ætate Deboræ & Barac.

Saturnus poſt Ianum, Iouem filium de Græcia fugiens in Italiam, regnat in ciuitate, quȩ de eius nomine Saturnia dicta eſt, haud procul al vrbe Roma. Rudem populũ domos ædificare, terras colere, vineas plantare, humanis moribus viuere, ȩreos nummos cudere docet. Horum merito deus habitus. Hinc filius Picus, ſub quo Circe venefica. Poſt quem Faunus, qui fuit pater Latini Aeneæ ſoceri. Vnde colliges, quam parum abfuerit ætas deorum à Troiano ſæculo.

Pontifice Abiſue.

Fooz 1. & 2. principe Iuda & Chriſti maioribus.

Ceres cœli filia ſegetũ vſum monſtrat Græcis, vnde alma Io vel Iſis annoſiſſima mulier, artem molendi pinſendique docet.

Regé 22. Aſſyr. Lãpare & Panya. an. 45.

Aruſpicinam Malotus quidam in Italia primum apud Hetruſcos introducit, quem Tagen Cic. & Lucanus nominant.

Mars

Anni mūdi.

Mars deus belli, Mercurius multarum rerum peritus, præſertim e-
2887 loquentiæ, Monauli inuentor. *Plin. lib.7.cap.56.* Olbius Celtarum rex.

Pan primus canit fiſtula, Ruſticorum deus. Athenienſes eum ignorarunt ante mandatum Philippidis. *Clemens Ora. ad Gentes.*

Eumolpus primus verſificator.

Mizota ſiue Cautus vſum ſalis conficiendi oſtendit.

Eius filius ſagittarum vſum reperit.

Sibylla, cui Sambethæ nomē fuit, hîc ſub Perſicæ vel Chaldeæ vocabulo innoteſcit.

Bellerophon primus equo vehi docet (Græcos ſcilicet) *Plin.lib.7.cap.56.* atque ita cum Pegaſo Chimeram ſuperat. Infœliciter pugnat cōtra Solymas. *Homer.*

Tyreſias vates longæuiſſimus.

Acteon à ſuis canibus diſcerpitur.

r Septem anni ſeruitutis Madian. *Iud.8.*

r Gedeon de tribu Menaſſe an. 40.

887 Gedeon, qui & Ieroboal, 70. filios relinquit ſuperſtites.

Profana ætate Gedeon.

Pontificibus Abiſue & Bocchi.

2927 Philemon primus apud Delphos ludos & chorum inſtituit.

Templū in Eleuſina ędificatum.

Tyrus conditur ante templū Solomonis ad mare Sytiacum an.240. *Ioſeph.* imò 253. *Nang.*

Booz 2. principe Iuda & è Chriſti maioribus.

Rege Aſſyriorū 23. Panya.

Fruſtra Bacchū Indiæ regē mercaturam in emendo & vendendo docuiſſe aiunt, quaſi antea ſola rerum permutatione homines vterentur.
2927 Nam in Abrahæ hiſtoria & pa-

triarcharũ ,eius & pecuniæ vſus eſt.

Areus Peloponneſi rex Eclipſiũ Solis Theoremata indagauit.

Phorbas Argiuorũ, qui Rhodum obtinuit. Hæmon primus regnat in Theſſalia.

Bacchus liber pater ex Semele natus, Indiam ſubiugat, & iuxta Indum fluuium Niſſam vrbem condit.

Theſſalũ quendam Cretæ filium in Theſſalia primum regnaſſe aiunt, Phoroneo Argiuorum rege ſecundo, qui primus Iudicia legesq; conſcripſit.

Item Deabum apud Celtiberos aurifodinas reperiſſe.

Minos rex Cretenſium leges & iura conſtituit, de quo antea ex Herodoto. Tantalus Phrygiæ.

Cocalus Sicaniæ. *Diod. lib.* 4.

Radamanthus Lyciorum.

Chorebus primus Athenis figulinam inuenit. *Plin.*

g Abimelech ſpurius, 40. fratres ſuos legitimos occidit. Non tenuit reuera principatum in vniuerſum Iſrael, ſed in Sichimitas, morte præreptus. *Iud.* 9 — g Abimelech eius filius ſpurius an. 3.

Profana ætate Abimelech.

Oeta regnum Colcidis inſtituit. Tagus Hiſpaniarum regnum obtinet. Meſſapus Sycioniorum, Macedo Aemathiæ, Linx Scytharum.

Triptolemus in Eleuſi ſerendi, metendique munere claret.

Sparta ſiue Lacedæmon, à Sparto Phoronei filio in Peloponneſo ædificata.

Eodem Bocchi Põtifice Booz 2. Principe Iuda et è Christi maioribus. Rege Aſſyriorũ 24 Soſarmo an. 19.

Sue-

	Anni mũdi	
	2930	Sueuum Thuyſconum regem octauum, circa hæc tempora Germanorum nugatores mendacijs cum Græcis certantes, bellicoſiſſimum, & populum in Germania de ſe nominantem ſtatuunt.
		Galatę populus Celticus victis Sarmatis, Aſiam minorem occupant.
		Aegyptij omnium primi, Scythis bellum inferunt.
		Nannes Gallorum rex.
		Profana ætate Tholæ.
ı Thola de tribu ſachar an.23.	2953	h Peleus rex Peloponneſi. Eſon eius frater, cuius filius Iaſon Argonautarum princeps, longa naue primus nauigauit. *Plin lib.7.cap.56.*
Pontifice eodem.		Salmoneus apud Elidem, fulmina & tonitrua edere conatur.
		Caſtor, Pollux, Telamon.
		Regnum Troianum à Dardano in agro Męotico inchoatur, qui myſteria matris deûm oſtendit. *Clem. orat. ad Gentes.*
Booz 2.& 3.Prin-ipibus Iuda & Chriſti maioribus.		Medea regis Colchorum filia.
		Apollo citharam medicinamq; reperit, & herbarum vires primus cognoſcit. *Ouid.1.Metamor.*
		Aeſculapius & ipſe medicinæ inuentor, Apollinis filius.
		Betus Hiſpaniæ rex, Eratus Sicyoniorum, Argus Argiuorum, Tuſcus Hetruriæ.
Rege Aſſyr. 24. Soſarmo, deinde Metro an. 27.	2953	Prometheus primus hominum ſimulachra de terra fingit, primusq; ignem è ſilice excutit. Aſtrologiam, quam in Caucaſo didicerat, Aſſyrios docet. Vſum annuali Græcis dat, in Arcadia claret. Primus bouē

occidit, vt Hyperbius Martis filius animal *Plin.lib.7 cap.56.*

Cinyras rex Cypriorum, Muſices ſtudioſus, Venerem meretricem in deos retulit. *Clem orat. ad Gentes.*

Adonidem ex filia ſua neſcius genuit.

In Cypro primum tegulæ & metalla æris inuenta.

Atlas Arcadius Aſtrologus rex Mauritaniæ, cœlum humeris geſtare ob montem ipſi cognominem inuſitatæ magnitudinis dictus. Item quia aſtrorum curſum comprehendit, & primus de Aſtrologia inter Græcos diſſeruit. vnde Aſtrologiam inueniſſe dicitur, quanquam (& rectius) alij id referant ad Aegyptios, alij ad Aſſyrios. *Plin. lib.7 cap.56.* Septem filias Nymphas nuncupatas genuit.

Geryon tricorpor, apud Hiſpanos.

Aeolus ventorum deus, poſt Leſtrigonas in Trinacria, Siciliæ regnũ obtinet. Ventorum rationem inuenit. *Plin. lib.7.cap.56.*

Erictonius rex quartus Athenienſium, argentum in Græcia inuenit. Deinde Pandion, & ſexto loco Erictheus, à quo ſequentes reges Athenienſinm Erictheidæ dicti ſunt, vſque ad Melanthum Andropompi filium.

Boreas Thrax, qui Erichthei filiã rapuit.

Perſeus Erichthei frater aduerſus Perſas dimicat. Hinc Perſei & Gorgonis fabula.

Argiuo-

Anni mũdi

2953 Argiuorum regnum ad Mycenas tranſtulit in annos 544. quod ſtabiliuit Euriſteus, qui proinde Mycenarum rex primus dicitur, cuius Atreus fuit auunculus.

Euriſteus per Aeacidas in Attica interfectus eſt. *Thucid.*

Vulcanus in Lemno fabrilem exercet.

Ixion perfidus rex Lapitharum in Theſſalia.

Lapitharum & Centaurorũ bellum in Theſſalia.

Hierophile Sibylla Delphica, quæ & Erythrea, Sicula, Samia, Rhodia & Claria, quæ ſe ἀρτίμιδα nominauit, & nunc ſororem, nunc filiam Apollinis.

Sibylla Libyca, adhuc erat in viuis.

Chiron Saturni filius Centaurus æquiſſimus Medicus & Muſicus, herbariam & medicamentariam reperit. *Plin. lib. 7. cap.* 56.

Cyzicus condita, & paulò poſt Miletus.

Minos mare obtinet, & Cycladum primus dominus, in earũ pleriſque colonias poſuit, Caribus eiectis, latrocinia è mari ſuſtulit. *Thucid. lib. 1. in præfat.* Claſſe primus depugnauit. *Plin. vbi ſup.* Athenienſes cum eo bellum gerunt. *Oroſ. lib. 1. c. 3.*

i Iair Galaadites de tribu Manaſſe. an. 22.

2975 i Poſt hunc multi, maximè Rabbini, ponunt interregnum annorum octodecim, propter Ammonitarum & Philiſtinorũ tyrannidem. *Iud.* 10. inſertam. Quod & ego in ſuperioribus duabus editionibus ſecut⁹ ſum.

At re poſtea diligẽtius perſpecta, deprehendi eos contineri annis Iaïr & Iephte, cũ Euſebio, Beda & ferè Latinis omnibus.

Quemadmodum deinceps viginti toti anni Samſonis cum alijs 20. è principatu Heli concurrunt cum 40. illis annis, quibus Iſrael traditus narratur in Philiſtinorum manum. *Iud.* 13.

Iaïr 20. ciuitates condidit. 30. filios habuit equitatu nobiliſſimos.

Ammonitæ & Philiſtæi ſeruitute Iſraelitas opprimunt annis 18.

Ozi põtifex de ſemine Aaron per lineam Eleazari, quo mortuo, trãſijt pontificatus ad ſtirpem Ithamar per annos 120. quo vſque Heli fuit Ithamareorum vltimus. Alijs, Heli primus de filijs Ithamar Sacerdotium à filijs Eleazar ad ſe tranſtulit, factus forſitan Iudex.

Iſraelis memorabilis pœnitentia. *Iud.* 10.

Profana ſæculo Iair.

Theſeus aduerſus Thebanos dimicat rex 10. Athenienſium, cuius vitam deſcribit Plutarch. Ex omni Attica regione populos Athenas cogit, libertate propoſita. Nummum ſtatuit, bouemque in eo incidit. Megarenſem agrum ad Atticam adiunxit. Fœdera inuenit: vt inducias bello Troiano Lycaon. *Plin. lib.* 7. *cap* 56.

Atreus Argis regnat. *Idem.*

Hercules agonem olympiacum apud Grecos inſtituit anno ante primam olympiadem 430. *Euſeb.*

Comi-

Ozi pontifice.

Mat. 1. *Booz* 3. *Principe Iuda & è Christi maioribus.*

Rege Aſſyriorũ 25. Metreo, deinde Tantane an. 32.

Anni mūdi. Comitante Græciæ nobilitate cū Antiope & Oriſtia Amazonum reginis bellum gerit, & ad arum littus
2975 cum nouem longis nauibus appellens, incautas opprimit. *Nang.*

Amazones Scythicę iuxta Tanaim fluuium per centum annos ſæua bella confecerunt, tam in Aſia quàm Europa, vſq; ad bellum Troianum, in quo Penteſilea à Pyrrho occiditur. Earum regnum durauit vſq; ad Alexādrum Macedonum. *Iuſt. Hiſt. lib.*2.

Antiopa, Orithia, Hippolita, Amazonum reginæ.

Nicoſtrata poëtria. vel vt alij, Carmenta Latinum Alphabetum in Italia comminiſcitur.

Argon primus Heraclidarum, rex Lydorum fuit. ex eius poſteritate regnarunt 22. vſq; ad Candaulis mortem. *Herod. lib.* 1.

Horum 4. poſtremi tantum extant in Euſebij Chronico, cæteris intermedijs ignoratis. Ante Heraclidas regnauerat Lydus cum ſua poſteritate, & ante hunc Meon. *Herod. Ibid.*

Cacus rex Hiſpaniæ, primus apud eam ferrum & arma tractat.

Phydamon Delphius, primus apud Pythiam chorum ſtatuit.

Pyrrhus Dædali cognatus, luſoriam pilam primus docuit. *Plin. libr.* 7. *cap.* 56.

Dædalus fabricam materiarum, & in ea ſerram, Aſciam, Perpendiculum, Terebram, Glutinum, Ichthiocollam, Normam, malum & antem-
2975

iam inuenit. Vela autem Icharus e-
us fil. *Ibid.*

k Iephte 2. anno ſui principatus cō-
fecit bellum Palæſtinum & Ammo-
niticum.

Infamis quidem natalibus, *Iud.* 11.
at fide & pietate nobilis ſanctisque
veteris teſtamenti aſcriptus. *Hebr.* 11.

Seditio contra eum orta eſt, in qua
42. millia Ephraitarum ceciderunt.
Iud. 12.

Hic ſe inaniter torquent Rabbini
de annis trecentis, quos Iephte Iud.
11. ab occupatis Seonis & Og regnis,
ad ſuum dominatum vſque, inter-
ceſſiſſe regi Ammonitarum reſpon-
det, quando ad ſummum 270. dun-
taxat colligantur. Nam debuerant
perſpicere in eiuſmodi colloquijs &
reſponſis, numeros integros vſurpa-
ri ſæpè pro fractis, & contrà, item
certos pro incertis, prout loquenti
eſt commodius, & promptius. Rectè
ergo arguit iniuſtam & iniquam po-
ſtulationem Regis. Quia primum
ea repetat, quæ nihil ad ipſum atti-
neant. Deinde ſero veniat, nempè
poſt 300. annos, qui iam propè præ-
terierant, à Moſe, ex quo terræ illæ
inter Arnonem & Iabor fluuios vſ-
que ad Iordanem occupatæ tene-
bantur.

Iephte iuxta noſtros ad aram filiā
ſacrificauit. *Sic & veteres Hebræi, &
Ioſeh. lib. 5. Antiq. cap* 9. Perpetuæ dū-
taxat virginitati conſecrauit, iuxta
recentiores Rabbinos. *Conſule R. Da
uid in Rad.* חנך. Ab aliquo Hebræo
accepi

Iu. 12.

k Iephte è tribu
Manaſſe an. 6.

Eodem Pontifice.

*Booz 3. principe
Iuda, & è Chriſti
maioribus.*

*Rege Aſſyriorum
26. Tantane.*

Anni mũdi

2981. accepi iſtos hanc loci Iud. 11. interpretationem excogitaſſe, nè inde typus filij Dei à Patre ſacrificati duceretur.

Profana ſæculo Iephte.

His temporibus ſupererat Erythrea Sibÿlla annoſiſſima. Graijs enim Ilium profecturis vaticinata dicitur, & perituram Troiam, & Homerum mendacia ſcripturum.

Huic ſucceſſit Theſſalica cognomento μάντω neptis Tyreſiæ vatis Thebana.

Oriſtia Amazonum regina, fortis egregia bella geſſit. Huic ſucceſſit Peteſilea, cuius in bello Troiana inter fortiſſimos duces magna virtutis documenta fuère. *Nangiac.*

1. Abeſan de tribu Iuda Beethleemita an. 7.

2981. 1 Hiſtoria Ruth contigit huius temporib. vt Hebræi tradunt. Quum etiam hunc Abeſan aiunt eſſe Booz, cui nupſit Ruth. Ioſepho tamen Ruth vixit temporibus Heli. Auctori autem *Seder*, ſæculo Aiod, dum Iſraelitæ ſubderentur Egloni regi Moab, vbi etiam additur Elimelech fuiſſe Salmonis illius fratrem, qui fuit de ingredientibus terram, ductore Ioſue.

Booz 3. principe Iuda & Chriſti parente.

Eodem Pontifice.

Tartane, deinde 27. Tanteo an. 40.

2988. Triginta filias collocauit matrimonio, ſimiliter & triginta filios antequam moreretur.

Profana ſæculo Abeſan.

Bellum Amazonũ contra Thebas.

Narbon & Lutetia extructa, paulò ante bellum Troianum. Atqui quæ nunc dicitur Lutetia, aut nulla erat temporibus Cæſaris, aut valde exi-

2988. gua. Sic puſilla tempore Dionyſij

Aiio

Ariopagitæ ex *Syngelo Græco*. Et Narbona eſt Romanorũ colonia. *Infra*

Hortos colere docet Alcinous rex Phæacum.

Poëtæ hîc incipiunt, Linus Thebeus Herculis in literis & Muſica, Thamyræ & Orphei magiſter. Nam his vno ſæculo ſucceſſerunt Homerus, & Heſiodus.

Pluto inferorum deus, cum fratre Neptuno maris deo.

Dionyſius Argiuus hiſtoricus apud Clem. *Strom. lib.* 1.

Hercules innoteſcere incipit. Anteũ lucta in Mauritania vincit, &cę. 30. annis, antequam in deos referretur, regnauit Argis *Apollod chronographus apud Clem. Strom. lib.* 1. Vixit an. 52. igni periit, primus ex maximis piratis. *Manetho.*

Telephus Gotthis in Mæſia imperat.

m Hic prætermittitur ab Euſebio contra veritatem Hebraicam. Cur etiam auctor Seder Olam, & hunc, & ſequentem Abdon tranſilierit, ariolari non poſſum.

Sub hoc terra quietem habuit, eo quod populus non declinaret à domino.

Profana ſæculo Abialonis.

Bellum Lapitharum cum Centauris ſiue Theſſalis. *Oroſ. lib* 1. *cap* 13.

Argonautarũ expeditio in Colchicam. *Herod. lib.* 4.

Orpheus Trax Lini auditor, in Aegypto ſacerdotes conuenit, vbi didicit myſteria de vno Deo πρωτογόνῳ, deque eius verbo. *Iuſt. in parænetico*

Iudi. 12.

m Ahialon Zebulonites an. 10.

Pontifice Zaraia, alias Eli.

Obed principe Iuda, & Chriſti propagatore.

Rege Aſſyriorum eodem Tanteo.

	Anni mũdi.	
	2998	*tico.* Vetuſtiſſimus ferè poëtarũ Græcanicorum, & ipſorum deorũ ęqualis. Siquidem traditur inter Argonautas cum Tyndaridis & Hercule nauigaſſe. Primus Græcorum excogitauit deorum myſteria. Vnde in Europa ſuperſtitio. *Lactant.*
		Orpheus ſacrorũ Græciæ auctor, apud Demoſthenem primus homines poſt Thracium, Thebanum, & Methymneum ad ſimulachra colenda excitauit. *Clem. Orat. ad Gentes.*
		Eodem ſæculo Amphion (ad quẽ citharæ & Lydiorum modolorum & muſicæ inuentum refert Plinius *lib. 7. ca. 56.*) Zethus & Silenus muſici floruerunt.
		Faunus apud Aborigines, à quo in Italiam ex Arcadia veniens Euander excipitur, & agro monteq; palatino donatur. *Halicar. lib. 1.*
		Cumæa Sibylla mater Euandri, cuius carmina apud Aenam ciuitatem Iulianus Apoſtata ignibus tradidit. *Amm. Marcell.*
		Carthago cõdita à ciuibus Tyrijs. Et certè Cartha, ſiue Cirtha, vox eſt Syriaca, vrbem ſonans. Alij qui nõ fauent Virgilij mẽdacijs, multò poſt conditam docent. Nempe 143. annis poſt Troianum bellum.
n Abdon de Ephraim an. 8.	2998. 3006.	n Hunc 40. filios & 30. nepotes ſepelijſſe, antequam moreretur ferũt.
Pontifice Zaraia.		*Profana ſæculo Abdonis.*
Obed principe Iuda, & è Chriſti maioribus.		Caſſandra ſiue Taraxandra Sibylla, quæ & σάρξις, Phrygia & Tiburtia.
		Has ſecuta eſt Colophonia cognomento

mento λάμπεσα, neptis Calchantis vatis, qui comes fuit expeditionis Græcorum contra Troiam.

Muſeus Orphei iuxta quoſdam, filius, iuxta alios æmulus, & Linus circa Troiana tempora viguerunt. *Theo. lib. 2 Græca. affect.*

Seſoſtris Aegyptium regnũ multis vicinis gẽtibus deuictis latè propagat. Ei ſucceſſit Pheron, deinde Proteus. ad quam venit Paris cum Helena, deinde Menelaus.

Diluuium Pharonicum, in quo inſula Pharos Aegypti aquis tecta eſt. *Diod lib. 2.*

o Nazareus, qui ex voto obligauit ſe ſanctimoniæ, ſeparatus à communi hominum vita in potu, cibo & cultu. Huic inſtituto alij in certum tempus, alij in perpetuum ſe aſtringebant.

Miror Maſium doctiſſimum Ioſue interpretem, maluiſſe expungere Samſonem de numero Iudicum, & eius 20. annos, quibus iudicaſſe Iſraelem memoratur, aſcribere dimidiato pontificatui Heli, quàm in cæterorum Chronographorum ſententia, aut potius diſertis ſcripturæ verbis permanere, Iud. 16. fortaſſe voluit partim redundantem Iudæorũ traditionem de 28. annis Ioſue, partim corruptam Græcorum æditionem tueri pertinacius.

Samſonis diebus Iſraelitæ in manu Philiſtim 20. totis annis: itaque terra ſub eius magiſtratu non dicitur quieuiſſe, vt ſub Othoniele & Aiod: reliqui viginti anni ſeruitutis (Nam

Tanteo rege Aſſyr. 27. 30

Iu 16 o Samſon de tribu Dan an. 20. 300 302

Pontifice Zaraia.

Obed principe Iuda, & è Chriſti maioribus.

Reg. Aſſyriorum Tanteo & 28. Tymeo annis 30.

302

Anni mūdi. (Nam Iud.13.populus traditus eſt in manus eorum annis quadraginta)
3026. pertinent ad alterius, vt Heli principatum, vt quadringentorū octoginta ſumma conſtitui poſſit. 3.*Reg* 6.

Profana tempore Samſonis.

Tempora Heroica incurrunt in hoc ſæculum Samſonis, Heli & Samuelis, ante quæ apud Græcos nihil certi extat, cùm tamen hæc in hiſtoria Hebraica admodum recētia ſint. Sed nec poſt vſque ad Cyri ſæculū, vt dicam ſuo loco.

Bellum Thebanum.

Tyrus condita vel potius reſtaurata anno 1. ante captam Troiam à Phœnicibus, cùm ante multos annos Sidonem primam ſuam in hac terra vrbem condidiſſent. *Iuſt. Hiſt.*

Bellum Thebanum, vbi victoria Cadmea.

Tertia Græcorum in Aſiam expeditio contra Troianos. Nam prima fuit in Phœniciam, qua Europa regis eius filia Sarpedonis & Minois mater, altera Argonautarū, qua Medea Colcidis regis filia rapitur; ob quas Aſiani deinceps contra Europæos iuſtas belloſum cauſas prætexuerunt. *Herod. lib.* 1.

Bellum Troianum, de quo innumerabiles Homeri & reliquorum fabulæ. Nam Diod. Siculus initio lib. 14. captam Troiam narrat ante confectum bellum Peloponneſiacum, & captas à Lyſandro Athenas, an. 779. quos reperias à Samſone, vel certè Abdon, ad Darium Longima-
3026. nū, & annis 408 ante primā Olympiadem,

piadem, id eſt, an. 432. ante vrbē conditam. *Dionyſ. Halic. lib.* 1. ante hoc nihil planè certum apud profanos. Vnde hîc narrationis ſuę exordium ſtatuit Diodorus, quamuis ſuam Bibliothecam à prima mundi origine putarit repetendam.

Illo bello multa feruntur inuenta. Equum, qui poſtea Aries appellatus eſt, in muralibus machinis Epeus inuenit ad Troiam, ordinem exercitus, & multa alia Palamedes, ſpecularem ſignificationem Sinon, inducias Lycaon, Pēteſilea ſecurim, Aeneas tubam. Bigas primum iunxit Phrygū natio. Quadrigas Erichthonius. *Plin. lib.* 7. *cap.* 56.

Latinus Quintus à Saturno in Italia rex.

Genus vnde Latinum, poſt quem Aeneas Lauinij regnauit an. 3. quū prius erraſſet in Macedoniam, Siliciam, Laurentē agrum, per annos 7. deinde Aſcanius an. 30. ante Albam conditam à Syluio. *Ex Virg.*

Demophon Athenienſium rex 12. regnabat, dum captum eſt Ilium. *Clemens ſtrom. libro primo, ex Dionyſ. Argiuo.*

Troiani Helleſpontum traijciunt, & in Thracia hyemem tranſigunt. Primo vere in Siciliam nauigant, vbi ſequentem hyemem permanent. Aeſtatis medio perueniunt Laurentum, acceptoq; agro Lauinium condunt, anno ab vrbe capta. 2. *Dionyſ. Halicarn lib.* 1.

Circe venefica, per incantationes & pocula, ſocios Vlyſſis mutauit partim

Anni mūdi.

partim in apros, partim in Leones, partim in ceruos.

3026. Thuoris vltimus Aegyptiorum Larthes, an. 7. ad quem Menelaus cũ Helena poſt captam Troiam diuertit, quem Polybũ Homerus vocat.

Hinc cœpit Dynaſtia Diapolitanorum, annorum 177.

Aliter Herodot. lib. 2. Nam hic Proteum ponit, ad quem ait Paridẽ & Menelaum diuertiſſe, cuius in regno præceſſores fuerint Phæron & eius pater Seſoſtris, à quo Aegyptijs agri diſtributi ſunt certo cenſu & tributo.

Canopum oppidum ad oſtia Nili conditum, à Spartanis in patriam redire conantibus.

Aeneas anno diſceſſus ſui à Troia 4. Socero ſuo Latino ſucceſſit in regnum, anno poſt tertio contra Rutulos & Thyrrenorum regem Mezētium pugnans cecidit. *Ibid Halic.*

Aſcanius regnat ann. 30. cætera ex Liuio & Romanorum hiſtoriographis.

o Heli de tribu Leui Iudex, idemque ſacerdos an. 40.

3026.

p Heli ſacerdos iudex factus, tranſ-

3066. tulit ſacerdotium de domo Eleazaris ad ſuam, cum eſſet de Ithamaris ſecundo geniti Aaronis ſtirpe.

Obed et Ieſſe principib. Iuda & Chriſti maioribus.

Regibus Aſſyr. 28. Timæo deinde 29. Dercillo an. 40.

Quo die mortuus eſt Heli, Deus repulit tabernaculum Silo, & fuit Arca ſeptem menſibus in agro Paleſtinorum. Deinde collocata eſt in Cariath-iearim. vbi non ſolum viginti annis manſit apud domum Aminadab, quouſq; efferretur magna pompa à Dauide, vt vitiosè colligunt Hebræi è 2. Reg. 6. verùm iam tum pre-

terierant anni 20. cùm Samuel iudicis munere fungens, ſanctam illam concionem habuit, quæ extat. 1. Regum 7.

Profana tempore Heli.

Aſcanius Latij. Pilades Oreſtem inſanum comitatur, fabula eſt Horcenam & Etlingiacum in Germania fuiſſe tum condita & inhabitata. Nam Germani vſq; ad tempora Cæſaris, ſine vrbibus, legibus, Deo.

Ciuitates Italiæ hoc tempore à Troianis ſub Antenore & Aenea conditas, quiſq; oppidanorum gloriatur.

Sicyoniorum reges planè deficiunt. Poſt hoc ſacerdotes Carni inſtituuntur.

Francum de genere Hectoris veniſſe in Pannoniam fabulantur, illicque regnum conſtituiſſe, quod progreſſu in Franconiam Germaniæ, poſtremò in Franciam Galliæ tranſierit. Errant autem, quoniam nec Galli, nec Gallorum reges, ſiue è Troianis, ſiue è Germanis deſcenderunt, ſed ſunt indigenę. Dicti autem Franci, labente Rom. imperio, vel quia pro libertate nomē illud ſumpſerunt, quod vernacula lingua liberum etiam hodie ſignificat, vel quia Francos ſeu Francones Germaniæ, perpetuò vicerunt. Nā Romani nūquam de Tranſrhenanis ſine Gallis triumpharunt, vt eorum opus videatur Germanos vincere, quemadmodum Scipionum Pœnos.

q Samuel & Saul iunguntur, quoniam iunctum eorum imperium & 40. an.

Act. 13

q Samuel de tribu Leui, & Saul de tribu Beniamin regnarunt an. 40.

Achitob & Achimelec, quem occidit Saul, pontificibus.

Ieſſe ſiue Iſai principe Iuda.

Rege Aſſyr. 29. Dercillo, mox Eupalo an. 38.

Anni mũdi 3106.

40. annorum numero ſimul comprehenſum diſertè reperitur, Act. 13. vt & agnoſcit R. Kimhi in Pſal. 99. ex Deras. Quandiu autem ſeparatim vterque imperauerit, non eſt mandatum ſacris literis. Deinde Saul vix ſuperfuit Samueli quatuor menſib. Nam paulò poſt interfectus deſcribitur. *Seder Olam in cap. 13.*

Abſurde Samueli Rabbini recentiores ſeparatim tantum attribuunt annos vndecim, & Sauli duos. Quia Samuel iuuenis admodũ ad Reip. gubernacula acceſſit, nec ab ijs niſi valde ſenex receſſit, vt primus Regũ teſtatur. Melius Ioſephus extremis verbis lib. 6. Antiq. Sauli aſcribit an. 40. & eiuſdem lib. cap. 14. Samueli ſoli poſt Heli an. duodeim, cum Saule an. octodecim. Significans, verbi gratia, Saulem regnaſſe poſt mortẽ Samuelis an. 10. Nec reclamant verba hæc capitis 13. 1. Reg. filius vnius anni erat Saul cùm regnare cœpiſſet, duobus autem annis regnauit ſuper Iſrael, & elegit ſibi Saul tria millia de Iſrael. Nã horum talis eſt ſenſus. Poſt annum à ſua electione, de qua cap. 10. regnare cœpit. Cùm autem regnaſſet duobus annis, elegit ſibi tria millia. Nempe duobus primis regni annis, ſat habuit vitare inuidiam, & ſe aduerſus malignas linguas, modeſtia & auctoritate Samuelis tueri. Poſtea dum ſe ſatis confirmaſſet, cœpit more regio ſeſe ſtipare ſatellitibus. Non quod alioqui duobus tantùm annis regnarit.

3106. Quod ſcribitur de Moſe, etiam de

Samuele dicitur. Fuit ille Leuita, fuit & hic. 1. *Paral.* 6. Ille regnauit ſuper Iſrael 40. annis. Similiter & hic, *vt citat R. Kimhi in Pſal.* 99.

In eo deſijt illa Reipub. forma, in qua non ſucceſſione aut creatione legebatur magiſtratus, ſed Dei voce & auctoritate, quæ certis argumentis innoteſcebat.

Hîc incipit tempus prophetarũ. *Petrus Act* 3. Tum prophetica profeſſio penè intermortua à Seniorum morte vigere cœpit, multis in idem collegium conueniẽtibus, huicque inſtituto vacantibus præſidente Samuele. 1 *Reg.* 19. Eſt autem ſciẽdum propheticam hanc vocationem non fuiſſe extraordinariam, quoniam conſtabat hominibus ſeſe ſponte huic profeſſioni deuouentibus, vt precibus, cõtemplationi, ſcripturarum interpretationi, prędicationi, ſtudio vacarent commodius, è quibus Deus, aliquos interdum ſuſcitabat, qui rerum prædicendarũ munere, apud Reges, populos, &c. fungerentur.

Aliquando etiam ad propheticum hoc donum euehebat alios ex alijs vitæ inſtitutis, ſed tum eorum vocatio & miſſio erat extraordinaria. Talis Amos, quem è pecudum paſtu ad prophetiæ decus ſuſtulit.

Ab orbe prophetæ quidem extiterunt, ſed rarius, & extra ordinem.

A Samuele crebriores, ordinarij & ſucceſſione perenni. Vnde eum Hebræi prophetarum, ſiue propheticorum collegiorum fundatorem & auctorem faciunt.

Extra

Anni mūdi 3066. Extra hos extiterunt 48. Prophetæ celebratiſſimi, partim viri, partim fœminæ, quorum proinde nomina extant in varijs Scripturæ locis. Ex ijs hîc prophetiſſas enumerabo. Nam deinceps virorum ordine nominandorum occurret locus & ſæculum. Prophetiſſæ ergo ſunt Sara, Maria Moſis ſoror, Debora, Olda, Hanna Samuelis mater, Abigail, Eſther. *Ita Heb. in Seder cap.* 20. *&* 21.

Samuel non fuit ſacerdos, ſed ſimplex Leuita, nēpe de poſteris Abiathar filij Choræ. 1. *Paral.* 6. Nam ſacerdotes, omnes ex Aarone deſcendere erat neceſſe, vt liber Numerorū docet. Reliqui Caathitæ, cum vniuerſis Gerſonitis & Meraritis, Leuitico duntaxat munere fungebantur. Sic enim in tribu Leuitica quatuor erant partes, Aaronitæ, Caathitæ, Gerſonithæ, Meraritæ.

Decimo anno principatus Samuelis Regem Iſraelitæ poſtularunt. *R. Nehurai.*

Samuel ſcribit librum Iudicum, Ruth, & maximam partem libri primi Regum, quem eius nomine alius ad regnum vſque Salomonis perduxit. Heb. *Baba Bathra, cap.* 1. nempe Nathan & Gad videns, *R. Moyſi Kimhi.*

Qui ſcribunt Apoſtolum Act. 13. à morte Moſis vſque ad Samuelem annos texere quadringentos quinquaginta, vt eneruent auctoritatem cap. 6. lib. 3. Regum ſupra à
3106. nobis allatam, & ab Euſebio, atque

adeò omnibus rectè ſentientibus receptam pro fundamēto ſtabili quartæ huius ætatis, rei ſunt falſitatis. Nā Apoſtolus perſpicuè loquitur de diuturnitate manſionis Iſrael in Aegypto, non de ſæculo Iudicum, vt ſupra oſtendi.

Sequentia Samuelis vſque ad calcem ſcripſit Dauid. Reliqua Regum edidit Hieremias. Nam ante hiſtoria ſparſa erat per ſingulorum Regū annales. *Rabanus lib. 2. de inſtit. cleric. cap. 54.*

Tertium & quartum Regum Hebræi malunt tribuere Ezræ, quē materiam ſcribendi ſumpſiſſe tradunt, vt credibile eſt, è libris verborū dierum regum Iudæ & Iſrael, qui paſſim citantur in libris Paralip. Potiora ſubiecit Spiritus ſanctus ſcripturarum auctor & numen.

Dauid metu Saulis duodecies ſedes mutat à cap. 21. lib. 1. Reg.

Saul Dei fauore deſtitutus, ſibiq; relictus, ſpiritu melancholico, iuxta Hebr. iuxta noſtros verò, ſpiritu maligno correptus eſt, à quo pulſu citharæ Dauidicæ recreabatur.

Samueli fuiſſe ſuperſtitem duobus annis, noſtri ferè colligunt, 1. Regum 13. At quatuor duntaxat menſibus Hebræi.

Poſt annum vnum à ſua electione, de qua 1. Reg. 10 tantum regnare cœpit, ſiue regni adminiſtrationem adit. Cùm autem duobus annis regnaſſet ſuper Iſrael, tum ſibi tria ſatellitum millia ſumpſit. Nam duobus primis annis, ſat habuit vitata electio-

Samuel verénę ad euocationem Necromanticam Pythoniſſæ Sauli apparuerit, an ſpecie duntaxat, quā exprimeret Satanas, etiam diſputant Hebræi. Nā R. Abben in Pſal. 78. verſ. 39 et in 2. verſ. Decalogi. hoc factū reponit inter ea, quæ ſcriptura aſſeuerat non ex ſua, ſed ex opinione aliorum, & ſic ex noſtris Tertul. lib. de anima, verū Samuelem non eſſe conſpectum affirmat. Sic

Aug lib. 26 de Ciuit. Iuſt martyr q. 52. ad Orthod. Interim Aug. lib. 2. ad Simplicianũ q. 3. concedit potuiſſe fieri ex aliqua diſpenſatione diuinæ volun-tatis, quod in lib. de o&o Dulcitij quæſtionibus q. 6. repetit.

Anni mũdi.

3066 lectionis inuidia, ſibi populum conciliare, & ſe aduerſus venenatas linguas modeſta diſſimulatione, & Samuelis auctoritate tueri. Poſteà autem, vbi ſuam ſatis confirmaſſet dignitatem, more Regio ſeſe ſtipare firmareque ſatellitibus cœpit. Sic intelligendus primus verſus cap. 13. vt ſupra docui. Nõ quod alioqui duobus tantùm annis regnauerit. Indicatur alius ſenſus in Seder cap. 13. nẽpe duobus annis regnauit ante ſuã reiectionem, & Dauidis vnctionem à Samuele paulo poſt factam ca. 16. eiuſdem libri.

Profana tempore Samuelis & Saulis.

1 Bœotij ex Arno vrbe Theſſaliç pulſi Bœotiam, occuparunt 60. annis poſt bellum Troianum. *Thucid. lib. 1.*

Ad eadem tempora reuocantur Minyæ à Pelaſgis è Lemno pulſi. Denique quicquid Græcia mendax auſa eſt in hiſtoria poſt heroicum ſęculum, de varijs Laconum, Athenienſium, & cæterorum Græcorum colonijs, & effuſionibus, vt ab ipſis multi populi videantur nati, priuſquam ipſi eſſent in orbe noti. Sed bene habet, quod ſuas res priſcas primis Aſiæ littoribus, & angulo Occidentis Europei circumſcribunt, ne mendacij ab Orientalibus conuincantur, penes quos rerũ magis memorabilium memoria literis mandata erat.

Alba longa conditur. Mycenarũ

3106. regnum finit.

Sed à bello Troiano omnia ferè fabuloſa vſque ad Cyrum. Quinetiam pauciſſima narrantur de toto illo 600. annorum ſpatio, magna literarum inſcitia externos, præſertim Europæos & Afros occupante.

Lacedemonij nouum regnum hic incipiunt per Euriſteum an. 42. & Corinthij per Aliten ſiue Alethen luctatorem, qui Corinthum ſecundo condidit ſiue ampliauit 952. annis antequam à L. Mummio Coſ. deſtrueretur. *Velleius pater.* Regnauit Corinthi an. 35.

Peloponneſij & Athenienſes dimicant. *Ibid.*

Heraclidæ in Peloponneſum deſcendunt.

Codrus Melanthi filius, decimus & vltimus Athenienſium rex, morte ſua Peloponneſiacum bellum diremit, ſe pro Repub. deuouens. Poſt eum Athenienſium reſpub. tamdiu per magiſtratus eſt adminiſtrata, quouſq; Solon legiſlator electus eſt. *Iuſt. lib. 2.* Cum eo regnum Heraclidarum ab Hercule deſcendentium deſtructum eſt. *Euſeb.*

Etiam hic Britanni ſiue Angli nugantur ſuam Albionem, tum Britāniæ nomen conſecutā à Bruto Aſcanij filio, quem aiunt primum regnū illic auſpicatum, cùm anteà à Gigātibus habitaretur. *Nangiacus.*

Anno 70. poſt captā Troiā, Dores Peloponneſum obtinent. *Thucid.*

Regnatum eſt in Hiſpania vſque ad 75. annum captæ Troiæ. Inde in prouincias & priuata ciuitatū dominia

Anni mūdi.

nia conuerſa eſt, donec Carthaginenſes, & poſt hos Romani præualuere.

3106 Anno 80. poſt captam Troiam Heraclidæ reuerſi in Poloponneſum, Pelopidas expellunt ac regnãt. *Velleius Paterc. Plutar. in Homero.* Regnante Tiſameno Oreſtis filio. *Pauſa. in Laconicis*, annis 328. ante primã Olympiadem. *Diodor. præf. hiſt.*

Ariſtodemus ex Heraclidis primus, regnat apud Lacedæmonios. *Ibid Euſeb.*

Iones profugi Athenas ſe contulerunt. *Euſeb.*

Amazonum & Cimmeriorum in

ſ Dauid imperauit an. 40.

3106 Aſiam incurſus. *Euſeb.*

3146 ſ Deinceps cùm Regum & Pontificum ſucceſſione coniungam perpetuam prophetarum ſeriem vſque ad captiuitatem, vt doctrinæ & cathedræ Moſaicæ perennis ſucceſſio appareat.

Abiathar pontifice.

Dauid Odas, Hymnos, Pſalmos, & omnis generis Cantica, condidit vario metro. Quoſdam trimetros, alios pentametros, tetrametros, hexametros, &c. ad inſtrumenta muſica decem generum (*Kimhi è Talmudicis in Pſ. 4*) Ex eo ergo & Moſe poematum eſt origo.

Nathan & Gad prophetis.

Eupalo Aſſyriorum 30. rege an. 38. deinde 31. Laoſtene an. 45.

Eos cantare ſabbatis præcipuè, & cæteris feſtis, Leuitas docuit. Inſtrumentum præcipuum erat Kinnor, decem chordis conſtans, & plectro egens. Hinc Nablum duodecim ſonos moduloſque habens, tractatum digitis. Cymbala ærea lata grandiaque (*Ioſeph. lib. 7. Antiq. cap. 10.*) Cæte-

3146

 rorum

ſorum ratio intercidit, vt Hebræi in Pſalmos fatentur.

Ex lucubrationibus & Pſalmis decem horum ſuũ Pſalterium in quinque libros diſtinctum perfecit: Adæ, Melchiſedech, Moſis, Ethan Orientalis, Aſaph, Heman, Ieduthun, & trium filiorum Choræ, Aſir, Elcanæ & Abiaſaph. *In Talmud. Tract. Baba Bathra cap.* 1. cæteros agnoſcens, loco Adæ & Melchiſedech vnum Salomonem ponit Hierony. prolog. in Pſalterium. Græci verò etiam Ezram, Aggeum, & Zachariam addunt. Nam ſolum Dauidem omnium eſſe auctorem, repugnat ipſorum inſcriptionibus, phraſi & ſtylo.

Solus Iulianus Apoſtata pietatis odio apud Cyrillum lib. 7. contra eundem, inficiatus eſt, fuiſſe poeſim apud Hebræos. Interciderat quidem eius ſcandendi ratio ipſius temporibus, quemadmodum & hodie magna ex parte Pindari & ſimilium: at non propterea deſierunt ſcribi metricè toti ferè hi ſex, Iob, Pſalmi, Prouerbia, Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum & Threni, præter innumerabilia cantica & verſus, qui in reliquis ſacris ſcriptoribus interſeruntur, vt Exod. 15. Deut. 32. Iud. 5. & 6. Eſa. 5. 38. & Abac. 3.

Menſuræ ſiue metri rationem & proportionem conati ſunt nominare Ioſephus in Dauide & Salomone. *Euſeb. lib. 11. de præpar. Hierony. cùm alibi, tum ad Paulam Vrbicam, Iſidorus, &c.* Hebræi hîc ſunt muti. Nam ſcan-

Euriſteo primo rege Lacedæmoniorum an. 42. deinde Argi an. 1. & Arbeſtrato an. 35.

Alethe primo Corinthiorũ reg. an. 35. deinde Ixione an. 37.

Medone Archonte Athenarum an. 20.

314

Anni mũdi. ſcandendi modum fatentur ſe ignorare. Hoc vnum aiunt in Tractatu

3066 Sopherim ſiue de Scribis, verſus Canticorum ſiue carminum Biblicorum non paucos in ſuum ſtatum iuxta menſuræ rationem à Scribis reſtitutos, cùm antea fuiſſent à librarijs cõfusè & permixtè ſcripti. Solus R. Moſe Habib, quod ſciam, ſic eam attigit.

Carmina veterum ſacra, vt in Pſalmis, Iob, Prouerbijs, ſunt diſticha. Alia autem menſurantur certo ſyllabarum numero, ita vt prior verſus poſteriore nunc ſit longior, nunc breuior, prout genius componentis tulerit. Alia menſura cõſtant æquali, niſi quod interdum verſus prior à poſteriori differt numero quidem ſyllabarum, ſed non temporũ. Nam illud diſcrimen ſupplent per aurium conſonantiam & gutturalium motiones, aut abſorbent inæqualitatem vocis lenocinio & melodia (vt cùm apud Latinos & Græcos pro Iambo Tribrachus, pro Spondeo dactylus vel anapeſtꝰ, pro dactylo proceleumaticus, &c. ponitur) Hoc poſtea illuſtrat exemplis è Pſal. 119. 146. Prou. & Iob 6.

Nathan vates prædicit Chriſtum venturum, qui Eccleſiam ædificaret. 2. *Reg* 7.

Dauidem adulterij arguit, Salomoni regnum procurat. 3 *Reg.* 1.

Eius nomine Dauid vnum è quatuor filijs in Hieruſalem de Bethſabea & filia Amihel ſuſceptis, Nathan appellat. 2. *Reg* 5. & 1. *Paral* 3.

3106 Ex quo orta eſt virgo Maria. *Luc.* 3.

Quem-

Quemadmodum ex altero Bethſabeæ filio Salomone, Ioſeph Chriſti adoptiuus pater originem accepit. *Mat.*1.

Hinc claret Lyranũ erraſſe, cùm ſcriberet Mat.1. Nathan, ex quo ortus recenſetur Chriſtus, non fuiſſe filium Dauidis naturalem, ſed adoptiuum. Neque enim intellexit hũc Nathan alium fuiſſe à Nathan propheta.

Abiathar pontifex. 1.*Reg*.22.

Gad propheta monet Dauidem, vt fugiat in Hareth. 1. *Reg*. 22. eique nuntiat Deum iratum, quòd populum numeraſſet. 2. *Reg*. 24. prædicit locum templo deſtinatũ fuiſſe montem Moria.

Aſaph cum fratribus nobilis Muſica & ſacra eruditione. 1. *Par*. 6. auctor duodecim Pſalmorum. *Kimhi præfat. Pſal.*

Heman nepos Samuelis celebris & muſicæ & doctrinæ ſacræ nomine. 1. *Paral*.26. *&* 6. Inter 11. Pſalmorum conditores numeratur. *In Baba Bathra.*

Gad & Nathan prophetæ diſpoſuerunt cum Dauid res ad templum pertinentes. *Seder cap*.20.

Præter Tabernaculũ à Moſe conſtructum, alterum Dauid fabricat in monte Sion. 1. *Paralip*.16.

Priuatim habebat ſuum ſacerdotem Hiram Hiraïtem. 1. *Reg*.20. ſuum prophetam Gad. 1. *Paral*. 21. ſuum ſapientem Heman. 1. *Paral*. 25. Teſtamento legauit quæcunque ſatis eſſent ad ædificationem templi, cuius

Anni mūdi cuius etiam exemplar & deſcriptionem Salomoni reliquit. 1. *Paral. vlt.* Salomonem filium in pij præceptoris Nathan prophetæ manum & diſ-
3106 ciplinam dedit. 2. *Reg.* 12. Primo anno regni conſtituit rem diuinam, & perfecit quæ extant 1. *Paral.* 15. & 16. 2. *Reg.* 6.

Forma Veri principis, non Cyrus Xenophontinus, Regnum enim auſpicatur à reſtituendo & reformando cultu Domini. Toto vitæ tempore, etiã inter grauiſſima bella in loculis repoſuit neceſſaria, ad decus tanti templi. Denique Salomonem obſtrinxit ad eius exædificationem. Finem regni pietate terminauit, vltimo vitæ anno, cuſtodias & miniſteria cleri reſtaurans, ſacerdotia & ſtatum religionis ordinãs. 1 *Paral.* 26. Semper fauit muſarum pijs cultoribus, vt Ieduthun, & alijs, qui partem Pſalmorum conſcripſerunt. *Ibid.* In extremo morbo aulicos ſuo limine excluſit, prophetam Nathan & ſimiles intromiſit. 1. *Reg.* . Verbum Dei habens in ore, pietatem & Dei metum commendans, Deo denique benedicens, animam reddidit. 1. *Reg.* 2.

Annis ſeptem in Hebron regnauit, & 33. in Hieruſalem. 2. *Reg.* 5.

Anno regni & vitæ vltimo, ſtatum & formam ſacerdotalis & Leuitici ordinis, præſertim è iudicio Nathan & Gad, componit, redigitq; in certum ordinem res & officia. *Seder cap.* 14. & 20. Diuiſit in 24. claſ-
3146 ſes, vetuitque, ne alij aliorum ordinem

nem perturbarent. Antea quiſque Leuita, vndecunq; Hieroſolymam veniſſet, quolibet tempore habebat poteſtatem ingerendi ſe miniſterio, citra diſcrimen, Deut. 18. verſ. 7. *Ioſeph. Antiq. lib. 8. cap* 9. id eſt, ea perfecit, quæ narrantur 1. *Paral.* 22. *& quatuor ſequentibus.*

Præbuit ſpecimen futuræ virtutis & fortitudinis, dum à prima iuuentute leonem, vrſum, & gigantem Goliath mira audacia confecit. 1. *Reg.* 17.

Suo exemplo triginta ſeptem Heroas reddidit, quorũ minimus nullo comite poterat exercitum magnum vel fundere, vel certè ſuſtinere. 2 *Reg.* 23. *Ioſeph. lib.* 7. *Antiq. cap.* 10. de qualibus Martial. Acies Vmbone repellunt.

Palæſtinos, Idumeos, Ammonitas, Moabitas, Damaſcenos, Syros, Sophenios, vicinos denique populos ad Euphratem vſque, ſibi vectigales reddidit. Poſtea etiam traiecto Euphrate Meſopotamios vicit, ampliſſimam imperij molem Salomoni relinquens. *Ioſeph. lib.* 7. *Antiq. cap.* 5. *& ſequent. è lib. Reg. & Paralip.*

In inſignibus (quod ſequuti ſunt deinceps Reges Iuda) gerebat leonem. Sic antea vexillum caſtrorum Iuda in deſerto. Sic deinceps Regum Iuda annuli ſignatorij. *R. Abraham in Cab. hiſtorica.* Eò fortaſſe alluditur, Leo de tribu Iuda, i. Chriſtus.

Nummos argenteos cudi iubebat pondere dimidiæ vnciæ, in quorum vno latere forma eſſet vaſculi manna

Anni mūdi.

ni (quale in arca fuerat repoſi-
um hac ſcriptura, *Sekel Iſrael*,
ro Rami, qualis in virga Aa-
ronduerat, cum hac, *Ieruſala*
oſá. Similem ſe vidiſſe in terra
ſcribit R. Moſe Gerundenſis
in finem Pentateuchi, & hæc
oſtentare ex eo colligit, quia
ſignatusque erat totius Iſrae-
nine. Item quoniam Hieru-
ipſis duodecim tribubus æ-
er tum ſignificabatur fuiſſe re-
ſancta. Deniq; quia literis Sa
nis. Nam eiuſmodi erat lite
Hebraica, ante decē tribuum
bus ſeceſſionem.

3106

atuor millia cantorum inſti-
uorum principes tres fuerunt,
,Heman, Ieduthun muſicæ &
n diſciplinarum, Prophetię &
atis laude clariſſimi. *Seder*
Paral. 6. Eorum nomine mul
ni extant.

Profana Rege Dauid.

es duce Neleo, Androclo, &
Codri filijs in Aſiam migra
duodecim vrbes, Epheſum,
minori Aſia, & vicinis inſulis
erunt an. 522. antequam à
incerentur. *Herod lib.* 1.

ij maris imperium tenent.

cotı Anglis videantur multò
res, hic Albanactum Regem
rimum fingunt.

on Codri nouiſſimi regis, qui
veſte à Lacedæmonijs inter-
eſt, filius primus Archon A-
ſium; à quo poſteri Me- 3146
dontidæ

Anni mũdi.

3146

Secunda Synodus. Sadoc & Abimelech filio Abiathar pontificibus 1. *Par.*24. (*Nẽpe vices gerebant Abiatharis ſummi pontificis*) *Gad vidente & Nathã propheta* 2. *Paral.* 29. *In ea cõgregauit Dauid oẽs principes Iſrael, ſacerdotes & Leuitas De reformanda Eccleſia, et Eccleſiæ miniſterijs, Sacerdotibus in* 24 *ordines diſtinguendis, Leuitis in diuerſa tẽpli miniſteria, officia, ſortes diſtribuẽdis etc* 1. *Par.*24. 25. 26. *Hoc tangit Ioſe. lib.* 7. *Antiq. cap.* 9. *vbi docet, Dauidem reformaſſe inſtitutũ Moſis* (*Deut.* 18. *verſ.* 7.)

3146

dontidæ dicti vſque ad Carop[...] *Velleius Pater. lib.* 1.

Tyria claſſis pollens mari in[...]tremo orbis noſtri termino G[...] condit, & poſt paucos annos Vti[...] in Africa. *Ibid.*

Peloponnenſes iterum contr[...]thenienſes bellum mouent.

Ixion ſecundus Corinthio[...] rex an. 37.

Argis ſecundus rex Lacedæ[...]niorum an. 1. Argeſtratus de[...] an. 5.

ſ Sadoc primus Pont. templi, q[...] Salomon exædificauit 3. *Reg.* 2. [...]nique Azarias 1. *Par.* 6. vbi ca[...]gus ſacerdotum de ſtirpe Eleaz[...] In quo, quia non tam ſucceſſio ſ[...]morum pontificum, quàm ſace[...]tum illius generis, texitur (cùm [...]tifices etiam ſumpti ſint è ſtir[...]thamaris ſecundo geniti Aar[...] pro principum & populi aff[...] Summos Pontifices tibi in cont[...] numerabimus, è breuioribus [...]bræorum chronicis. Alioqui cõ[...] nominandorum diuerſa eſt r[...] tã in chronicis Iudaicis & Ioſe[...] quàm in libris Regum & Para[...]menõ. Modo enim nominatur [...]tifex, qui pontificatum admini[...]re debuit, è prima Eleazaris ſt[...] modo ex altera, qui reipſa, prin[...] temeritate, adminiſtrabat. P[...] modo 1. *Para.* 6. ſucceſſiones P[...]ficum deſcribuntur. Nempe ſe[...]dum filiorum ex Patribus ſe[...] (nulla habita ratione & vſu fun[...]nis) ab Aaron vſque ad Azariã

ti[...]

ſ Salomon templum ędificare cœpit. an. 4.

Anni mūdi.

3146 tificem, ab Azaria vſque ad Ioſedec, qui in captiuitatem ductus eſt, cuiq; poſt reditū ſucceſſit filius Ieſus Domini noſtri typus, *Zac.3.* Cuius ſucceſſio *Neh.12.* ad vſque Iaddum Alexandro magno obuiam profectum memoratur, vt Synagoga perenni & continua ſerie ad Chriſtum ſummum Regem & pontificem perduceretur. Iſtius ſucceſſionis tantam eſſe vim intellexit Andronicus Iudæorum contra Samaritanos hæreticos patronus, vt ex eà apud Ptolemæum regem,
3146 Hieroſolymitanam cathedram veram eſſe Moſaicæ ec-
3150 cleſiæ ſedem, non Garizeam euicerit. *Ioſeph. lib.13 Antiq. cap.6.*

Antea illis in locis ſacrificare fas fuit, vbi Arca vel Tabernaculum à Moſe fabricatum conſtiterat.

Sadoc pontifice. La...ſtene rege Aſſyriorum 31. an. 45.

Ionathan, Iddo & Ahia Silonite prophetantibus.

Argeſtrato Lacedæmoniorū & La...bcte an. 37.

Hebræi colligunt è cap.12. Deut. licuiſſe vbilibet ſacrificare, quo tempore verſabantur in deſerto. Poſt ingreſſum in terram, tantùm in Silo, poſtquam illic à Ioſue tabernaculum fixum fuit, vſque ad Heli ſacerdotis & iudicis mortem: ſub quo capta Arca, rurſum in varijs locis offerre licuit, donec extrueretur templum Salomonicum. Nā Arca reddita à Philiſtæis, tranſlata fuit primò in Cariath-iearim, ſecundò in Maſphat, tertiò in Galgal, 4. in Nobe, 5. in Gabaon, 6. in domum Obed-Edom, 7. in domum Dauid, 8. in Salomonis templum ſtabile & immotum. Arcæ ſtationes paulò aliter
3156 commemorat Kimhi in Pſal. 24.

I Arca

Arca (inquit) tranſlata eſt de deſerto in Galgal, de Galgal in Silo. E Silo in terram Philiſtim. Illinc in Beth ſames. E Bethſames in Cariath-iearim. E Cariath-iearim in domũ Obed-Edom, è domo Obed-Edom in vrbem Dauid. Denique in Sanctum ſanctorum tempore Salomonis.

Ionathan & Iddo prophetæ. Aliqui addunt Agur è cap. 30. prouerb.

Ahias Sylonites propheta miſſus à Deo, tradit decem tribus Ieroboã, prædicit mortem filij eius, & totius regni exitium. 3. *Reg* 11. *&* 14

Ahiam puerum fuiſſe aiunt Moſis ætate, & vitam ad Eliæ ſæculum perduxiſſe, quod ſpatium eſt annorum 600. Nam recenſetur inter ſeptẽ annoſiſſimos. *in præf. Maiemonim.*

Calcol & Dorda fratres, ſapiẽtiæ philoſophiæque encomio inſignes. *Ioſeph lib.* 8. *Antiq. cap.* 2.

Sapientes Orientis celebrantur. 3. *Reg* 4.

Vt Dauid Græcorum lyricis, ita Salomon Dramaticis antiquior eſt. Sub finem ætatis amiſſum per idololatriam Spiritum S. recepit, & ſcripſit Prouerbia, vbi ſanctæ vitæ præcepta dat, Canticum Canticorum, id eſt, Drama ſiue parabolam de intima Dei vel filij Dei cum ſponſa Eccleſia coniunctione atque charitate, denique Eccleſiaſten, de mundi cõtemptu. *Seder.*

Eccleſiaſten continere pœnitentiam Salomonis, cùm de ante acta vita, tum maximè de idololatria, inque eius reſipiſcentiæ teſtimonium edi-

Ixione & Agelao an. 37. Corinthiorum.

Agaſto an. 36. Athenienſiũ Archonte.

Anni mūdi. 3146. editum eſſe Hebræi putant. Cuiuſmodi etiā narrat de prouerbijs *Hiero. in* 43. *Ezech.* Ipſe externi templi fabricator Salomon peccauit, & Deum offendit, licet poſtea egerit pœnitentiam ſcribens Prouerbia, in quibus ait nouiſſimè, Ego egi pœnitentiam, & reſpexi, vt eligerem diſciplinam.

Cætera eius opera innumerabilia 3. Reg. 4. interciderunt. Philoſophatus eſt à Cedro, quę alias arbores celſitudine vincere conatur, ad hyſſopum vſque arborem minimam. Octo millia librorum compoſuit, nempe 5000. odarum & carminum. 3000. Dramatum, parabolarum & εἰκόνων. Quo tempore in Aegypto omne doctrinæ ſapientiæque genus florebat. 3. *Reg.* 4. *Ioſeph. lib.* 8. *Antiq. cap* 2.

Inter illos erat liber precationum ſiue præcantationum, quo docebat modum depellendarum ægritudinum: illum eſſe puto, quem R. Kimhi inſcribit de morborum curationibus è Talmudicorum traditionibus com. in c. 4. 3. Reg. quo maiores vſos ait inſtar Hippocratis & Galeni. Reliquerat & librum de exorciſmis ſiue adiurationibus ad fugandos dęmones. Nam facultatem contra dæmones callebat dono ſibi diuinitus inſpirato. *Ioſeph. lib.* 8. *Antiq. cap.* 2. quem Origenes tracta. 35. in Matth. ſua ætate extitiſſe ſignificat.

Hinc detegitur igne vindicanda Magorum noſtri tēporis impoſtu-
3150. ra, qui nomine Salomonis abutun-

tur ad dæmones euocandos, cùm è contrario eos non euocare, ſed pellere ſuis libris docuerit. E quibus exorciſmos Vetus ſynagoga deſumpſerat in dęmoniacorum ſolatium & liberationem. vſurpatos Chriſti ſæculo Act. 9. & adhuc vim habentes Ioſephi tēporibus inſpectante miraculū Veſpaſiano. *lib.8. Antiq. c.2.*

Nempe quendam modum exorciſandi condiderat, quo dæmones adiurati ex obſeſſis pellebantur corporibus. cui officio mancipati Exorciſtæ vocabantur. *Diſt. 21. §. 1. Zonar tom 1. cap. 58.*

Libri ergo Salomoni impiè attributi ſunt, qui inſcribuntur Salomonis incantationes, 2. Clauicola Salomonis, 3. Annulus Salomonis. Nam eorum primus apertè eſt ſceleratus, medius continet elementa & inſtitutiones magicas, eſtque veluti clauis Magiæ ad dæmonas circulis, characteribus, varijs figuris, ceremonijs, & eiuſmodi abſurditatibus illiciēdos, etiam ſi ita incipiat, Initium & finis libri huius, eſt timere Deum. Tertio doceri aiunt, quo pacto dæmon in gemmam annuli accerſatur & illigetur.

Templum à Salomone conſtructum annis centum & quadraginta tribus, priuſquam Tyrij Carthaginem coloniam conderent. *Ioſeph lib. 8. Antiq. è Tyriorum annalibus, & lib. 1. contra Appionem.*

Apud Aegyptios regnabat Vaphres, *Euſ lib. 9 de præpa. ex Eupolemo.*

Auctis tabernaculi rebus, templum

Anni mũdi plum mirabile conſtruit, inuentis inter Iſraelitas centum quinquagin-
3146 ta tribus millibus proſelytarum, qui operas ſuas præſtare poſſent ad lapicidinas, & ad lapides ſaxaque in locum opportunum exportanda. 2. *Paral* 2.

Tabernaculum antea mobile & portatile, nunc primum cœpit figi.

Templum iſtud auguſtiſſimum, ſeptem mundi quæ habentur miracula ſuperans, tres præcipuas habuit partes, templum clauſum, 2. Atrium interius ſiue ſacerdotum, 3. Atrium exterius ſiue populi, in quo porticus cõſtructa eſt à Salomone, poſtquam ille ædem totam perfeciſſet. 3. *Reg.* 7.

Progreſſu temporis atrium iſtud exterius interſtitio murorum fuit ſeparatum, vt anteriore parte viri, poſteriore fœminæ continerentur, ſacerdoteſque ab atrio remotiores eſſent, vnde atrium nouum. 2. *Paral.* 20.

Hæc autem omnia atria ſuas habuerunt porticus ad Meridiei & Septentrionis latera, quibus vel imber vel æſtus vitari poſſent. Tandem atrium profanum ſiue gentium, in quod exteri & Iſraelitæ non purificati, ad precandum conuenire poſſent, acceſſit.

Vniuerſa hæc muro cingebãtur, à quo totum ſpatium vſque ad atria contentum mons domus dicebatur, domus Dei, mons Moria. Nempe in eodem montis tractu ſunt quatuor colles ſiue iuga, quæ quandoq; vna
3150 appellatione Sion dicuntur, ali-

quando varia ſortiuntur nomina. Primus eſt Sion, qui ob ſui altitudinem reſpectu totius terræ, ſpecula interpretatur. In eo erat arx dicta ciuitas Dauid, quam à Hieruſalem dirimebat hiatus quidam ſiue Melo. 2. *Reg.* 5. Illic erant ſepulchra Dauid & Regum. Secundus iſte Moria. Tertius Acra vbi noua ciuitas. Quartus Golgolta.

Omnia illic auro, argento, rebus alijs pretioſiſſimis conſtabant. Ac vt cultus Dei eſſet honorificentior, pręter Cherubos Moſaicos formam iuuenum alatorum oſtentantes, ſimilibus ſacris imaginibus omnia reſperſit etiam templi parietes & introitum. *ſub finem* 6. *capitis* 3. *Reg.*

Primæ hæ tẽpli partes ſua etiam habebant mẽbra, quæ breuitati conſulens prætereo.

Sadoch de Eleazaris familia adipiſcitur pontificatum depoſito à Salomone Abiatharo, qui erat de poſteris Heli, atque adeò Ithamaris.

Traditum per Moſem à Domino ſacrificij veteris ordinem, vt paulò ante Dauid, Salomon, Sacerdotum & Leuitarum miniſterio, cantorum multiplici numero, Pſalmorum diuinorum tripudio, templi & altaris illuſtri gloria, ſacrorumque vaſorum multitudine ſplendidius amplificauit. *Rupertus lib.* 2. *de Offic. Eccl cap.*21.

Sadoch Hebræorũ ſummus pontifex octauus, *Euſeb.* nonum ab Aarone Hebræi faciunt.

Magni-

Anni mūdi. Magnificentia ipſius rurſum eluxit in publicis ædificijs cōſtruendis.

3146. Domum regiam ſibi, alterā vxori, tertiam æſtiuam, extra vrbem, quæ & domus Saltus libani appellatur, quod puro libani ligno conſtaret, denique vrbis totius muros à fundamentis extruxit, in quibus omnibus ſuperbè excitandis 13. totos annos conſumpſit.

Regia eius tres ſummas habuit partes, porticum Iudicij cum ſolio regio, Atrium ac denique ædes ipſas Muri omnes extrinſecus lapidei, intrinſecus cedrini, ad pulchritudinem, durationem & ſanitatem.

Vrbes etiam multas, & in Iudæa & alibi, vt Palmyram iuxta Euphratem magnificentiæ ſuæ teſtes condidit. *Ioſeph.*

Non erat argentum, nec alicuius pretij putabatur in dieb⁹ eius. 3. *Reg.* 10. Quod ſic eſt interpretandū. Nihili faciebat Salomon aurū & argentum, minus fortaſſe etiam quàm lapides. Erat enim nimis magnificus & ſumptuoſus. Non quod alijs, præſertim populo, eſſet cariſſimum. Quoniam in hac Regis abundantia, luxu, ſumptibus, largitionibus, populus egebat, oppreſſus haud dubiè regijs exactionibus & tributis, quæ ideo Salomon cogebatur augere, vt ſuæ profuſioni ſatisfaceret. Id ex hiſtoria Roboam filij conſtat.

Anno ætatis decimo, vel vndecimo ad ſummum, genuit Roboam, etſi puer nō dicitur poſſe gignere ante 13. annum & vnū diem. *R. Iſaac.*

3150.

Hoc facile probatur, quoniam Roboam annum 40. vitæ agēs patri 52. annos nato ſucceſſit ex 3. Reg. 14. & 11.

Makeda Aethiopū regina (Item Aegypti. Ioſ. lib.8. An.c. 2.) è Saba Nili inſula, poſtea à Cambyſe Meroe appellata, ad Salomonem venit, de lignis, arboribus, & cæteris rebus naturalibus præſertim auditura. Filium ex eo conceptum nom. Meilich, deinde Dauidem, regnandi iure fœminis ſublato Regem renuntiauit, & nobili imperio PretoIoannis (quod hodie etiamnum viget) principium dedit. Ex quo iam tot annos primo legem, deinde Euangelium per Eunuchū & Philippum Apoſtolum prædicatum ſeruant, extremam manum adhibente Mattheo. *Ex hiſtoria Aethiopica.*

In Aethiopiam ſecum duxit 12. Iudeorum millia, mille ſcilicet è ſingulis tribubus, quibus ibi magno numero propagatis, iam Aethiopes, præſertim nobiles ſe è ſemine Iſraelis eſſe gloriantur. Ob eamque cauſam etiam nunc circumciduntur, non quidem ob ſalutis neceſſitatem, vt ipſi obijcientibus Paulum reſpondent, ſed ob ſanguinis prærogatiuam. *Ex eadem hiſtoria.*

Hinc fortaſſe arrepta occaſio hiſtoriæ vel potius fabulæ de Iudæis fluuio ſabbatico in Aethiopia clauſis, & eorum imperio florentiſſimo apud Eldad Danium, quem olim vertimus.

Regina

Anni mūdi.

3150. Regina Saba plantam Balſami dono detulit ad Salomonem, quam & ipſe plantauit in agro Hiericuntis. *Ioſeph.lib.8.Antiq.cap.3.* Eam poſtea ſola Iudæa aluit, *Plinius*. Hodie ſola Aegyptus, vbi etiam fertur ſterileſcere.

Habuit Salomon naues traijcientes in Tharſis Indiæ regionem ad aurum, argentum, lapides pretioſos, Pauones, &c. 2.*Paral.8.*

Inter hæc eſt aurum, quod appellatur in Hebræo ibid.ca.3.

Paruaim, quaſi allatum ex vtroque Peru, quod hodie paret Hiſpano. Eandem nauigationem repetere voluit Ioſaphat cap.20. nec probabile id intelligi de nauigatione vulgari Indica. Nam illa per mare Rubrū ſemper fuit tritiſſima & cognita vniuerſis gentibus, ſine qua Cr entis opes ad Syriæ, Aſiæ minoris, Phœniciæ, Africæ, Europæ regiones nunquam alioqui peruenerunt.

Dum ergo Scriptura hoc de Salomone & Ioſaphat veluti ſingulari notat, poſito etiam Paruaim vocabulo, quod dualis eſt numeri, quis non cernit nouum hunc orbem nominari? Qui potuit ab ipſis aperiri ſulcato mari ſiue verſus Occidentē more Hiſpanico, ſiue verſus Orientem Molucis præternauigatis, vt faciunt Luſitani.

QVINTA AETAS.

Quæ incipit anno mundi 3150.

a Salomon regnauit adhuc an.36. | 3150. 3186.

a Salomon præter alias ſapientiæ dotes, etiā numeratur inter 10. Pſalmorum conditores à Diuo Hieron. *Prolog. in Pſalte.* quod 72. & 127. eius

ius nomen præferant, cui & tres ſequentes 128. 129. 130. tribui debeant, quia ἀντεπίγραφοι, ad proximum auctorem referuntur. Hebręi decē quidem faciunt, imò verò vndecim, ſed Salomonem prætermittunt, eius loco Adamum & Melchiſedech ſuſtituentes. *Kimhi præf. in Pſal.*

Profana Rege Salomone.

Ante Homerum extiterunt hi poëtę in Gręcia, Linus, Philammon, Thamyras, Amphion, Orpheus, Muſæus, Demodocus, Phenius, Sibyllę, Epimenides, Cretenſis, Ariſteas, Proconeſius, Asbolus, Centaurus, Iſaris, Drimon, Euclus Cyprius, Orus Samius, Protenidas Atheniēſis. *Euſ. lib.* 10. *Præpar. cap* 3.

Olenes, Lycus, Pamphus Athenienſes, Orpheus filius Calliopes hymnographi. *Pauſanias.*

Homerus, centum annis plus minus poſt bellum Troianum, *Caßius apud Gellium, lib* 17. *cap.* 21 ſexcentis ante Ariſtotelem. Centum triginta ante primam Olympiadem. *Porphyr. Cornelius nepos.* Ante cæcitatem Meleſigenes appellabatur. Eius ortum ſeptem Græcorum ciuitates glorioſè ſibi vendicant. Cuius poëſi nullū opus apud Græcos vetuſtius extare in confeſſo eſt. *Ioſeph lib.* 1. *contra Appionem.*

Nam Lini, Orphei, Muſæi, Phenij, & Ariſteę, proconeſij poetarum, qui vno ſæculo erant antiquiores, vtpote deorum ſuppares, opera perierūt. *Ibid.* Suæ poeſeos argumentum deſum-

Pontifice & prophetis iiſdem.

Rege eodem Aſſyriorum, Laoſthene.

Iiſdem apud Lacedæmonios, Corinthios, & Athenienſes regnantibus, deinde.

Archippo Athenarū Archonte an. 19.

Anni mūdi. ſumpſit è Coruino Ilienſi poeta, Palamedis diſcipulo. *Suidas.* Sybillinos
3186. verſus plurimos ſuis verſibus inſerens. *Solinus ex Boetho.* Adijt ſapientiæ ergò ſacerdotes Aegyptios. *Iuſtinus in Parænetico.* Non modo cæcus fuit, ſed & victum errans per omnes propè terras ſibi emendicauit. *Pauſanias in Corinthiacis.* Eius & Heſiodi animas pendentes ex arbore ſerpentibus illas vndique vexantibus, graues dare pœnas retulit Pythagoras, eorum cauſa, quæ finxerunt de dijs.

Ionica emigratio, in qua quidem Homerum fuiſſe ſcribunt. *Euſeb.* de qua mox.

Pelaſgi mari potiuntur. *Nang.*

Cumas hac ætate conditas aiunt, item Magneſiam in Aſia. *Ibid.*

Chabreus filius Cheopis rex Aegypti. *Diod lib.2.cap.2.*

Eſt ille Vaphres, cuius ad Salomonem & viciſſim Salomonis ad ipsū extant literæ, apud Euſebiū ex Polemone lib.9. Præpar. cap.4. & apud Clementem Strom. libr. 1. ex Alex. Polyhiſt.

Hiram rex Tyri poſt patrem Abibalum, regnauit an.34. *Ioſeph ex Menandro Epheſio contra Appionem.*

Baleaſtartus filius regno ſucceſſit. Hinc Abdaſtartus, &c. Nam ſequentes Reges Tyriorum, nomen Aſtartæ deę apud ipſis cultę ferè adiunctum habuerunt.

Colonia Ionica deducta annis 140. poſt Troiam captam. *Cle Strom.*
3186. *libr.1. ex Eratoſtene.* Sexaginta annis poſt

poſt Heraclidarum deſcenſum. *Plutarch. in Homero.* Coloniæ rex Androclus Codri filius, Epheſum iam fundatam, & templũ ab Epheſo & Crœſo indigena, ante Herculem & priorem illo Bacchum, amplificat. *Pauſa. in Achaicis.*

Pyſeus Thyrrenus pirata Italiæ tubam inuenit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

b Regnum bifariam per ſeditionẽ diuiditur: huius maiori parti in Samaria præficitur Ieroboam, quod Roboam ſpretis ſeniorum conſilijs, leuationem publicorum tributorum admittere noluiſſet. Achimas pontifex.

Semeias vir Dei dehortatur Roboam, ne bellet contra decem tribus quæ à ſe defecerant, 3. *Reg.* 12. Iddo adhuc prophetabat.

Ioam (ſic enim nominatur ab Epiphanio) prænunciat Ioſiam regẽ trecentis poſt annis naſciturum, qui idololatriam deſtruat: cumque reuerteretur ab increpando Ieroboam impiæ religionis, in via à leone occiſus eſt, quod cuidam ſe ad cibũ vocanti inconſulto Deo paruiſſet, ſed tamen leo aſſidens illæſum corpus ſeruauit, dum in funus efferretur 3. *Reg.* 13.

Iadon vocatur à Ioſ. libr. 8. Antiq. cap. 2. Sameas, à Tertull. contra Pſychicos

Iudæi, ne cum ſchiſmaticis Iſraëlitis vllo ſacrorum vſu communi carent, eam literarum formam, quæ nunc vſitata eſt, id eſt, quadratam, mutatis prioribus figuris condiderunt,

2. Paral. 12

b Roboam an. 17. 31

Achimaa pontifice. 32

Samaia & Iddo prophetis.

Phiriciade Aſſyriorum 32. rege an. 30.

Ieroboam filio Nebat Iſraelitarum ſiue decem tribuum regni conditore ann. 22. 3. Regum 12.

Labote Lacedæmoniorum.

Anni mũdi.

3203. runt, ac illas, quæ Samaritanæ literæ deinceps ſunt nominatæ, reliquerunt. *R. Moſe Gerundenſis ſub finẽ Pentateuchi.*

Agilao, deinde Pryinina an. 35. Corinthiorum.

Regno Iſraëlis, id eſt, decem tribuum conſtituto, regnum Iudæorũ deinceps in duo ſciſſum permanſit, Catholicum ſcilicet, & hæreticum. Catholicum, quod peculiariter nomen Iuda retinuit, tres capiebat tribus, Iuda, Beniamin, & Leui. Nam Leuitæ antea per totam terram diſperſi, ſeſe receperunt ad legitimum Eccleſiæ locum. Hæreticum, pro regia habuit Tirſam, deinde Samariã. Retinuit Circumciſionem, & cæteros ferè cultus Moſaicos, niſi quòd eos ſubinde variabat nouis & peregrinis vicinarum gentium ritibus, vt nulla religio ſolet eſſe conſtans et firma apud eos, qui ſe ſemel ab Eccleſia diſtraxerunt. Prophetæ Leuitis fuerunt animoſiores. Nam in eo etiam ſua collegia atque conuentus continuarunt, vt ex Eliæ & Eliſæi hiſtorijs liquet.

Archippo, mox Therſippo ann. 41. Athenarum Archonte

Profana Roboam rege.

Thraces maris imperium poſſidẽt. Bithyniam nauali prælio capiunt, tranſeuntes à Strimone.

Abia an. 3. — 3203.

Samos ſtruitur Partheniæ nomine in mari Ionico. — 3206.

Azaria pontifice eodemq; propheta, Iddo propheta adhuc ſuperſtite

Smyrna, quæ antea Naulochus ab Amazonibus ampliatur.

Smendis ſiue Seſacus Aethiopes & Phœnices Circumciſionem docuit, templum ſpoliauit. 3 *Reg.* 4.

Iiſdem Regibus.

Saſochis ſecundus legumlator apud Aegyptios. *Diodor. libr. 3. cap.*

Iuſt

Iuſt. Martyr. Orat. ad Gentes.

c Zaram regem Aethiopiæ parua manu vicit, qui irruerat in terram Iuda cum decies centenis millibus militum & curribus trecentis, quantum exercitum nullus vnquam regum duxiſſe memoratur in hiſtorijs, etiam profanis. 2. *Paral.* 14.

Ibid. ca. 15.

c Aſa ann. 41.

Zara victus 15. anno Aſæ reſtituit, quæcunque Seſac rex Aegypti de tẽplo abſtulerat. Chuſeus ſiue Aethiops dicitur, quod quidam interpretantur Arabem. Nam Scriptura duplicem Aethiopiam ſtatuit, vnã cis mare rubrum in Africa, alteram vltra in Arabia.

Abimelech pontifex. max. 3. Reg. 15. Anani prophetat bella in Aſam exoritura, quòd hominib. non Deo fidiſſet, vnde & in neruum conijcitur. 2. *Paral.* 16. Hanani videns. Iorã propheta.

Abimelech pontifice.

Ioram, Azaria filio Obed, Hanani & eius filio Iehu prophetantibus.

Iehu filius Hanani vaticinatur cõtra Baaſa regem Iſrael, à quo & occiditur. 3. *Reg* 16. Azarias prædicit regnum Iſrael futurum, abſq; Deo vero, ſacerdote, doctore & Rege. 2. *Paral.* 15.

Aſa filiam Amri regis hæretici, dedit vxorem filio ſuo Ioſaphat. Vnde prima impietatis, & mox infœlicitatis labes in regno Iuda. Aegrotans non quęrit Dominum, ſed medicos ſuo magno malo. 2. *Par.* 17.

Eodem Phiriciade, deinde Ophrateo 33. rege an. 20. Aſſyriorum.

Regni eius viceſimo ſexto rex Iſrael Baaſa moritur, & ſuccedit Ela, filius. 3. *Reg.* 16.

Imò verò eius triceſimo ſexto, Baaſa aſcendit in Iudam oppugnatutus

	Anni mūdi.	
		turus Rama. Reſpōdeo, viceſimo ſexto non regni Aſæ, ſed bellorū ſiue temporis, quo Aſa bellis præſertim à
Ieroboam Iſraelitarum, Nadab an. 2. mox Baſa an. 2. & per ordinem Ela an. 2. Zamri diebus 7.	3206.	Baaſa per an. 24. iactari cœpit. Ideò enim nominatim decem eius annis primis terra quieuiſſe annotatur 2. Paral. 14. verſ. 1. Quibus ſi addas viginti ſex bellorū, trigeſimus ſextus incidet in hanc Baaſæ expeditionē, qui & diſertè 3. Reg. 15. verſ. 15. bellū geſſiſſe cunctis diebus ſuis (i. 24. an
Et Amri an. 12.		quos regnauit) cū Aſa memoratur.
Athenienſium Therſippo deinde Phorba an. 31.		Seſoſtris rex Aegypti tertius apud Aegyptios legiſlator. *Diod. lib. 3 cap. 5. Iuſt. Martyr. paræn. ad Gentes.* vbi Seſonchoſis. Samaria è pago vrbs conditur ab Amri. 3. *Reg.* 16.
Lacedæmoniorum Labote Doriſto an. 20. Ageſilao an. 44		*Profana rege Aſa.* Ageſilaus rex Lacedæmoniorum iuſtiſſimus. Barcis Corinthiorum, à quo Barcidæ. *Euſeb.*
Corinthiorum Prymina deinde Barci an. 35.		Benedab Syriæ, qui Baſa regē cōtra Iudam inſurgentem vicit. Pſeuſeudes Agypti. Deductio Coloniæ Ionicæ centum quadraginta annis poſt Troiana tempora. *Clemen Alex lib. 5. Strom. ex Ariſtarcho*, vel 180. *Euſ. chro. ex Philocoro.* Ab Heraclidarum deſcenſu ad conditam Ioniam fuêre anni ſexaginta. *Ibid. Clem. ex Eraſtoſtene.*
d Ioſaphat an. 25.	3247	d Elias currus & auriga Iſrael, vir piloſus, zona pellicea incinctus, magno zelo religionem tuetur. 3. *Reg.*
	3272.	Iam tranſlatus in cælum. 4. *Reg.* 2. ante decimum octauum regni Ioſaphat.

phat. 4. *Reg.* 3. miſit cælitus literas ad Ioram regem Iuda, filium Ioſaphat, in quibus fata eius explicabat. 2. *Paral.* 21. *Et Ioſeph. lib.* 9. *Antiq. ca.* 2. Ita ſanctis mortuis res viuorũ ſunt curę.

Ioachas pontifice.

Quidam Hebræorũ putant Eliam in illo ſuo raptu laxatum corpore & in ſua ſolutum elementa, vbi ad ignis ſphærã perueniſſet. *Kimhi in Malach.* Alij neſciri quid ex eo factũ ſit, vt Ioſeph. *lib.* 9. *Antiq ca.* 1. Talmudici ſeruari ad finem vſq; mundi, quæ noſtrorum etiã vetus eſt ſententia apud Athanaſ. *Dial.* 5. *de Trin.*

Hinc Seder Olam, *cap.* 16.

Septem homines dantur, qui mũdi durationem continenti ſerie metiuntur, Adam, Mathuſalem, Sem, Iacob, Amram, Ahias Silonites, & Elias, qui adhuc ſuperſtes eſt & incolumis (ועדיין הוא קיים) cap. 17. Apparebit ſecundò in aduentu Chriſti (hoc impletum in transfiguratione.) Deinde recondetur, donec tertiò appareat aduẽtu Gog & Magog. Intereà autem ſcribit geſta omnium ætatum & temporum. *Et paucis poſt verſibus.* Miſit literas ad Ioram regẽ, annis ſeptem poſt ſuam tranſlationem.

Iehu filio Hanani, Abdia, Michæa, Iehiele filio Zachariæ, Eleazaro filio Dodiæ, Elia & Eliſeo, vatibus.

Aſſyriorum Regib.

Michæas Iemla prædicit populũ diſpergendum, & Achab regem Iſrael occidendum. 400. Pſeudoprophetæ. 2. *Paral.* 18. quorum princeps Sedechias & Eliezer. 3. *Reg.* 22.

33. Ophrateo.

Abdias vaticinatur in Idumeos, Eccleſiæque ædificationem & propagationem libello vnico prædicit.

34. Ophratene an. ſc.

Prophe-

	Anni mūdi	
Iſraelitarum Achaban. 22. Ochozia an. 2. Ioram an. 12. 4. Reg. 3.	3272.	Prophetas paſcit in ſpecubus. Nam Hebræi veteres hunc eundem eſſe tradunt. Iahiel & Eleazar vaticinationis munere funguntur apud Ioſaphat. Ioſaphat legiſdoctores & magiſtratus probos vbiq; conſtituit. Hiel reædificauit Hierico. 3. *Regum.* 16.
Iiſdem Lacedæmoniorum, Corinthiorum, Athenienſium regibus.		*Profana rege Ioſaphat.* Quarto Rhodij mari potentes per 23 an. *Euſeb.* Allobrox Gallos regit. Habis magnus poſt Gargorim auū crudeliſſimum. Curetum rex in Hiſpania. Adad Syrorum, Oſochor Aegyptiorum.
g Ioram an. 8.	3272.	g Ioram rex Iuda Athalię coniunx ſequi cœpit peregrinam religionē. Nota quantum detrimenti affinitas impiorum & hæreticorum afferat.
Pontificatum adminiſtrante Ioarib.	3280.	Idumæi à Iuda deficiunt, & priuatum regnum conſtituunt. Ioram rex Iſraelis à ſeruo ſucceſſore ſuo interficitur.
Eliſeo & Ionadab Rechabita prophetis.		Ionadab filius Rechab clarus propheta. 4. *Reg.* 10. Amicus Iehu regis Iſrael, ortus ab Hobab, ſiue Iethrone Moſis ſocero. Cuius filij, ex præcepto patris, tanquam peregrini & hoſpites ſuper terram, ſeorſum ab hominibus in tabernaculis habitabāt, domum non ædificabant, ſementē non ſerebant, vineam non plantabant, neque vinum bibebant. Denique auctor fuit ordinis ſiue inſtituti Rechabitarum, quorum regulam ſigillatim percenſet Hier. 35. cap. Eo
Ophratene rege Aſſyrio. 34. an. 50.	3280.	

 enim

enim vſque, hoc religioſorum virorum inſtitutum durauit, nempe per 300 plus annos.

Hi ſimiliter ex iſtius diſciplina in perpetuum vino abſtinebant, habitabant in tabernaculis, nihil poſſidebant proprium, nihil emere poterant, carentes ædificijs, agris, vineis, ſeminibus, etiam in communi. Vocantur ſcribæ ſiue doctores. 1. *Paral* 2. *verſ. vlt.*

Sub Ioram Ioarib ſummus pontifex. ſub Ochozia Ioſaphat. *In Seder.*

Eliſeus miris & inuſitatis operib. inſignis. 4. Reg. 12. Ad eius oſſium contactum ſuſcitatur mortuus. 4. Reg. 13. Conſtruxit cellas prophetis in Hierecuntis ſolitudine. Manauit inſtitutum & loci religio ad poſteros. Fuitque deſertum hoc vſque ad Engaddi ab Eſſenis habitatum, hominibus continentiæ incredibilis, de quibus poſtea.

Prophetæ munere fungitur apud Iſraelitas, ſiue 10. tribus annos circiter ſexaginta. Nempè à 19. Ioſaphat vſq; ad Amaſiæ ſeptimum.

Profana rege Ioram.

In Aegyptiorum hiſtoria, Chronographi iam hic ſequuntur Herodotum (non Euſebium) qui ſuam relationem orditur à Cheope, quem regnaſſe ait annis 50.

Rhodij mare obtinent.

h Vt Ochozias plures vno anno regnauerit, ſiue ſolus, ſiue aliter, non eſt probabile, ne ſint à Roboam ad ſextũ Ezechiæ, quo euerſum eſt imperium decem tribuum. 281. anni. Sic

Ioram Iſraelitarũ an. 12.

Agelao an. 30. Corinthiorum.

Ageſilao Lacedæmoniorum.

Mezade Athen. Archonte an. 30.

Ibid. h Ochozias an. 1.

Ioſaphat ſummo ſacerdote.

Eliſeo propheta.

Anni mũdi. 3281.

Ophratene rege Aſſyr. 34.

Ioram rege Iſraelitarum.

Lacedæmoniorum Archelao an. 60.

Iiſdem Corinthiorum & Athenienſium.

Aegyptiorum Chepe an. 50.

Sic enim ſucceſſio regum Iſrael, quæ continuata ferè ſerie ſucceſſioni regum Iuda reſpondet in lib. Regum & Paralip. nimium, id eſt, 42. annis ab altera ſuperaretur. Nam à primo Ieroboam vſque ad vltimum Oſeæ, qui regnum illud amiſit, anni tantũ numerantur 241. Hinc adducor vt credam cum veteribus Hebreis, *quos ſequuntur R. Selomo, & R. Leui*, errare eos, à quibus Ochozias 21. an id eſt, 20 cum patre, & vno ſolus regnaſſe fertur, ex eo, quod ſecundo Paral. 22. quadraginta duos annos, & 4. Regi 8. viginti duos tantum natus, regni clauum ſuſcepiſſe proditur. Nam vtroque loco Ioram tantum octo anni, & Ochoziæ vnus aſſignatur. Qui igitur, inquies, potuit Ochozias quadrageſimo 2. ætatis inire regnũ cum pater mortuus ſit quadrageſimo? Nũ filius antiquior erat patre Audi R. Leui. Sanè, inquit, anni 42 qui recenſentur in libris Paralipo. non ſunt accipiendi ab ortu Ochoziæ, ſed à tempore quo viguit regni Amri, quod Ochoziæ, qui erat de eius ſemine (ex parte matris) contigerit, vt occideretur cum Ioram rege Iſrael. Id apparet ex eo, quod poſt 31 annum Aſæ, regnauit Amri an. 6 in vniuerſum Iſrael (4. Reg. 16.) & Achab filius eius 22. & Ochozias (alter) duobus. Ioram autem Rex quoque Iſrael, erat in anno regni ſui duodecimo. Vides 42. annis regnum Iſrael ſtetiſſe penes familiam Amri. *Hæc ille.*

3281. R. Ioſe facilius iſta narrat. Poſtquã

(inquit) Aſa dedit in vxorem filiam Amri filio ſuo Ioſaphat, Dominus conſumere domum Dauid cum domo Achab decreto ſanxit.

Tres Reges ſe ordine conſequentes, Ochozias, Ioas, Amazias (Athaliam prætermitto, quæ & ipſa miſerrimè & iuſtiſſimè cæſa eſt) violẽta morte perierunt, quòd Deum certis criminibus offendiſſent.

Falſo Philo ab Annio ſuppoſitus, poſteritatem Salomonis in Ochozia deſijſſe narrat, vt regnum Dauidis ad familiam Nathan deueniret, nempe ſeruato vno Ioab ex ea familia. Nam Ioas legitimus fuit Ochoziæ filius. 4. *Reg.* 11. 2. *Paral.* 22.

Profana rege Ochozia.

Tyberinus Syluius Latinorũ rex, qui ſubmerſus, ex Albula flumine Tyberim fecit.

i Athalia regis Achab filia perhibetur. 2. *Paral.* 21. quæ impulit filium Ochoziam, vt impiè ageret. 2. *Paral.* 22. — 4. *Re.* 11. — i Athalia an. 6.

Extinguit totam ſtirpem Salomonis, prẹter paruulum Ioas, quem Ioiada ſacerdos clam domi in ſpem regni æducauit.

Iehu in Samaria delet Baalis, ſiue beli cultum & templum.

Azael rex Syriæ Iudæos affligit.

Externa Athaliæ.

Pygmalion Tyri rex ann. 40. cuius anno ſeptimo ſoror Dido Carthaginem condidit. *Ioſeph. lib.* 1. *contra Appionem.*

Felſinus Thuſcorum rex, Felſinã metropolim Thuiſcorum condidit, & ei

Ioiada Pontifice.
Eliſeo propheta.
Ophratene Aſſyriorum rege.
Iehu rege Iſrael, an. 28. 4. Reg. 10.
Lacedæmoniorũ Archelao.
Corinthiorum Agelao.
Athenarum Mezade.
Aegyptiorũ Cheope.

Anni mũdi.

& ei regioni, quæ poſtea Gallia Aurelia & Aemylia à Romanis dicta eſt, Felſine nomen reliquit. *Cato de Orig.*

k Ioas Ochoziæ minimus filius, annis 40.

3287. k Ioas reſtaurandum curauit templum duorum ſuperiorum principũ impietate neglectum, imò verò per
3327. Athaliam penè dirutum, 4. *Reg.* 12. bonus princeps initio, peſſimus ad extremum.

Ioiada & Pedaia Pontificibus.

Ioiada pontifex, qui ſolus poſt Moſem vixiſſe 130. an. legitur. Zacharias eius filius, qui in ipſo templo occiditur. Huius ſanguis vſq; ad aduentum Nabugdonozoris, inſtar ollæ bullientis, quaſi vltionem depoſcẽs, ferbuiſſe traditur.

Zacharia Ioiadæ filio ſacerdote ſimul ac propheta.

Nec id Rex impunè tulit. Nam & ipſe occiſus à duobus ſeruis ſuis 4. *Reg* 12.

Ophratene, deinde Ocraſape 35. ann. 42. Aſſyr. regibus.

Phadaia Pontifex.

Ex quo Ioas Zachariam occidit, ceſſarunt Dei in polluto templo reſponſa & oracula ex Debir (ſecretiore parte templi, in qua erat propitiatorium) & ex Ephod (ornamento Pontificio) *Epiphan.*

Azaël, deinde filius Benadad, reges Syriæ.

Profana Rege Ioas.

Iehu, deinde Ioahaz. an. 17. Iſraelis regibus.

Heſiodus Aſcreus poëta & ſacerdos muſarum, in Helicone, centum annis poſt Homerum, 32. ante primam Olympiadem ex Porphyrio. Scripſit deorum generationem in Helicone muſarum inſtinctu. Quã Theogoniam Græcis primos Homerum & hunc Heſiodum compo-

Lacedæmoniorum Archelao.

3327. ſuiſſe, annis ante ſe quadringentis, ſcribit

ſcribit Herodotus lib. 2. Ita Helleniſmus recentiſſimus: Et tamen non à Deo mundi fabricatore, vt Ouidius, qui hoc ad Heſiodum ex Hebræis addidit, ſumpſit exordiũ, ſed a Cháo rudis inordinatæq; materiæ confuſa congerie.

Homerum & Heſiodum coniũgit Herod. lib. 2. his verbis. Heſiodus & Homerus, quos quadringentis nõ amplius annis opinor ante me extitiſſe, fuêre, qui Gręcis deorum prolem introduxerunt, eisq; cognomina & honores, & diuerſa artificia & figuras attribuerunt. Cætera apud Gellium *lib. 3 ca. 11. & lib. 17. cap. 21 & Clement. lib 5. Strom.* Velleius libr. 1. 120. annis diſtinguit.

Lycurgus Lacedæmoniorum legiſlator.

Carthago ante vrbem Romam 72. annis ab Eliſa Didone condita creditur, id eſt, ſub regis Ioas anni 30. *Oroſ. lib. 4. cap 6.* Hinc lingua punica Syriacam redolet apud Plautũ, & nomen Carthaginis Syrum eſt. Nam Carta apud Syros vrbem ſignificat. Go medium. Cartago q. media vrbs. Tyri ſcilicet media pars, ad eam ædificandam cum Didone cõfluxerat, Pigmalionis regis anno 7. *Menander Epheſius apud Ioſeph. contra Appionem.* 143. annis, & 8. menſibus poſt templũ Salomonis. *Ibid. ex Tyriorum archiuis.*

Phryges quinto obtinent maris imperium annis 25. *Euſ.* Ocraſapes rex Aſſyriorum, Anacyndarapesvocatur à Strabone. Neſcias vtra prolatio

Corinthiorum Agelao.

Eudemio an. 25.
Ariſtemede an. 35.

Athenienſium Mezade.

Diogenete an. 28.
Pherado an. 19.

Aegyptiorum Cheope.

Anni mũdi.

latio potior. nam nomina regũ Aſſyriorũ, Aegypti & cæterarum mundi partium apud Herodotum, Ptolemæum, Strabonem, Euſebiũ, &cæ. non ſatis purè ad poſteritatem peruenerunt. Iuxta illud, nomẽ impiorum putreſcet. Prouer. 10. & Eccl. 41.

3327. Sub extremam vitam Ioas Cyprij maris imperium ſexto loco conſequuntur an. 34. *Euſeb.*

Bon Thuſcorum rex, à quo regio Bononia. *Cato de Orig.*

k Amazias an. 29.

Sedechia pontifice.

Amos regis Amaziæ fratre, patreq́ Eſaiæ & Iona prophetantibus.

Ocyaſape Aſſyrior.

Ioas & Ieroboam an. 41. Iſraelitarũ regibus.

Lacedæmoniorum Thaleco. an. 40.

Corinthiorum Ariſtemede.

3327. k Sedechias pontifex Ionas vaticinatur in Ieroboam filium Ioas regẽ

3356. Iſrael, vel potius de victorijs & reſtitutione Damaſci & Hemath (quam Antiochiam quidam eſſe volunt) & terminorum regni Iſraelitici facta per Ieroboam regem Iſrael contra Syros. Niniue eius tempore erat magna, itinere trium dierum. Diodor. Sicul. lib. 3 ambitu ſtadiorum 480 id eſt, leucarum 30. longitudine autem ſtadiorum 150. id eſt. leucar. nouem: concionatur in Niniuitas, vt ex eius libro conſtat. In Seder Olam reponitur ſub Athalia & Ioas regibus Iuda, & Ieroboam rege Iſrael. Diſcipulusque fertur Heliſei, miſſus ad conſecrandum Iehu in regem Iſrael in Ramoth-Galaad, *cap.* 18. Vnũ eundemque eſſe Ionam, qui has duas prophetias fuderit, teſtantur Hebræi omnes, & Ioſephus *lib.* 9. *Antiq. cap.* 11.

Quidam hic inter Amaziam & Oziam è ſuo cerebro interregnum 10. aut 11. annorum faciunt, citra vl-

3356. lum ſcripturæ veſtigiũ. Vnica regẽ

Iſrael

Iſrael & Iuda collatione nituntur. Atqui illa, vt infra docebo, propter confuſiones & varios motus regni Iſrael hæretici eſt fallaciſſima, nec ſatis liquidò ſtatui poteſt.

Amazias vicit Idumeos, qui ſub Ioram defecerant. Victi deinceps nullum habuerunt Regem *Seder cap.* 20.

Occiſus eſt in Lachis.

Profana rege Amaſia.

Huius tempore collocatur Sardanapalus, Græcis Tonoſconcoleros, an. 20. ſed quàm rectè, mox.

Strato Tyri rex, præter quem ſerui reliqui omnes dominos ſuos interfecerant.

Seſoncharis, ſiue Senſcoris Aegypti rex, cuius pater Siparis deus habitus.

Sub hæc tempora cœpit regnum Macedonum per Carranum decimũ ſextum ab Hercule, à quo poſtea magnus Alexander fuit ſeptimus decimus. *Velleius lib.* 1. *Soli. cap.* 15.

Regnum hoc Macedoniæ vſque ad Machabæos durat annos circiter 600.

Phidon Argiuus menſuras & põdera reperit, cum apud Latinos regnaret Procas Syluius.

m Poſtquam 27. annis regnaſſet, reliquis. I. 25. ad vſq; mortem leproſus fuit. filio interim regni adminiſtratio demandata eſt. *Seder cap.* 19.

Eo anno, quo lepra percuſſus eſt. 2. *Paral* 26. extitit terræ motus prodigioſus, qui abijt in prouerbium. *Zach.* 14.

Non

Athenienſium Tharedo, deinde Ariphrone an. 20. Archontibus.

Aegyptiorum Cheope, deinde Cephrene an. 56.

4. *Re.* 15. m Ozias qui & Azarias an. 52. 33 34

Ioele ſummo ſacerdote.

Oſea, Amos, Eſaia, Iona prophetis. 34

	Anni mũdi	
Phul Nabonnaſſare 37. an. 48. Aſſyriorum.	3408.	Non modo quia Ozias temerè & profanè munia pontificia vſurpauerat, ſed & quoniam imminebãt magni bellorum motus, exoriente Aſſyriorum, Romanorum, Macedonum & aliorum populorum in alienas terras imperio.
Ieroboam filio Nabat & per ordinẽ Zacharia menſ. 6. Sellum menſe vno. Menahem an. 10. & Phaceia an. 2. Iſraelitarũ regib.		Ioel (nõ propheta, ſed alter) ſummum pontificatum gerebat. Oſeas & Amos vaticinantur in decem tribus, obiter etiam, in duas tribus, id eſt, regnum Iuda. Eſaias de Chriſto, eiuſque rebus geſtis, de vocatione gentium, reliquiſque myſterijs ita ſcribit, vt potius Euangeliſta, quàm vates videatur, inſerens multas vaticinationes de plurimis regnis & gentibus.
Cephrene Aegyptiorum & per ordinem Mycerino an. 6. Aſychi an. 6. Sabacho an. 50.		Illum Hebræi commemorãt ortum regio ſanguine, ac non tantum habuiſſe patruum Amaziã regem, ſed & ſocerum fuiſſe regis Manaſſis, à quo ſectus miſerè dicitur. Tam clarus vates fuit, vt etiam Cyrum regem Perſarum nominarit ducentis annis, priuſquam naſceretur, & eius geſta deſcripſerit. *Eſa.* 45. & Vriam Sacerdotem centum antè annis. *Eſa.* 8.
		Externa rege Ozia.
Romulo Romanorũ rege primo an. 38.		Poſt Ocraſapem trigeſimũ quintum Aſſyriorum vel potius Niniue regem, nominant Sardanapalum. *Euſe.* Atqui ante hunc ſequentes in Biblijs recenſentur. Phul, 4. *Reg.* 15. Teglath Phalaſſar. *Ibid.* Salmanaſar *cap.* 17. Sennacherib, *c.* 19. & *apud Herod.* Aſſaradon, i. Sardanapalus. *Ibid.*
	3408	

Malo ergo pro 36. regibus numerare 41. Errorem auxit Metaſtenes Annij & ſimiles auctores ab Annio ſuppoſiti, qui Biblicos appellant reges Babyloniorum, cum Scriptura diſertè vocet Aſſyriorum.

Et certè Niniue adhuc imperabat, vt quæ ad Ionæ prædicationem, qui hoc ſæculo vigebat, conuerſa legatur. Quin & adhuc ſtetit per annos ferè ducentos. Nempe vſque ad annum primum Nabugdonozoris, qui fuit quartus Ioachim Iechoniæ patris. *Ierem.* 25. Idque iuxta prophetiam Nahum contra Niniuitas ad vomitum redeuntes.

Initium Olympiadum 405. annis poſt Troiæ captiuitatem. *Euſeb in Chron.*

Secundo Aeſchyli Athenienſium iudicis anno, authore Iphito Elio, qui & mercatum & ludicrum certamen ad excitandam corporis animiq; virtutem efficaciſſimum Olympiorum conſtituit. *Velleius lib.* 1. A quo tempore hiſtoria Græca vera creditur. *Clemens lib.* 1 *Stromat ex Seſtbio.*

Ex quo ſæculum deinceps Hiſtoricum Varroni dicebatur, vt ſuperius Mythicum. *Cenſor. de die natali. cap.* 17.

Lycurgus Iphiti, qui primam Olympiadem ordinauit, ęqualis. *Pauſ. lib.* 1. *Eliac & Plut. in eius vita ex Ariſtotele.* Vix trecentis ante Platonem annis. *Plato in Minoe.* aut ante finitum bellum Peloponneſiacum. *Thucid. in prologo.* Septingentis annis ante

Lacedæmoniorum Thaleco, deinde Alcane an. 37.

Corinthiorum Egemnone an. 16. *Alexandro an.* 25. *Pheloſteno an.* 12.

Athenienſium Ariphrone & per ordinem Theſpeio an. 27. *Agăneſtore an.* 20.

Macedonum Carano rege primò an. 28 *deinde Cæno an.* 12.

Anni mūdi. ante Ciceronem, vt par prope ſit inſtitutorum Lycurgi & Romæ antiquitas. *Cicero pro Flacco.*

3356. Olympias ſpatium quatuor annorum, quod labebatur inter duos ludos Olympicos, Lycophronis interpres, quinquaginta menſes (lunares) fuiſſe ait. Quaternorum annorum circuitum, item luſtrum interpretatur *Cenſor. de die nata. cap. 15.* deſierunt celebrari Theodoſij maioris ætate, Inductionibus ſubſtitutis. *Cedrenus*, vel vt alij, Conſtantino Imperatore.

Nulla certa hiſtoria extat ante Olympiades, apud Græcos, neque vllum ſcriptum vetus barbarorum & Græcorũ geſta declarans. *Iuſti. Martyr in parænetico.*

Temporum illuſtrium initia (æras vocant Aſtrologi) in hoc cadunt ſæculum. Nam

Anni Chaldæorũ, Macedonum, Aegyptiorum, commune ferè habent principium, ſcilicet à Nabonaſſaro, quẽ Salmanazarẽ fuiſſe alij ſentiunt, ego Phul vel Ocraſapẽ Aſſyriorũ regem, 60. annis Salmanazare antiquiorem. Ita perſpicitur, quàm ſit iſtorũ recẽs Chronologia.

Græcorum & Romanorum memoria in idem tempus incidit, quod ad hunc modum cõuincitur. A Nabonaſſaro ad Auguſtum anni duntaxat colliguntur 718. *Ptolom. lib. 3 Almag. cap. 8.* Ab vrbe condita ad eundem Auguſtum an. 710 A prima Olympiade ad eundem Auguſtum an. 734. Olympias igitur prima

3408. dun-

duntaxat antecedit Nabonaſſarem Ptolomæi annis 16. & Nabonaſſares vrbis fundamenta an.8.

Hic ego incipio primam adoleſcentiam monarchiæ Aſſyriorum, vſque adeo ab hiſtoricis decantatæ. Nam ante hoc tempus, Euphratem minime traieciſſe probari poteſt certiſſimè, atque ita colligi eſſe fabuloſa, quæcunque de ea exteri ſcriptores prodiderunt. Sed & regum nomina & ſeries, quam à Nino deducunt, atq; hic etiam nos ex illorũ ſententia inſeruimus, eſt ſuſpectiſſima.

Primò, quoniam eorum ne apiculus quidem in ſacris extat, vbi primæ antiquitatis res diligentiſſimè deſignantur. Certè ſi tam potens & ampla fuiſſet iſta Monarchia, in tanto annorũ ſpatio, propter viciniam, illi commercium aliquod, aut res alia fuiſſet cũ Iudæis, cum Syris, cum finitimis alijs populis, quorũ bella & res ſolet ſcriptura attingere.

2. Temporibus Abrahę, Amraphel rex Sennaar, ſiue Babylonis, Arioch rex Elaſar, Chodorlaomer rex Elamitarum, qui ſunt Perſæ, Thadar rex gentium, vt ſui iuris nominantur. *Gen.* 14. qui in terra Chanaan contra reges Sodomorum & Gomorrhæorum bella gererent. Iſtæ ergo nationes non erant tunc ſub iure Aſſyriorum. Tēpeſtate Moſis & Ioſue, cùm Hebræorum fama feratur ad longinquiſſimas quaſq; terras perueniſſe, vt etiam è Meſopotamia Balaam vates fuerit excitatus, nihil de Aſſyrijs, quos tamen præcipuè

Anni mūdi.

3356. puè commotos oportuit, & cum reliquis regibus Orientis accurrere ad reprimendam, retardandamq; tam numeroſi populi inundationem, qui non ſola Palæſtina contentus fore videbatur.

3. Per ſequentes deinceps Patriarchas, Reges, Prophetas, Iudices ſuccedentibus libris, reges Syriæ, Meſopotamiæ, Damaſci, Moab, Arabiæ, Aegypti, Aethiopiæ, reliquarum ferè regionum Orientis, præterquam Aſſyriæ, perpetuò occurrunt. Nam de illa altum ſilentium. Quin & Dauid Meſopotamiæ partem acquirit, nec vllus Aſſyriorum rex ſe ei opponere narratur. Aut nulli ergo erant ante Phul, qui primus nominatur & terret regiones cis Euphratē, aut non valdè potentes. 4.*Reg.*15.

4. Balam in ſuo prædicto, *Num.*24. de Aſſyrijs loquitur, vt valdè infirmis, qui non poſſent regulos iuxta Euphratem ſubigere, & vaticinatur de eorum ſub tempora nouiſſima incremento. *Cinee* (inquit) *robuſtum quidem nunc eſt habitaculum tuum, at quandiu poteris permanere?* Et poſtea: *Heu, quis victurus eſt, quando iſta faciet Deus?* Quaſi multa adhuc ſupereſſent ſæcula.

5. Ionas propheta, qui vaticinabatur ſub hoc Amaziæ & Oziæ æuū, Niniuem quidem magnam vrbem fuiſſe, & Regem habuiſſe narrat, at eum deſcribit, vt potientem regno non multùm extra Aſſyriam diffuſo, quare ne Regem quidem Aſſy-

3408. riorum eum nominat, ſed Niniuæ.

Exteri

6. Exteri ſcriptores, qui nihil tribuerunt incertis rumoribus & fabulis, Epochen ſiue principium Calculi figunt in Nabonaſſare Aſſyriorum rege, annis duntaxat ante Alexandri magni mortem 424: vt Ptolom. lib. 3. Almag. tanquam inſigni aliquo principe, qui ſuperiores certa virtute & potentia ſuperarit, ac meritò principium numerandi ſecuturis ætatibus tribuere potuerit.

7. Hāc eandē Epochen ſtatuit Scriptura. Nempe circa annū 27. Oziæ, quando terręmotus ille prodigioſus viciſſitudinum mundi prænuntius extitit, & Phul, qui & Nabonaſſar, hoc imperium cœpit condere. Eo enim reſpexiſſe videtur Eſaias cap. 7. *Adhuc 65. anni & Ephraim deſinet eſſe populus*, id eſt, 65 anno imperij Aſſyriorum, qui idem eſt ſexageſimus quintus Terręmotus Oziani, Ephraim à Salmanazare euertetur. Hos enim annos reperies, vt & vidit Kimhi, à 27. Oziæ, ad ſextum Ezechiæ.

8. Hîc primum apud prophetas, Eſaiam, Oſeam, Amos, & alios Aſſyrij nominis terror nationibus incutitur, virga furoris Domini appellatur, &c.

9. Ioſephus libro 1. contra Appionem Beroſum profert Græcos arguentem, vt multa atque adeò præcipua de hac monarchia fabulatos.

10. In Aſſyria duntaxat regnatum eſt annis quingentis & viginti ante Arſacem Medum, qui Sardanapalum ſuſtulit. *Herodot. lib.* 1.

Poſtre-

Anni mūdi.

3356. 11. Poſtremò Semiramis, non niſi quinque generationibus Nitocrim præceſſit, quæ in Aſſyria regnabat Medorum temporibus, proximè ante Cyrum. *Ibid.* Atqui hoc tempus non eſt eius dimidium, quod huic Monarchiæ affingitur, ſed nec bellum Troianum tranſgreditur. Vnde neque eius meminit Homerus, &c. Imò verò ſi tres generationes, vt lib. 2. ipſe ait, centum annos duntaxat cōficiūnt, ne dum quidem Semiramis extitit hoc Oziæ ſæculo. Sed Manaſſis, annis circiter 160. ante Cyrum.

Atque hæc quidem aduerſus vulgares hiſtoricos, qui neſciunt Aſſyriorum nomen, vtut exortū dicatur è Nini remotiſſima radice, cœpiſſe duntaxat celebrari circa Oziæ & Olympiadum, & Romę conditæ ſęculum.

Quoniam verò profanorū Chronographorum fundamentū in Nabonaſſare ſtatuitur, audiamus quid de illo ſcribat *Ptol. vbi ſupra.* Ab initio (ait) regni Nabonaſſaris priſcas obſeruationes continue ad hoc vſque tempus conſeruatas habemus. Vnde ad illud locorum radices reducimus. *Et poſt.* A regno Nabonaſſaris vſque ad Alexandri mortem colliguntur anni 424. A morte Alexandri ad initium regni Auguſti 294. & hinc ad decimum ſeptimum Adriani 161. *Hæc ille.*

Ita Nabonaſſar non eſt Salmanazar, ſed iſto aliquis annis 60. antiquior, fortaſſe Phul, quoniã è Salma-

3408.

nazare

nazare ad mortem Alexãdri vix notari poſſunt an.360.

Tempore Oziæ, Amulius apud Latinos; Agamneſtor vndecimus apud Athenienſes regnabant. *Hieronym. epiſt.3. ad Damaſum.*

Romulus & Remus Olympiadis 6.anno 3. Romã condunt. Poſt Troiæ excidium 394. *Eutrop. Liuius, Virg. 1. Aeneid.* vel 432. *Plut. in Camillo. Solinus cap.2. Halicarnaſ. lib.1.* Hinc, vt Florus annotauit in 2. Epitome; ad 20. Auguſti. tempus fuit ſeptingentorum propè annorum. Quos à 24. Oziæ reperies.

Iuxta Hebræos in Cabbala R. Abraham & hiſtoria eiuſdem de rebus Romanis vſque ad principium regni Iſmael, anno 6. Ezechiæ, quibus locis addunt Romulum & Remũ anno Solari adiecisse duos menſes, Maium & Iunium; cùm antea Italorum annus octo menſibus perficeretur.

A prima Olympiade ad Romam conditam, nonnulli docent colligi an.24. *Clemens lib 1. Strom.* Poſt Troiam captam 437. *Velleius lib.1.*

Romulus & Remus attigerãt annum vitæ 18. cùm Romam conderent. *Dionyſ. Halic. lib* 1. Romulus poſt fratrem interfectum, è vicinis vrbibus attraxit plurimos: Ex ijs ſenatores centum conſtituit, vt negotijs publicis præeſſent, quorum decem præcipuos, Patricios nominauit, q. populi patres. 300. equites & ter mille pedites ad vrbis præſidium conſcripſit, reliquum populum in tribus

Anni mũdi 3408.

tribus quatuor diuiſit. *Suidas.*

Antimachus Teius Lyricus. *Plut. in vita Romuli.*

Phœnices ſeptimo loco maris mediterranei poteſtatem adipiſcuntur. *Euſeb.*

Bebochorus Aegypti rex poſtea arripit. Mycerinus tamen ab Herodoto rex Aegypti hoc loco ponitur, qui ſumma pietate & clementia vixit, deinde Aſychis, & Sabachos.

Phul Belocho apud Aſſyrios regnante, Mediam occupauit Arſaces. *Herod.lib.*1. Sic regnum Medorũ vſq; ad Cyrum annorũ 300. fuiſſet. Itaq; de eo poſtea verius ſub Manaſſe.

Rhæcus in Samo plaſticen comminiſcitur.

Trieris prima nauigauit Corinthum. *Naug.*

Lydorum regnũ incipit rege Ardiſo Haliattis filio. *Ibid. Euſeb.* Ante dicebãtur Mœonij. Eius frater Tyrrhenus in Italiam venit, & Tyrrhenam terram à ſe nominauit. Hoc regnum 230. annis ſtetit ſub nouem Regibus: i. vſq; ad Crœſum, qui quia Chaldæis contra Perſas auxiliũ tulerat, cæſus eſt à Cyro ſub annum eius decimum. Quam ſummam reperies, à quinto regni Ioathan.

R 1 Ioathan an. 16. — 3408.

3424

Ioathan eiuſdem nominis Pontifice.

Lacedęmoniorum reges deficiũt, Nicander & Alcanas. *Euſeb.* Poſt iſtos tamen Polydorum & alios deinceps nominat ad 15. generationes, poſtremum ponens Cleomenem Leonidis filium Pauſanias, eo ferè tempore, quo Antigonus Demetrij filius Athenas oppugnauit, aut paulò

Oſea, Eſaia, Amos, Ozia, Michea Moraſtite, Iona vatib.

3424

lo poſt. Scilicet regnum potuit renouari.

Sabachos Aethiops pulſo Aſyche in Aegypto regnat an. 50. Hic in Scriptura Suà vel So appellatur. 4. *Reg.* 17.

n Michæas Moraſtites ex æquo ſtylum ſuum ſtringit in duas & decem tribus, vt titulus illius ſatis indicat. De Chriſto multa vaticinatur. Vidit Oſeam, Eſaiam & Amos. Prophetarum ſucceſſio perennis. *præf. Maiemonim.*

Porta ſpecioſa & ſublimis in templo à Rege conſtruitur.

Razin rex Syriæ.

Tiglath Phalaſſar anno ſeptimo Ioathan imperium adit. decimo vrbes multas, Galilæam, & vniuerſam terram Nephthalim cepit, & in Aſſyrios abduxit. 4. *Reg.* 15.

Annus vigeſimus Ioathan nominatur 4. Reg. 15. qui fuit quartus Achaz, nempe quoniam indignabatur Scriptura impium & profanum regem nominare, potius patrẽ mortuum nominat, qui non niſi alioqui regnauit an. 16.

Profana rege Ioathan.

Peloponnenſium & Athenienſium maximum bellum, vt velut victi inuicem ſe mutuo ſubtraherent. *Oroſi. lib.* 1. *cap.* 24.

Aeſchylus archon 12. Athenienſium, qua ætate Ioathan regnabat in Hieruſalem. *Euſebius chron. ex Africano.* Ars ſculpendi marmoris hoc tempore cœpit. *Plin. lib.* 36. *cap* 5.

Aegy-

Phul, deinde Teglath Phalaſſar 38. *rege Aſſyriorum an.* 23.

Phacea Iſraelitarum rege, an. 20.

Sabacho Aegyptiorum.

Romulo, deinde Numa Pompilio 2. *Romanorum rege, an.* 43.

Lacedæmoniorum Alcane rege vltimo.

Corinthioru, Phe-ſteno, & denique Automene, an. 1.

Anni mūdi

3408.

Aegyptij poſt Phœnicas octauo ordine maris ditionem inuadunt.

Numa Pompilius Romæ ſacra & ceremonias atque pontifices Moſaicis conſimiles inſtituit. *Tertull. de præſcrip.* quod in genere de omnibus Gentiliū ſacris prodit Iuſtinus Martyr in Apolog. de cœna Domini verba faciens, ſiue Iudęorum imitatione: quorum tum florens erat nomen & imperium: ſiue Satanæ inſtinctu, qui Dei ſimius, ſibi eadem apud gentes exhiberi exoptabat, quę illic Deus. Et ſanè in illis inducēdis dicebat ſe cum dea Aegeria cōgredi. Quanquam hunc cum dea congreſſum videatur commentus, vt ſuum inuentum populo adhuc rudi & Martio melius inſtillaret, atque religionis metu ſibi fidelius obſtringeret. Erat enim alioqui inſignis deorum contemptor: & ceremonias, quas publicè colebat, priuatim libris ludificabatur: qui poſt quadringentos annos ex eius tumulo defoſſi iuſſu Senatus, ea de cauſa in foro concremati ſunt. Mirum aūt cur Romani, cùm cunctarum Gentium deos reciperent, nunquam tamen Deo Iudæorum, quibus, vti dixi, magna ceremoniarum affinitate congruebant, locum apud ſe dare voluerint. Nec mihi ſatisfacit ratio, quam Cicero pro Flacco affert, Numen illud nimis abhorruiſſe à ſplendore imperij. Magis arridet, quod Auguſtinus lib. 1. de conſenſu Euangeliſtarum cap. 2. ſcribit, non fuiſſe receptum, quia ipſe ſolus volebat coli,

Athenienſium Agamneſtore, deinde Aeſchylo an. 23.

Ardiſo Lydorū rege primo, an. 36.

Macedonum Cæno, deinde Tyrima an. 38.

3424

ac eius religio cæteras excludebat. Nam illo vno prætextu Senatus olim rogatus, Chriſtum inter deos vrbis referre recuſauit, vt eſt apud Tertullianum. Decem menſibus, quos in anno ſuo inſtituerat Romulus, duos Ianuarium & Februarium *poſtpoſuit.* *Ouid.*1. *Faſt.* ſic enim legendum, non *præpoſuit.* Nam 2. Faſt. & 3. fuiſſe poſtremos anni menſes docet.

Poſt Pheleſtenum regnauit Automenes Corinthiorũ rex vltimus, poſt quem deinceps annui Principes. *Nang.*

Sic Alcanas rex fuit Lacedæmoniorũ vltimus, vt modò docui. Atq; ita, vt duo hæc regna iiſdem temporibus cœperant, ita & iiſdem defecerunt. mox etiam Archontum Athenienſium principatus perpetuus in decennalem deſinet.

Si Numæ Pompilij ſuperſtitiones reuoluamus, ſi ſacerdotalia officia, inſignia & priuilegia, ſi ſacrificantiũ miniſteria & inſtrumenta & vaſa ipſorum ſacrificiorum & piaculorum & votorum curioſitates conſideremus, nónne manifeſtè illam Iudææ moroſitatem imitatus eſt? *Tert. de Præſcrip.*

Ceremonias flaminibus impoſuit Moſaicis congruentes, de quib. Gellius lib. 10. cap. 15.

Annum caſtigauit adiectis menſibus Ianuario & Februario. *Plut. in Numa*: vel poti⁹ Ianuarium primum anni eſſe voluit, ſecundũ Februariũ *Macrob. lib.* 1. *Satur. cap.* 13.

Capi-

Anni mũdi.

Capitoliũ Romæ in monte Tarpeio extruitur.

3424 Sibylla Samia inſignis habetur Numæ temporibus.

Croton in Italia conditur à Myſcelo quarto regni Numæ. *Dionyſius Halic. lib.* 2.

Ephori apud Lacedęmonios Theopompi regis conſilio creantur. *Pauſan.*

Cynethon Lacedæmonius Theogoniam ſcribit. Cumelus & Archinus poetæ.

a Achaz an. 16. | 3424

3440 o Obed propheta milites arguit crudelitatis. 2. *Paral.* 28.

Vria in Aaronis cathedra præſidẽte.

Eſaias Chriſtum de Virgine, Micheas in Bethlehem naſciturũ prædicunt.

Superioribus, itẽq; Oded prophetantibus.

Apud Aſſyrios Tiglath Phalaſſar, 4. *Reg.* 15. & 16. Galileam, Damaſcum & Syriam capit, capto Razin rege, & populum transfert Cyrenem verſus Aethiopiam. Medis quoque imperauit, vt ex 4. Regum 17. colligi poteſt. Cum eo amicitiam Achaz iniit, eiq; dona miſit, vt auxilio ipſius à rege Syriæ liberari poſſet. 4. *Reg.* 16. Sic paulatim in populi Domini perniciem attractus eſt Aſſyrius ab ipſiſmet domeſticis, de quo varias querimonias prophetæ inſtituunt.

Tiglath Phalaſſare & 39. Salmanaza re an. 10. Aſſyriorũ monarchis.

Vrias pontifex inflectens ſe ad voluntatem apoſtatæ Achaz, Ecebolio ſimilior, quàm Ambroſio. 4. *Reg.* 16. *Eſa.* 8.

Phacea, & ad extremum Oſea an. 9. Iſraelitarum regibus.

Oſee rex Iſrael permiſit ſuis quotannis ter aſcendere Hieroſolymam

3440 ad orandum Dominum, ſuſtulitq; præſi-

præſidia à ſuperioribus Regibus, ad impediendum & aſcendentes intercipiendum poſita. *Hebr. in annal.*

Cùm Ioas permiſiſſet quidẽ idolorum cultum, ſed non ipſe eum ſequutus eſſet: 2. *Paral.* 24. Achaz primus regum Iuda religionem palam eiurauit, & in Synagogas hæreſim, peregrinorumque deorum cultum intulit. E ſequentibus regibus ſoli Ezechias & Ioſias penitus repudiarunt. Adeo tenax eſt impietas, poſtquam ſemel in regna admiſſa eſt. Vnde in hoc non prius deſijt, quàm funditus populum Domini euerteret, & in captiuitatem Babylonicam euomeret. Præcedentes aliqui reges, id eſt, Ioram, Ochozias, Athalia, mali huius origo, erant quidem deorum cultores, at Dei verum cultum publicè non inſectabantur, ſinentes quemque ſuo modo viuere. Ioas contrà 2 *Paral.* 24. poſtquam obijt Ioiada pontifex, delinitus obſequijs principum Iuda, acquieuit eorum petitionibus, permiſitque, vt derelinquerent templum Domini Dei patrum ſuorum, & ſeruirent lucis & ſculptilibus. i. cùm ipſe catholicam religionem profiteretur, impietatem permittebat.

Profana.

Mileſij imperium maris capeſſunt.

Athenis perpetui archontes eſſe deſierunt, cùm fuiſſet vltimus Alcmæon, cœperuntque in denos annos creari per annos 70. ac deinde annuis

Sabacho Aegyptiorum.

Numa Pompilio 2. Romanorum rege.

Athenienſium Archõte Aeſchylo, deniq; Alcmenone decimo tertio & vltimo an. 2.

Lydorum Ardiſo.

Macedonum, Tyrima rege tertio.

Anni mūdi.

3440 annuis commiſſa eſt magiſtratibus. Ex ijs, qui denis annis præfuerunt, primus fuit Charope, vltimus Erix. Ex annuis primus Creon. *Velleius.*

Primus Ephorus Elatus ad Lacedæmonios 130. annis poſt Lycurgum. *Plutar. in Lycurg.*

Eliſeus Tyri rex à Salmanaſſare oppugnatur. *Ioſ. lib 9. Antiq. c. 15.*

Ezechias an. 29.

Neria pontifice.

Oſea, Eſaia, Amos, Michæa vatibus.

Salmanazare, Sennacherib 40. annis ferè 7.

Filio eius Aſſar Adon 41. i. Sardanapalo an. 10. Aſſyriorum monarchis.

Merodac Babyloniorum rege primo an. 52. qui & Baladan.

Oſea vltimo Iſraelitarum rege.

p Merodac, ſiue Berodac filius Baladan rex Bab. *Hier.* 50. regi Iuda è morbo conualeſcenti munera deſtinauit. *Eſ.* 39. Mardocempadus fortaſſe Ptolemæo Almag. lib. 4. c. 6. & 8. Adductus ad id fuit miraculo, quòd ſol per decem lineas, quas tantum deſcenderat ad Orientē regreſſus, diem decem horis alijs auxiſſet. *Eſ.* 38. Huius admirandi Phænomeni meminit *Herodot. lib.* 2.

Ezechias coluit bonas artes. Nam & ſtudioſus fuit Mathematicarum, apud Chaldæos tunc vigētium. Vnde annum reſtituiſſe fertur, & leges poſuiſſe de intercalando tertio quoque anno menſe Niſan (hodie Iudæi mēſem Adar. i. Februarium intercalant, quod tamen in idem recidit) & duplicando, vt ille eſſet menſium 13. & menſes lunares ad curſum ſolis accommodarentur. *Elias in Tisbi è Talmudicis.* Hinc fortaſſe ſignum, Eſ. 38. de ſolis retroceſſione ipſius ingenio accommodatum.

Amici Regis Ezechiæ, mandato, authoritate, & ſuaſionibus eius, libros Reip. vtiles non tantùm cōponebant, verum etiam veteres, quos ederent, perquirebant. *Prouerb.* 25.

3469

Ezechiæ ſexto anno, vrbe Samariæ potit⁹ eſt rex Aſſyr. Salmanaſſar. Ita durauit hoc regnum annos ducentos quadraginta vnum, menſes ſeptem. Qui tranſmigrarũt, non leguntur redijſſe, quãuis credibile ſit, eorũ multos ſolũ patrium repetiuiſſe ſub regibus Perſarum: è cõtrario, duæ tribus, quæ in exilium exigi cœpere poſt an. 113. ſub Ioachim (*Dan.* 1.) leguntur redijſſe, & tamen earũ plurimi in exilio hæſerũt. Quo factum, vt B. Iacobus epiſtolam ad duodecim tribus diſperſas ſcriberet.

Cutthei ſiue Aſſyrij, nunc primũ vocari cepti ſunt Samaritæ.

Tobias apud Niniuem captiuus, vt conſtat ex eius libro, quem & Hebraicè vulgauit ante paucos annos Germania.

Tranſlatæ autem ſunt 10. tribus ad Aſſyrios 4. *Reg.* 17. vnde itinere anni cum dimidio, per anguſtias Euphratem tranſgreſſi, venerũt in Arſereth regionem hactenus inhabitatam, ibi commoraturi, 4. *Ezræ* 13. Colchidis partem aut regionem aliquam illi propinquam nonnulli eſſe ſuſpicantur, quod Colchi more Iudæorum, infantes circunciderent, teſte Herod. lib. 2. Ego puto eſſe veterem Tartariam ad deſertum Belgian in Orientis Septentrionalis angulo, è qua illi ſub annum Chriſti 1200. Duce Cingis erumpentes, cùm antea ignoti eſſent & loco & nomine, imperiũ Cham Tartarorũ, quod hodie memoratur, conſtituerũt. Nam in Hebræorum annalibus apud

Setone Aegyptiorum.

Numa Põpilio, deinde T. Hoſtilio 3. Romanorum rege an. 32.

Athenienſium Carope Aeſchyli f. primo decennali principe, Aeſimede 2. Elidico 3. per ordinem.

Lydorum Ardiſo, & per ordinem Aliatte an 14. Mele an. 12.

Macedonum Tyrima rege tertio, deinde Perdica an. 51. de quo Herod. lib. 8. & Soli. cap. 14.

Synodus tertia de reſtituenda religione, tẽplo, feſtis, & re diuina, iuxta diſpoſitionẽ & canones Dauid regis, Aſaph & Gad videntis, & Nathan prophetæ. 2. Paral. 29. & 30.

Anni mũdi.

3440 apud R. Selomonem in 27. Eſaiç, decem tribus in Oriente fuerunt perditæ. Facilè amplexæ ſunt Mahometiſmum, quod iam ab æuo circunciderentur, & corrupta quadam Moſaicæ religionis ſpecie tinctæ eſſent.

Palæſtini, ex quo ceciderunt regnante Ezechia, caruerunt deinceps gentili rege. *Seder Ol. c.* 20.

Merodac Baladan cum duodecim annis in Babylone regnaſſet, omnẽ Aſſyriorum potentiam ad Chaldæos tranſtulit, & poſt regnauit, ann. 40. Hinc Ierem. ca. 50. regnum Merodac vocat regnũ Babylonis, quod is primus auctor huius regni poſt labefactatos Aſſyrios fuerit.

Salmanazarem Aſſyriorum regẽ recentiores Chronologi putant eſſe Nabonaſſarem Ptolomei lib. 3. cap. 8. & lib. 4. cap. 8. Almag. quod ſupra impugnauimus. Quidquid ſit, apud eum nomina & ſæcula regum Babylonicorum & Aſſyriorum videntur ficta aut corrupta, vt proinde ex eo nihil certo ſtatui poſſit, nedum chronologia, vt iſti faciunt, deſcribi, niſi fortè imaginaria.

Sennacherib Sargon nominatur, & Azotum obſidet. *Eſ* 20.

Angelus delet exercitum Sennacherib ſucceſſoris Salmanazar, propter blaſphemiam. Ipſe autem in fano deorum ſuorum Niniue ſacrificans, à filijs interficitur. Hac plaga res Aſſyriorum ita fuerunt afflictæ, vt nullum deinceps verum monarcham habuerint. Nam ex hac tanta

3469 clade, ſequuta eſt imperij ſumma

 per

perturbatio, mox laceratio atque diſtractio ex varijs filiorum diſſidijs Denique euerſio ac pernicies, Babylonio rerũ ſummam liberis & propinquis Sennacherib eripiente. Horum meminit Herodotus, & nomẽ σαναχάριϐος retinet, addens ſtatuam eius in templo Aegyptiaco poſitam, cum hac inſcriptione, ἐς ἐμὲ τις ὁράων εὐσεϐὴς ἔςω. in me aliquis intuens pius ſit.

Reuerſus in Aſſyriã Sennacherib, iratus ob plagam Hieroſolymæ acceptam, per 45 dies multos filiorum Iſrael occidit. *Tob.* 1. paulò poſt in templo Nizra Niniuæ occiſus. 4. *Regum* 19.

Apud Aegyptios Sethon ſacerdos Vulcani & Rex, conflixit cum Sennacherib rege Arabum & Aſſyriorum. *Herod. lib.* 2.

Huic Tyrachus rex Aethiopum auxilium tulit. *Ioſeph. lib.* 10. *Antiq ca.* 1. & 2.

Tiraca rex Aethiopum potentiſſimus, in Sennacherib Aſſyriorum monarcham oppugnantem Hieroſolymam. Ita reges Aethiopiæ à tẽporibus Salomonis peculiarem curam terræ ſanctæ geſſerunt. Quod impensè, tanquam hæreditarium, hodieque facit potentiſſimus Aethiopum rex Preto-Ioannes. Vtinam Deus immortalis illi palmam hanc reſeruet, vt maiorum veſtigia perſequens, terram illam è Turcica feritate tandem liberet, dum noſtri principes neglecta religione & conditoris ſui monumentis, ignauiæ libidini

Anni mūdi. ni vel ambitionib. turpiter ſeruiunt.

3440 A primo rege Aegypti ad hūc Sethonem vltimum, decem annorum millia fluxiſſe fabulabantur Hierophantæ Herodoto, ac eo tractu ſolem quater ſui ortus locum mutaſſe. *lib.* 2.

Regnat tandem filius Aſaraddon (Phul cognomento Regum Aſſyriorum) id eſt, Sardanapalus, ſi veſtigijs literarum aliquid tribuendum ſit, 4. *Reg.* 19. Hunc Nabugdonozor exuit imperio, & ad incendium cōpulit, vel potius cum Arbacto Medo Berodac Nabugdonozoris auus. Nā Nabugdonozoris auum Merodac fuiſſe, qui imperium Sardanapalo ademerit, ex eo perſpicuum puto, quòd ſub illa tempora iſte imperiū Orientis affectare cœperit. *Eſa.* 30. & 4. *Reg.* 20. Quinimo R. Salomon è Talmudicis hiſtorijs in 3. ca. Danielis narrat Nabugdonozorem vnum eorum decem fuiſſe, qui ſoli cum Sennacherib euaſere manum Angeli, miſſi diuinitus ad iſtius delendum exercitum. Quanquam potius id de patre vel auo Merodac crediderim, quia Nabugdo. nimis fuiſſet ſenex temporibus Babylonicę captiuitatis: item quia Ioſephus & reliqui hiſtoriographi Orientis, quinq; reges faciunt huius Babylonicæ monarchiæ, quam tamen Nabugd. magnus ad ſummum apicem perduxerit. Reges Aſſyriorum præcedentes è libris Regum & Paralip. ſurſum verſus ad priſca ſæcula, quibus eo-

3469 rum imperium floruit, facilè perduces.

ces. Hoc modo Aſſar-adon, Sennacherib, 4. *Reg.* 19. Salmanazar. *Ibid. cap.* 18. Teglath Phalaſſar, *ca.* 16. Phul, *cap.* 15.

Cùm Salmanazar paucos adduxiſſet è diuerſis regionibus colonos in Samariam, poſtea Aſſar-Adon, id eſt, Sardanapalus, repleuit terrã decem tribuum nouis habitatoribus, præſertim de Cutha regione Perſarum, qui ſuſcipientes circumciſionẽ per ſacerdotes Iſrael è captiuitate euocatos, & legitima Dei, atq; libros Moſis quinque, nihilominus deos ſuos patrios in excelſis colebãt. Vnde florentibus Iudæis, eos ſuos vocabant propinquos. Aliâs cum illis perpetuas exercebãt inimicitias, eorumque hoſtibus inteſtino quodã odio ſeſe ſolebant adiungere. *Ioſeph.*

Quod hæreticorum eſt contra catholicos ingenium & mos.

Multi interim ex 10. tribubus in regnum Iuda confugerunt, multi latitarunt, partim in ſpeluncis, partim inter vicinas gentes, qui poſt reditũ regis Aſſyriorum, redierunt ad ſuã, & habitauerunt cum Samaritanis. Ita deſijt regnum hæreticum poſt annos 271.

In ea etiam tertia Synodo de reliquijs decem tribuum colligendis et ad Paſcha & alia legis ſtatuta conuocandis tractatũ eſt. Ibid.

Ibi & actum videtur de libris prophetarum conquirendis, maximè Salomonis. Prouerb. 25.

Eodem tempore ablata eſt gloria Moab (per Salmanazarem ſcilicet) tribus videlicet annis poſt mortem Achaz. *Eſa.* 14. & 16.

Externa.

A clade Sennacherib ad principium victoriarum Nabugdonoſoris, computantur anni 107. 3469

Sarda-

Anni mūdi.

Sardanapalus Tarſum & Anchialon vrbes Ciliciæ maritimas condidit vno die. *Stephan. de Vrbibus.*

3440 Domitis Aſſyrijs, Merodac Babylonius tenuit Monarchiam, cuius vt regis Babyloniæ iam potentis ſub Ezechia, meminit Eſaias ca. 39. Mardocempadus Ptolomæo.

Externi ſcriptores narrant, Phul, Belochum (quem putant eſſe Belolodac, 4. Reg. 20.) & Arſacem Medū bello aggreſſos fuiſſe Sardanapalum muliere corruptiorem, ſeque Sardanapalum incenſa regia & familiam flammis Babyloni, cōſumpſiſſe, duraſſe autem incendium dies quindecim, annis poſt Abraham mille ducentis (regnante in Iudæa Ezechia.)

Arſaces dominatus eſt Medis & Perſis, vixque ſe eius poſteritas tutata eſt montibus aduerſus Babylonios, vſque ad Darium Medum, & Cyrum Perſam.

Errant ergo Germani hiſtorici & chronologi, qui ſecus ſcribunt & Belochum accipiunt pro Phul rege Aſſyr. Oziæ ſæculo, quem & aiunt pulſo Sardanapalo regnum Aſſyriorū & Babyloniorum occupaſſe, atque hinc cœpiſſe nouum Aſſyriorum regnum, vſq; ad Nabugdonoſorem. Nam noui iſtius regni apud Aſſyrios, nullus probatus auctor recordatur.

Melius Ioſeph. lib. 10. Antiq. cap. 3. Tempore Ezechiæ, Aſſyriorū imperium à Medis euerſum eſt. Addo

3469 ego, & à Babylonijs, *vt ſupra.*

Mar-

Mardocempadus cùm 12. annis regnaſſet Babylone, magnam acceſſionem ſuo imperio fecit, vt iam monarcha appelletur annis Aegyptijs 28. à regno Nabonaſſaris. *Ptol. lib.* 4. *cap.* 6. *&* 8.

Romæ Tullus Hoſtilius tertius rex, an. 32. qui primus faſcibus & purpura vſus, Fidenates, Veientes, & Albanos vicit, & vrbem cælio monte amplificauit.

Hydromantia à Perſis in Italiam affertur.

Archilochus Parius poëta Iambicus, quem ob mordacitatem Lacedæmonij vrbe eiecerunt. *Cic.* 1. *Tuſc.* regnante Tullo Hoſtil. *Cornel. nepos.*

Apud Aegyptios Pſammeticus regnat an. 54. 10. ſcilicet cùm vndecim alijs, ſolus 44. à quo res Aegyptiorum exponere incepit Herodot. lib. 2. poſt quē Nechao, de quo poſtea. Pueros Græcè docuit, Græcis locum, qui caſtra dicitur, ad inhabitandum conceſſit. *Herodotus libr.* 2 *Diod.*

* Aegyptij confuſis rebus per bella ciuilia, 12. ex ſenioribus regno præficiunt, qui ſimul 15. annis Rempub. adminiſtrant. *Diod. Sicul. lib* 2. *cap.* 2. labyrinthum mirabilem ædificant *Herodot. lib.* 2. Inter hos vnus Necephos, ſiue Necus pater Pſammetichi proximi regis ſex annis regnauit. Quo à Sebaco Aethiopum rege occiſo, eius locum ſubijt Pſammeticus filius *Herod. lib.* 2.

Bellum Lacedæmoniorum vicēnale contra Meſſanos, propter ſtupratas

	Anni mūdi.	
		pratas virgines,initium inteſtinorū bellorum Græciæ. *Oroſ. libr.*1.*cap.* 21.
	3469	Meſſana tandem capitur,& per 80. annos ſubijcitur. *Pauſan.*
		Euphaes filius Antiochi rex Meſſen.ſub tempus belli,quod anno 20. durauit. *Pauſan.*
		Syracuſæ & Catina in Sicilia cõduntur. *Nangiac.*
		Mare obtinent Cares. *Ibid.*
		Item Lesbij.
		Calchedon condita. *Nangiac.*
m Manaſſes an.55.	3469	m Oſaias & Sellum ſummi ſacerdotes.
Oſaia Pontifice.	3524.	Ozias propheta.
Ioele,Nahum,Habacuc,prophetis.		Ioel de duabus tribubus, earumque per Chriſtum reſtitutione. Nahum, in Niniuitas: Abacuc in Chaldæos ſcribunt. *Hebræi in Seder Olam.*
Arbacto ann. 28. Phraorte ann. 22. Medorum.		Nahum tamen ponitur ſub Ioatham rege,à Ioſepho,lib.9.cap.11.
Merodac Babyloniorum rege, deinde Ben Merodac, an. 45.		Niniuitarũ ſubuerſio,quam prædicebat, facta poſteà putatur à Nabugdonoz. anno regni primo. *Heb.* vel iuxta Euſebium & Herodotum lib.1.à Medorum rege Cyaxare proauo Cyri,circa tempora captiuitatis Babylonicæ 150. annis poſt Ionam prophetam.
		Noſtri ſimiliter Ioëlem σύγχρονον Oſeæ faciunt ſub Ozia. Videre quidem potuit Oſeam ſenem, ſed non Oziam regem, quia omninò viguit ſub Menaſſe,& ſcripſit. Non enim facit mentionem Iſrael, quaſi iam eſſent abductæ decem tribus in captiuitatem. Deinde de Iuda ſolum
	3524.	vaticinans, de Reliquijs earum, cum

cum domo Dei delendis prædicat.

Manaſſe rex 22. annis perſeuerauit in ſua impietate, reliquis reſipuit. *Seder cap.* 24. Kimhi in 4. Ezech. 40. totos annos impiæ ipſius vitæ, 15. duntaxat reſipiſcentiæ tribuit.

Tractus fuit Babylonem captiuus ob ſcelera, & denuò ſuis ob pœnitētiam reſtitutus à Merodac, qui eo incipiebat transferre imperium, & viam Nabugdonozori nepoti præparare ad tantam imperij molem.

Serra Eſaiam patruelem ſuum diſſecuit, quod clamaret, Audite principes Sodomorum, &c. *Hier in* 1. *Eſa. è Trad. Hebr.* cùm Eccleſiam ſuis vaticinationibus illuſtraſſet annis circiter 90.

Merodac Babyloniorum rege, deinde Ben Merodac, an. 45.

Tullo Hoſtilio, Anco Martio, an. 24. Tarquinio Priſco an. 38. Rom. regib.

Athenienſium Hippomene quarto decennali principe, Leocrate quinto. Abſandro ſexto. Erixia ſeptimo & vltimo.

Externa.

Aegyptus poſt Sethonem Vulcani ſacerdotem, duobus annis Rege caruit. Deinde 12. duces habuit, qui æquali poteſtate adminiſtrarūt annis 10. quorum vnus Pſammeticus nomine, ſolus poſteà regnum occupauit. *Herodot. & Dior. lib.* 1.

Athenis mutata reip. forma magiſtratus annui creātur. Tum ciuitati nullæ erant leges præter principum decreta. *Nangiac. Velleius libro* 1. *Pauſan.*

Midas rex Phrygiæ, qui obliquam tibiam inuenit. *Plin. lib* 7. *cap.* 56. & barbarorū primus, donaria ad templum Delphicum miſit. *Herod. lib.* 1.

Byzantium à Pauſania Spartanorum rege in Thracia conditur.

Nudipedalia primum Lacedæmone ſunt acta.

Sethone Aegyptiorum deinde poſt interregnum annor. 12. Pſammeticho primo noui regni Aegyptiaci rege ann. 36.

3352

Archi-

Mele tertio Lydorum rege, & per ordinem Candale an. 17. Gige an. 36.

Anni mūdi. 3524.

Archilochus adhuc viuus, cuius libros vrbe exterminarunt Lacedæmonij, quòd parum eſſent pudici. *Valer. Max.*

Simonides & Ariſtoxenus muſicus.

Romæ Ancus Martius rex 4. an. 38. qui primus ſalinas inſtituit, Oſtiam ſuper mare condidit, Auentinū & ianiculum vrbi addidit.

Macedonum, Perdica Rege quarto, deinde Argeo ann. 38.

Apud Medos, Cardiceas, Artecamis, Deioces de imperio dimicant, & ſimul regnant. *Diodo. Herodo.* poſt 13. annis ſolus obtinet Deioces ſiue Arbiones, qui Ecbatana condidit, & primus verus Medorum monarcha fuit.

Apud Macedones Argeus, apud Aegyptios Merres Aethiops.

Bellum Lacedæmoniorum cum Meſſenijs per an. 17. *Pauſ.*

Sibylla Samia ab aliquibus hic locatur.

Poſt Sardanapalum Arbaces eius præfectus regnum Medorum condidit in annos 128. vſq; ad Cyrum.

Erixias vltimus Atticorum decennalis princeps, qui magiſtratus durauit an. 70. à Caropis initio. Poſteà popularis ſtatus cœpit, & annui magiſtratus conſtituti ſunt.

Tarentum conditum à Parthenijs duce Phalanto. *Iuſtin. lib.* 3. Luca à Lucio Thuſco. *Cato de Orig.*

Pſammeticus vnus è duodecim ducibús Aegypti, rerum ſolus potitus, nouum regnum ſub 25. Menaſſis illic fundat. Ab hoc certa putatur

3524. hiſtoria ex Herodoto & Diodoro

vſque ad Cambyſem. Græci auſpicantur ſuam hiſtoriam ab hoc Pſammetico, ſub quo primi omnium exterorum in Aegypto conſederunt. *Herod. lib. 2.* Giges capit Colophonẽ & Smyrnam, & Miletum oppugnat. Picturam in Aegypto docuit. *Plinius lib. 7. cap. 56.* Candale poſtremò ex Heraclidis interfecto, quintus Giges regius paſtor, mulieris opera regnat. *Cic. 3. Offic.* à quo ſuam hiſtoriam per Crœſum ipſius abnepotem, vſque ad Aſſueri & Perſarum è Græcia fugã Herodotus nouem ſuis libris deduxit. Eum ſub Manaſſe nobiſcum collocat. *Greg. Turon. lib. 1. hiſt.*	4. *Reg.* 21.	* Amon an. 2. *Sellum pontifice.* *Hozai propheta.* *Deioce ſiue Cyaxare Medorũ an. 53.* *Ben Meradac Babyl. rege ſecundo.*
* Amon impius rex à ſeruis ſuis interficitur. 4. *Reg.* 21. Lapſo Aſſyriorum imperio, multa regna emerſerunt, totaque Aſia armis concuſſa eſt, donec obtinuit Nabugdonozor, Medorum, Perſarum, Lydorum, &c.		*Tarquinio Priſco quinto Romanorũ rege.* *Aegyptiorũ Pſammeticho.*
d Ioſias templum à ſuperioribus duobus principibus prophanatum & ſemirutum reparat, arcamque recondit. *Seder Olam.* Regni duodecimo purificat Iudam ab idolis. Eius tertio decimo incipit Ieremias Propheta vſque ad excidium vrbis.		*Lydorum Gige rege quinto.* *Macedonum Argeo rege quinto.*
Helcias pontifex aperiens Arcam, inuenit librum Deuteronomij, quẽ Moyſes in ea repoſuerat & fortaſſe manu ſua ſcripſerat. Nõ quod alioqui nulli eius eſſent alij codices. Nã quod	22.	d Ioſias an. 31. *Helcia pont. max.*

Sophonia, Ieremia, Baruch & Holda vatibus.

Deioce ſiue Cyaxare Medorum.

Ben Merodac Babyl. reg.

Tarquinio Priſco Rom. reg.

Aegyptiorū Pſammeticho, deinde Nechaone an. 17.

Lydorum Gige, deinde Ardi an. 37.

Anni mūdi 3557.

quod legitur, librum legis deperditum reperiſſe, ſic eſt intelligendum. Moyſes 13. exempla ſuæ legis manu ſua exarauerat, ſingula ſingulis tribubus dederat, & tredecimum inter ſacra vaſa, & q. λείψανα repoſuerat. *Heb.* Adeo autem erat ſtatus Religionis illa tempeſtate corruptus ſuperiorum principum infamia & improbitate, vt liber legis inter ſacras reliquas repertus haberetur pro re noua & inaudita. *Kimhi in 8. cap. Oſeæ.*

Ioſiam vicit & interfecit Necho rex Aegyptius. *Hero lib. 2.* in Mageddo. 2. *Paral.* 35.

Poſteà ad Euphratem à Nabugdonozore cæſus eſt anno quarto Ioakim. Ierem. 46.

Sophonias, quod iam decem tribus abductæ eſſent in Aſſyriam, de duarum reliquarū deuaſtatione atque captiuitate prophetiam texit.

Rechabitæ mandato patris in perpetuum vino abſtinent. Ierem. 35.

Helcias ſummus pontifex & propheta. Vrias propheta Ierem. 26. quē Eſaias nominarat multis ante annis. Eſa. 8.

Olda prophetiſſa floret: ſcholas Hieroſolymitanas moderatur. 4. Reg. 22.

Ieremias concionatur, Threnoſque edit in necem pij regis Ioſiæ: inchoatum ſuum prophetiæ librum ſequentibus regibus abſoluit.

Baruch Ieremiæ notarius & propheta.

Ieremiam ſcripſiſſe duos poſtre-
3569 mos libros Regum, produnt in

 Tal-

Talmud.cap.1. Baba Batra. Dictauit etiam librum comminationum Ierem.36.45.&c.qui non extat. Apud Taphnas in Aegypto à populo lapidatione tollitur. *Hierony.* Hebræi tamen in Sedar redijſſe ferunt ex Aegypto,cum Baruch,ſaluum &incolumem anno Nabugdonozoris 27.quo ab eodẽ capta eſt Aegyptus. Vide *R.Selo.*44.*cap.Ierem.*

Externa.

Necho rex Aegypti Pſammetichi filius ducere conatus eſt foſſam, è Nilo in Sinum Arabicum ſiue Rubrum mare.*Herod.lib.* 2. bellum gerit cum rege Chaldæorum, *Ibid. &* 2.*Paral.*35. *Ierem.* 46.

Ambitum & magnitudinem Africæ per Phœnicios nautas veſtigauit,qui eam totam biennio à mari rubro exorſi circumnauigarunt, & æquinoctialẽ tranſgreſſi medio die Solem dextrum, ſeu verſus Septentrionem, ſitum & vmbras ſiniſtras habuerunt,& per columnas Herculis in Aegyptum tertio anno redierunt.*Herodot.lib.*4. huius regis mentio fit 2. Paral.35.& 4.Reg.23. in Ioſiæ huius hiſtoria.

Cypſelus Corinthiorum tyrannus an .28.

Merodac ſecundus,ſiue Ben Merodac Babyloniorum rex, quem Ioſephus Nabugdonozorem primum vocat,& apud eundem Beroſus,Nabulaſſarum.

Zaleucus Locrenſium legiſlator ſeueriſſimus, poſt Locros conditos anno circiter 40.

Capta

Macedonum Argeo rege quinto, deinde Philippo an.38.

Synodus quarta in tẽplo, Helcia pontifice, de reuouando legis fœdere,repurgando tẽplo & religione à ſuperiorib. principib. polluta, de Paſcha celebrãdo iuxta maiorum ritus,tollendis aruſpicibus, Pythonibus, Ariolis, Idolis,effodiendis è tumulis pſeudoprophetarum & hæreticorum cadaueribus.4.Reg.23. 2.Paral.34.

Anni mūdi. 3557.

Capta eſt Phigalia oppidum Arcadiæ à Lacedæmonijs, regnante Athenis Miltiade. *Pauſan.*

Oraculo Dodonæo primum Grę cia vſa eſt. *Nangiac.*

Synope & Lipara conduntur, & paulò poſt, Epidaurus, quæ poſtea Dyrrachium.

Hiſtrus in ponto, & paulò poſt Boriſthenes, Chantus, & Stagera in Aſia, Lampſacus & Abdera.

Scythæ ad Palæſtinam vſque penetrauerunt, ſed poſt 8. annos ſeruili bello domum reuocantur. *Iuſtin.*

* Ioachaz men. 3. — 3557.

Eodem pontifice, et iiſdem prophetis.

Cyaxate ſiue Deioce Medorum.

Ben Merodac Babyloniorum reg.

Seruio Tullio ſexto Rom. rege an. 44.

Aegyptiorum Nechaone.

Ardi Lydorum rege ſexto.

Macedonum Philippo rege ſexto.

Tarquinius Priſcus Romę rex quintus, an. 38. Hetruſcos in ditionē accepit, & ludos inſtructo circo inſtituit. Huius temporibus memorabilis illa Gallorum migratio contigit, qua Italiæ maiorem & meliorē partem, Thuſcis eiectis, occuparunt. Thuſci verò in Rhetiam & Vindelitiam Germaniæ migrarunt. *Iuſtin.*

* Ioachaz ſecundo genitus Ioſiæ patris ſucceſſionem inuaſit, ſanguinarius Rex. Vnde & poſt paucos dies in Aegyptum captiuus abducitur.

Huic Ioakim frater primogenitus Pharaonis ope ſufficitur. Eſt autem mirum quo pacto populus regem pro Ioſia patre conſtituerit Ioachaz, qui duobus annis natu erat minor fratre Ioakim è 2. Paral. 36. Nam hoc pugnabat contra legem Salomoniam, de qua ſupra ſuo loco.

Externa.

3557. Regnante Tarquinio Priſco apud Romanos, & filijs Ioſiæ apud Hebręos,

bræos, Auerni, Bituriges, Senones, Hedui, Carnutes, Aulerci, & aliquot alij Galliæ populi ducibus Belloneſo & Elitonio Italiam ab Alpibus perpetuò Apennini iugo vſque ad Rubiconem Galliam fecere. Tũ (inquit Liuius lib. 5.) Celtarum penes Bituriges ſumma imperij fuit, qui & Regem Celtis dabant. At tempore Cęſaris duo erant principatus. Alterum tenebant Hedui, in quorum fide & imperio erant Bituriges Auernorum finitimi. Alterum Auerni, habentes in ſua fide & imperio Sequanos Heduorum finitimos. *Cæſar libr. 1. bell. Gall. cap. 12. & libr. 6. cap. 4.*

e Ioakim primogenitus erat Ioſiæ. *Seder Olam.* 4. *Re.* 23. — e Ioakim Eliachim an. 11.

Quoniam hiſtoria eorum temporum ſatis confusè in Scripturis narrata eſt, & refert eam habere exploratam, propter Ieremiam & prophetas, qui infra illius ætatem ſcripſerunt, hîc hærere paucis lubet. Ioachim ſub finem anni tertij regni ſui ſe obſeſſum tradidit Nabugdonozori, datis obſidibus, inter quos Daniel, Ananias, Azarias, Miſael, & parte vaſorum templi Domini. *Dan* 1. Tributarius autem in regno ſuo adhuc relinquitur, donec grauiſſimę ſeruitutis onere depreſſus, ad Aegyptiorum regem diuertens, miſſo rurſus de Babylone exercitu comprehẽſus & tractus priuſquam ad vrbem veniret, in campo Babylonis vndecimo regni moritur, & caret honore ſepulturæ obiectus beſtijs. 4. *Reg.* 24. quod

Azaria ſummo põtificatu fungente.

Ieremia & Vria vatibus.

Deioce ſiue Cyaxare Medorum.

Anni mũdi.

3568. quod Ieremias prædixerat 22. *cap.* Alij aiunt mortuum in ipſa vrbe Baby. *Kimhi in 19. Ezec.* Ita Ioachim bis fuit captus.

Interim autem dum hæc agerentur, in eius locum Ioachin filius, qui & Iechonias, à populo Rex conſtituitur, ſed regni menſe tertio, vbi reuerſus Chaldæorum exercitus vrbem obſediſſet, monente Ieremia, ne ciuitas cremaretur, cum matre ſe dedidit. Vnde cum vniuerſa proſapia Babylonem ductus, initium præbuit captiuitati, ſeu tranſmigrationi Babylonicæ, quam 70. annos duraturam Ieremias præmonuerat. Ierem. 25. Quamquam illam Hebræi ordiuntur ab vndecimo Sedechiæ, vt videre eſt apud Abben Eſram *in* 1. *&* 9. *cap. Danielis*, vel à quarto Ioakim, vnde hiſtoriam ſuam orditur Daniel, qui fuit primus Nabugdonozoris.

Ben Merodac, deinde magno Nabugdonozore an. 45. Babyloniorum regibus.

Seruio Tullio Romanorum.

Nechao Aegyptiorum.

Ardi Lydorum rege ſexto.

Macedonum Philippo rege ſexto.

Vt Iechonias, deinde Sedechias regnarint ipſo tranſmigrationis Babylonicæ tempore. Et certè tres huiuſmodi fuêre tranſmigrationes.

Cæterùm pro Iechonia in regnũ à Chaldæo ſuffectus, patruus Sedechias Ioſiæ filius propter rebellionẽ, regni vndecimo poſt quinquennẽ obſidionem ſuperatur, & tam Hieruſalem, quàm templum ſolo æquatur, cunctis penè, qui è prima captiuitate ſupererant, in exilium deportatis. Ex quo perſpicuum eſt vrbem ter à Babylonijs captam, regnantib. videlicet per ordinem Ioakim, Iechonia, Sedechia.

3569.

Obſidio breuior colligitur Ierem. 39. & 4. Reg. 25. Nempè Nabugdonozor ipſe præſens adfuit à nono Sedechiæ ad vndecimum per duos fermè annos. Reliqui tres anni pertinent ad ipſius duces, qui & eã ſoluerunt, vt Pharaoni occurrerent. 4. *Reg.* Hinc obſidionem, quam hic dicimus quinquennem, triennem facit Ioſ. lib. 10. cap. 10. Nam ait anno regni octauo Sedechiam Pharaone fretum rebellaſſe. Biennem Kimhi in 4. Ezech. à nono ſcilicet Sedechiæ vſque ad vndecimum. Octodecim menſium Ierem. 39. cui ipſemet Nabugd. præeſſet. Tamdiu enim adfuit, cùm tamen antea vrbs fuiſſet à ducibus ipſius obſeſſa, qui propter occurſum & ſuppetias Aegyptiorum eam coacti ſunt aliquandiu interrumpere.

In prima captiuitate, Nabugdonozor traxit in exilium è Iuda & Beniamin tria hominum millia & 23. id eſt, vniuerſam ferè Hieroſolymæ nobilitatem. E reliquis verò tribubus ſeptena millia. In ſecũda poſt ſeptennium Iechoniam, totamque ipſius familiam, cum octodecim populi millibus. In tertia poſt annos 11. reliquos omnes penitus, exceptis ſex populi millibus, quibus Godoliam præfecit.

Diuo tamen Hieronymo initio comm. in Ezech. Iechoniæ vocatur prima tranſmigratio, qui cum matre eſt ductus Babylonem, & cũ Daniele tribusque pueris, & Ezechiele. Sedechiæ autem ſecũda vel extrema capti-

Anni mūdi. captiuitas. Quod non puto verum, quoniam Hebræi cōſtanter tres fuiſ-
3558. ſe docent, vti dixi. Deinde Daniel & tres pueri ducti ſunt in captiuitatem, non cum Iechonia, ſed ſeptem annis prius, anno ſcilicet tertio Ioakim. *Dan.* 1.

In his cladibus ſola Iechoniȩ poſteritas ex ampla familia Dauidica permanſit, qui & in captiuitate genuit Salathielem, Malchiram, Pedaïan & Gemariam. *Seder Olam minor.*

Nabuzardan princeps militiæ Nabugdonoſoris cremauit tēplum, exportatis columnis, mari æreo, baſibus, quæ omnia fecerat Salomon, cunctiſque vaſis templi & theſauris regijs. Interfecta ſunt nongenta & decem hominum millia, infiniti abducti ſunt in captiuitatem. Nam vel ex Leuitis tranſlata ſunt 600. millia. *Sub finem chronici de regibus Iſrael.*

Vrias filius Semaiæ propheta retractus ex Aegypto, à Ioakim interficitur, eadem, quæ Ieremias concionans. Iere. 26.

Daniel anno 15. ætatis, ductus eſt Babylonem, tertio anno Ioakim, qui poſtea octo annos regnum tenuit, à quibus ad finem captiuitatis anni fuerunt 70. Ita vixit 93. annos, antequam transferretur ad Medos, vbi tribus annis pòſt, decimi capitis viſionem habuit. Erat igitur admodum ſenex, fortaſſe mortuus diebus Eſter, neque ad ædem poſteriorem cum alijs aſcendit. *Abben Ezra in* 1.
3569. *Daniel.*

Prædixit 12. capitibus futurū ſtatum Eccleſiæ à ſuo tempore ad extremum mundi, ac inter cætera docuit quinque regna ſeſe per ordinem conſecutura, quæ per illud ſpatium populum Domini grauiter oppugnarent, Babyloniorum, Perſarum, Græcorum, Romanorum, Gog & Magog. i. Saracenorum & Turcarum, quos per obſcurum & ignobile cornu deſignauit. Conſolatur autem ſanctos in eo, quod dicit, In medio iſtorum regnorum perſeueraturam Eccleſiam, Chriſtumque poſt 70. Hebdomadas reuelandum, regnaturum in medio inimicorū ſuorum, imò verò vniuerſa illa imperia contriturum, & ſuis daturum regnum, quod in æternū frangendum non ſit: Nempe quoniam regnum Chriſtianorum deletis cæteris intercipietur à beata immortalitate.

Hinc veteres ferè dimēſi ſunt humani generis vitam, teſte Aemilio Sura de annis populi Romani. Nam Aſſyrij principes, omnium gentium rerum potiti ſunt. Deinde Medi (vel potius Babylonij) poſtea Perſæ, deinde Macedones. Exinde duobus regibus Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multò pòſt Carthaginē ſubactam, deuictis, ſumma imperij ad pop. Rō. peruenit. Inter hoc tempus, & initium Nini regis Aſſyriorum interſunt anni bis mille, quinq; demptis. *Hæc Velleius Paterc. lib. 1.*

Decem viſiones in ſuum librum retulit, quarū tres vidit ſub Nabug-

dono-

Anni mūdi. donozore, tres ſub Baltaſare eius nepote. Septimam & octauam ſub Dario, duas verò vltimas ſub Cyro. Senio ergo cōfectus, in Ecbatanis Mediæ ciuitate ſepelitur.

3558.

Ananias, Azarias, Miſaël, qui cum ſocio ſuo Daniele diſcunt Chaldęorum artes & linguam per triēnium. Per hos apud Chaldæos & Perſas latè propagata eſt Dei religio. Abacuk alter.

Azarias pontifex.

Phaſſur filius Emmer pōtifex conijcit Ieremiam in carcerem, *Iere.* 20 Ieremiæ ſeſe oppoſuerunt pſeudoprophetę aliquot, ſeorſum Sedechias filius Maaſię, & Achab filius Coliæ, qui vt ſuum miniſterium honorarent, adulterabant cum vxoribus ſodalium ſuorum. *Kimhi è maiorum hiſtorijs in* 14. *Ezech.*

Primus annus Nabugdonozoris in principium quarti Ioakim. *Ierem.* 25. quo Nechao Pharaonem Aegypti idem Nabugdonozor profligauit. *Ierę* 46.

Externa.

Nabugdonozor magnus, ſecundi Merodac filius, Medis, atq; adeò Aſſyrijs, Niniuen atque imperium eripuit, anno tertio huius Ioakim, ſiue quarto poſt mortem Ioſiæ.

Aſtiagis regis Medorum, qui & Cyaxares Cyri proauus, anno nono Iudęos captiuos Nabugdonozor abduxit. *Ioſe lib.* 1. *contra Appionem.*

Pſammis vel Pſammetiches poſt Necaone rex Aegypti 6. annis, in
3569. Aethiopia bellum geſſit. *Herod. lib* 2.

Huię

Huic ſucceſſit Ephron, quem debellauit Nabugdonoſor. *Ierem.*44.

Periander Corinthiorum tyrannus Cypſeli filius. *Herod.lib.* 1.

Phalaridis tyrannis deſtructa.

f Miſera regis Iechoniæ conditio. Nam Babylone in carcere fuit 37. annis continuis vſque ad Euilmerodach. *Iere.vlt.* Decem & octo annorum erat, quando regnare, atq; adeò in exilium trahi cœpit. 4. *Reg.* 24. Imo verò octo duntaxat. 2. *Paral.* 36. — 4.*Re.* 24.

Vt proinde quidam eũ genitum dicant in tranſmigratione Babylonis, è Mat. 1. cap. id eſt, quando Nabugdonozor patrem ipſius Ioachim cepit, & Babylonem primùm cum infinitis Iudęis abduxit. Reſpondeo, Decem & octo erat annorum Iechonias, quando regnare cœpit, ætatis videlicet. Nam tot reuera erat natus. Octo verò captiuitatis ſiue à captiuitate, ſiue à Nabugdonozore, cuius beneficio & permiſſu regnum inibat. Iam enim octauus Nabugdonozoris & tranſmigrationis ſub patre Ioachim cœptæ vertebatur. 4. *Reg.* 24. q.d. Recole miſeram ſortem principum illius temporis. Tum regnare cœpit, quando rerum potiebatur Nabugdonozor iam annos octo: vt iam non ſit quæſtio de ineundo regno more maiorum, ſed precario & alteri obnoxio. Hinc numerat aliquando Scriptura annos à Nabugdonozore, ſiue ab illa prima tranſmigratione, vt Daniel.

f Ioachin Iechonias menſibus tribus, diebus 10.

Seraia Pontifice Max.

Ieremia propheta.

Deioce, ſiue Ciaxare Medorum.

Nabugd. Babylo. Rege.

Eze-

Seruio Tullio ſexto Romanorum.

Anni mūdi. 3569.

Ezechiel adhuc puer *iuxta Ioſeph.* 25 annorum, *iuxta Hieronym.* cum Iechonia rege in Babyloniam captiuus abducitur, ibique captiuis vaticinatur, librumque ſcribit tātis myſterijs & difficultatibus refertum, vt Hebræi non magis ad principij & finis ipſius, quàm ad trium primorum capitum Geneſeos, & totius Cantici Canticorum Salomonis lectionem, iuuenes admittant. Per principium Ezechielis, intelligunt primum caput, per finem octo capita poſtrema.

Nechaone Aegyptior.

Ardi Lydorum rege ſexto.

Macedonum Philippo rege ſexto.

Mardochæus cum Iechonia in exilium truditur. *Eſter* 1.

Saraias pōtifex interfectus à Nabugd. 4. *Reg.* 25. qui habuiſſe ſucceſſorem dicitur Iozedec fratrem Ezræ Scribæ, patrem Ieſu ſiue Ioſue, qui cum Zorobabele exules reduxit. *Hebræi ex* 1. *Paral.* 6. *&* *Ezræ* 7.

Eadē expeditione Tyrus & Hieroſolyma captæ. *Clemens lib.* 1. *Strom.*

Vniuerſa familia Dauidica, quæ iam abierat in 38. gentilitates & cognationes, ſiue ramos, planè conſumpta eſt in hac captiuitate, præter Iechoniam, qui eam ſuſcitauit, genitis quatuor filijs, Salathiele, Malchira, Pedaia, Gamaria. *Seder Olam.*

Sed hæc traditio falſa eſt. Nam poſteritas Nathā filij Dauid ex Bethſabea 1. *Paral.* 3. permanſit vſque ad Chriſtum. Imò ipſe Chriſtus per Virginem inde deſcendit. *Luc.* 3.

Externa.

Seruius Tullius Rom. rex ſextus
3569. an. 44. Ciceronis gentilis, omnium primus

primus cenſum inter ſuos egit, foſſas circum murum duxit, ſignauit æs.

Haliattes rex Lydorũ eijcit Cimmerios ex Aſia. *Herodot lib.* 4. *&* 5. Obſedit Miletum, cuius princeps Thraſybulus. Geſſit bellum cum Ciaxare Medorum rege. *Herodot.lib.* 1. Periandri Tyranni Corinthiorum & Corcyræ amicus. *Idem lib.* 3. qui in ſeptem ſapientibus numeratur. Cætera infra in tabula Nabugdonozor. Nam ſub eo propriè regnauit.

Haliattis tempore Pittacus Mytileneus Melanchrum tyrãnum ſuſtulit. *Euſeb.* Ciaxares contra Haliattem bellum grauiſſimum geſſit, cui cauſam præbuerant quidam Scythæ à ſe Haliattem deflectentes. Scythæ cùm 28. annis Aſiæ imperio potiti eſſent, à Ciaxare Medo expulſi ſunt. *Herod. lib.* 1.

Battus primus Cyrenarum rex, Zoan condidit, & regnauit an. 40. *Herod lib.* 4. condidit & Cyrenen oppidum, anno poſt captam Troiam 586. *Solinus cap.* 30. vrbis an. 143. *Plin. lib* 19. *cap.* 3. Græcis habitatoribus & Thyreis repleuit. *Ibid.* Huic ſucceſſit Arceſilaus f. an. 16. Battus 2. Arceſilaus ſecundus, quinto denique loco Battus tertius, quo regnante Demonax Mantineus Cyreneis Remp. format. Cuius ordinatio mutationis regni in Remp. cauſa fuit. Nam Arceſilaus tertij Batti f. regno, quòd eam antiquare conaretur, pulſus eſt. *Herod. lib.* 4. regis Cyri temporibus. 3186

Vaphres

Anni mũdi 3168. Vaphres rex Aegypti. *Clemens lib. 1 Stromat.* ſiue Apries filius Pſammis. *Herodot. Ierem.* 44. Annis 35. Ad eum reliquiæ Iudæorum captis Hieroſolymis fugerunt.

Panętius primus in Sicilia Tyrannidem exercet.

* His annis 420. ſi addas an. 40. Dauidis, 4. Salomonis, & denique 11. Sedechiæ, reperies hoc familiæ Dauidicę regnum ſtetiſſe annis 475. ſubductis paucis menſibus & diebus. E quibus templum Salomonicum vndecimo & vltimo Sedechiæ euerſum, ſtetiſſe ab Hebræis notatur annis 410. Cum 25. quibus minimum regnauit Saul, totum Iudæorum regnum 500. annos explet.

* *Summa, anni 419. menſes 6. dies 10. Atque hæc ætas eſt quinta. Nã cùm Iechonias Babylonem abduceretur, initium captiuitatis ſiue tranſmigrationis Babylonicæ factũ eſt, vt liquet Matthæi 1. capite. Ezechiel. 33. & 40. Hebræi tamen eam ordiuntur ab initio quarti Ioakim, qui fuit primus Nabugd. Alii etiam à Sedeciæ regis Iechoniæ ſucceſſoris vndecimo.*

In Sedechiæ captiuitate, deſinit iniquitas populi Iſrael, quam Deus portandam imponit Ezechieli cap. 4. Durauit enim annos 390. vſque 20. Nabugdonozoris, in quo reliquiæ Iſraelis & Iuda Babylonem abductæ ſunt, *Ierem.* 52. Quod quidem tempus in eodem loco eidem Ezechieli reuelatur. Hos 390. reperies à 30. Salomonis, quando Salomon à mulieribus alienigenis corruptus Idolomaniam & impietatem amplecti cœpit, ad Sedechiæ vndecimum ſiue Nabugdonozoris 20. Tanto tempore eorum impietatem Dominus ſuſtinuit, nec ante iram contra ipſos conceptam totam effudit, grauitate ſupplicij, tarditatem compenſaturus.

3186. Regnum

* Regnum iſtud cœpit ſtatim poſt mortem Salomonis. Nam Scriptura cùm alibi, tum 3.Reg.15. Roboam & Ieroboam facit æquales, & Roboam qui regnum tenuit annis 17. ſcribit mortuum 18. anno Ieroboam.

In Schiſmaticis & hæreticis regibus ſigillatim recenſendis prophetas nominabo, qui ſub illis in medijs hæreticorum vrbibus floruerũt, vt piorum & Catholicorum ſucceſſio appareat in medio hæretici populi. Tanta fuit Dei erga iſtum charitas, vt quia non habuit legitimos ſacerdotes, prophetas perenniter miſerit, qui ad illos & in illos vaticinarentur, ne non præmoniti perijſſe videantur.

Ita autem familia iſtorũ regum nouies mutata eſt, quemadmodum impiorum & tyrannorum familia, non ſolet eſſe diuturna, vt regni tamen ſumma penes eandem tribum Ephraim perpetuò remãſerit. Quanquam enim nominatim non ſcribitur, è quanam tribu iſti omnes extiterint, præter primum Ieroboam, eſt tamen credendum, eandem tribum omnibus ortum dediſſe, & viam ad regnum parauiſſe. Primùm quoniam nobilitas vniuerſa in 10. tribuum dominatu ex Ephraim per. inde emerſit, vt è tribu Iuda in duarum tribuum regno. Deinde quia Iacob hoc in ſuis benedictionibus, vel etiam prædictionibus ſignificauit. *Geneſ.* 48. & 49.

Præterea quoniam Achab etiam de ea

REGES ISRAEL.

* Hac quinta ætate regnabat in Samaria poſt ſciſſum Dauidis regnum.

Anni de ea fuiſſe memoratur conſtanti
mũdi. Hebræorum traditione *R. Selo. in* 11.
3186. *Oſee verſ.*3. Denique & Ieroboam filius Ioas. *Abben Ezra in* 13. *Oſee.*

Eorum cum Regibus Iuda collatio eſt fallaciſſima, nec caret difficultatibus. Neque tamen propterea vlli anni quaſi duobus communes eximendi ſunt de Regibus Iuda, quod nonnulli faciunt, vt vnus de quadraginta vno Aſæ, ac ſi illo cum patre Abiam regnauerit: vnus de 25. Ioſaphat, quaſi eius primus in vltimũ patris incurrat, quatuor de octo Ioram, quaſi his ſocius patris in regno extiterit: tres de 29. Amaziæ, vnus è 16. Achaz, duo è 29. Ezechiæ, &c. Sed potius cogitanda in impio regno interregna multa, licet minimè explicata. Nam certam & indubitatam Deus voluit extare regni catholici recenſionem, incertam & difficultatibus plenam regni hæretici, quò doceremur, in hæreſi omnia eſſe confuſa, perturbata, incerta, motuum plena, vt de ijs hiſtoria liquida narrari non poſſit.

In ſcripta ſucceſſione regum Iuda & Iſrael eſt diſcrimen 19. annorum. Nempe ſparſa fuere interregna in Iſrael ob factiones, bella ciuilia, crebras familiarum viciſſitudines, &c.

Quàm miſera regna, quibus reges de religione ſecuri, & hæretici præſunt.

g Ieroboam filius Nabat de tribu Ephraim, annis 22.

3186. g Hic vt regnum ſuum, quod ſeditione poſt obitum Salomonis orta, conſecutus fuerat, conſtitueret,

 prohi-

prohibet populum ſuum adire Hieroſolymam, vbi erat legitima ſacerdotum ſucceſſio, & altare contra altare erigit, vitulosque duos, vnum in Bethel, alterum in Dan duobus regni ſui finibus religionis ergô collocat.

Vaticinantibus Ioam, Iddo, Abia Silonite, Semaia.

Nec tamen illic Catholica eccleſia deſijt. Nam etiam in Bethel collegium ſiue cœnobium prophetarum ad tempora vſque Eliſei perdurauit, &c. 4 *Reg.* 2.

Alij qui puræ religionis mutationem ferre non poterant, ſecedunt à Ieroboam & eius principibus, ſeque in nouas ſedes trans Aethiopiã conferunt, fortaſſe allecti veteri Aethiopum & reginæ Sabæ cum ſuis maioribus fœdere & commercio, Vbi eos circumlui fluuio ſabbatico, tanquam mœnibus narrat Eldad Danius Hebræus hiſtoricus. Multi etiam ad duas tribus ſeſe receperunt, alij alio.

Regnante in Iuda. Roboam & Abia.

Quam regnandi rationem ſibi diſplicere, ſatis oſtendit Deus è crebra ſceptri in alienam familiã tranſlatione, ſublatis de medio per coniurationem Regibus. Sceptrũ enim nuſquam vltra quartum gradum tranſijt ad poſteros in aliqua familia, præterquam in Iehu, cuius ſtirps potita eſt rerum ad quintam vſque ſobolem.

Ad hanc ſtirpium mutationem deſignandam, tibi minuſculis literis capita familiarum notauimus. Etenim regni huius ſceptrum ab alijs in alios tranſlatum eſt, donec à primo

Nabad an.2.

iſdem vaticinantibus.

Aſa rege Iuda.

Baſa de tribu Iſacharis an.24.

oram, Azaria filio Obed, Hanani idente & Iehu filio Hanani vaticinantibus.

Aſa rege Iuda.

Anni mūdi 3208.

primo Ieroboam ad vltimum Oſee, in nouam familiam migraret, non quidem legitima vocatione, ſed proditionibus atque parricidijs, vno Amri patre Achab excepto, qui electione regno inauguratus eſt.

Septem duntaxat familias facit Selomo in 15. Ierem. quia non numerat pro nouis familijs Zāri, & Sellū, quod mox de medio ſublati ſint.

Ieroboā magis hæreticus & ſchiſmaticus, quàm apoſtata vel idololatra. Nam non eiurauit cunctos fidei articulos, ſed eum duntaxat, qui eſt de Eccleſia, & Eccleſiæ ſede atque communione, dum noluit ſacrificare Hieroſolymis, & cum eis communicare, qui in Moſis & Prophetarū cathedra ſedebant, ſed in Dan & Bethel, vbi templa noua conſtruxit, & loco Cherubim vitulos dedicauit. Alioqui Circumciſionem, ritus ſacrificiorum, ceremonias Legis, atque adeo totam legem Moſaicam retinuit, vt & conſequuti Reges, vſque ad Achab, qui ad iſtam hæreſim
3232. adiecit cultum Baalim, ſiue Belorum. Hinc & collegia ſiue cœnobia Prophetarum non extinxit. Filij enim Prophetarum in ipſius regno cateruatim habitaſſe pacificè leguntur in Bethel, in Iericho, in Samaria etiam, vbi erat ſedes Eliſei prophetę, &c. 4. *Reg* 2.4. *&c.*

h Nadab à Baſa interfectus eſt.

i Baſæ regi Iſrael familiæ internecionem Propheta à Domino nunciat, quod ſequeretur impium Ieroboami cultum. 3. *Reg*. 16.
3232.

Aedificat Rama in munitionem, ne quis è regno Iuda ad regnũ Iſrael, & contra tranſire poſſet.

Eum bello adoritur Aſa, auxilio à rege Syriæ petito, ob quod à Propheta increpatur. 2. *Paral.* 16. | *Ibid.* | k Ela an. 2.

k Ela à Zamri interimitur an. 27. Aſæ. Tunc ſcinditur populus, pars ſequebatur Tebni, pars Amri. 3 *Reg* 16. Anni diſſenſionis, qui quatuor fuiſſe videtur, adduntur ipſi Amri. | | *Iiſdem vatibus.* *Aſa rege Iuda.*

l Seipſum incendio peremit. 3. *Reg.* 16. | *Ibid.* | l *Zamri* qui & Zamar *Ioſepho lib* 8. c 6. *et* 7. dieb. ſeptem.

m Interregnum quatuor annorum in Seder cap. 17. ab anno ſcilicet 27. Aſæ vſque ad annum 31. eiuſdem: ſed poſtea notatur illos quatuor annos eſſe de numero 12. quibus iſte Amri regnaſſe ſcribitur. Ergo interregnum illud prætereundum. | | *Iiſdem prophetis.* *Eodem rege Iuda.*

Amri migrat in Samariam, inter Iudæam & Galilæam, vbi regnat annis 6. Sicque Samaria vrbs amplificatur, & fit regni metropolis, cùm eum honorem haberet antea Tirſa. 3. *Reg* 16. in qua priores ſex annos ſtetit. | *Ibid.* | n Amri an. 12. *Iiſdem vaticinantibus.*

Samaria condita (in vrbis ſcilicet formam, nam iam olim vicus erat.) *Ibid.*

Ab ea condita, æra ſiue principium rationis decem tribuum deducta eſt, iuxta quam Iſraelitæ numerabant à Samaria condita, vt Romani à ſua vrbe. Nam illud 2. Paral. 22. *Quadraginta duorum annorum erat Ochozias rex Iuda, cùm regnare cœpiſſet, & regnauit anno vno in Hieruſalem,* ſic debet accipi. Quadraginta duorum | | *Aſa rege Iuda.*

Anni mũdi. 3524. rum annorum erat, ſiue quadrageſimum ſecundum annum attigerat, à Samaria condita, & Amri in eam migratione. tot enim exiſtunt à ſexto Amri, ſiue à Samaria condita, ad Ioram regis Iſrael duodecimum, qui erat Ochoziæ regis Iuda primus & vnicus. Alioqui 4. *Reg.* 8. vigeſimo tertio ętatis Ochozias iſte interit. Supra in regibus Iuda hanc difficultatem explicauimus, ſed obſcurius.

h Achab an. 22.

Prophetantibus Iehu, Abdia, Michea, Zaaziel, Eleazar, Elia.

Aſa et Ioſaphat Iudæ regibus.

3268. h Achab ducta Iezabel regis Sidoniorum filia, idola gentium introduxit, fanum in Samaria ædificauit, altare Baal & lucum idolis dicauit, primus denique nouas ſuperſtitiones inuexit. Nam eo vſque reges Iſrael ſimplici impietate Ieroboam filij Nabat contenti fuerant, quę erat de vitulis. *Kimhi* 4. *Reg.* 21.

Quare afflictus egregiè à Domino. Fames enim vehemens in Samaria per tres annos & ſemis, cœlo pluuias penitus denegante, & prælium atrox, cum Benedab rege Damaſci duobus annis & ſemis.

Anno eius quarto regnat Ioſaphat in Hieruſalem.

Benadad rex Syriæ cum 30. alijs regibus obſidet Samariam. Regnum ergo Syriæ illa tempeſtate præſtans, nec monarchiam Aſſyriorum agnoſcens.

Iezabel huius vxor feruens idololatria, prophetas Domini vbique perſequitur. Elias ſe ipſius conatibus opponit. Sacerdotes Baal occidit.

Nepher Cherres rex Aegypti an. 3268 4. Amenophis an. 9.

i Anno ſecundo Ochoziæ tranſlatus eſt Elias, & non apparebit, quouſque veniat rex Chriſtus. Tum apparebit & ſecundo occultabitur, nec poſtea apparebit, quouſq; venit Gog & Magog. *Hæc Seder cap.* 17.

Eius reliquiæ, id eſt, pallium Heliſęo dimiſſum, miracula edunt, Iordanem bifariam ſecantes, ita vt Heliſæus per ſiccum tranſiret, & filij prophetarum, qui morabantur in Hiericho, ſpiritum Eliæ ſuper eum inſediſſe agnoſcerent. 4. *Reg.* 2.

k Fuit & altera fames ſub hoc Ioram filio Achab, fratre Ochoziæ. Nona è memorabilibus decem, quas ſic Hebræi in Targhum Ruth numerant. Prima fames contigit Adamo viuente. *Gen* 3. Altera viuente Lamech, *Gen.* 5. Tertia Abrahamo, *Gen* 12. Quarta Iſaaco, *Gen.* 16. Quinta Iacobo, *Gen.* 42. Sexta Booz, *Ruth* 1. Septima Dauide, 2. *Reg.* 21. Octaua Elia propheta, 3. *Reg.* 17. Nona Eliſæo in Samaria, 2. *Reg.* 6. Decima, quæ expectatur ſub Meſſia, de quo fortaſſe noſter Ioannes in Apocalypſi.

Dicitur an. 2. Ioram regis Iuda regnaſſe Ioram regem Iſrael. 4. *Reg.* 1. Nempe, quia Ioram rex Iuda à patre deſignatus eſt anno regni ipſius 17. quando pater regi Achab auxiliũ ferebat contra regem Syrię, 2. *Reg.* 22. Nam hic mos erat aduerſus futuras ſeditiones, vt ſi quis Regũ in bellum profecturus eſſet, prius ſignificaret, quem regem poſt ſe eſſe vellet, ſi ipſe fortaſſis in prælio caderet. Hanc legem

Ibid. i Ochozias anni 2.

Iiſdem Prophetis.

Ioſaphat Rege Iuda.

Ibid. k Ioram frater Ochoſiæ an. 12.

Elia & Eliſæo vaticinantibus.

Ioſaphat & Ioram in Iuda regnantibus.

	Anni mũdi.	
l Iehu an. 28.		gem ſequebantur Perſæ ex Herodoto, ex qua accidit, vt in eorum Regibus recenſendis Hebræi à Græcis & Latinis plurimum diſcrepent, vt infra docebo. Hoc etiam ſequebantur Romani, quando Imperatoribus dabant Cæſares.
Ionadab filio Re-hab Eliſeo & Za-haria filio Ioiade prophetantibus.		
Athalia & Ioas in Iuda.	3310.	l Iehu interficit vxorem, filios & fratres Achab, & ſacrificos omnes Baal, ex cuius templo latrinas fecit.
m Ioachas an. 17.	3327.	Ioram & Ochoziam reges trucidauit.
Zacharia filio Ioia le propheta.		Quo die vnctus eſt in Regem, eo die vnctus rex Damaſci Hazael hoſtis. *Seder cap.* 28.
Ioas rege Iuda.		Sub hæc tempora orditur Herodotus ſuam Aegyptiorum hiſtoriam à Cheope, quem regnaſſe ait apud eos an. 50.
* Ioas an. 23.		* Ioachas cœpit regnum an. 23. Ioas 4. *Reg.* 13. quando Ioas templum Domini inſtaurabat. 2. *Paral.* 24.
Prophetis Amos pa re Eſaiæ & Oſea.		m Eliſeus huius decimo anno moritur. Ita prophetiæ munere functus eſt annis plus 60. à 19. ſcilicet regis Ioſaphat.
Regibus Iuda Ioas & Amazia.		Eius corpus, mortuum hominem alium, à quo fortuito tangebatur, vitæ reſtituit. 4. *Reg.* 13.
		Amazias rex Iuda regnum ſuſcepit anno ſecundo huius Ioas.
r Ieroboam filius bas. 41.	3384.	n Hic acciſum regnum in priſtinum ſplendorem reſtituit. Antiochia capta, &c. Syros vicit. Regnare cœpit an. 15. Amaziæ. Poſt eius mortem, regnum Iſrael à Tyrannis diuexatum eſt vſque ad finem ſui.
Vaticinantibus Oſe, Amos, altero à pere Eſaiæ, Eſaia, Ioa.		Regnũ Aſſyriorũ per Phul terrori eſſe cœpit Syris & reliquis finitimis.

* Poſt hunc quidam interponunt interregnum 21. annorum, ſed perperam: falſo enim nituntur fundamento, hoc ſcilicet regnum viguiſſe annis 270. quot eſſe putant à morte Salomonis ad ſextum vſq; Ezechię. Atqui, ſi rectè ſubduxiſſent, annos duntaxat 259. reperiſſent. Satis ergo eſt, octo annos vacuos intercalare, quoniam apertè alterum interregnum totidem annorum, vel potius nouem, erit collocandum inter penultimum & vltimum Reges, vt illic ex apertis Scripturę locis demonſtrabimus.		*Amazia & Ozia regibus Iuda.* * Zacharia mẽſe 6. *Iiſdem vaticinantibus. Ozia rege.*
o Quod verò attinet ad prius iſtud octo annorum, vt verum fatear, neſcio, nec certo ſcire, opinor, quiſquam poſſit, vtrum ſolidum & confertum, an potius ſparſum per ſuperiores duos Ela & Zamri, & deinde hunc Zachariam, & ſequentes tres Reges, ſit conſtituendum, quemadmodum ſæpè videmus propter crebras & ſubitas familiarum viciſſitudines, hæreditates aliquandiu manere interruptas, & certis poſſeſſoribus vacuas. Certè hîc crebra & repentina familiarũ mutatio abſumpſit octo annos, & deinde nouem, de perpetuo & rato Regum Iuda numero.	*Ibid.*	o Interregnũ octo annorum * *Sellum* menſ. 1. vel dieb. 28. *Prophetis iiſdem. Ozia rege.*
* Sellum interficit Zachariam, & viciſſim à Menahem poſt menſem interficitur.		
p Phul contra terram Iſrael molitur, & regem Manahem tributarium facit. 4. *Reg* 15.	*Ibid.*	p *Menahem* Tirẽſis an. 10.

Cœpit

Prophetis iÿſdem. *Ozia rege.*	*Anni mūdi.*
* Phaceias Menahē an. 2.	3405.
Iiſdem vaticinantibus. *Ozia rege.*	
q Phakeias Romeliæ ann. 20.	3425.
Vaticinantibus iÿſdem itemq; Oſea, Michea Moraſtite & Oded. *Regnantibus in Iudæa per ordinē Ozia, Ioathan, & Achas.*	
r Interregnum annorum 9.	3434.
ſ Oſee filius Ela an. 9.	3443.
Iiſdem vaticinantibus. *Achaz & Ezechia regibus Iuda.*	

* Cœpit regnum anno Oziæ quinquageſimo.

q Cœpit anno 52. & vltimo Oziæ, cum Razin rege Syriæ. Hieruſalem obſidet. *Eſa.* 7.

Ne mireris ſi Oſeas, Amos & Eſaias adhuc vaticinarentur. Nam floruerunt diutiſſime, & quiſque illorū quatuor reges Iuda ſepelijſſe dicitur Oziam, Ioatham, Achaz & Ezechiā. *R. Selom. Oſ.* 1. *Kimhi Eſa.* 1.

Tiglath Phalaſſar Aſſyriorum rex, vrbes Aron, Abel, Bethmecha, Ianocha, Cades, Aſor, Galaad, & Galileā, & vniuerſam terram Nepthali cepit, & in Aſſyrios abduxit. 4. *Regum* 15.

r Interregnum nouem annorum ex 4. Reg. 15. & 17. omninò hic ſtatuēdum. Nam iſte Phakeias regnare incipit an. 52. & vltimo Oziæ deſinit, ſub annum 20. Ioatham, qui erat quartus Achas, à quo ad ſextum Ezechiæ, quando concidit iſtud regnum, ſuperſunt anni 18. nempè 12. reliqui Achaz & ſex Ezechiæ.

Vel regnauit Oſeas vltimus Iſraëlitarum rex annos 18. Nouem per tyrannidem ab anno vigeſimo Ioatham, qui fuit quartus Achaz. 4. *Regū* 15. Indignata enim Scriptura impium regem Achaz nominare, mortuum potius patrem nominat. Nouem alios per ius, dum anno 12. Achaz, rex eſt cōfirmatus & receptus.

ſ Oſee tertio regnat Ezechias.

Decem tribus, capta poſt biennij & aliquot menſium obſidionem Samaria ſexto anno Ezechiæ regis

Iuda, per Salmanazarem Aſſyriorũ regem, vltra montes Medorum & Perſarum abductæ ſunt, miſſis alijs in earum terram. Hæ Orienti & Septentrioni infuſæ, Iudæorum clauſorum fabulę dedere cauſam. qua de re extat Eldad Danius à nobis verſus.

Perditas in Oriente aiunt Hebręi. Intereà facilè aſſenſum præbuerim ijs, qui ex iſtis, ortos Tartaros opinãtur, ſiue quia Tartari tenent oram Septentrionalem Orientis & Aquilonis, ſiue quia illorum præcipuum imperium Perſico imminet, eoque terminatur à parte Aſſyriæ & Mediæ, ſiue quia diu latuerunt, & ignoti permanſerunt. Nam eorum nomen tantùm auditum circa annum Domini 1200. Adde, quod nomen Tatari (ſic enim loquendum aiunt ſine r) Hebraicè & Syriacè ſonat derelictum, deſertum. Denique quoniam Circumciſionem ſunt perpetuo amplexi, antequam quicquam accepiſſent de infœlici Mahumet.

Samaritanorum origo, quorum religionẽ ſemi-Iudæam, quam planè paganam malle ſe Deus immiſſis leonib⁹ declarauit, 4. *Reg.* 17. Cutheos eos Hebræi appellant, quòd poſt veteres colonos exactos à Salmanazar, veniſſent de Cutha & vicinis vrbibus & regionibus Aſſyriæ & Mediæ. *Ibid.* E Iudaïca religione, quinque libros Moyſis duntaxat receperũt, ſecundum Sadduceos de reſurrectione, animæ immortalitate & futuri regni ſtatu ſapiebãt, gens Sica-

Summa, anni 258. menſes 6. dies ſeptẽ quemadmodum à morte Salomonis, quando iſtud regnũ cœpit, ad ſextũ Ezechiæ, quando deſijt, fluxerunt anni 259.

Sine duobus interregnis ſumma anni 241. menſes 6. dies 7. ſed illa fuerũt intercalanda ob ſuperiores cauſas, vt vtriuſq; regni tempora & ætates conſonarent.

356

Anni mūdi. Sicariorum, vnde Doſitheus & Simon Magus hæreſiarchæ. *Orig. hom. 25. Num. & lib. 1. & 2. in Celſ.* Secundū

3443 Ethnicos à Iouis & reliquorum deorum cultu non abhorrebant, ſe Medorum Perſarumque colonos dicētes. *Ioſeph. lib. 12. cap. 7.* De iſtis lege 1. Mach. 5. & 2. Mach. 5. & 6.

Decem tribuum tres captiuitates ſiue tranſmigrationes, quot duarum fuiſſe ſuo loco notauimus. Primò aſcendit Aſſar rex Aſſyriorum, qui & Tiglath-Phalaſſar, & traxit in exilium tribus Ruben, Gad, & dimidiam Menaſſis, quæ erant trans Iordanem, abſtulitq; vitulū aureū, quem primus Ieroboam in Dan dicauerat. Idque diebus Phakeæ filij Romeliæ & Achaz regis Iuda. Deinde poſt aliquot annos initio regni Oſeæ, vltimi regis, Salmanazar rex quoque Aſſyriorum abduxit tribus Aſer, Iſachar, Zabulon & Nephtali in Aſſyriam, Iſraëlitis Galileam exhauriens, reliquos tributarios faciens, & alterum vitulum exportans Poſtremo cùm rebellaſſet Oſeas anno regni ſexto, adſunt Aſſyrij rege eodem Salmanaz. tribumq; Ephraim, & dimidiam alteram Menaſſe terra expellunt, tumque Cutheos, Babylonios, Suſeos, Elamitas, & cæteros Samaritas, qui ipſorum vrbes incolerent, mittunt. *Seder cap. 22.*

Salmanazari decem tribuū euerſori, ſucceſſit Senacherib, qui ea paſſus eſt, quæ Eſaias & Herodotus ſcriptis mandarunt. Denique Sar-

3569 danapalus filius, vt ex voce Aſar-

Adon,

Adon, Hebraica cõiectare licet. Aſſar-Adon Phul, Latinè & Græcè Sardanaphalus. Errant ergo Germanorum noui chronologi, qui ſomniãt Sardanapali exuuias partitos eſſe inter ſe Phul Belochum, patrem Tiglath-phalaſſar Babylonium & Arbacem Medum, ac Sardanapalũ vixiſſe Oziæ tempore, dum apud Iſraelitas regnaret Ieroboam filius Ioas: vt ſecundum & nouum neſcio quod regnum Aſſyriorum circa illa tempora ſtabiliant, cùm Scriptura de eo loquatur, vt vnico, & à Phul duntaxat cõtinuato vſq; ad Nabugdonozoris, vel parentũ eius ſæculũ.

---

t Vertentibus 90. captiuitatis annis, orare cœpit Daniel 9. cap. Deum pro reſtauranda Hieroſolyma, & ab Angelo accepit ab exitu verbi de reſtituendis captiuis, deq; reficienda vrbe, vſque ad Chriſti ducis necem interfluxuras hebdo. 69. Porrò exitus illius verbi factus eſt anno primo Cyri. Illo enim captiui primũ dimiſſi ſunt, vt compleretur verbũ quod dixerat Dominus ore Ierem. 1. *Ezræ. 1. vide Ierem. 29.*

Iere. 25.

Sibylla Cumana nouem libros de fatis populi Romani Tarquinio Superbo emendos obtulit, quorũ tres in ſacrarium conditi, Sibyllini dicti ſunt. *Gellius lib. 1. cap. 19.* Hanc nonnulli cum Cumęa confundunt, quę & ipſa quidem Italica, ſed tamẽ multò antiquior. Fuit enim mater Euandri, cum qua congreſſus eſt Aeneas. *T. Liuius lib. 1.*

Eius

SEXTA AETAS.

Quæ incipit anno mundi 3569.

t Tempus captiuitatis fuit annorum 70. 35

Vatibus Ieremia, Seraia, Daniele, Ezechiele.

Pontificibus Ioſedec & Ieſu.

Sedechia, Iechonia Salathiele exulum & captiuorũ principibus. 363

Nabugd. & filijs eius Babyloniorum regibus.	*Anni mũdi.* 3569.	Eius libri ad Auguſtum vſq; man ſerunt incolumes & ſub baſi Palatini Apollinis, cum Martiorum vatũ & Bagoes Nymphæ carminibus con diti ſteterunt. *Sueton.*
Seruio Tullio annis 44. ſexto Roman. rege deinde Tarquinio Superbo an. 25. quibus ſucceſſerunt conſules.		Moabitæ à Salmanazare ſubacti, vt prædixerat Eſaias 16. cap. Tarquinius Superbus rex ſeptimus & vltimus Romanorum, an. 25. qui ferias Latinas inſtituit, & armatos circa ſe ad corporis cuſtodiam primus habuit, & tamen turpiter exactus an. 244. ab vrbe condita, obſidens Ardeam ciuitatem nono ab vrbe milliario. Nam tunc Romæ principatus vix protendebatur ad 15. milliare. *Nangiac.*
1 A 70. illo captiuitatis an. ad Chriſtum Hebdomades 69. id eſt, anni 483	3638.	Tuſculi per 13. an. cum vxore priuatus & exul conſenuit.
Pontificibus & principibus Iudæorũ ijs, quos ſequenti libr. ſubijciemus.		Antequam paulò explerentur 70. anni captiuitatis, illic Reſpu. per cũſules adminiſtrari cœpta.
Prophetis Daniele, Mardochæo, Zacharia, Haggæo, Malachia, Ezra, & per ſucceſsionis ſeriem, Scribis & Phariſæis, qui ideò ſedere ſuper cathedrã Moſis memorantur. Matth. 23.		u Hebdomas vna continet annos 7. *Leuit.* 25. Neq; enim Daniel loquitur de altero Hebdomadum genere, quod ſeptem diebus abſoluitur. *Leu.* 23. Id conſtat è 4. Eſræ 7. cap. qui inquit Chriſtum reuelandum eſſe, id eſt, naſciturum, poſt quadringentos annos. His enim ſi addas 33. vitæ Chriſti, ex Hebdomadibus 69. tantùm ſupererunt quinquaginta. Nẽpè fuit Ezras Daniele his annis poſterior.
Perſis deinde Macedonib. deniq; Ro-	4121.	Hebdomas ſeptuageſima, quæ cõfirmat nouum fœdus, & finem habet ceremoniarum omnium legalium, cadit in Apoſtolos, qui in Iudęa per ſeptem annorum ſpatium, an-

tequam orbem ad Euangelizandũ ſibi diuiderent, gratiam Chriſti Iudæis primum obtulerunt, in hebdomadis dimidio ſynodo publica. *Act.* 15. Moſis ſacrificia & ceremonias abrogantes, re Iudaica in deterius ad interitum vſq;, qui à Romanis allatus eſt, deinceps abeunte.

Chriſtiana autẽ latius quotidie ſeſe diffundente. Quod ſi ſynodus illa celebrata eſt ſub annum Chriſti 7. vt aliquibus placere video, qui non animaduertunt ὕστερον πρότερον, paſſim in Scripturis, nihil tamẽ perit de vera Septuageſimæ intelligentia. Nam certum eſt, non longè poſt Chriſtum Petro reuelatã fuiſſe per viſum Gentium vocationem, atque deinceps libertatem ab hoſtijs, atq; adeò lege prædicatam. *Act.* 10.

Eſt etiam apta interpretatio, vt hebd. Septuageſima, cadat in Chriſti mortem hoc ſenſu. Poſt hebdomadas 7. & 62. occidetur Chriſtus. *Hebdom. ſcilicet Septuageſima.* confirmabit autem pactum multis hebdomada vna *illa poſtrema, vt eius medio, id eſt, tribus extremis annis & ſemis procedat Chriſtus, atque pactum de remiſſione peccatorum promulget, donec occidatur. Quibus confectis templi & vrbis expectanda veniat ruina. Diſtribuit autem* 69. *in duas partes. Nempe quia ſeptem ceſſerunt templo, & vrbi ædificandæ* 62. *varijs Eccleſiæ iactationibus.*

* Hos annos reperies ab octauo regni Nabugdonozoris, à quo incipiunt 70. ann. captiuitatis, ad decimũ octauum vſque Tyberij Ceſaris, qui eſt

manis monarchiã obtinentibus, eo, qui altero libro ſequetur, modo ac ordine vſq; ad Chriſtum Dominum.

Summa 553.

Ita ab orbe condito ad Chriſtũ ſunt anni 4121. *menſes* 6. *dies* 16.

Anni mūdi. 4121. eſt perpeſſionis Domini annus. Nā monarchia Babylonica prætereà māſit an.70. Perſica 147. Ab Alexandro ad Cleopatram Antonij 276. atque hinc ad Tyberij decimum octauum 61. Summa 554. Nam quod Macedonica à Chriſto tam retrò abfuerit, conſtat ex his M. Ciceronis in 2. de Diuinatione verbis. Demoſthenes ab hinc annos propè trecentos fuit.

Quæ membratim & per ſucceſſiones pontificum, & regum & monarchiarum peculiari libro, deinceps demonſtranda ſuſcepimus, ne quid confunderemus, ſed inter ſacra & profana melius diſtingueremus. Nam deinceps maiore turba & copia res mundi ſeſe offerunt, dū vbi hiſtoria ſacra deſinere incipit, illic profana propriè auſpicatur. Per tot annos ſcriptores gentium muti propemodum extiterunt. Ducat ergo mundus ſummo Dei & Eccleſiæ veteris beneficio & prouidentiæ, quod aliquid certi de ſuo priſco ſtatu cognitum habet, atque Hebræis ſcriptoribus gratiam agat, quod ſuperiorum ſæculorum certam aliquam memoriam, rationem, ordinem, originem, tenet atq; complectitur.

Libri primi Chronographiæ finis.

CHRO-

CHRONO-
GRAPHIÆ LIBER S-
CVNDVS, AVCTORE GIL-
BERTO GENE-
BRARDO.

LIBRVM alterum à captiuitate Babylo-
mihi rectè ordiri videor, quando circa eam
pit noua veteris Eccleſiæ conditio & facies,
populus Domini ita depreſſus, ita afflictu
cuit, vt vſq; ad Chriſtum, nunquam priſtinum regni ſ
& potentiæ ſplendorem recuperare potuerit. Sed &
eam gentium præcipua fama, magnitudo, celebritas, vi
tudo, hiſtoria ſumpſit initium, vltra quam nihil planè
ex libris & ſcriptoribus profanis & exteris aſſequimu
verè poſsit dici, vbi hiſtoria ſacra deſinit, ibi profanam
cipere. Id apparet ex Aulo Gellio diligentiſsimo re
priſcarum ſcrutatore, qui quamuis conſpectum quen
ætatum antiquiſsimorum virorum, item illuſtrium, qui
lis ætatibus nati fuiſſent, atque ex libris, qui Chronici a
lantur, exceptiones varijs, diuerſiſq; in locis factas de t
rorib. quibus floruiſſēt Græci ſimulatq; Romani viri ing
& imperio nobiles, promiſiſſet, non ducit tamen altius p
cipium, quàm à Solone, quem leges ſcripſiſſe Athenien
conſtat, captiuitatis æuo ſub Cyro, qui Crœſum Solonis
cum Lydorum Regem vicit, ſæculum. M. Varro vetu
peruestigator inter externos præcipuus, fatetur ſe non
à prima Olympiade quatuor aut quinq; ſæculis poſt be
Troianum hiſtoriæ veritatem poſſe deducere. Quod d
referens Cenſorinus, Varro, inquit, tria temporum di
mina eſſe tradit. Primum ab hominum principio ad c
cliſ-

Gellius libro 17. c. vlt.

um priorem (id eſt, Ogygium) Secundum ad Olympi- primam, quod quia in illo multa & penè omnia fabu eferuntur, Mythicon nominatur. Tertium à prima O- ade ad nos, quod iam dicitur hiſtoricon, quia res ab eo veris hiſtorijs continentur. Quæ ſanè verba in prolo- tij de Ruſtica ipſe Varro confirmat. Nam à Thebis, quæ ataclismum Ogygis bœotiæ regis conditæ dicuntur, ad mpora numerari quidem annos circiter bis mille & m, at quid illis acciderit, nihil planè eſſe certum profi- Cùm interim artes omnes in Græcia non niſi intra annorum ſpatium repertas dicat, ſiue à bello Troiano m ætatem. Nec verò longius, quam ab Olympiadibus uitatem ipſum repetere potuiſſe ex Cicerone eius fa- ri quoq; perſpicitur. is enim idcirco in Oratore Attici em extollit, quòd annorum ſeptingentorum memoria bro colligere potuerit. Nam remotius colligere non p uoniam ante Olympiades nihil planè definitum eſſe loco Varro oſtendit, & ipſe Cicero, quicquid de Ro & Romanis alijs Regibus literis eſt proditum, non ſa- ſtitutum indicat, quando primo de legibus, & alibi di utur interpoſita parentheſi, vt aiunt, quæ profecto at, quando res conſtat & liquet. Accedit Macrobius. antiquitate profanis auctoribus cognita hæc ſuis com rijs inſeruit. quis facilè mundum ſemper fuiſſe con- t, cùm & ipſa hiſtoriarum fides multarum rerum cul- mendationemq;, vel ipſam inuentionem recentem eſſe tur! Cumq; rudes primum homines meminerit vel fe r antiquitas glande prius & baccis alitos, ſerò ſperaſ- lcis alimoniam! ſed & quis non exiſtimet, non longam eius eſſe ætatem, cùm ab hinc vltra duo retro annoru , de excellenti rerum geſtarum memoria, ne Græca m extet hiſtoria? Nam ſupra Ninum, à quo Semira-

Cēſor. de die Natali cap. 17.

Lib. 2. ca. 10. in Sō.

miſ ſecundum quoſdam creditur procreata, nihil præ in libros relatum eſt. Et multarum rerum experientia liquas gentes recenti ætate peruenit. Vt ecce Galli vi cultum Oleæ, Roma iam adoleſcente, didicerunt. Aliæ gentes adhuc multa neſciunt, quæ nobis inuenta placu Atque hæc quidem illi, ſed nimis longè Nam propriè Cyrum, id eſt, octogeſimam Olympiadem, & vrbis d teſimum ſexageſimum, omnia iſtorum ex eo depreher tur augurijs potius, quàm hiſtorijs ſimilia, quòd rerũ tarum faciunt mentionem, multorum regnorum, vt Aſſ rum, Medorum, Aegyptiorum, Aethiopum, quæ longi ipſorum notitia & terris aberant: rerum verò Babylo rum & Monarchiæ Nabugdonozoris, per quam peru bant ad Aſſyrios & Medos, non meminerunt quæ in ip erat forib. & ſui magnitudine totã penè Aſiã, magnam fricæ partem, Europæ aliquam occupauit, & totum or terruit, è libris Regum, Paral. Daniele, Ieremia, oculat ſtibus: quæ Perſicam quantumuis ipſorum ſcriptis ampli tam amplitudine & excellentia ſuperauit. Dan. 2 qu recens, vt Cyrum, Solonem, & Græcorum ſcriptores pr attigerit: quæ deniq; à Prophetis & ſcriptoribus ſacris in ſonatur. Ignorantibus hæc recẽtiſſima, & ſuos oculos ſtringẽtia, quæ fides accommodanda eſt, quando remot & antiquiora commemorare et deſcribere ſuſcipiunt? E etiam, vt me eorum vanitatis miſereat, quòd Arbacem dam Medum conſtanter aiunt Sardanapalum ſuſtuliſſe prætereunt Merodac Chaldæorum regem, qui ipſis vt nior ita notior eſſe debuit, qui & Aſſyriorũ imperio ingẽtis illius Monarchiæ fundamenta iecit, à nepote ma illo Nabugd. ſuperſtruenda atq; abſoluenda. Mendacium motiſſimos teſtes allegat, proximos refugit. Arbaces iſte taſſe nunq̃ extitit, nedũ Aſſyrijs imperium eripuit. Præte

Medor

rum imperium, quod ab ipſo aiunt conditum Aſſyria-
ıicie, anguſtiſsimum ante Cyrum neceſſario fuit, quia
Babyloni tum rerum potienti vicinum & Medos Na
nozoris vectigales & tributarios prophetæ nobis de-
nt. Quare hoc totum videtur ab adulatoribus confictũ
i gratiã, qui eius antiqua eſſe ſtemmata docere cona-
r ex atauis Medorum regibus, regulos & vectigales
ctos in reges magnos transformantes, vt qui olim Cæ
Auguſti non valdè nobilis, quippe cuius pater fuerit Ro
gentarius, progeniem ab Iulo Aneæ deducere ſtudue-
Huiuſmodi adulationibus corruptæ ſunt omnes Græ-
hiſtoriæ magna impudentia. Nam poterant redar-
cilè è recenti memoria & monumentis vix dum per-
Hoc admirati Ariſt. & Cicer. eluuiones exuſtionesq; Ariſt. in Meteoris Cicer. in ſomnio.
um, quas accidere tempore certo neceſſe ſit, cauſa
ſcientiæ prætenderunt, ac propter eas pronuntiarun
odo non æternam, ſed ne diuturnam quidem rerum
riã relinqui poſſe. Quin & quarto Phyſico eorum al
ıdat Paronem Pythagoricum, quòd tempus dixeri
ἄσατον, id eſt, inſcientiſsimũ ſiue ignorationis omni
rum, quia temporis ſucceſſu, obliuione & ſitu præce-
, penè omnia deleta animaduertiſſet.

Ieq; tempus edax rerum, inuidiaq; ſenectam
rdere præteritum, vitiataq; dentibus æui
mnia paulatim lenta conſumere morte.

Npe ante hanc captiuitatem ſcriptoribus Græciæ con-
t, quod eſt apud Platonem in Critia, Græci ſemper
ueri, quia nuper verſati in hiſtoria & ignari lite-
, diſciplinarum, rerum denique, tam apud vos,
apud reliquos geſtarum. Neſcire enim quid anteà,
natus ſis, acciderit, id eſt, ſemper eſſe puerum. Tantũ
a & mixta fabulis de bello Thebano & Troiano, quæ

Cicero de Oratore.

fortaßis nunquam extiterunt, cantabant ex diſperſis &
le conſutis Homeri, & paucorum aliorum carminibus,
dumq́ ab Ariſtarcho digeſtis, proindeq́ obſcuris ac ince
Ante hanc etiam Romana hiſtoria eſt valdè exilis, tenu
frigida, nec hîc ſolum res Græcorũ debent incipere, ſed
tò magis etiam Romanorum, qui ſe Græcis omnia legum
ctrinæ, dignitatis & virtutis inſignia debere non inuiti
tentur. Nam paulò ante Cyri principatum, expulſo Ta
nio Superbo Roma primùm cœpit adminiſtrari per C
adeoq́ erat tenuis, humilis & anguſta, vt 12. milliaria
imperio minimè excederet. Verùm & tam anguſtis fin
concluſa fuit, vſq́ ad Alexandrum Magnum, cuius tem
ſtate in orbe ne nominabatur quidem. Quocirca eius m
tio nulla apud Græcos illius temporis Italiæ non modò
timos, ſed & eius magnæ partis vel colonos vel domin
Deniq́ ante hanc res gentium ferè omnium iacent in o
ritate & tenebris, Chaldaica natio, vtut ſapientiæ palm
videatur illa ætate cæteris præripuiſſe, nihil poſteris ſcr
reliquit dignum tanta laude & gloria. Superiora temp
Magi, Perſæ, Aegyptij, & cæteri populi literarum exiſti
tione laudati, vel penitus ignorarunt, vel poſteris inuide
vel præ infantia, literis prodere neſciuerunt. Niſi Deus
ſacris Codicibus mundo prouidiſſet, & literaturæ ſacra
in certo populo, id eſt, Hebraico repoſuiſſet, illorum not
ſempiterna obliuione inductam hodie haberemus, aut de
cum Diodoro Siculo hiſtoriam fabuloſam ab alijs accip
mus, & alijs traderemus. Sit hæc ergo ſæculorum infan
Nam deinceps hominum facultas, eloquendi, ſapiendi,
loſophandi vis, artes ac diſciplinæ humanæ apud gentes,
ximè Græcas ſeſe explicarunt. Tum primum conati ſunt
mines maiorum inertiam & incuriam artibus & ſtu
depellere. Tum primùm didicêre ſcriptis priſcam obliui

rest.

are. Tum primum ſua fari, & memoriæ tradere dili-
er ſtuduerunt. Hinc prima Philoſophiæ incunabula.
Rhetoricæ origo. Hinc Mathematicarū ab Aegyptijs
ræcos emigratio. Hinc Hiſtoriarum deſcriptio. Nam
erſæ, vt ex Eſteræ hiſtoria percipi poteſt, annales &
ica excolerent, quod de alijs nationibus ſentiri poßit
n modo, at ea lege id faciebant, qua hodie inſtrumenta
ca in curijs, archiuis & tabularijs communibus recon-
ſiturum cernimus. Non paßim & publicè, non popu-
r ac in promptu extabant. Non priuati homines eiuſ-
ſcribendis & vulgandis dabant operam. Non tanta
uritione ducebantur, quanta plurimorū mentes ab ea
eſtate occupauit, vt ſcribant indocti, doctiq́ poemata
n. Neſcio idne tribuere debeamus hominum incuriæ,
de poſteritatis memoria non valde eſſent ſolliciti, an
itiæ & ignorationi eorum, qui per ſe rem tātam ag-
non auderent, ſiue inexercitationis inopia, ſiue exem-
m, quæ imitarentur, penuria, an potius neceßitatibus,
do adhuc deſtituebantur commodis membranis, papy-
ilibus rebus ac artibus, ſine quibus non modò non rectè
tur, ſed etiam, quod ſcribitur, non poteſt eſſe prolixum,
iuturnum, nō diſtractioni opportunum, ſine quibus de-
erum ante actarum recordatio diu conſeruari non po-
Iæc me adduxerunt, hinc vt librum ſecundum ordirer
t interuallum inter ſuperiorem, qui teſtimonium è ſa
teris conſequebatur, nullum è profanis, niſi ſuſpectū &
m: & hunc, qui profanarum paginis munitur: ſacrarū
auctoritate caret, niſi quantum & quàm paucorum
nnorum licet è Daniele, Ezra, Nehemia, libris Ma-
chabæorum paucisq́ alijs colligere at-
que augurari. Vale &
fruere.

SEXTA AETAS.

VNDECIM primi anni huius captiuitatis ſiue tranſmigrationis Babylonicæ, tranſacti ſunt ſub Sedechia, cuius ſeptimo Ezechiel prophetare incipit. *Ezech.* 1. Vndecimo templũ cum Hieruſalẽ funditus euertitur, vt regnatum ſit in Iuda à Dauide 470.

Iere. 25.

Hæc ętas demonſtratur non tantùm ſucceſſione Eccleſiæ, ſed etiam mundi, non tantum hiſtorijs Eccleſiaſticis, ſed etiam profanis. Nam illa eſt propriè motuum & bellorum mundi ætas. Adhuc modicum, inquit apud Haggeum Deus, & commouebo cælum & terram, & poſtea veniet deſideratus Gentibus. & Daniel. 2. Sit benedictum nomen Domini à ſæculo & vſque in ſæculum, quia ſapiẽtia & fortitudo eius ſunt, & ipſe mutat tempora & ætates, transfert regna atq; conſtituit. Hinc ſub annum ante Chriſtum quingenteſimũ, res & Monarchia Chaldæorum.

Dan. 9.

Sub an. 400. res & Monarchia Perſarum.

Sub an. 300. res, potentia & Monarchia Græcorum.

Sub an. 200. res & potentia Parthorum & Carthaginenſium.

Sub an. 100. res, potentia, principatus Romanorum, quouſq; deſijt in Monarchiam.

Nam mox Chriſtus naſcitur, mũdum recturus in virga ferrea, illisq; imperijs deiectis, nouum Eccleſiæ regnum

SEXTA AETAS.

Quæ incipit anno mundi 3569.

a Tempus captiuitatis fuit annorum 70.

b A 70. illo captiuitatis an. ad Chriſtum

c Hebdomades 69. id eſt, anni 483.

Pontificibus & principib. ijs, quos mox ſubijciemus.

Vatib. verò Daniele Mardochæo, Zacharia, Haggæo, Malachia, Ezra, & per ordinem cathedræ Moſaicæ Scribis & Phariſeis, vſq; ad Chriſtum.

Summa 553.

Ita ab orbe condito ad Chriſtum fuêre anni 4121. menſes 6. dies 16.

Sextæ iſtius ætatis numerus ſic membratim oſtendi poteſt.

Primo per pontificum Synagogæ ſucceßionem

Secundò per Monarchiarum quatuor ſeriem & ordinem.

d *Hac enim ſexta ætate per hos adminiſtrata eſt Reſp. Iudaica.*

Anni mūdi.

regnum conditurus, de quo libr. 3. & 4.

3638. b Hebræi ſic ferè hebdomadas ſeptuaginta numerant. Septuaginta ſunt anni captiuitatis, quos incipiūt ab vndecimo Sedechiæ, & terminăt ſecundo anni Darij Longimani.

Deinde 420. templi. Summa 490. Sed ſupra auſpicādas docuimus paulò inferius, nempe ab extremo ſeptuaginta annorum captiuitatis.

Exitus à captiuitate non fuit liber, qui perpetuò vectigales & obærati fuerint Perſarum & Græcorum, vſque ad Machabæorum principatum.

c Hebdomades incipiunt ab ipſo ſtatim primo reditu de Babylonica tranſmigratione. Nam vti tres fuerunt captiuitates Babylonicæ, ita & tres reditus. Primum enim aſcenderunt anno Cyri ſecundo, duce Zorobabele. Rurſum anno Aſſueri 14. Denique Darij anno ſecundo, poſt quem quatuor annis templum ædificauerunt: anno autem ſeptimo, Ezras aſcendit de Babylone, vigeſimo verò Nehemias. Cætera infrà in Dario Longimano.

d Aetas ſexta pluribus modis poteſt demonſtrari, quàm ſuperiores, nimirum ſucceſſionibus monarchiarum, quæ iam ſuos habuerunt hiſtoricos, nedum Iudæorum pontificū & ducum perpetuato ordine. Quot modis eam & nos illuſtramus.

Haggæus & Zacharias adhortantur Iudæos, vt reſtaurent antiquum
3638. Reipu. ſtatū. 1. *Ezræ* 5. Haggeus libro ſuo

ſuo vrget templum, Zacharias vrbē magis. Addunt prætereà oracula de breui hoſtilium gentium clade, quā attulit Alexander Magnus, & de reſtitutione earundem per Chriſtum.

Malachias Reipub. mores conſtituit, fuitque præcedentibus paulò poſterior, prophetarumq; vltimus. A Talmudicis putatur eſſe Ezras ſcriba, & ſanè eadem reprehendit in ſua prophetia, quæ Ezras 9. & 10. capitibus ſui libri, copioſè inuehens in vitam corruptam populi, præſertim ſacerdotum, qui poſt inſtauratū templum rurſum ad priſtinas fœditates reuerſi, oblationes, ac diuina ſacrificia contaminatis animis & corporibus offerre cœperant. Continet inſignes locos de Chriſto, Ioanne Baptiſta, Elia, Gentium vocatione.

SACERDOTES ET DVCES.

Prophetis ſuccedit ſynagoga magna, cuius principes Ezras, Neemias, Mardochæus, Zorobabel, Ioſue. Hi præfuerunt concilio, quod centum viginti homines, quorum alij nobiles, alij plebeij erant, de emendandis libris ſacris, eorumque conſtituendo canone iuxta præſcriptum Cabbalæ, inierunt, vbi & ſanxerūt Ioſuam ita fuiſſe edoctum è Moyſe, à Ioſua Seniores, à Senioribus Prophetas. Concilij notarius ſiue ſcriba (ſic enim vocatur Ezræ 7.) fuit Ezras, cui etiam interfuiſſe aut potius præfuiſſe tradunt Danielem, Ananiam, Azariam, Miſaelem, Aggæum, Zachariam, & Malachiā. *Elia præfat. 3. Maſoreth Hāmaſoreth. R. Moſe præfat.*

Anni mūdi. *præfat. in Sepher Mizuoth. & in Talmud. tract. de votis.*

3638. Ezras propheta & ſcriba, Cabbalã apud Hebræos collegit, & 72. duobus libris mandat. Eius conſilio & opera præſertim libri ſacri collati ſunt, & emendati: vnde Tikkun Sopherim. i. correctio Scribarum appellatur Tikkun Ezra, ſiue correctio Ezræ, vt in Maſora, Num. 12. quaſi Ezra ſcribarum fuerit princeps.

Septuaginta duobus libris proximè commemoratis collegit ſeptuaginta duorum ſeniorū doctrinam, è quorum numero eſt quartus Ezrę, *lege cap.* 14. *eiuſdem* 4. Hos habuiſſe ſe ſcribit Picus Mirandulæ comes.

Athanaſius in Synopſi tradit, Ezram ſcripſiſſe ducentos quatuor libros.

Tertius & quartus Ezræ, qui nominantur, non ſunt de priore canone Hebræorum, quia nondum erant editi, quando canon iſte ſancitus eſt in hac magna Synodo, cuius fuit Ezras ſcriba, & cuius meminere ſolenniter omnes Hebræi. At non deſinunt eſſe ſacri & canonici, quoniam hæc Synodus non obligabat conſecutos auctores ſacros, nec ſpiritus ſancti afflatum extinguebat, vel contrahebat, propter quos editus eſt alter Canon multò amplior, vt ſignificat Ioſeph. lib. 2. contra Appionem, quando citat verſum de Eccleſiaſtici libro, tanquam de Scriptura ſacra. Quare tertius Ezræ vt canonicus cenſetur ab Origene ſub

3638. finem hom. 9. in Ioſue, Athanaſio

lib.3.contra Arianos, Auguſt.lib.18. de Ciuitate. Et apud Græcos non modo eſt canonicus, ſed etiam Ezræ primus, quoniam continet ea, quæ geſta ſunt ante Ezræ & Nehemię præcedentes libros. Quartus autem vt ſacer citatur ab Ambr. 2. in Lucam comment. & epiſtol. 21. ad Horontianum, & cap. 10. de bono mortis.

Scripſit librum ſuum & genealogias libri Paralipomenon, vſque ad eum locum, in quo ſuam genealogiam oſtendit. Cætera abſoluit Nehemias. c 1. *Baba Bathra in Talm.*

Scripturas à Babylonijs, principe militiæ Nabuzardan, incenſas reſtituit, & in hunc ordinem, quem hodie Hebræi magna ex parte ſeruant, reduxit. De eo ſic ſcribit Rabanus Maurus de Inſtit. Cleric. cap.54. Omnes libros ſacros veteres, dum Iudæi ingreſſi fuiſſent in Hieruſalem, diuino afflatus ſpiritu reparauit, cunctaque prophetarum volumina, quę fuerant à gentibus corrupta, correxit, totumque vetus Teſtamentum in duos & viginti libros conſtituit, vt tot libri eſſent in Lege, quot habentur & literæ. (Alioqui non fuit in poteſtate Nabugdonozoris, omnia exemplaria perdere, præſertim cùm decem tribus eſſent iam in Oriente, extra ipſius ditionem.

Quidam eum auctorem faciunt punctorum & accentuum, quibus afficiuntur hodie Biblia Hebraica, ſed illi errant, cùm conſtet ex libris beati Hieronymi, ipſius tempore nulla

Anni mūdi. 3638.

nulla extitiſſe. Sunt autem adinuenta paulò poſt tempora Honorij Imperatoris, anno ab euerſo tēplo 436. qui eſt à Chriſto paſſo 476. in Tyberiade vrbe Galilææ. Huius muneris principes fuêre Aaron Aſeris, & Iacobus Nephtalis filij, qui dum de nonnullarum vocum punctis inter ſe diſſentiunt, Iudæos in duas partes diuidunt. Orientales enim, quiq; Babyloniam incolunt ad fluuium Neardá, poſterioris, Occidentales prioris lectionem cōſectantur. Quadraginta vno annis prius è veterum Magiſtrorum ſcriptis à R. Hinâ & R. Aſe collectum Talmud Babylonicum, ſeu doctrinale incipitur. & pòſt à R. Meir, & R. Aſe filio perficitur. Continet autem Iudæorū ius Canonicum, quod ętate Chriſti pleno ſcripto nondum mandatū erat, ſed partim ex fragmentis, partim ex oris traditionib9 ſeruabatur. Cœperat autem conſcribi à R. Hakkados temporibus Antonini Imperat. breuiori ea forma, quæ Miſna appellatur. Atque id de Talmud Babylonico. Nam Hieroſolymitanum ſcriptum eſt anno Chriſti 300. Babylonicum, ſub centeſimum pòſt.

c Ieſus filius Ioſedec.

Zorobabele filio Salathielis Iechoniæ filij Iudæorū duce.

e Poſt captiuitatem Babyl. vſque ad Herodem, ſub quo natus eſt Dominus, præcipua & primaria Iudęorum dignitas & authoritas exterior fuit penes pōtifices. Vnde & eorum conſtans, certa & illuſtris ęſt ſucceſſio, non item principum, tam apud Ezram, quàm Hebręos alios ſcriptores. Quare iam in hac ſexta ætate

638.

præ

præpono pōtifices principibus. Hinc diſcant principes, Eccleſiam per ſe ſtare, nec pendere ex ipſorum ſtatu & ſalute. Eccleſia anteceſſit Reges, ſine illis iam olim viguit, illis pereuntibus & acciſis non perit ipſa, ſed floret, & ſuam in Dei populum excellentiam ſeruat. Propter captiuitatem Babylon. non perijt Pontificum ordo & ſtatus, ſed potius in Dei populo acquiſiuit maiorē principatum. Nam deinceps prælatus eſt Regio, à quo antea indignè habebatur. Turcica rábies extinxit Cōſtantinopolitanos Imper. At non potuit Patriarchas & Hierarchiam Eccleſiæ illic euertere. Hæc dicto, quoniam adulatores aulici ſtolidis principibus perſuadent, vt ſe Eccleſiæ dominos gerant, ac putent Eccleſiam eorum potentia, ſalute & principatu niti, quæ ijs verius perditur & inclinat ad Turcæ iugum & captiuitatem.

Duces appellati hi fuerunt, quod regio diademate vti illis minus liceret per Perſas & Macedonas vſq; ad Ariſtobulum, qui iugo gentium de ceruicibus excuſſo, ſe Regem appellauit.

Salathiel Iechoniæ regis filius in captiuitate mortuus, paulò ante Babylonis expugnationem.

Quinquaginta ferè millia exulum ſub Zorobabele redierunt. Reliqui manſerunt in Babylonia, & reliquo Oriente, amore poſſeſſionum & liberorum, illicque formam Reip. à Perſarum regibus redemerunt, ſibi præ-

Cyro imperante.

30

Anni mūdi. 3638. præfecto è familia Dauidica principe, quem principem Aechmalotarcham, ſiue caput exulum vocarunt, ſiue Patriarcham. *Orig. initio lib.*4. *de principijs.*

Hic eſt Zorobabel, qui ponitur in Chriſti genealogia, *Matth.*1. Alter ab eo, qui memoratur in eiuſdem genealogia, *Luc.*3. Nēpe quia hîc numerantur maiores Virginis, illic patres Ioſephi Virginis viri.

Secundum templum à Zorobabele ædificatum, omnes partes primi conſecutum eſt. Montem ædis, atria multiplicia, profanū ſiue gentium, fœminarum, Iſraelis ſiue virorum, denique ſacerdotum. Præterea ſanctum, ſanctum ſanctorum, & reliqua, ſed omnia minore ſumptu, opere, ſitu, menſurarum ac totius operis ratione à Cyro præſcripta. *In tractatu Para. cap.*3.

De tēplo ſecundo tractatus Middoth, ſiue de menſuris apud Hebr. extat.

Præter primū ſiue Salomonium iuxta magnam portam. i. Orientalem habebat Exedram, in qua Medorum metropolis Suſæ exemplum depictum erat, & menſurarum omnium exemplaria perſcripta. Illic etiam locus erat, in quo legis doctores ad populum concionabantur. *In tract. Kilaim de ſeminibus mixtis in Talmud.*

Zorobabel à ſoluta captiuitate rexit populum an. 58. *Philo Annij.* Rediiſſe Babylonem, illicque eſſe mortuum teſtantur Hebr. *in Annalibus,*
3638.

cuius

cuius ſucceſſores, qui primatum inter exules tenuerunt, principes exulum, ſiue Aechmalotarchæ appellati, Res Galuta, & iuxta Origenem Patriarchæ. *initio lib.4. de principijs.*

Cum Zorobabele & Ioſue profectus eſt Nehemias Ather-ſatha, *Ezr.* 2. Collocarunt hi Dei altare ſuper baſes ſuas deterrentibus per circuitum populis, offerentes primo die menſis ſeptimi, nondum fundato templo. *Ibid. cap.* 3. Vigeſima quarta die ſepararūt à ſe filij Iſrael vxores alienigenas. *Nehem.* 9.

Anno ſecundo aduentus ſui mēſe ſecundo, cœperunt Zorobabel & Ioſue cum cæteris ædificare templum. *Ezræ* 3. *&* 5.

Tum etiam agrum colere. Neque enim precedente poterant, nondum comparatis & diſtributis agris.

Denique templi fundamenta iacta ſunt anno 2. Cyri, templum verò perfectum anno 2. Darij Longimani.

f Ezras & viri ſynagogæ ſiue Synodi magnæ afflati diuino Spiritu Scripturas in Peſukim. i. verſus diſtinxerunt. Vnde & codices Iudæorum, per ſententias, membra, & verſus diuiſi, & interuallis quibuſdam diſtincti fuerunt, qui antea veluti vnicus erant verſus. Hinc Hier. præfatione Paral. & Eſaiæ aſſerit ſe ad vtilitatem legentium eaſdem commaton inciſiones & interuallorum diſtātias, quas in Hebreis codicibus repe

f Synodus magna, in qua æditus canon Hebræorū de ſacris ſcripturis, cuius ſcribā fuit Ezras in tractat. de votis, & quæ ei⁹ authoritate in ordinem hodiernum veteris teſtamenti libros reduxit. Elias præfat. 3. *Maſoreth.*

Anni mūdi.

repererat, in tranſlatione ſua ſeruaſſe. Elias in præf. Maſoreth, quando ſcribit vniuerſam legem fuiſſe vnum paſuk ſiue verſum vnum & quaſi ſententiam, in qua omnia cohærebant ſine vlla verſuum diſtinctione, pręter nomen Dei tetragrammaton vſque ad 436. annum a Romanæ vrbis excidio, loquitur de notulis verſuum & accentuum diſtinguentium, non de interuallis & ſpatijs.

Elemēta, quibus iam olim, hódiéque Iudæi vtuntur, ſunt Aſſyriorũ, non veterum Hebręorũ, auctore Ezra, qui ideo literas (idq; opinor, huius Synodi conſilio & auctoritate) mutauit, quòd has Samaritani poſt exilium callerent, vel quia etiam veterum Hebræorum, quàm Aſſyriorum operoſior erat ſcriptura. *In Talmud. tract. Synedrin c. 2 pag. 21.*

Hæc Synodus diſtribuit libros ſacros in tres partes, Legem (.i. quinque libros Moſis) Prophetas (octo, nempe quatuor priores, Ioſue, Iudices, Samuel, & Reges, & quatuor poſteriores, Eſaiam, Ieremiam, Ezechielem, & duodecim minores. Nam illorum vnus appellatur liber) & Hagiographa (nouem, Pſalmos, Prouerbia, Canticum, Eccleſiaſtem, Iob, Danielem, Ezram, Paralipomenon, Eſter. Nam Ruth ſubijciunt veluti appendicem libro Iudicum & Ieremiæ Lamentationes.)

Libri qui apud nos ſuperſunt, vt Iudith, Machab. &c. poſt hanc Synodum conſcripti ſunt, & ſupererant

etiam

etiam apud Iudæos. Nam Ioſephus non longè à principio lib.1. contra Appionem, vbi apud ſuos 22. libros eſſe ſacros commemoraſſet, ab Artaxerſe (inquit) vſq; ad noſtra tēpora ſingula deſcripta quidem ſunt, verùm non pari fide digna cenſentur apud nos, quòd non fuerit prophetarum exacta ſucceſſio.

Hîc Scribę ſumpſerunt originem. Ideo autem videntur ab Ezra primo ſcriba inſtituti, vt ſui inſtar legem ad literam interpretarentur, Legis difficultates explicarent, libroſque eius intactos cōſeruarent, ne denuo corrumperentur. Vnde & 18. locos emendarunt, qui aliter legebantur, & à Maſoretis numerantur, Num.1. cap. & à Galatino, quos appellant Tikkun Sopherim. i. correctionem ſcribarum. Legiſperiti alio nomine in Euangelio appellantur, Iuriſperiti, &c.

Huic correctioni præfuiſſe videtur Ezras. Nam Maſorethe Num. 12. eam appellant Tikkun Ezræ. R. Selom. initio comment. in Malach. quindecim dictiones tantùm à Scribis, atque adeò Scribarum principe Ezra emendatas notat, cùm alij 18. recenſeant. Cæterùm hoc ei tribui puto, quod fuit totius Synodi, quoniam eius erat ſcriba & notarius, in qua actum de emendandis libris ſacris, & inſtituendis Scribis, qui deinceps viderent, ne quid corruptelæ in libros ſacros irreperet.

Poſt deſtructum templum à prophetis ſublata fuit prophetia, & data legiſpe-

Anni mūdi. legiſperitis. *In Talmud. tract. Baba Bathra cap.* 1.

3638. Cum Malachia, Ezra & Nehemia ceſſauit prophetia, 40. annis poſt exitum ab exilio. *Auctor libri Cozræ.*

Septuaginta duobus libris fertur Ezras collegiſſe doctrinam 72. Seniorum, ac ex eorum numero eſſe quartū noſtrum Ezræ. Hos ſe habere prodidit Picus Mirandulanus.

Tradita eſt lex charactêre Hebręo, idiomate verè ſancto, quæ Ezræ tēporibus in Arameum (Syriacum) idioma, & Aſſyrios mutata eſt characteres. At paulò pòſt, characteres Aſſyrios retinentes, ſanctum elegerunt ſibi idioma, Hebræum characterem & Arameum idioma idiotis relinquentes. *Mar. Sutra in tractat. Sanedrin.*

Per Idiotas intelligit Samaritanos Rab Hiſta. Kibbi verò affirmat à principio, iiſdem, quibus nunc ſcribitur, characteribus datam Legem, mutatam quidem aliquando, ſed reſtitutā: At R. Simon, nullo, inquit, tempore nec ſcribendi nec loquendi modus mutatus eſt. *Ibid.*

g Ioachim.

g Mardochæus ſcribit hiſtoriam Eſter neptis ſuæ. Diutiſſimè vixit. Tum ſcribebat in Theſſalia Hippocrates medicus. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica.*

Meſullam Zorobabelis filio Iudæorū duce.

Aſſuero Perſis imperante.

Duces hoc ordine habētur in chronicis Hebræorū & in Cabbala R. Abra. Sacerdotes verò numerantur ex Ioſepho: quanquā ſex primi ad ipsū

3638. Iaddū vſq;, quem Alexāder ſumma

P vene-

veneratione proſecutus eſt, nominatim extant, Nehem. 12. Ex quo intelligimus, quod etiam notatur in Seder Olam, Haggæũ, Zachariam, Malachiam, Ezram, Nehemiam attigiſſe ſæculum 3. Monarchiæ. Nec verò magni faciẽdi Duces, quoniam vt Ioſephus ait lib. 11. Antiq. à reditu de captiuitate, ad Machabæos vſque. Reſp. adminiſtrabatur Ariſtocraticè, ita vt ſumma poteſtas in põtificibus verſaretur. Machabęi etiam ſacerdotium adminiſtrarunt, & in eo ſummam rei repoſuerunt ad vſque Herodem.

Quæ autem deinceps vſq; ad Machabæos deſiderantur in noſtris Biblijs, peti debent ex Ioſephi Antiquitatibus Iudaicis, à cap. 7. lib. 11. Antiquit. ad cap. 7. lib. 12. Sic quæ poſt Machabæos geſta ſunt vſq; ad Chriſtum, apud eundem explicantur à cap. 15. lib. 13. ad vſque cap 5. lib. 18. vbi inſigne teſtimonium Ioſephi de Chriſto. Alioqui Machabæorum libri deſinunt in Ioanne Simeonis filio.

Templum ædificare cœperũt anno ſecũdo Cyri. 1. *Ezræ* 2. annis quadraginta ſex abſoluitur, Ioan. 2. Pręter quod Hieroſolymis pedetentim Synagogæ. i. domus orationis & prædicationis, ad quas ſinguli πάροικοι ſtatis temporibus conueniebãt, ædificatæ ſunt ad quadringentas & octoginta. *R. Manahem* Hieroſolyma enim erat vrbium Orientis clariſſima & ampliſſima. *Plin lib. 5. & Tacitus in Auguſtalibus*, nempe capiebat

Anni mūdi. 3640

bat 24. plateas: quarum quæque haberet 24. ingreſſus, ſinguli autem ingreſſus 24. vicos. *Hebræi in Echa Rabba.*

Templum autem, qui ſolus erat locus ſacrificationis, & ſi diutius, quàm prius Salomonicum, ſteterit, nempe 521. (errat enim Kimhi, qui in 2. Haggæi, tantum 420. numerat, & R. Leui in Danielem, qui 437. & dimidium) tamen in multis fuit inferius. Quinque enim rebus carebat: quæ prius mirum in modum præbebant auguſtum & venerabile, *in tract. Ioma cap.* 1. *Kimhi in Pſal.* 84. *& Hagg.* Primo diuina præſentia, quæ ad propitiatorium reſponſa oraculaque edebat. Secundo ſpiritu, ſiue afflatu ſancto, qui Prophetas olim corripiebat. Nam à Malachia ad Ioannem Chriſti Baptiſtam nulli Prophetę extitêre. Tertio igne ſacro, cuius cuſtodiam tam anxiè Moſes Leuit. 6. præceperat: nunquam enim comparuit, ex quo in puteum à ſacerdotibus, ne in impiorum manus caderet, merſus eſt. 2. *Machab.* 1. Quarto Vrim & Thummim, qui erant lapides in pectorali Pontificis, quorum conſpectu, ſacerdotes occulta intelligebant, & populo denūtiabant, dum plus ſolito radiarēt lapides. Nam ſi retinerent naturalem ſpeciem & colorem, nihil eſſe mutandum docebatur. Superius itaque oraculum vocale erat, iſtud mutum, vt quod nutu & ſignis cōſtaret. Quinto Arca ipſiusque tegmine. i. propitiatorio, & duobus Cherubim

Arcæ hærentibus, in quibus Deus ſedere dicebatur, propter ſui copiã, quam illic Pontificibus faciebat. Arcæ autem nomine vtranque intelligo, vnam à Moſe conſtructam, ſacrorum monumentorũ & reliquiarum receptatricem, alteram à Salomone. Tum verò loco eius lapidem poſuerunt è terra prominentem tres digitos, & ſupra habentem thuribulum. *R. Iacob è Talmud 1. parte pag.* 106. Nec propterea Deus populum ſuum reliquerat. Nam vt ad Chriſtũ perduceretur, ſæpè edebantur oracula per Bath-kol. i. exilem quandam vocem cœlitus demiſſam in aures collectæ multitudinis: aliaq; ſigna continuabantur in populo, quæ recenſentur à Talmudicis in tractatu Auoth. Qualis fuit vox in Euangelio, quæ delapſa eſt à Patre ad Filium glorificandum. *2. Pet.* 1.

Meſullam an. 66. rexit. *Philo Annij.* Sed hoc mihi ſuſpectũ eſt. Nam quandiu, quiſque pontificũ vel ducum magiſtratum ſuum geſſerit ante Machabæos, nihil certi neque ex noſtris, neque ex Hebræis reperio.

Zorobabel præter Meſullã alios habuit filios, vt Abiud. *Mat.* 1. Sed truncum, non ramos principũ Dauidicorum ſtuduim⁹ perſequi, quos Hebræi in ſuis Chronicis ſic numerant. Zorobabel, Meſullam, Hananias, Barachias, Haſadias, Eſaias, Abdias, Sechanias, Samaias, Naadias, Ezechias Hillelis frater, centum annis ante templi ſecundi excidium. Quoniam autem hos omnes principatum

Anni mūdi.

patum exercuiſſe in Iudæos fatētur, non in Iudæa, ſed in Babylonia. (Eo
3650. enim remigraſſe Zorobabelem rebus in Iudæa cōſtitutis, & rerū ſumma pōtificibus relicta) D. Matthæus alios Zorobabelis & filios & ſucceſſores recenſuit, nempe eos, qui ſtatas ſedes in Iudæa poſuerant, futuri maiores Chriſti. Zorobabel, Abiud, Eliachim, Azor, Sadoc, Achim, Eliud, Eleazar, Mathan, Iacob, Ioſeph Virginis coniunx.

Nō eſt credendū Philoni Annij, qui vt Ieſum ſiue Ioſuem pōtificem facit vſq; ad annū vigeſimum Darij Longimani, ita Ioachim poſt Ieſum patrem pontificatu functum ait an. 48. vſq; ad 26. magni Artaxerſis.

Cœpit enim Eliaſib eodem anno ſacerdotium adminiſtrare, quo Nehemias Hieroſolymam venit. *Nehem* 3.

h Eliaſib.

Meſullam duce.

Dario Longimano imperante Perſis.

h Eliaſib pontifex an. 21. videlicet vſque ad 33. annum magni Artaxerſis. *Philo Annij*. ſed fallitur. nam viuebat extremis diebus Artaxerſis. *Nehem*. 13. *verſ*. 6. Cœpit autem fungi ſacerdotio, eo anno, quo Nehemias venit Hieroſolymam. *Nehem*. 3. *Ioſeph lib*. 11. *cap*. 5.

i Ioiada.

Hanania duce Iudæorum.

3690. i Apud omnes hiſtoricos incorruptè manſit pontificum ſucceſſio ab ipſa captiuitate, non item ducum. Vnde à Meſullam, & deinceps alij nominantur à Philone Annij, alij ab alijs, nempe Eccleſiaſtica ſucceſſio perire non poteſt. Regia & ſæcularis caduca eſt & fluxa. Nos hîc ſequimur Seder Hebræorū, & Cab-

balam R. Abraham, niſi quòd ipſe Mathatiam patrem Barachiæ, Abdiam appellat. Deinde Haſmonim .i. Machabæi, occaſione temporum, quibus principum authoritas minima, pontificum maior, viam poſteris aperuerũt ad principatum, quem & velut hæreditarium retinuerunt, vſque ad Herodem.

Ioiada 44. annis geſſit pontificatum. *Philo Annij.* Sed iam dixi, quid de iſto auctore ſentiendum. corruptè ab aliquibus dicitur, Iuda, vt & ſequens Ioannes, pro Ionathan.

Imperante Dario Lōgimano, deinde Dario Artaxerſe.

k Nehemias Artaxerſis pincerna, tempora Alexādri magni prope attigit, vt conſtat è catalogo pontificum, quem cap. 12. ſui libri inſtituit. Nam peruenit ad Iaddum. Inuenit ignem, quo ſacrificia accendi ſolebant, à ſacerdotibus olim abſconditum, & in aquam concretum. 2. *Mach.* 1.

Neh. 12.

k Ionathan.

Duodecim annis in Iudæa manſit, ad eam eiuſq; vrbes reparandum & reſtituendum vribus & poſſeſſionib⁹ ſuis vnumquemq; exulum, antequam Hieroſolymam veniret.

Mathatia duce Iudæorum.

Erat de domo Dauid, vt & Zorobabel. *R. Abraham in Cabbal.*

Artaxerſe penultimo Perſarū rege, deinde Dario Codomani vltimo.

Libri, qui eius nomine apparet, auctor videtur eſſe Ezras, quoniam ſub libro Ezræ eum Hebræi comprehendunt, nec ſeparatim recenſent. Noſtri ſecundum Ezræ inſcribunt.

Tertius & quartus, qui ſequuntur, & ſi non ſint de primo Hebręorũ canone, at ſunt de ſecũdo. Quare Atha-

Anni mūdi 3749

Athanaſ. lib. 3. contra Arianos teſtimonium Zorobabelis è tertio tanquam de ſcriptura affert, alterum Aug. lib. 8. de Ciuit. aliud Cyp. epiſtola ad Pompeianum. Apud Græcos verò non modò eſt canonicus, ſed etiam Ezræ primus, quòd contineat geſta ante Ezram & Nehemiam, duo poſtrema capita ſecũdi Paralipomenon, & totum librum primum Ezræ repetens.

Quartum priuatim ſe habuiſſe Hebraicè manu ſcriptum inter 72. quos de occulta doctrina ſeptuaginta duûm ſeniorum reliquit Ezras, eiuſdem libri cap. 14. Picus Mirandula in Apologia profitetur. Publicè nec Græcè, nec Hebraicè habetur, neq; tamen deſinit eſſe canonicus. Nam ab Eccleſia in ſolennibus ſacris feriæ tertiæ Pentecoſtes, itemq; in ſolennitatibus Martyrum è ſecundo capite profertur, quo loco alibi ipſa Scripturæ oraculis vtitur. Præterea Ambroſius eius capite ſeptimo, ſerio vtitur libri de bono mortis decimo ca. & ſecundo in Lucam comment. Quin & epiſtola ad Horontianum ad eius lectionem ſedulo hortatur. Hoc antè ſignificauerat Martyr Cyprianus libro ad Demetrianum, verba quinti capitis ad ſuum inſtitutum vſurpans. Sed de ijs etiam ſuperius.

l Iaddus, qui occurrit Alexandro magno.

l Hunc Simonem iuſtum appellatum ſcribit R. Abraham. *in Cabbal.* qui hinc ſecundam Synagogæ magnæ ætatem incipit.

Frater autem dicitur Simonis priſci. Apparatu pontificio, hyacynthina veſte, cui aurum erat intertextum, & cidari in capite, in qua inſcriptum Dei nomen, comitatus ſuis ſacerdotibus veſtes ſacras indutis, patentibus portis obuiam fit Alexandro. Alexander autem, qui alioqui eo animo venerat, vt vrbem excinderet, de equo deſilijt, & pedibus pontificis proſtratus, vrbem multis muneribus & priuilegijs donat, præfatus, in pontifice ſe agnouiſſe Deum, qui & ſibi in Macedonia apparuerat, & cuius ope vinceret.

Cuius tẽpore templum in Garizim ædificatũ, Manaſſe primo Samaritanorum pontifice.

Tempore, quo Alexander Macedo Hieroſolymam adijt, moriuntur Ezras, Zacharias, Haggeus, & Malachias prophetæ omnium poſtremi. *Ibid. R. Abraham*

Annus ille Alexandri à Iudæis celebratur, tanquam ſuæ ab Aegypto egreſſionis milleſimus. *Ibid.* Sed aliquantò maior eſt numerus. Pactus dicitur Alex. cum Iudæis, vt ab eo anno publica & priuata inſtrumenta deinceps obſignarent. *Ibid.*

Alexander magnus ad matrem ſuam epiſtolam inſignem ſcripſit, ſibi à ſacerdote quodam reuelatum, deos gentium homines fuiſſe. *Cyprianus de idolorum vanitate.* Puto ſacerdotem fuiſſe Iaddum, quicum cõtulit Alexander, ex Ioſeph.

In terra Iſrael Cuttheos multos reperit (. i. Samaritanos) à diebus Sennacherib, quibuſcum affinitatem contraxerant nonnulli Iſraelitæ,

Anni mūdi. litæ, etiam è poſteris Ioſue filij Ioſedec. *R. Abrah. in Cabb.*

3749 Iaddi frater Menaſſes, inhians pōtificatui, vxorem duxit filiam Samballat Samaritanorũ principis præfecti regis Perſarum, ædificatq; templum Garizim Hieroſolymitano ſimile, ad quem ibi pontificatu nouo fungentem, rerum nouarum cupidi ſeſe tranſtulerunt. *Ioſeph. lib.* 11. *Antiq. cap.* 8.

Ioui hoſpitali poſteà dedicatur ſub Antiocho Epiphane, in eius gratiam. Tale enim eſt hæreticorũ ingenium.

Hinc principium acerbiſſimi odij & hæreſis, quæ durauit ad tempus vſque Chriſti: imò verò ad vrbis vſque extremum excidium, dum alij cum Manaſſe, eiuſque templo & doctrina communicarent, alij cũ Iaddo ſiue Simone iuſto; temploque Hieroſolymitano & prophetico, Fomitẽ præbuerũt aliquanto poſt Saddoc & Baiethos (de quibus ſuo loco) *R. Abrah. in Cabb.*

Generum Samballat Horonitis Samaritanorum principis, de genere Eliaſib pontificis, ob alienigenam vxorem à ſe fugat Nehemias (id eſt, Menaſſem fratrem Iaddi. Nam hic ſolus de Eliaſib genere, filiam Samballat duxit in vxorem) *cap* 13. attigit ergo Nehemias Alexandri Macedonis in Aſiam aduentum. Vixitq; plus minus 130. an. vt eius liber oſtendit, à Cyro ſcilicet ad ſextũ vel ſeptimum Alexandri.

m Sub Onia Priſco, Ptolemæus Lagi multos Iudæos in Aegyptum captiuos duxit. Sed hos filius Philadelphus, fauore Septuaginta interpretum, in patriam remiſit cum multis muneribus.

n Hic ab Eccleſiaſtico celebratur cap. 50.

Ieſus filius Syrac Hieroſolymitanus Eccleſiaſticum Hebraicè ſcribit, quod exemplar vidit D. Hier. *in prolog. ſuper libros Salom.*

E ſeptuaginta duobus interpretibus fuiſſe perhibetur. *Infra.*

In eo inchoat ſua præcepta iuxta ſeriem decalogi, à Græcis dicitur πανάρετος ab omni virtute, quæ in eo continetur.

Non tantum inter libros ſacros recipitur à Ioſepho Græco lib. 2. cõtra Appionem, ſed & à noſtris, Cypriano Martyre epiſtola ad Rogatianum, Aug lib. 2. de doctr. & libr. 17. c. 20 de Ciuit. concil. 3. Carthag. Can. 43 Græcis, vt Athanaſ. Epiph Chryſoſt quando cap. 1. & 24 aduerſus Arianos citant & interpretãtur. Idq; ſub nomine Salomonis. Quod quo modo ſit intelligendum, docet Aug. lib. 2. de doctrina Chriſt. cap 8. Duo, inquit, libri, quorum vnus Sapientia, & alius Eccleſiaſticus inſcribitur, *De quadam ſimilitudine* Salomonis eſſe dicuntur, id eſt, propter ſimilitudinem argumenti & inſtituti.

Poſt annos circiter 38. temporibus Ptol Euergetis in Græcum à nepote, qui & ipſe Ieſus Syrac nominabatur, conuertitur *è prolog.*

Eodem

Eccl. 50.

m Onias Priſcus.

Seleuco & Antiocho Sotere Syriæ regibus.

Ptol. Lagi Aegypti reg.

n Simon priſcus.

Antiocho Sotere Syriæ.

Ptol. Lagi Aegypti reg.

o Eleazarus.

Antiocho Theo Syriæ.

Ptol. Philadelpho Aegypti rege.

Synodus Hieroſ. ſeptima de vertendis in Græcum ſcripturis, & mittendis in Aegyptũ 72. interpretibus. Ariſteas. Ioſippus. in qua videtur editus ſecundus Hebræorum canon. nam præter viginti duos libros ſacros, alij in Aegyptum delati ſunt, vt Tobiæ, &c. Epiph. lib. de Mẽſuris & pond.

Et Eccleſiaſticus inter libros legis (id eſt, ſacros) reponitur à Ioſepho Græco lib. 1. contra Appionem, vt alibi docemus.

Anni mũdi.

Eodem tempore nomine Salomonis prodijſſe videtur Sapientiæ liber. Sed auctore anonymo & incerto, niſi quod nonnulli ſcriptorũ veterum affirmarunt illum eſſe Iudæi cuiuſdam Philonis, alij ipſiuſmet Ieſu filij Syrac. *Auguſt. lib. 2. retract. cap.* 4. Eum hodie Iudæi pro Ca-
3860. nonico non habent. fortaſſe quia Hebraicè non fuit ſcriptus, itẽ quoniam eorum improbitatem contra filium Dei detegit, cap. præſertim 2. At Chriſtiani habent. Aug. tribus ſuperioribus locis. Ambroſ. in Pſ. 118 Lact. lib. 4. Inſtitu. c. 16. Concil. Carthag. 3. Con. Lateranẽſe & ex Græcis Dionyſ. Areopagita. 4. cap. de diuinis Nom. illud ex 8. cap. citans, *Amator factus ſum formæ illius.* Egeſippus apud Euſeb. lib. 2. cap. 23. Vbi illud cap. 2. *Circumueniamus ergo iuſtum quoniam inutilis eſt nobis, &c.* allegat tanquam ex Eſaia.

Si quis contendat eius auctorem fuiſſe Iudæum Philonem, quòd ex D. Hier. nonnulli ſcriptorum veterum hoc affirmarint, non is erit Philo, qui tempore Caij & Claudij Cæſarum pro Iudæis legationem obijt, ſed alius. Nam par eſt libros veteris teſtamenti, tempore Synagogæ & ante exordium Euangelicę lucis fuiſſe compoſitos. Deinde citatur, vt ſacer ab illius æqualibus. Denique & Sophron in catalogo, & Euſeb. hiſtor. Eccl. lib. 2. cap. 18. librum Sapiẽtiæ inter iſtius Philonis libros non enumerant.

o Sub Eleazaro ſacra Biblia in Græcum

cum tranſlata à 70. interpretibus Ptolomæi Philad. rogatu & ſumptibus. *Ioſ. lib. 12. cap. 2.*

Ante Alexandrum tamen ſacras literas Græcè extitiſſe, Platonemq; & Pythagoram in his eſſe verſatos, teſtem laudat Ariſtobulum *Clemẽs Alex. lib. 1. Strom.*

Fortaſſe ſub Menaſſe rege Iuda, temporibus Pſammetici Aegyptiorum regis, qui Græcos coluiſſe, & locũ eis dediſſe in Aegypto ad inhabitandum dicitur apud *Herodot. libr. 2.* Vel Amaſis Solonis & Cyri ætate, qui hos quoque ad ſe multis beneficijs allexit. *Ibid.* Alioqui linguam Græcam propriè in Aſiam maiorẽ & Africam cum imperio intulit Alexander, & Pythagorę ætate Græci nullius erãt apud eos pretij, vt è Critia Platonis intelligitur.

Nec interim ſuperflua fuit Septuaginta interpretum conuerſio. Nam non modo rectius verterunt, ſed & aliqua prophetico ſpiritu afflati, inſeruerunt de Meſſia, & ad Meſſiam pertinentia, explicationis gratia, vt & Ionathan Chaldæus Paraphraſtes. Nã illi ad ſenſum potius, quam ad verbum verterunt. *Hieron.*

p Barachias iſte extitit an. 140. Græcorum. *Seder Olam minor.*

Simon hic iuſtus Synagogæ magnæ ſucceſſit & eius collegium, cuius inſtitutum ſuſcepit Antignus Socheus ipſius diſcipulus, doctor ipſius Baiethos, à quo hęretici Baiethoſim & Sadoc, à quo Sadducei. *R. Iacob præfa. libri En, & auctor Cozri.*

Inter

p Menaſſes.

Seleuco Callinico Syriæ.

Ptol. Euergete Aegypti rege.

p Simon iuſtus.

Berachia familiæ Dauidicæ principe.

Antiocho Magno Syriæ rege.

Ptol. Euergete Aegypti.

Anni mũdi.

Inter hunc & ſuperiorem pontificem Menaſſem Oniam auariſſimũ ſacerdotem collocat Ioſeph, *lib.* 12. *cap.* 3. & 4. *Ant.*

3920 q Onias.

q In libris Machabeorum pietatis & ſanctitatis nomine clariſſimꝰ 2. *Mac.* 3. vir bonus, benignus, verẽdus viſu, modeſtꝰ morib. & eloquio decorus, à puero in virtutibus exercitatus. *Ibid cap* 15. vbi & poſt mortem temporibus Iudæ Machabæi apparet manibus expãſis orans pro populo Domini cum Ieremia propheta.

Haſadia familiæ Dauidicæ principe.

Ant. Magno Seleuco & Antiocho Epiphane fratribus per ordinem Syriæ regibus.

Ptol. Euergete & Philopatore Aegypti.

Simon templi præpoſitus Seleuco Regi nuntiat ærarium templi pecunijs ſuperfluis eſſe plenũ, ſine quibus ſacrificia perinde cõſtarent. Ad eas ergo auferẽdas Heliodorus cum ſatellitio mittitur. Sed is, cum non pareret Oniæ docenti pecunias illas eſſe ſacras & dicatas, nec niſi in vſum pauperum, viduarum, pupillorum, & miniſtrorum Dei conferendas, populo & clero ad precandum Deum contra Sacrilegium confugiente, ab equite terribili diuinitus in terram eliſus, à duobus iuuenibꝰ letaliter flagellatus, vixque vitæ precibus & ſacrificio Pontificis redditus, re infecta redire coactus eſt & ad regem dicere: Si quem habes hoſtem aut regni inſidiatorem, mitte illuc & flagellatum eum recipies, ſi tamẽ euaſerit. 2. *Mach* 3. Apollonius appellatur à Ioſepho, *cap* 4. *lib de Machab.*

Sub hoc Haſadia Regũ Syriæ perſecutiones & tyrannis cœperũt, Poſteritate regia ab illis, defectionis metu, valdè afflicta, & in plebeium ordinem

dinem redacta. *Seder Olam minor.*

Quem poſteà aiunt à Machabęis interfectum.

Onias pius pontifex à fratre Iaſone pulſus eſt. Et poſteà alterius fratris Menelai ſtudio ab Andronico Antiochiæ præfecto interfectus. 2. *Mach.* 3.4. & 15.

Poſt Oniam, qui tempore Antiochi magni, & Seleuci eius filij pontificatum adminiſtrabat, propter perſecutiones perturbata eſt ſacerdotũ ſucceſſio: nam Iaſon frater eius & Menelaus frater Simonis de ſummo ſacerdotio cõtendentes, cauſam prębuerunt (2. Mach. 14.) vt Epiphanes venale illud proponeret. Quod & æmulati ſunt ſucceſſores. Hinc enim factum vt Demetrius Soter. 1. *Mach.* 7 per vim Alcimum hominem impium & ritu gentilitio contaminatum, qui alienus erat à linea ſacerdotali, Pontificem crearet.

Tumq; ſacerdotium deuolutum eſt ad Machabæos, qui ad illud iuris habebant aliquid. Sic ergo habet ordo. Poſt Oniam Iaſon, qui & Ieſus. Huic Antiochus Epiph. ſacerdotium abſtulit, & Menelao, qui Onias dicebatur, cõtulit. Vnde ſeditio grauis propter Iaſonem & Menelaum. poſt Menelaum Alcimus, qui non erat de tribu ſacerdotali, à Lyſia ſummus ſacerdos cõſtituitur. Hinc Machabęi.

Ad Oniam Lacedæmoniorũ rex Arius legatos mittit, pro ineunda cũ Iudæis ſocietate, Olymp. 144. 1. Machab. 12. Etſi enim illic ſcribatur Darius,

Anni mūdi. 3900.

rius, tamen legendum ex Ioſ. lib. 13. Ant. cap. 5. Arius, vel potius Areus Nam is eſt Areus Lacedæmoniorū rex, de quo Pauſan. in Laconicis & Plutat. in vita Pyrrhi.

Onias poſt mortem apparet orans pro populo. 1. *Mach.* 5.

Hactenus autem ſacerdotum ſucceſſio Græcorum etiam principatu conſeruata. Iam poſterior ætas pontifices à Syriæ tyrannis conſtitutos habuit hac ſerie.

Areus rex Spartanorum opē fert Athenienſibus contra Antigonum. Defendit Spartam aduerſus Pyrrhū regem Epirotarum, & multa alia gerit feliciter. *Ibidem. Pauſan. & Plutarchus.*

Ananias ſuperioris Oniæ filius Tyranni metu in Aegyptum profugit & ibi templum Hieroſolymitano ſimile in Hieropolitarum agro extruxit.

Ananias eius frater vel filius, qui & Onias, profectus in Aegyptum obtinuit à Ptolomæo Philometore, vt apud Heliopolim conſtrueret tēplum Hieroſolymitano ſimile, illicque Pontificatu fungeretur. *Egeſip. libr. 2. cap. 13. abutebatur loco Eſaiæ. 19 cap.*

Ioſeph Tobiæ & filiæ Oniæ ſacerdotis filius princeps populi de domo Dauid placauit Ptolom. Euergetem. *Ioſeph. libr. 12. Antiq. cap. 4.* Is reponitur inter maiores Chriſti. *Luc.* 3.

Iannes, quem Ioſephus Ioannem Hyrcanum vocat, vltimus princeps de domo Iechoniæ, ſub initium regni Antiochi Epiphanſe interemit, non ferens à Syriæ regibus oppreſſam ſuæ familiæ libertatem. Attigit Machabæorum tempora, & recenſetur inter Chriſti maiores. *Luc.* 3. Iſtius opes ſibi addixit Epiphanes. Ioſephus

libr.

*lib.*12.*Antiq.c.* 5. Atque hinc familiæ Chriſti paupertas.

r Antiochus Epiphanes Oniam depellit Sacerdotio, Iaſonem eius fratrem ſubſtituit, ſingulis annis paciſcentem talentorum tria millia ſexcenta ſexaginta. *Ioſe. lib. de Mac. c.* 4.

2. *Machab.* 3. *et* 4

r Ieſus, qui ſuum in Iaſonis nomen transformauit, an. 3.

Eſaia & Haſmoni Iudæorum principibus.

Ita Iaſon Oniæ frater pontificatũ muneribus & pecunia conſequutus ab Epiphane. 2. *Mach.* 4. Primũ Gymnaſium, in quo Græcæ literæ & religiones tradebantur Hieroſolymis conſtituit. Deniq; à Menelao fratre pulſus, exul Lacedæmone moritur. 2. *Mach.* 5. Prima corruptæ religionis labes.

Lyſimachus ad ſummum ſacerdotium quoq; grandi pecunia aſpirabat, 2. *Mach.* 4. templi ſpoliator. *Ibid.*

Ibid.

ſ Menelaus poſt Iaſonem fratrem expulſum an. 12.

ſ Epiphanem in vrbem accerſit. Ab Ant. Eupatore Epiphanis filio interfectus eſt. 2. *Mach.* 13.

t Haſſideos (id eſt, Eſſeos q. Sanctos חסידים Heb.) ſexaginta occidit Alcimus. 1. *Mach.* 7. Erant ergo ante Machabæos & Phariſæos Eſſeni, de quibus Plinius lib. 5.

t Cuius tempore Pſeudopontifex Alcimus aliquandiu ſedit.

1. *Ma.* 2. & 3

Præcepit muros ſanctuarij interioris dirui, & opera prophetarum deſtrui. Poſt Paralyſi atrociter cruciatus interijt.

Menelai an. ſeptimo, Iudas Haſmoneus Sacerdotiũ & Remp. cepit adminiſtrare 1. Mach. 2. & 3.

Sub his lapſi ſunt ann. plus minus 280. Nam ab Alexandro ad Machab. fuerunt an. 140. *vt Rabbi Ioſe annotauit.*

v Iudæi, vt notat Kimhi in Haggæum, arbitrantur Machabæos non fuiſſe de tribu Iuda, ſed Leui; ac eo nomine adeptos eſſe ſacerdotiũ. In qua ſententia video Noſtros, qui tamen addunt genere materno fuiſſe de regia ſobole, ac eam ob rem cũ ſacerdo-

Sacerdotes ſimul ac Duces.

V *Machabæi.*

Mathatia an. 1.

Anni mũdi.

3900 cerdotio delatam illis fuiſſe Reipu. ſummã perſecutionis Antiochorũ, qui totam ferè nobilitatem extinxerant, temporibus, non ſine inſigni Dei prouidentia, qui impletam cupiebat prędictionem Iacob, Non auferetur ſceptrum de Iuda, donec veniat Silo. *Geneſ.* 49. Sic Iair filius Manaſſe, 1. Paral. 2. verſ. 21. & 22. ex parte matris de tribu Iuda fuiſſe dicitur. Sic & Elihu Buzites apud Abben Ezra, Iob. 32. Ego verò lubens contrarium crediderim, genere paterno fuiſſe de tribu Regia, materno Leuitina, vt duæ illæ tribus ſeſe ſolebant matrimonio colligare. Sic enim prædictio Iacob cum euentu melius congruet. Lege Cyrillum lib. 3. contra Iulianum Apoſta. qui regnum Dauidis garriebat ceſſaſſe in Sedechia.

Mathatias contra Antiochi Epiphanis duces, primus arma cepit, & filios hortatur, vt Eccleſiæ reliquias defendant, & expellant Tyranni exercitum, ſicut Daniel prædixerat ca. 11. Subleuabuntur auxilio paruulo, & cæt.

Sub his autem principibus templũ auguſtius fabricatum, adeò vt externarum gentium amicitias mererentur, Romanorum, Lacedæmoniorum, Athenienſium.

Temporib. Machabeorũ Rom. imperij magnitudo, dec⁹ & terror cępit.

Machabæi 30. annis bella geſſerunt cũ Antiocho Epiphane & ſucceſſoribus. Deinceps eorum poſteritas regnaſſe traditur ab Hebręis an-

3922. nis 103. totis, quot etiam notant He-

rodianos tyrannidem tenuiſſe vſq; ad cladem Romanam. Et certè ducentos & ſex præfinitè reperias ab initio Ioannis Hyrcani vſq; ad illā cladem. Nempe ab illo ad Herodem magnum an. 202. ab Herode ad 38 Chriſti paſſi 104.

Machabæorum autem nomen inde flūxit, quòd Matthatiæ filius Iudas militibus ſuis belli teſſeram dediſſet Moſis hanc ſententiam, Exod. 15. מי כמוך באלים ייי *quis ſicut tu in dijs, vel fortibus Domine.* Nam cū eam ſingulis ordinum vexillis, tanquam certæ victoriæ omen, per quatuor has literas מכבי inſcribi iuſſiſſet, populo breuitatis cauſa legente Machabai, paulatim obtinuit, vt huius teſſeræ autor Iudas, fratres, eorum poſteri Machabæi dicerentur. *R. Iſaac ben Sholá.* Eorum ſtrenua geſta pro patria & pietate prædixerat Daniel, ducētis vt minimum annis ante, cap. 11.

x Iudas Machabæus belli ſacri commentarios ſcripſit, quę Mathatias pater aduerſus Aſię reges pro libertate & diuinis legibus geſſit. 2. *Mach.* 2.

Cùm templi Garizim honorem Samaritani Aegyptij templo Hieroſolymitano auſi eſſent opponere. Andronico Iudæo huius maieſtatem, ſanctitatem, veritatem, per continuas pontificum ſucceſſiones vſq; ad ſua tempora perpetuatam, deinde per orbis communionem, deniq; per ſcripturas demonſtrante, Rex Ptolo. Philometor Hieroſolymitanum

1. Macha 3. d 9

x Iudas Machabæus dominatū ſuſcepit ann. nono Epiphanis, quem adminiſtrauit ann. 4. 39

Antiocho Epip. Antiocho Eupatore et Demetrio Syriæ.

Pto. Eupatore, deinde Ptol. Philometore Aegypti regib.

Anni mūdi. num eſſe ex ſententia Moſis conditum pronunciauit. *Ioſ lib.* 13 *c.* 6. *Ant.*

3926 In his ſacris bellis duo Machabæorum fratres, Ioannes & Eleazarus ante receptum principatum occubuerunt.

Iudas nouies cum hoſtibus conflixit per ſe, per fratres ſæpius. Primò Apollonium ducem Samariæ vicit & occidit. Deinde Saronem inferioris Syriæ, mox Gorgiam & Nicanorem exercituum duces. Rurſum Lyſiam tribunum militum. Deinceps Idumæos, Timotheum ducem filiorum Ammon, denique gentes, quæ conſederant in Galaad. Quæ cùm gereret Antioch. Epip. in Babylonia miſerè periit. Eodem tempore per fratrem Simeonem in Galilea profligauit Tyrios, Sidonios, & Palæſtinos. Sextò obſedit arcem Sion, deinde Eupatorem vrbem cingentem ad pacem conpulit. Septimò poſt mortem Antiochorum, ſub Demetrio Bachidem ducem, & Alcimū pſeudepiſcopum, vicit, altero prælio Nicanorem, alterum Demetrij Ducem & caſtris & vita ad Bethoron exuit. Atque inde pacem & amicitiam cū Romanis contraxit. In nouiſſimo conflictu contra Bachidem iterum & Alcimum fortiter pugnans occubuit.

Regibus Syriæ & Aegypti cum Romanis ad Macedonicum bellum profectis Hieruſalem ingreditur, templum pollutum expiat, diem Encęniorum 25. die Decemb. inſtituit.

Collatione multi argenti facta, ſacrificium iuſſit offerri pro peccatis mortuorum militum. 2. *Mach.*12. Nam hic erat ritus Eccleſiæ veteris Teſtamenti, vt docuimus libro à nobis verſo, qui inſcribitur Precationes Iudęorũ pro defunctis, à libro Mahzor. Sed & Fagius & Munſterus hæretici in annotat. ad 14. Deute. ex libris Iudiciorum precis particulam recitant, quæ pro illis fiebat in antiquo teſtamento. *Requieſcat anima eius, & ſedes eius ſit in pace. Requieſcat & veniat in pace, donec adſit Conſolator annuncians pacem, &c.* Integram offendes in meo, vbi ſupra, quemadmodum & breuiorem, quam haſcabá nominant q. orationem pro requie ſiue cubitu. Quod officium ſolis ſui interfectoribus fuiſſe denegatum oſtendit Ioſephus Hebraicus de bello Iudaico, à Dauide Kybero hæretico conuerſus. Atque hęc propter Munſterum, qui ſui immemor, vel potius religionis odio cæcatus, vt eiuſmodi hominibus contingere ſolet, in 19 cap. libri 3. Ioſephi Hebraici à ſe tranſlati aſſerit, orare pro defunctis Hebræis numquam fuiſſe vſitatum. Nam contra, nunquam fuit non vſitatum. De quo alias.

y Phariſæorum ordo ſub hoc oritur. *Ioſeph. lib* 13 *Antiq. cap.* 9. 18. *& lib.* 18. *cap.* 2. *& lib.* 2. *de bello cap.* 7. — *1 Macha. 9 ad 12.* — y Ionathan an. 18.

Sic & Sadduceorum ſecta.

Eſſeni valdè augentur, affines Pythagoreis. *Ioſephus libr.* 10. *cap.* 13. & religioſis noſtris. *libr.* 2. *de bello cap.* 12.

Demetrio & Alexandro Syriæ reg.

Ptol. Philometore Aegypti.

Qua-

Anni mūdi.

Quatuor menſes totos poſt mortem Iudæ, Græci occuparunt Hieruſalem, & populum Domini acerbè afflixerunt. Sed tandem eam recuperauit Ionathan. *Ioſippus.*

Ionathan fœdus renouat cum Areo Spartanorum rege, & cum Romanis. 1. *Mach.* 12.

Anno nono ſui principatus declaratur à populo Pontifex. Eſt autem nouum, quod Ioſephus ipſius dominatum quatuor annis definiat *lib.* 13. *Anti* c. 11.

R. Abraham in Cab. hiſtorica eandem annorū ſummā tribuit Machabeis, ſed ſic inuertit: Mathatias an. 1. Iudas 6. Ionathan 6. Simeon 18. an.

Ionathan Bachidem ducem Demetrij profligauit, & ad pacem petendam compulit. Poſt aliquot annos Apollonium ducem Demetrij, qui decertabat cum Alexandro.

Tryphon dux Antiochi dolo Ionathan interemit, ſed & Antiochū captum necauit, vt ſuccederet.

z Simeon an. 8. — 5952.

z Rex Demetrius Simeoni principatum & ſummum ſacerdotium cōfirmauit in æternum, donec ſurgeret propheta fidelis. i. Chriſtus, de cuius proximo aduentu celeberrima erat fama. 1 *Mach.* 14.

Alexandro, Demetrio, & Antiocho Pio Syriæ.

Ptol. Philometore, deinde Euergete 2 Aegypti.

Antiochus Sedetes eum etiam ornauit donis & honoribus, & ducem conſtituit à Tyri terminis ad fines vſque Aegypti.

Mauſoleum habens 7. pyramides cum familiæ inſignibus, parentibus & fratribus conſtruit Simeon.

Eius rogatu Demetrius 2. ab omni

tributo Iudæos abſoluit. Tunc ergo Iudæi externorum dominatu plene liberati ſunt, eiectis ex arce Macedonibus. Ea autem mundata, magnum ducem & principem Iudæorum Simeonem appellarunt & inſcripſerunt.

Dilatat fines ſuos cõſtructo in Ioppe portu. Cùm Lacedęmonijs & Romanis pacem renouat. Gazam capit, eiq; Ioannem filium præficit.

Eum Ptolomæus quidem gener, per inſidias cum duobus filijs Iuda & Ionathan interemit. Vnde bellũ luctuoſum.

Nã Ioãnes ſuperſtes filius, qui patri ſucceſſit, diu obſidet oppidũ Argon, vbi ſe clauſerat Ptolomæus, donec natis eius & fratribus alijs, virgis ſcilicet, per muros tempore obſidionis cæſis, ſpectante Ioanne, & demum occiſis, confugit ad Zenonem Totitam Philadelphiæ tyrannum. a Ioannes, qui & à deuicto quodã Hyrcano Hyrcanus, diruit ſanctuarium, quod Samaritani in monte Garizim extruxerant ante annos circiter ducentos: & hæreticos mactauit, qui extra templum offerebant. Sub finem regni propter cuiuſdam Eliezeris procacitatẽ, factus eſt Sadduceus. *In Seder Olam.* Proindeq; magiſtros, ſiue doctores partim trucidauit, partim fugauit. *In Tract. Sanedrin 2. cap. Helec. & in Tract de ſponſalibus.*

1. Ma. 16. Ioſ. li. 13. Antiq. c. 17.

a Ioannes Hyrcanus Simeonis filius ann. 31.

Antiocho Pio, Demetrio Soteris filio, Antio. Gryppo, Antioch. Cyziceno Syriæ regibus.

Diadema capiti ſuo impoſuit cum regnum ei non deberetur poſt captiuitatem, ſed ei cui repoſitum erat

| Ptol. Euergete, deinde Ptol. Phyſcone deniq; Ptol. Alexādro Aegypti. Synodus ſapiētum ſeptima de probādis phariſæis, quorum duces Sammai, deinde Hillel: damnandiſq; Saddoc & Baiethos Sadduceorum conditorib. qui proinde ad Samaritanos transfugerūt. Vbi confirmati libri Iudith, Tobiæ, & cæt. Vbi & libri Machabeorum videntur inter ſacros primum relati. | Anni mūdi 39 3 | rat, & qui erat expectatio gentium. *Hieron in 21. Ezech.* Mire imperium auxit, Samariam poſt integrum oppugnationis annum, torrentibus in ruinas immiſſis, ſolo æquauit, quam ſuo tempore Herodes inſtaurans Sebaſten in honorem Auguſti vocauit, Galileam ſubiecit, Idumæos ad Iudaiſmum compulit, atque ita religionis ſtudioſos reddidit, vt omnium pertinaciſſimè, Neronis principatu, arma caperent duce Simone ad vrbem ſanctam contra Romanos tuendā. *Chronica Hebr. regum Iſrael ſecundi templi.* Muros Hieroſolymitanos vetuſtate collapſos reſtaurauit, principatu, ſacerdotio, & prophetiæ dono clarus. *Ibid. & 4. Machab.* In ſenatum ſummum Septuaginta vnius viri Sadduceos conſcripſit, deiectis gradu omnibus catholicis. Vnum Simeonem Saræ filium retinuit, quod ſibi eſſet & vxori Salomæ affinitate iunctus. *In lib. Taanith. cap.* 10 quæ quidem Salome Catholica erat, & Catholicorum fautrix. *Ibid. cap.* 11. Huius geſta & vnius ac triginta annorum Hiſtoriam continet Machabæorum apud Græcos quartus & decimus tertius Antiquit. Ioſephi. Primus omnium Iudæorum dudum externum militem conduxit. Triaq; millia talentorum è Dauidis ſepulchro effodit, è quorū parte, vt ſacrilegij inuidiam declinaret, Xenodochiū inſtituit ad peregrinos pau- |

peres excipiendos, *Egeſ. libr.* 1.

Cum Romanis fœdus à patre ictum renouauit. Antiochum Cyzicenum profligauit. Syriæ vrbes vi cepit.

Iudæi, qui erant Hieroſolymis, ſecundum Machabæorum librum in formam epiſtolæ ſcribunt ad Iudæos, qui erant in Aegypto. *2. Mac. 1 verſ.* 10.

Duæ nobiles familiæ ſeu collegia Sammai, & Hillel, ex quibus orti ſunt (vel potius incrementa acceperunt) Scribæ & Phariſæi, quorũ ſuſcepit ſcholam Rabbi Akibas, quem magiſtrum Aquilæ Proſelyti nonnulli putant. Et poſt Akibam Meir, cui ſucceſſit Iohãnan filius Zachæi, & poſt eum Eliezer, ac per ordinem Delphon, & rurſum Ioſeph Galilæus, denique vſque ad captiuitatem Hieruſalem Ioſue *Hieronymus è Nazareis in* 8. *cap. Eſaiæ*. Aquilam autem hunc verius exiſtimarem eſſe Onkelos interpretem Chaldaicum Moſaici Pentateuchi, quàm eum, qui vixit Adriano imperatore.

Antignus Sochæus, cuius diſcipuli Sadoc & Baiethos, boni præceptoris mali diſcipuli, ſectam Sadducæorum, quæ etiamnum hodie Conſtantinopoli & alibi perſeuerat, introducunt, negantes legem ore traditam, nec fidem habentes vlli rei, quæ non eſſet quinque libris Moſaicis conſignata. Vnde Karaim q. Biblici ſiue Legiſtæ dicti ſunt. *Elias in Tisbi*, & negatores legis ore traditæ *Abben Ezra lib. tſabot*. Quare neq;

Pro-

Anni mūdi 3983.

Prophetas & Hagiographos recipiebāt, neq; Spiritus ſancti aut Angelorum ſubſiſtentiam, vt nec mortuorum reſurrectionem credebant. *Actor.* 23. denique in Iudæa id erant ferè, quod Samaritani in Samaria. Propter iſtorum hæreſim inter Phariſæos ſiue Catholicos & Sadducæos, in gubernatione varij tumultus exorti ſunt, qui tandem Iudæam perdiderunt.

Hæc hæreſis excepit Samaritanam, excitatam à quodam Manaſſe ſub Alexandro magno, de quo ſuprà. Multos deinde habuit ſectatores vſque ad Romanam captiuitatem, quo tempore ita debilitata eſt, vt nō niſi 700. pòſt annos efferre ſeſe cœperit, auctore quodam Anan & Saule eius filio Sareis, qui eam in Iudæorum populo quantumuis diſperſo & exilijs afflicto, dicuntur renouaſſe, quòd Anan non potuiſſet conſequi gradum Talmudici doctoratus. i. eſſe Gaon. Vnde & fabulam eſſe docuit multis libris, quicquid Talmudici dicerent, multò fabuloſius doctores ſuas traditiones & ritus deduxiſſe per ordinem è prophetis & ſanctis viris: ſuos eſſe puros & è verbo Dei, Magiſtratibus non eſſe obtemperandum, &c. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica.* Extare hodie in Africa Ioan. Leo teſtatur in eius deſcriptione pag. 67. & 89.

Samaritani in quatuor ſectas cōtra legem Moſis ſcinduntur. In hoc conueniebant præcipuè, quòd Prophetas minimè reciperent.

Phariſæorum & Eſſenorum ſectę Orthodoxæ, niſi quòd feruore altercationis contra Sadducæos, Samaritas & Baiethoſeos (hæ enim tres hęreſes iam in vnam familiam cõſpirauerant, & pariter cupiditatibus & impietati fręna laxauerant) ſuperſtitionibus quibuſdã tenerẽtur, de quibus Ioſeph in Antiq. & de bello.

Septem autem erant Phariſæorum ſectæ ſiue ordines. *In tract. Sota. cap. 2.*

Philaſtrius meminit cuiuſdam Doſithei præceptoris Saddoc, ſed puto Doſitheum, eſſe Hebræorum Baiethos. Cæterorum hæreticorum nomina, quos ante Christum num. 28. percenſet, in Hebræorum ſcriptis non reperio.

Doſitheus Samaritarum Hæreſiarcha pſeudochriſtus. *Orig. homil. 25. in Luc.*

Ab Antigono Cabbalam edocti ſunt Rabbi Ioſe filius Ioaſar, & Ioſe filius Iohanan. Ab his deinde Iudas filius Tabæi, & Nathæus Arbelites.

Simeon Ben ſata & Ioſue filius Prahaiæ. Poſterioris diſcipulum fuiſſe Ieſum conſeruatorem noſtrum addita fabula ioculari mentiuntur in Talmud & Seder Olam. Addunt fuiſſe ſuſpenſum an. 51. regni Machabæorum & ætatis 36. Ad cuius confutationem temporum ratio ſatis eſt, Nam inter vtrumque eſt interuallum 100. annorum. Hoc aũt aiunt, vt indicat R. Abraham in ſua Cabbala, ne ipſorum excidium &

per-

Anni mūdi. 3983. perpetua calamitas morti Chriſti tam vicina inde videatur cauſam trahere. Fabulas eorum de Chriſto habes Tractatu de Sabbato c. 12. & tract Herubin. cap. 2.

Simon Ben ſata Phariſæus frater vxoris Hyrcani ab exilio reſtitutus Hyrcanum placauit Phariſæis, vnde reuocatus R. Ioſua, Ben Prahaiæ, qui Alexandriæ quoque exulabat. *cap. Helec.*

Scribæ ſummæ authoritatis viri hac præcipuè ætate florent, etſi dudum ab Ezra inſtituti. Eorū munus erat, vt de lege conſulti ex ſanctis libris & prophetarū oraculis reſponderent, ſicut apud Rom. in rebus dubijs, ex Sibyllarum voluminibus Aruſpices. In Euangelio videntur etiā appellati legiſperiti. Et certè, vt Phariſæi Theologis reſpondebant, qui penitus myſteria ſcripturarum ſcrutantur: ita hi Canoniſtis, quia leges ciuiles & Moſaicas ſecundum legis corticem curabant. Epiph. lib. 1. Panarij refert fuiſſe interpretes diuinarum Scripturarum, indeque Scribarum nomen fuiſſe ſortitos. Con ſueuiſſe autem Scripturas exponere quatuor modis, quorum primus Moſis prophetæ diceretur, alter Akibæ, tertius Ammani ſiue Idæ, quartus Haſmoneorum. Erant & ipſi Catholici, vnde Mat. 23. vnà cū Phariſęis ſediſſe dicūtur ſuper Moſis cathedrā, vt qui eam vacuam inuaſiſſent, dum ſacerdotes diuitijs Eccleſiaſticis abutentes, defererent ſuum officium. Alioqui neq; ipſi neq; Phari

Phariſæi erant neceſſariò de genere Sacerdotum, quorum propriũ erat, ſedere ſuper illam cathedram. Nam ſcribæ ferè erant de paupere Simeonis tribu. *Rab. Selo. & Chald. in* 49. *Gen.* Phariſæi, quibus hodie ſucceſſerunt Rabbini, de qualibet. *Cozri & Cab hiſtorica.*

Libri Machabæorum his temporibus ſcribuntur. Neſcitur auctor. Qui licet non habeantur in canone Hebræorum, tamen ab Eccleſia inter diuinorum voluminum annotantur hiſtorias. *Hieron. Prolog.* 2. *in eos libros.*

Quod ei tamen non ſimpliciter conceſſerim. Nam vt non ſint de primo Hebræorum canone tẽpore Ezræ ædito, at ſunt de ſecundo. Vnde Ioſephus alicubi Eleazari & ſeptem fratrum & matris eorum Hannæ martyria apud Hebræos inter ſacras literas haberi affirmat.

Poſtea Synagogæ iudicium ſecuta Eccleſia pro ſacris & Canonicis habuit. Nam vt Græcos omittam, Origenem, Damaſcenum, &c. Canones Apoſtolorum, tertio etiã qui Græcè extat recepto, Innocentius 1. tempore Auguſtini epiſt. ad Exuperium Toloſanum c. 7. Aug. lib. 18. de Ciuit. c. 36. lib. 2. contra 2. epiſtolam Gaudentij cap. 27. lib. 2. de doctrin. Chriſt. cap. 8. lib. de cura pro mortuis cap. 1. & conc. Carthag. tertium, cui idem Aug. ſubſcripſit, Hieron. vbi ſuprà id abunde docent.

b Ariſtobulus primus poſt captiuitatem, regem Iudæorum ſuſcepto diade

Ioſe. Ant. l. 13. *c.* 18.

b Ariſtobulus an. 1.	39

Poſtremis in Syria & Aegypto regnantibus.	*Anni mũdi* 3983.	diademate ſe appellauit. Antea enim nũcupabantur Sacerdotes magni, aut duces, quòd obnoxij eſſent ditioni gentium exterarum. Matrem in carcere fame enecauit, vix anno tyrannidis exacto miſerè mortuus.
		Antigonum fratrem occidit, tres alios in vinculis habuit.
		Antea dicebantur ſummi ſacerdotes. Sed quia Sadducæus erat, ſacerdotis nomen habuit pro abiecto & pudẽdo, adeò vt eius functionem obire nunquam voluerit. *De rebus regum Iſrael ſecundi templi & Ioſippus.*
c Alexander Iannes Crudelis an. 27.	3984.	c Huic frater Alexander ſuccedit beneficio Salomes, quæ & Alexandra Ariſtobuli vidua: eam enim cũ regno in vxorem accepit, pace cum Cleopatra Aegypti, quæ Ptolomæum filium ſuum maiorẽ bello perſequebatur, facta.
Antio. Cyziceno Syriæ. Pto. Alexandro cũ matre Cleopatra, deinde Ptol. Lathyro Aegypti reg.		Hæreticus fuit, ſiue Sadducæus. Quare & crudelis, quemadmodum hæreticis inſita eſſe ſolet barbaries. Catholicorũ Iudæorum ſex millia occidit, ſeptingentos Phariſæos crucifixit, cæteros in fugam conuertit. Inſignis denique inſectator ſapientum, qui vocabantur Phariſæi. *Verba libri de rebus regum Iſrael ſecundi templi.* Non potuit tamen efficere, quin plebs eſſet catholica, & Phariſæorum cathedram ſequeretur. *Ioſippus.*
		Sub eo triſtiſſima clades accepta eſt, in qua Ptolo. Lathyrus 30000. Iudæorũ trucidauit, & captiuos, interfectorum carnibus veſci coegit.

Graui

Graui morbo affectus per tres annos, in ſupplicium religionis exagitatæ, tandem in caſtris cum vicinis pugnans, fœtidum exhalauit ſpiritum. *Ibid. de rebus regum Iſrael ſecundi templi.* Ter Aretham regem Arabum vicit.

Fratrem interfecit; alterum Abſalom nomine priuatum viuere coegit. Secundam contra Catholicos & Phariſæos perſecutionem mouit, ſubruta Bethſemes ciuitate, in quam illi confugerant. *Ioſippus.*

Hillelis doctoris inſignis 80. diſcipuli. Clariores Ionathan filius Vziel, cuius paraphraſis Chaldaica in vetus Teſtamentum magna ex parte extat, & Simeon Iuſtus, qui Chriſtum vlnis excepit.

In Simeone ſpiritum Synagogæ magnæ, qui erat prophetico minor, communi maior, defeciſſe authores ſunt Talmudici *in Tract. Pirke Anoth.* Rabbi Moſe Aegyptius non tantum diſcipulum, ſed & filiũ Hillelis fuiſſe ſcribit, Gamalieliſque, (ad cuius pedes legem Paulus didicit) præceptorem, imò verò & patrem. *In præfa. Maiemonim.*

Hillel qui 120. annis vixit, pater Simeonis Iuſti, Simeon Gamalielis, Gamaliel Simeonis iunioris magni facti, quòd eſſent doctiſſimi, ſimul & nobiliſſimi, de familia Dauidica. Vnde ex eorum conſilio Synagoga adminiſtratur centum totis annis vſque ad Romanam captiuitatem. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica, Cozri.*

Ale

Alexandra Alexandri vidua an. 9. *Pontificatū exercente Hyrcano filio ipſius primogenito.* *Antioch. Cyziceno Syriæ.* *Ptol. Lathyro & Pto. Aulete Aegypti reg.*	*Anni mūdi* 4020	d Alexander moriens regnum non filijs, ſed vxori reliquit, conſulens, vt omnem poteſtatem Phariſæis, quos multis modis ipſe cruciauerat, daret, ſicque tranquillè regnaret. Multa enim apud populum iſti poterant.

Alexandra Phariſæis ſtuduit, ita tamen, vt etiam Sadducæos toleraret. Nobilitas erat Sadducæa, plebs catholica ſiue Phariſæa. *Ioſippus.* Sub ea afflicti hæretici, Dogro & alijs multis necatis. Quare exulare coacti ſunt, quòd omnia pro Phariſæorum voluntate adminiſtrare viderentur. *Ibid.*

Regnum perturbatum filijs reliquit. Nam hi, teſte etiam Strabone Gegro. lib. 16. de imperio diſceptantes anſam præbuerunt, vt ſic Regnum à Romanis occupatum, per varias clades ad Herodem alienigenam tandem deuolueretur.

Ariſtobulus fauebat Sadducæis, Hyrcanus Phariſæis, vnde ciuilia bella, & tandem Romanum iugum, Pompeio ambas partes mulctante. *Ioſippus.*

Sadducæi Reginam monebant, vt caueret à Phariſæis, ne Arethę regi Arabum proderetur. *Idem*

Conſul Romanus Curio Dardanos in Macedonia vicit, & vſque ad Danubium penetrauit.

Seruilius alter cōſul, Cilicia, Lycia, & Iſauria ſubactis, primus omnium Romanorum in Taurū montem iter fecit. Vnde Iſauricus appellatus eſt.

M. Lu-

M. Lucullus de Perſis triumphat capta Chaldæa, cæteriſque vicinis vrbibus.

c Poſt mortem Alexandræ bellum ciuile, quod inter fratres viua ea cœperat, exarſit. Ariſtobulus iunior ſibi adiungit Salluſtium Sadducæorum principem. Hircanus rex catholicus, principe militiæ Antipatro committit iuxta Iordanem Hiericuntis prelium, vincunt Sadducęi, & ad muros Hyrcanum cõpellunt. Poſteà pax (non diu duratura) formatur, vt quiſque ſua in ſententia viuat, Ariſtobulus regnum teneat, Hyrcanus ſummum ſacerdotium. Sadducæi hanc legem diu ſeruare non potuerunt, molientes Hyrcano exitium, qui proinde ſuaſu Antipatri, ad Pompeium euaſit. Hinc ditionem Iudaicam labi.

Ioſ li. 10. A. ca 8.

c Hyrcanus rex & pontifex an. 34.

Ariſtobulo fratre, Antigono nepote de regno cũ ipſo contendentibus.

Ptol. Aulete & Ptol. Dionyſio Aegypti.

Philippo, deinde Tigrane Armeniæ & Syriæ rege.

Nam anno ante Chriſti ortum 61. Iudæa in poteſtatem Romanorum venit captis à Pompeio, vbi res in Armenia geſſiſſet, ipſo Paſchatis die poſt Trimeſtrem obſidionem Hieroſolymis & muris ſolo æquatis, eo ipſo anno, quo Cicero Conſul à Catilinæ coniuratione Rempub. liberauit.

Cn. Pompeio & Craſſo in Syria res gerentibus, Iulio Cæſare, deinde Antonio & Auguſto impp.

Relictæ tamen ſunt Iudæis ſuæ leges & ritus, ac Hyrcano ſecundo pronepoti Simeonis Machabęi ſummum ſacerdotium confirmatũ eſt. Abducto Romam captiuo Ariſtobulo, & eius filijs Alexandro & Antigono, impoſito genti tributo, cui colligendo præfectus eſt primus

omnium

Anni mūdi

omnium Securus Roman. *de rebus Regum Iſrael ſecundi templi.*

4050 Poſt Pompeium, Syriæ, cuius pars Iudæa, adminiſtratio Scauro, deinde Gabinio, mox Craſſo commiſſa eſt.

Eodem anno natus eſt Ioachim Mariæ parens. *In Philonem Annius.* Qui & Eli *Luc.3.* Hæc enim duo nomina eidem tribui ſolebant. Sic Ioachim rex Iuda Eliachim, & contractè more Syriaco Eli, 4. Reg. 23. & 2. Paral. 36. Quod obſeruo, vt D. Lucam veram genealogiam Chriſti deſcripſiſſe è Virgine perſpicias. Matthæum verò legalem & adoptiuam è Ioſeph: atque ita Chriſtum ex vtroque parente, vero & adoptiuo ſui ortus ſtemma ad Dauidem referre, eſſeque ſingularem illum Regem, qui iuxta promiſſiones antiquis factas, accepturus erat ſedem Dauid patris ſui, & regnaturus in æternum in domo Iacob, Eccleſia ſua ex vtroq; populo, Iudæorum & Gentilium, conflata, & habente fundamenta in montibus Sion. Quod regnum in cœlo per ſeſe adminiſtrat, in terris per Chriſtianos Pontifices & Reges. *Epiph. hæreſ. 29.*

Pompeius capta vrbe menſe tertio obſidionis, ieiuniorum tempore, C. Antonio, M. Cicerone coſs. eodem tempore, quo poſt an. 27. iterum expugnata eſt ab Herode, Hyrcano ſacerdotium confirmat. Antipatrum Idumeum procuratorē Iudææ facit, & Ariſtobulum captiuū cum filijs Romam abducit. *Egeſ. lib.*

2. *cap.* 13 *Ioſeph Antiq.* 14. *cap.* 8 Scaurum inferioris Syriæ præſidem ab Euphrate vſque ad Aegyptum relinquit. *Ioſeph. Antiq.* 14 *cap.* Etſi autem templum non diripuerit, in quo alioqui erant duo talentorum millia, menſa aurea, candelabra, & libatoria non pauca, quia tamen dehortante pontifice in ſanctum ſanctorum ingreſſus, deinceps infelix fuit. Hinc decimo quinto pòſt anno verſo ad ipſam Hieroſolymam vultu in acie Pharſalica ipſius exercitus cecidit.

Pōpeium victorem pecunias Templi contrectare noluiſſe, & vrbes ſuis habitatoribus reddidiſſe dēptis Gadaris, quas reſtauratas Demetrio liberto ſuo donauit, author eſt *Ioſeph. lib.* 14. *Antiq cap* 8.

Non ea religione fuit M. Craſſus: is enim nouem pòſt annis contra Parthos proficiſcens, Templum ſpoliat, ablatis 60. auri modijs. Nempe duo talentorum millia, omnia templi vaſa, ſumma octo millium talentorum, trabem auream verſatilem 300. minas pendentem diripuit. Sed ideo ſtatim à Parthis cum filio & vniuerſo exercitu trucidatur, ac liquato in os auro ſui ſacrilegij pœnas exſoluit. *Plut. in Craſſo & Pompeio.*

Craſſo in Syriam miſſo Gabinius principatum tradit, & Romam reuertitur.

Apud Hyrcanum in magna authoritate & potentia fuit Antipater Idumæus, Herodis magni pater. Veneno aūt ſublatus eſt à Malco Iudæo,

Anni mūdi. dæo, quòd regnum adminiſtrari à peregrino, otiante principe & voluptuante, Iudæi ægrè ferrent.

4054. Hic iuuit Gabinium in reſtitutione Ptolomæi Auletæ, & proinde ipſi & Hyrcano conceſſum, vt muros Hieroſolymorum reſtaurarent.

Occaſione belli ciuilis inter Cæſarem & Pompeium Herodes ad regnum peruenit. nam quia Antipater in bello Alexandrino Cæſarem iuuerat, tutor Iudææ à Cæſare conſtitutus, Herodem filium Galilææ præfecit.

Quadrageſimo ſecundo anno ante natum Chriſtum, Cæſar interfectus eſt à Coniuratis, ex quib. Caſſius in Syriam veniens, quatuor auri modios à Iudæis exegit.

Ariſtobulus & filij eius Antigonus & Alexander Sadducæi, Sadducæorum Perſarumque armis freti, ſæpius pugnarunt cum Hyrcano, quaterque eum de regno expulerūt, donec ter reſtitutum, Pompeij, Gabinij, Romanorumque viribus, per Pacorum regis Parthorum filium vltimo ceperint, & auribus mutilarint, Phaſelum Herodis fratrē mortem ſibi conſciſcere coegerint, denique Antigonum regem conſtituerint. Nec verò hæretica propago antè cohiberi potuit, quàm tolleretur partim veneno, partim laqueo, partim ſecuri. *De rebus regum Iſrael templi ſecundi.*

In his motibus Ariſtobulo fratri Hyrcanus tribus annis & ſemeſtri ceſſit. Antigonus autem potitus eſt

Hieroſolyma tribus annis, ita vt Herodes in ea non niſi 34. an. regnauerit.

Honi Magalites confoditur gladijs militū Hyrcani obſidentis Hieroſolymam, & Ariſtobulum, quòd publicè precaretur, vt neque Hyrcanei neque Ariſtobulei vincerent, quòd vtrique eſſent ſerui Dei, & fœdere Deo obligati, ſed inter eos amicitia & fraternitas coiret. *Ibid.*

In numero Diuorum ponitur in Hebræorum breuiarijs. At ſi Ariſtobulei erāt Sadducæi, vt Ioſippus docet; non hoc erat ſancti votū & precatio, ſed potius execrabilis politici, qui binas religiones in eodē Dei populo conſeruatas cupiebat. Exitus probauit, hanc duorum coitionem fuiſſe regno exitioſam. Nā in idem ius admiſſi Sadducæi cum Catholicis, ſummam rei ad Herodem externum, indeque in ſempiternam captiuitatem perduxerunt.

Ariſtobulus bis in vincula coniectus, & Romam deportatus, à Cæſare liberatus eſt. Sed à Pompeianis veneno ſublatus, Melitæ interijt.

Romanorum primus Pompeius Iudæos domuit, templumque iure victoriæ ingreſſus, ſacra tēpli adyta inſpexit. Inde vulgatum, nulla intus Deum effigie vacuam ſedem, & inania arcana. *Tacitus lib.* 21. Ex illo fano nihil attigit, non per religionem, ſed pudorem. *Cicero pro Flacco.*

Iulius Cæſar finito bello Aegyptio per Syriam in Armeniam proficiſcens,

Anni mūdi 4091 ficiſcens, Hyrcano ſacerdotium confirmat, quamuis ſtetiſſet à Pompeij partibus, Antipatrum Romana ciuitate & immunitate donat, quòd Mithridatem in Aegypto pro ſe militantem ſtrenuè iuuiſſent. Antipatrum prætereà tutorem totius Iudeę conſtituit, atque ita viam ſternit ad futuram Herodis tyrannidem. *Ioſ. Ant. lib. 14. cap. 16. & 19.*

Cùm Iudæam appuliſſet rebus Syriæ compoſitis, muros Hieruſalem à Pompeio dirutos, refecit, & Herodem quintum & decimum annum agentem tutorem Galileæ creauit. *Ibid. cap. 18.*

Herodes ergo primùm tutor Galileæ à Cæſare, deinde Iudeæ tetrarcha, ab Antonio, denique vbi Romam veniſſet, ab triumuiris Rex conſtituitur. Sicque ſenſim familia Regia extincta eſt.

Ex patre Palæſtinus Aſcalonita, ex matre Idumeus. *Theodor. lib. 1. Polymorph.*

Annis ante natum Dominum 38. Aera Auguſti appellata. Nam ab eo tempore plærique, Hiſpani præſertim annos ſuos ſignare cœperūt, quando Hiſpania, Italia, & reliquæ occiduæ circa Ionium mare regiones in ſolius Auguſti poteſtatem conceſſere, vt reliquus orbis ad Orientem, Antonio permiſſus eſt, Africa Lepido, circa annum vrbis conditæ 714. Aera autem. q. A. er. a. id eſt, Annus erat Auguſti primus 2. &c. *Sepulueda lib. de correctione anni.*

Orodes rex Parthorum Craſſum obtrũcat. Pacorus eius filius Romani belli reliquias, magnas res in Syria gerens, donec eo abſente, exercitus Parthorum illic relictus, à Caſſio Craſſi ſucceſſore cum vniuerſis ducibus trucidatur. *Iuſtin.lib.* 42.

Poſt Caſſium Sextum Cæſarem Iulius Cæſar Syriæ præfecit, cui ſe inſinuans Herodes princeps militiæ ipſius factus eſt.

Regreſſo Romam Antonio, contra Sextum Pompeium Pacorus Orodis filius, Aſiam & Syriam vaſtat. Quo anno Cicero interfectus eſt, Iudæam inuadit, Phaſelum & Hyrcanum cepit, Antigonum in regnum reducit, tandem à Venditio Syriæ præſide cum toto exercitu occiditur.

d Herodes ab Antonio Triumuiro Tetrarcha Iudæę conſtituitur, anno ſequenti, quo Cicero interfectus eſt, & Brutus Philippis victus. *Ioſ. A. li.* 17. *c.* 10.

Paulò pòſt Parthis in Iudæam reducẽtibus Antigonum Hyrcani regis nepotem, in Aegyptũ ad Cleopatram fugit. Deinde Romam pergens, ab Auguſto & Antonio rex Iudææ creatur, & ab his adiutus, Hieroſolymam expugnauit, quarto anno poſtquã Rex fuiſſet declaratus. i. anno 33. ante ortum Domini.

Diſcipulorum Hillelis, Ioannan Ben Zacchai minimus fuit eruditione, quem tamen vniuerſum Cabbalæ & Scripturarum corpus, cunctas etiam Philoſophiæ partes exactiſſimè tenuiſſe, ac Scholæ Scribarum & Phari-

d Herodes Aſcalonita an. 37.

Pontificibus Ariſtobulo, Anaele, Ieſu, Simone, Matthia, Ioſepho, Iozar, Eleazare, ſub quo mortuus.

Cleopatra Aegypti regina.

Anni mūdi

Phariſæorum magna cū laude præfuiſſe aſſeuerant.

4091 Ionathan Ben Vziel maximus, qui Syriace totum vetus teſtamentum reddidit, & Chriſti myſteria reuelauit, quamuis eius duntaxat in prophetas trāſlatio hodie extet. Nam Pētateuchum interpretē habet Onkelos. Hagiographa partim R. Akiba, partim R. Ioſeph cæcum.

Varo Syriæ præſide.

Auguſto Cæſare.

Obijt an. 28. ante Chriſti natiuitatem. Paraphraſtes quidem Chaldaicus appellatur, at eius interpretatio non ſe extra verba diffundit, niſi vbi oratio eſt preſſior, & aliquid de Chriſto ſiue Meſſia eſt explicandum. Eius meminit Iuſtinus Martyr q. 63. ad Orthod. ſub tranſlationis Syriacæ nomine.

Ariſtobulus nepos Hyrcani ex filia ab Herode impulſu vxoris pontifex creatur, paulò pòſt eius dolo in Iordane ſubmergitur. *Ioſip.* ab eodem Hyrcanus octogenarius è Parthia, quo captiuus fuerat abductus, reuocatur, & paulò pòſt occiditur.

Ab Auguſto vbi vict' fuiſſet Antonius ad Actium, regnum Herodi quamuis ſequuto partes hoſtiles auctum eſt.

Herodes ludos Scenicos & gladiatorum lanienas Hieroſolymis inſtituit. Sanedrin. i. ordinarios iudices de domo Dauid, quem ſenatum nominabant ſeptuaginta duorum Seniorum, an. 30. regni occidit, & alios ex proſelytis legiſperitos ſubſtituit. *Philo.*

Aquilam auream inſigne Romani Imperij in honorem Auguſti ad templi ſuperliminare erexit.

Eam templi profanationem non ferentes 40. Scholaſticos nobiles cum ipſorum præceptoribus Iuda & Matthia viuos crudeliſſimè cremauit.

Ananelem ignobilem de Babylonia accerſitum cùm non eſſet de ſacerdotali genere, pontificem creat, Secundus poſt Antiochum Epipha. Venale Sacerdotium reddidit, & ante obitum viuos viuis pontificibus ſubrogauit. Vnum hoc illi laudi tribuitur, quòd Phariſæos ſapientesque coluerit. *Ioſippus.* Quare neque à Phariſæis neque ab Eſſenis exegit ſacramentum. *Ioſeph lib.* 15. *cap.*13.

Hyrcanum Regem & Socerũ falſis criminationibus oppreſſum, à quo olim fuerat è capitis ſupplicio liberatus reclamante ſupremo 71. virûm Senatu, ſecuri percutit, Mariammem vxorem, Alexandram Socrum, Alexandrum & Ariſtobulum è Mariamma filios calũnijs obrutos necat. Ita tota Machabæorum poſteritas propter hæreſim Ioannis Hyrcani & filiorum eius, etiam in inſontes omnes poſteros redundauit. *Ioſippon. & liber de rebus Regum Iſrael* 2. *templi.*

In tanta impietate haberi voluit pius. Quare anno regni 18. extra Salomonis veſtibulum nouam contra veterem archetypum ex Ezechielis forma acceſſionem adiunxit,

Anni Chriſti.

3.

Summa 170.

Hinc Chriſtus annos 30.

HERODIS *magni filij.*

ARISTOBVlus. *Cuius filij tres, Herodes rex Calchidis. Herodes Agrippa Ioſ. li.* 19. *cap. vlt. poſt Philippum Tetrarcha à C. Caligula fact' deinde rex totius Iudeæ à Claudio creatus, quē corroſerũt vermes Claudii Imper. Act.* 12. *Iacobum maiorem interfecit poſt Chriſtum crucifixum an.* 16. *Iſtius filius erat Agrippa iunior, qui tempore captiuitatis rex Iudæorum dicebatur Act.* 24. *&* 25. *filia autem Beronice, de qua in Actis ſimiliter.*

Herodias vxor Philippi, concubina Antipæ. Mar. 6.

HERODIS magni filij.

ANTIPAS, qui & Herodes Tetrarcha Galileæ. Luc. 3 Baptiſtã interfecit, & Chriſtum cõprehẽſum ioculariter tractauit, anno regni ſui 20. Vulpes à Chriſto dictus, Lu. 13. Vnà cum Herodiade Lugdunũ exulatũ miſſus à Caligula anno 10. poſt interfectũ Ioan. Baptiſtam. Cui ſecundo ſucceßit Herodes Agrippa, quẽ Iacobũ ſecuri percußiſſe diximus.

ARCHELAVS, qui regnauit in Iudæa, Matth 3. annis 10. Hoc in exiliũ Viennam ablegato, Iudæa in formam prouinciæ redacta eſt, & adiuncta Syriæ, co mißis prætoribus, vt Coponio: vt Pilato, etc

PHILIPPVS, Tetrarcha Itureæ & Trachonitidis. Luc. 3.

Anni mũdi. 4121.

xit, omnium generum politis ſtratam lapidibus, marmoreis etiam columnis, ſpacioſisq; porticibus, necnon biforibus portis & excelſis pinnis, vſq; adeò ſumptuoſam, vt totius orbis miraculum videretur. Cuius ambitus verſus ſingula Occidentis, Meridiei, Septentrionis latera complectebatur in longitudinem centũ quinquaginta cubitos, in latitudinem 100. cub. Ab Oriente autẽ 720. cubitos ad torrentem vſq; Cedron extendebatur. Hæc autem acceſſio dicta eſt atrium ſiue aula Gentium. Nam eo ingredi licebat incircumciſis. *Ioſip. R. Abraham, &c.*

Templo veteri integro manente & incluſo, defoſſis, quæ ſuperfuerãt de templo Salomonis, fundamentis, noua excitauit, & ad illius magnitudinem & dignitatem exterius erexit, gemmatis ſpacijs incluſit, immenſoq; ędificandi ſumptu per annos octo, anno ante Chriſti ortum decimo vix abſoluit. *Egeſi. lib.* 1. *Ioſe. li. Ant.* 15. *c* 14. Sacerdotes deinde anno vno, & menſibus quinq; interiorem cultum addiderunt. *Chron. Heb.*

Maria Virgo concipitur, ex Anna & Ioachim ſecundum promiſſionem per Angelum vtriq; factam. *Epiph hæreſ.* 78. *contra Antidicomarianos, & hær.* 79. *contra Collyridianos.* Intra templi ſepta cum alijs virginibus educanda relinquitur, vbi Deo dicat & cõſecrat ſuam virginitatem. *Nyſſenus de Chriſti natiuitate. Hieron tom.* 4. *de ortu Virginis.*

Pater eius Eli etiam dicebatur, vt

Luc. 3. per apocopen à captiuitatis Babyl. tempore vſurpatam (Elias in Tisbi) Nam obſeruandum eos, qui Ioachim vocabantur, indifferenter quoque Eliachim fuiſſe, ob ſignificationis ταυτότητα appellatos. Exemplum præbet rex Ioachim, qui & Eliachim. 4. *Re.* 23. Et ſacerdos libri Iudith, qui cap. 4. Eliachim, cap. autem 15. Ioachim. Atque hæc quidem ad illuſtrandam Virginis genealogiam, & ab illa Ioſephi, *Matth.* 1. diſtinguendam.

Anni Chriſti. 3.

Iſtius 33. anno natus eſt Chriſtus, nempe poſt Hirtium & Panſam extremos Conſules, ann. 42. id eſt, Auguſti Cæſaris, qui iam templum Iani clauſerat, & orbem pacarat, quadrageſimo primo. *Ireneus lib.* 3. *cap.* 25.

Maria anno ætatis decimo quarto Filium Dei concipit, Martij die 25. *Auguſt. lib.* 4. *de Trin. cap.* 5. Decimo autem quinto, 25. die menſis Decembris parit, vt in medio lapidicinæ foueæ oſtenditur, id eſt, octauo Kalendas Ianuarias. *Oroſ. lib.* 7. *ca.* 7. *Aug. lib. contra Iudæos, Paganos & Arian. ca.* 5. *Niceph. lib* 1. *c.* 12. *Chryſoſt. in* 1. *cap. Luc. & hom. de natali Domini, et reliqui Eccleſiaſtici.* Paradoxum eſt ergo, quod Matth. Beroaldus docere conatur, Non in ſolſtitium hybernum, ſed autumnale æquinoctium, id eſt, medium Septembris, natale Domini eſſe conferendum, libr. 4. Chron. cap. 2. quod inde Aegyptiæ & Græcæ Eccleſiæ ſuos annos, & Latinæ ſuas indictiones auſpicentur.

Quæ

HERODE REGE.

HE RO DE RE GE

Anni mūdi.

4091

Quæ tamen ratio nihil ad iſtud pertinet. Nam illæ propterea non deſinunt Domini natale nobiſcum celebrare 8.Kal.Ian. vt ex ipſarum faſtis & Kalendarijs, quæ nuper edidimus, apparet.

Deinceps an. ferè 33. peragit cum filio, & poſt eius crucem, in domo Ioannis, annos implet 11. vt cuncti ætatis eius anni ſint quinquaginta nouem. *Niceph lib. 2. c. 3. ex Euodio Apoſtolorum ſucceſſore.* Aut. 62. ex Euſebij & Saracenorum Chronicis, quaſi Domino annis 15 ſuperſtes extiterit. Circa annū (inquit) Domini nati, 48 Maria Virgo ad Ieſum filium ſuum in cœlum aſſumitur, vt quidā ſibi fuiſſe reuelatum ſcribunt.

Obdormijſſe eam quidem veteres tradiderunt, ſed ijdem, vt Athanaſ. in Euangel. de Deipara, in ſepulchro mox reſurrexiſſe, ſicque corpore ſimul & anima in cœlum ſupra Angelorum ordines aſſumptam addiderunt. *Michael Syngelus Auctor Græcus.*

Sepulchrum eius oſtenditur in Oliueti montis pede, editiore loco, quā ſit vallis Ioſaphat, vnà cum Eccleſia circum ſepulchrum ſtructa ſubterranea *Procardus an.* 1283.

Ad eius dormitionem Apoſtoli & diſcipuli rapti conuenierunt. *Dionyſ de diuinis nominibus cap.* 3. Quindecim annis poſt Chriſtum id factū creditur, qui fuit annus ſextus Claudij Cæſaris.

Herodis 35. Magi adoraturi Chriſtum è Perſide, quæ eſt in Oriente

terræ

terræ Iſrael, venere *Epip. hær.* 51. duob. poſt horrendo morbo interit. *Ioſeph* Aetatis anno 71. *lib. de regibus Iſrael* & *templi.* Sepelitur Herodi j, quæ vrbs Hieroſolymis aberat iter duûm dierum & ſemis. *Ibid*

Probabilius illud Ammonij Alexandrini, Magi tertio decimo die (nati Chriſti) Hieroſolymam, noua quadam ſtella duce venientes, regē Iudæorum prædicant natū. *In Harmonia.* Vnde & Eccleſia eo die Epiphania celebrat.

Stella apparuit Regibus. *Verba D. Cypriani ſtatim initio ſermonis de Baptiſmo.* Nam Magos fuiſſe Reges & toparchas vetus eſt Eccleſiæ traditio. Tertull. libr. contra Iudæos, & 3. in Marcione, Hier. in Pſal. 71. Aug. lib. 3 de mirabilibus Scrip. ca. 4. Hilar. lib. 4. de Trin. Idacius Clarius ad Varimundum Arianum. Vt Græcos taceam, Athanaſ. q. 1. Cantacuzenum Apol. 1 &c.

Nec neceſſe eſt, vt magni Reges fuerint, cùm Deus ſæpius eligat infirmiora mundi, vt fortiora quæq; pudore afficiat. Reges autem appellabantur omnes more Orientis, qui ſceptro & diademate ex dignitate vti poterant, ſiue ſuæ eſſent ſpontis, ſiue alterius iuri ſubeſſent: & ſic à ducibus diſtinguebantur, vt Kimhi ſæpè notat. Quod hodie Tartari, Perſæ, Aethiopes, & reliqui Orientales obſeruant. Neque enim tam anxij ſunt & ſolliciti in diſtinguendo Rege & principe. Sic Catharina Alexandrina Coſti regis. i. principis erat

Anni mūdi.

4091 erat filia. Sic in Euangelio cuiuſdā Reguli filium ſanat Dominus. Sic in veteri Teſtamento 30. Reges terræ Chanaan, quæ alioqui eſt perexigua, nec iuſtum regnum conficit, vno acie peremit Ioſue. Atq; hæc contra Caluini nequitiam.

Quatuordecim innocentium millibus Bethlehem ab Herode interfectis, (*in Liturgia Aethiopum & Calendario Græcorum*) Virgo fugit in Aegyptum, in locum vbi hodie hortus balſamo nobilis, & templum & crypta, in qua latuit ad Memphim ſiue Cairum, *Iouius*. Aiunt intereà ſanctā Elizabet cum Ioanne Baptiſta fugientem trans Iordanem in ſpelunca montis latuiſſe.

Penes Herodis familiam regnū Iudææ fuit ann. 103. *R. Ioſé.* Intra illud tempus, omnes eius filij & nepotes miſerè mortui. *Ioſeph. lib. 18. Antiq. cap 7.*

Sic falſi ſunt Herodiani hæretici, qui Herodem Chriſtum lege promiſſum eſſe dicebant, & poſteris eius regni Iudaici perpetuitatem pollicebantur. *Tertul de præſcrip. Epiph. in Panario. Hieron in Matth.*

Herodes moriens reliquit regnū Archelao, & Antipæ Herodi Tetrarchiam. Sed Auguſtus regni dimidiā partem tantum Archelao aſſignauit, alteram dimidiā Antipæ & Philippo attribuit.

Turrim Antoniam Agrippinam, Phaſelium, Herodionem, in quo ſepultus fuit, Samariam, olim iam in cineribus iacentem, Sebaſtæ nomine,

ne, Cæſaream Palæſtinæ, quæ & turris ſtratonis, Antidoniam & Antipatridam condidit: innumera etiam opera in ſingulis Syriȩ vrbibus, quas regebat, magnificentiſſimè ædificauit.

Anni Chriſti. 3.

Concilium Hieroſ. octauum de loco in quo Chriſtus naſceretur. Matth. 2. & Ioſeph. lib. 17. ca. 3.

Auguſtus templũ Iani, pace terra, mariq; parta, tertio poſt vrbem conditam clauſit. *Dion. Sueton. in Auguſt. cap* 12.

Prouincias imperij deſcribit per capita & familias, pro cenſu Iudæis viritim binas drachmas ſingulis annis indixit. Quod tributum poſtea illos eoſdem Veſpaſianus vbicunque terrarum tandem degerent, in capitolium inferre iuſſit. *Ioſeph. lib.* 7 *de bello in Veſpaſiani triumpho, & Bud de Aſſe. lib.* 5.

Eſt fortaſſe illud didragma exactũ Matth. 7.

Hanc deſcriptionem repetiuit Archelao exacto poſt annis 14. *Ioſep. lib.* 18. *Antiq cap.* 1. Nam vel falſus eſt Ioſephus annis 14. dum Cyrini deſcriptionem non ſub Herode, ſed ſub Archelao locat, vel præterita prima deſcriptione Secundã duntaxat memorauit, quòd in ea tributum exigi cœperit.

Anno vrbis 752. cunctis gentibus ad pacẽ cõpoſitis (Nam etiam Parthi, Indi, Scythȩ, Armenij legatos de pace miſerãt) Iani portas tertio ipſe clauſit, quas æuo per 12. ferè annos, quietiſſimo ſemper obſeratas otio, etiam ipſa rubigo ſignauit, nec prius vnquã niſi extrema ſenectute ipſius, Athenienſiũ ſeditione, & Dacorum

	Anni mūdi.	
		ium commotione patuerunt. Eóque anno (id eſt. 752. vrbis) natus eſt Chriſtus pacis auctor, &c. *Oroſ. li. 6 c vlt. è Sueto & Tacito*
		Nicolaus Damaſcenus hiſtoriam Phœnicũ ſcribit. In Herodis gratiã precio veluti conductus ſacra hiſtoriæ multis mendacijs temerauit.
e Archelaus an. 10. *Pontificibus Eleazare, Ieſu filio See. Præſide Syriæ Cyrino. Auguſto Cæſare.*	4101.	e Chriſto quatuordecim annos nato, nempè regni ſui decimo, Archelaus Romæ accuſatus fuit apud Auguſtũ tyrãnidis & crudelitatis, quòd tria millia Iudæorũ, qui in templũ confugerant, in Paſchate trucidaſſet, ſummumq; ſacerdotiũ traderet & eriperet quibus vellet. Quare tractus Viennam Galliæ, bonis publicatis, cauſam dedit, vt regnũ Iudææ deſineret, ac prouinciæ Syriæ adiungeretur, ex eo factis partim præfecturis, partim toparchijs. *Ioſephus lib. 17. Antiq. cap. vlt. & lib. 18 c. 1.*
		Anno ſequenti mortuus eſt Auguſtus, cùm ferè imperaſſet an. 56. vel iuxta Ioſ. 18. Ant. cap 3. 57. menſes 6. dies 2.
		Anna, filia Phanuel, Propheti ſſa, & Simeon egreſſi an. 100. reliquiæ erant ſanctorum, qui Machabeorũ tempora attigerant.
Prætores Romani Iudææ Præſides poſt Archelaum.		Zacharias Baptiſtæ parens, ſacerdos & propheta.
		Ioannes Chriſti Baptiſta & præcurſor, qui R Iohanan ſacerdos magnus appellatur. *In Chron Heb. de rebus regum Iſrael 2. templi.*
		Iohanan filius Zacchæi Hillelis diſcipulus, qui 120. annis vixit, & excidio Romano interfuit. *Cozri.*

Arche-

Archelaus ſcelerum conuictus, Viennam in exilium relegatur, ipſius tetrarchia in prouinciam redacta, & fratribus in ſuis Tetrarchijs manētibus, quorum Philippus Cæſareā, Herodes Tyberiadem iuxta fontes Iordanis, vt gratiam Cæſaris inirēt. ædificant.	*Anni Chriſti.* 13 *Ioſep. lib* 18 *Anti. cap* 3.	f Coponius an. 1. *Ieſu pontifice.*
Philippus Tetrarcha Paneadem auxit, & Cæſaream Philippi appellauit, ad radices Libani mōtis, vbi Iordanis fluuius exoritur.		*Auguſto Cæſare.*
f Eo anno rediens Cyrinus præfectus Syriæ cum Coponio duce totius equeſtris ordinis & rectore Iudęę repetit deſcriptionem, & cenſum di dragmatis exigit, vt ſolebat in Syria, cui Palæſtina iam annexa erat. *Ioſep. Antiq lib.* 18. *cap.* 1.		
Nempe Auguſtus iterum miſit per prouincias, qui ædium ciuitatū que numerum deſcriberent, anno ſui imperij penultimo. *Dion. lib.* 56.	14. *ibid.*	M. Ambiuius an. 1. *Eodem pontifice.*
Hinc Iudas Galilæus, cætera Phariſæus, arripuit occaſionem perſuadendi Iudæis, ne ſe recenſeri paterētur, tuendam eſſe libertatem, neque cuiquam mortalium eſſe concedendum, vt ſe principem aut dominum appellaret. *Act.* 5 *Ioſeph. lib.* 18. *Antiq. cap.* 5. & 7. *de bello cap.* 28. Conditor Sicariorum & Zelotarum, qui gladio & ſica tuebantur hanc ſententiam & repugnantes mactabant. *lib.* 7. *de bello cap* 30. Nec vllis ſupplicijs reuocabantur ab ea opinione. *Ibid. cap.* 37. adeò vt & pueri illa ſententia imbuti, pertinaci tormentorum patientia ſpectatores percellerent. *Ibid.*		*Auguſto Cæſare.*

Phili-

g Annius Ruffus an. 1. *Eodem Ieſu pontifice.* *Auguſt. Cæſ. qui eo anno mortuus eſt.*	*Anni mūdi.* 4103.	Philiſtion mimographus. M. Portius Cato, declamator duplicis quartanæ tædio ſemetipſum interemit. g Auguſtus an. 56. imperij menſe 6. completo an. 15. Chriſti moritur. h Hoc ſęculo cū pōtificatus nō eſſet perpetuus, ſed annuus atq; arbitrio Cæſaris & prætorū deferretur, Exedra conſtructa fuit in templo, in quam ſeſe recipiebant ſummi pontifices, poſtquam ſuo pontificatu fuiſſent defuncti. *In tractation. Iomá cap 1.* Gratus palam vendebat ſacerdotij primatum, diſcedens Caipham pontificē conſtituit an. Chriſti 26. Quadraginta annis ante bellum Iudaicum Sanedrin, id eſt, 70. iudices de conſiſtorio Gazith (locus erat Hieroſolymis vbi capitales cauſſæ diſceptabantur) à Romanis ſublati ſunt, vniuerſa Iudæorum poteſtate ad Romanos prætores tranſlata. *In Aboda Zara cap. 1.*
h Valerius Gratus à Cæſare Tyberio miſſus an. 11. *Pontificibus Anna, Iſmaele, Eleazaro Annæ filio, Simeone Camithi filio.*	4114.	Mathematici Magiq; Italia lege pelluntur. *Tacit.* Thia Inſula enaſcitur. *Plin. lib. 2. cap. 87.* Cappadocia in prouinciam redigitur. Cum Germanis bellum multorum annorum, de quo Tacitus. de ijs Germanicus triumphat. Germanicus Zenonem Armenijs regem dat. Cum Artabano & Parthis fœdus pangit. Decius Tacfarinam Numidarum regem ad Pagidam vincit. *Tacitus.*

Anni Christi.		
36	i Pontius Pilatus ann.10.	4
Ibid. c.5.	*Qui an. ſexto Chriſtum crucifixit.*	
	Pontificibus Anna & Caipha.	
	Tyberio Cæſare.	

P. Dolabella poſt 4. annos occidit. *Idem.*

Hiſtriones Italia pelluntur. *Oroſ. lib 7. cap 4.*

i Attingens Chriſtus annum 30. prædicare cœpit anno 15. Tyberij Cæſ. in biennium integrum & aliquot menſes. Nam dicitur paſſus 25. die Martij, quinto verò Maij aſcendiſſe in cœlum, & decimo quinto effudiſſe Spiritum ſanctum, anno 18. eiuſdem Tyb. *Aug lib. 4. de Trin c. 5.* Antea velut otioſus vixit communi vita, declarans ſe verum eſſe hominem, alijs prorſus ſimilem. *Theod. lib. 2. Polymorphi è dogmatica orat Chryſoſt.* Fabrilia opera dum eſſet in humanis, vt aratra, vt iuga faciebat, ex his & iuſtitiæ ſigna docens & vitã negotioſam (illic enim lego ἐνεργῆ non ἀεργῆ, otioſam) *Iuſtin. martyr in Trypho.* Hinc Nazareni Chriſtum τέκτωνα fabrum appellant. Marc. 6. fortaſſe, quia artem fabrilem exercebat. *Lyranus* Vt vitam operariam & actuoſam commendaret, otium verò taxaret.

Communis tamen ſententia veteris Eccleſię eſt potior, Chriſtum à Baptiſmo ad crucem prædicaſſe tres annos & ſemis. conſule Euſeb. lib. 1. hiſt. cap. 10. & lib. 8. de præparat. ca 2. Niceph. lib. 1. cap. 29. Orig. lib. 2. in Iob Bedam lib. de natura rerum, ca. 47. Nempè vt trigeſimus ætatis ipſius annus primus ſit miniſterij ipſius: Trigeſim⁹ primus ſit ſecũdus, trigeſimus ſecundus, dicatur tertius: deinde ſequantur aliquot menſes ad perfi-

in An. mũdi.
4124

perficiendum dimidium annum dimidiæ vltimæ hebdomadis Danielis. Vt vt ſit, conſtat ipſum orſum eſſe munus concionandi Tyberij 15. anno. *Luc.* 3. decimo autem octauo pro nobis mortuum. Nempe quoniam D. Iohannes ita tempora prædicationis ipſius diſtinxerit, vt videatur per tria paſchata, & paulò diutius prædicaſſe, à baptiſmo ſcilicet ad crucẽ. *Ioan.* 2. 5. 6. 13 *Ori. li.* 2. *in Iob.*

Temeraria ergo eſt, nouationiſque plena Gerardi Mercatoris aſſertio Chriſtum quatuor annos prædicaſſe, & menſes aliquot, per quinq; paſchata. Nã aduerſatur contextui & filo Euangeliorum tria paſchata duntaxat memorantium. Primum Ioan. 2. ſecundum 6. tertium & vltimum 11. & ſequentibus capp. deinde conſtantes Eccleſiæ & patrum traditiones atque hiſtorias labefactat. Sed & vaniſſima ratione fulcitur, q videlicet Marcellinus notet Valentinianum Imp. inchoaſſe imperium poſtridie diei intercalaris. Vnde (inquit) conſtat initium eius, nec ſurſum nec deorſum moueri poſſe, prima intercalatione in anno quarti cõſulatus Cæſaris fixa. Nam ſic eluditur: Primum Marcellinus in ſua illa temporis deſignatione errare potuit. Secundò eſt incertum, an illa intercalatio illo quarto anno Cæſaris fixa ſit, & non potius tertio, vt communis fert ſententia. Tertiò, illa intercalatio Cæſariana correcta eſt ab Auguſto apud Macrobium Satur. li. 1. cap. 14. & fortaſſe etiã ab alijs ſiue

Impp. ſiue pontificibus, ſiue mathematicis, præſertim Alexandrinis, quibus cura iſta ſolebat demandari, vt conſtat ex hiſtorijs Eccleſ. Quartò, vt annus addi debeat communi calculo, à Iulio Cæſare ad Valentinianum, quemadmodum iſte contendit. cur obſecro, Chriſti vitæ potius ille additur, quam vel Iulij vel Auguſti, vel alterius? An quia veriores & certiores ſunt profanæ hiſtoriæ, quàm eccleſiaſticæ?

Anni Chriſti. 36.

Ignorantia conſulatus, quo natus eſt Dominus, vel quo paſſus, nonnullos coëgit errare, vt putarint 46 annorum ætate paſſum eſſe Dominum. *Auguſt. lib. 2. de doct. Chriſt. perſtringens Tertul. Ireneum* & qui poſteà vixit *Caſsiodorum*.

Patitur autem Chriſtus anno vrbis 784. Olymp. 202. deſinente, mundi, 4121. menſe Niſan, die veneris, feſto ipſo Paſchæ, Luna Soli oppoſita, id eſt die 15. Martij.

Agnum Paſchalem edit diei Iouis veſpera, qua decimus quartus Niſan terminari, & decimus quintus incipere, iuxta legē debebat. Ita Romano more, pridie quam pateretur cœnam inſtituit, die ſcilicet Iouis Hebræo aūt, ipſa nocte, qua tradebatur, ſiue ipſo die quo paſſus eſt, nēpe die Veneris, qui ab ea veſpera, Iudaico ritu, inchoabat.

Qui putant Iudæos iuxta conſtitutiones Rabbinicas diem decimū quartum Niſan, id eſt, diem Iouis, in diem decimum quintum, id eſt, Veneris trāſtuliſſe, & Paſcha in Sabbatum,

An. mū. 412

Anni mũdi. 3890. tum,quaſi Chriſtus crucifixus non ſit ipſo Paſchæ feſto, ſed peruigilio, errant. Nam Iudæi perpetuo fuerũt tenaces cùm omniũ,tum illius Moſaicæ legis Exod.12. verſ.6. 18. Leui. 23.verſ.5. Num.9.verſ. 2.3.

Imponunt autem impudenter Rabbinis Paulus Brugenſis & Munſterus in Kalendario,& in 26. Matt. quando eos fingunt docere Paſcha eſſe transferendum in Sabbatum ,ſi in diem Veneris labitur,ne duo feſta coniungantur,tumq; Paſcha eſſe manducandum 15.luna, non 14. Nã Abben Ezra in 23.c. Leuitici nominatim docet maiores ſuos nunquã tranſtuliſſe Paſcha , quando occurrebat בדו. id eſt ferijs 2. 4.6. ſiue diebus Lunæ,Mercurij,Veneris. Itaque & Chriſtus & Iudæi pariter vero die celebrarunt paſcha. Nempe ſub finem diei Iouis,inchoante die Veneris,quo quidem paſſus eſt domi. nus,tanquam vero& ſolenni Paſchę feſto.

Nec eis fauet, quòd dies ille Veneris, *Ioan.* 19. Paraſceue nominatur, & expreſſius in quibuſdam exemplaribus, ſed corruptis opinor, Paraſceue Paſcha. Nam illis erat ſciendum , quemlibet diem Veneris ab Hebræis nominari Paraſceuen,ſiue, vt loquuntur , ערוב Erub , quòd illo præparent,quæcunque ſunt neceſſaria die Sabbati ad veſcendum, ſedendum aliquid aliud faciẽdum. Ita dies ille erat Paraſceue, non quidem conſecuturi Paſchatis, ſed Sab-

S 3 bati,

bati, vel ſi probas illam alteram le-ctionem, erat Paraſceue Paſchæ, id eſt, dies Veneris Paſchæ. Sumitur enim hîc relatum pro abſoluto.

Anni Chri-ſti. 63.

Phlegon Adriani Cæſaris libertus lib. 13. Chronogra. Eclypſis factę, dum Dominus de crucę penderet, meminit ad 203. Olympiadem.

Dionyſius Areopagita, tum agēs annum ferè 25. in Aegypto philoſophatur, vixit an. 90 ad vſque Domitiani tempora.

Apollonius Sophiſta & Aſtrologus Areopagitæ amicus, Heliopoli Aegypti, quæ hodie Damiata.

Chriſto paulò ante mortuo, Pilatus noctu imagines Cæſaris in tēplo ſtatuit. Quod primæ ſeditionis & turbarum Iudææ ſeminariū fuit, vt qui pacis principē de medio ſuſtulerant, in diſſenſiones & belli præſidis Satanæ inciderent poteſtatem.

Anno ſecundo à morte Chriſti, id eſt, vigeſimo Tyberij, Pilatus ſacrū theſaurum, quem Carbonam vocabant, in Hieroſolymorum aquæductum expendens, ſecundæ ſeditionis præbuit ſemina.

Moriuntur Philippus Tetrarcha Itureæ & Thraconitidis regionis, frater Herodis Antipæ Tetrarchæ, & Lyſanias Abilinæ Tetrarcha Ptolomæi Mennij filius, qui & obtinuerat principatum Calcidis, ſub Libano, id eſt, Abilinæ. *Ioſephus de bello, cap* 11.

Quare Herodes Agrippa Herodiadis frater, ad alterā iſtarum Tetrarchiarum aſpirans, Romam ad Tyberium

Ann. mũdi 4127

rium venit. Sed fruſtra. In patriam rediens, in turri ſe incluſit, vt illic ſe ære alieno obſtrictum fame necaret. Hoc cognito, Herodes Antipas Herodiadis pellicis fauore, ei neceſſaria ſubminiſtrauit.

Deinde Romam rediit, & à Caio Caligula vtramque Tetrarchiam eſt conſecutus, accepto Regis titulo. *Act.* 12.

Ingratus poſteà, Antipam apud Caium accuſauit, & eius Tetrarchiam obtinuit, vt ſic tribus potiretur.

Sequuntur principes à Chriſto paſſo ad captiuitatem, quando ſepulta ſynagoga.

Armeniam à Parthis occupari, Meſiam à Dacis & Sarmatis, Gallias à Germanis vaſtari Tyberius negligit. *Sueton.*

Apitius helluonum prodigioſiſſimus, de quo Suidas.

Nouellius Mediolanenſis tres vini congios vno hauſtu ſine reſpiratione ebibebat.

1.

k Vitellius præſes Syriæ & Iudææ an. 3.

Pontifice Ionathan Annæ filio.

Tyberio, deinde C. Caligula Cæſarib.

4127

k Annis quatuor poſt Ieſum crucifixum, Vitellius Ioſippum Caipham deponit, & Ionathan Annę filiũ ſubſtituit. *Ioſephus lib.* 18. *Antiq. cap.* 6.

A quo Caipha ad captiuitatem vſque pontifices fuêre vndecim.

Pilatum ad Tyberium, vt ſe de multis criminibus purgaret, eodem tempore tranſmiſit, qui non multò poſt, Caio Caligula Imperatore, ærumnis ſuccumbẽs, ſe ſua manu peremit. *Euſeb. lib.* 2. *hiſt cap* 7 *Oroſ. lib* 7 *cap.* 3 E Gentilium ſcriptis paulò aliter Suidas in Nerone.

De Gamaliele multa hîc Hebræi narrant. Eum contra hæreticos,

(nos Chriſtianos intelligunt) condidiſſe benedictionem, quæ in ſolẽnibus precationibus recitaretur, cũ alijs octodecim iam à temporibus Ezræ vſurpatis. *In Talmuth cap. Tephillath, Haſſahar.* Hanc hodie in ſuis Synagogis canunt, ter nobis ſub Nazareorum nomine imprecãtes. Addunt eum perueniſſe ad captiuitatis tempus, & in ſuo Iudaiſmo ſenuiſſe. Vitam à Tito obtinuiſſe precibus R. Ioannan Ben Zachai, cuius magna eſſet apud ipſum auctoritas, *Ioſippus*. Sed mentiuntur. Nam Chriſtianum fuiſſe Clemens in recog. teſtis eſt oculatus.

Anni Chriſti. 39.

Samaria, Phœnicia, Syria Euangelium recipiunt.

Barnabas primus Romæ Chriſti fidem prædicauit, viuo adhuc Tyberio, & paulò poſt redijt. *Clemens lib. 1. hiſtoriarum, & Doſitheus in Synopſi.*

Clemens Romanus ab eo commotus, & deſiderio fidei accenſus, paucis diebus ad res ſuas componẽdas ſumptis, breui poſt eius diſceſſum in Iudæam nauigauit, & à Barnaba Cæſareæ reperto, ad Petrum ductus, & ab eo plenè conuerſus, factus eſt comes peregrinationum illius. Multa ſcripſit, inter cætera libros hiſtoriarum. Sic enim vocat Beda lib. de Temporibus, ca. 3. quos de actis & diſputationib Petri cum Simone Mago ſcripſit, & Ruffinus in Latinum conuertit.

Candace regina Aethiopũ, Phraartes Parthorum, Iuba Maurorum docti-

	Anni mūdi.	
		doctiſſimus rex, Abagarus Meſopotamiæ, Bardeſanes Babyloniæ.
2. l Petronius miſſus à Caio Caligula an. 4.	4131.	l Petronius Iudææ præfectus Caij imaginem inferre in templum tentauit, non ſine multorum Iudæorum renitentium tumultu. Quare irritatus Caius Caligula, vi Iouis idolum inferre decreuit in Templi adytum, non ſuſcepta Philonis legatione. *Ioſeph.lib.* 18. *Antiq.cap.* 11.
Theophilo fratre Anani pontifice. *Caio Caligula Cæſare.*		Quod etiam auſus eſt Adrianus Imperator. Vbi quondam (inquit Hieronymus in 2. Eſaiæ) erat templum & religio Dei, ibi Adriani ſtatua, & Iouis idolum collocatum eſt. Quæ ſanè implebant vaticinationem Danielis, qui ſcripſerat, in propinquo fore ruinam Iudæorū, cùm in loco ſancto poſita eſſet deſolationis abominatio. Sic enim Hebræi idola & impios cultus nominant.
		Ab eo ergo tempore cuncta Iudæis peruerſè cedere cœperunt, vt præmonuerat Chriſtus prophetarum numen. *Matth.* 24. & *Mar.*13.
		Caligula diuinos ſibi honores exhiberi mandauit.
		C. Flaccus prætor Aegypti, Iudęos valdè torquet in Aegypto. *Philo. in Flaccum.*
		Philo Romam legatus venit, vt C. Caligulam ſuæ genti placaret. Sed nihil obtinuit, imò eſt periclitatus. *Hieron. in catalog.*
		Quantá Caij principis imperio Iudæis mala acciderint, multis libris explicauit, in quibus eſt liber de ſua legatione ad Caium.

Anni Chriſti.

Appion Grãmaticus, contra Philonem & Iudæos ad Caiũ mittitur *Ioſeph lib* 18. *Antiq.*

Contra Iudæos in omnibus vrbibus ſeditio, ſicque pœnas ſuis ſceleribus dignas luere incipiunt. 43.

Herodes Antipas ab Herode Agrippa accuſatus apud Caium, quòd amicitiam firmaſſet cum Parthis, Lugdunum in exilium cum Herodiade mittitur. Illic vterque miſerabiliter & in ſumma egeſtate moritur, pœnas luens interfecti Ioannis Baptiſtæ, & irriſi Chriſti.

Tetrarchia Agrippæ datur, Iudęa, Samaria, & Cæſarea ei ſubijciũtur.

Cædes ingentes Iudæorum factę Babyloni, &c. *Ioſ. cap. vlt.*

Adminocius Bellini Battauorum regis filius in deditionem acceptus. *Sueto. Oroſ. lib.* 7. *cap.* 5.

Exacto ſeptennio poſt mortem Chriſti, duodecim Apoſtoli aſcenderunt Hieroſolymam. *Clemens lib.* 1. *hiſtor.*

Nam Iacobus Ioannis frater adhuc erat in viuis. Quippe non tertio anno à morte Chriſti occiſus, ſed vt minimum, decimo. ſub Claudio aliqui rectè.

m Herodes cognominatus à Ioſepho *lib.* 19. *cap. vlt* Agrippa, conſumptus à vermibus, expirauit, aliquanto poſt interfectum Iacobum Ioannis fratrem, anno regni ſeptimo, id eſt, Claudij Imper. tertio. 46. *Ioſe. Ant. li.* 19 *cap* 7

Poſtquam ab ipſo quartam Tetrarchiam. i. Iudæam obtinuiſſet, cui Romæ nauauerat operam, vt conſe

3.

m Marſus an. 3.

Eodem pontifice.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Claudio Cæſare.	*Anni mūdi* 4134.	conſequeretur imperium, Regnum eius prouincia facta. *Cuſpius.*

Hieroſolymis catenam auream, quam ei Caïus dederat, ſuſpendit. Inde theatrum more Romano conſtruxit, & amphitheatrū, & alia plurima monimenta.

Habuit fratrem Herodem regem Calchidis. Reliquit Agrippam filium annos 17. habentem, & tres filias, Beronicen, Mariam & Druſillam.

Eius filius Agrippa iunior, rex primùm Chalchidis, deinde Thraconitidis, vſque ad quintum annum ab excidio, Patri in integrum non ſucceſſit, ſed in Tetrarchia trās Iordanem. Vſque ad excidium perſtitit in Romanorum amicitia. Itaque in eius prouincia, bello Iudaico excedentes Chriſtiani, tuto vixerunt. Paulum audiuit. *Act.25.*

Iudæa miſerè à Magis & latronibus affligitur. *Ioſeph lib. 20. Antiq. cap.10. Tacit lib 12.*

Helena Adiabenorum regina & Izates rex pietate clari. *Ioſeph. lib.20. cap.2.3.5. Tacit. lib 12.*

Gotarze Parthus bellum gerit. *Tacit. ibid.*

Abbarus Arabum rex, *Ibid.*

Bellum Britannicū Tyberij. Britannia ſubacta. Orchades inſulę imperio adiectæ.

Petrus Romæ Euangelium prædicat à Claudij an. ſecundo, quo primùm Romam venit ad Cathedram Apoſtolicam illic figendam, vbi ſedes Idololatriæ erat præcipua, vſque

 vſque ad annum 6. eiuſdem. Quam tum præſens, tum abſens, vt neceſſitas tulit, vſque ad vltimum Neronis, per annos 25. adminiſtrauit. Hiero. addit ad expugnandum Simeonem Magum eò veniſſe.

n Theudas Magus, qui ſe prophetam dicebat, viris quadringentis contra Romanos eductis, captus occiditur. *Actor. 5. Ioſeph. lib. 20. Antiq. cap. 2.*

Philo ſecũdo venit ad Claudium pro Iudęis. Tum Romæ locutus fertur cum Petro Apoſtolo, eiuſq; habuiſſe amicitias, ideoque Eccleſiam Marci diſcipuli Petri ornaſſe laudibus. *Hieron in Catalogo.*

Claudius Iudæos tumultuantes impulſore Chriſto. (id eſt, propter Chriſtum) Roma expulit. *Suet. in Claudio.* Vbi fortaſſe Iudæos Chriſtianos vocat. Nam Pagani primos Chriſtianos eo vocabant nomine, quòd ex Iudæa duxiſſent originem, libris Iudaicis. i. prophetis niterentur, Chriſtus eſſet Iudæus, Apoſtoli, &c. vt Rutilius Gallus lib. 1. Itinerarij, *Tacit. lib. 21.*

Anno 16. poſt Chriſtum crucifixum, cùm antea diceremur diſcipuli, fratres, Galilæi, Ieſſæi, Nazaræi, ἱκέται, Therapeutæ & à Paganis Iudæi, Chriſtianorum nomen ſumus Antiochiæ conſequuti. *Suidas. Act. 11.*

Hoc anno mater Domini corpore in cœlũ aſſumitur. *Euſ. chron. &c.*

Fames totũ orbem occupat, maximè Iudæam, quam Agabus prophetauerat. *Act. 11.*

Helena

Anni Chriſti. 49. *Ioſ. li. 20. A. cap. 1.*

4.

n Cuſpius fadus an. 3.

Eodem pontifice.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Caßio Long. præſide Syriæ.

Claudio Cæſare.

	Anni mūdi.	
	4137.	Helena Adiabenorum regina veniens Hieroſolymam, adorandi cauſa, multis pecunijs comparatum frumētum ex Aegypto, pauperioribus diſtribuit. Eius ſepulchrum pro portis Hieruſalem nobile conſtruitur. Simon Magus à Claudio honoratur ſtatua propter Magiam. *Iren. lib.1. cap. 19. Iuſtin. Martyr ad Antoninum.*
5. o Tyberius Alexander Alabarcha an.2. *Iiſdem Sacerdotiũ & imperium adminiſtrantibus.*	4139.	o Hic erat frater Philonis Iudæi. *Ioſeph. lib. 18. Antiq. cap. 8. & 10.* Inter conſulares Veſpaſiani amicos ſtatuam habuit, ex Iuuenale. Inter Theraſiam & Theram, orta eſt inſula triginta duûm ſtadiorum. Magna Aſiæ pars per Paulum ad Chriſtum conuerſa. *Act. 16. 17. 18.*
6. p Cumanus an. 3. *Pontificibus Simone Boethi filio, Ionatha Annæ filio, Matthia.* *Agrippa iuniore Iudæorum rege.* *Quadrato Syriæ præfecto.* *Claudio Cæſare.*	4142	p Feſto Paſchæ Hieroſolymis orta eſt ſeditio inter pontifices & principes populi. Ad portarum limen populo accurrente, triginta millia Iudæorum perierunt, inter quos Ionathas pontifex. *Ioſeph lib. 20. Antiq. cap 4 & 2. de bello cap. 11.* Cumanus exilio damnatur. Bellum Parthorum inter Gotarzin & Bardanem. Occiſo Bardane, Gotarzis regnum obtinet. *Tacit. lib. 11.* Iacobus frater Domini Liturgiam ſiue Miſſam promulgat, quæ Græcè habetur. *In 6. Synodo Conſtan. can. 32.* Vnde ab Apoſtolis primus conſtitutus fuiſſe dicitur Epiſcopus & λειτȣργὸς. *Egeſippus apud Euſeb.* λειτȣργὸς. i. ſacrorum ſolennium admi-

adminiſtrator, officiarius, miſſarius. Hinc Miſſam Græci vocant λειτȣργίαν.	*Anni Chriſti.*	
q Apud hunc Paulus accuſatus, ſeipſum defendit.	57. *Ibid. c.5. de quo Acto. 24.*	7. q Felix an. 3.
Seditio inter Iudæos & Gentiles in Cæſarea Palæſtinæ.		*Pontifice Matthia, Elinæo.*
Veſpaſianus miſſus à Claudio in Germaniam, deinde in Britanniam trigeſies & bis cum hoſte conflixit, viginti oppida cepit & Vectam inſulam.		*Agrippa iuniore Iudæorum rege.* *Claudij Cæſaris duodecimo.*
Aegyptius quidam impoſtor plurimos Iudæorum ſeducens à Felice perfidè opprimitur. *Act. 21. Ioſeph. lib. 20 cap. 12.*		
* Felici à Iudæis accuſato ſucceſſit Feſtus, qui Paulum Iulio Centurioni traditum ad Cæſarem miſit.	60. *Lib. 29. A. ca. 7. Acto. 25. et 26.*	8. * Portius Feſtus miſſus à Nerone an. 3.
Ananus Iacobum fratrē Domini interemit, ob cuius necem populus credidit conſequutam fuiſſe Romanā calamitatem. *Ioſ. lib. 20. Antiq. c. 8.* Rexit Hieroſolymorū epiſcopatum an. 30. ad annū Neronis ſeptimum, qui erat 7. antequā Romæ D. Petrus crucifigeretur. Itaq; epiſtola Clemētis ad Iacobū fratrē Domini Hieroſolymorū epiſcopum, nō ſcripta eſt ad hunc, qui & Apoſtolus fuit & Iacobus Alphæi, ſed ad ſucceſſorem alium, de quo in liturgia Aethiopica & apud Epipha. contra Antidicomaritas, & eundem Clementem in lib. Recognitionum, quibus locis fit mentio Iacoborum trium, quorum duo Apoſtoli, tertius ſimpliciter		*Agrippa Iuniore Iudæorum rege.* *Pontifice Ioſepho Camæ filio, deinde Anano Annæ filio.*

Anni mūdi ter frater Domini, Epiſcopus Hierolymitanus appellatur.

4148 In epiſcopatu ſucceſſit Simon frater *Egeſip.*

Ananus Paulum pugnis percuti iuſſit. *Act* 25.

R. Eliezer author libri Pirke. *Cozri.*

Bellum Parthicũ ob Armeniam. Corbulo Syriæ proconſul Tyridatem Armeniæ regem fugat, Artaxata regni metropolim cõburit. *Tacit.*

Aziazo Emeſeorum rege mortuo frater ſucceſſit, & minoris Armeniç principatus Ariſtobulo Herodis Calcidenſis filio à Nerone conceditur. *Ioſeph. cap* 11 *lib* 20.

9.

e Albinus an. 3.

4151. e Miſerunt Iudçi nuntios Romam aduerſus Paulum & Agrippam regem. Paulus vinctus an. 2. Neronis, Marcellino & Auiola coſs. *Caßiod* Anno Neronis quarto Romã peruenit. Manſit autem biennio toto in ædibus à ſe conductis, & ſuſcipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, prædicans regnum Dei, nemine prohibente. *Act. vlt.*

Pontifice eodem & Ieſu Gamalielis filio.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Nerone Cæſare.

Circa autem finem biennij coram Nerone cauſam dixit, liberatus ex ore leonis. 2. *Timoth.* 4.

Sequenti octennio ad eccleſias Syriæ, Aſiæ, & Macedoniæ redijt. *Phil* 1. In Italia, Hiſpanijs, *Rom.* 15. Gallia, & alijs occidentis regionibus docuit. *Euſeb lib.* 2. *cap.* 22. *Epiph. Hier.*

Poſteà cùm ſecundo Romam rediſſet, à Nerone capite truncatus eſt die 29. Iunij.

Aſcen-

Anni Chriſti.

63. Aſcenderat Hieroſolymam poſt annos 17. à ſua conuerſione, qui erat Chriſti paſſi 18. Quo tempore concilium illud Hieroſoly. *Act.* 15.

Paulus & Seneca amici ſe mutuis literis ſæpius ſalutant, quarum meminit Hierony. in catalog. & Aug. epiſt. 53. & 54.

Accepta à Nerone facultate abeundi quò vellet, tranſiuit in Hiſpaniam per Arelatem & Viennam vrbes Galliæ, in quibus Trophimum & Creſcentem reliquit. *Epiph. hæreſ.* 51. *& Sophron.*

D. Lucas mandato Pauli primũ prædicat in Gallia, deinde in Dalmatia, Italia, Macedonia. *Epipha. Ibid.*

Philippus Apoſtolus Gallis prædicauit Chriſtum, & Gallias ad prędicandum accedit. *Fræculphus in chronicis poſt Iſidorum c.* 75.

Agrippa Cęſaream Philippi ampliorem reddens, Neroniam appellat. *Ioſ. lib.* 20. *Antiq. cap.* 16.

66. *Ibid.* 9. m Matthia Theophili filio pontifice, vel iuxta Hebræos, Anano, bellum contra Romanos Iudæi (Flori tyrannidem non ferentes) ſuſceperunt, quod poſtea in eorum perniciem terminatum eſt Phineo pontifice, qui in chronicis Hebræorum Pherut filius Phenielis alienigena, & ſorte factus pontifex dicitur, depoſito Anano Annæ (qui Dominum damnauit) filio.

10. m Geſſius Florus an. 3. 4

Mathia Theophili filio pontifice, deinde Phineo ſiue Phinele.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Florus præſente Beronice regis Agrippæ ſorore pro Tribunali die ſolenni principes Iudæorum flagris verbe-

Nerone Cæſare, cuius duodecimo bellum Iudaicum cœpit, Cæſtio Syriæ præſide.

Nero hinc imperat annos duos.

Anni mũdi 4154.

verberat, & crucibus ſuffigit. *Ioſeph. lib. 2. de bello. cap. 25.* Hinc rebellio, ad quam opprimendam Veſpaſianus deſtinatur.

Plena impoſtorum & Magorum omnia (pœna reiecti Chriſti.) *Ioſeph. lib. 20. Antiq. cap 6.*

Plena prodigiorum omnia. octo præcipuè horrenda, futuram Iudæorum cladem portẽdunt. *Ioſip. Ioſeph.*

Eleazar Anani filius rebellionis primus auctor. Simeon Ben Giora Idumeos, Ioannes quidam zelatores ad vrbem contra Romanos tuendam introducit. Duobus iſtis tyrannis omnia in hoc bello ſunt geſta, qui & pœnas dederunt. Nam à Tito capti, & in triumphum ducti, cæſi ſunt duriter, & deinde crucifixi.

Trophimus Pauli diſcipulus, apud Arelatenſes prædicat, de cuius fonte omnes Galliæ riuuli acceperunt. Irenæus Lugduni, Creſcens Viennæ, Viſinus Biturigis, Paulus Narbonæ, Saturninus Toloſæ, Auſtremonius Aruernis, Martialis Lemouicis, Burdugalenſibus, Pictauis, Fronto Petragorijs, Eutropius Xanctonijs, Gatianus Turonis, Iulianus Cœnomanis, Pariſijs Dionyſius, Senonis Sauinianus & Potentianus, Beluaci Lucianus, Aednæ Andochius, Lingonis Benignus. Cæteræ nationes ſuos primos Apoſtolos deſignent. Mihi noſtros Gallicos annotaſſe ſat eſt. Alioqui non dubito, quin eodem hoc tempore vbique terrarum alij apud alias gentes prædicatio-

dicationis munere fungeretur, quando intra viginti aut triginta annos à Domini morte, Euangelij doctrina vbique ferè audita, & recepta inuenitur. *Chryſoſt hom.* 10. *in Matth.*

Anni Chriſti.

66.

Quod ſignificat D. Paulus, dum Rom. 1. Romanorum fidem annunciari per totum orbem ſcribit, Rom. 10. iam vulgatum fuiſſe Euangelium vbique Coloſſ. 1. Euangelium prædicatum eſſe apud omnem creaturam, quæ ſub cœlo eſt.

Tecla prima ex mulieribus virgo & martyr, apud Iconium, Pauli diſciplina.

69. n Neronis duodecimo Veſpaſianus Galilæam totam, cuius dux erat Ioſephus, partim vi, partim deditione occupauit, mox trãſito Iordane, Gadaram primo impetu cepit, & aduerſus eos, qui Gadaris fugerant, equitatum immittens, tota regione trans Iordanem potitus eſt vſque ad Macherunta.

n Veſpaſianus, qui poſtea adeptus eſt imperium an 3.

Alio deinde prælio Hiericuntem cepit, & ad muros Iudæos compulit, Tito filio ad excindendam Hieroſolymam relicto.

Phineo pontifice.

Titus autem, vbi pater per Alexandriam ad imperium capeſſendum profectus fuiſſet, anno pòſt ſecundo in Paſchate, quo die Chriſtũ in crucem ante quadraginta propè annos egerant, vrbem expugnauit, ſexcentis hominum millibus gladio & fame conſumptis, & centum alijs millibus publicè in mancipia venun datis. *Ioſeph. de bello Iudaico lib.* 3 *cap.* 6. *Tacitus & Sueton.* In ſacerdotes præ-

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Nerone Cæſare vltimos annos explente.

Anni mūdi. 4157.

præcipuè ſæuijt. Nam eos cùm miſericordiam peterent, iuſſit occidi, dicens, decere ſacerdotes cùm templo interire. *Ioſeph lib.7.belli cap.19.*

Ottone, Galba, Vitellio annū vnū de imperio cōtendentibus & ſe mutuo interficientibus.

Rabbinos decem necauit, quos recolunt pro ſanctis Martyribus. R. Simeon ben Gamaliel, R. Iſmael ben Eliſei, R. Hamina ben Tedarion, R. Huſiphith, R. Eleazar ben Samaa, R. Iuda ben Dama, R. Isbak ſcribam, R. Iuda ben Hachinas, R. Iuda ben Baba. Decimum R. Akiba Barcozbæ armigerum extinxit. Adrianus. *Hebr. in ſuo breuiario.*

Diſcipulos ſapientum. i. Scribas & Phariſæos crudeliter occidit. *Kimhi in 2. Ioelis.*

Inuito & renitēte Tito templum à militibus incenſum, ita vt ignis humana induſtria non potuerit extingui. *Ioſippon*

Reliquos, qui duce Barcosba (is vnus fuit è quinque, qui ſe Iudæis Chriſtum in Lege promiſſum perſuaſerunt, magno ipſorū detrimento) arma cœperant, aggreſſos templum reſtaurare, Adrianus funditus perdidit. Bar-cozbam minimè fuiſſe cæſum ab Adriano aſſerunt Hebręi, ſed eius nepotem. Nam eū regnum reliquiſſe filio Romulo aiunt, quod ipſe ſub Domitiano vſurpauerat, & contra Romanos defenderat. Et certè etiam Traianus bellum geſſit contra Iudæos in Aegypto, qui opportunitate loci euerterant templum, & ſepulchrum Pompeij prope montem Caſſium. *Appian lib.2. de bellis ciuil. cap.13.*

Bar-cozba an. 2. & ſemis regnum tenuit. *cap. Helec. in Sanedrin.* compellebat exquiſitis ſupplicijs Chriſtianos negare Ieſum eſſe Chriſtum, eumque blaſphemare. *Iuſtin Martyr in Apolog.* 2.

Anni Chriſti 69.

Ter templum reſtaurare conati ſunt, ſub Adriano, ſub Cōſtant. magno, ſub Iuliano Apoſtata, qui hoſtis Chriſti etiam pecunias contulit, & artifices vndique euocauit furens, vt Domini ſententiam euerteret, qui non patitur templū Salomonicum deinceps inſtaurari. Vnde vbi aperuiſſent fundamenta, & manum ædificationi admouiſſent, ignis è fundamēto emicans multos exuſſit. Sed & Imperator flammā cum pleriſque alijs vix euaſit. *Cantacuzenus oratione 2. contra Mahometem. Amm. Marcell li. 23. Ruffinus ſub finē 10. hiſt. Chryſ. hom. 2. & 3. contra Iudæos Ambroſ epiſt. 29. ad Theod.*

Illuſtribus his teſtimonijs docuit ſtatum Iudaicum ad nos minimè pertinere, quia cum deleuit funditꝰ, nec vnquam inſtaurari paſſus eſt.

Quàm ſint à Deo alieni, etſi voce tacente, exitu confitentur. Diſperſi & palabundi vagantur, Soli & cœli ſui profugi, per hoſpitia aliena iactantur. *Cypria. de Idolorum vanitate.*

Prouidens Deus infirmitati noſtræ, & volens multiplicari ſuam Eccleſiam, omnia illa ſubuerti fecit & penitus tolli, vt ſine vlla cunctatione illis ceſſantibus, hæc vera eſſe, pro quibus in illis typus præceſſerat, crederemus. Erat prius Hieruſalem vrbs

Anni mũdi 4157.

vrbs magna, regalis: vbi templum Dei Chriſtus venit, qui cœleſtis Hieruſalem cœpit aperire myſteria, deleta eſt illa terrena, & in templo non remanſit lapis ſuper lapidem. Erat prius pontifex ſanguine taurorum & hircorum purificans populum, ſed ex quo verus apparuit pontifex, qui credẽtes ſuo purificarat ſanguine, nuſquam eſt ille pontifex prior, nec vllus ei locus relictus. Altare fuit prius, & ſacrificia celebrabantur, ſed vbi venit verus Agnus, qui ſeipſum hoſtiam obtulit Deo, cuncta illa velut in tempus poſita ceſſauerunt. *Orig. hom.* 10. *in Leuit.*

o Titus Veſpaſiani fili⁹, annis duobus, qui annus erat ſecundus Imperij Patris.

o Vt Veſpaſianus multos Iudæos ad publicas operas ad Neronem miſerat, ita Titus 16. millia Romam ad patrem miſit in triumphum. *Ioſeph. Ben Gorion.*

Rab. Simeon Cabbalicorũ princeps, cuius Cabbala legalium rerum arcana, ſpiritalem allegoricamque intelligentiam continens, Patrum tantum temporibus per Mirandulanum principem in lucem exijt.

Pontifice nouiſſimo Phinæo.

Ioſephus Galileæ præfectus tandem à Romanis capitur. Hebræi eum vocant Ben Gorion. At ipſe ſe dicit filium Mathatiæ, & ſe diſtinguit à Ioſepho filio Gorionis lib. 2. de bello Iud.

Agrippa rege.

Decepti ſunt Iudæi poſt Ioſippum Ioſephi nomine. Item quòd v-terq; eſſet ſacerdos, doctus, nobilis, &c. quòd vterque idem de Antiquitatibus Iudaicis & de bello argu-

 mentum

mentum tractarit, vnus tamen Hebraicè, alter Græcè.

Statuam auream inter Impp. Romæ eſt conſequutus. *Suidas.*

R. Iohanan ben Zacchai in principem à Tito relinquitur Iudeis poſt dirutam Hieruſalem in Iabna, Bither, Oſa & earum viculis. *Ioſippus.* Quinque inſignes habuit diſcipulos, R. Eliezer filium Hyrcani, R. Ioſue filium Hananiæ, R. Ioſeph ſacerdotem, R. Simeon Ben Nathanael, R. Eleazar ben Aruch. *Pirke Aboth.*

Anni Chriſti.	
71.	12.

o Titus crudeliter etiam occidit eos, qui erant de regia Herodis familia, ob ſuſpicionem affectati imperij Iudaici: inter quos & Hebræi tradũt, Agrippam regem, qui alioqui prolixa oratione rebellionem diſſuaſerat, cum filio ſuo Munabaz obtruncatum fuiſſe, ſicque intra 100. annos omnes miſerè perijſſe, vt ſuprà ex Ioſepho retulimus. Noſtri Agrippam annis 5. pòſt obijſſe narrant, è Ioſepho in ſua vita.

o Titus Veſpaſianus fili⁹, annis duobus, qui annus erat ſecundus imperij patris.

Vrbis captiuitatẽ anteuertit Chriſtianorum Eccleſia illic congregata. Nam ſe Dei monitu Pallam vrbem Agrippæ regis, qui pro Romanis ſtabat trans Iordanem, recepit. *Egeſ lib. 5. cap. 2.*

Pontifice nouiſſimo Phineo.

Ex omnibus, quæ Romano imperio parent, ſolam Hieruſalẽ contigit ad ſummum infœlicitatis gradum procedere. Hanc ſub Sedechia rege, propter hæreſes & peccata Nabugdonozor penit⁹ euertit; ſed poſt 70. annos Cyrus reſtaurari iuſſit. Deinde ſub Onia pontifice ab Epiphane

Agrippa rege.

Veſpaſiano Cæſare, cuius ſecũdo capta eſt Hieruſalem.

Ita bellũ Iudaicum quinq; annis confectum eſt.	*Anni mũdi* 4160	phane capta eſt, templumque profanatum, at mox à Iuda Machabæo recepta. Orta diſſenſione inter Hyrcanum & Ariſtobulum ob ſummũ principatũ Pompeius Romano ſubegit imperio, &c. *Ioſeph.*
Summa ab Archelao ſiue ab Herodis Magni morte vſq; ad vrbis Hieruſalem expugnationem 69. qui annus erat à Chriſto nato 72. à paſſo 39. vel 40.		Totus decor & fertilitas terrę ſanctæ vnà cum templo & gentę concidit. *Ioſeph de bello Iudaico.* Vnde Balſamum vni Iudææ conceſſum, ex Plinij lib. 12. cap. 26. nec alibi vnquam viſum, quàm in Iericho, in Aegyptum tranſlatum eſt. *Ioſeph ben Gorion lib. 4. cap. 22.* Vbi creſcere dicitur rigatum fonte, qui virgini & filio eius ſcaturijt, non aquæ alterius irrigatione, diligenti Aegyptiorum cuſtodia. *Iouius.* Vrbs capta & funditus deleta triennio poſt mortem Pauli, decennio poſt mortem Iacobi iuſti. In excidio vigebant R. Ionanan ben Zachia, de quo ſuprà, & eius diſcipulus R. Eliezer filius Hyrcani, qui librum Pirké ſcripſit, de diſpoſitione & affectionibus ſphærarum terrę, & omnium in Aſtronomia mirabilium. Eius diſcipulus R. Iſmael ſacerdos magnus, R. Ioſua, R. Gamaliel, & eius filius R. Simeon, qui fuit pater R. Iudæ Hakkados. Cozri, & in Tractatu Berachoth cap. vlt. Poſt excidium R. Tarphon, R. Akiba. Hinc poſt Adrianum Imperatorem R. Meïr, R. Iehuda, R. Ioſé, R. Simeon ben Azai, R. Hanama. Sub Antonino Ribbi. i. R. Hakkados, ſiue R. Iuda, R. Nathan, R. Ioſua ben Gorha. Mox Tannaim auctores

Miſna, ſiue contextus Talmudici, deniq; Amoraim auctores Ghemara, ſiue Talmud.

Anni Chriſti. 71.

Titus Sephrizonius, quod oppidum eſt Italiæ, non Idumeus (vt Iudęi mentiuntur, quò oracula Scripturę contra Idumeos ad imperium Romanum torqueant) vaſtata tota Iudæa, & in miſerandam ſpeciem redacta, aliquos reliquit in Labna (oppido maritimo inter Iapho & Aſcalonem) Bither, Oſa (prope Aſcalonem) & earum viculis, præficitur eis Rabban Iohanan ben Zachai, qui ſe Veſpaſiano patri dediderat. *Ioſippus.* Boniam ſacerdotem fratrem Ioſephi ſacerdotis minorem omnibus Iudæis, qui relinquebãtur Hieroſolymis, præfecit, in Ioſephi gratiam. *Ioſeph. ben Gorion ſub finem belli Iudaici.* Ioſephus tamen ipſe ſcribit, Titum omnia illic deſtruxiſſe, præter tres turres.

Vaſtata Hieruſalem Romani Emauntem ædificijs exornarunt, & ex euẽtu victoriæ, Nicopolim nuncupauẽre. *Tripart. hiſt. lib. 6. cap. 24. Plin lib. 5.*

In earum vna, nempe Bither, Barchozbas ſedem regni ſtatuit Domitiano principe per 30. annos & ſex menſes, deinde filius eius & nepos ſub Nerua, Traiano, Adriano, qui huic tyrannidi finem impoſuit. *Hiſt. Hebr. de rebus Roman. & in tract Sanedrin cap. Col. Iſrael.*

Quid poſt Romæ exilium Iudæi egerint, Talmud, Ghemara, Deraſim. Gheonim, &c. vtq; ſe geſſerint, ad

VESPASIANORVM CAESARVM SAECVLO.

Anni mũdi 4170.

ad annum vſque 1108. ab eodem excidio, quo Maïemonim ſcribebat R. Moſe ben Maiemon, qui eſt Chriſti 1148. cõſule eius libri præfat. & Cabbalicam hiſtoriam R. Abraham Leuitis. Atque hæc quidem de veteri populo.

DE HIS QVAE AD CHRI *ſtum ſpectant, externorum teſtimonia.*

Ioſephus lib. 18. Antiquitatum cap. 4. vbi Ieſu veram doctrinam & reſurrectionem confeſſus fuiſſet, inquit: Chriſtus hic erat. &c.

Romani ex Sybillinis oraculis ſibi cauebant, ne quis ſuorũ regẽ Aegypti reduceret. Eſſe enim in fatis, vt ſtatim vniuerſi monarcha naſceretur. Hoc oraculum attingit Cicero prima epiſtolarum Familiarium ad Lentulum, qui id negotij petebat. Ac ſanè vbi Ptolemæus à Gabinio reductus eſſet, rebus diu in Senatu agitatis, Chriſtus paulò poſt natus eſt. Vide finem libri ſecundi Oraculorum Sibyllinorum, quæ Grece extant.

Sibyllæ verſus obſeruamus, aliquẽ appellandum eſſe Regem, ſi ſalui eſſe velimus. Cicero ſecundo de Diuinatione, vbi & meminit Acroſtichidis, quæ Regis illius nomen primis literis verſuum exprimebat. Locus autem eſt in 8. Oraculorum Sibyllinorum, in quo Acroſtichis eſt hæc, ιησοῦς χριςὸς, Θεοῦ υὸς, σωτὴρ, ςαυρὸς. Ieſus Chriſtus Dei filius, ſeruator, crux.

De hoc rege Sibyllinum librũ vertiſſe Ciceronem narrat Conſtantinus Imperat. oratione ad Senat.

Integra eſt Virgilij Ecloga 4. de Chriſto, vt à Cumæa Sibylla deſcriptus fuerat, cuius verſibus conſideratis, Secundianus Decij præfectus, Verianus pictor, & Marcellinus orator Chriſtiani effecti ſunt. *Vincen. lib. 11 cap. 50.*

Fama erat: eſſe in fatis, vt eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur, *Suetonius in Veſpaſiano cap. 4. Ioſephus lib. 6. de bello cap. 31.*

Herodes pueros in Syria, inter quos & filium ſuum necat. *Macrobius lib. 2. Saturnal. cap. 4.*

Maximus terræ memoria mortalium extitit motus, Tyberij Cæſaris principatu, duodecim vrbibus Aſiæ vna nocte proſtratis. *Plinius lib. 2. Natur. hiſtoriæ cap. 86.* Is eſt, quem Matt. 28. Angelus die reſurrectionis Chriſti excitat.

Ante euerſum à Romanis templum, aperuerunt ſe ſponte templi portæ, quæ vix à 30 hominibus aperiri poterant. *Talmudici Tract. Iomá, initio cap. 4. Kimhi in 11. Zach.* Attingitur, quod in paſſione Chriſti dicitur, apertum templum, velum ſciſſum, &c.

In inſulis maris Mediterranei vox hæc, Imp. Tyberio, audita eſt: Magnus Pan hodie mortuus eſt. *Plutarchus inter rationes libri, cur oracula defecerint.* Quod aliqui de Chriſto mortuo, alij de Satana per Chriſtum occiſo intelligunt.

Sic

Anni mūdi.

Sic M.Seruilio, C.Sexto coſs.(anno vno ante paſſum Dominum) funus Corui celebribus exequijs, nouo & inuſitato facinore à populo Rom.curatum. *Plin. lib* 10. *cap* 43. ſignificante Spiritu ſancto, Coruum id eſt, atrum illum Satanā mox extinctum iri, Romæ, vbi præcipua eius erat ſedes & garritus

Concionantibus Apoſtolis idola obmutuiſſe docet *Theodor. lib.* 10. *Græca. affect.*

Iuuenal Satyr 6.

Ceſſant oracula Delphis.
Sed ſiluit, poſtquā Reges timuere futura.
Et ſuperos vetuêre loqui.

Lucanus.

Exceſſêre omnes adytis, ariſque relictis,
Dij, quibus imperiū hoc ſteterat.

Hodie profecto ſumma in mendicitate Delphicum oraculum. *Strabo lib.* 9.

Duas præcipuè cauſas affert Plutarchus libro de hac re edito. Vnam omnium rerum eſſe viciſſitudinē, Dæmones ipſos ſiue deos oraculis præpoſitos ſeneſcere & mori, exhauſta cœleſtis ſpiritus vi. Alterā, abudare ſuam ætatē philoſophis & ſapientibus, quorum reſponſa defectum oraculorum ſupplerent. Sed vera cauſa eſt, quòd Chriſtus apparuit, vt diſſoluat opera diaboli. 1. *Ioan* 3. *Zacha.* 13. Quam reddidit etiam ipſe Apollo Auguſto Cæſari, παῖς ἑβραῖος κέλεταί με Θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσων,

ἀνάξων,&c. Me puer Hebræus cogit Deus atq; Deûm rex,&c. *Niceph. lib.* 1.*cap.* 17. *Suidas in Auguſto.*

Auguſtus Sibyllinos libros,habito delectu condidit duobus forulis auratis, ſub Palatini Apollinis baſi. *Sueton. in Auguſt.cap.*31. Non ſine Dei Eccleſiæ ſuæ de Sibyllinis oraculis prouidentis numine,ea vt Conſtantinus poſtea publicaret. *Euſeb.li.vlt. de vita Conſtan.* In diebus ipſius,fons olei largiſſimus de taberna meritoria, Romæ per totum diem fluxit. *Oroſ.lib.*6.*cap.*19.

Cur verò profani tam pauca narrarint de Iudæis & Chriſtianis, docet Budęus ſub finem lib.4. de Aſſe.

Quæ libris tribus vltimis de Antiq.ſeptem dę bello,& in vita ſua ſcribit Ioſephus, Philo Iudæus in Flaccum,dę legatione,& alibi Gręcè ſcripſerunt,Ioſeph.ben Gorion, Ioſippus & Talmudici de excidio Hieroſol. Hebraicè,ſingularęm Dei iram in populum Iud. mirè oſtendunt, & Chriſti religionem confirmant. Verbi gratia, quâ mẽſura mẽſi ſunt Chriſto,eadẽ eſt eis repensũ. In monte Oliueti Chriſtum comprehenderant,in eodem primùm Titus caſtra fixit,vt Hierusalem caperet. *Ioſ. lib.*5. *de bello. ca* 8. Secundo Paſchate concluſi intra muros, *lib.*6.*cap.*25. & 45. Tertiò in Cedron cæſi. *lib.*5. *cap.* 10. Quartò à Simone ad Ioannem, vt à Caipha ad Pilatum, qui Hieroſolymis tyrannidem occupauerant, remittebantur,torquebantur,&cæt. *Ibidem cap.*27. Quintò pro tribunali cæ-

Anni mũdi.

li cæſi, clauis à militibus ira & odio abductis, & in ludibrium crucifigebantur. *lib.5.cap.28.* Erant autem (inquit) infiniti, cum 500. aut etiã plures ſingulis diebus caperentur. Adeò vt ob multitudinem locus non ſuffiiceret crucibus, & cruces corporib. Quo ſupplicij genere affici cœperãt ſub Floro prætore ante 7. annos. Nã Iudæorum nobiles ante eius tribunal virgis cæſi, deinde crucifixi. *libr. 2 de bello cap.25.* Sexto, vt Chriſtum gentibus tradiderunt, extra vrbem traxerunt cum probro, vt crucifigeretur, &c. ita è patrijs locis eiecti, toto orbe ſignum diuini in ſe iudicij circunferunt, inſtar Cain vagi, profugi, exules, vbique, præterquam apud ſe, conſiſtentes, gentibus venũdati, ſine regibus, ſacerdotibus, ſacrificijs, &c. *ijſdem libris.*

Septimò Alexandriæ & alijs locis, eadem & multò plura paſſi ſunt, vix dum ſeptimo anno à Chriſti morte exacto. *Philo in Flaccum prætorem Aegypti.*

Carabæ Iudæi inſani, in loco ſuperiore, vt ſpectari poſſet ab omnibus, capiti diadema imponunt papyraceum, pro paludamento corpori ſtoream induunt, pro ſceptro fruſtum arundinis. Sic ornatum regijs inſignibus & in Regem transformatum, more hiſtrionico, adoleſcẽtes perticas in humeris geſtantes, pro ſatellitio ſtipabant. Tum alij ſalutatum accedebant magna voce Regem Iudæorũ ſalutantes, Syra voce Mara. alij ſibi iura reddi petebãt, alij eum

cum conſulebant de re publica. *Et paulò poſt*. Iudæi in Alexandria ſub Caïo, prætore hoc Flacco tractati, vt etiam, qui dolerent ipſorum vicē, confeſtim pœnas darent, arreptique flagris cædebantur, & poſt omnia tormenta, quæ poterant excipere corporibus, tandem in crucem agebantur. *Et poſt*, Flaccus è Senatu noſtro, quem Auguſtus nobis inſtituerat, 38. comprehenſos in ſuis priuatis ædibus, confeſtim vinciri iuſſit, traductos egregia pompa per medium forum, ſenes reductis in terga manibus, induxit in theatrum, ſtatutosque coram inimicis nudos flagellauit, vt conciſi verberibus, aliquot mox, vt inde ſunt elati, exhalarint animam, reliqui deplorata ſalute, cum diuturno morbo conflictati ſint.

Et poſt, mos eſt in neminem damnatum animaduertere, donec ſolennes celebritates, natalitiaque Auguſtorum feſta prætereāt. At iſte (Flaccus) per eos ipſos dies iniuſtis pœnis affligebat homines innoxios. An non poterat poſtea, ſi voluiſſet, eaſdem ab illis exigere? (*poterat ô Philo, ſed vos noluiſtis differre Chriſti crucem, donec Paſchæ celebritas præteriret*.) Sed properabat, vrgebatque negotium, vt turbis aduerſariorum gratificaretur, cum debuiſſet habere temporis rationem atque reuerentiam, & differre mulctationem in aliud. *Et poſt*. Manè vſque ad horam tertiam, quartam ve Iudæi flagellabantur, ſuſpendebantur, rotis alligabantur, damnabantur

Anni mũdi. bantur per mediam orcheſtram, ducebantur ad ſupplicium.

An non *ſic illa impia vox; Sanguis eius ſit ſuper nos, et ſuper filios noſtros, incipiebat vobis redire per iugulum. Sed multo plures quærimoniæ apud Talmudicos & Rabbinos, qui iſtis vigebãt tẽporib.*

Chriſti numen ne quidem

Ethnicis fuit ignotũ, qui eius cultores ſunt perſecuti. Tyberius eũ referre voluit inter Deos, *Tert. in Apol.*

Traianus temperauit perſecutionem à Plinio 2. monitus, *Ipſe lib. 10. epiſt. Plinij.*

Adrianus pro Chriſtianis reſcriptum miſit ad Minutium fundanũ Proconſ. *Iuſtin martyr 2. Apol. Niceph. lib. 3. cap. 27.* Hieroſolymam habitandam eis dedit, eiectis Iudæis. *Euſeb. lib. 4. cap. 5. Dion. Caßius in Adr.*

Anto. pius pro iiſdem literas dedit ad Aſiæ populos, in qua ipſos fatetur colere Deum immortalem. *Ibid. Iuſti.* Et alias: in quibus legionẽ Chriſtianam vocabat κεραυνοβόλον, fulminis iactatricem, &c. *Ibid.* Chriſtianis æquus *Xiphilinus in epitome Dion.*

Marcus Ant. neminẽ, quòd Chriſtianus eſſet, in ius vocari voluit, vt ex ipſius reſcriptis conſtat.

Alexander Mammeæ Chriſti imaginem in ſuo larario habuit, eiq; vt Deo templum conſecrare ſtatuit, & Vlpiani eiuſdemque farinæ Iuriſconſultorũ furores contra eius cultores cohibuit. *Lampridius.*

Galienus claro Dei iudicio de patre Valeriano à Sapore capto territ⁹ pacẽ eis dedit & publico edicto perſecutio-

cutionem amouit. *Euſebius libr.* 7. *cap.*20.

Aurelianus fulmine ſubito territus perſecutionem nõ eſt executus. *Vopiſcus, Eutrop.*

Maximinus Galerius pro Chriſtianis edictum tulit. *Ruffinus.* Licinius itidem: *idem.* Iulianus Apoſtata incerto ictu ad mortem ſauciatus, virtutem Chriſti confeſſus eſt, Galilææ viciſti. *In hiſt. Ecclеſ.*

Maxentius perſecutionem prohibuit. *Optat. lib* 1.

Reges Perſarum etiam pro Chriſtianis multa edicta tulerunt.

Mahumetes in ſuo Alcorano, Turcæ, Saraceni, Tartari magnificè de Chriſto ſentiunt & prædicant. *Ex ipſorum libris, & noſtrorum peregrinationibus.*

a Medorum regnum poſt deſtructam Sardanapali monarchiam vſq; ad Cyrum Perſam, ſemper perpetuis Regibus adminiſtratum eſt. *Diod Siculus lib.*3. *ex Cteſia Gnidio.*

b Arbaces ſiue Arbactus corruptè pro Arphaxat, quod nomen ad poſteros, tranſijt, vt Cæſaris apud Romanos, vnde *Iudith* 1. Arphaxat rex Medorum à Nabugd. victus, videtur eſſe Cyaxares.

Poſt Arbacem, quidam interponunt Soſarmum, Medidum, & Cardiceam, & non Reges ſed præfectos Medorum appellant.

c Deioces, qui & Cyaxares, primus ſe Regem appellauit. *Herod* Ad eum fugientes Scythæ, deinde ad Haliattem Lydorum regem, cauſa fuerũt belli

Hac ſexta ætate quę incipit anno mundi 3568. Monarchia fuit per ordinem penes Chaldæos, Perſas & Græcos. Eccleſia captiua & multa patiente floret mũdus.

Dilacerato Aſſyriorum Imperio & ad ignem compulſo Sardanapalo apud

a Medos &

† Babylonios.

b *Arbactus, qui et Arbaces an.* 28.

Diocles vel Deioces an. 53.

Anni mūdi. belli grauiſſimi. *Ibidem lib.* 1.

Horum temporum meminit Ioſephus contrà Appionem.

3464 Ecbatanam condidit *Herodotus lib.* 1.

d *Phraaortes an. 22.*

d Phraortes cum omnibus ſuis copijs ab Aſſyrijs, id eſt, Babylonijs cęſus eſt. *Herod. lib.* 1.

Perſas ſuo imperio ſubiecit, deinde Aſiam. *Ibid.* Obſidens Niniuem moritur. *Ibid.*

e *Ciaxares, ann. 40. qui videtur dici Arphaxad Iudith.* 1.

e Hic bellum geſſit contra Haliattē regem Lydorum, Nabugdonozore occupata contra Moabitas, Ammonitas, Arabes & Syros.

3560. Lydos vicit, & Aſiam trans fluuium Halim ſubdidit. *Herod lib.* 1.

Scythas, qui ipſo deuicto 28. ann. Aſiam tenebant, & placati à Pſammetico rege Aegypti, Aegypto abſtinuerant, aſtu trucidauit. Niniuem cepit ducentis annis poſt Ionā prophetam, *Ibid* & *Euſeb.* quam poſteà recuperauit Nabugdonozor iſto victo. *Iudith* 1.

Nitocris ſecunda fœmina, quæ Aſſyriorum (id eſt, Babyloniorum) imperiū adminiſtrauit, quinto poſt Semiramidem ſæculo, Euphratem in varios mæandros deduxit, aduerſus Medorum incurſiones, qui Niniuem euerterant Ponte mirabili vtramque vrbis partem iunxit, cùm anteà limbis tranſiretur. *Hero lib.* 4.

f *Aſtyages Cyri auus maternus an.* 35.

f Aſtyages ſororius Crœſi Lydorū regis, & auus Cyri maternus, qui & Cyrum infantem expoſuit, Harpago filium propoſuit edendum, &c. *Herodot. lib.* 1. *Iuſtin.* 1.

g Hunc Darium Medorum regem putant eſſe Cyaxarem Aſtyagis hæredem, cuius filiam Cyrus vxorem habuerit, *ex Xenophonte*.

Labinitus vltimus Babylon. rex (Baltazarem ſcriptura nominat) Nitocris filius, à Cyro interficitur. *Herodot. lib.* 1.

† Triginta reges à Nino ad Sardanapalum. *Diodor. Siculus* Imò triginta ſex, ſpatio mille ducētorum quadraginta annorum, *Euſebius in Chron.* Iam docui hanc monarchiam ante Nabonaſſarem, ſiue Phul, valde eſſe ſuſpectam, ac Græcos antiquitatis ignorationem fabulis compenſaſſe.

Vti populus Dei captiuitate atterebatur, ita è contrario populus Satanę rebus proſperis creſcebat. Nam Babyloniorum & Græcorum, qui maximi Idololatriæ fuerunt auctores, res incipiebant clareſcere.

Paulo ante captiuitatem Archilochus Iambicorum verſuum inuentor, quibus Lycambem ad reſtim compulit, Phocylides, Epimenides Cretenſis, qui 57. an. dormijſſe traditur, & ignoto Deo altare conſtruxit Athenis, poetæ. Therpander muſicus, qui cytharę ſeptem chordas addidit qua ædita carmina primus etiam compoſuit. *Plin. lib. 7. cap* 56.

Inchoante captiuitate, Simonides Lyricus artis memoriæ inuentor, qui & octauā chordā cytharæ adiecit, vt nonā poſteà Timotheus. *Ibid. Plin.* Steſichorus poeta Siculus, Alceus primus tragicus, Sappho muſa Grecis decima, Lesbia, quæ Elegias,

Iam

g *Darius filius Aſſueri de ſemine Medorum.*

Summa 178.

Cyrus, qui vtrumq. imperium coniunxit, victis Chaldæis.

** Merodac qui & Baladan an. 52. Ezechia & Menaſſe Iudæ reg.*

**b Ben Merodac an. 45. Menaſſe, Amon, Ioſia, Ioachaz, Ioakim, per ordinẽ Iudæorum regibus.*

**c Nabugdonozor an. 45. Ioakim, Iechonia, Sedechia, per ordinem Iudæorum regibus.*

Euilmerodac ann. 23.

Baltazar an. 10.

Summa 173.

Anni mũdi. 3560.

Altero modo per Monarchiarũ ſeriem, huius ſextæ ætatis ſummam membratim probemus atq; oſtendamus. 3560.

Iambos, Monodias, lyricorũ carminum libros 9. epigrãmata ſcripſit, & prima plectrum excogitauit.

* Merodac Baladan cum 12. ann. in Babylone regnaſſet magnam Aſſyriorum potentiã ad Chaldęos tranſtulit, pòſt regnauit annis 40. Ab eo Babylonia dicitur Merodach. *Ierem.* 50. Ezechiæ miſit munera & fœdus cum eo iniit, quòd ſolem decem lineis retro egiſſet. *Eſdr.* 39. huius miraculi meminit Herod. lib. 2.

Merdocempadus à Ptolomæo nominatur, vt Nabugdonozor Nabopolaſſar, 125 annis poſt Nabonaſſarem. i. Salmanazarem vel Phul. *lib* 3. *Almag cap* 14.

* b Videtur etiam dictus Berodac & rex Aſſyriorũ. 4. *Reg.* 21. atq; is eſſe, qui Menaſſem Regem captiuum cepit, deinde reſtituit. *Ibid.*

* c Eius octauo cępit ſexta ætas. i. annus mundi 3568. proindeq; prima è quatuor Danielis monarchia.

Gręci huius tẽporis hiſtoriã, quantumuis recentẽ, nondum nouerant. Quare Beroſus Chaldęus (vt Ioſeph. narrat lib. 1. cõtra Appionem) arguit Græcos ſcriptores, ꝙ de Aſſyriaca monarchia multa fabulati ſint, ſeorſum Babylonis ſtructurã, & ea, q̃ poſteri ſunt admirati, Babylonica ædificia & Semiramidẽ retulerint, cũ, vt è Chaldęorum nõ ita vetuſtis monimentis docet, ad Nabugd. ſint referenda. Et vt de cõdita Babylone mẽtiti ſunt, ita & de ea victã, quando vado Euphratis ſiccato immiſſis militib' captã ferũt. (Vnde & iſta aliter nar

rat Daniel oculatus teſtis.)

Babylon Chaldaicarum gentium caput, diu ſummam claritatem obtinuit in toto orbe, propter quam reliqua pars Meſopotamiæ, Aſſyriæq; Babylonia eſt appellata. Sexaginta millia paſſuum muris amplexa, ducenos pedes altis, quinquagenos latis. In ſingulos pedes ternis digitis, menſura ampliore, quàm noſtra, interfluo Euphrate, mirabili opere vtroque. *Plin. lib. 6. cap. 26.*

a In Daniele Monarchiæ ita ſunt ordine poſitæ, vt non melius in tabula pingi poſſint. Quare Porphyrius eũ aſſerebat vixiſſe ſub Romana tempora, teſte Hiero. in Danielem.

Sub his eccleſia fuit ſemper deteriore conditione, donec Chriſtus adfuit, qui ſuo fœlici aduentu ſub ſuis pedibus eas contriuit, orbemq; conuertit. *Dan 2.*

Chaldæorum monarchia 78. annos continuauit. Tres tantũ habuit reges. Ierem. 27. incepit octo annis ante captiuitatem Babylonicã: nam primus Nabugdonoris incidit in finem tertij Ioachim. Dan. 1. hoc eſt, fuit quartus Ioachim. Ierem. 25

b Nabugdonozor Aſtyagis Medorum Regis anno nono Iudæos captiuos abduxit. *Ioſe contra Appionem* Cyaxaris potius dicerem. Nam circa idem tempus vterq; regnum cepit. Fortitudine & magnitudine Herculem ſuperauit, Heroicisq; virtutibus. *Metaſthenes, Philoſtratus*, vſq; ad columnas Herculis exercitũ admouit. *Strabo lib. 15.*

Ierem. 52.

E regno

a *Monarchia Chaldæorum pertinuit ab Oriente extremo ad Gades, indeq; Gallias, Ioſeph, ua aurea Dan. 2. Huius meminerũt Beroſus apud Ioſe. & Alexan. Polyhiſt. apud Euſ. lib. præp. cap. vlt.*

Incepit an. mundi 3560. octo annis ſcilicet ante quintam ætatem expletam.

b Nabugdonozor filius Merodac, annos 45.

Anni mũ.

356

36

Nechaone Aegyptiorum rege & per ordinem Spammo an.6. Ophre an. 35 Amaſi an. 44.

Cyaxare ſiue Arphaxat Medorum, deinde Aſtyage an. 35.

Ioakim, Iechonia in vinculis, & Sedechia Iudæorum.

Seraia, deinde Ioed ec pontificibus.

Ieremia, Baruc, Daniele, Ezechiele prophetantibus.

Seruio Tullio Romanorum ſexto rege, deinde Tarquinio Superbo an. 25

Anni mũdi 3560.

E regno ob inſaniam pulſus cum feris an 7. in agro egit: poſtea ad ſe reuerſus, Deumq; agnoſcens, in regnum reducitur. *Dan.* 4. Mutauit mentem, non formam corporis. *Hiero. illic.* vt Lycanthropi, qui ſibi videntur lupi, proindeq; conantur lupinos mores & geſtus exprimere, *cõtra tamen Ioſephus.*

Primo regni anno Niniuen ſubuertit, & Aſſyriorum imperio, qui mille trecentis ferè annis Regnum ampliſſimum in Aſia poſſederant (Hiero. in 7. Eſaiæ) potitur, Ioachimque regem Iuda tributarium reddit. *R. Sadaias in* 1. *Danielis è maiorum traditione.* Pharaonem Necaonem eodẽ percutit. *Iere.* 46.

Duodecimo pugnauit contra Arphaxat regem Medorum, Egbatanæ miro opere conditorem, & vicit in campo magno Ragau circa Euphratem & Tigrim. *Iudith.* 1. vbi vocatur rex Aſſyriorum, ob Niniuem ſubactam & Medis exemptam.

Anno 13 miſit Holophernem cõtra Cilices, Syros, Iudæos, & cætera regna Occidentis, vſq; in Aethiopiã. *Iud.* 2. qui à Niniue exiẽs debellauit omnia inter Ciliciam & Iaphet, in deditionem accipiens vtranque Syriam, Meſopotamiam, Lybiam (Lydiam fortaſſe legendum) Ciliciam, *cap.* 3. donec ei Iudith caput præſciderit. *cap.* 13. Decimus autem tertius Nabugdonozor erat ſextus Sedechiæ, qui fretus amicitia Aegyptiorum & aliorũ rebellione, meditabatur libertatem & defectionem. Eli-

achim tunc inter ſummos ſacerdotes *cap* 4. alius ab eo, quem pontificatu functum conſtat poſt captiuitatem, Nehe. 12. Nã ille Nehemianus Eliaſib, iſte Eliachim nominabatur, & alio nomine *cap.* 5. Ioachim, ne mendum putetur. Nã qui Eliachim nominabantur, ſolebant etiam dici Ioachim & contrà, vt rex Ioachim, vt pater virginis, qui proinde Eli dicitur *Luc* 3. per Apocopen.

Propter hanc Holofernis cladem contra Sedechiam, cuius nutu facta videbatur, celerius mouit Nabugdonozor præmiſſo in Holofernis locũ Nabuzardan.

Decimo nono anno, vrbẽ iam tertio rebellantem expugnat, filios Sedechiæ regis necat. Sedechiam excæcat, & Babylonem in perpetuũ carcerem trahit. Principes Iuda excruciatos interficit. Tribus integris diebus diripiendam Hieroſolymã militibus tradit, ſolo deinde æquat. Mare, baſes, columnas & cætera tẽpli inſtrumenta in ſua Idolia tranſfert. Templum incendit, ita habitatoribus terram ſanctam orbat, vt 52 annis nullus per eam tranſierit. *R. Ioſe.* (niſi vt per deſertum) Ioſedech Seraiæ pontificis à ſe interfecti filiũ in exilium ducit. *Kimhi in* 21. *Ezech.*

Eos, qui fuerant in Iudæa relicti, quoniam per fraudem Chaldæorũ præſidia occiderant, Nabuzardan præfectus copiarum anno 23. ad ſeptingentos quadraginta quinq; Babylonem tranſtulit. *Ierem.* 52 Quæ poſtrema fuit populi Iudaici manus

Ardi Lydorum rege ſexto, & per ordinem Sedacte an. 15. Haliatte ann. 49.

Macedonum Philippo rege ſexto & per ord. Europo an. 26. Alceta an. 29.

Anni mūdi 3560.

nus eò abducta.
Eodem anno 23. Tyrum & reliquas regiones maritimas ſubigit.

Regnum Aegyptiorum, quod multis ſæculis Pharaones potentiſſimum obtinuerant, prorſus cepit, imperij an. 24 quinque aut ſex annis poſt Sedechiam expugnatum. *Ioſephus li.*10. vel anno imperij 27. *R. Selomo. in* 44. *Iere. & Seder ca.* 26. pugnæ locus Magdal *Hero. li.* 2. *Ier.* 44.

Ea clade ita acciſi ſunt Aegyptij, vt deinceps nullum regē ex ſua gente habuerint, ſed nec ditionem in reliquas gentes tenuerint ante Ptolemæos. Nam Amaſis, qui Ophræ ſucceſſit, erat Nabugdonozoris ſeruus.

Hinc primū Monarchiæ titulum conſequutus eſt. Nam & ſi iam à priſcis ſæculis, nempe à Nimrod cōditore, Imperium Babylonicum in orbe viguit: tamen quia cum Aſſyrio, cuius fundator Aſſur, & Aegyptio, quod erexit Oſiris Pharaonum primus, Abrahæ temporibus, æquo Marte Orientem & Libyam per vices poſſidebat, non prius monarchiæ nomē receptum eſt, quàm hæc ſimul fuêre addita. Tum enim primo præſtantior & maior οἰκουμένης pars vni parêre didicit.

Eius primus fuit quartus regni Ioachim filij Ioſiæ. *Ierem.* 25.

Nabuzardan cum libris legis multos alios ſacros combuſſit, vt tria millia parabolarū Salomonis, quinque millia Canticorum, Phyſiologiam eiuſdem, &c.

In terra pauperes & ruſticos dūtaxat reli-

reliquit, deuaſtatis vrbibus & ciuib. in captiuitatem exactis.

Quod addunt aliqui legem à Babylonijs incenſam & deinde ab Ezra reſtitutam: non eſt ita accipiendum, quaſi omnia legis exempla ſint exuſta, & deinceps vſque ad Ezram Iudæi vixerint ſine ſacro codice. Nam hoc fieri non potuit, nedum factum eſt. Iudæi enim iam antea erant diſperſi cum ſuis codicibus per totum Orientem & Septentrionem à temporibus Aſſyriacis, vbi & legitima ſua ſeruabant, vt è Tobiæ libro liquet, nec omnes erant ſub iure & imperio eiuſdem. Præterea libri tanti momenti non ſolent ita extingui à Tyrannis, quin alicubi permaneant, maximè quando de religione agitur.

Ergo primo impetu Chaldæi omnia conſumentes etiam abſumpſerunt libros ſacros, Hieroſolymis ſcilicet inuentos, qui erant correctiſſimi & emendatiſſimi, atque in publico Gazophylacio & ſacra bibliotheca aſſeruabantur, iuxta quorum regulam, vel ex memoria, vel diuino afflatu, cæteros minus correctos poſtea emendauit Ezras, aut potius Synodus illa magna, cuius ſcriba fuit Ezras.

Quo die Nabugdonozor ingreſſus eſt templum, eo die natus Darius, à quo pœnam tanto dignam crimine ſuſciperet. Euertit enim Darius ipſius imperium anno 62. ætatis. *Seder Olam cap* 31. *è Dan* 5.

Mathematica & Philoſophia in Chaldęa florent. *Dan*. 1. Ie-

Anni mũdi. 3560.

Ieremias in Iudæa vaticinationis munere functus annos 41. à 19. Ioſiæ vſque ad Sedechiæ vndecimum, trahitur à ſuis in Aegyptum, iram Nabugdonozoris fugientibus. Ibi antequam lapidaretur, philoſophiæ incunabula poſuit, ſecretiore ſapientia Hierophentas imbuens, cuius fama excitati Græci peregrinationes, vel potius nauigationes multas in Aegyptum ſuſceperunt, & philoſophiam ad ſe poſt 70. fermè annos deriuarunt.

Qui hiſtoriam Iudith non ad hęc tempora Nabugd. ſed Cambiſis vel Aſſueri, vel Artaxerſis 3. ponunt, ſub nomine Nabugdonozoris, primo doceant reges Perſarum Nabugdonozoris vocabulo fuiſſe vſpiam cognominatos. Deinde frigida nituntur coniectura, quod Achior ca. 5. narrans Holoferni flagella & exilia, quæ Deus Iſraelitis inflixerat, eos deinde in propria, quaſi poſtliminio reuertiſſe tradit: nam hoc malè interpretantur de exilio Babylonico, & reductione per Cyrũ. Nam non diceret, *Plurimi eorum captiui abducti ſunt in terram ſuam, nunc autem reuerſi ſunt, &c.* ſed, omnes. Omnes enim Iudæos in exilium traxerat Nabugd. Relinquamus ergo ſcripturam in ſua ſimplicitate, vt fuerit idem Nabugdonozor, qui miſit Holofernem in Samariam & Iudæam anno regni 13. & qui reliquias Iudæorum anno 19. Babylonem trãſtulit. Quod autem dicitur illic de diſperſione, pertinet ad Salmanazarem

zarem & Sennacherib, ſub quibus diſperſi ſunt Iudæi, ita vt Hieruſalẽ, ſiue filia Sion relicta eſſet ſicut vmbraculum in vinea & ſicut tugurium in cucumerario. *Eſa.* 1.

Donec eo cæſo ſe in ſua certatim reciperent. Præterea nihil prohibuit Iudæos primis Nabugdonozoris victorijs diſperſos, vbi intellexiſſent Sedechiam regnare, ad ſua reuertiſſe. Sed nec neceſſe eſt Achior alienigenam, nondumque religionis initiatum, res Iudæorum perfectè tenuiſſe, aut fideliter recitaſſe.

Non officit etiam, quod ſub finem libri ſcribitur, *In omni ſpatio vitæ eius non fuit qui perturbaret Iſrael, & poſt mortem eius annis multis.* Nam *annis multis* dictum eſt, pro, *diebus multis.* Sed & Scriptura ſic aliquando loquitur de annis quatuor aut quinque, vt ſæpius in libris Regum. Simile ſupra *pag.* 91. *è* 2. *&* 3. *cap. Iudicum attulimus.*

Liber Iudith à Ioachim ſacerdote conſcriptus eſt. *Philo.*

Eſt ſacer & canonicus. Nam eum Nicæna Synodus in numero ſacrarum Scripturarum computauit. *Hieron. in prologo, vbi & ſermone Chaldæo conſcriptum aſſerit.* Similiter Carthaginenſis 3. Synodus, cui Auguſtinus interfuit. Auguſtinus ipſe multis locis, Innocentius 1. eodem tempore, mox Gelaſius cum 70. Epiſcopis, concilium Florentinum, &c.

Draco leges Athenis ſcribit ſanguine ſub finẽ Tarquinij Priſci Rom. regis quinti, poſt reges Athenis exaucto-

Ab hac monarchia ſic conſtituta aliquando annos numerat Daniel. Somniũ enim quod 2. cap. explicatur, non accidit ſecundo regni eius anno, cũ Daniel eius ſit interpres. iam triennio poſtquam venerat Babylonẽ cum ſocijs relatus fuerat in numerũ ſapientum regiorum cap. 1. *Erat ergo ſecundus à conſtituta Babylonica monarchia.*

An. mũd. 356[illegible]

Anni mũdi. 3560. auctoratos & inſtitutam nouã Reipub. formam Olymp.39. Huius legibus antiquatis, præter eas, quæ morte plectebant, mitiora iura paulò poſt Solon 10. tabulis comprehendit.

Pherecydes Syrus Pythagorę pręceptor, qui primus proſaicam orationem condidit tempore Cyri regis. *Plin. lib. 7. cap.* 56. primus apud Græcos dixit animos hominum immortales & de dijs ſcripſit. *Cicero 2. Tuſcul.* Ex arcanis Phœnicum (.i. Hebræorum) libris philoſophiam & Theologiam ad eos deduxit, ſeptem ſapiẽtum temporibus ſub 50. Olympiadem. *Suidas.*

Solon & Piſiſtratus Seruio Tullio Romæ regnante vixerunt. *Cicero in Bruto.*

Solon Areopagitas cõſtituit. *Idem Offic.*1.

Ante Solonis ætatem de nullo, vt diſerto, memoria proditum eſt. *Cicer. in Bruto.* Vnde ab eo ſuum illuſtrium virorum chronicon orditur. Gellius lib.17. cap.21.

Decem tabulas eburneas, ad imitationem duarum Hebraicarum Athenienſibus dedit. Peregrinatus eſt in Aegyptum, Cyprum, Lydiam ad Crœſum. Ei ſacerdos Aegyptius dixit, Græcos ſemper eſſe pueros ob ignorationem rerum antiquitus geſtarum. *Plato in Critia.*

Septem ergo ſapientum & Tyri tempore velut orientis apud Græcos philoſophiæ incunabula fuerũt. *Budæus lib. 4. de Aſſe.*

Septem

Septem ſapientes, Thales, Solon, Chilon, Periander, Cleobulus, Bias, Pittacus, cuius auditor fuit Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor.

Periander Corinthius ſapientes epulo excipit.

Piſiſtratus ſublatis annuis magiſtratibus tyrannidem Athenis occupat. Pulſus in Italiam fugit.

Eius iuſſu Ariſtarchus Homeri rapſodiam recenſuit, & in 24. partes pro numero elementorũ diſtribuit.

Haliattes Lydorum rex ſeptem ſapientum ætate cum Mileſijs bellum gerit. *Herod. lib.* 1.

Epimenides diutiſſimè vixit, nẽpe vſque ad Solonem.

Thales Mileti philoſophiæ Ionicæ primus auctor, ſapiens, phyſicus, & Aſtrologus Græcis Geometriam & Aſtrologiam ex Aegypto primus tradit, *Laërtius.* Aliqui ſub Anco Martio. Nam diutiſſimè vixit, ad 58. vſque Olympiadem.

Primus in Græcia æquinoctia & ſolſtitia obſeruauit. Primus ſolis eclipſim prædixit. Audis, quàm dudum pueri fuerint Græci, qui tandiu ignorabant, quod omnibus erat perſpectum.

Alcmæon Perinthi filius Crotoniates medicus, qui de rerum natura primus ſcripſit.

Anaximander Mileſius Thaletis ſucceſſor, qui horologium, Gnomonem, ſphæram reperit. *Plin lib. 7. cap.* 56. & obliquitatem Zodiaci. *lib.* 2. *cap.* 8. Et maris & terræ circuitum. *Laërtius.*

Pytha-

NABVGDONOZORIS MAGNI CHALDAEORVM REGIS SAECVLO.

Anni mũdi 3605. Pythagoras Pherecydis Syri diſcipulus, alterius philoſophiæ Italicæ auctor, in illa Italiæ ora, quæ olim magna Græcia. Nam vetuſtiſſimæ philoſophiæ fuerunt Ionica & Italica, reliquæ recentiores.

In Aegyptum nauigauit, vt eius ſapientiam diſceret, & pro ſua apud Græcos venditaret. Arithmeticam & Geometriam præcipuè excoluit, & Matheſes ſolas appellauit, ex Anatolio. Peregrinatus eſt in Perſidē, atque Magos conuenit. *Cic. 5. Tuſcul.* Potuit ergo incidere in Danielem, cuius fama ea tempeſtate celebris.

Eius tempore Arcades per lõgas & breues calamos cantum excogitauerunt. *Laërtius.*

Muſicæ principia primus ad artem reduxit. Pondera & menſuras inuenit. Italis apud Crotonam leges dedit.

Anaxagoras alter Pherecydis Syri diſcipulus, vbi ſuā in Aegyptum peregrinationem confeciſſet, eorũq; myſteria hauſiſſet, libro quodam, quem Socrates citat apud Platonem, phyſiologiam ita tractauit, vt à Deo inciperet, & in Deũ deſineret. Quem quia ſub mentis vocabulo in nobilioribus naturæ effectibus, vt res inſtituentem & moderantem ſemper conſiderare iubebat, Mens cognominatus eſt. Hanc regulam ferè Plato in Timæo tenuit, &c.

Anacreon poëta, regis Sycioniorum Polycratis familiaris poto inſignis.

Phala-

Phalaris, ſub quo Perillus, proprio inuento periijt. *Suidas.*

Primus fuit poſt Theſeum tyrannus Agrigenti. *Plin lib.7.cap.56.*

Bellouaſus poſt Ambigarū Gallorum rex.

Arion muſicus à Delphino è mari in Tenarum portum defertur incolumis.

Inuenit Dithyramborum cantum. *Herod.lib.1.*

Iſthmia & Pythia primum aguntur in Græcia.

Apryis (Ephre Ierem. 44. vltimus Pharao à nemine deorum vel hominum ſibi regnum poſſe eripi dictitabat. At paulò poſt ab Amaſi præfecto ſtrangulatus eſt, regnumq; Nabugdonozori traditum. *Herod.*

Ad eum reliquiæ Iudæorum captis Hieroſolymis fugerunt.

Adrican Pœnorum rex ſe ſuosq; Apryæ dedidit, quod à Græcis, qui magna multitudine in Cyreneam conceſſerant, nimis fatigaretur. *Herod.lib.4.*

Apryis in Cyrenæos ducit exercitum, ſed funditur. *Ibid.*

Arceſilaus Batti f. ſecundus Cyrenarū rex Apryin vicit. *Herod.lib.4.*

Huius fratres in aliam Libyę partem conceſſerunt, & Barcam oppidum, in quo regnarent, condiderunt. *Ibid.*

Medi duce Artabano ſiue Aſtibara contra Scythas, qui iam 28. an. regnabant in Aſia.

Piſiſtratus ſecundo fugatus ceſſit in Eretriam, vnde anno pòſt vndecimo

Anni mūdi

cimo reuerſus eſt, Conno Athenis Archonte, regnauit an.28.ſenio confectus.

2.
c Euilmerodac an. 23.

3628. c Iechoniam è carcere liberauit. *Iere. vlt.* Sedechia in vinculis ſtatim poſt Nabugdonozoris obitum mortuo. *Kimbi in 34. Ierem. è Talmud.*

Rege Iechonia, deinde Salathiele duce, Ioſedec pōtifice.

Inter Euilmerodac & Baltazarē duos reges, vt ſolet fieri in ciuilibus motibus, & dum imperiorum pernicies imminet, locat Beroſus apud Ioſephum contra Appio. Nempe, (inquit) Nirigliſſoroor occiſo Euilmerodacho vxoris ſuæ fratre fit rex Babyloniæ an.4. Hinc filius eius Laboſſardac menſ. 9. Deniq; Nebrindus an.17. de quo Alex. Polyhiſt. & Alpheus apud Euſ. præp. lib.9 cap.4. Quem Ioſephus Baltazarem fuiſſe narrat lib. 10. cap.13.

Prophetis Daniele & Ezechiele.

Sub eo finit Romanorū regnum poſt vrbem conditam an.244. Quare ſequentur coſs. & tribuni militum.

Tarquinio ſuperbo vltimo Romanorū rege an. 25. deinde Coſſ.

Scythæ vſque ad Palæſtinam latrocinando penetrant.

Oſtia ciuitas ad Tyberim & Sinope conduntur.

Galli pulſis Thuſcis vtramq; Padi ripam occupant.

Sibylla Cumana, quæ & Amalthea & Deiphobe.

Aegyptiorū Ophre ſiue Aphrye, deinde Amaſi an. 44.

Danius regnum in Oceano Septentrionali auſpicatur, ſi credendum Germanis de more mentientibus, cui Humblus & Lutherus filij deinde ſuccedunt.

Dipoenus & Scylles primi ſcalpendo marmore clarēt in Sicyonia.

Zeno

Zeno Eleates Dialecticæ & Dialogorum inuentor.

Pythagoram vidit. Prometheo tamen dialecticæ inuentionem tribuit Plato.

Hipparchus Piſiſtrati filius, Hippiæ tyranni frater Athenis occiditur, & ſic Reſp. liberatur. *Gell. lib.* 17. *cap vlt.*

Aſtyages Medus Lydicum bellum cōficit anno 604. poſt captum illum. *Soli. cap.* 20.

Amaſis rex Aegypti, *Herod. Diod.* Hunc fortaſſe Plinius vocat Semneſerteum, quo regnante ait Pythagoram in Aegypto fuiſſe. *lib.* 36. *cap* 9.

Iromus cœpit regnare in Phœnicia 14. annis ante Cyrum. regnauit autem annis 20. *Ioſephus contra Appionem.* Iam ergo monarchia Babylonis diſſipabatur.

d Salathiel filius Iechoniæ tertio anno Baltazaris Babylone mortuus eſt, ſtetitque poſt eum Zorobabel filius, qui primo anno Cyri perrexit cum exulibus Hieroſolymam, & reſtaurato templo Babylonem rediјt, vbi & mortuus eſt. *Seder Olam.*

Tarquinius ſuperbus ſub finem Monarchiæ Chaldæorum, vt antea indicatum eſt, Tuſculi moritur poſt 13. annum exilij anno vrbis 257.

Anno ab vrbe condita 506. eius ditio vix 14. milliaria .i. 7. leucas Gallicas patebat. E tam tenui initio creſcet quidem, ſed poſt Alexandrum Macedonem, id eſt, ab hinc annos 250. fere, ſiue poſt annum vrbis 500. Ioſe-

Haliatte Lydorū, Alceta rege octauo Macedonū, deinde Amynta an. 50.

An. mūd. 362[...]

3.

d Baltazar an. 10. 36[...]

Hūc Darius & Cyrus vino ſomnoq; ſepultum oppreſſerunt, Monarchiāq; ad ſuos tranſtulerunt. Quod futu-

rum, multo ante denunciarat Eſaias cap. 13. 21. 47. Ieremias c. 50. & pluribus alijs locis, Pſalmographus, &c.

Anni mũdi. 3538.

Ioſedec pontifice.

Salathiele duce Iudæor.

Daniele & Ezechiele vatibus.

Amaſi Aegyptiorũ Pharaone.

Haliatte Lydorum rege octauo, deniq; Crœſo an. 14.

3638.

Ioſephus quinque reges Babylonis poſt Nabugd. facit. ſed repugnat Ieremias cap. 27.

Hebræi tantũ tribuunt huic Monarchiæ 70. annos, quoniam Baltazarem tertio regni anno captum & extinctum putant.

Conueniunt in reliquis. Nã Nabugdonozori quoq; annos 45. attribuunt, Euilmerodac 23. *In Seder c. 28.*

Baltazarem Labinitum Labiniti & Nitrocis f. à Cyro interfectum videtur appellare *Herod. lib. 1.*

Quem quidem à Crœſo adiutum, quòd Gobriæ filium occidiſſet, & in multos alios crudelitatem exercuiſſet, Cyrus Babylone obſedit & cepit. *Ibid. Herod.*

Adhuc erat in viuis Pythagoras. Nam venit in Italiam regnante Tarquinio ſuperbo, 200. annis poſt Numam Pompilium. *Cic. 2. de Orat.* ſe philoſophum appellauit, vt ſeptem ſapientum, quorum erat æqualis, glorioſam inſcriptionem illuderet. *Idem.*

A Daniele Dei notitia tincti ſunt quinque Monarchæ, Nabugdonozor, Euilmerodac, Baltazar, Darius Medus, & Cyrus Perſa.

Amaſis penultimus Aegyptiorum rex, ad quem venit Solon, qui adhuc viuebat, Græcos amauit, & Naucratem vrbem eis habitandam dedit. E Cyrene Græcam Bati regis filiam, iuxta alios Arceſilai, vxorem duxit. Primus cepit Cyprum, & tributariam reddidit. Policratis familiaris. *Herod. lib. 2.*

d In ordine Regum Perſarum exteri ſcriptores à ſacris variant. Cyrum enim præponunt Dario, tanquam ſocerum genero, cùm contrà Darius vel ſocer fuerit Cyri, vt Hebræi arbitrantur, vel auunculus, vt Lyranus in 5. caput Danielis & Zonaras annotant. Vnde & apud Danielem Darius nominatur ante Cyrum.

Quòd autem hic fuerit Darius, quem noſtri vocāt filium Hydaſpis, Daniel verò Aſſueri ex genere Medorum, ex eo liquere puto, quòd elementa Hebraica monſtrant Aſſuerum tertium pòſt Regem eſſe, quem Græci appellant Xerſem, qui apud vtroſque fuit è primis Perſarum regibus, vt Iuſti. lib. 2. fidem facit, quique contra Græciam innumerabilem duxit exercitum, & ea per quinquennium geſſit, quæ Græcorum narrant hiſtoriæ.

Succēdit enim Athenas ſub principe Mardonio, & bellum iniit apud Thermopylas, & apud Salaminam nauale certamen, quando Themiſtocles ad Perſas fugit, & Sophocles atque Euripides clari habebantur.

Nec aſſentiri poſſum Lyrano & cæteris, quibus Aſſuerus eſt Darius Hydaſpis filius, quoniam qui Aſſuero ſucceſſit, eſt Darius Longimanus, cuius præceſſorem fuiſſe Xerſem cuncti fatentur. Deinde, quis horū ſex diceretur Xerſes, cuius bellum in Græcos apud vniuerſos tantopere decantatum eſt? Cætera infrà in Aſſuero notabimus.

e Darius

Amynta nono rege Macedonum.

Roma à Coſſ. regi incipiebat.

Summa 78.

d *Monarchia Perſarū patuit ab India vſq; in Aethiopiam per centum 27. prouincias. Eſther 1. quæ Argentea. Dan. 2.*

Incipit an. mundi 3638.

	Anni mũdi.	
c Darius filius Hydaſpis Medus, ſocer Cyri, an: 2.	3638. 3640	c Darius Medus interfecit Baltazarem regem Chaldæum, & ſucceſſit in regnum annos natus 62. *Dan.* 5.

Babylon à Medis & Perſis capta eſt, cùm Balthazar magna ſecuritate agitaret conuiuium. *Xenoph. lib.* 7. *de Inſtitutione.*

Denique hunc Darium cepiſſe Babel opera Zopyri, etiam aiunt externi ſcriptores, vt perſpicias hunc eſſe filium Hydaſpis, quantumuis Cyro præponatur.

Ieſu filio Ioſedec pontifice.

Hiſtoriæ, quæ expugnationem Babylonis vni Cyro tribuunt, fallunt. Nam ex Scriptura apparet, in euertenda Babylone Medos fuiſſe principes, qui Perſas ſocios & adiutores aſciuerint. *Eſ.* 13. *Ierem.* 50. *Daniel* 5.

Amaſi Aegyptiorũ Pharaone.

Vnde res cõſtituuntur de ſententia Darij Medi, & ſuper regnũ Satrapæ centum viginti præficiuntur, & ſuper eos principes tres, ex quibus Daniel vnus erat, vt Satrapæ redderent illis rationem, & Rex non ſuſtineret moleſtiam. *Dan.* 6. Quare & hoc regnum in Græca hiſtoria & Medicum & Perſicum nominatur.

Lydorum Crœſo.

Eſſe añt videtur hic Darius, qui ducibus Dati & Arbazo Medis (Medus enim Medos exercitui præficiebat, contra eos, qui Darium Perſam faciunt) Aſiam, Macedoniamque aggreſſus eſt, & Iones ſuperauit: fugatus interim à Miltiade Athenienſi in Marathonijs campis, vnde Græci ſcriptores bellum apud Marathonem geſtum Medicum dicunt. Quod geſſiſſe videtur, Cyro

Amynta nono Macedonum rege.

 alibi

alibi res gerente. Ita vt quidem Darius pluſquam 2. an. regnauerit, ſed eius alij 20. aut circiter, Cyro attribuantur, quòd cum eo cõcurrerint. Nam Hebræi Dario Cyrum duntaxat annis tribus faciũt ſuperſtitem, & Thucidides inter Marathoniam pugnam & tranſitum Xerſis in Græciam annos tantum decem conſtituit.

Græciam primus tentauit, bellum deſcribit *Herod lib 6.*

Bellum infeliciter aduerſus Scythas ſuſcepit, cui expeditioni etiam Miltiades interfuit.

Circa ducenteſimum ſexageſimum annum ab vrbe condita victi ab Athenienſibus Perſæ pugna Marathonia duce Miltiade & comite Themiſtocle. *Gell. lib. 7 cap vlt.* Annis 20. poſt eiectum Piſiſtrati filium Hippiam & decem (imò verò pluribus) ante Xerſis expeditionem Salaminiam. *Herod lib. 6. Gell ibid.*

Commanus poſt Sennaum Segoregiorum Galliæ rex.

Marmore ſculpendo primi omnium inclaruerunt Dipęnus & Scillis in Græca inſula geniti, Medis imperãtibus, priuſquam Cyrus in Perſis regnare inciperet, hoc eſt, Olympiade circiter 50. *Plin lib. 36. cap. 4.*

Crœſus barbarorum ſiue Aſianorum primus, Græcos, Iones, Aeoles, Dores Aſiæ tributarios, Lacedæmonios amicos fecit. Exceptis Cilicibus & Lycis, omnes cis Halim fluuium, Medos à Lydia ſeparãtem, & ab Armeniæ monte in Ciliciam labentem ſubie-

An. mũd. 3?4

	Anni mũdi	
		ſubiecit, videlicet Lydos, Phrygas, Mariandinos, Meſios, Chalibes, Paphlagones, Thraces, Ethinos, Bythinos, Cares, Iones, Dores, Aeoles & Pamphylios. *Herod. lib.* 1. quo victo ceſsêre Cyro omnia.
		In vrbem Sardes è Græcia doctos omnes traxit. *Ibid.*
		Lydi in Hetruriam veniunt, ibiq; ſedes perpetuas ſtatuunt. *Ibid.*
		Solon ad eum & ad Amaſim regem Aegypti peregrinatur. *Ibid.*
2. c Cyrus gener Darij, rex Perſarũ ſuccedit Medo, vnũq; è duobus imperiũ ſucceſſionis iure facit an. 30.	3640 3670	c Sub Cyro philoſophia authoritatem & nomen obtinere cœpit. Hinc multi deinceps Aſtrologi, Phyſici, Medici, Poëtæ. Quare & hinc ſuum chronicon de Græcis Romaniſque illuſtribus exorditur *Gellius lib.* 17. *cap.* 21. *& vlt.*
Ieſu filio Ioſedec pontifice. *Salathiele & Zorobabele ducibus Iuda.*		Sibylla Chaldæa ſiue Perſica, Alexandri Macedonis geſta perinde atque Daniel prædixit. Eius ſunt, magna ex parte, quæ ſuperſunt Grçcè Oracula Sibyllina. Non rectè cõfunditur cum Erythræa. Nam illa vixit belli Troiani tempore, ac prædixit Græcis Ilium petentibus perituram Troiam, & Homerum mendacia ſcripturum. Vide quę de rebus Sibyllarũ adiecimus ad librũ Perionij de vitis Sanctarum mulierum.
Propheta Daniele. *Amynta 9. rege Macedonum, deinde Alexandro an. 43.*		Crœſus Lydorum rex. Aeſopus fabulator. Anacharſis & Scyle Scythæ, quos populares interfecerũt, q a peregrinos mores & Græca ſacra in patriam inferebant. *Herod. lib.* 4.
		Parmenides in montis Caucaſi vertice logicam excogitat, phyſica ſcribit carmine.

Ann. mũd. 3367

Heraclitus flens hominum ſtultitiam & vanitatẽ, cuius ad Darium Hydaſpis filium extat epiſtola.

Empedocles hos ſecutus Heroico verſu de rerum natura philoſophatur. Xeuſis & Parrhaſius pingendi arte excellunt.

Babylonijs dilabi ſinẽtibus ſuum imperium, Amaſis in Aegypto regnum recipit, Crœſus autem affectat Aſiam. Vnde & Epheſum & vicinas vrbes totamque Ioniam ſubijcit, & cum Aſtyage ſororio confligit, ſed iuxta oraculũ Delphicum, Crœſus Halim ſuperans, magnam peruertit opum vim. Tandẽ in Cappadocia poſt 15. regni annum à Cyro vincitur, & Sardibus capitur.

Crœſus primus barbarorũ, Græcos partim tributarios, partim ſocios & fœderatos reddidit. Antea enim omnes Græci liberi. *Suidas in Crœſo.* adhuc viuebat Solon & aliqui de ſeptem ſapientibus.

Cyrus Mazarem Medum & Harpagum mittit, vt Ioniam, Cariam, Lyciam occupent. Harpagus Phocenſes in Corſicam, Rhegium, Veliam, & agrum Maſſiliæ eijcit. Teios in Thraciam, vbi Abderam cõdunt. Xanthios in Lycia ad incendium compellit.

Cyri victorias & fauorem erga populum Domini in Chaldæa captiuum, eo etiam nominato, prædixit Eſaias annis 200. ante. *cap* 44. & 45.

A Cyro facta eſt omnibus, qui vellent, redeundi in Iudæam poteſtas.

Amaſi Aegyptiorũ Pharaone. denique Pſammenito menſ. 7.

Lydorum rege Crœſo.

CYRI PERSARVM MONARCHIAE CONDITORIS SAECVLO.

Anni mūdi. ſtas. Itaque multi, pij præſertim ac tenues ad 50. fermè millia duce Zorobabele, & pontifice Ieſu filio Ioſedec reuerſi ſunt, & Hieruſalem ædibus conſtructis redintegrare cœperunt. *Ezræ 1. & 2.*

3640

Fundamenta quoque templi iecerunt ædificato altari, in quo ſacrificarent, ſed ab accolis Samaritanis interturbata eſt ædificatio ad ſecundum Darij. *Idem 3. cap. Ioſeph lib. 1. contra Appionem.* Hinc Ioan. 2. Quinquaginta annis extructū templum. Quot reperias à ſecundo Cyri, ad 2. Darij Longimani.

Vt tres fuêre captiuitates, ita tres reditus, primus duce Zorobabele, ſecundus poſt 18. annos (ſed hic numerus non ſatis conuenit) duce Ezra, qui ædificauit murum vrbis, & adaptauit templum redeunte Zorobabele Babylonem, vbi & moritur. Tertius duce Nehemia. *Seder minor.* Tres annos tantum Hebræi tribuunt Cyro, & Aſſuero 14. *Ibid.*

Helleſpontia Sibylla, Solonis & Cyri temporibus, vt ſcripſit Heraclides Ponticus. Iiſdem ferè temporibus Perſica, Libyca, Italica & Græcæ plures. Theognis poeta.

His annis abſente Cyro in bello Scythico, regnat filius Cābyſes, impedit executionem edicti à patre in gratiam Iudæorum ſanciti. Aegyptum regno Perſico adiecit: ſed infœlicem ſuſcepit expeditionē in Aethiopiam. *Herod.* Eodem ferè tempore moritur, quo pater. Quare

in ſerie Regum in hiſtor. Hebr. non reponitur.

Iniquior fuit Iudæis, quia bellum Aegyptijs illaturus metuebat, ne illi Aegyptijs ſe immiſcerent, preſertim cùm dicerentur à calumniatoribus aulicis Aegyptia orti ſtirpe.

Eum Cyrus pater Regem creat, cùm Regem non liceret extra regnum, cum exercitu proficiſci, niſi prius domi Rege creato. *Herod. lib. 7.* Ideoq; Cambyſis anni, quib. regnauit abſente patre, Cyro tribuuntur.

Cambyſes quem domi regni vicarium pater reliquerat, Siſami iniuſto iudici pellem detraxit. *Herod. lib. 5.*

Etiam in Metaſthene omittũtur Cambyſes & Darius, quem Hydaſpis filium dicunt. Ille, quia regnauit viuente patre, & bellum gerente contra Scythas, tanquam vicarius, quòd non liceret Regem extra regnum proficiſci cum exercitu, niſi domi prius creato Rege ad vitanda bella inteſtina.

Darius autem, quia vel præceſſit Cyrum, vel per eandem legem, eo diſcedẽte, domi regnauit Aſſuerus. Ita anni ſeptem, quibus Cambyſes regnaſſe dicitur, & prohibuiſſe inchoatam ædificationem templi ob calumnias Samaritanorum, attribuuntur Cyro. Is patre contra Scythas pugnante, Amaſi moriente, Aegyptum cepit. *Diod. lib. 2. Herod lib 3.*

Cyri bellũ aduerſus Thomirim Maſſagetarum reginam 630. an. poſt bellum Troianum. *Ex Trogo.*

Eius

CYRI PERSARVM MONARCHIAE CONDITORIS SAECVLO.

Anni mũdi

364

Anni mũdi.

Eius anno primo Danielis hebdomades inchoant, quem fuiſſe capti-
3640 uitatis ſeptuageſimum docet Ioſep lib 11. Antiq. cap. 1. anno poſt captã Babylonem vno, vt ſupra declaratum.

Miltiades poſt Marathoniam victoriam damnatus ab Athenienſibus in publicis victorijs interijt.

Cliſthenes Athenis exulans, Sicyoniorum tyrannus efficitur.

Oracula in Græcia & Africa Do doneum, Delphicum, Hammoniũ, Amphiarai celeberrima. *principio Herod.* reſponſa partim erant dubia, partim à prophetis ſumpta, qui multo ante gentium & populorum varios caſus & vices prænunciauerant, vt Aſſyriorum Eſaias, Babyloniorum Ieremias, Macedonum *Eſa.* 22. & *Dan.* 8. Romanorum Balaam Num. 24. & Daniel ſæpius. Nabugdonozoris *Eſ.* 14. *&* *Ierem.* 23. *&c.* Cyri eo etiam nominato *Eſ.* 45. Alexandri Magni & ſucceſſorum *Dan.* 8. *&* 10. Facilè enim erat dæmonibus ingenio & ſcientia pollentibus iam dicta dicere, demere, vel addere, alia lingua interpretari, &c.

Pſammenitus patri Amaſi in Aegypto ſucceſſit. A Perſis rege Cambyſe ſubigitur, atq; ita Aegyptus Perſarum iuris fit. *Herod. lib.* 3.

Cyrenei, Lybes, Barcei ſe dant Cambyſi Crœſo adhuc viuo. *Ibid.*

Corax & Tiſias primi Rhetoricã excitant.

Anaximenes Anaximandri ſuc-
3670 ceſſor primus horologium ſcioteri-

cum, id eſt, ſolare Lacedæmone o ſtendit. Eo die obijt, quo Sardis capta eſt. *Laert.*

Sub Cyro 55. Olympias, quando Sardis & Crœſus capti ſunt. *Suidas in Anacreonte & Anaximandro.* Hoc ſequuntur Plinius, Diodorus, Thallus, Caſtor, Polybius & Phlegeton, quos citat Euſ. præp. 10. ca. 3. Alij verius Cyrum cœpiſſe imperare Olym. 70. ſub vrbis ducenteſimum ſexageſimum.

Cyrus Xenophontis aliquot annis poſt, non ad hiſtoriæ veritatem, ſed ad iuſti & legitimi imperij imaginem ſcriptus. *Cicer.* Etſi alioqui optimus & pientiſſimus fuerit princeps. *Eſai.* 44. & 45. 2. *Paral. vlt. Ezræ* 1. Nam Dei Eccleſiam ab Aſſyrijs primum, deinde à Chaldæis miſerè afflictam recreauit. *Ibid. & Iere.* 50.

Quo tempore Crœſus viuus captus eſt Sardi, pugna trecentorum Lacedæmoniorum cum totidē Argiuis de agro Thyrea extitit, ex quibus duo Argiui, & vnus Spartiata tantùm ſuperfuerunt. *Herod. lib.* 1.

Ephori Lacedæmone conſtituūtur ad frænandam regum licentiã.

Templum Apollinis Delphici quarto incenſum anno 11. Crœſi. *Pauſan. & Euſ.*

Athenis Hipparchus & Hippias Tyranni Piſiſtratidæ. Sami fratres Sylus, Pantagnoſtus, & Polycrates, quem Orontes Darij præfectus cruci affixit. *Valerius.*

Polycrates Samum aliasque maris inſulas & ciuitates quaſdam con tinen-

		Anni mũdi.	
			tinentis occupat. *Vide Herod lib* 3.
		3640	Paulò poſt exactos reges primum fœdus Romanis cum Carthaginenſibus & templum Ioui capitolino dedicatum 28. annis ante primam Xerſis, id eſt, Aſſueri expeditionem in Græciam. *Polyb. lib.* 3.
			Tredecim annis poſt, Saturno ædes dedicata & Saturnalia feſta inſtituta. *Halic.*
			T. Largius primus Romæ dictator anno 9. poſt exactos reges.
			Sp. Caſſius primus magiſter equitum ob plebis aduerſus patritios tumultum, & contra Sabinos.
			Populi Romani ſeceſſio à Patribus.
Ez. 3.	f Aſſuerus quẽ noſtri Xerſem vocãt, Chaldæi Artaxerſem primum Darij Medi filium, an. 20.		Latini contra Romanos rebellant.
		3670	f Hunc quidam putant eſſe Cambyſem, qui Aegyptum ſubegit, & Aethiopas fruſtra appetijt. Alij Darium Hidaſpis filium.
	Ieſu filio Ioſedec Pontiſice. *Zorobabele duce Iudæorum.* *Daniele propheta.* *Alexãdro rege decimo Macedonum.*	3690	Sed eſt Xerſes Darij f. tertius Perſarum rex, quẽ voluptuoſiſſimum fuiſſe & præmia ampla propoſuiſſe nouarum voluptatum inuentoribus ait Cicero. Quod congruit cum ijs, quæ de Aſſueri conuiuijs, temulẽtia, libidine, luxu, prodigalitate, mollitie traduntur. Eſther c. 1. & ſeq. ne cæteras rationes repetam. Cambyſes non numeratur in ſacris libris, quoniam viuo adhuc patre, aut ſtatim poſt interijt, à ſe letaliter vulneratus.
			Smerdes quidem Patizitis frater curiæ cuſtos, dolo regnum occupat, at menſe ſeptimo tollitur. Darius autem Hydaſpis vel non alius fuit à

ſupe

Anni mūdi.

3670

ſuperiore Dario, qui Cyrū anteceſſit, vel non nominatur, quia eo diſcedente ex regno, & abeunte in Scythiam & Græciam, neceſſe fuit aliū Regem nominari, cuius legis meminit Herod. lib. 7. Sic Darius, contra Scythas & Græcos in bellum profecturus, Xerſem filium regem fecit, & in ipſo apparatu belli mortuus, totam belli Græcanici molem filio reliquit. Vnde & Xerſes quinto anno regni, cum ingenti exercitu, illud confecturus mouet. *Herod. Ibid.*

Darius ergo foris rex, Xerſes ſiue Aſſuerus domi.

Hic Eſther duxit in vxorem, ex qua genuit Darium Longimanum, in Hebræis Annalibus.

Initio regni prohibuit ædificari templum, criminatione nonnullorum. Itaque reſtauratio intermiſſa eſt vſque ad annum 2. Darij, *Ezræ* 4. Nec ea eſt accuſatio, qua ab Haman apud Aſſuerum delati ſunt Iudæi, in lib. Eſther. Nam hæc facta nō eſt regni eius principio.

Hinc intermiſſum ſub Aſſuero fuiſſe opus domus Domini dicitur, *Eſræ* 4. Ipſum verò poſteà illius conſtructioni annuiſſe *cap. 6. his verbis.* Conſtruxerunt iubente Deo Iſrael, & iubente Cyro & Dario & Artaxerſe regibus Perſarum. Nam vt Darius iſte eſt Longimanus, qui Aſſuero ſucceſſit, ita poſtremo loco memoratus Artaxerſes eſt Aſſuerus, qui prius impeditū opus, Eſther & Mardochæi cauſa, rebus populi fauere cœpit, vt impleretur illud Danielis

ASSVERI SIVE XERSIS ET PERSARVM MONARCHIAE SAECVLO.

3690

Anni mūdi. nielis 9. *cap* quo attribuit 7. primas Hebdomadas de 70. templo & vrbi

3670. reficiendæ, Nam ſub 49 annū à Cyro Aſſuerus hoc iuſſit. Continuarūt deinde Darius & Artaxerſes. 3.

Diſtribuit regnū non in 20. prouincias, vt putat Herod. ſub 127. Eſter. 1 Niſi fortaſſe per prouincias Satrapias intelligat.

Tertio regni conuiuiū illud ſumptuoſum vniuerſo Suſarum populo & cūctis regni principibus inſtruit, de quo Eſther primo. *Seder cap* 29.

Poſt quartum, ſequentibus quinque, Haman molitur Mardochæi perniciem. *Ibid.*

Poſt bellum Græcum non diu ſuperfuit.

Eſther 3. cap. fit mentio anni eius duodecimi.

De rebus Perſicis & alijs Aſiaticis vix certi quicquam habet Græcorum hiſtoria, ante huius in Grçciam tranſitum, tunc cum Gelon in Sicilia dominabatur, *Pauſan. in Arcadicis.* Olymp 75. *Halicarnaſ lib.* 9.

Poſt hunc nullus fuit Rex apud Perſas magnus (inquit Plato) niſi nomine. Ita cum eius clade cœpit, paulò poſt Cyrum, imperium Perſarum cadere.

A pugna Marathonia ad Xerſis tranſitum in Græciam an. 10. *Thuci. in proœm.*

Marathonia pugna 16. annis poſterior fuit Bruti, primi Rom. Coſs. funere. *Halicarn.*

Tantis claſſibus in Græciā tranſit

3690 vt Helleſponto iuncto, Athóue mõte per-

te perfoſſo maria ambularit, terrâq; nauigarit, maria pedibus peragrans, claſſibus montes. *Cicero 2. de Finibus.*

Integrum quadriennium in apparatu belli conſumit, collecto exercitu 5283220. hominum. *Herod. lib. 7.* Annum egit in Europa.

Bellum à Dario patre, vt exteri ſtatuunt, auo, vt ego, poſt Hebræos, ſuſceptum aduerſus Græciam, per quinquennium geſſit. Bis in terra victus, tertio, ſed fruſtra, nauale præliū inſtruit.

Græci ſimultates belli huius metu deponunt, & Syncretiſmo facto petunt auxilium à Syracuſano Gelone, Cretenſibus & Corcyreis.

Prelium ad Thermopylas memorabile. Nam 300. Lacedæmonij duce Leonida, circiter vicies mille Perſas trucidant. Simile narrat Gellius *lib. 3. cap. 7.*

Artabani expeditionem illā Xerſis contra Græcos diſſuadentis oratio elegans apud Herodot. lib. 7. vbi mentio vnius Dei oſtendit Perſas à Iudæis fuiſſe inſtructos.

Xerſis bellum deſcribit Herodot. lib. 8. & 9.

Mardonius Aſſueri dux Alexandrum Macedoniæ regem ad Athenienſes legat de pace, quam illi recuſarunt. Cyrſilum in Salamine ſuadentem recipi conditiones ſeruitutis à Mardonio oblatas, lapidibus Athenienſium viri obruerunt, vxorē ipſius & liberos fœminæ. *Demoſth. de Corona.*

Saro

		Anni mūdi.
		3680.

Anni mūdi 3680.

Sarobazanes & Siſinnius à Mardonio Syriæ & Palęſtinę præficiuntur.

Gelon Syrac. Hieronis frater, ad quem multæ odæ Pindari, Hamilcarem cum 30. millibus trucidat, eo die, quo ad Thermopylas, vel ad Salaminam duce Themiſtocle, dimicatum eſt. *Diod. lib* 11.

Poſt fugam Perſarum, Græci ad mutua diſſidia redeunt. Hinc ſerpet bellum Peloponneſiacum.

Oſtanes primus de Magia commentatus, Xerſem contra Gręcos comitatus, ſemina artis portentoſæ aſſperſit. *Plin. lib.* 30. *cap.* 1.

Imarus rex Libyæ Aegyptū Perſis ademit cæſo Achemene Aſſueri fratre. *Thucid. lib* 1.

Literæ Græcæ Maſſiliæ vigent, vſque eo, vt Galli illorum exemplo illarum ſtudio caperentur, & iam pacta & conuenta Gręce ſeriberent. *Strabo lib* 4.

Philolaus Corinthius legem proeltariam Thebanis fert.

Scythis in Media belligerantibus, domi ſeruile bellum exurgit.

Romani, decem viros conſilio Hermotimi Epheſij in Græciam & Athenas tunc florētes mittunt, qui Solonis leges decem Tabulis comprehenſas, deſcriberent, quibus duas adiecerunt, paulò ante bellum Peloponneſiacum, an. 60. ab exactis Regibus. *Cic. 2. de Finib.* 300. anno poſt vrbem conditā. *Gellius li.* 20. *c.* 1. *Sol. cap.* 2. *Halic. c.* 2. Earum fragmenta habes, 2. de Legibus Cic.

Hera-

Heracliti Epheſij amicus Hermodorus Epheſius, legum Romanarum interpres,ac penè auctor. *Pompo. Iuriſcon de Origine iuris.Plin lib.* 34. *cap.* 5. | *Anni mūdi.* 3680.

Ariſtides ſumma integritate cēſum de tota Græcia agens, & tributum ſingulis imponens, quo Græci quotannis ad ſumptus bellicos aduerſus Perſas conferrent.460.talenta.iuſti cognomen eſt adeptus. *Thucid.lib.*1. *& Plut.in eius vita.*

Herodotus pater hiſtoriæ Ciceroni 1.de leg. quia è primis Græcorū hiſtoricis.Quem tamen non hiſtoriam,ſed Mythihiſtoriam,id eſt, hiſtoriam fabuloſam ſcripſiſſe cenſet Strabo lib.vlt.Eam paulò anteCyrū incipit.Meminit Apryis, cuius mentio Iere.44.& prælij inter Neco Aſſyrios, in quo Ioſias interfectus. 4. *Reg.*23. Peruenit ad octauum Aſſueri & quiquageſimum ante bellum Peloponneſiacum.

Atheas fundator regni Pontici, pòſt Artabazes à ſeptem Perſis oriundus. *Florus lib.*3.*cap.*5.

Demararus rex Lacedæmoniorū apud Xerxſem exulat,Leonida in eius locum ſuffecto, qui in anguſtijs Thermopilarum Perſis reſtitit tribus continuis diebus &quarto vicit.

Gelon Syracuſus tyrannidem inuaſit an.85. ante Dionyſium ſeniorem. *Dionyſ Halic.* huic ſucceſſit Hieron. *Diodor.* Deinde poſt annos. 12. Thraſybulus frater. *Idem.*

Pauſaunias Laced. ſuſpectus de Xerſis amicitia, ſupplicio afficitur. 3690

Accu-

Anni mūdi.

Accuſatus fuit ab Ariſtide Atheniēſi belli ſocio.

Artabani ſcelus, qui victum tertio bello Xerſem trucidarat, Artaxerſes Longimanus filius patri ſuccedens vlciſcitur.

3690 g Templum anno huius Artaxerſis ſexto perfectum eſt, annis ſcilicet quatuor. Nam cœpit ędificari anno 2. *Seder cap.* 29.

3730. Mœnibus cingitur à Nehemia Hieruſalem, vigeſimo. *Nehem.* 5. & 6.

Anno autem 32. tota exædificata eſt. *Nehem.* 5.

Nehemias eodem anno redit ad hunc Artaxerſem regē, à quo poſtea reditum impetrat in Hieruſalem. *Nehem.* 13.

Nam hunc eſſe putant Hebræi, cuius ſeptimo Ezras, & vigeſimo Nehemias aſcenderunt, in quorum li-
3690. bris Artaxerſes paſſim nominatur. Eſt autem hoc nomen regiæ Perſarū dignitatis. *Seder cap.* 29.

Rex Aſſur vocatur. *Ezr.* 6.

Aliqui Nehemiam à conſequen-
3730. te Artaxerſe miſſum Hieroſolymā putant, vt illa ageret, quæ eius libro continentur.

Angelus precatur pro Hieruſalē & Iuda, quibus (inquit) ô Domine, iratus es his 70. annis iamdudū exactis *Zach.* 1. Sic enim locus debet intelligi Nam ſeptuaginta captiuitatis anni iampridem finierant, nempè imperij Cyri principio.

Ezras ab exilio reuerſus, academiam Hieroſolymis inſtituit, omni

g Darius Lōgimanus Artaxerſes 2. Pius, annis 40. Cuius annus 32. Nehem. 13. memoratur.

Ieſu filio Ioſedec, Ioachim & Eliaſib per ordinem pontificibus.

Meſullam ducē Iuda.

Haggeo & Zacharia prophetis.

Alexandro Amyntæ filio rege Macedoniæ, deinde Perdicā. an. 28.

diſciplinarum genere refertam, ex qua multi inſignes viri, ſeorſum Scribæ & Legiſperiti prodierunt, qui ijdem in Euangelio videntur. 3690

Arcam priori ſimilem in templo à ſe ædificato Iudæi dedicarunt. Nā prior à Moſe ædificata ita fuit abſcōdita à Ieremia, vt nunquam reperta ſit. *Epiph. & trad. Heb.*

Darius omnibus modis Iudæis fauet. fortaſſe, quòd filius eſſet Eſtheris, & certè eius annis Regina Eſther vidua mater videtur multum potuiſſe, & liber Ezræ & Nehemiæ Mardochæum nominat.

A Græcis etiam, vt Suida, dicitur Artaxerſes, ad quem Themiſtocles fugit, quamuis patrem Xerſem ante turpiter profligaſſet. Mirum eſt Hebræos ferè, hunc eſſe opinari, qui victus ſit ab Alexandro.

Iubet Iudæos repetere ædificationem & vrbis & templi. *Ezræ.* 6. collatis muneribus & priuilegijs ampliſſimis. Hinc à fluuio Babylonis Ahaua Hieroſolymam Ezras ſcriba cum multis alijs conſcendit; & ædificauit murum ciuitatis. *Ezræ* 7. *& ſeq.*

Deinde à Suſis caſtro poſt annos 13. Nehemias regius pincerna, Eliaſib pontifice. *Nehem* 2. *& ſeq.*

Nam anno Longimani vigeſimo mittitur Hieroſolymam, vt eius inſtaurationem iuuet. Reperit ignē, quo ſacrificia incendi ſolebant. 2. *Mach.* 1. in Nephtar, vbi fuerat per ſacerdotes ſub Nabugdonozor reconditus.

Nec

Anni mũdi. 3690.

Nec verò cuncti rediere. Etenim Exulum multitudo, vt *Ioſeph. Antiq. lib.18 cap. 12 & Talmudici narrant*, vrbem ad Euphratis ripam condidere, quam Chaldaica voce (paulatim enim Iudæi Babylonem abducti, ibique 70. an. exilio & ſeruitute preſſi, linguam Hebraicam dedicerant, ſenibus vita defunctis, & pueris linguam peregrinã imbibentibus) Neardéa.q. fluuium ſcientiæ appellarunt.

Synagogis atq; Academijs conſtructis, quæ in multa ſæcula omni ſcientiarum genere floruerunt.

Vnde longo poſt tempore ſub annum Chriſti 470. Talmud Babylonicum multa rerum cognitione plenum ediderunt. Ad quorum imitationem cæteri, quos in Iudæam Zorobabel, Ezras & Nehemias reduxerant, Hieroſolymis gymnaſia multa literarum inſtituerunt, Talmudque Hieroſolymitanum altero quatuor partibus minus tandem euulgarũt, per R. Iohanan centum annis, antequam R. Aſe vulgaret Babylonicũ, cuius contextus Miſna appellatus, extabat beneficio R. Akibæ, ſub Antoninis. *R. Moyſe in præfat. Maimonim.*

Diebus Meſullam duc Iuda cœpit imperium Græcorum innoteſcere.

Hippocrates Pythagoræ diſcipulus, medicinam, quæ quingentis annis poſt Aeſculapij mortem latuerat, in lucem reuocat. Mardochæi & Eſther contemporaneus. *R. Abrah. in Cabbala hiſt.*

Democritus ridens hominum vanitatem. Bachilides. Græcia ab externis bellis quieſcens in duas partes ſciſſa propter Piſiſtratidas bellis inteſtinis feruet, de quibus Thucidides. Hinc bellum Peloponneſiacum anno vrbis Romæ trecenteſimo. *Plinius lib.30. cap* 1. Hunc verò habuit exitum, vt tandem anno poſt varios caſus 27. Athenæ à Lyſandro captæ muris nudarentur, & victi Athenienſes Lacedæmonijs ſuccumberent.

Bellum Samium, cui vt & Pelopõneſiaco Aſpaſia Periclis amaſia, & tandem vxor, quæ Rhetoricam Athenis docuit, præbuit cauſam.

Pericles bellum illud Peloponneſ. mouit, ne daret pœnas 50. talentorum, quæ depeculatus fuerat, præpoſitus ſumptibus Eburneæ Mineruæ, quãm Pidias cõficiebat. *Suid. in Phid.*

Simonides Melicerta, Cambyſis Darijq; regnum & Xerſis naualem pugnam deſcribit.

Protagoras, cuius diſcipulus Ecatæus Mileſius, Græcorũ primus proſa oratione hiſtoriam vulgauit. *Suidas.*

Eum æmulati paulò poſt Herodotus, Thucidides, Hellanicus, ſub Amynta rege Macedonum. *Suidas. Gellius lib.15. cap.23.*

Lyſis Pythagoræ familiaris, Epaminondæ præceptor.

Anaxagorę diſcipulus Archelaus Mileſius, qui ex Ionia primus phyſiologiam in Græciam detulit, præceptor Socratis. *Suidas.*

Pelo-

Anni mũdi.
3690.
37

Anni mūdi. 3690. Peloponneſiaci belli tempore, Metho Aſtronomus vixit, & ſtultitia euaſit tempeſtatem, in quam præuiderat caſuros Athenienſes.

Ab eo Methonis annus, quem eſſe aureum numerum doçet *Diod lib.* 12. Cyclum decemnouennalem vocant Aſtronomi, quoniã annis 19. luna cunctas ſuas varietates abſoluit, & ad ſua principia reuertitur. In eo deſcripti erant ortus omnes & occaſus, item prognoſtica tempeſtatum, ſerenitatum, & ſtatus totius illius temporis.

Sophocles annis 17. Socrate ſenior, moritur poſt Euripidem annis ſex.

A diſceſſu Xerſis ad initium belli Pelopõneſiaci, anni 50. intra quos imperium ſuum in magnam potentiam prouexerunt. *Thucid lib* 1. à Piſiſtrati tyrannide an. 150. è *Iuſt.*

Milo Crotoniates.

Alcibiades, Lyſander, Thraſibulus, Conon.

Architas Tarentinus, qui primus Geometriam cum Mechanica coniunxit.

Eudoxius exemplo Architæ Mathematicus mechanicus, primus faſtos & certam temporum & motuũ cœleſtium rationem ab Aegyptijs acceptam, Græcis tradidit.

Thucidides ſe ſub Longimano viuere ſcripſit. Summatim initio deliniat hiſtoriam annorum 50. ab Aſſuero ſiue Xerſe. vſq; ad initium belli Peloponneſiaci. Eius poſtea nar-
3730. rationem prolixè octo libris per-

 ſequi-

Anni mūdi.

ſequitur, vſque ad annum belli vigeſimum.

Cimon, Empedocles, Pericles Themiſtoclis ſucceſſor, Gorgias Rhetoricæ inuentor aut certè illuſtrator Aeſchylus, Sophocles, Euripides tragici. 3690

Pindarus Empediclis diſcipulus.

Themiſtocles ad Artaxerſem Xerſis filium nuper regnare incipientē exul confugit. *Thucid. lib.* 1.

Superiori Darij bello militis officio functus, cōtra Xerſem dux fuit. Quæ Externi duobus Perſarum regibus Dario 1. & Xerſi, Hebræi vni Aſſuero tribuunt, non improbabiliter. Nam hæc bella, vt audis, ſeſe ferè attigerunt.

Socrates Ethicæ, nouæ tunc Philoſophiæ, magiſter è ſtatuario & lapidum ſculptore, in carcere cicuta necatus, auditor Anaxagoræ, Damonis denique Archelai.

Euclides, Phocion, Dionyſius tyrannus Syracuſanorum.

Ariſtophanes tetrametri & octometri carminis inuentor. *Suidas in Octometro.*

Bellum inter Thraces & Perdicam Alexandri Macedoniæ regem.

Sicilia à populo regitur. Poſt reſtituitur Dionyſius. Hinc Dion, & cæter.

Romæ Martius Coriolanus, Mecenius Agrippa, bellum Veientinū, quo 306. Fabij Patricij cum familijs ſuis perierunt.

Tribunos & ædiles primum per ſeditionem plebs ſibi creat, & paulò 3730

poſt

DARII LONGIMANI ET PERSARVM MONARCHIAE SAECVLO.

Anni mūdi poſt Cenſores, & præfectos anno-
næ *Gellius lib.* 17 *cap vlt.*

3690. Celtiberi Prætorem Romanum
cum exercitu trucidant.

Tribunis militaribus pro Coſs.
Romæ regentibus ad annum ferè
conditæ vrbis 347. triginta tyranni
Athenienſibus præpoſiti ſunt, & in
Sicilia Dionyſius ſuperior tyranni-
dem tenuit. *Ibid. Gellius.*

Euhemerus ex ciuitate Meſſana
res geſtas Iouis & cæterorum deorū
hiſtoriam texit è titulis & inſcripti-
onibus ſacris, quæ in antiquiſſimis
templis habebantur, maximeq; in
fano Iouis Triphilij. Quam hiſtoriā
interpretatus eſt Ennius. *Cic* 1. *de na-
tura deorum.* Ab Euhemero, & mor-
tes, & ſepulturæ demonſtrātur deo-
rum in ſacra hiſtoria. *Sextus Empy-
ricus lib.* 4. *Pyrrhonio. & lib.* 8. *contra
Mathematicos.*

Ex Aetna monte primum ignis
erupit.

Hoc tempore literæ & artes, etiā
mechanicæ, quæ ſub præcedentibus
ſapientibus & philoſophis Italicis &
Ionicis fuerant hactenus infantes,
incrementum penè virile adipiſcun-
tur. Mox ita perficiuntur, vt Socra
tes meritò diceret, Si Bias vnus è
Septem, aut Dædalus Athenienſi-
um ſtupor ad nos rediret, irridere-
tur.

Bryſo Heracleotes, cum Euclide
Megarenſi contentioſam Dialecticā
introducit. *Suidas in Socrate.*

Pyrrho iſtorum diſcipulus hinc
3730. anſam arripuit dubitandi de rebus

omnibus. Hinc Pyrrhoniorũ ſecta. Nempe nimium altercando veritas amittitur,acquiriturq; inſcitia. | Anni mũdi. 3690

Carthaginenſes cum Syracuſanis bellum gerunt. Re infeliciter geſta bellum in Sardiniam transferunt, duce Mattheo. Cui Mago ſuccedit, qui primus omnium ordinata militari diſciplina Pœnorum imperiũ non minus bellandi arte, quam virtute amplificauit. *Iuſtinus*.

Dionyſius ſenior fugatis Carthaginenſibus,Siciliæ totius occupauit imperium. Deinde copias in Italiã traiecit contra Græcos. Locros pacta amicitia cũ Gallis ,qui Romam vaſtauerant,expugnauit.

Amilcaris Magonis filij tempore legati à Dario veniunt,afferentes edictum,quo Pœni humanas hoſtias immolare,&canina carne veſci prohibebantur,iubebanturque corpora potius cremare, quàm terra condere,petentes ſimul auxilia contraGręciam. *Iuſtinus lib.* 19.

Quo anno mortuus eſt Darius relictis duobus filijs, Artaxerſe & Cyro,Athenis Lacedæmonij rectores 30.præfecerunt, Lyſandroq; Rempublicam formandam tradiderunt. Siculi autemDionyſium in exilium pepulerunt.

Mortuus tamen dicitur circa finem anni ſeptimi belli Peloponneſiaci à *Thucid. lib.* 4. quaſi illud bellũ adhuc annos 20.durauerit. Vix enim confici potuit an.27.

Mortuo Longimano multi motus in Perſide. Inde confuſa eſt ſuc- 3730

		Anni mūdi	
			ſucceſſio apud hiſtoricos. Nam mox Xerſem & Sogdianum regnaſſe Euſebius aſſerit. Darium, Thucidides. Aegyptus defecit.
eb. 2.	h Artaxerſes tertius, regnaſſe dicitur annis 49.	3730. 3779.	h Quidam non ſuperiorē, ſed hunc putant eſſe Artaxerſem, ſub quo à Nehemia vrbs mœnibus cincta eſt, & templum ornamēta ſua obtinuit. *Nehem. 2. & ſeq.* Et Ezras venit in Iudæam cum mandatis ad res populi componendas, *cap. 7.* annis ante Nehemiam tredecim.
	Ioiada, Ioatham, deniq; Iaddo pontificibus.		Vt vt ſit, Nehemias redit ad Regem an. 32. imperij eius, Nam per annos 12. rexit populum. *Nehem. 5.* Et rurſum in fine dierum (,i. extremo imperij Artaxerſis) permittente Rege reuerſus eſt Hieruſalem. *Nehem. 13.* vbi & diu poſt hunc ſuum reditum, mortuo Artaxerſe, ſiue hoc ſiue ſuperiore vixit. Facit enim mentionem Darij regis Perſarum (nouiſſimi) *cap. 12. verſ. 22.*
	Meſullam duce Iuda.		
	Archelao an. 4. rege Macedonum, & per ordinem Pauſania an. 1.		Bibliothecam inſignem Hieroſolymis inſtruit, ac libros tam ſacros, quàm profanos in ea reponit. 2. *Mac. 2.*
	Amynta an. 19.		Huius tēpore viguiſſe Iudith (etſi ferè locetur ſub Cambyſe vel Dario Hydaſpis, quem Aſſuerum vocant) in cuius hiſtoria nominetur Nabugdonozor, idque ex Bagua ſpadone, qui fuit in caſtris Holofernis deprehendi: cuius quoque meminerint ſub hæc tempora externi ſcriptores, putat Seuerus Sulpitius lib. 2. hiſt. Sed iam retinendam hiſtoriæ ſimplicitatem in Nabugdonozore docuimus.
	Perdica an. 6.		
	Philippo Amyntæ an. 20.		

Anni mũdi.

Ariſtoteles præceptor Alexãdri, Demoſthenes, Diogenes, Aeſchines. 3730.

Ante hunc profani hiſtorici ſtatuunt Darium nothum, pòſt verò Ochum Arſamen. Sed ignorant hiſtoriam Perſicam, quę ſic habuit. Artaxerſe tertio, quem & Darium Perſam nominari *Nehem.* 12. pleriq; putant, puero admodum à Longimano ſiue patre ſiue auo relicto, Satraparum ambitione varijs caſibus iactatum eſt imperium, vt neſcias, penes quos rerum ſumma foret. Nam primum Darius nothus gubernacula inuaſit. Hinc fratribus in ſe inuicẽ armatis, Ochus, Arſamis, donec Bagoas Eunuchus Arſami interfecto, Artaxerſem iam virum omni tyrannorum metu liberaret.

Quin & iſti titulo regio innotuerunt Græcis, quòd foris bella gererent, dum intus imperaret Artaxerſes iuxta legem Perſicam, cuius recordatur Herodotus.

Cyri iunioris huius tertij Artaxerſis fratris ἀνάβασις, quam deſcribit Xenophon philoſophus & hiſtoricus.

Græcorum alij ſe adiungunt Cyro, vt ipſe Xenophon, conſulto ſuper hoc Socrate, alij Memnoni Artaxerſi.

Cyrus iunior propter inſidiarum ſuſpicionem in carcerẽ à fratre coniectus, poſt liberationem, aulicos ſibi conciliabat, copias clam cogebat, literas interim ad fratrem blanditiarum & aſſentationum plenas mittebat, 3779.

ARTAXERSIS TERTII ET MONARCHIAE PERSARVM SAECVLO.

Anni mũdi

3730. tebat, quibus vel poſcebat aliquid, vel Tiſſaphernem accuſabat, carcerem ſuum refricans, redire in aulam ſibi eſſe tutum negabat, ſtudio matris ad id iuuabatur, quæ Regi omnes ſuſpiciones eripiebat, ita vt Rex ſibi ſtrui inſidias non antè animaduerterit, quàm ſe numeroſiſſimo exercitu obrui vidit. Hinc cruenta illa prælia à Xenophonte in Exped. & Plutarcho in Artaxerſe explicata, in quorum vltimo, niſi Cyrus occubuiſſet, Rex perierat.

Xenophon, Herodotum & Thucididem ſequutus, in Hellanicis hiſtoriam bellorum Græcorum Thucididis morte interruptam narrat, vſque ad prẹliũ ad Mantineam, Bellum quoque ciuile Memnonis Artaxerſis, & Cyri iunioris. Cyri partes ſequutus inſtitutionẽ Cyri maioris veluti recentem deſcripſit.

Philoſophorũ primus hiſtoriam ſcripſit, & exercitum duxit, atque adeo incolumem ex vltimis Babyloniæ finibus reduxit, aſperrimis itineribus, & per barbaras gentes atque Græcis infeſtiſſimas.

Cteſias medicus captus in bello Cyri minoris ab Artaxerſe, & in gratiam receptus, ſcribit de rebus Perſicis, certius, vt ipſe ait, quàm Herodotus & alij.

Ariſtippus, Iſocrates, Polybius, Praxiteles ſculptor, qui primus omnium ſpeculum fecit. Metaſthenes.

Plato apis Attica, Moſis æmulus, ſiue Moſes Atticus, ex Numenio

3779 Pythagorico, qui tertius philopho rum

Anni mũdi.

730.

rum poſt Anaxagoram & Pythagoram in Aegyptum deſcendit, vt philoſophiã, ex qua diuini cognomentum eſt conſecutus, diſceret.

Tredecim annis fuit Heliopoli cum ſacerdotibus. Annos 20. habitauit cum Socrate, natus poſt initia belli Peloponneſiaci.

E Lyceo ſcholam in Academiam inter ſyluas tranſtulit. *Suidas.*

Mauſolus Cariæ rex, cui ab Artemiſia vxore Mauſoleum extructum eſt, obijt, an. 2. Olympiadis 100. *Plin. lib* 36. *cap* 5.

Ariſtoteles præceptor Alexandri magni, naturæ genius 400. volumina conſcribit. *Suidas.* 20. annis audiuit Platonem. *Laërtius.*

Decem oratores, quorum principes Aeſchines & Demoſthenes, qui ſic Thucididem eſt admiratus, vt eum totum ſua manu octies deſcripſerit. *Lucianus.*

Lacedæmonij ab Athenienſibus apud Corinthum, duce Phormione, ſuperati, Imperiũ Græciæ ſummum poſt bellum Peloponneſiacum, vix tenuêre an. 12. *Polyb. lib.* 1.

Thebani Lacedęmonios duce Epaminonda apud Leuctra ſuperauerunt. Pugna Leuctrica è ſeminario belli Pelopõneſiaci. *Gell. lib.* 17 *c. vlt*

Ab ea ad Philippi mortem. an. 35.

Ageſilaus rex Lacedęmoniorum in Aſia contra Perſas.

Circa annum vrbis 400. Philippus Amyntæ filius Macedoniæ regnum adipiſcitur, ſimul & Alexandrum

ARTAXERSIS MEMNONIS PENVLTIMI PERSARVM MONARCHAE SAECVLO.

3779.

ARTAXERXIS MEMNONIS PENVLTIMI PERSARVM MONARCHAE SAECVLO.

Anni mūdi. drum gignit. *Gell. lib. 17. cap. vlt.* Paucis inde annis pòſt, Plato in Siciliam

3730. proficiſcitur. *Ibid.*

Apud Cheroneam memorabili prælio Athenienſes vincit, de quo mox. *Ibid.*

Anno regni eius ſexto, bellū ſacrum ſiue Phocenſe decennale exoritur inter Phocenſes & Thebanos, ob templum Delphicum à Phocenſibus ſpoliatum. *Diod. Pauſan.*

Dionyſius iunior Syracuſanorum tyrannus, apud quem Plato aliquantiſper vixit. Cædibus vrbem replebat, vt vinctis pater. Quare in exiliū pulſus, Corinthi ludimagiſtrum egit, & patris ſacrilegia pœnis luit. Hinc Agatocles figulus ſucceſſit annis 7. poſt Alexandri magni mortem.

Dion Platonis amic9, poſt 10. annos Dionyſio in exilium Corinthium eiecto Syracuſas occupat. Sed paulò pòſt interficitur.

His aiunt temporibus Sicambros ſiue Francos, armis Gothorum & Suecorum pulſos ab oſtijs Danubij in Germaniam inuaſiſſe.

Anaximenes Rhetor alter Alexandri magni præceptor.

Demoſthenes ſuperſtes fuit Alexādro, vſque ad Antipatrū, qui ipſi in regno Macedoniæ ſucceſſit. *Suidas in Antipatro.*

Antiſthenes Socratis diſcipulus, Cynicæ philoſophiæ auctor. Diogenes iſtius ſucceſſor. *Suidas.*

3779 Græcæ ciuitates dum imperare ſingulæ cupiunt, imperium omnes perdi-

Anni mūdi 3730.

perdiderunt, & Philippi iugum ſubierunt.

Ochus Aegyptum recepit, Nectenabo rege fugiente in Aethiopiam cum multa pecunia, de quo Plutar. in vita Ageſilai. Foris bella gerens titulo regio innoteſcit, cùm interim domi regnaret Artaxerſes.

Poſt tranſactum in Aegypto diuturnū bellum, plurimos Iudæorum in Hyrcaniam ad Caſpiū mare trāſfert, quos ibi vſque hodie ampliſſimis generis ſui incrementis conſtat conſiſtere, atque exinde quandoque erupturos opinio eſt. *Oroſ. lib 3. cap 7.*

Carthaginenſes cùm eorum regnum floreret, Oceanum Atlanticum dimenſi ſunt, terraſque aperuerunt, in quibus erāt arbores pulcherrimæ, & cœlum ſaluberrimum. Quare cùm multi eò nauigarent, & capti amœnitate loci non reuerterentur in patriam, eius ob bella & aſperitatem pertæſi, pœna capitis cautum eſt, ne quis deinceps in eas terras nauigaret, nempe ne Africa habitatoribus exhauriretur. Atque ita huiuſmodi nauigatio deſijt. *Ariſtot. de mirabilibus auditionibus.* Ea eſt America & Braſilia, quam Afrorum coloniam eſſe ex ſitu dubitandum non eſt. Hanc autem iterum auorum ætate Luſitani & Caſtilij an. Chriſti 1497. receperunt.

Romæ M. Furius Camillus dictator Faliſcos & Vejos capit. Non multò pòſt, Romanis ad Alliam Brenno duce cæſis, Galli Romam cepêre 3779.

ARTAXERSIS MEMNONIS PENVLTIMI PERSARVM MONARCHAE SAECVLO.

	Anni mūdi.	
		cepêre & incendêre. Capitolium obſeſſum per ſex menſes, auri mille pondo pacti obſeſſis vendidêre, & penetrata Græcia & Aſia, gentibus quæ cis Taurum incolunt, imperitarunt. Trochini quidem, Helleſponti oræ, Toliſtobigi Aeoliæ atq; Ioniç, Tectoſagi verò mediterraneis Aſiæ. Sedem autem ipſi circa Halim fluuium poſuêre. *Liuius lib.* 48. Has laudes impudenter Germanis quidam tribuunt, & Senones Gallos in Germanos transformant.
		Galli tum Senas & Mediolanum vrbes ædificant,& expulſis veteribus Thuſcis,multarum aliarum vrbium Italiæ fundamenta iecerunt. *Iuſtinus*, Vt Papiæ, ſiue Ticini. *Paulus Diaco.*
		Cum Dionyſio Syracuſano pacem faciunt. *Iuſt.lib.* 20
		A Bythiniæ rege in auxilium euocati, regnum cum eo parta victoria diuiſerunt, eamque regionem Gallogræciam & Galliam nominârunt. *Iuſtin.ibid.*
		Regnante Athenis Anaxicrate Galli duce Brenno aduerſus Græcos expeditionem ſuſceperunt. *Pauſan.*
		Roma paulò pòſt cœpit intra Italiam creſcere, Tribunis militum pro Coſs.creatis. Hinc Camillus Volſcos cepit,&c.
6. i Darius Codomanus Arſami filius, quem vicit Alexander Macedo, an. 6.	3779. 3785.	Manlius ob regnum affectatum è ſaxo Tarpeio præcipitatur. i Huius regis meminit Dan. 8. cap. ſub nomine Arietis cōfligentis cum hirco, id eſt, Alexandro.

Iam

Anni mũdi. 3785.

Iam ſatis refutauimus eos ; qui ſexto hoc loco ; ſiue poſt Cyrum quinto ſtatuunt Xerſem Græcię terrorem.

Philippus rex Maced. 20. annis poſt victos Pæonas, Illyrum, Athenienſium Amphipolim, Potidæam, Pydnam, Olynthum, Calchidiæ 32. vrbes Olynthijs ſubditas, Theſſaliã, Elateam ; Athenienſes denique & Thebanos ad Cheroneam, imperator Græcorum deligitur Corinthi, ſed initio anni ſeq. à Pauſania ſatellite interficitur. *Suid. in Carano.*

Pontifice Iaddo.

Duce Hanania.

Illa ad Cheroneam pugna ingentes omnibus Græcis importauit calamitates. Omnes enim Græcos ſimul in ſeruitutem redegit aut ipſe aut filius. *Pauſan lib.* 1.

Alexandro Macedonum regẽ. an. 12.

Ante hunc nihil certi de temporibus habent Græci, vnde vix duos apud eos reperias, qui in idem tempus Cyrum, Pythagoram, &c. conferant.

Succeſſit Alexander filius, qui primo regni anno Illyrios, Triballos, Sirmum Getarum regem vicit, Thebas ob eiectum Macedonum præſidium ſolo æquauit. Secundo anno exercitum in Aſiam traduxit, & Perſicas copias ad Granicum profligauit. Tertio expugnatis Sardibus, Mileto, Halicarnaſſo ad Iſſum in Cilicia matrem, vxorem & filiam Darij memorabili prælio cepit. Quarto poſt ſeptimum menſem obſidionis, Tyrum ſubiugauit, indeque vicinas vrbes, immunitate Hieroſolymitanis tributa. Quinto Aegyptum occupa- 378

Anni mūdi cupauit, & Alexandriam condidit. Sexto ad Arbela Darium vltimo

3779. prælio planè vicit. Sex reliquis Monarchia fruitur.

Alter autem Alexander Moloſſus, Epirotarū rex in Italiam venit, bellum populo Rom. facturus. Iam enim fama virtutis fœlicitatiſque Rom. apud exteras nationes eniteſcere incipiebat. *Gell. lib. 17. cap. vlt.* in Italia occiditur.

Thraſymachus ſophiſta primus colon & periodum in oratione monſtrauit.

Hermophilus cæcus Theopompum Geometriam ſine radio docet.

Calippus Siculū regnum occupat

Caramūdus Galliæ regulus Maſſiliam bello premit.

Phileni fratres pro dilatando Carthaginenſium imperio ſe viuos terra obrui à Cyrenenſibus paſſi ſunt.

Timotheus Lyricus tempore Philippi Macedonis, chordā decimam & vndecimam adiecit, & veterem muſicam ad molliores & effœminatiores modos traduxit.

Nectanabus rex Aegypti, quem Ochus in Aethiopiam expulerat, Aſtrologus & Magus Olympiadi Alexandri matri charus, de quo multa fabuloſa.

Poſt Xenophontem Theopompus hiſtorias ſcribit, ſed innumerabiles admiſcet fabulas. *Cic. 1. de Leg.* Percuſſus à Deo cæcitate, quia eis inſerere tentauit ſacram hiſtoriam.

3785. *Ioſephus contra Appionem.*

Anni mũdi.

3779.

Ephorus Iſocratis auditor epitomen hiſtoriarum Herodoti, item quæ bello Peloponneſiaco geſta ſunt, ſcribit.

Pyrrhonis auditor Theodorus Athenis ἀδιαφορίαν introduxit, & de ſuo nomine Theodoriam ſectam reliquit. *Suidas.* Athei facilè ſunt adiaphoriſtæ, ſublato rerum delectu atq; diſcrimine.

Euagoras rex Cypri in furorem verſus.

Leuco Boſfori & Ponti rex an. 40. cui ſucceſſit Spartanus filius, deinde Pariſades. *Diodor.*

Hanno Carthaginenſis affectatæ tyrannidis pœnas luit.

i Hebræi tamen tradunt, Perſarum Monarchiam tantùm duraſſe annis 52. Noſtri numerant 230. nempe quoniam multo plures, videlicet 14. reges faciunt. Sed perſpicuè non plures quatuor poſt Darium (aut certè Cyrum iuxta R. Moſem) imperaturi affirmantur Danielis 11. nec plures in Scriptura nominantur. Illic lege Rabbi Abraham, quem in his nominandis numerandiſq; ſuffragatorem habeo, niſi quod ex dicto R. Moſe addo pro ſexto & vltimo Darium Diſamis filium. Hoc Plato ſignificat, dum ſcribit, poſt Xerſem à Græcis victum nullum fuiſſe regem Perſarum magnum, niſi nomine.

i *Summa 147.*

Accedit Alexandrũ non ita multò poſt reditum Iudæorum ab exilio res ſuas geſſiſſe, vt author libri Machabæorum indicat, & Aggæus extre-

3785.

Anni mūdi. 3779 extremo ſuæ prophetiæ: Adhuc modicum, inquit, & commouebo cœlum & terram, & regna ſubuertam, &c.

Nam Nehemias, qui fuit è reducibus, peruenit ad pontificem Iaddum, Nehe. 12. quem indubitatum eſt occurriſſe Alexandro, eiq; de Dario promiſiſſe victoriam, demōſtrato oraculo, quod Daniel cap. 8. tradiderat. Vnde quidam veriſimile putant Nehemiam & Ezram huiuſcèmodi ingreſſui Alexandri in Hieroſolymam interfuiſſe.

Præterea idem Ezras vidit duo Monarchiæ Perſicæ extrema, nempe Cyrum Babylonicæ euerſorem, & Iaddum, ſub quo vltimus Darius & Alexander Perſicæ labefactator, *2. Ezr.* 13. Fuit igitur Perſarum monarchia contractior. Nam non eſt probabile, eandem ducentos annos exceſſiſſe.

Sed & lex Perſica eos fefellit, de qua Herodotus ſæpè, ſeorſum libri 7. initio, non licuiſſe extra regnum proficiſci Regem cum exercitu, niſi domi relicto vicario, cum Regis titulo & inſignibus, ad vitanda bella ciuilia & inteſtina. Quin etiam vt Romana, ita & Perſica Monarchia, eodem tēpore plures potuit habere Imperatores. Deniq; Scriptura non plures attingit, chronica Hebræorū, qui cum eis verſabantur, vt domeſticis, non plures numerant. Daniel non plures ſignificat, Ezras, Nehemias, Mardochæus, qui res gerebant 3785. ſub Cyro, Aſſuero, Dario, Longi-

mano & Artaxerſe tertio, peruenerunt ad ſæculum Iaddi & Alexandri magni, atque hæc omnia ſacris codicibus indicârunt, quæ qui conciliare voluerunt cum profanis, vt Philo, Lyranus, coacti ſunt dicere, Mardochæum 18. an. ſuperaſſe ætatem Iſaac, ducenteſimũ attigiſſe. Alexandri tempore recentiſſima erat Miltiadis, Themiſtoclis, Periclis, Socratis, Herodoti, & cæterorum Græciæ illuſtrium mors. Quin ipſe Demoſthenes diſcipulus Socratis & Thucydidis, quos ſub Longimano vixiſſe docuimus, non modò vidit Alexandrum, ſed & poſt eum, & quidem non admodum ſenex, mortuus eſt. Vt hæc ergo vitemus incommoda, ita de hac Monarchia conſtitutum eſto.

Monarchia Perſarum deſtructa manſit vſque ad Arſacem Parthum, per annos centum, cuius poſteri dicti ſunt Arſacidæ.

Beroſus Chaldæus, Sacerdos & hiſtoricus. Huius filiam Sibyllam Babylonicã fuiſſe ait Iuſtinus Martyr in parænetico. Seriem regũ Aſſyriæ, & aliorum à diluuio ferè vſq; ad Ioſue, item gentiũ origines Græcis explicauit. Chaldaicam ſuam hiſtoriam libris tribus comprehenſam dicauit Antiocho Seleuci Nicanoris filio & ſucceſſori. *Tatianus orat. contra Græcos.* ſcripſit & de poſteris Noe, quos ad Nabulaſſarum Babyloniorum regem Nabugd. patrem perduxit. *Ioſeph. lib. 1. contra Appionem.* libri eius hodie minimè extant,

Anni mũdi.
3797
37[illegible]

Anni mūdi 3797 tant, vt apparet è fragmentis ipſius apud veteres repertis. Quare ij, quos Annius eius nomine produxit, ſunt adulterini.

Sub hac Perſarum Monarchia, præcipuè poſt celebrem illam Græcorum de Perſis victoriam, per centum quinquaginta annos, deinceps cadentibus ſenſim Perſicis, Græcæ res mirè augeſcunt. Quin & artes florent, atque adeo ad ſummum perueniunt, vſque ad Alexandri tempora. *In diſciplinis Mathematicis* excelluerunt Eudoxius, Euclides, Nicomachus Ariſtotelis f. *Philoſophi* Ionici & Italici vſque ad Socratem multi, qui primus philoſophiam à rerum cœleſtium & naturaliū contemplatione ad vitam & mores reuocauit. Hinc Plato, Ariſtoteles, Theophraſtus, Xenocrates, Polemō, Crantor, &c. *Medici*, Hippocrates, Theſſalus eius f. *Oratores*, Pericles, Gorgias, Thraſymachus, Hippius, Protagoras, Iſocrates, Lyſias, Demoſthenes, Aeſchines, Antiphon, Antocides, Hyperides, Dinarchus, Iſeas, Demades, Demetrius, Phalereus.

Poëtæ tragici, Aeſchylus, Sophocles, Euripides. *Comici*, Cratinus, Ariſtophanes, Eupolus, Diphilus, Philemon, Menander. *Hiſtorici*, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Philiſtus, Ephorus, Theopompus, Timæus, Caliſthenes.

In mœchanicis ſtatuarij, Lyſippus,
3797 Cares, Phidias, Polycletus, Praxi-

 teles,

teles, Cteſias, Dinomenes, Cymon, Myrois, imò verò tunc pictura & ſtatuariæ artes in Græcia cœperunt. *Plin. lib. 36. cap. 5.*

Anni vrbis cond. 417.

Anni mūdi 3797

Plaſtæ, Lyſiſtratus, Dibutades.

Pictores Apelles, Protogenes, Polygnotus, Parrhaſius, Ariſtides, Thebanus, Paralus, Xeuſis qui vmbras inuenit, ex Quintiliano.

Architecti, Dinocrates, qui Alexandriam Aegypti conſtruxit, Cteſiphon Gnoſius, qui templum Dianæ Epheſinæ. Philo, qui Pyreum Athenienſium.

Sculptores, Alcamenes, Agoracrites, Scopas, Bryaxis, Timotheus, Leochares, Pythis.

Muſici, Ariſtoxenus, Timotheus, Anaxarcus, Damon.

In re militari, Epaminondas. & Pelopidas Thebani, Timotheus, Chabrias, Iphicrates Athenienſes. Et paulò ante Pauſanias, Lyſander, Ageſilaus Lacedæmonij, Timoleon, Corinthius, vt bellis Perſicis aliquanto prius Themiſtocles, Ariſtides, Cymon, Miltiades, Conon, Myronides, Pericles, Gelon Siculus Diomedis filius, & aliquot alij.

Athenienſes paulò ante mortem Socratis 24. literis vti cœperũt, cùm antea duntaxat ſedecim vſurparent. *Nangiac.*

---

k Eratoſtratus, vt nobilitaretur aliquo facinore, incendit templum Dianæ Epheſinæ, qua nocte natus eſt Alexander. Vnde vates augu- rati

k Monarchia Macedonum patuit à mari Adriatico in

Anni orbis cond.		Anni mūdi.	
	Indicū vſque, trans Gangem ad Emodios montes.		rati ſunt illa nocte natam peſtem Aſiæ. *Cicero 2. de Natu.*
	Hieron. in 7. cap. Dan. quæ area Daniel. 2.		Alexander, Illyricis, Thracibusq́; ſuperatis, victa Græcia, Thebisque ſubuerſis, traiecit in Aſiam, & fugatis Darij ducibus, vrbem Sardis cœpit: poſteaque capta India, & vrbe Alexandria condita, cùm triginta duos haberet ætatis annos, & duodecimum Imperij, in Babylone veneno perijt. *Hieron. in Dan.* 11.
	Incepit an. mundi. 3785.		Id vnum ei ex animi ſententia non ceſſit, quòd Mimantem (montem opinor in Iſthmo Corinthiaco) fodere non potuit. *Pauſan lib.* 2.
Ma.	Alexāder Magnus annos ſex poſt confectum Darium. Alioqui imperauit an. 12. 1. Mach. 1.	3785.	Vt olim Hebræis mare rubrum, Alexandro mare Pamphylium ceſſit, aliam viam non habenti, cū eius opera Deus vti ad deſtruendum Perſarum imperium decreuiſſet. *Ioſ. lib. 2. Antiq. cap. vlt.*
28.		3791.	
	Iaddo pontifice.		Cum perexigua manu. i. cum 32. millibus dūtaxat peditum, quatuor millibus & quingentis equitibus, 180. nauibus orbem terrarum vtrum viciſſe, an aggredi auſum fuiſſe ſit mirabilius, rectè dubitatur. Tribus prælijs quinquies decies cētena millia equitum peditumque Perſarum conſumpſit. *Oroſ lib. 1. cap* 17. Milites, quorum ope orbem ſubiecit, Argyraſpides nominantur.
	Prophetis in Malachia ceſſantibus.		Regni ſeptimo Monarchiæ Græcorum locū dedit. Eo enim occupata eſt Babylon, & Perſepolis Perſarum regia, Dariusque interfectus, à Beſſo. Octauo ſe dat luxui, & amicos perimit. Nono Petram Aornon

 cepit,

Anni mũdi. 3791.

cepit & Taxilem Indorum regem. Decimo Porum regem quoque Indorum vicit. Duobus reliquis legationes omnium fermè gentium audit, & moritur.

Vſque ad Hiſpalim in Orientem & ad Iaxartem fluuium Septentrionem verſus arma tulit, de cuius geſtis omnibus Arianus & Curtius.

Conceſſit Manaſſi fratri Simeonis Iuſti, vt in monte Garizim templum Hieroſolymitano ſimile apud Samaritanos extrueret. Atque inde Schiſmatis implacabile ſeminarium.

Aera Alexandri magni dicitur principium imperij eius, ſiue primus annus principatus eius, à quo ducta eſt pleriſque ſcriptoribus annorum notatio.

Sic Syri & cæteri Orientales annos ſuos numerant, vt Moſes Mardenus Maſio retulit. Sic Hebræi ſæpè. *Seder Olam & Cabbala hiſt* Eumq́; fuiſſe notant ante Chriſti natiuitatem an. 328.

Romani iã in centeſimo & triceſimo milliario ferè ab vrbe contra Samnites bellum gerebant.

Dum Orientem Alexander ſubigeret, Italiam, præſertim Samnites Romana inquietudo fatigabat. Agis Spartanorum rex cum rebellante Græcia Antipatri fortiſſimas copias. Alexander rex Epiri Lucaniam & Brutiam. Zopyrion Alex. præfectus Scythiam. *Oroſ. lib. 3. cap. 17.*

Sex annis totis pugnatum de ſumma rei poſt Alexandri mortem.

Carthaginenſes bella cum Siculis gerebant, quæ & continuârunt, donec

Anni urbis cond.		Anni mũdi.	
28.		3791.	donec poſt mortem Agatoclis in Siciliam à Pyrrho Epiri rege ab Italia accerſito terreſtri naualique certamine ſæpè victi, nouiſſime ad Romana bella conuerſi ſunt. *Idem lib. 4. cap. 6.*

Tum conſules aut dictatores erant bellicis laudibus clari M. Valerius Coruus, C. Martius Rutilius, &c. *Liuius lib. 9.*

Ariſtoteles & eius diſcipulus Theodectes, ad quos Grammaticæ principia referuntur.

Ariſtoteles primus Philoſophiã à figuris & numeris vindicauit, quibus eam Platonici & Pythagorici verius velabant, quàm docebant, ita inſtituta & in artem reducta logica, vt ad diſciplinas clarius & aptius eſſet organum. Vnde Phyſica, Metaphyſica, & cætera Ariſtotelico more tractata, figurarum & numerorum ſubtiliore cognitione non amplius indigent.

Metaphyſica ſeparauit à phyſicis. Antea enim omnia confusè tractabantur, adeò vt Phyſica, Metaphyſicam in ſe quodam modo contineret.

Ante hunc inſignis Geographiæ inſcitia, quæ poſteà expeditionum Alexandri in vltimam Aſiam beneficio emendata eſt. Vnde & ipſe in Meteorologicis, & alibi de terrarũ regionibus, locis, fluuijs, &c. loquitur, vt cæcus de coloribus.

Minothea ſiue Thaliſaridis Amazonum regina.

Caniſtius & Philonides vno die mille

	Anni vrbis cond.		Anni mũdi.
mille ducenta ſtadia cucurrerunt. (id eſt 75. leucas)			
Theophraſtus.			3791.
Non longe poſt Alexandri mortem Ariſtoteles Philoſophus, & deinde Demoſthenes orator vita functi ſunt.	428.		
Bardi apud Gallos melodiarum poëtę ad lyram & organa cantãt de hominum virtutibus & vitijs. *Diod. lib*. 6.			
Diſciplinas nefas eſſe exiſtimant literis mandari. in reliquis fere rebus, publicis priuatisque rationibus Græcis vtuntur literis. *Cæſar lib*. 6. *de bello Gall.* Eas puto in Galliam delatas à Phocenſibus, qui tempore Cyri profugerant in has partes & Maſſiliam condiderant. Atq; hinc Semnotheorum, Saronidarum, Druydũ, Bardorum, apud nos ſtulta diſciplina. Diſciplinarum capaces cum non eſſent Germani, ab octingentis annis duntaxat, id eſt, à Carolo noſtro Magno, vt ipſimet affirmant, ſuam linguam literis cœperũt exſcribere, & cum Chriſtiana religione muſas excipere, vt non ſit quærendũ quibus hoc tempore tum illi literis vterentur. Literarum ſecreta (inquit Tacitus) viri & fœminæ pariter illic ignorant.			
Angli & Scoti abſurdè Druidas ſuos faciunt, contra omnium hiſtoricorum fidem.			
De Magia Hoſtanes tempore Alex. Magni ſcribit. Magiæ plures ſpecies conſtituit. Vnam, quæ vmbrarũ inferorũq; colloquia promittit, alteram,			

Anni orbis cond. — *Anni mũdi.*

428. 3791. alteram, quæ ex aqua, ſphæris, aere, ſtellis, pelui, lucernis, ſecuribus multisque alijs modis diuinare docet. *Plinius.*

Apelles pictor, Lyſippus ſtatuarius, à quibus ſolis pingi & fingi volebat Alex.

Iſtorum ſucceſſiones perfunctoriè duntaxat memoramus, quia eorum enumeratio nihil confert ad ſcripturæ hiſtorias. Secus habet de Syriæ regibus & Aegypti, propter geſta Machabęorum & vaticinationes Danielis.

Satis autem eſt noſſe Monarchiam hanc in poſteris Alexandri duraſſe vſque ad Iulium & Auguſtum Cæſares, ſub quibus quarta cœpit, per annos ferme trecentos.

Tum enim primum cum reliqui orbis præſtantiori parte, Alexandri vniuerſa poſteritas imperio Romano ſubiugata eſt. Nam pridem L. P. Aemilius Perſeum vltimum Macedonię Regem vicerat: Scipio Aſiam: Lucius Sylla, Græciam: Pompeius, vt cæterorum prætercam victorias, Pontum, Armeniam, Albaniã, Colchidem, Hemochiam, Caſpios, Iberos, Parthos, Arabes atque Iudæos, cum magno ſui terrore ceperat.

434. REGES GRAECIAE ET MACEDONIAE. *cedoniæ.*

3797. Ab Auguſto etiam Aegyptus, & cæteræ imperij ſubactæ regiones in formam prouinciarũ redactæ ſunt, vt iuxta oraculum Eſaiæ 11. & 19. Apoſtolis Chriſti liberum iter ſterneretur ad prædicandum in omnes gẽtes Euangelium.

Romæ

Romæ ſub mortem Alexandri Magni bellum Samniticum infeliciter à T. Veturio & Sp. Poſthumo confectum.

* Alexandro mortuo, Perdica occiſo, Antipater & Craterus ſe Reges Macedoniæ geſſerunt. His mortuis Caſſander Macedoniam occupauit interfecta Olympiade Alex. matre, Roxane cum Alex. filio capta. Caſſanori filijs mortuis, poſteritas Antigoni Macedoniam obtinuit, nempe Antigonus 1. Demetrius 2. Philippus, Perſeus captus à Romanis.

Antigonus 1. Philippi Nothus minorem Aſiam & vicinas regiones vſq; ad Syriam tenuit.

Phocion iniuſto iudicio Athenienſium Caſſandro regi Macedoniæ gratificantium veneno ſublatus eſt, *Plutarch.*

Decimo quarto anno poſt Alex. mortem Caſſander funditus tollit ſtirpem regiam & Seleucus Nicanor Aſia potitur.

Decimo ſeptimo apud Ptol. Lagi Demetrius Phalereus Theophraſti diſc. agit, vt Democratia reddatur Athenienſibus.

Cum Macedones mortuo Alexandro Arideo regnum detuliſſent (commiſſa tamen Antipatro regni adminiſtratione, vnde Antipatrum Alexandro ſucceſſiſſe ſcribit Suidas, *In Antig.*) Græci non ferentes diutius ſuas res à Macedonibus teneri, ſtatim arma ceperunt, & poſt diſcrimina multa præliorum, dominatu tyrannorum liberati ſunt. *Pauſa. li.* 1. Athe-

Anni vrbis cond. 434. — 582.

Anni mūdi. 3797. — 394[illegible]

1. ** Philippus Arideus frater Alex. Magni nothus an. 7.*
2. *Caſſander an. 18.*
3. *Antipater & Alexand. an. 4.*
4. *Demetrius Antigoni an. 6.*
5. *Pyrrhus menſes 6.*
6. *Lyſimachus rex Thraciæ an. 6.*
7. *Ptolomæus Ceraunus. menſ. 3.*
8. *Antipater an. 1.*
9. *Soſthenes menſ. 7.*

Anni vrbis cond		*A ni mūdi.*	
434.	*10.* † *Antigonus Gonatas an. 36.*	3797	† Athenienſibus Democratia reddita eſt ab Antigono Gonata. Nam poſt mortem Alex. potentiores Grę ciæ ciuitates defecerunt. Primi Athenienſes adiunctis Sycionijs, Argis & Corinthijs. *Oroſ lib.* 3. *cap.* 21. Huius autem nepotes regnum Macedonię tenuerunt, donec ad Romanos trāſlatum eſt.
	11. *Demetrius an. 10.* *12.* *Antigonus Doſon an. 12.*		Poſt Delphicam pugnam Galli iterum Macedoniam inuadunt.
	13. *Philippus an. 42.*		Zeno Citticus ſtoicorum auctor. Cleanthes eius diſcipulus & ſucceſſor, præceptor Chryſippi & Antigoni regis. Epicurus Athenienſis, de quo æqualium aliquis, Cum porci loquentur, eadem cum Epicuro dicent.
1. Ma. cha. 8.	*14.* *Perſeus vltimus an. 10. Quem Lucius P. Aemilius biennio ante principatum Iuda Machabæi vicit.*		Neocles Epicuri frater, qui & ſectam fratris ſimilem introduxit. Strato Lampſacenus Theophraſti ſucceſſor tertius ab Ariſtotele, Epicuro cum ſuis aſperis, inſectilib. leuibus & hamatis corpuſculis reſiſtit, docens omnia naturæ moderatione ferri.
	Summa an. 147. menſes 6.		Duos autem errores inter ſe contrarios conſtituerunt Epicurus & Zeno; quo tempore Romani bellū cum Pyrrho Epirotarum R. ſumpſerunt, annis 26. poſt Alexand. mortē ſub Olymp. 126. Vnus enim in corpore, alter in animo ſummum bonum poſuerūt, quod in Deo ſolo eſt.
582.		3944	Hac de cauſa Arceſilas primus occultata ſentētia ſua nihil aliud iſtos, quàm refellere ſtatuit, nouorum Academicorum auctor factus, à Platone

tone quartus, cui Xenocrates ſucceſſerat, deinde Palemon, deinde Arceſilaus, *Aug epiſt.* 6.

Neleus Sceptius Ariſtotelis Theophraſtique bibliothecæ ſucceſſor, vtriuſque philoſophi libros Scepſim comportauit. Hi deinde infoſſi terrę metu Attali, qui tum vndecunque comparatis libris bibliothecam Pergami inſtituebat, negligenterq́; diu habiti, tandem ab Apellicone Teio emuntur, ſed carie ſituque exeſi, ab eoque male correcti ad vſque Syllam Athenis delituerunt, nec eos à Sylla Romā tranſlatos Tyrannion Grammaticus & Andronicus Rhodius tabulis etiam editis euulgarūt. *Plutarchus in Sylla.*

m Lyranus in Danielem, & initio commentar. in Machabæos ſecūdam Alexandri ſucceſſionem Aſiæ minoris Reges (nõ Thracię & Pōti) facit. Ego quia eoſdem reperio fuiſſe Aſiæ & Syriæ reges, & Scipionem dictum fuiſſe Aſiaticum, quòd Antiochum Magnum ſuperaſſet, omnino cenſeo quaternarium Danielis replere reges Ponti.

Habuit quidem multos alios ſucceſſores, nempe 12. ſecundum Diodorum inter ſe monarchiam partientes, Alexander, qui orbem ſibi in multas toparchias diuiſerunt, *Iuſtin hiſt. lib.* 13. ſed tantum quatuor, poſt 14. an. à morte Alexandri obtinuerunt & peruenerunt ad iuſtum regni titulum, reliquis mutuis cædibus conſumptis, Diodor. lib. 18. 19 & 20.

Lyſi-

Anni vrbis cond.		*Anni mūdi.*
434.	*REGES THRACIÆ & Ponti.*	3797
Secunda Alex. ſucceſſio.	m Lyſimachus vſque ad Mythridatē, quem Pompeius Magnus domuit.	

Anni vrbis cond		*Anni mūdi.*	
			Lyſimachus à rege Getico victus & captus liberaliter dimittitur, & viciſſim concedit, vt ad Iſtrū Getæ populi Aſiatici ſedes haberent, regi filia ſua in vxorem data. *Pauſan.*
			Tumq; ad Iſtrum regionem Byzantio vicinam occuparunt, & Græcis noti fuerunt.
Tertia. 436.	h REGES SYRIAE BABY*loniæ & Aſiæ.*	3797.	Lyſimachiam in Thracia condit.
			n Duæ autem ſucceſſiones extremę tantùm attingunt Scripturas, quoniam Iudęa Syriam ab Aquilone, & Aegyptum ab Auſtro habens, nunc ab huius, nunc ab illius Regibus tenebatur, & Scripturæ propoſitū eſt non externorum, ſed populi Domini hiſtoriam texere.
	De quibus omnibus Appianus in Syriacis.		Daniel 11.cap. res deſcribit Regū Aſiæ ſiue Syriæ & Aegypti, à Seleuco Nica. & Ptolomæo Lagi per ordinem vſque ad Demetrium Soterem, & Ptol. Euergetē Secundū. De Ant. Epiphane duas viſiones 8. & 11. cap. habet. Reges aquilonis vocat reges Aſiaticos, Auſtri Aegyptios ratione ſitus Iudeæ.
	Quorum poſtremo Pompeius regnum ademit. Iuſtin. lib. 40.		Tentatum eſt de ſumma rerum ſeptem annis poſt Alexandri mortem. Tandem poſt 28. obtinuit *Seleucus* cum ſua poſteritate & Demetrio rege Aſiæ ſuperato vnum fecit imperium Aſiæ & Syriæ. *Polyb. lib.* 2.
			Indi poſt mortem Alex. Sandranotto duce, Macedonum præfectis iugulatis iugum excutiunt. Cum eo Seleu. Nicanor pacem firmauit. *Oroſ. lib.* 3. *cap.* 21.
			Sic Græci, præſertim Athenienſes & Aetoli.

Græ-

	Anni vrbis cond.		*Anni mũdi.*
Græcorum regnum à 12. anno poſt mortem Alexandri, quo Seleucus Aſiæ diadema capiti ſuo impoſuit, nůmerare incipit Machabæorũ hiſtoria. Quod in contractibus ſæpè ſecuti ſunt Iudęi. Hinc etiam Ptolo. annos ſecundum Chaldæos numerat. Sunt ergo anni Seleucidarum potius quam Alexandri Magni.	436.		37 97
A morte Alexandri Edeſſeni & multi Orientales ſua tempora numerant. *Nangiac.*			
Aera, quam Ptolomęus lib. 11. c. 7. Alm, vocat ſecundum Chaldęos, cũ Regno Seleuci, non Alexandri incipit.		I.	
♂ Seleucus terræ ſpatiũ inter Meotim & Hircanum mare fruſtra tentat perfodere. Vrbes 38. condidit, è quibus in Syria quatuor Seleuciam, Pieriam; Laodiciam; Antiochiam & Apameam, dictas ideo ſorores. In eas itemque Edeſſam, Beroeam, Pellam Iudæos transfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Grę̈cis æquali honore concedens. *Ioſeph. contra App. & lib. 12. Ant. cap* 3.	*2. Macha. 3* 468:	♂ Seleucus Nicanor an. 32. *Iaddo pontifice, deinde Simeone Priſco.* *Ptol. Lagi Aegypti rege.*	:829:
Tanto fuit robore vt Taurum furentem, qui ſacrificiũ effugerat, cornibus prehenſum tenuerit, & proinde pro inſigni cornua habuerit. Stratonicem ſuam vxorem filio Ant. in matrimoniũ ſtultus pater tradidit, quod eius amore Eraſiſtratus Medicus ipſum deprehendiſſet ægrotare. *Suidas.*		*Macedoniæ Arideo Caſſandro, Antipatro, Alexãdro, Demetrio, Pyrrho, Lyſimacho per ordinẽ regibus.*	
Papyrius Romæ primum ſolare horologium fabricat.			

Ro-

Anni vrbis cond | *Anni mūdi*

Romani Samnites, Marſos, Vmbros & Pelignos ſuperant.

468. 3829. Tonſores primùm è Sicilia P. Ticinius Romam adduxit.

Bactriani & Indi à Syrijs debellantur.

Mago Carthaginenſium dux pater Haſdrubalis.

Agatocles in Sicilia regnum occupat annis 20. poſt Alexandrum ſiue anno 7. poſt ipſius mortem. *Diod præf. lib. 18.*

Callias ad eius gratiam ſcripſit, ſacram hiſtoricæ libertatis veritatem primus omnium prodens. *Suidas in Callia.*

Timæus Andromachi filius contra, Agatoclem multis criminibus onerauit. *Idem in Timæo.*

In hoc regum Syriæ catalogo Eccleſiaſtica ferè commemorabimus. In regibus autem Aegypti profana.

Hieron rex Syracuſ. poſt Agatoclem. *Pauſan.*

Timochares Mathematicus Alex. quem citare ſolet Ptolomæus.

Galli Senones vocati à Samnitibus an. vrbis 463. Cæcilium prætorem, ſeptem tribunos militum, multos nobiles, & 13. milia militum trucidant. Ita quotieſcunque Galli exarſerunt, toties opibus ſuis Roma detrita eſt. *Oroſ. li. 3. c. 20.*

Appius Claudius conſul Romanorum primus ob motus Tarentinorum, Carthaginenſibus bellum intulit & vicit.

Pyrrhus ex Italia in Siciliā traijcit

Anni vrbis cond. | *Anni mūdi*

quam Carthaginenſes infeſtabant. Rebus compoſitis, Heleno filio, quē ex Agatoclis filia ſuſceperat, regnū Siciliæ velut auitum tradit. Sed paulo poſt Hieron rex contra Carthaginenſes creatur. Bellauit cum Romanis an. 4. ab anno vrbis cap. 470. ad 474. — 468. — 3829

Macedoniam ſubegit eiecto rege Antigono. Indeque Græciæ & Aſiæ regna meditatur, donec ſaxo de muro cuiuſdam vrbis occiditur.

Eo mortuo varij motus bellorū in Aſia, Græcia, Italia. Gallogræci in Macedonia res magnas gerunt.

Eraſiſtratus Seleuci medicus.

Nomen Romanorum poſt Pyrrhum clarū eſſe cœpit, qui cùm extra Italiam nondum arma mouiſſent, contra Afros bellum primum ſuſcipiunt Appio Claudio Q. Fulvio Coſs. In Sicilia contra eos pugnāt, Appio de Afris & Hierone rege Siciliæ triumphante. — 468. — 2 — 382

p Beroſum ad hunc ſuam Chaldaicam hiſtoriam tribus libris comprehenſam ſcripſiſſe iam ex Tatiano docuimus. — 487. — p Antiochus Soter an. 19. — 38

Eleazaro pontif.

Bellum Tarentinum Pyrrhi ductu geſtum. In eo P. Valerius Leuinus, Conſ. victus, exercitu ipſius noua Elephantorum acie conſternato.

Ptol. Philadelpho Aegypti rege.

Turrenus Tuſciæ rex ſub annum vrbis 470. vrbem Hetruriæ Romanis dedit & ſic regnum Tuſciæ finitum eſt. *Cato de Orig.* Vbi & Hetruſcos ait literas Latinas noluiſſe recipere.

Ptol. Ceranno, Antipatro, Soſthene, deniq; Antigono Gonata Macedoniæ regibus.

q Hic

Anni orbis cond.	3.	Anni mũdi.	
	q Antioch. Theos an. 15.	3840.	q Hic aduerſus Philadelphũ plurima geſſit bella totis & Babylonis & Orientis viribus.
487.	Menaſſe pontif.	3863.	Parthi ab eius interim imperio recedunt, Arſace principe, à quo reges Parthorum deinceps Arſacidæ,
02.	Arſace primo rege Parthorum.		de quibus Iuſt. lib. 41. & 42. Ergo circa an. 100. Alexandri Maced. (200. vitioſe, habet Nicephorus) primus Parthis libertatem reſtituit Arſaces,
	Philadelpho Aegypti, deinde Euergete.		cuius deinceps poſteri Orientis imperiũ tenuerunt annis amplius 400. vſque ad Artabanum. Quem anno
	Antigono Gonata Macedoniæ.		Domini 200. Seuero imperatore Artaxerſes Perſa vicit, & Perſis imperij gloriam in Oriente reſtituit, quam annis 400. vſque ad Cozroem regem ab Heraclio deuictum ſeruarunt. Poſtea Saraceni in Oriente &c.
			Romani Philadelpho auxilia offerunt.
			Bos Romæ locutus eſt.
			Ingens ille Rhodiorum Coloſſus concidit.
			Spartiatæ à Macedonibus bello premuntur.
			M. Gerineus Achæorum dux primus. *Polyb lib.* 2. deinde Aratus Sycionius, qui Corinthum tyrannide liberauit & Megarã ad Achæorum ſocietatem compulit. *Ibid.*
			Flora meretrix hæredem populum Rõ. nominat. Vnde Floralia feſta, vt omnia bene defloreſcerent. *Plin. lib.* 18. *cap.* 29.
			Antigonus Athenienſibus reddit libertatem.
			Arſaces Darũ oppidum munitiſſi-

mum condit. Perſiam, Mediam, &
cætera Orientis regna occupat, cu-
ius poſteri multa cum Romanis bel
la geſſerunt vſque ad annum Domi- 502.
ni 200. circa quem Artaxerſes Perſa 522.
victo Artabano poſtremo ex Arſa
cidarum familia Parthorũ rege Per-
ſis veterem imperij gloriam & no-
men reddidit.

Eodem ferè tempore res & poten
tia Parthorum, Carthaginenſium,
& Romanorum incipit.

r Eumenes Bithyniæ rex Aſiã in-
uadit. 522.

Liſidias Megalopolitanorum dux.

Armenes Cappadociæ rex. 525.

Viridomarius Galliæ, Hiero Sici-
liæ, Orgiagontes Galatiæ.

ſ Machabæorum hiſtoria hoc rege
apud Hebræos incipit.

Inter Euergetem Aegypti & Se-
leucum, & Antiochum magnum e-
ius fratrem Gallogræcis fretũ & Eu
menem Bithyniæ regem varia fue
re bella.

Rex Cappadociæ Artamenes.

t Cepit Iudæam. Aegyptum armis
inuaſit. ob plurimorum cædes Hie 575.
rax dictus 1. Macha. 8

Hunc Romani victum ad Ther- 561.
mopylas tributarium faciunt, qui fa
uentibus Aetolis cum 60. millibus
Græciam ingreſſus fuerat, & omni
cis Taurum Aſia ſpoliant, per Sci-
pionem fratrem Africani, qui pro-
pterea Aſiaticus cognominatus eſt.

Euphorion præfectus bibliothecæ
ab hoc Ant. inſtructæ. *Suidas*.

Rabbe-

Anni vrbis cond.

4.

r Seleucus Calli-
nicus an. 20. 386
Simone iuſto pōtif. 388
*Arſace primo rege
Parthorum.*
Euergete Aegypti.
*Antigono Gona-
ta, Demetrio, &
Antigono Doſone
Macedoniæ.*

5.

ſ Seleucus Cerau- 388
nus an. 3.
Simone iuſto pon- 388
tif.
*Arſace, deinde Mi-
thridate rege Par-
thorum.*
Euergete Aegypti.
*Antigono Doſone
Macedoniæ.*

6.

t Antiochus Mag- 388
nus frater an. 36. 39
Onia pontifice.
*Euergete Philopa-
tore & Epiphane
Aegypti reg.*
*Mithridate rege
Parthorum, deinde
Pāpano ſiue Phra-
arte & poſt 12. an-
nos, Pharnace.*

Anni mũd.

nni bis nd. 61.

Antigono Doſone, deinde Philippo Macedoniæ.

Anni mūdi. 3922.

Rabbenu Haccados Antiocho chariſſimus, vt ſcribit Rabbi Leui Daniel.9. niſi mendoſe nomen Antiochi pro Antonini irrepſerit. Nam fuit hoc nomine charus Seuero & Antonino Imperatoribus, qui Iudęos plurimum dilexerunt, vt ſcribit Hieronymus in Danielis 11.ca. cuius liber à Rabbi Moſe Haddarſan in Bereſchit Rabba ad octauum cap. Geneſeos citatur: vbi ille per modum Dialogi Antonino imperatori multa legis ſacramenta pandit. Quod etiàm innuit Rabbi Moſe de Kotſis præfatione in Sepher Mizuoth. Deus, inquit, dedit gratiam magiſtro Haccados apud Antoninum imperatorem. Ideoque collegit vniuerſos terrarum ſapientes & conſtituit ſex ordines Miſna (contextus Talmuldici) iuxta præſcriptum Cabbalæ, &c.

Philopomenes Achæorum præfectus Lacedæmonis muros diruit, Lycurgi leges antiquat, quæ 600. annis ſteterant. Spartanos ad Achæorum mores traduxit. *Plut. in Lycurgo & Pthilop.*

Annibal à Romanis victus ad Ant. Magnum ſeſe in Aſiam proripuit, ex Italia deceſſit poſt ſextum decimum annum, qui erat vrbis 547. *Liui. lib.* 30.

Deinde in Cretam. Mox ad Pruſiam Bithyniæ regem fugit. apud quem veneno periit ætatis 70. Quo anno duo alii inſignes Imperatores in exilio mortui ſunt Philopomenes Græcorum, & Scipio Africanus

Anni vrbis cond. 561.

Romanorum. *Iouius lib.* 1. *viro illuſt.*

Pruſias eius commento iniectis in naues hoſtiles fictilibus ſerpentibus plenis Eumenem regem Aſiæ vincit.

Diophanes Achæorum imperator Lacedæmonios infeſtat.

Romani ſubacta vniuerſa Iberia Græcis libertatem donant.

Galatas ſiue Gallogræcos imperatore Manlio in Aſia ſuæ ſubdũt poteſtati, quod Antiocho Magno ſuppetias tuliſſent.

Duobus regibus Philippo & Antiocho victis haud multo poſt Carthaginem ſubactam, ſumma imperij, quæ fuerat per ordinẽ penes Aſſyrios, Babylonios, Perſas, Macedonas, ad pop. Rõ. peruenit. *Velleius li.* 1.

Aetoli Antiocho fauẽtes libertatem amiſerunt, quam illibatam aduerſus dominationem Athenienſium & Spartanorum inter tot Græciæ ciuitates retinuerant.

Græcia bellis ſcinditur, quæ eam perdiderũt & Romanis ſubiecerũt

Gemmarum luxuria primũ deuicta Aſia Romam infertur.

Pruſias Bithyniæ, Achæus Tauri, & eius frater Attalus Aſiæ reges.

Bellum ſociale inter Achæos & Aetolos. *Polyb. lib.* 4.

Bellum Syriacum inter Antioch. & Ptol. *Polyb. lib* 5. *Iuſt* 30. Quo anno terra quinquagies ſepties mota. *Plin. lib* 2. *cap.* 84.

Antiochus Scopam Aetolorum prætorem ad Iordanem fluuiũ vincit. *Liu lib.* 4. *dec.* 3.

Lyſima-

An
mũ
39

Anni vrbis cond.		*Anni mũdi.*	
			Lyſimachiam dirutam reſtaurat. *Appia.*
			Maſiniſſa à Syphace regno pellitur. Syphax cum Aſdrubale à Scipione deletur, & Romam captus mittitur & Maſiniſſa paterno regno reſtituitur.
			Eumenes Attali regis frater Eumeniam condit.
573.	7. a Seleucus Philopator, qui & Soter an. 12.	3922. 3934.	a Seleuci ætate, cùm Onias eſſet põtifex, Heliodorus ad ſpoliandum ærarium ſacrum Hieroſolymam miſſus eſt.
	Onia pontifice.		Nec attendit ad patrem, qui dum miſſo exercitu templum Didimei Iouis ad diripiendum aggreſſus eſſet, concurſu incolarum cum omni militia interfectus fuerat.
	Pharnace, deinde Mithridate 2. Parthorum regibus.		Eucratides Bactrianorum rex, de quo Iuſt. *lib.* 41.
	Epiphane Aegypti.		Mythridates quintus Parthorum rex fratri Pharnaci ſucceſſit. Res magnas geſſit. *Ibid.*
	Philippo Macedoniæ, deinde Perſeo.		b Antiochꝰ Nobilis ſiue Epiphanes traditus fuit à Magno Romanis obſes. Audita autẽ patris morte & inertia Seleuci fratris clam in Syriam venit, & ab aliquibus ciuitatibus receptus tandem regnum obtinuit.
573.	8. b Antiochus illuſtris, ſiue Epiphanes, Seleuci frater non filius ſic vt	3934.	Vnde inter poſteros eius & fratris longa fuit de regno concertatio ſucceſſioque viciſſitudinaria.
584.	Suidas putat an. 11.	3945.	Poſt bellum Macedonicum Elymaidam in Perſide profectus eſt, vt templum Dianæ expoliaret, in quo velamina aurea & loricas & ſcuta Alexandrum reliquiſſe rumor erat.
	Mathatia deinde, Iuda pontif. & duce.		Sed ab Elamitis fugatus, in furorem verſus agitari currum in Hieru-

Anni vrbis cond.		Anni mũdi.
573.	*Philometore Aegypti.* *Mithridate 2. Parthorum rege.* *Perſeo vltimo Macedoniæ rege.*	3934.
584.		945.

ſalem præcepit. In itinere horrendo morbo, qualis imminet impijs Eccleſiæ hoſtibus, perijt.

Seditione apud Iudæos propter pontificatum orta, in qua Onias põtifex, Tobiæ liberis vrbe expulſis, ſuperior fuit, illi Epiphanem aduerſus vrbem duxêre, iampridem conſilia agitantem, vt eorum vrbe potiretur. Tumque Onias & Ananias eius frater ad Ptolomæum Philometorem, qui tum ab Antiocho diffidebat, profugit & in Hieropolitarum agro vrbem aliam & templum condit, ſtructura omni, ad eã, quæ Hieroſolymis erat, conformata. *Niceph. lib.1. cap.6. Ioſeph. lib. 12. Antiq. cap.6. & 7 de bell. cap penult.*

Veniens Hieroſolymam Iaſonẽ in exilium mittit & Menelaum in pontificatum ſufficit. Non multo poſt Menelao amoto Lyſimachum fratrem eius pont. creat.

Andronico Iudæam regendam commiſit, quem poſteà ob Oniam pontificem interfectum occidit.

Iterum veniens Hieroſolymam expoliauit templum, collocato in arce præſidio Macedonum. Et quoniam aliqui ciuium Philometori fauebant, intra triduum ferè octoginta millia interfecit, & quindecim millia vinxit.

Paulò poſt miſit, qui tributa exigerent & auferrent cultum Dei, in templo collocantes Iouis Olympij ſimulachrum & ſuas ſtatuas ſublatis ſacris vaſis, altariq; aheno.

Iſtius perſecutiones & tyrannis narran-

Anni vrbis cond. | *Anni mũdi.*

573. 3934. narrantur. 1. Machab. ad caput vſque 6. in quo interijt. Sed quam miſere, cap. 9. lib. 2. Hebræi in Tractatu de Diuortijs, aiunt perijſſe Muſca, quæ in eius nares inuolarat, & maximo cruciatu eius interiora ſenſim depaſcebatur.

Idolum à ſe erectum Iudæos colere iuſſit propoſitis pœnis, libros ſacros in publicum rogum ferre, Moſis lectione, Circumciſione, omnis religionis vſu abſtinere, ſeſe ad Gentium ritus planè componere, veſci cibis lege vetitis, &c. In Iudæa Philippum ducem, in cæteris ſui regni prouincijs alios præfectos reliquit, qui rem vrgerẽt, & delatoribus pręmia ampla perſoluerent. *Ioſippon & auctor libri de regibus Iſrael.*

Veteris teſtamenti Antichriſtus. *Dan.* 11. propter inſolentiam à Græcis dictus eſt Epimanes. i. furioſus.

In templo Domini, Iouis Olympij ſimulachrum ſtatuit. In Samaritano Iouis Hoſpitalis.

Primus ſacerdotium ſummũ vendidit, & contra morem viuos viuis in eo ſubſtituit.

Tum plurimos puduit eſſe Iudæos. Vnde ædificabant Gymnaſia Hieroſolymis, in quibus profana Theologia & literæ docerentur. Inducebant ſibi præputia herbis, medicamentis, alijſque artibus, ne circunciſio appareret.

Samaritæ, qui ſe antea cognatos Iudæorum fatebantur, templum ſuum Garizim Dei eſſe negauerunt.

584. 3945

	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.
Mathatias & quinque filij hîc incipiunt pro aris & religione arma capere, aras idolorum euertere, immolantes interficere, pueros non circumciſos circumcidere, & regnum Iudæorum exuſcitare.	584.		
Eleazarus ſenex, ſeptem fratres & mater Anna martyrio coronantur, dijs libare, ſuillam edere, patriam legem deſerere recuſantes. Horum exempla multi ſunt ſecuti, vide à 1. ca. lib. 2. Machab. vſque ad 10. Nam etiam illo libro res iſtius deſcribuntur.			
Vbi obſeruandum, duos libros Machabæorum à diuerſis eſſe ſcriptos de eadem ferè re. Supereſt etiam in biblijs Græcis tertius, ſed is primo loco, vt primus tertio collocandus erat. Nam deſcribit quæ præceſſerūt Machabæorum tempora annis circiter 50. ſub Antiocho magno, dum Ptol. Philopator apud Aegyptios rerum potiretur. Secūdus autem ideo primum præcedere debuit, vt & indicat Euſ. in Chronicis, quoniam tractat propriè geſta Seleuci Philopatoris & Antiochi Epiph. Cùm primus perſecutionibus tantum eorum delibatis, iam à 6. cap. ad 16. ad deſcribendas res ſex aut ſeptem ſucceſſorum Ant. Epiphanis progrediatur.			
Quartus eſt vmbratica & Philoſophica cuiuſdam Ioſippi commentatio de martyrio matris Annæ & 7. fratrum, &c. Euſebius autem in Chronico videtur ſignificare, ſe in tres primos tantum incidiſſe. Vbi ſine			

Anni vrbis cond.		Anni mũdi.	
584.			ſine iudicio quidam Germani notârunt, Euſebium de noſtris non locutum.

Athanaſius in Synopſi hũc quartum legit, & inter Apocryphos recenſuit.

Eſt alius quartus, qui continet hiſtoriam 31. annorum. i. Iohãnis Machabæi, qui Hyrcanus nominatus eſt, eiuſdem argumenti, ac decimus tertius Antiquitatum Ioſephi.

Tertij, vt Canonici meminit Athanaſius in Synopſi, Euſebius in Chronicis, & Clemens Apoſt. cano. 84.

Antiochus impius vetuit legem Moſis publicè legi. Nempe antea lex pro numero ferè Hebdomadum anni, diſtributa in 53. ſectiones, ſiue parashot (quarum ſingulæ conſtant 136. verſibus) ſingulis Sabbathis legebatur. (*Act* 13. *&* 15. *&* *Ioſeph. lib.* 2. *contra Appionem.*) Cæterùm tunc earum loco, decerptæ ſunt è Propheticis libris totidem ſectiones, quæ antiquæ diei lectioni ſenſu cõgruerent. Quare etiamnum hodie quanuis deſierit Antiochi tyrannicum edictum, inter Iudæos mos perſeuerat, vt Sabbathis poſt diei legalem ſectionem canãt Propheticam: quam vocant haphtara, q. miſſam ſiue miſſionem. Ea enim abſoluta plebem dimittunt. *Elias in Tisbi.*

Paulus Aemylius triumphat de Perſis & Macedonibus.

Popilius à Romanis mittitur in Aegyptum, qui Epiphanem iubeat Aegypto & Aſia excedere.

Mace-

	Anni vrbis cond.		*Anni mūdi.*
Macedonibus capto Perſeo rege & Illyrijs Romani leges dederunt, vt liberi eſſent, & dimidium tantum tributorum, quæ regibus ſuis ſoluiſſent, ſibi præſtarent.			
y Eupatoris in Iudęos geſta. 1. Mach. 1. 6. & ſeq. & 2. Machab. 10. &c. Hi enim duo ſunt Antiochi, qui infeſtiſſimo fuerunt animo aduerſus Dei religionem, quod etiam Daniel pręnunciârat.	584. 1. *Ma.* 6. 586.	y Antiochus Eupator an. 2.	3945. 3947
Iſtorum temporibus regnabat apud Aegyptios Ptolomæus Philometor. 2. *Mach.* 9. cuius regni anno decimo Iudas Machabæus templum, quod Gentes ſub Antiocho contaminauerant, repurgauit, altari nouo nouis è lapidibus inſtaurato.		*Iudæ Machabæo pontifice & duce.* *Philometore rege Aegypti.*	
Deinde eius ἐγκαινισμὸν magna lętitia celebrauit, & à poſteris annuatim celebrari imperauit. 1. *Mach.* 4. Quod ęuo Chriſti adhuc Iudęi multa cum religione ſeruabant. *Ioan.* 10.		*Mithridate 2. Parthorum.*	
A tempore purgati per Machabæum templi Iudæi nunquam deinceps leguntur idola coluiſſe. Itaque exilium, quod miſeri hodie perferunt, non ſuæ Idololatriæ, ſed Chriſti impiè crucifixi peccato aſſcribãt neceſſe eſt. *Vide Oſeæ 3. cap.*			
Eupator pacem cum Iudæis agitare coactus eſt.			
Rex Pruſias cum filio Nicomede Romam venit anno vrbis 588.			
Anno ſequenti rex Eumenes. Inde lex lata, ne cuiquam regi Romam venire liceret. *Flor. lib.* 45.			

z Sequen-

Anni vrbis cond		*Anni mūdi*	
1.*Ma* 7.*et* 2 *Mac.* 14. 595.	10. z Demetrius Seleuci Sother an.9. *Iuda & Ionatha pontificibus & ducibus.* *Mithridate Parthorum rege qui Arſaces.* 1. *Mach.* 15. *Philometore Aegypti.*	3947 3956.	z Sequentes reges Syriæ ita bella geſsêre cum Iudæis, vt ad legis repudium non cogerēt. Lege ſeptimum cap.1.lib.Machab. ad finem vſque. Demetrius occiſo Antiocho Eupatore nepote ſuo & Lyſia eius nutritio rex euaſit. Pruſias rex Bithyniæ à filio Nicomede interficitur. Ieremias & Onias iuſtus dudum vita functi apparent in ſomnijs Machabæo, orantes pro populo. 2. *Machab.* 15. Alcimus alienus à genere ſacerdotali pontifex à Dem. Sotere, contra Iudam Machabæum conſtituitur. Bacchides à Ionatha ad Iordanem vincitur, & poſt treis annos ad firmandam pacem compellitur. Romani contra Hiſpanos Celtiberos, duce Scipione Naſica. Contra Luſitanos Sergio Galba prætore. Pſeudophilippus regnans in Macedonia, à Metello conſule interficitur. Sic Macedonia de regno tributaria fit.
1.*Ma.* 9.10. 605.	11. à Alexander Bales an.10. *Ionatha pōtifice & duce.* *Mithridate 2. Parthorum rege.* *Philometore, deinde Ptol. Euergete 2. Aegypti.*	3956. 3966	à Antiochenſes adiuuantibus Pto. Philometore Aegypti, Attalo Aſiæ, Ariarato Cappadociæ regibus, Alexandrum Antiochi ſuperioris ſuppoſititium filium regem ſuſcipiunt, & in acie Demetrium obtruncant. Alexander purpuram & coronam auream ad Ionathan miſit. Addidit poſtea fibulam auream, conſanguineorum regis inſigne.

b Hic

b Hic bello in Orientem ad Tryphonem expugnandum tranſlato multas vrbes & regiones cepit. Tandem fraude circumuentus à Mithridate Parthorum rege in Media capitur. *Iuſt.lib.*38. Sed ab eo poſtea dimiſſus, iterum regnat annis 4.

Mithridates Arſaces dicitur. 1. *Mach.*15.

c Ante hunc Tryphon regnaſſe ponitur tribus annis à Ioſepho lib. 13. Antiq. cap.12. Sed illis etiam regnabat in locum capti fratris Ant. Pius, qui & Tryphonem dolo Antiochia & militibus per luxuriã Demetrij diſperſis potitum oppreſſit.

Frangens fœdera maiorum ſuorum cum Simone & Iudæis Achenobium, deinde Cendebeum duces aduerſus eos mittit. Sed ij à Simonis filijs Iuda & Ioanne, qui patri ſucceſſit, ad ſua redire coacti ſunt. 1. *Mach.*16.

Arx Syon à Simone recepta & mundata. Simon cum Romanis fœdus renouat, eisque clypeum mille minarum mittit.

Obſedit Ioannem Hyrcanũ Hieroſolymis. Tempore autem obſidionis dono miſit in ſacrificium taurum præſtantem cornibus auro ductili obtectis, cinctum bdellijs & omni precioſorum lapidum genere, purpureo panno & ornamẽtis ſumptuoſiſſimis opertum, cum vaſis aureis & argenteis plenis aromatum. Quia pietate ab Hyrca. & Iudæis pace agitata obtinuit, quod armis & potentia minimè potuiſſet. *Ioſippon & au*

Anni vrbis cond.		*Anni mũdi.*
	12.	
Ibid. & c. 11. 608.	b Demetrius D. Soteris filius Nicanor an. 3.	3966 3969
	Ionatha, deinde Symeone pontifice & duce.	
	Mithridate 2. Parthorum rege.	
	Euergete 2. Aegypti.	
	13.	
Ibid. & c. 11. 617.	c Antiochus Sedetes Pius Soter an. 9.	3969. 3978.
	Simone pontifice et duce, deinde Ioan. Hyrcano.	
	Mithridate 2. deinde Phraarte 2. Parthorum rege.	

Anni vrbis cond.		*Anni mūdi.*
	Euergete 2. Aegypti.	
	14.	
474.	a Demetrius iterū	3978.
512.	ſecundus an.4.	3982.

& auctor lib. de rebus regum Iſrael ſecundi templi. Accepta pecunia diſceſſit. *Ioſ.lib.13.cap.5.*

Mortuo Mithridate rege Parthorum bellum mouet contra ſucceſſorem Phraartem ad recuperandum fratrem. Cum eo congreſſus in ipſa pugna interijt. *Ioſ.lib.13.cap.16.* Poſtquam tribus prælijs viciſſet, occupata Babylone & omnibus præter Parthos populis per deditionem receptis. Circa hæc tempora Mithridates Ponti rex moritur relicto filio Mithridate, cui ex reb9 geſtis Magni cognomentū fuit. *Iuſt.lib.37. & 38.*

In hoc Antio. Pio deſinit ſacra hiſtoria. Cætera quæ ſecuta ſunt ad Chriſtum, repete è Ioſephi lib. 13. Antiq. cap. 16. & libris ſeptem ſequentibus.

Romæ puer ex ancilla natus quadrupes, quadrimanus, quatuor item habens oculos & aures, & duplicem maſculinum ſexum.

Aetna mons Siciliæ copioſos ignes vomuit in Bonienſi agro. Fruges in arboribus natæ ſunt. Hinc ſecutum in Sicilia bellum ſeruile, quo ferè ſeptuaginta millia ſeruorū prętores profligauerunt, qui tandem obſidionis neceſſitate compulſi erāt ad cadauerum eſum.

Bituitus rex Auernorum deducens contra Romanos 180. millia armatorum, in Rhodani tranſitu ſuperatur, & Romam in triumphum ducitur. *Oroſ.lib.5.cap.13.*

a Secundo regnat. Imperium enim amiſſum, captiuitate Perſica ela-

	Anni vrb. cond.		Anni mūdi
elabens, recuperauit. Sed poſt quatuor annos bello inteſtino per Euergetem conciliato, ab vxore filijsque deſertus interficitur. Et filius Antiochi Pij, cui à Naſi magnitudine Gryppi cognomen fuit, matris factione ſuccedit, ita vt nomen regis, penes filium, ius omnis imperij penes matrem eſſet.	474. 512.	*Phraarte rege Parthorum. Euergete 2. Aegypti.*	
Poſt hunc tamen Alexādrum locat Ioſephus, *lib.* 13. *Antiq. cap.* 17. At is ſtatim oppreſſus Gryppo conceſſit.			
b Regnum Gryppi in 29. annos extendit Ioſephus lib. 13. Antiq. cap. 29. Nempe quia ſimul cum Cyziceno regnauit. inſidijs Herodiani tandem moritur.		15. b Antiochus Gryppus an. 10.	3982. 3992.
Bella ciuilia hanc confuſionem pepererunt, & regnum perdiderunt. Philometorem hunc ſæpius vocat Ioſeph.		*Phraarte 2. Parthorum rege. Euergete; deinde Phyſcone Aegypti regibus.*	
Cyzicenus Syriam inuadit.			
Alexandrum quendam ab Euergete Aegyptio excitatum adoptionis titulo regnum appetentem poſt multa prelia ſecundo anno regni cepit & interfecit. Matrem poculum veneni, quod ipſa obtulerat, bibere compellit.			
c Ant. Cyzicenum Iohan. Hyrcanus bello victum fugauit.		16. c Antiochus Cyzicenus an. 18.	3992. 4010
Ex hoc tempore Syria crebris motibus agitata eſt, donec in Romanorum poteſtatem venit.		*Phraarte 2. Artabano.*	
Mithridates Artabani filius 8. fuit Arſaces ſiue Parthorum rex. Ex rebus ſtrenuè geſtis cognomentū magni meruit. *Iuſti. lib.* 42.		*Mithridate 3. Parthorum regibus. Phyſcone & Alexandro Aegypti.*	

d Seleu-

Anni mūdi.		Anni vrbis cond.	
	17.		
	d Philippus an. 2.		
010	*Mithridate 3. Parthorum rege.*	512	
012	*Lathyro Aegypti.*		
	Summa an. 216.		
	18.		
012	**Tigranes Rex Ar-*		
030	*meniæ an. 18. quo capto Syria Romanorum Prouincia.*		
	Mithridate 3. Parthorum rege.		

d Seleucus Grippi f. cum Patruo Cyziceno de Syriaco imperio dimicauit, victumque acie interfecit. Sed nec propterea regnum eſt conſecutus. Nam à Patruele pulſus eſt; & à ſubditis in palatio concrematus.

Frater Seleuci collecta manu Cyziceni f. regno exuit; & in parte Syriæ regnat. Simili ratione Philippus Grippi minimus f. in alia Syriæ parte regnat, donec poſtremo à Gabinio caperetur.

Syri principum diſcordiæ pertęſi, vltro ſe Tigrani Armeniæ regi dediderunt. Iuſtin. libro 40.

* *A Tigrane per Pompeium capto ad Iulium Cæſarem anni fuerunt ferè ſedecim.*

Syriam tenuerunt poſteri Seleuci Nicanoris vſque ad Antiochi Pij filios. Tum enim Pompeius prouinciam illam ſub poteſtatem imperij redegit, relicto illic prætore Scauro. Plutar. in Ant. Deinde Gabinio, mox M. Craſſo, qui contra Parthos perijt.

Tigranes Armeniæ rex petentibus Syris ob fratrum regum diſcordiam, rex ſit Syriæ annis 18. Iuſt. Hiſt. lib. 40.

Perſas ſæpe vicit, Meſopotamiam occupauit, Syriam & magnam Phœniciæ partem Philippo vltimo Syriæ regi profligato ademit, donec poſt annos 19 in Romanorum venit poteſtatem.

a Cum magnus Alexan. nauem actuariam 12. ordinum condidiſſet, Pto. Soter ad quindecim inſtituit primus. Demetrius Antigoni ad 30. Ptol. Philadelphus ad 40. Ptol. Philopator ad 50. *Plin. lib.* 7. *cap.* 56.

In Aegypto coluit literas, apud ſe habens Stilponem philoſophum Megaricæ ſectæ æmulū. Syriam regno ſuo adiecit, in Iudæam aſcendens prætextu ſacrificādi Sabbato Hieroſolymam occupauit. Deinde multos de Iudęa & Garizim captiuos traxit in Aegyptum, & vendidit. *Ioſeph.*

Eius legati primū Romam miſſi, amicitiam Romanorum impetrauerunt.

Mercurius Triſmegiſtus Aegyptius, cuius hodie extant dialogi duo, Pimander & Aſclepius. Mihi enim videntur errare, qui eum propinquum Moſi, eundemq; cum Deo Mercurio faciunt, vt Suidas, qui eum Pharaone antiquiorem prodit. Nam Aegyptus Græcum idioma vix ante Alexandrum Magnum audiuerat, vt Græcè multa de verbo Dei, congruentia oraculis diuinis ſcribere ante Græcorum cum Hebræis congreſſum potuerit. Deinde citatur duntaxat à recentioribus. Sed & in chartis è papyro centum & decem millibus ſua de rebus diuinis & natu-

Anni ante Chriſtum natū	*Anni vrbis cond.*	REGES AEGYPTI.	*Anni mūdi.*
303	434	a Ptolomæus Lagi Soter an. 40.	3797
			3837
		Pontifice Onia Iaddi filio, deinde Simeone Briſco, mox Eleazare.	
		Nicanore Aſiæ & Syriæ regibus.	
	474		3837

Anni mũdi.		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natũ.
797	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEI LAGI SAECVLO.	434	303
837		474	

naturalibus cõſcripſiſſe à Iamblicho memoratur. Papyri autem vſus ad hanc refertur ætatem. Præterea ipſe Pœmandri Dialogus Sibyllarum meminit, quæ multis poſt Moſem ſæculis extiterunt. Denique Aeſculapius is, ad quem iſte ſcribit, Phidię, qui Periclis ætate vixit, recordatur.

Dies à Planetis nominauit, ordinauitque. *Philaſtrius*. Hinc Diei Solis, Lunæ, Martis, Mercurij, &c. in antiquioribus authoribus nuſquã apparent veſtigia. Vt rectè Dion Niceus & Xiphilinus in Pompeio, recentem dierũ appellationem ſcribant. Ex ſtellis erraticis primum diſpoſuerunt Aegyptij. Deinde ad reliquas gentes id emanauit, nec olim quidem, ſed prope iſta (Pompeij) tempora, &c.

Inſaniam poëticam de dijs Gentium non abhorruit. *Auguſt lib. 8. Ciuit c 28. Lact lib 4. c 8.* Celtas ad quos perrexerat, Solem adorandum docuit. *Philaſtrius lib de hæreſ.*

Horas primus obſeruaſſe dicitur ex vrina animalis Serapi dicati, quod duodecies diei & noctis vnius ſpatio vrinam emittit. *Polyd. Virg de Inuent rerum lib. 2. cap. 5.* Et certè nondũ Græcis & Romanis his temporibus horarũ ratio nota erat & vſitata. Nam poſt reperta

Anni ante Chriſtum natū	Anni vrbis cond.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEI LAGI SAECVLO.	Ann. mūdi.
303	434		3797
	474		3837

ſolaria apud eos obſeruari cœpit. Vnde nec duodecim tabulis vſquam horas nominatas inuenies, nec Varro horarum in diei partitione meminit. *Cenſor. de die natali cap.* 19. Hebræis contrà & Chaldæis earum vſus antiquiſſimus, vt ex horologio Achaz & Ezechiæ hiſtoria liquet. *Eſ* 38. 4. *Reg* 20.

Thebæis anni & temporum rationem dedit. *Diod. Sicul. Stra. lib.* 16.

Docuit deos Gentilium fuiſſe homines mortuos. *Auguſt. lib.* 8. *de Ciuit.*

Soſtratus Pharum Alexandriæ ſecundum è ſeptem mundi miraculis conſtruxit.

Theophraſtus, Zeno Citticus Stoicæ ſectæ princeps. Epicurus Epicureorum auctor. Menander.

Romani bellum gerūt cum Pyrrho rege Epirotarū. Quem aiunt primum docuiſſe aciei rectè inſtruendæ artem.

C. Fabricius Lucinus, Q. Aemylius Papus cenſores Romæ P. Cornelium Ruffinum, qui bis conſul & dictator fuerat, ſenatu mouerunt.

Gallos ex Europa in Aſiam tranſgreſſos Syri expellunt.

Agathocles Siciliæ tyrannus & Hamilcar Pœnorū dux Giſconis f. inter ſe pugnant. Ille etiam in Italiam pugnaturus traiecit. Tenuis ſcilicet adhuc

Anni ūdi.		*Anni vrbis cond*	*Anni ante Chriſtum natū*	
37.		474	303	huc Romanorum erat potentia & nomen. Appius Claudius Cenſor. Fabius Maximus. Papyrius conſul Samnites cū armis argenteis congreſſos vincit. Cùm Alexander inſtituere diceretur tranſitum ab Oriente in Africam, deinde Italiam, hunc ei opponere præcipuè Romani meditabantur. Anno 36. poſt mortem Alexand. 470. ab vrbe condita bellum Romanorum cū Pyrrho Epirotarum R. Ad hunc annum vſque Roma ſcandulis tecta fuit. *Plin lib.*16.*cap* 11. Italia primū vidit Elephantos. *Idem lib* 8 *cap* 6. Tarentini mortuo Pyrrho Carthaginenſes in auxilium vocant.
37. 75.	2. b Ptolomæus Philadelphus an. 38.	474 512	263	b Argento ſignato quatuor aut quinq; annis ante primum bellum Punicum Romani vtuntur. *Plin lib.*33. *cap* 3. Alexandriæ bibliothecam 54. milliū & Octingentorum librorū Philadelphus inſtruit.
	Eleazaro pōtifice, deinde Manaſſe.			Iudæos ad centum viginti millia libertati reſtituit, & dona votiua Hierofolymā miſit. Præceptorem habuit Stratonem Lampſacenum, quo tempore Silphon philoſophus clarebat.
875	*Antiocho Sotere, deinde Anti. Theo, Syriæ regib.*	512		Vetus teſtamentum ex Hebræo in linguam Græcam per 72.interpretes à Pōt. Eleazaro

 impe-

impetratos conuerti iuſſit, trecentis plus minus ante Chriſtum annis.

Mirum autem eſt Talmudicos ſcribere ſeptuaginta interpretes quinque duntaxat legis Moſaicę libros conuertiſſe, & duobus tantùm in locis, vel iuxta Ioſippum initio ſuæ hiſtorię, tredecim, idque conſulto, à veritate Hebraica diſceſſiſſe. Sic Ariſteas, ſic Ioſephus & omnis Hebræorum ſchola, *Hieron. in 5. Ezech.*

Quod ſi verum eſt, illorum interpretationem oportet vetuſtate eſſe corruptam, vt omnino crediderim. Non enim probabile eſt, tot tantoſque viros tam alienè multis in locis 22. librorum deerraſſe ab Hebraicis voluminibus, & plerunque à vero literæ ſenſu. Pſalmos perpetuo excipio, qui vt etiam hodie extant, ſentẽtiam Hebraicam optimè omnium referunt, & pleriſque locis reddunt illuſtriorem, vt aliquando docebimus.

Nobis aſſentitur Macaritus Logothetes, in libro Metaphraſis, his verbis: Diuinus igitur Lucianus, conſpicatus ſacros libros multis corruptelis infectos partim temporis longinquitate, partim continua ex alijs tranſpoſitione, & quidem nonnullis ſceleratiſſimis, qui Græca literatura excellebant, ipſorum

Anni ante Chriſtum natũ.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi*
	474		3837
263	512		3875
	512		3875

Anni mūdi.	*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*
3837	474	
3875	512	263

ipſorum ſententiam peruertere tentantibus, & multas labes inſerentibus, ipſe eos omnes aſſumens, ex Hebraica lingua, quam perfectè callebat, renouauit, in emendatione magnum perferens laborem: *Suidas in voce* νοθεύει, *& in Luciani vita.*

Imò & ipſe Hierony. præf. in lib. Paralip. Septuaginta (inquit) interpretes vitiatos tres emendârunt, Lucianus, Heſychius, Origenes. Luciani emendationem ſequuti ſunt Chriſtiani ab Antiochia vſque ad Conſtantinopolim, Heſychij Aegyptus & Alexandria, Origenis mediȩ inter Antiochiam & Aegyptum prouinciæ.

Hieronymus in quadam epiſtola ad Auguſtinum, quæ eſt inter ipſius Aug. epiſtolas vndecima, narrat Origenē eos, dum emendare optaret, corrupiſſe, & alibi, ante Origenem, quot eſſent codices, tantam fuiſſe diuerſitatem exēplarium, quæ non modò ad ſua vſque tempora perdurarit, ſed & ſua incude ȩguerit, aſteriſcis & virgulis prænotatis.

Vnde factum, vt multi alij quondam de integro vertendi laborē ſuſceperint, Aquila Iudæus tempore Adriani Cæſaris, deinde Theodotion Epheſinus Iudaicæ religionis proſelyta Imperatore Commodo,

3875	512	

tum Symmachus ſub Seuero, poſtea ſub Caracalla quintę æditionis Hieroſolymis inuentæ, demum ſextæ & ſeptimæ auctores incerti.

Ex quibus omnibus ſua Hexapla conflauit Origenes. Ea enim ſic appellauit, q. ſextuplicia, propter ſex interpretationes in vnum volumē coactas, non à numero columnarum, quas octo fuiſſe conſtat, vt duę caperent contextum Hebræū, Hebræis & Græcis characteribus, inſtar octapli Pſalterij Epiſcopi Nebiēſis. Præterea correxit, id eſt, corrupit, vt Hiero. interpretatur, verſionē 70. quæ deinde ſola videtur obtinuiſſe in Græca Eccleſia. *Epiphanius hæreſi. 64. contra Origenianos.*

Vt vt ſit, non ſine Dei erga Gentes, quas in ſuā Eccleſiam colligere paulo pòſt cupiebat, mirabili prouidentia, qualiſcunq; ſeruata eſt, cum reliqua bibliotheca bello Alexandrino, quod Iulius Cæſar geſſit contra Ptolomæum, vt Cleopatrā ab ipſo pulſam reſtitueret, flammis concremata ſit.

Sed nec dubito, eis ſpiritum propheticum aſtitiſſe, dū verterent, quoniam diuiniſſimè oracula de Chriſto obſcuriora tranſtulerunt, ab Apoſtolis authoritatē acceperūt, ab Hebræis maxima laudis teſtimonia conſe-

Anni ante Chriſtum natū.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mūdi*
	474.		3837.
264	512.		
			3875.

Anni mūdi	Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtū natum.
3873.	474.	
	512.	264.

conſecuti ſunt, ab eccleſiæ columnis vt prophetæ, commendati ſunt. *Tertul. in Apol. cap.* 18. *&* 19. *Iuſt. Mart. orat.* 1. *ad Gentes. Epiph. de menſ. & pond. Iren. lib.*3.*cap.*25. *Aug. lib.* 8. *de Ciuit. c.* 11. *& lib.*18.*cap.*38. *& quæſt. ſuper Gen.* 169.

Quare & eorum memoriā colebant Iudæi Alexandrini anniuerſario feſto. *Philo de vita Moſis.* 8 decembris ſcilicet. *in ipſorum calend.*

Denique verterunt, prout expediebat Græcis ad fidem ſuo tempore conuertendis, nōnullis de induſtria deo afflāte immutatis.

Nec minore erga ſuos beneuolentia Deus de Hieronymo poſteà eccleſiæ prouidit. Is enim non modo veteres æditiones, vt potuit, emēdauit, ſed etiam ſeptimam, quæ mox à Sophronio Græco ſermone donata eſt, vt pleraque alia tanti viri opera, de ipſo Hebraico multò incorruptius tranſtulit.

Ea eſt, qua nunc ſtudio Damaſi & ſequentium Pontificū vtimur in Eccleſia, quamq; æditionem vulgatam nominamus, vt probat Eugubin. præfat. in ſuos ad Moſem commētarios, vbi rectè excipit interpretationem Pſalmorum, quæ non potuit recipi, quod iā Veteris cantus in templis tritus eſſet. Hieronymiana tamē ſu-

387[illegible].

Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILADELPHI SAECVLO	Anni mūdi.
264.	474.		3837.
	512.		3875.

pereſt inter eius opera. Hebræi quoque, inter quos R. Ioſeph Albo, R. Selomo, R. Dauid, Elias Leuita, noſtræ vulgatæ æditionis interpretem Hieronymum agnoſcunt, & frequenter non ſine honoris titulo & pręfatione citāt, vt alibi docuim⁹.

Eleazarus Iudæorum Pontifex. Berachia Dux. Antiochus Theos Rex Syriæ Antiochiam condit.

Præter viginti duos libros ſacros, alij ſeptuaginta duo apocryphi in Aegyptū delati ſunt, auctore Epiphanio in libro de menſuris, & ponderibus ſcripturæ. Vnde fortaſſis libri Tobiæ, Baruch, Iudith, & ſimiles, qui in noſtris Biblijs Græcis & Latinis hodie reperiuntur, ad nos peruenerunt. Alioqui enim apud recentes Hebræos aut non extant, aut certè non ſunt Authētici. Quoniam eorum primus canon iam erat conditus ab illa magna Synodo, cuius ſcriba fuit Ezras, vt ſupra docui, & præterea docent Heb. *Tract. de votis in Tal. & R. Moſe de Kotſis præf. in Seph. Mizuoth. Sed eſt alter, de quo etiam ſuprà.*

Ieſus filius Syrach auctor Eccleſiaſtici qui panaretos dicitur. i. de omni virtute liber, fuiſſe fertur vnus è ſeptuaginta duobus interpretibus. De ſtirpe Ieſu ſacerdotis, cuius Zachar.

Anni mūdi		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*	
3837.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILADELPHI SAECVLO.	474.		char.meminit, Eius librū fuiſſe canonicum & ſacrū Ioſephus indicat lib.2. cōtra Appionem pag.948. Græci exempla. capitis 42.ſententiam citans.
			263.	Ariſtobulus Agathobuli diſcipulus vnus fuit è 70. interpretibus. *Anatolius Laodicenus apud Euſeb.hiſt.7.c.penult.* Philo Iudæus ſenior fortaſſe & ipſe è 70. interp. quem aliqui faciunt ſapiētiæ Salomonis concinnatorem (Nam alter iunior vixit Caij Imp. temporibus). Fuit & alius iiſdem temporibus, magni apud ethnicos nominis, de quo *Ioſephi lib.1.contra Appionem.* Ariſteas Philadelphi cubicularius ſcribit hiſtoriam de 72. interpretibus. Demetriꝰ Phalereꝰ Theophraſti diſcipulꝰ Regius Bibliothecarius. Leōtiū docta meretrix. Chryſippus Stoicus qui plura ſcripſit quàm cæteri poſſent legere. Carneades Acadē. qui nihil proponebat, quod non probaret, nihil improbabat, ꝙ non expugnaret. Ecateus Abderides philoſ. qui & librum edidit de vita Abrahæ. (*Ioſ lib.1 Antiq cap 7.*) Lycophron, è cuius tragœdijs vnica extat Caſſandra, Philadelpho charus, nō tam propter poeſim quàm ob Anagrammatiſmos.
3875		512.		Timochares Aſtronomus, Ariſtophanes Grammaticus,

Zoilus

MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILADELPHI SAECVLO

Zoil⁹ Amphipolita Homero maſtix Alexandriæ degunt, vbi muſæ poſthabitis Athenis ſuum domicilium collocarãt

Poſt Phalereum Bibliothecę præfuit Callimachus. Octingentos libros ſcripſiſſe fertur. Soli autem hymni ſuperſunt.

Coætaneos ſex alios poëtas habuit, qui omnes à pleïadum numero pleïades dicebantur: Lycophronem, Aratum, Theocritum, Nicãdrum, Philicum, Homerum Iuniorẽ. Vide Tzetzem Lycophronis interpretẽ.

Abhinc ſerio Aegyptus philoſophari Græcè, & Græcas ſcholas inſtituere: quin etiam per totum Orientem Græcus ſermo vigere cœpit. *Hieronym. in prœmio lib. 2. commentariorum ad Galatas.*

Metaſthenes Perſa hiſtoriam ſcribit.

Imò verò per Occidentem, ita vt cum Græcorum imperio eorum quoque diſciplinæ, leges & ſermo in mundo, vt fit, propagata ſint, ſicuti attingit Cicero pro Archia. Nam etiã noſtri Galli linguam Græcam coluerunt, Druidis & Semnothæis (voces ſunt Græcæ originis) apud ſe inſtitutis, qui reb⁹ diuinis præeſſent, ſacra priuata & publica procurarent, religiones interpretarentur, iuuentutem erudirent, de controuerſiis publicis priuatiſque reſponderent,

Anni ante Chriſtum natũ. 263.

Anni vrbis cond. 474. — 512.

Anni mũdi. 3837. — 3875.

Anni mūdi. | MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILADELPHI SAECVLO. | *Anni vrbis cond.* | *Anni ante Chriſtum natū.*

rent, præmijs pœniſq; impoſitis. *Cæſar lib. 6 de bello Gallico.*

3837. 474. Arceſilaus auctor nouorum Academicorum, qui ſpem omnis ſcientiæ eripuit. *Seneca.*

263. Zeno Stoicus, cui ſuccedit Cleanthes.

Eidyllia Theocritus, Aratꝰ Antigoni Macedonū regis medicꝰ ſcribit Phænomena, Nicander Theriaca & Alexipharmaca. Athenodorus Arati frater primus Zoilo pro Homero contradixit.

Aratus gnarus Aſtrologiæ ornatiſſimis atque optimis verſibus de cœlo ſtelliſque dixit atque conſcripſit. *Cic. 1. de Oratore.*

Vſus papyri, qua abundant Nilus & mare Aegyptium rubrum, ſiue chartæ iunceæ inuentus eſt, cum ab Attalo rege primo Pergami & Galatiæ mēbranas Philadelphus obtinere, ad parandam librorum tātam ſupellectilem, non potuiſſet. Antea ſcribebatur in libris ſiue corticibus arborum.

Huius autem æmulatione Attalus inſignem quidem, ſed tamen multò inferiorē bibliothecam parat, viris doctis, quales plurimos iſtud æuum ferebat, è Græcia conquiſitis.

Sic & reges Aſiæ, quorū Bibliothecæ Euphorion ab Antiocho magno fuit præpoſitus.
3875. 512. *Suidas in Euphorione.*

Attalus

Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.
	512.		3875.

Attalus rex aurum intexere in Aſia primus docuit. Vnde textum Attalicum.

Conſynges Nicomedis regis Bithyniæ vxor à canibus propter laſciuiores cum viro iocos laceratur.

Nicomedes Nicomediam condit.

ROMAE BELLVM PVNICVM PRIMVM,

Primo foris à Romanis geſtū Appio Claudio cæci fratre, M. Fuluio Flacco Coſs. poſt Romam conditam annis ferme 490. *Gell. lib.* 17. *cap.* 21. Viginti poſt bellum cum Pyrrho ſum ptum. *Ibid.* 56. poſt Alex. mortuum. 251. ante Chriſtum. Nā antea annis propè quingentis domi luctati tantùm fuerant, ad domandam ſubigendamq; Italiam. *Florus li* 2 *epitomes.* per annos 23. confectum. *Oroſ. lib.* 4. *cap.* 9.

Iam hîc ergo Romanorum externa bella incipiūt per 200. annos geſta, quibus Africam, Europam, Aſiam magnis victorijs peragrarunt.

Cathaginenſibus opem tulerūnt Lacedæmonij duce Xātippo, Hiſpani & Gallogræci.

Vnico anno Iani gemini porta clauſa, qđ ſub Numa rege ſolū prouenerat. Anno enim ſequenti bellum Gallicum exarſit. *Ibid Oroſ. c.* 10. *&* 11.

Cenſu hominū Romæ habito in

Anni mūdi.		Anni vrbis cond.	Anni ante Christum natū.	
				to inuenta ſunt ducēta ſeptuaginta millia. M. Regulus, L. Manlius Coſs. Hamilcarem in Hiſpania vincunt. Metellus deinde Afros in Sicilia. Romani obtinent Apuliam, Calabriam & Meſſanam. Cum Hierone pax facta. Afri in Sicilia victi. Hanno Carthaginenſis nauali prælio victus a Duillio. Scipio Corſicam & Sardiniā capit. Annibal ſenior claſſe à Romanis victus, à militibus ſuis cruci affigitur. Regulus victis nauali prælio Pœnis in Africam traiecit. Serpentem portentoſæ magnitudinis interfecit. Tandem captus eſt. L. Cæcilius Metellus Aſdrubalem in Sicilia vicit, 132. elephantos cepit, hoſtium 20. millia apud Panormum occidit. Elephantos pompa maxima Rom. duxit. *Plin. lib. 8. c. 6.* E duobus Coſs. Pulcher Cæci nepos contra auſpicia pugnans naues 170. amiſit, cæſis 8 m. hominum & 20. m. captis & 20. nauibus. Alter L. Iunius Pullus naufragium paſſus eſt. *Florus.*
3875. 3899	c Ptolemæus Euergetes an. 24.	512. *In prolog. ecclesia.* 538.	225.	c Syriam vaſtat debellato Callinico, Iudæam, Siciliam aliaque multa obtinuit. Regnauit Epiphanio an. 24. alijs 26. Soro-

	Anni ante Chriſtum natũ.	Anni vrbis cond.		Anni mũdi.
Sororem in vxorem ducit. Berenicis reginæ coma in cœlum à Conone Mathematico relata. Sapientia Salomonis ſub hoc tempus videtur aut condita, aut in Græcum verſa. Simon Iuſtus Iudæorum Pontifex. Onias eius nominis ſecundus, qui Menaſſi ſucceſſit. 11. Hebræorum pontifex Euergeti negauit tributa. Vnde conſecutæ magnæ calamitates. Ioſephus dux Iuda regem placauit & præfecturam Iudeæ & finitimarum regionum retulit. Cuius filius Hyrcanus fuit princeps familiæ Dauidicæ vltimus. *Ioſ. lib.* 12. *cap.* 4. Erat è Chriſti maioribus. *Luc.* 3. Ieſus Sirach Nepos ſuperioris Eccleſiaſticum; quem librum Hebraice ſub titulo prouerbiorum, Miſlé, auus conſcripſerat, in Græcum vertit an. ætatis 38. ſub Ptolomæo Euergete, ſic enim debet intelligi; quod ipſemet in prologo Eccleſiaſt. narrat, non vt indoctè Geneueſes tranſtulerunt, anno triceſimo octauo Euergetæ regis. Nam Euergetes annos duntaxat 24. regnauit. Poſſit etiam ſignificare ſe deſcendiſſe in Aegyptum 38. anno poſtquam auus ipſe ſuam ſapientiam ſiue Eccleſiaſticum Hebraice conſcripſiſſet, quē nunc ex reperto exemplari	225.	538.	*Simone iuſto, deinde Onia pontificib.* *Seleuco Callinico, Seleu. Ceranno, Ant. Magno Syriæ reg.* *Arſace primo Parthorum rege, deinde Mithridate.*	3899.

Anni mūdi.		Anni vrbis cond	Anni ante Christum natū.	
3899.		358.	225.	plati emendatiſſimo Græcum faceret.

Scipiones, Fabius Maximus Romanorum, Clypeus Marcellus, Rom. Gladius, Liuius primus poëtarum Latinorum, qui pace cum Pœnis facta poſt Sophoclis & Euripidis mortẽ annis plus ferè centum & ſexaginta, poſt Menandri, annis circiter quinquaginta duobus, fabulam publicauit; an. vrbis 513. anno vno ante natum Ennium, qui Plauto & Næuio fuit ſenior. *Cic. 1. Tuſc.* mox poſt pacem cum Pœnis factam.

Polybius Megalopolites conſiliarius & preceptor Scipionis Iunioris, qui Carthaginem deleuit, Romanam hiſtoriam 40. libris cōplectitur à fuga Cleomenis & Philippi Perſei f. ſucceſſioni Macedonum Romana attexens, & à primo bello punico hiſtoriam Achæorum & Romanorum tractans.

Archimedes mortalium ingenioſiſſimus machinis arte Geometrica excogitatis Syracuſas cōtra Romanos defendit.

Bellum Liguſticum. Tū primum Coſs. cum exercitu Padum fl. tranſierunt.

Anno quarto ante initium ſecundi belli punici ſecunda Gallorum in Italiam expeditio, Arioiuiſto & Fridomaro ducibus, quos M. Marcellus vicit. *Polyb lib. 2.*

	Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.
Flaminius conſul contemptis auſpicijs, quibus pugnare contra Gallos prohibebatur, conflixit & vicit. *Oroſ li. 4. c. 12.*	255.	358.		3899

Eratoſtenes Grammaticus poſt Callimachum Bibliothecę præpoſitus.

Apollonius Rhodius, qui ſcripſit Argonautica, Eratoſtenis diſcipulus. Poſt præceptorem præfectus fuit Bibliothecę, in qua habuit ſucceſſorem Ariſtonymum comicū ſub Philopatore mox, in quem vt ingratum diſcipulum poëma Ibis inſcriptum Callimachus condidit. *Suid.*

Cùm tempore Ariſtotelis dubitaretur, num Africa ambiretur mari, quidam Eudoxus iram Ptol. Euergetis fugiens à mari rubro peruenit nauigatione ad fretum Gaditanum. *Mela, Strabo.* Quod & temporibus Ioſiæ & Necaonis Pharaonis contigerat.

Cleomenes rex Lacedęmoniorum re malè geſta & Lacedæmone amiſſa cum Antigono rege Macedonum ad Euergetem confugit.

Lycurgus Lacedæmoniorū rex creatur. *Polyb.*

Arſaces Parthorum regnum ſecundo Euergetis anno condit.

Bellum Carthaginenſiū cōtra Numidas. *Polyb. lib. 1.*

Amilcar cū exercitū in Hiſpa-

Anni mūdi		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*	
				paniam multus Carthaginenſium imperium amplificauit. *Poly lib. 2.* Hieron Siciliæ rex Romam veniens populum frumento donat. *Eutrop.*
3899. *Mac. lib. 3.*	4 d Ptolomæus Philopator. an. 16.	538.		d Hic indigna multa commiſit in religionem. 3. *Mach.*
3915.	*Onia Pontifice max.* *Antiocho Magno Syriæ rege.* *Mithridate Parthorum ſecundo rege.*	554.	299.	In hippodromo Alexādriæ Iudæos efferatis elephātis proterendos expoſuit, cuius hiſtoriæ ſummā perſtringit Ioſeph. lib 2. contra Appionem, annis ferè 50. ante Machabæos. Iudæam fraude ſubactam amiſit, Antiocho magno Iudæis amiciſsimo; qui multas vrbes ei eripuit, Aegyptū etiam aggreſſus. Patrem, matrem, ſororem coniugemque extinxit. Tryphon a luxu & delicijs cognominatus eſt. Nauem actuariā 50. ordinum primus condidit. *Plin. lib. 7. cap. 56.* Ab hoc regum Aegypti & Syriæ bella varia Daniel ſub nomine Regis Auſtri & Aquilonis prædixit. Nam Iudææ Aquilonaris eſt Syria, Auſtralis Aegyptus. Primus è medicis venit Romam Peloponnenſis Archagatus Lyſaniæ f. L. Aemylio, M. Liuio Coſs. an. vrbis 535. Tandiu enim Roma medicis caruit & nunquam melius habuit. *Plin lib. 29. cap. 1.* centum annis amplius poſt Alex. Magnum,

	Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.
M. Aemilio, Paulo Seruio Coſs. argenteus nummus primum in vrbe figuratus ſub 2. bellum Punicum.		538.		3899.
ROMANIS BELLVM PVNICVM SECVNDVM, quod deleta Saguntus excitat, geſtum eſt annis 17. (tamdiu enim Annibal in Italia cum valido exercitu manſit) & finitum anno vrbis 546. i. quinquageſimo ſexto poſt primum inchoatum. Cui Macedonicum ſucceſſit. *Oroſ. lib. 4. c. 19.*	199.			
Poſt hoc Punicum Romani intra 53. annos, terra mariq; potentiſſimi euaſerunt multis regnis prouincijsq; incredibili fælicitate ſubactis. Nam vnico conflictu Philippus R. pulſus fuit è Macedonia, vnico, Antiochus Mag. Aſia ceſſit. Vnica clade Carthaginenſes Lybiam amiſerunt, &c. *Polyb.*				
Strabo quiſpiam peruidebat aliquid è 130. millibus paſſuū. Vt è Lilybæo Siciliæ promontorio exeuntem claſſem Carthaginis portu, indicato etiam nauium numero. *Plin.*				
Cremona in Italia cōditur, *Tacit. lib. 19.*				
Ante ætatem Lælij & Scipionis nulli apud Romanos nominantur ſapientes, cū Diogenes Stoicus & Carneades Academicus Romam legati ab Athenienſibus miſſi ſunt. *Cic. 4. Tuſcul.*				

Sero

Anni mũdi.		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natũ.	
3899.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILOPATORIS SAECVLO.	538.	199.	Sero ergo admodum Roma literas & diſciplinas attigit. Primum diuortium Romæ, à Caruilio factum nõ ſine populi odio. *Haliç. lib. 2.* Romani Illyrios vincunt. Demetrius rex Illyriorum. Syphax Numidarum rex fœdus cum Romanis facit. Annibal vincitur à Scipione Africano maiore in Africa, quo fuerat poſt 16. annum pertractus. Apud Pruſiam Bithyniæ regem cum à Romanis repoſceretur, veneno ſe necauit. Philomenes dux Achæorum à Meſſanijs captus occiſus eſt in Sicilia. Tũc Vulcani inſula, quæ ante non fuerat, repente mari edita, cum miraculo omnium vſque hodie manet. *Oroſ. lib. 4. cap. 19.* Eodem tempore per Romanos in 4. locis pugnabatur. In Italia contra Annibalem, vbi variæ vices, donec Annibal anno 16. redijt, poſtquã venerat. In Macedonia contra Philippum, in Sardinia contra Sardos & Ducem Aſdrubalẽ Carthaginenſium, vbi vicit Mallius, captiuis & Aſdrubale Romam abductis. In Hiſpania cõtra alterum Aſdrubalem Annibalis fratrem, qui tandem à Scipione Africano victus eſt tota Hiſpania ſubacta. Legatione Attali regis Aſiæ & Rho-

	Anni ante Chriſtum natũ.	Anni vrbis cond.		Anni mũdi
& Rhodiorum, bellum Macedonicum confecto Punico ſecundo decernitur.				
Philippus Nabin Laced. Tyrannũ, qui multas Græciæ ciuitates occupauerat, ſibi ſociat.				
Pace accepta à Flaminio cõſule omnibus Thraciæ vrbib⁹ exuitur, & Demetrium filium cum annuo tributo obſidem dat.				
Flaminius quoq; Græciam à Nabide Tyranno liberat.				
Philippus Maced. rex à Romanis bello per Dardanos inuadentes Macedoniæ fines reuocatus eſt, pace facta cum Lẽnio prætore, qui cum Attalo Aſiæ rege Eumenis filio iunxerat ſocietatem.				
Achæi duce Philopomene cum Nabide bellum gerunt.				
Arius rex Laced. de quo in lib. Mach.				
e M. Lepidum in Aegyptum Ro. miſerunt, qui tutorio nomine regnum pupilli Epiphanis adminiſtraret, quod facta pactione inter ſe diuiſiſſe dicebantur Philippus rex Maced. & Antiochus Syriæ.		554. *1. Mach. 10. & 11.* 558.	e Ptolomæus Epiphanes an. 24. *Onia pontifice.*	3915. 3939.
Contra Antiochum magnũ pugnantibus ducibus regis Aegypti, Iudæa in medio poſita, in contraria ſtudia ſcindebatur, alijs Ptolomæo, alijs Antiocho fauentibus.			*Antiocho magno et Seleuco Philopatore Syriæ regibus.*	
Antiochus Magnus Iudæam capit & cognita Iudæorũ erga			*Mithridate, Pampano, Phraarte & Pharnace Parthorum regibus.*	

Anni mũdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtũ natum.*	
919.		558.	159.	erga ſe voluntate, magnis eos muneribus donat & per epiſtolas laudat, tãdem pace inita Epiphani Cleopatram filiam locat data dotis nomine Phœnicia, Samaria, Iudæa. Cato maior orator ſeptem originũ libros ſcribit. Conſul anno 132. ante Ciceronẽ, Nondum Græcia ſuas literas Romanis dederat. *Plin. lib. 29. ca. 1.* Ennius poëta, qui & ſoluta oratione ſacram hiſtoriã de geſtis Iouis & cæterorum deorum ſcripſit, & de Euhemero in Latinum vertit, quam & Lactãtius, Euſebius, Aug. Varro lib. 1. de re ruſtica, Cic. 1. de natura deorum citant. Sexageſimo ſeptimo ætatis anno, duodecimum annalem ſcripſit ſub vrbis an. 580. *Gell. lib. 17. ca. vlt.* Næuius, Portius Licinius, Plautus poëtæ. Panætius, Poſſidonius Panætij diſcipulus. Diogenes Stoicus, Carneades Academicus & Critolaus peripateticus ab Athenienſibus ad Senatum populumq; Rom. negotij publici cauſa legantur. Sp. Caruilius Ruga primus Romæ diuortium cum vxore fecit, quòd eſſet ſterilis. *Gell. lib 17. cap. vlt.* Theombrotus medicus. Corbis & Orna de Hiſpaniæ regno mutuis certãt vulnerib⁹.

Cc 4 Metro-

	Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.
Metrodorus Philoſophus artis memoriæ primus auctor. (*Poſt Simonidem.*)				
Scipio minor Afric. Panætiū Polybiumque domi militiæque ſecum habuit. *Velleius lib.* 1.				
Pampanus rex tertius Parthorum ad Euphatem vſq; regnum propagat.				
Maſiniſſa rex Numidarum poſt Syphacem.				
Cyrene multitudine Iudæorum repletur, Deo per terras eos diſpergente, vt aditum pararet futuræ apoſtolorum legationi.				
Hiera inſula admiratione nauigantium è profundo, cum aquis calidis de repente emergit, Vulcani inſula in Sicilia.				
In Accio circaque (Nam ante hunc omnia Romæ erant aſpera) Romana tragœdia, dulceſque Latini leporis facetiæ per Cæcilium, Terentium, Afranium, ſub pari ætate nituerunt. Hiſtoria per Catonem & quoſdam veteres & obſcuros, At eloquentia multò pòſt per Tullium, æqualeſque. *Velleius lib.* 1.	159.	578. 2. *Machab.* 10.	6. ſ Ptolomæus Philometor an. 25.	3939. 3964
Inſubres Boij, à quibus Ticinum conditum eſt, Cremonā & Placentiam vaſtantes, tandem à Rom. oppreſſi ſunt.		603.	*Onia, Iaſone, Menelao, Lyſimacho, Iuda & Ionatha Machabæis pontificibus.*	
ſ Philometor ſub tutela populi Romani contra impium Antiochum Epiphanem, qui eius				

Anni mūdi.	*Seleuco Philopatore, Ant. Epiphane, Ant. Eupatore Demet. Sotere. Syriæ regib.*	*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Christum natū.*	
3939	*Pharnace, denique Mithridate 2. Parthorum regibus.*	578.	159	eius regno prætextu cōſanguinitatis (erat enim ex matre auunculus) inſidiabatur. Matrē ſuam interfecit, quare per antiphraſim Philometor. i. amator matris. Præ gaudio in victoria expirauit. Ariſtarcho Grāmatico tradidit ſuum filium Euergetem 2. inſtituendum. *Suidas.* Eo præſente inſignis quæſtio tractata de vera Eccleſia inter Iudæos & Samaritanos. *Ioſeph. lib.* 13 *cap.* 6. Fuit Iudæis contra Anti. Epiphanem, contra quem de multis Syriæ locis decertabat, Onia Iudæorum pontific. Fauit & literatis. Huic charus erat Hyrcanus Ioſephi Iudææ ducis f. Quod æmulati fratres eius, ſeditione mota, magnarū calamitatum toti genti cauſa extiterunt. Philometoris hortatu Ariſtobulus inſignis Hebræorum philoſophus in Moſem commentarios edit. Ad eundem librum de membris Dei ſcripſit. Fuit regis preceptor. Ad quem extat Senatus Hieroſolymitani epiſtola. 2. *Mach.* 1. Hiſtoria Machabæorū hoc tempore. Eraſiſtratus medicus, Leptinus Mathematicus. L. Craſſus orator. Q. Fabius. Gn. Domitius & Pōpilius.
3964		603		

	Anni ante Chriſtum natũ.	Anni vrbis cond.		Anni mũdi
Crates, non ille Thebanus, ſed Stoicus, Polemonis ſucceſſor, qui Homericus dictus eſt, quòd more Philoſophorum illius ęui occuparetur circa Grammatica & poëtica Homeri.	199	578		3939.
Cõtra Perſeum Philippi filium Cephiſodorus Athenienſis à Romanis auxilia impetrauit, cum parua ſuorũ manu in Italiam traijciens. Romani autem exercitu & imperatore miſſo Macedonum vires adeò fregerunt, vt nõ multo pòſt Perſeum Philippi f. captiuum etiam Romam pertraxerint. *Pauſan. lib.* 1.				
R. Iodan, R. Ibba, R. Iohai, quorum fragmenta etiã nunc extant.				
Erant tunc in Hieruſalem filij Belial introducentes ritus gentium, &c. 1. *Mach* 1.				
Gens Baſternarum Iſtrum tranſire volens, frigore glaciatum, ſubmerſa eſt paucis euadentibus. *Eutrop. lib.* 4.				
Arianates rex Thracum amicitiam Romanorum conſequitur.				
Manſiniſſa 92. anno ætatis Carthaginenſes vincit. *Flor. lib.* 48.				
Moriens Scipioni curam filiorum commiſit, Africæ interiora, itemq; Numidiam adhuc incultam, fructibus frugibusque inanem, cultura fructuoſiſ-		603.		3964.

Anni mũdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natũ.*	
3939	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILOPATORIS SAECVLO.	578.	199	ctuoſiſſimam reddit, paulò ante bellum Punicum. *Suidas.* Perſeus vltimus rex Macedoniæ ab Aemilio vincitur, & Macedonia vertitur in populi Romani prouinciam. Scipio Naſica anno vrbis 595. primus aqua diuiſit horas æquè noctium ac dierum, idque horologium ſub tecto dicauit. Tandiu populi Ro. lux indiſcreta fuit. *Plin lib.7. c 60.* antea diem diuidebant veſpera, conticineo, intempeſto, Gallicinio, Lucifero, diei mane, ortu, occaſu, meridie, crepuſculo, crepero. *Seruius Cenſor. de die Natali cap.19.* Bellum Celtiberiæ ſubito contra Rom. exoritur. Anno Vrbis 573. Numæ libri reperti exuſti ſunt. TERTIVM BELLVM PVNICVM an. vrbis 602. nẽpe annis 56. poſt finitum ſecundum. Durauit annos 4. *Oroſ. lib. 4 cap. 21. & 22.* Eo exciſa eſt Carthago penitus, cùm ſtetiſſet annis ſeptingentis, & ita vniuerſæ excelluiſſet Africæ, vt etiã in Siciliam, Sardiniam, cæteraſque adiacentes inſulas, & in Hiſpaniam regni terminos tetendiſſet. *Oroſ. præf. lib. 7.* Inde Romanum imperium augeri plurimum cœpit. Agebatur Ptol. Philometoris circiter decimus quintus.
3964		603		

Ita

	Anni ante Chriſtum natū.	A vrbis cond.		Anni mūdi.
Ita per annos 150. aut bellum inter Romanos & Carthagineſes, aut belli præparatio & infida pax fuit. *Velleius lib.* 1. Cato maior an. vrbis 605. obijt. *Plin.lib.*19 *cap* 1. Cum ſeptẽ annis, poſtquam Galli vrbem cepiſſent, Romani deducere incepiſſent colonias per totam Italiam intra annos 60. vſque ad Aquileiam & Graniſcum, nunc primum extra Italiam Carthaginem in Africa primam coloniam, deinde Narbonem in Gallia, &c. condunt. *Velleius lib.* 1. M. Portio Catone, Q. Mario Coſs. Narbonem Colonia deducta eſt, quo anno de Dalmatia triumphatum. Bellum Numantinum ſiue Hiſpanicum à Scipione minore confectum. Bellum Achaicum, in quo Corinthij cum Aetolis aduerſus Ro. conſpirantes, exitium ſibi pepererunt. Hic æris Corinthij origo, cũ incẽſa Corintho varia metalla liquefacta confluerent. *Iuſt lib.* 34. *Florus.* Tiberius Gracchus legem agrariam ſeminariũ omnium ciuilium bellorum in annos ſexaginta vſque ad Syllam, deinde in alios 60. vſque ad Iulium Cæſarem promulgat. *Appia. de bel. ciuil.* Primus fuit qui tumultu inteſtino interijt. Nempe ab initio	199	578. … 603	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOL. PHILOPATORIS SAECVLO.	3939. … 3964

Anni mũdi		Anni vrbis cond	Anni ante Chriſtum natũ
	7	603	
3964	g Ptolomæus Euergetes ſecundus an.20.	Mac. 15.	
3964		623	
	Ionatha pontifice Iudæorum.		
	Alexandro, Demetrio, Ant. Sedete et iterum Demetrio per ord. Syr. reg.		
	Mithridate 2. Parthorum rege.		

tio regni Romuli vſque ad annum 620. nullæ in vrbe factæ ſunt cędes mutuæ ciuium. *Halic. lib.* 2.

Statius Cæcilius comœdiarum ſcriptor, natione Gallus, anno poſt mortẽ Ennij iuxta Ianiculum ſepelitur.

g Euergetes filijs & ciuibus Alexandrinis interfectis omnia luctu complet.

Quis tum Romanę Reipub. ſtatus eſſet, egregiè deſcribitur. 1. *Machab.* 8.

L. Cæcilio Metello, T. Q. Flaminio Coſs. Carthago iuſſu ſenatus reparata eſt, 22. annis poſt euerſionem & ciuium Romanorum familijs repleta. *Oroſ. lib.* 6. *cap.* 11. Vnde et deinceps illic latinè locuti ſunt, donec ſub annum Chriſti 700. à Saracenis & Arabibus caperentur.

Daphnis Grammaticus ſeruus tribus millibus & ſeptingentis ſeſtertijs venditur à Gn. Piſaurenſe.

Cæcilius, Accius, & eorum obtrectator Lucilius poetæ. *Gell. lib.* 17. *cap. vlt.*

Terentius Carthaginenſis, quem Afranius omnibus comicis præfert, cùm tamen ei Volcatius inter comicos non niſi ſextũ locum tribuat, poſtponatq; Cæcilio, Plauto, Næuio, Licinio, Attilio.

Pacuuius Brunduſius Ennij

ex

	Anni ante Chriſtum natū	*Anni vrbis cond.*		*Anni mūdi.*
ex filia nepos tragicus, Ariſtarchus grammaticus (alter ab Homerico) huius regis præceptor.				3964
Hipparchus Aſtrologus & Mathem.		623		
Hic primum apud probatos hiſtoricos, abhorrentes à Germanorum fabulis, Bituitum repetio Aruernorum Reg. anno vrbis 627.				
Aruernorum enim principatus primus quondam Gallis fuit (*Cæſar lib.1. bell. Gall.*) Vnde & eum extendit Strabo (*lib.4.*) ad Narbonenſium Maſſilienſiumq; fines, Pyreneos mõtes, Oceanum & Rhenum. Id oſtendunt Bituiti eorum regis cruenta duo prælia, de quibus ibidem Strabo & Liuius lib.61. Alterum cõtra Domitium ad Sulgæ & Rhodani, alterum contra Fabium ad Tiſaræ confluentem. Poſtea exactis Aruernorum regibus ciuitas & Reſp. libera ad Cæſaris tẽpora permanſit, & Plinij adhuc ætate inter liberas Celtarũ ciuitates cõſtituitur. Quam omnium temporum gloriam & dignitatem ſupra vniuerſam Galliam retinuiſſe ad ſexcenteſimum Chriſti annum Gregorij Turonenſis & Sidonij Apollinaris ſcripta demonſtrant.				
h Romæ leges Gracchorum agrariæ.		623	h Ptolomeus Phiſcon an. 17.	3984
		640		3999

Attalus

Anni mūdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*	
3999	*Simone Pontifice, deinde Io. Hyrcano.*	640	144	Attalus rex Aſię minoris ab Eumene patruo ſuſceptum cędibus & venenis fœdat. Teſtamento imperium Aſiæ pop. Romano reliquit. Hinc bella Ariſtonici cum Romanis & regibus Nicomede Bithyniæ rege, Mithridate Ponti & Armeniæ, Ariarathæ, Cappadociæ, Philomene Paphlagoniæ, anno ab vrbe 622. *Oroſ. lib.* 3. *cap.* 8.
	Demetrio, Ant. Gryppo & Ant. Cyziceno. Syriæ regibus.			Bellum Seruile in Sicilia ortum, multas infecit prouincias, & vrbes Atticam Delon, Minturnas, Sinueſſam, &c. *Oroſ. lib* 5. *cap.* 7.
	Phraarte 2. rege Parthorum.			Ariſtonicus Eumenis nothus regnum inuaſit, & P. Craſſum interemit. Regno potitur, donec à Perpenna cōſule in Romanorum poteſtatem redactus eſt.
				Sic Aſia Romanorum facta, cum opibus ſuis vitia quoque in vrbem tranſmiſit.
				Iaſon Cyreneus quinq; libros ſcribit de rebus Machab: quorum Epitome eſt noſter ſecundus. 2. *Mach.* 2.
				Metello & Scauro Coſs. cenſores Romæ artem Ludicram præter cantores & ludum talarium vrbe remouent.
				Q. Martius Gallos ſibi regē ſtatuentes prelio oppreſſit, ſub radicibus Alpium. Nullus vel paruulus ſuperfuit; qui non mallet mori, quàm ſeruire.

P. Ru-

	Anni ante Chriſtum natũ.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi.*
P. Rutilius primus gladiatoribus leges dimicãdi tradit.				
Laudotia regina Parthos debellat.				
i Phiſcone in exiliũ acto, Cleopatra mater regnum inuadit, matrem thoro expellit, duas filias viduas alterno fratrum matrimonio facit. Alexandro alteri filio eripere regnũ machinatur, donec ab eo occupata interficitur.		640	9 i Ptolomæus Alexander cum matre Cleopatra an. 10.	3999
	97	650		4009
Alexander à populo in exilium actus, regni Cyrenarum, quod ei pater teſtamento reliquerat, hærede pop. Rom. inſtituto decedit. Ptol. aũt Phiſcon reuocatur. Cui mortuo mox ſuccedit Lathyrus.			*Ioanne Hyrcano pontifice.* *Ant. Cyziceno Syriæ reg.*	
Scythæ Medos & Parthos grauiſſimè infeſtant.				
Thraces à Romanis vincuntur.				
Numuliſintis filia Diogiridis Thraciæ regis crudelitate nobilis.				
Galli aſcitis quibuſdã Germanis iuxta fluuium Rhodanum ingenti clade exercitum Romanum M. Mallij & Q. Scipionis conſumpſerunt. Timor tunc Romæ ingens, ne iterum Galli Romam inuaderent.			*Phraarte 2. Parthorum rege, deinde Artabano.*	
Elephantorum pugna an. vrbis 655. Romæ primũ facta, *Plin. lib. 8. cap. 7.*				
An. vrbis 657. Senatuſconſultum factum eſt, ne homo ſimmolaretur, quod antea fieri reli-				

Anni mũdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natũ.*
4009 4017	10. k Ptolomæus Lathyrus an. 8.	650. 668	87
	Ioan. Hyrcano pontifice.		
	Cyziceno, deinde Philippo vlt. Syriæ rege. denique Tigrane Armenio.		
	Mithridate 3. Parthorum rege.		

religioſiſſimum erat. *Plin. lib.* 30. *cap.* 1.

k A matre eiectus denuò recuperat regnum.

R. Simeon Ben Iohai auctor libri Zoar. Quo poſuit fundamenta ſtultæ & vanæ artis illius Cabbaliſticæ, quæ languet circa literarum apices, numeros, tranſpoſitiones, anagrammatiſmos, vocum inuerſiones, alluſiones, amphibologias, homonymias. Nam eius vanitatis myſteria tribus præcipuè conſtant, quæ indicantur voce גנת.

Nempe Geometria (ſic imperitè confuderunt Geometriam cum Arithmetica) quando literæ expenditur numerus. Noteriacon, quando litera ponitur pro integra dictione: ſic autem Barbarè dicitur à notariorum apicibus. Temurá, q. permutatio (elementorum) cùm vna litera pro altera ſubſtituitur. E duobus primis vocabulis, quorum vnum eſt Græcum, alterum ſemilatinum, intelligis, quo tempore tam inepta ars excogitata fuerit, nihilque minus eſſe, quàm Cabbalam. i. ſcientiam, quæ à maioribus per manum recepta ſit. Præter iſtiuſmodi ineptias continet multa impia & ex omni hereſum furfure conflata. Conſtituit decem Sephiroth ſiue numerationes, pro

Anni ante Chriſtum natũ. 87 | *Anni vrbis cond.* 688 | *Anni mũdi* 4009

ſuo fundamento, quas ſiue ſtatuant eſſe eſſentiam Dei, ſiue aliquid aliud extra Dei eſſentiam, impiè introductas ex eo apparet, quòd in Deo numerum & multitudinem realem ponant.

Tale erat negotium, vel potius otium Marini & Colorbaſij diſcipulorum Valentini, qui cuncta ſuæ religionis myſteria è literis Alphabeti Græci probare conati ſunt. *Iren. lib.* 1. *cap.* 9. *&* 10.

Reuelinum Capnionem tribus libris harum nugarum guſtum mundo præbuiſſe ſine refutatione & Picum Mirandulanum ſe earum patronum conſtituiſſe, equidem miror.

Neque enim ea eſt Cabbala ab eruditis patribus laudata, quæ partim hiſtorica eſt, partim תורה בעל פה nominatur. i. lex ore percepta.

Hæc enim legis ſcriptæ pura eſt interpres, & ſimplices Synagogæ traditiones, conſuetudines, ritus, maiorum explanationes cõtinet, quarum fragmenta nonnunquam ſuppeditant Talmud, Deraſim, &c. Sed de hoc aliàs.

Gotthi Franconiam depopulantur. Diceneus Boroiſta eorum conſiliarius & doctor, philoſophiam & Theologiam ethnicam eos docet, ſacella & cere- 79 4017

Anni mūdi		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natū.	
	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.			ceremonias inſtituit. *Iornand. de rebus Geticis.*
3009		688	87	Micipſa Numidarum rex moriens filios reliquit Adherbalem, Hiempſalem & Iugurtam, quem adoptauit. *Salluſt.*
				Bellum Iugurtinum anno vrbis 635.
				De Iugurta Afro & Boccho Mauritanię rege C. Marius triumphat.
				Cicero tertium ætatis agebat annum. Gracili erat corpore & infirmo, collo procero & tenui. Vnde eum & amici & medici hortabantur, vt cauſas agere deſiſteret. *Ipſe in Bruto.* Sed ſe exercitationibus confirmauit; ab ijſque, quorum cauſas agebat, nulla dona aut munera accipiens, rex fori euaſit. *Plutarch. in eius vita.*
				Mox ſecutum eſt Cimbricum bellum, quod Cic. de prouincijs Coſs. vocat Gallicum eodem Mario imp. Qui & Teutonos ad Rhodanum cum rege ipſorum Teutoboccho & Ambronas prope Maſſiliam vicit. *Strabo lib.* 4.
				Ducenta millia Cimbrorum, qui in Italiam tranſierāt, per Marium & Catulū Coſs. cæſa ſunt, octoginta autem millia capta.
4017			79	L. Plotius Gallus primùm Latinè docere incepit, Cice-

 rone

rone adhuc puero. *Cic. de claris Orator*. Antea Græcis exercitationibus ingenia Romanorũ alebantur. *Suet. de claris Rhetoribus*.

	Anni ante Chriſtum natũ.	Anni vrbis cond.		Anni mũdi.
		688	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.	4009

87 P. Terentius Varro in prouincia Narbonnenſi natus centeſimum quintum annum agens Grȩcas literas ſummo ſtudio didicit.

Aquilius Ro. bellum Seruile in Sicilia compeſcit.

Sociale bellũ ſiue Italicum, quod non niſi quinto pòſt anno à Sylla confici potuit. Eo nondum finito prȩcedentibus multis oſtentis & prodigijs ciuilia bella ſecuta ſunt per annos fermè 40.

Capitolium cuſtodum negligentia exuritur.

Lucullus Marſicum bellum conficit.

Aſclepiades nouam medicorum ſectam introducit, in Bithynia, vbi & florebat Theodoſius Tripolita mathematicus. *Strabo*.

Mithridates Ponti rex vir incomparabilis memoriæ & 22. linguarum gnarus, quot nationibus imperabat, ſex primis annis Scythas domuit. Cappadociam occupauit. Aſiam animo complexus, prius vniuersè nemine ſciente peruagatus omnium vrbium eius ſitum & regiones cognouit. Iuncta cum Nicomede rege 79 4017

Bithy-

Anni mũdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natũ*	
				Bithyniæ ſocietate Paphlagoniam inuadit, mox Galatiam. Romanis deinde per 40. annos reſtitit, donec tribus ingentibus prælijs fœlicitate Syllæ, virtute Luculli, Põpeij magnitudine conſumeretur. Contra eos armarat Cimbros, Gallogræcos, Sarmatas, Baſternas, Scythas & totum Orientem.
				Ne veneno tolleretur, 20 rutæ folia, duas nuces & duas caricas admixto ſale quotidie ieiunus capiebat.
4017 4041	k Ptolomæus Auletes an. 30.	6,8. 688	79	k Bellum inter Marium & Syllam, de quo mox. Primum ciuile anno vrbis 662. Marij factione. Mox Mithridaticum eodem anno per 40. annos. Cretam Metellus debellat. Auletes à ſuis pulſus, à Gabinio reducitur, non ſine contentione ſenatus, ob Sibyllina oracula. *Strabo lib.* 17. *Plutarch. in Catone.*
	Alexandra regina Iudæorum.			Anno vrbis 670. libri Sibyllini cum capitolio conflagrarunt. Cinna conſul interficitur. Ptol. Appion Cyrenarum & Lybiæ rex populum Rom. hæredem facit.
	Hyrcano eius filio pontifice.			Iudæi literas Græcas ſtudioſe diſcebant. Hinc Ezechiel Iudaicarum tragœdiarum poëta Græcis carminibus exitum populi de Aegypto ſcribit. *Clemẽs Alex.* 1. *Strom.*

	Anni ante Chriſtum natũ	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi*
Orodes occiſo Mithridate fratre, duobus annis ante Mithridatis Pontici mortem cum filio ſuo Pacoro Parthorum nonus rex euaſit.	79	688	*Tigrane Armenio Syriæ rege.*	4041
Bellum Mithridaticum. Ciuilia inter Marium & Syllam, Octauium & Cinnam, quæ duo per 10. annos tracta pluſquam 150. millia Romanorum conſumpſerunt. *Oroſ lib. 5. c. 21.* Lucullus, Craſſus, Antonius, oratores clariſſimi.			*Mithridate 3. Parthorum rege, deinde Orode.*	
Lucretius poeta Epicureorum amatorio poculo in furorem verſus, cùm aliquot libros per inſaniæ interualla conſcripſiſſet, quos Cicero emendauit, ſe ſua manu confecit an. ætatis 44.				
Hæc ætas multos habuit Epicureos, vt Atticum, Velleium, &c. Vtinam noſtra plures non habeat, dum ardẽtius Lucretius legitur, exponitur, emendatur, quàm &c.				
Sylla ludiones & reliquum inſtrumentum ludicrum ex Olympia Romam traducit, Olymp. 175. quando Pompeius magni cognomentum accipiebat.				
Catenas Iugurtæ manibus iniecit, Mithridatem compeſcuit, Sociale bellum repreſſit, Cinnæ dominationem fregit, Marium proſcriptum & exulem reddidit. Primus Romanorum morte mulctauit. *Appian.*				

Anni mūdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*	
4041		688	79	*Appian.* Depoſita dictatura priuatus vixit, comment. ſcripſit, Lucullo que dedicauit. *Plutar.* Vbi Athenas cepiſſet, è Bibliotheca Apellicōtis Teij plurimos Ariſtotelis & Theophraſti libros nunquam antea publicatos Romam defert. Ante eum Peripatetici veteres Ariſtotelis Acroamaticis caruerunt, paucos exotericos habentes. Vnde poſteriores Peripatetici exquiſitius philoſophari cœperunt ſub Seuero Imp. Aphrodiſeo eos diligenter euoluente, & commentarijs illuſtrante. *Politia. in Miſcellan.* Paulò ante Plotinum & noſtrum Origenem. Andronicus Ariſtotelē ſcholijs illuſtrat. Ante eum Ariſtotelica ſecta aruit, vigentibus Acad. Stoica, Epicurea. Bella ciuilia per annos ferè 40. *Oroſ. lib. 5. cap. 18.* quæ conſumpſerunt 150. millia hominum, conſulares 23. Senatores ferè 300. Antè prodigia dira viſa ſunt. Viriatus Luſitanus è paſtore latro cùm Romanos duces atque exercitus per 14. annos protriuiſſet, inſidijs ſuorū interficitur. *Ibidem cap. 2.* Florentia Hetruriæ vrbs à Syllanis militibus conditur. Mythridaticum bellum tractum fuit per 40 annos. Cōſulatu Ciceronis & Antonij vix

	Anni ante Christum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.
conſumptum. *Oroſ lib. 6. cap. 1.* Tum Mithridates in Aſia omnes Romanos interficit. Archelaum ſuum ducem in Achaiam præmittit. Athenas cunctamque Græciam partim vi, partim deditione obtinuit. Nicomedem Ariobarzanis filium regno eijcit. Ariobarzanes rex Cappadocum à Senatu ſtatuitur, ipſis ſe poſſe ſine rege viuere negantibus. Qui à Tigrane Armeniæ R. ſtudijs Mithridatis pulſus Romam venit. L. Lucullus primus imperator appellatur, Armenia, Meſopotamia, Niſibi cum regis Armeniæ fratre capta. Anno vrbis 679. C. Scribonius victis Dardanis primus Ro. ad Danubium vſque penetrauit. Pompeius ſuperat Hieram, Sertorium, Piratas, quibus octingentas quadraginta ſex naues ademit, ſeruitia Tigranem, Mithridatem, &c. Vnica profectione conſecutus eſt Armeniam, Pontum, Paphlagoniā, Cappadociam, Ciliciam, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, Hyrcanos, Scythas, Iudæos, &c. ad Caucaſum montem vſque. De ijs omnibus Creta item & Baſternis triumphauit. *Plinius lib. 7. cap. 26. & lib. 37. cap. 2.* Poſt tot victorias infœliciter res	49	700	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.	[illegible]041

Anni mūdi.		Anni vrbis cond	Anni ante Chriſtum natū.	
4041.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.	700.	49.	res geſſit, quod indignè templum Dei captis Hieroſolymis habuiſſet. Albanorum regem Prudentium in deditionem accepit. minorem Armeniam Ioſaro Galatiæ regi dedit. Attalo & Polomeni Paphlagoniam reddidit. Seleuciam Antiochiæ vicinam libertate donauit. Rex Sueuorum an. vrb. 694. Metello Celeri Coſs. Galliarū præfecto Indos dono dedit. *Plin. lib. 2. cap. 67.* Bellum Gladiatorium in Cāpania per tres annos. Craſſus in Parthia res gerit infœliciter. M. Cicerone & C. Antonio Coſs. captum Hieroſ. templū à Pompeio. *Ioſ. lib.* 14. *Ant. cap.* 8. Catilinæ coniuratio, qui in agro Piſtorienſi à C. Antonio opprimitur. Cicero exulat. Poſt oppreſſam remp. vacuus negotijs forēſibus & ciuilibꝰ multos quidem aureos libros philoſophicos edidit, quos enumerat initio 2. de Diuinat. ſed in tribus de natura Deorum ſeipſum ſuperauit, Deo prouidente, vt Idololatria, per ſuos cultores oppugnaretur, quæ mox per Chriſtum eſſet expugnanda & triumphanda. Primum enim refellit deum Epicureorum. Deinde deos Stoicorum, plane

tas,&c. Denique deos populares,quos fabuloſos, vel homines fuiſſe contendit. Horum librorum præiudicio, Ethnici, cum à noſtris grauarentur,eos cenſuerunt per Senatum eſſe abolendos. *Arnobius lib.3.aduerſus Gentes*. interficitur annis 40.ante Chriſti natalem.

Labeo, Sulpitius, Trebatius Iuriſconſulti.

Ventidius Pacorũ regis Parthorum filium cum exercitu occidit.

Cæſar primus Romanorum Rhenum traijcit & in Britanniam,quæ nunc Anglia,ita tamen,vt dubiũ reliquerit, Angliana eſſet inſula, an continens. Eſſe poſteà inſulam ſub Seuero Imp. compertum fuit.

Ptol. Dionyſius à Pompeio reſtituitur. Sed eũ adhuc adoleſcentem bello Alexandrino Cæſar merſit necauitq;, regno Aegypti Cleopatræ Sorori,cũ qua ſtupri conſuetudiuem habuerat, tradito. *Eutrop. in Cæſ. Oroſ lib.6.cap.14.*

Cleopatra regnum tenuit vſque ad duodecimum Auguſti Cæſ.quo anno ipſa cũ Antonio ſibi mortem conſciuit.

In prælio Alexandrino Iul. Cæſar regiam claſſem incendi iuſſit.Ea flamma cùm partem quoq; vrbis inuaſiſſet, 400.millia librorũ proximis forte ędibus cõdita,exuſſit. *Oroſ. Ibi. c* 13. Soſi-

Anni ante Chriſtum natũ.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi.*
		12.	
	688.	Ptol.Dionyſius an. 2.	4041
79.			
	690.	*Orode 2. Parthorum.*	4043

Anni mūdi		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtū natum.	
4043		690.	79.	Soſigenes Alexandrinus Mathematicus,cuius conſilio Iulius Cæſar pont.Max.in Aegyptum profectus faſtos ſiue Calendarium Numæ Pompilij, qui Lunaribus menſibus annos diſtinxerat, corrigit,& ad curſum ſolis reuocat, ſolares vel potius ciuiles ſiue vſuales menſes in faſtis reponēs iuxta Aegyptiorum morem. *Plin.lib.18 c.15, Appian.in fine lib. 2.de bel. ciuil.* an.vrbis 708. ante Chriſtum an.45.

Soſigenes Alexandrinus Mathematicus,cuius conſilio Iulius Cæſar pont.Max.in Aegyptum profectus faſtos ſiue Calendarium Numæ Pompilij, qui Lunaribus menſibus annos diſtinxerat, corrigit,& ad curſum ſolis reuocat, ſolares vel potius ciuiles ſiue vſuales menſes in faſtis reponēs iuxta Aegyptiorum morem. *Plin.lib.18 c.15, Appian.in fine lib. 2.de bel. ciuil.* an.vrbis 708. ante Chriſtum an.45.

Intercalati ſunt dies 67.*Dion. lib.43.& Plut.in Cæſ.* vel 68. vt annus ille confuſionis vltimus in dies 443. protenſus fuerit. *Macrob.lib 1.Satur ca.14.* conſtiteritq; quindecim menſibus, lunaribus ſcilicet. *Suet.*

Cyclum decemnouēnalem, qui aureus dicitur, condidit. Orbem per Geometriæ peritiſſimos emenſus hæc celebriora comperit, Maria 30. inſulas 27. montes 40. prouincias 78. vrbes inſignes 370. maiora flumina 94. Gentes 125. Ambitum verò orbis trecenties quindecies centena paſſuū millia continere Longitudinē ab Oriente in Occidentem ſiue ab India ad fretum Gaditanum octies quinquies centum ſeptuaginta octo milliaria,latitudinem à meridie ad Septentrionem ferè dimidio minorem quinquageſies ſe-

ptu

	Anni ante Christum natũ.	Anni vrbis cond.		Anni mũdi.
ſeptuaginta duo milliaria.				
Maris vero profundiſſimum perpendiculo in quindecim ſtadia protendi (.i.in Gallicã fere leucam) *Priſcianus*. Sed ab eo tempore valde eſt aucta Geogrophia Chriſtianorum ſedulitate.				
R. Nehemias ben Haccana auctor epiſtolæ ſecretorum, in qua dicebat ſe tantum diſtare 50. annis à Chriſti ortu.				
R. Iuda ben Simeon, qui libellum גלידריא, id eſt, reuelator arcanorum, Marco Antonio conſuli dedicauit.		690.	13 Cleopatra Antonij an. 18.	4043 4061
Apollonius Rhodius Philoſophus Rhodi docet. Illic autẽ literarum gymnaſium erat celeberrimum.	49.		*Orode, deinde Phraarte 3. Parthorum rege.*	
Craſſus mactatur à Parthis, rege Orode.		710.	*Iul. Cæſare, an. 6. deinde M. Antonio an. 12. Imp.*	
Catullus, Salluſtius, Nicolaus Damaſcenus hiſto.				
Virgilius naſcitur.				
Seneca duodecimum annũ attingit, antequam proſcribatur Cicero.			*Summa. 270.*	
Hortenſius, Trebatius Iuriſconſultus, Cratippus Stoicus.				
M. Varro Helluo librorum & literatorum doctiſſimus, quadringẽtos & nonaginta libros ſcripſit. *Gel. lib.* 23. Vetus parœmia fuit, cum tot tantaque ſcripſiſſe, vt nihil videatur potuiſſe legere: tantum è conuerſo legiſſe, vt videretur nihil potuiſſe ſcribere.				

Atticus

Anni mũdi 4041. | *Anni vrbis cond.* 700. | *Anni ante Chriſtum natũ* 49.

Atticus annorum ſeptingentorum memoriam vno libro colligauit. *Cic. in orat.* Nã eam longius repetere non potuit; quoniam ante Olympiades nihil planè apud Græcos certum fuit. *Varro in Prolog. 1. de re ruſt.*

Anno ab Vrbe condita 700. plurimam partem vrbis ignis fortuitus, nempe 15. vicos conſumpſit. Hinc ciuile bellum committitur. *Oroſ. lib. 6. cap. 12.*

Cæſar nouem annis ſubigit Gallias, in quibus, vt ipſe de ſe ſcribit, & Eutropius repetit, ter fuit victus: ſemel in Aluernia præſens ad Gergouiam, metropolim regni, quod perdiu Aruerni tenuerant, in Aquitaniã & partem Celticæ: bis in Germania abſens.

Bellum ciuile gerit primùm in Illyrico ad Apolloniam & Dyrrachium, deinde in Theſſalia, in campis Pharſalicis.

Bello eius Africano, Galli 30. duo millia equitum loco pepulerunt & fugarunt.

Imperare cœpit an. vrbis 698 id eſt propè ſeptingenteſimũ, quo Cleopatram reginam Aegypti conſtituit Ptolo. Dionyſio ſubmerſo.

Cleopatra Romã Cęſarẽ viſit.

Annis quinq; poſt victũ Põpeiũ imperat, vel tribus & menſibus aliquot, iuxta *Egeſ. lib. 1. cap. 27 Ioſ. lib. 14. Antiq. c. 19. Clement. Strom. lib. 1.*

4061

Aegy-

Aegypti regnum, cæſo Ptolomæo(qui Pompeium ad ſe cõfugientem,ſecuri,octauo poſt ſuam fugã die, proditoriè percuſſit) Cleopatræ ſorori eius, Amaſiæ ſuæ tribuit.

Deuictis in Africa Pompeij partibus Romam reuerſus à Bruto & Caſſio & reliquis cõiuratoribus 23. vulneribus in Senatu cõfoditur: cum ſequenti die eſſet profecturus contra Parthos, die 48. poſtquam triumphans ex monte Albano vrbem ingreſſus eſſet.

Præter ciuiles victorias vndecies centum & nonaginta duo millia hominum in ſuis prælijs conſumpſit.

Primus hiſtoricorum latinorum Germaniæ meminit. Nam reliqui eam ſemper habuerant inter Scythię regiones obſcuriſſimas, ſuaque commemoratione indignas.

Expeditio eius in Galliam ſenatuſconſulto ſuſcepta annis ante Chriſtum.58.

Eius aduentu in Galliã Sueſſiones regem Galbam habebãt. *lib* 2. *cap*.1. Sequani Catamantaledem, quem Romani amicum ac ſocium appellarunt. *lib*.1. *cap*.2.

Aquitani Piſonem à Romanis amicum ſimiliter appellatum. *lib*.4.*cap*.3.

Nitiobriges Olloniconem. *lib*.7.*cap*.6. Eburones Ambiorigem

Anni ante Chriſtum natũ.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi.*
49.	700.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.	4041
			4061

Anni mũdi.		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natũ.	
4041	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMÆORVM SAECVLO.	700.	49.	rigem. *libr.* 5. *cap.* 8. Aduerſus eum Aruerni cum quadringentis hominum millibus Vercingentorige rege bellum gerunt. *Strabo lib.* 4. Vercingentorix Aruerniæ rex, Amyntas Lycaoniæ, Arethas Arabiæ, Orodes Parthiæ, Malcus Nabatheorum, Deiotarus Gallatiæ, Polemon Põti. Galliæ ſtatus hoc tempore is erat. Capiebat gentes 315. *Agrippa rex apud Ioſ lib.* 2 *belli cap* 17. Germanos potẽtia & imperio premebant & feræ genti iura dabant, virtute perpetuo ſuperiores. *Cæſar lib.* 6. *de Gal.* Facundia Gręci, gloria belli Galli ante Romanos fuerunt. *Salluſtius.* virtute belli omnibus gentibus præferebantur. *Cæſar Ibid. lib.* 5. Vrbes primariæ ſui iuris erãt nullius addictæ imperio, quæ populi & gentis totius nomine vocabãtur. Plurimos etiam habebant regulos, quorũ Clientes Ambactos Cæſar vocat. Solebant, quoties de totius gentis commodis agebatur, conuentus indicere, in quibus in tres diuidebantur ordines. Primus eorum, qui ſacra tractabant, Druydæ. Secundus nobilium, regulorum & principum ciuitatis ac Rerumpub. Tertius populi. Druydæ præter cognitionem rerũ naturalium, moralem
4061				

lem exercebant diſciplinam, animarum immortalitatem docebant, iuſtiſſimi erant omniũ opinione. Sine his nihil ſiue in bello ſiue in pace gerebatur. Ideò & publica & priuata iudicia penes eos erant. *Cæſar, Mela, Strabo lib.*4.	*Anni ante Chriſtum natũ.* 49.	*Anni vrbis cond.* 690.		*Anni mũdi.* 4043

Semnotheis & Druydis ſacrorum miniſtris colebãt Teutatem, Heſum, ſiue Heum, Taranim, Ogmium, eisq; humanas hoſtias litabant. Qui ritus tamen ab Auguſto, Tyberio, Claudio & ſeqq. imperatoribus ſenſim ſublatus eſt. *Plin li.* 30.*cap.*1.

Contrà Germani neq; Druydes habent, neq; ſacrificijs ſtudent. De deorum numero eos ſolos ducunt, quos cernunt, & quorum apertè operibus iuuantur, Solem, Vulcanum & lunam. Reliquos nec fama acceperunt, &c. *Cæſar. lib* 6. latrocinari virtuti ducunt, &c. *Mela, Tacitus.*

Nulla pars Galliæ inculta iacet, excepto duntaxat, quod paludes & Syluæ coli prohibent. Magis hominum frequentia, quàm diligentia incolitur. Mulieres fœcunditate & educandi ſtudio optimæ, viri bellorum magis, quàm agriculturæ ſtudioſi. *Strabo lib.* 4.

Lingua eius non multum ab hodierna differebat eiuſdẽ ſignificationis & prolationis, etſi

Anni mūdi.		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natū.
4043	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.	650.	49.
4061		710.	

etſi fortaſſe rudior. Primo quia nomina nationum, prouinciarum, ciuitatum, vrbium, mōtium, Syluarum, fluuiorum, etiam hodie retinent antiquū nomen. Secundo, quia apud antiquos ſcriptores multa extant vocabula, quibus item hodie Galli, & nulli alij, vtimur, vt leuca, Beco, Crupellarius, Carra, Bracca, Bacchinum, Soldurius, &c. apud Cæſ. Ammia. Marcellinum, Suetonium, Tacitum, Gregorium Turonenſem, Sidonium Apollin. Tertio, quia linguæ nullis viciſſitudinibus & confuſionibus ita ſolent mutari, niſi vetuſti indigenę penitus deleantur, quin radices & fundamenta permaneant, vt apparet ex Italicis & Græcis vulgaribus, quæ magis corruptæ ſunt, quam mutatæ. Hinc migrantes in alienas ſedes alterum idioma potius imbibunt. Nam vt Liuius in bello Aſiatico de Gallogræcis ait, Planta facilè vertitur in id ſolum, in quo ſeritur.

Germanicè non locutos apparet è ſexto belli Cæſaris, vbi Ariouiſtus Germanorū princeps, multa conſuetudine Gallicam linguam didiciſſe dicitur. Non Græcè, è quinto, vbi Cęſar ſe ad T. Ciceronem epiſtolam miſiſſe Græcis literis, ne intercepta à Gallis conſilia ſua cognoſcerētur, & è Phauo-

Anni ante Chriſtum natũ.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi.*
49.	690.	MONARCHIAE GRAECORVM ET PTOLOMAEORVM SAECVLO.	4043

rino Philoſopho Arelatenſi, qui apud Gellium ſe Gallum Græcas literas didiciſſe profitetur. Non Britonicè, vt Rhenanus ridiculè cenſet. Nam Britones aliunde in Galliam venerunt, nempè ex Anglia, è qua Britãnicam linguam poſt ſexcenteſimum Chriſti annum detulerunt.

Franci natio Gallica, & indigena, non Germanica, non Troiana, non Scandica, non Sicambrica, ex Ammia. Marcel. multo ante declinationem imperij. Nam de rebus Iuliani imp. eos cis Rhenũ locat iuxta Chamanos (qui hodie Geldrenſes) lib. 21. & 17. vbi & eos Salios vocat, vnde lex Salica. Apud quem etiã lib. 15. Romani, quo tempore ſigna trans rhenum inferebant, inter palatinos & prætorianos milites habebant Francos. Et Iuſtinianus Imp. epiſtola quam ad ipſos ſcripſit, apud Procop. lib. 1. ita eos alloquitur, ac ſi prouinciam Romanam minimè cepiſſent, ſed iure eam velut patriam tenerent, eoſque opponit Gotthis, qui imperatoriæ ditionis Italiam per vim ceperant, nec reſtituere decernebant. Denique Agathius lib. 1. diſerte eos Germanos non eſſe aſſerit. Rectè igitur eos indigenas docet Cõnanus lib. 2. commentar. iuris ciuil. cap. 9. Idque è Cæſ. lib. 6. Liuij

Anni mūdi		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natū	
4061.		710.		6. Liuij libr. 5. & Rhenani an not. ad Tacitum.
				Ab ijs Franconia in Germania nomen accepiſſe videtur, quod à Francis ſcilicet olim armis occupata fuerit, vt nunc tota Gallis. Vnde & veteres Frāciæ ſiue Galliæ reges, ijdem erant & Germaniæ vſque ad Carolum Craſſum ann. 888 quo defuncto non ſolum Frācorum regnum, ſed & imperirium ſciſſum eſt.
				Phraartes 3. Orodi patri à ſe interfecto in regnum Parthorum ſuccedit. Triginta fratres necat.
				Contra illum Antonius pugnat infœliciter. *Iuſt. lib.* 42.
	Quarta Monarchia Romanorum ab Oceano Hiſpanico, vſque ad Euphratem, quæ ferrea Dan. 2.		29.	a AERA Auguſti an. 38. ante Chriſti natalem, de qua ſupra Quarto eius anno. *Vaſæus Chro. cap.* 22. qui hæc ex Euſebij Chronico manuſcripto citat. Hoc tempore edicto Auguſti Cæſaris æs in tributum & cenſus dari iubetur. Ex quo æra collecta eſt. Alijs Aera numeri notam, vel ſupputationem deſignat.
4061	a Deuicto Antonio Augu. ſolus ad Chriſti vſq; natale imperium tenuit. an. 29.	710.		Auguſtus nepos Iulij Cæſ. 18. ætatis ann. Ciceronis opera dux aduerſus Antonium deſtinatus eſt.
4090		739.		
	Phraarte 3. Parthorum rege.			Inita cum Antonio & Lepido ſocietate, extorſit, vt ſibi viginti annos nato conſulatus daretur; Hinc deinceps

	Anni ante Chriſtum natū	Anni vrbis cond	Anni mūdi
Reipubli. præfuit ann. 56. Quadraginta quatuor legiones ad tutelam orbis terrarum diſtribuit. *Oroſ lib.16. cap.19.*		710.	4061
Cum Phraarte Partho pacē inijt, ſigna, quæ ſub Craſſo, deinde ſub Antonio capta erant, cum captiuis recipiens. *Iuſt. lib. 42.*			
Et eius filium, quem negligentius cuſtoditum Tyridates quidam de Parthorum regno contendens, rapuerat & ad ipſum duxerat, viciſſim reddēs. *Ibid.*	29.		
Cantabri & Aſtures mortalium vltimi in Rom. poteſtatē venerunt, & nouiſſimi ab eis defecerunt, adeò vt cum Gotthi Hiſpanis iura darent, nunquam imperata fecerint, ſemper ſuis vſi legibus. *Vaſæus, Paulus Aemilius.*			
Cantabros & Aſtures vltimos Hiſpaniæ populos Auguſtus debellans, Tarraconi legatos Scytharum & Indorum, eius amicitiam poſtulantes excepit. Ita 300. annos in Hiſpania decertatum eſt, donec tandem tota Cæſari paruit, Cantabris poſtremò ab ipſo ſuperatis.			
Coponium conſtituit Syriæ preſidē, & Quirinū procuratorē Iudeæ. *Ioſe. Antiq. lib. 18. ca. 1.*			
Non dudū ante natiuitatem Chriſti, vt deſcriberetur primū vniuerſus orbis. *Luc. 2.*			4090
Vni-		739.	

Anni mũdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natũ.*
4090		739.	29.

Vniuerſæ terræ tributum æris imponens, vt fluuium Tyberim pontibus & tabulis æreis admodum craſſis conſterneret ad viginti milliaria. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica.*

Ob quem cenſum tumultus multi exorti, qui in Gallia vix ſunt compoſiti. *Florus in Epito. Liuiana lib.* 139.

Anno deinde decimo pòſt, perfecta eſt deſcriptio(ſecunda ſupple)capitum & facultatum per Syriam & Iudæam ab eodem Quirino, ſiue Cyrenio cẽſore ad id conſtituto atq; miſſo. *Ioſeph. Ibid cap.* 1. *&* 3.

Vel ſi vnica fuit Cyrenij deſcriptio, errauit Ioſephns tempore.

Carthaginem & Corinthũ euerſas reſtituit. Lugdunum, Romanorum coloniã, per Minutium Plancum Ciceronis diſcipulum condit. *Euſeb.*

Quinq; bella ciuilia geſſit: Mutinenſe contra M. Antonium, Philippenſe contra Brutũ & Caſſium. Peruſinum contra L. Antonium Trium viri fratrem. Siculum contra Sextum Pompeium. Actiacum contra M. Antonium, quod inter eos exarſit anno Herodis tertio, poſt quod Aegyptus Romana prouincia facta eſt.

Deinde pace terra marique parta Ianum clauſit. *Oroſ. lib.* 6. *cap* 16. *&* 18.

Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.	Anni mūdi.

Templum tertio clauſit, & ſic pace per totum orbem terrarum, confirmata. Dominus pacis in terra naſcitur. *Iren. lib. 3. cap. 25.* C. Lentulo, M. Meſſala Coſs. Ianus clauditur, mundusque deſcribitur.

Cum ſibi monarchiam citra tyrannidis opinionem ſtabilire vellet, id perfecit decenniorum & quinquenniorum rogatione. Quod ſecuti reliqui Cæſares, quanquam nō in certum tempus, ſed in totam vitā deſignarentur imperatores, tamen quinquennalia & decennalia celebrarunt, quaſi tum imperium renouantes.

Errorem, qui ex auunculi Iulij Cæſ. male percepta intercalatione ortus eſt, Auguſti ſequens caſtigatio ſuſtulit. *Mac. lib 1. Satur. cap* 14.

Quæ hodie iam alia caſtigatione indiget. Nam erratū fuit ſingulis annis 106. vno die. Itaque intercalandi ſunt dies quindecim, qui ſinguli, ſingulis 106. annis accreuere. Quod ſic rectè fiat, vt Ianuarius ſit cum Capricorno, quando incipit ſol ad nos redire, & dies lōgiores efficere. Neque enim Calendarium melius corrigi poſſit, quàm vt vna ſimul incedant menſes & ſigna Zodiaci, Aequinoctiorum locis in primo gradu Arietis & Libræ exactè conſtitutis.

Dioſcori-

Anni mūdi		Anni vrbis cond	Anni ante Chriſtum natū.
4090	Poſt Chriſtum adhuc imperat an. 14.	739	
			14.
4104		753.	

Dioſcorides.

Strabo hiſtoricus & Geographus quæ poſt Polybium a Romanis geſta ſunt, libris 43. cōprehendit.

Trogus Pompeius, vt è Iuſtino, eius epitom. intelligitur.

Diodorus Siculus 40. libris bibliothecam ſiue hiſtoriam mille centum & triginta octo annorum condit, qui terminantur Cæſaris expeditione contra Gallias. *Ipſe in præfat.* 1. anno Vrbis 695. Primis fabulas tantum exponit, quia perquiſitis omnium hiſtoricorū profanorum ſcriptis certi nihil de prioribus temporibus repererat. Belli autem Troiani tempus narrationis ſuæ exordium ſtatuit, Apollodori & Varronis præſertim operibus adiutus.

Dionyſius auctor libri de ſitu orbis poëta Geographus.

Horatius, vita incontentiſſimus, ſententijs grauiſſimus. Propertius, Tibullus, Vitruuiꝰ.

Hortenſia Hortenſij filia, luculentam orationem ad Auguſtum habuit.

Meſſala Coruinus orator haud vulgaris, morbo rerum omnium memoriam, ſui etiā nominis, amittit.

Ouidius ad Getas in exiliū ablegatur.

Cornelius Gallus Foroiuliēſis poëta, qui ſe poſtea inter

	Anni ante Chriſtum natū.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mūdi.*
emit. Aegypto in formā prouinciæ redactæ primus præficitur.			Chriſtus mortuus eſt Tyberij. an.18.	4104.
Nicopolis iuxta Actiū in victoriæ monimentum conditur,& Agon Actius inſtituitur.	32.	771. 772.		4122.
Herodem etſi Antonij partes ſecutum Auguſtus regem cōfirmauit, addita Gadaræ, Hipponis,Samariæ,Ioppæ,& Turris Stratonis maritimarum ciuitatum ditione.	33.		*Summa 16.*	
Thebæ Aegyptiæ vſque ad ſolum ruptæ.				
Larmonocagas Indus viuens ac ridens in ardentem pyram Athenis ſe conijcit.				
Porus rex Indiæ,Obadas Aegypti (partem aliquam Aegypti eſſe oportet verſus Aethiopas) Lathyrus Arabiæ, Hiarbas Lybiæ, Archelaus Cappadociæ,Herodes Iudeæ.				
Germani inter Albim & Rhenum à Tyberio Nerone & fratre eius Druſo ſuperantur, vna cum Vindelicia, Pannonijs & Armenijs.				

De Chronologorum profanorum ſcrupulis.

QVIA in annotandis annis ab vrbe cond. non ſatis congruunt rationes Hebræorum, Græcorum, Romanorum, quando inter ſe cōferuntur, ne mireris ſi in eis per-

Anni mūdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū*
	MONARCHIAE ROMANORVM ET AVGVSTI SAECVLO.		

perſequendis , non omnia ad omnium animos & ſcripta accōmodatè ſcripſerimus. Nam ne ipſe quidem mihi ſatisfeci.

Florus narrat in 2. epitome, ab V. C. ad 20. Auguſti, tempus eſſe propè ſeptingētorum annorum. Nondum igitur exacti erant anni 700. etiam ſi alij longè aliter. Atque hæc ſupputatio mirè cum Gellio & noſtra Chronologia, &, vt reor, cum ipſa veritate congruit. Ordo enim hiſtoriarum Hebraicarum & Monarchiarum non poteſt appoſitè cum Romanis rebus comparari, ſi ſeptingentorum annorum numerus vſque ad Auguſtum, atq; adeo Auguſti vigeſimum excedatur. Et tamen alij ſentiunt anno vrbis 710. Iulium Cæſarem fuiſſe interfectum, alij multò poſterius, & ita de cæteris.

Quæ commemorare volui aduerſus eos, qui putant Vniuerſale Chronicon rectè ab annis Vrbis c. & Coſs. poſſe deduci. Nam illa ratio eſt incertiſſima, nondumque inter doctos conſtituta. Sed nec vrbis hiſtoria repeti certo poteſt ex ſcriptoribus Liuio ducētis annis antiquioribus, ne quis nos illorum præiudicio vrgeat, vti Cicero & Velleius lib. 1. indicant.

	Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.

Quin & inter Latinos ipſos de anno vrbis cond. tanta eſt quæſtio, vt cùm definiri non poſſit, oportuerit Onuphrium in faſtis ex omnibus ſententijs duas probabiliores colligere, & vtramque ſuis faſtis adiungere, vt quam quiſq; vellet, ſequeretur.

Adde non facile conciliari numerationem ab vrbe cōd. cum Græcanicis rationibus, ſiue Olympiadum, ſiue regum, etiam ſi illa liquidò conſtaret. Siquidem non benè conueniunt anni integri, quales ferè ſunt Coſ. poſt exactos reges, cum fractis, quales ſunt Græci, aut anni Emergentes, vt vocant, cum vſualibus. Item quia in vtraque numerandi ratione maxima exiſtit extremorum diuerſitas, minimè in principijs & finibus conſentiens.

Quæ omnia, vt initio habeant exiguam, at progreſſu maximam valdeque notabilem differentiā efficiunt. Hæc qui minus obſeruant, iterum dico, fruſtra ſe in chronologia torquent, & perperam exactam omnium rationum ſubductionem, conciliationem, comparationem pollicentur. In his enim ſatis eſt, ſi probabiliſſimus veroque proximus calculus teneatur.

Sunt

Anni mūdi		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natū
	MONARCHIAE ROMANORVM ET AVGVSTI SAECVLO.		

Sunt alij apud iſtos nodi, ſiue, vt vocant, ſcrupuli, è ſerie 4. Monarchiarum exorientes, deinde ex Olympiadibus, deniq; ex æra Nabunaſſaris Ptolomęani. Itaque ne ex iſtorum quidem vllo confici rectè poteſt chronicon. Nam de ijs incertius adhuc iudicium eſt, & ferè in radice peccat, quoniam illorum anni ferè ſunt fracti, incompleti & mutili. Etiam illi Olympiadum, quos tamen putant eſſe certiores. Olympicum enim certamen in menſem Iunium incidebat, & medium ferè annum diſpeſcebat, atque ex vno anno duos quodammodo faciebat, quorum alter ad præcedentia, alter ad ſequentia Olympia pertineret. Quare etſi vulgo quatuor annis definirentur, quinquaginta tamen lunares menſes concluſiſſe ex Lycophronis interprete apparet, qui numerus quatuor annos ſolares viginti fermè diebus ſuperat.

Deinde, vt vrbs quingentis annis ſcriptoribus caruit, vſq; ad Catonem maiorem, qui rerum totius illius ſpatij memoriam colerent, & literis mandarent: Ita Monarchiæ & Olympiades vſque ad octogeſimam & Ecatei, Herodotiq; ſæculum, certis hiſtoricis carentes, è denſis tenebris non poſſunt explicari.

Præterea,

Præterea, quod omnibus commune eſt, tanta difficultate inter ſe anni ex iſtis æris deducti coëunt, vt ſex regulas à Funccio & aliquot alijs cõfingi neceſſe fuerit, & ne ſic quidem coeunt. De quibus nihil aliud dicam, quàm quòd tante facilitate reijciuntur, quanta iſtis in inanem phantaſiam venerunt.

Cuiuſlibet ergo Chronici regula & menſura debet eſſe Scriptura, quæ tamen vt in ſe certa ſit, non caret difficultatibus & nodis, de quibus nunc dicendum eſt breuiter, vt cauſæ, cur Hebræi, Græci, Latini, in annorum enumeratione inter ſe diſſideant, planius percipiantur.

De ſacrorum Scriptorum ſcrupulis.

a Hebræi ſuis nimium addicti traditionibus, aliter numerum annorum notant. Nonnihil etiam indulgent odio, quo Chriſtianos hebdomadas Danielis ad Ieſum Chriſtum pertinere demonſtrantes inſequuntur.

Illarũ enim ſeptuageſimam in diem, quo à Tito Cæſare euerſum eſt templum, cadere aſſeuerant, & Chriſtum, quem Daniel prędicabat poſt 69. hebdomadas occidendum, Agrippam Herodianorum poſtremum interpretantur.

Quare

Anni ante Chriſtum natũ	*Anni vrbis cond.*			*Anni mũdi.*
		a Hebræi.	*Baal Seder Olam, à mũdi procreatione ad euerſionem tẽpli ſub Veſpaſiano tantũ numerat annos 3888. id eſt, ad Chriſtũ natum 3757. & paſſum 3790.* *Talmudici ab orbe ad Chriſtũ paſſum an. 3784* *Rabbini recentiores ad natum an. 3760. menſes 4. vnde quartus mũdi millenarius ab eis in an Dñi 240. cõfertur. Quintus in an. 1240. & ita deinceps.* *Quod hodie vulgo Iudæi ſequũtur. Hic ergo annus 1580. illis eſt mundi 5340. ad proximũ vſque Septembrẽ.* *Rabbi Nahſſon in lib. de Cyclo Paſchal 3740.* *R. Leui 3786 in 12. Danielis.* *R. Moſes Gerundenſis 4058. menſes 5.* *Ioſ 4192 mẽſes 6 dies 10.*	

Anni mũdi.	*Arabes an.* 5185.	*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natũ.*
	b *Græci.* *Metheodorus* 5000. *Euſeb* 5190. *Theophil⁹ Antiochen⁹ ad Antolichum* 5476. *Græci vulgo* 5508. *vt in* 6. *Oecumenica Synodo c.* 3. *in Horologio & Cyclo paſchali. Nice. lib.* 1. *hiſt. c.* 10. 5503. *Cedrenus addit vnũ* 5506. *alter tribus, alter duobus ab hac cõmuni diſcedit.*		

Quare vt hoc doceãt, plurimos annos (quos ex alijs hiſtoricis reſtituimus) ab imperijs Perſarum, Græcorum, & Machabæorum nobis aſtutè ſurripiunt.

b Sic Græci & Latini veteres ob corrupta Septuaginta interpretum exemplaria. Excipio Hieronymũ & Bedam, qui ob veritatis Hebraicæ peritiam, parum abſunt à vero calculo. Recentiores minimo differunt, cuius rei ratio mox explicabitur.

Falſi autem ſunt, quòd Septuag. Inter. 5. & 11. c. Gen. pro centum, ducentos ſemper habeant, atque ita redundẽt mille ducentis 49. annis. *Hierony. in quæſtion Hebr.* Nam cap. 5. addunt de ſuo 600. annos integros & c. 11. octingentos. Miror autem Ioſephum Grecum hic quoque eſſe corruptum. Alioqui enim locis alijs ſe corrigit, & vſque ad Chriſtum non multò plus numerat, quàm Hebræi.

Ita nihil neceſſe eſt aliud reſpondere A. Contio, qui vulgatam totius Eccleſiæ Græcæ numeratione laudat, tanquam ei congruentem, quæ in Græcorum Horologio, & Cyclo Paſchali ibidem deſcripto notatur, & quam Cedrenus, Zonaras, Nicetas, ſexta Synodus in Trullo, Nicephorus ipſe chrono-

chronographus, quem luculentis notis illuminauit, & vno verbo Græci omnes hodie ita ſequuntur, vt frequentius per hos mundi, quàm per Chriſti annos tempora conſignent. Nam eam examinat ad corruptiſſima Septuaginta interpretum exemplaria. Plurimũ tribuo Septuaginta interpretibus, ſed incorruptos eos nobis exhibeant. Corruptos enim negare non poſſunt, ſiue quia res ipſa cum Hebraico comparata loquitur, ſiue quia Eccleſia editionem D. Hieronymi, vt ipſemet Contius fatetur, præfert, in his & alijs ab hac Greca editione mirabiliter diſcrepantem.

Præterea veteres labuntur, quia annos Hebræorũ ſupputarunt quaſi lunares, vt Iulius Africanus lib. 5. de ratione tẽporum, Hippolytus martyr in temporum canonibus. *Euſeb. lib 8. de Demonſt. Hieronymus in 9 cap. Dan Aug. epiſt. 78 Beda in comment. 2. lib Ezr. cap 16.*

Noſter calculus, qui eſt an. 4121. menſes 6. dierum 16. hos ſuperat vno centenario & paucis aliquot, quoniam (vti antea dictum eſt) ſimpliciter accipimus locum Exodi cap. 12. quo dicitur Iacobæos in Aegypto manſiſſe 430. an.

c Rurſus cauſa controuerſiæ, quæ inter Hebræos, Nos, & recen-

Anni ante Chriſtum natũ	*Anni vrbis cond.*		*Anni mũdi.*
		b *Latini.* *Hier. in Quæſt. Heb.* 3941. *Auguſt.* 5351. *Iſidorus* 5. *Etymologiarũ* 5210. *Oroſius Euſebium ſequitur.* *Beda cap.* 22. *lib. de rat. temporum.* 3952. *Aſtronomi* 5328 *Alphonſ.* 5984.	
		c *Recentiores.* *Aliqui,* 3974. *menſ.* 6. *dies* 10. *alij,* 3954. *Nonnulli,* 3960. *Quidam,* 3969.	

Anni mūdi		Anni vrbis cond.	Anni ante Chriſtum natū	
				recentiores Latinos cernitur, pendet ex 70. annis captiuitatis Babylonicæ & Hebdomadis 69. Danielis, dum alij aliunde illas incipere coguntur, quòd ſecuti vitioſas diſcrepanteſque Græcorum & Latinorum hiſtorias, 200.& amplius annos falsò, vt ſuprà docuimus, imperio Perſarum tribuant. Hoc enim conſtituto, compelluntur multò poſt Cyrum Hebdomadas auſpicari, vt illæ præfinitè cadant in necem Chriſti. R. Iacob poſteriore tomo ſui Talmud pag. 10.col.4. has & alias ſupputationis Hebraïcæ cauſas aperit, vbi & quartum mundi millenarium in annum templi euerſi 142. qui eſt nati Dom. 215. confert. Quod congruit calculo Seder Olam. Ob eas igitur cauſas tot ferè inuenies de annis mundi ſententias, quot ſunt ſcriptores. Sed comparanti loca ſcripturarum, quæ annotauimus, ſpero noſtram habitum iri omnium ſimpliciſſimam, & maximè ſemotam ἀπὸ τῶν ἐρίδων καὶ μαχῶν νομικῶν. Vbi mihi non diſplicet Philaſtrius, qui in hęreticis numerat eos, qui tempus annorum mundi ab orbe condito certo cōſtare pronunciāt, perinde ac iſtos,

Anni ante Chriſtum natū.	*Anni vrbis cond.*		*Anni mūdi*

iſtos, qui aſſerunt illorum numerum penitus eſſe incertum. Nam quod parum diſtat, diſtare non videtur.

De qua re Diodorus Cyzicenus tempore Iuliani & Valentis Impp. librum ſcripſerat, εἰς τοὺς προφήτας χρονικὸν διορθούμενον τὸ σφάλμα Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου περὶ τῶν χρόνων. *Suidas in Diodoro.*

Quod ſic planius mecū inductione per ſingulas 6. ætates diſcurrens concipies.

In prima ætate, quæ eſt mundi Originarij, nullus eſt nodus propriè. Nam quod ei ſuperaddūt Græci annos 700. plus minus, corrupta illorum exemplaria nihil debent veritati Hebraicæ decerpere.

In ſecunda Diluuij ſcrupus etiam nullus hæret, niſi iuxta eoſdem Septuaginta, qui pro annis 292. habēt corruptè 1170. Sed is error apertè corrigitur, per certa & diſtincta Patriarcharum tempora. *Gen.* 5. 7. 11. & 12.

Circa tertiam Patriarcharum vnica verſatur queſtio, de tempore habitationis Iſraelitarum in Aegypto, quæ continet differentiam annorum ducentorum. Nam vulgo aiunt, Iſraelitas duntaxat manſiſſe in Aegypto an. 230. Alij, quos ſecuor,

Anni mūdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*	
				quor, 430. vt verba ſcripturæ Exod. 12. penitus retineantur, & tempus habitationis à deſcēſu Iacob in Aegyptum numeretur, non à prima Abrahæ migratione è Charan.

Quarta Iudicum nullā quæſtionem recipit, quia disertè 480. annis 3. Reg. 6. concluditur, niſi in ſubductione membratim demonſtranda.

Quinta Regum nullam etiam, vel perexiguam admittit, quoniam certiſſima ſerie deducitur per Regum tempora libris Regum & Paralip. definita. Quare indoctè Shubertus quidam Spireſis miniſter nodum in ſcirpo quærens, ſeriem annorum ab ædificatione templi ad deſtructionem eiuſdem reponit inter Chronologorū ſcrupulos. Apertè enim Scriptura docet, quandiu quiſque regum regnauerit vſque ad vndecimum Sedechiæ, quo ęquatum ſolo tradit templū, nempe anno 430. menſe 6. poſtquam fuiſſet cōſtructum. Philo quidem 440. numerat, Euſebius 442. Ioſephus 470. aliqui 427. ſed differentia non eſt tanta, vt propterea deductus è ſcriptura Calculus dubitationem debeat gignere. Deinde potuerunt labi ſubducendo, potuerunt & eorum libri corrumpi, vt in numeris ſolet facilè accidere.

Ff In

	Anni ante Chriſtum natũ.	Anni vrbis cond.		Anni mũdi.
In ſexta captiuitatis duplex ineſt ſcrupulus. Prior vbi ſeptuaginta anni captiuitatis debeant incipere, an à Iechonia, vt ego contendo, fretus ſimplici Ieremiæ & Matthei authoritate, an ab vndecimo Sedechię, vt plerique, quod tamen diſcrimen eſt duntaxat annorum vndecim. Poſterior vbi & ipſæ Hebdomades Danielis debeant initium figere. Eſt quidem ſimplicius & Danielis loco propinquius, vt à primo Cyri anno incipiant, ilico poſt ſeptuageſimum illum captiuitatis annum, eodem ferè tempore, quo Angelus Danieli apparuit, & tam ſuaue ſacramentum reuelauit. At non deſunt, qui interuallum conſtituant inter finem captiuitatis Babylonicæ, & promulgationem edicti de vrbis reædificatione, atque initium earum ſumant à 20. anno Artaxerſis Longimani.			*Nos ad Chriſtum* { *natum* / *paſſum* }	4090 / 4122
Eo enim anno etiam exijt ſermo, vt reædificaretur vrbs. 2. *Ezr.* 2. Alij à ſecũdo eiuſdem Longimani, alij à ſeptimo eandem ob cauſam. Alij à quarto Sedechiæ, omnium quidem alieniſſimè: ſed tamen etiam ſuperiores potius cõfuſam & ſuppoſititiam ſeriem regum Perſicorum & opinionem è profanis hiſtoricis anticipatam ſequuntur, quàm veritatem.				

Qui

Anni mūdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natū.*

Qui ſcrupulum mouent de menſibus, inſcitè faciunt.

Etſi enim menſes ſcripturæ Lunares ſunt, eius tamen anni in Solaribus haberi debent. Nā etiamnum hodie Hebræi, tertio quoque anno, & interdum ſecundo, quādo vſus expoſcit, vt ratio Lunæ, motui Solis reſpondeat, vnam Lunā ſiue Lunarem menſem, intercalant, illumq; annum mēſium tredecim, extremo (quem Adar nominant & in noſtrum Februarium ferè incurrit) cum hac copula, *Veadar*, repetito faciunt. Quamquam etiam primus poteſt repeti, vt menſis intercalaris ſit *Veniſan*, qui & Martius. Ita enim ſolebant veteres dicere vt Talmuditæ narrant.

Sic Arabes apud Ioan. Leonem in deſcriptione Africæ pa. 42. Nam ſex menſes habent triginta dierum, ſex 29. qui reddunt dies 354. Qui numerus à noſtro ſolari anno ſuperatur diebus vndecim.

Quod à patribus acceptū eſſe, ſatis ex Noë hiſtoria intelligitur. Vbi enim traditum eſt Noë integrum annum egiſſe in arca, menſibus duodecim Lunaribus, adduntur reliqui dies, qui vocantur ἐπακτοι. *Ingreſſus eſt (inquit) Noe in arcam menſe ſecūdo, die decimo ſeptimo.* Deinde vbi nominatim facta eſſet mentio ſeptimi menſis &

Anni ante Chriſtum natū.	Anni vrbis cond.		Anni mūdi.

poſtea decimi, & poſt hunc, dierum quadraginta & amplius, ac denique primi menſis: *Egreditur (ait) ex arca rurſus menſe ſecundo, die vigeſimo ſeptimo.* Interea igitur exacti ſunt menſes duodecim & accedunt dies decem, qui ter ſumpti, mēſem integrum, id eſt, decimum tertium anno tertio reddunt. Quemadmodum nos ſolemus quarto cuique anno inſerere vnum diem ad ſextum Calendas Martij, quem ob id biſſextum appellamus.

Sed hac de re ſcribentem in Geneſ. primum caput Iunilium Epiſcopum Africanum audi. Luna cum duodecies ſpatia ſui curſus peregerit, annum facit communem dierū 354. & vt anno Solari poſſit concordare circuitus, tertio cuique vel ſecundo anno, tertium decimum addit menſem, quem Emboliſmū vocant noſtri calculatores, & fit dierum trecentorum octoginta & quatuor. Atque hæc quidem ille præclarè.

Etenim, niſi hæc fieret intercalatio, cùm per legem deberent 14. die mēſis Niſan feſtum paſchæ celebrare, neceſſe eſſet vt ſequenti anno diebus vndecim, paſcha ipſum anteuerterent. Tertio anno alijs vndecim, atque ita retrorſum verſus, quo vſque in Auguſto vel

Septem

Anni mũdi.		*Anni vrbis cond.*	*Anni ante Chriſtum natũ.*	
				Septembri celebrarent. Falſi igitur ſunt Iulius Africanus, Euſebius Cæſarienſis, Auguſt. epiſtola 78. & plerique veterum, qui ex eo quòd menſes Hebræorum Lunares erant, exiſtimauerunt ipſorum quoque annos eſſe lunares, qui ſolaribus vndecim diebus contractiores ſunt.
				Chronographiæ libri Secundi finis.

KÖNIGL. KREISBIBLIOTHEK IN AUGSBURG

E581
G326c
V.1

I/II
675

107-899

Genebrardus

56 ll. (incl. 1 blank); 453 p., 1 l.

coll
cpl
H

L

